

Sport na ČVUT

kdysi a dnes

PaedDr. Zdeněk Valjent, Ph.D.

České vysoké učení technické
v Praze 2012

Publikace byla vydána při příležitosti výročí 60 let existence katedry tělesné výchovy Českého vysokého učení technického v Praze (nyní Ústav tělesné výchovy a sportu Českého vysokého učení technického v Praze).

Recenzenti:

Doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.

PhDr. František Kolář, CSc.

Jazyková úprava: PaedDr. Vít Potužák

Grafická úprava obálky: Dana Pilzová

Editoři: Prof. Ing. Oldřich Starý, CSc.

Prof. PhDr. Marcela Efmertová, CSc.

Ing. Jan Mikeš

© Zdeněk Valjent, 2012

Ústav tělesné výchovy a sportu Českého vysokého učení technického v Praze

ISBN 978-80-01-05182-5

Předmluva

V roce 2012 je tomu právě 60 let, kdy byly založeny katedry tělesné výchovy na všech vysokých školách v tehdejším Československu. Při této příležitosti vznikla i tato vývojová studie, která se zabývá rozvojem tělesné výchovy a sportu pražských vysokoškoláků do roku 1952¹ a od tohoto roku pak jen výhradně tělesnou výchovou a sportem studentů Českého vysokého učení technického v Praze.

Pro vydání mé publikace jsem se rozhodl především z těchto důvodů:

1. Rád bych shrnul historické informace pro širší veřejnost, a to jak sportovní, tak i nesportovní, aby mohla ocenit dlouhodobou práci vysokoškolských pedagogů a všech zúčastněných a v budoucnu podpořit snahy o další zachování či rozvoj celého úspěšného tělovýchovného systému.
2. Rád bych zanechal informace i mladším členům tělovýchovných institucí, ale i těm, kteří do tělovýchovy teprve vstoupí, aby poznali těžké počátky a chápali základy, na nichž dnešní vysokoškolská tělesná výchova a sport stojí.
3. Chci věnovat vzpomínku nejstarším členům pražského vysokoškolského tělovýchovného hnutí, kteří se stali jeho zakladateli a tvůrci a platně působili v jeho počátcích.

Motto²

Šlechtit mravy tužit paže, Blaho vlasti Tobě káže

¹ Důvodem je především fakt, že do této doby prováděli studenti pražské techniky i univerzity všechny pohybové aktivity společně; k jasné odluce se přistoupilo až v roce 1952 založením kateder tělesné výchovy na každé vysoké škole.

² Citát prvního tělocvikáře vysokoškoláků Adolfa Hájka. ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20, inv. č. 1059.

Obsah

1	ÚVOD	7
1.1	Cíl práce.....	7
1.2	Metodologie a metodika práce	7
1.3	Charakteristika pramenů a literatury	8
1.3.1	Charakteristika pramenů	8
1.3.2	Charakteristika literatury.....	10
2	TŘI STOLETÍ SPORTU NA ČVUT V PRAZE.....	12
2.1	Sport a tělesná výchova studentů do roku 1910	12
2.1.1	Pohybové aktivity studentů do začátku 19. století	12
2.1.2	Zakládání prvních tělocvičných ústavů v Praze	15
2.1.3	Akademický tělocvičný spolek v Praze	17
2.1.4	Adolf Hájek (1825–1915) – první učitel tělesné výchovy vysokoškoláků	18
2.1.5	Bouřlivé období roku 1848	21
2.1.6	Vysokoškoláci (opět) v soukromých ústavech.....	24
2.1.7	Cvičení vysokoškoláků v pražském Sokole	28
2.1.8	Sportovní oddíly s účastí pražských vysokoškoláků.....	34
2.1.8.1	Studentské sportovní kluby	35
2.1.8.2	Další pražské kluby (nemající přívlastek studentské)	39
2.1.8.3	Sokol v období nástupu sportovních klubů	43
2.1.9	První desetiletí dvacátého století.....	44
2.2	Období Vysokoškolského sportu Praha.....	45
2.2.1	VS Praha v období Rakouska-Uherska (1910–1917)	45
2.2.2	VS Praha po vzniku Československé republiky.....	51
2.2.3	VS Praha v období třicátých let 20. století.....	71
2.2.3.1	Kritika činnosti VS Praha.....	71
2.2.3.2	Institucionalizace systému.....	75
2.2.3.3	Sportovní úspěchy VS Praha a jeho osobnosti.....	83
2.2.3.4	Pracovníci VS Praha v čele s Františkem Smotlachou	92
2.2.3.5	Konec Smotlachova úspěšného systému	97
2.2.4	Sportovní osobnosti mimo organizaci VS Praha (1910–1952).....	99
2.2.4.1	Hokejisté.....	99
2.2.4.2	Sportovci dalších sportovních odvětví	103
2.3	Období let 1939–1952	105
2.3.1	Národní sportovní klub.....	106
2.3.2	Období po osvobození 1945.....	107
2.3.3	Období po únorové revoluci 1948.....	109
2.3.4	Sportovní osobnosti tehdejší doby	110
2.4	Socialistická organizovaná tělesná výchova a sport (1952–1989)	114
2.4.1	Začátky socialistické tělesné výchovy a sportu.....	114
2.4.2	Institucionalizace systému.....	120
2.4.3	Činnost jednotlivých tělovýchovných kateder ČVUT v Praze	126
2.4.3.1	Katedra tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT v Praze	126
2.4.3.2	Katedra tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze.....	135
2.4.3.3	Katedra tělesné výchovy Fakulty strojní ČVUT v Praze	141
2.4.3.4	Kabinet tělesné výchovy Fakulty slaboproudé elektrotechniky ČVUT v Poděbradech	144
2.4.3.5	Osmdesátá léta 20. století obecně na všech KTV ČVUT v Praze.....	145
2.4.4	Celorepublikové spartakiády	150
2.4.5	Vědecko-výzkumná činnost	153
2.4.6	Sportovní úspěchy studentů ČVUT v Praze.....	159
2.4.7	Sportovní osobnosti druhé poloviny 20. století.....	166

2.5	Tělesná výchova a sport v letech 1989–2006.....	181
2.5.1	Vyučování tělesné výchovy	182
2.5.2	Výcvikové kurzy	185
2.5.3	Ostatní činnost učitelů.....	188
2.5.4	Vědecko-výzkumná činnost	190
2.5.5	Ekonomika provozu	191
2.5.6	Sportovní objekty pro výuku.....	192
2.5.7	Sportovní vyžití studentů na kolejích.....	194
2.5.8	Vysokoškolské tělovýchovné jednoty na ČVUT v Praze	196
2.5.9	Sportovní úspěchy studentů	198
2.5.10	Vstup tělovýchovných kateder do ÚTVS ČVUT v Praze.....	200
2.6	Ústav tělesné výchovy a sportu ČVUT (2007–2011).....	201
2.6.1	Vyučování tělesné výchovy	201
2.6.2	Výcvikové kurzy	204
2.6.3	Vědecko-výzkumná činnost, granty	205
2.6.4	Sportovní aktivity.....	207
2.6.4.1	Sportovní vyžití studentů na kolejích.....	207
2.6.4.2	Vysokoškolské tělovýchovné jednoty	209
2.6.4.3	Sportovní úspěchy studentů	210
2.6.5	Sportovní osobnosti současnosti	224
2.7	Srovnání všech historických období.....	229
3	ZÁVĚR.....	235
3.1	Seznam zkratk.....	242
3.2	Soupis pramenů a literatury	245
3.2.1	Netištěné prameny.....	245
3.2.2	Tištěné prameny	246
3.3	Přílohy	255
3.3.1	Zaměstnanci ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011	255
3.3.2	Původ fotografií.....	256
3.3.3	Textové přílohy	260
3.3.4	Obrazové dokreslení jednotlivých období.....	272
4	Soupisy.....	293
4.1	Soupis zaměstnanců ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011.....	293
4.2	Soupis tabulek	293
4.3	Soupis obrazových příloh	293

1 ÚVOD

Sport je jednou z pozoruhodných součástí života moderního světa. Svědčí o tom jak jeho rozmanitost, tak i popularita, již se těší na všech kontinentech světa. Tento fenomén moderního vývoje upoutává pozornost řady komerčních a vědních odvětví. Stále naléhavěji proto nutí i historii, aby přispěla k jeho hlubšímu poznání.³

Životní styl studentů je po celém světě zkoumaným a zajímavým tématem. Vždy podstatným způsobem souvisel a souvisí s celkovým charakterem a vývojem společnosti.⁴ To samé platí i o různých možnostech jejich pohybové aktivity. Motivace k různým sportovním a tělovýchovným činnostem se vyvíjely v závislosti na historickém období a politicko-kulturní situaci v zemi.

Proto je celkem pochopitelné, že i České vysoké učení technické v Praze (ČVUT) by mělo představit svou historii sportu a tělesné výchovy.

1.1 Cíl práce

Studie zkoumá, jakým způsobem se v jednotlivých historických obdobích vyvíjel vztah studentů pražské techniky k tělovýchovným, sportovním a dalším pohybovým aktivitám. K tomu bylo provedeno několik analytických sond, které se soustředily na poznání historické reality především v následujících obdobích:

- od roku 1707 (resp. 1347) do roku 1910 (prvopočátky pohybových aktivit pražských vysokoškoláků)
- od roku 1910 do roku 1939 (začátky vysokoškolského sportu)
- od roku 1939 do roku 1952 (II. světová válka – *poúnorové* období)
- od roku 1952 do roku 1989 (založení kateder tělesné výchovy – sametová revoluce)
- od roku 1989 do roku 2006 (sametová revoluce – zrušení kateder tělesné výchovy na jednotlivých fakultách ČVUT v Praze)
- od 1. 1. 2007 do konce roku 2011 (období činnosti Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze)

Od roku 1707 až do roku 1910 probíhala všechna pohybová aktivita pro všechny vysokoškolské studenty v Praze neorganizovaně. Změna nastala v roce 1907 (resp. 1910), kdy se začaly tvořit počátky organizace *Vysokoškolský sport Praha (VSP)*.⁵ Toto nesmírně plodné období bylo přerušeno válečnými útrapami v období obou světových válek. K velkým společensko-politickým změnám došlo po Únoru 1948, ty se do vysokoškolského prostředí promítly v 50. letech 20. století. Další kvalitativní pokrok přinesly až změny po sametové revoluci, které vrcholily v roce 2007 utvořením jediného *Ústavu tělesné výchovy ČVUT v Praze (ÚTVS ČVUT v Praze)* pro všechny fakulty ČVUT v Praze.

1.2 Metodologie a metodika práce

Od prvopočátků založení pražské techniky prošla společnost na území dnešní České republiky různými proměnami, které ovlivnily i jednotlivé generace studentů pražských vysokých škol.

Z toho vyplynuly základní výzkumné otázky:

1. Jak se v jednotlivých historických obdobích měnily možnosti vysokoškoláků v pohybových aktivitách?
2. Jaké byly nejdůležitější příčiny a důsledky tohoto postupného vývoje?
3. Jak probíhala organizace tělovýchovných aktivit?
4. Které význačné osobnosti se na tělovýchovných aktivitách podílely?

Na základě těchto výzkumných otázek jsem si vytýčil jednotlivé specifické oblasti, jejichž poznání ve všech šesti časových etapách nejvíce přispělo k odhalení podstatných historických

³ OLIVOVÁ, Věra. *Sport a hry ve starověkém světě*. Praha: Artia, 1988. s. 8.

⁴ ŠAFRÁNKOVÁ, Jana a FRANĚK, Rudolf. *Studenti a absolventi ČVUT*. Praha: ČVUT, 2008. s. 7. ISBN 978-80-01-03646-4.

⁵ Tento termín se postupně přeměnil až na *Vysokoškolský sport (VS)* – vždy se však jednalo o sportovní organizaci pražských vysokoškoláků.

poznatků o tělovýchovných aktivitách. Jsou to následující oblasti: cíle a úkoly tělesné výchovy a sportu (TVS); systém a organizace TVS; ekonomické možnosti TVS; vědecká angažovanost; rozsah sportovních odvětví; tělovýchovné a sportovní soutěže; tělovýchovné a sportovní úspěchy; význačné osobnosti TVS; neúspěchy jednotlivých systémů TVS; specifika jednotlivých systémů TVS.⁶ Výzkum se týkal: odborných a vedoucích učitelů, pomocných cvičitelů a především samotných vysokoškoláků, kteří svým způsobem do celého systému tělesné výchovy a sportu vstoupili.

1.3 Charakteristika pramenů a literatury

Prameny (primární, sekundární, subjektivní aj.) a literatura (dobová i současná) o historii tělesné výchovy a sportu na ČVUT v Praze jsou celkově velmi rozsáhlé. Většina materiálů se vztahuje k pražské technice a univerzitě, ke studentskému sportu, k dějinám školní tělesné výchovy, k dějinám sportu či dějinám studentstva v českých zemích. Při studiu období před rokem 1910 jsem vycházel především z druhotných pramenů.⁷

1.3.1 Charakteristika pramenů

Východiskem *primárního pramenného studia* pro mě byly Archiv Univerzity Karlovy v Praze (AUK), Archiv ČVUT v Praze (AČVUT), archiv oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea v Praze (ANM), archiv Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze (AÚTVS), archiv katedry tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze (AKTV FEL), archiv České asociace univerzitního sportu v Praze (AČAUS), archiv Českého volejbalového svazu (AVS), Státní okresní archiv České Budějovice (SOAČB) a můj soukromý archiv.

V AUK jsem čerpal poznatky z fondu filozofické fakulty (1910–1947), fondu přírodovědecké fakulty (1925–1939) a fondu akademického senátu (1932–1946). Vše se vztahovalo ke vzniku, vývoji a samotnému účinkování úřední a samosprávné organizace *Vysokoškolského sportu Praha* a k osobnosti *Františka Smotlachy*, jeho zakladatele a vedoucího učitele.

V AČVUT se mi podařilo nalézt zápisy akademického senátu z let 1911–1913 a zápisy profesorského sboru odboru strojního inženýrství (1913–1920). Ty dokumentují úplné začátky tělesné výchovy na pražské technice a vztahují se znovu nejvíce k osobě *Františka Smotlachy* a jeho houževnatému boji za sportovní činnost studentů. Ve fondu *Katalogy studentů* jsem objevil i informace o cyklistovi *Jindřichu Vodílkovi* (1894–1896) a v *Osobních spisech* studentů Vysoké školy obchodní cenné skutečnosti o olympijském vítězi *Josefu Holečkovi*. Ve fondu Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze (1945–1949) jsem zjišťoval poválečné poměry v tehdejší tělesné a branné výchově na pražské technice. O budování socialistické tělesné výchovy jsem se nejvíce dozvěděl z fondu Rektorát (1948–1960) a z fondu Fakulta elektrotechnická (1976–1980).

Ve fondech a sbírkách ANM jsem čerpal poznatky především o začátcích cyklistiky, atletiky a tenisu. Cenné informace o sportovcích – studentech a učitelích pražské techniky – jsem vyčetl z jejich osobních fondů. Jednalo se o *Miroslava Tyrše*, *Vlastimila Ladu-Sázavského* (2 kartony jeho bratra Otakara), *Karla Kněnického*, *Vladimíra Nováka* a *Františka Doudu*. Dalším důležitým zdrojem byla pozůstalost *Aloise Prágra*, v níž jsem vyhledal mnoho zajímavostí o jeho tchánovi, prvním tělocvikáři vysokoškoláků *Adolfu Hájkovi*.

Primární prameny vztahující se k posledním letům činnosti Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze mi poskytly jednotlivé fondy AÚTVS (2007–2011). Jednalo se především o zápisy z kolegia vedení, ze společných porad pracovníků ÚTVS, záznamy o letních a zimních kurzech, zprávy ze sportovních reprezentačních soutěží. Podrobné informace z let 1963–1976 mi přinesla ručně psaná kronika *Jiřího Špačka*.⁸

⁶ Je zcela logické, že rozsah poznatků se v jednotlivých historických obdobích značně lišil.

⁷ Primární prameny již archivy pražské techniky i univerzity neobsahují z důvodu dřívějších ztrát způsobených povodněmi, požáry, stěhováním i chováním německých okupantů v období II. světové války

⁸ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Prameny AKTV FEL ČVUT mi poskytly cenné informace o době těsně po sametové revoluci a v následném desetiletí. Čerpal jsem ze zápisů porad katedry, ze zpráv o výcvikových kurzech, z výročních porad *Vysokoškolského sportovního klubu Elektro ČVUT v Praze* a také z fondu *Životopisy asistentů*.

V AČAUS jsem našel elektronicky uložené (CD ROM) statistické údaje o *Vysokoškolském sportu* (1979–1983) a zejména všechny sportovní výsledky a výkony studentů ČVUT v Praze na Českých akademických hrách (2002–2006).

Z mého soukromého archivu jsem čerpal informace o tělesné výchově a sportu na KTV FEL ČVUT v Praze (1994, 2006), o sportovních úspěších ČVUT v Praze (2007–2011) a o soutěži O nejlepšího sportovce ČVUT v Praze (2008–2011).

V archivu Českého volejbalového svazu v Praze,⁹ především v jeho síni slávy, jsem našel mnoho zajímavostí ze života volejbalových reprezentantů a trenérů československé a české reprezentace. Autorem všech písemností je Zdeněk Vrbenský.

Působení studentské legie v Českých Budějovicích v roce 1801 jsem dohledal ve *Státním okresním archivu v Českých Budějovicích*. Bylo to ve fondech *Archiv města České Budějovice* (1801) a v *Knize krajských listů* (1801).

Důležité poznatky o tělesné výchově a sportu na ČVUT v Praze jsem získával také ze **sekundárních (tištěných) pramenů**, které jsou uloženy v jednotlivých již jmenovaných archivech. V AUK a v AČVUT se jednalo především o seznamy osob a ústavů, seznamy přednášek, studijní programy a informace o studiu. Řádově se jednalo o mnoho tištěných pomůcek z let 1881 až 2009. Podobně jsem vyhledal i tištěné brožury v ANM, které se týkaly především českého tenisu a také světových univerziád. V archivu ÚTVS ČVUT v Praze a v archivu KTV FEL ČVUT v Praze jsem objevil 3 vědecké studie týkající se aktivního životního stylu a tělesné výkonnosti studentů pražské techniky.¹⁰ Všechny pocházejí ze socialistického období. Nacházejí se zde i Zprávy o činnosti ÚTVS z let 2007–2009.

Velkou pomůckou se mi stalo nepublikované strojopisné dílo z roku 1978, nalezené v AČAUS na Strahově. V něm se *Augustin Čáp* pokusil zachytit celou historii Vysokoškolského sportu až do osmdesátých let 20. století.¹¹ V tomto strahovském archivu se nalézají i velké množství bulletinů a výsledkových publikací, které zachycují sportovní přebory vysokých škol, akademická mistrovství ČSSR a československé univerziády. Nalezl jsem tam i velice hodnotné příručky o vysokoškolských tělovýchovných jednotách ČVUT v Praze.¹²

Je nutno zdůraznit, že nalezené prameny vztahující se k celému období budování socialistické tělovýchovy na ČVUT v Praze nebyly úplně vyvážené ve vztahu k uvedeným tělovýchovným katedrám (kabinetům, ústavům).¹³ Z 50. let 20. století se zachovaly podrobné zprávy o činnosti všech kateder, dále již převažovaly informace o KTV Stavební fakulty ČVUT v Praze a ke konci 70. let 20. století poznatky o KTV Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze. Nejméně pramenů, zejména z 60. až 80. let 20. století, se dochovalo o činnosti KTV Strojní fakulty ČVUT v Praze, když výjimkou je publikace o VŠTJ Technika Praha. Činnost všech

⁹ [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/archiv/>

¹⁰ MĚKOTA, Karel a ŠORM, Gustav. *Tělesná výkonnost studujících 1. ročníku československých vysokých škol*. 1965.

BĚM, Jan. *Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci. Závěrečná zpráva dílčího výzkumného úkolu č. VII.-13-4/61b*. Praha: SvF ČVUT, 1975.

ŠORM, Gustav. *Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II-06/05*. Praha: MŠ ČSR, 1983.

¹¹ ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis*.

¹² TESÁŘÍK, Jiří. *Vysokoškolská tělovýchovná jednoty Technika Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. *Vysokoškolská tělovýchovná jednoty Stavební fakulta Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973.

¹³ Jednalo se o katedru tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT v Praze, katedru tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze, katedru tělesné výchovy Fakulty strojní ČVUT v Praze a kabinet tělesné výchovy Fakulty slaboproudé elektrotechniky ČVUT v Poděbradech.

kateder byla podobná, a proto je možno na základě zachovaných pramenů a literatury jejich činnost komparovat.

Z důvodu častého stěhování jednotlivých tělovýchovných kateder se ztratilo mnoho listinných dokumentů po roce 1989. Je třeba uvést, že pro zachování archivního zákona¹⁴ ještě nejsou přístupné některé prameny v Archivu ČVUT v Praze.

Proto jsem musel v některých případech využít informací ze **subjektivních pramenů**. Jednalo se především o polostandardizované rozhovory¹⁵ a písemné výpovědi, které mi poskytli pamětníci jednotlivých historických období. Pro získání dalších poznatků jsem se setkával s mnoha bývalými i současnými kolegy ze všech tří kateder tělesné výchovy ČVUT v Praze. Bývalí a současní studenti a učitelé mi poskytli životopisné údaje, které jsem průběžně zařadil do části mé práce s názvem Sportovní osobnosti. Hovořil jsem i se zástupci jednotlivých vysokoškolských tělovýchovných jednot působících na ČVUT v Praze. Tyto informace se staly základem mého soukromého archivu ve složce Historie VŠ sportu.

1.3.2 Charakteristika literatury

Základní informace jsem mohl čerpat z několika publikací vydaných většinou k některému z výročí k založení *Vysokoškolského sportu (50 let, 75 let, 90 let a 100 let vysokoškolského sportu)* či tělovýchovných kateder (*50 let kateder tělesné výchovy na vysokých školách*). K základní orientaci sloužily publikace Marcely Efmertové a Nikolaje Savického,¹⁶ Františka Slavíka,¹⁷ Gustava Pozděny,¹⁸ Františka Krátkého¹⁹ a Jiřího Kössla a spol.²⁰ Někteří sportovci patřící mezi vysokoškoláky byli charakterizováni v publikacích Františka Koláře a spol.²¹ a Jana Jirky a spol.²²

Ostatní zdroje byly zaměřené spíše k určitému období vývoje tělesné výchovy a sportu na ČVUT v Praze. O prvních sportovních aktivitách vysokoškoláků jsem se dočetl především v knihách zaměřených na šerm od autorů Jiřího Vincence²³ a Jaroslava Tučka.²⁴ První pohybovou aktivitu studentů pražské techniky přičleněnou ke konkrétním jménům jsem pak zachytil v německé knize Artura Wernera,²⁵ která se zabývala působením studentských legií v Českých Budějovicích v roce 1801. Období 40. let 19. století se s velkým vědeckým zaujetím věnoval bývalý vedoucí katedry tělesné výchovy na FEL ČVUT v Praze doc. Gustav Šorm.²⁶ Při hledání maximálního množství informací o prvním „tělocvikáři vysokoškoláků“ Adolfu Hájkovi jsem vedle archivních písemností čerpal především z knihy kolínských autorů Aloise Prágra a Ladislava Kebrdleho²⁷ a dále z mnoha tehdejších periodik vycházejících na začátku 20. století (*Labské proudy, Moravská Orlice, Sokolské besedy, Hlas demokracie*).

¹⁴ „K nahlížení v archivech jsou přístupné archiválie starší třiceti let ...“

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, § 37.

¹⁵ Přejížděná varianta mezi strukturovaným a volným rozhovorem. Viz. PERGLER, Přemysl et al. *Vybrané techniky sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1969. Kapitola rozhovor.

¹⁶ EFMERTOVÁ, Marcela C. a SAVICKÝ, Nikolaj. *České země v letech 1848–1918*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-171-4.

¹⁷ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874.

¹⁸ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876.

¹⁹ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974.

²⁰ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986.

²¹ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. ISBN 80-85983-77-X.

²² JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 80-7033-864-4.

TITÍŽ. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. ISBN 80-85893-11-8.

²³ VINCENC, Jiří. *Stručná historie šermu*. Praha: Militaria, 2000. ISBN 80-902745-1-X.

²⁴ TUČEK, Jaroslav. *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha: Otto Girgal, 1927.

²⁵ WERNER, Arthur. *Die Studenten-Legionen der Prager Universität vom 30jährigen Krieg bis 1848*. Prag: K. André, 1934.

²⁶ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849. In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 47–63.

²⁷ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer, 1940.

Velkou pomůckou se mi stalo dílo kolektivu autorů *Josefa Müllera, Ferdinanda Tallowitze a spol.*,²⁸ které blíže přibližuje několik důležitých časových etap ze začátků sportu na území Prahy. Publikace byla zaměřena na tělocvik na cvičných zemských ústavech, *Akademický tělocvičný spolek v Praze* ve školním roce 1847–1848, *Schmidtův a Malýpetrův tělocvičný ústav* a veškeré dějiny týkající se pražského Sokola a jeho zakladatele *Miroslava Tyrše*. Působnost vysokoškolských studentů a učitelů ve složkách pražského Sokola byla nalezena i v mnoha dalších dílech autorů *Ladislava Jandáska a Jana Pelikána*,²⁹ *Renaty Tyršové*,³⁰ *Miroslava Tyrše*,³¹ *Marka Waice*,³² *Karla Kareise a spol.*³³ a *Václava Kukaně*.³⁴

Z období zakládání studentských klubů a prvopočátků organizovaného studentského sportu jsem čerpal informace především z publikací autorů *Rudolfa Jurista*,³⁵ *Adolfa Růžičky*,³⁶ *Vítězslava Houšky*,³⁷ *Ladislava Bati*³⁸ a *Ivana Slabocha a spol.*³⁹ Mnoho důležitých a zajímavých dat o atletech a cyklistech jsem vyhledal také v populárně-vědeckých dílech *Václava Paciny*⁴⁰ a *Ivo Hrubíška*.⁴¹

Celá etapa postupného budování Smotlachova systému *Vysokoškolského sportu Praha* v letech 1910–1939 byla zmapována do největších podrobností samotným dr. Františkem Smotlachou. O své činnosti jakožto i o činnosti všech součástí *Vysokoškolského sportu Praha* napsal tři podrobné publikace.⁴² Kromě toho bylo možno čerpat další informace ze *Studentského sportu a tělocviku*, časopisu ke sledování tělesné výchovy a sportu na středních a vysokých školách, a z odborné vědecké revue *Nová tělesná výchova*, vydávané v letech 1927–1939. Příkladnou studentskou samosprávu na koleji a také vyučování branné a tělesné výchovy těsně před německou okupací mi pak přiblížila kniha *Františka Doubka*.⁴³ Smotlachovu éru přibližují i s odstupem doby publikované práce *Marka Waice*,⁴⁴ který zdůrazňuje nepopíratelnou výjimečnost jeho osobnosti.

Ačkoliv by se očekávalo, že literatura týkající se válečného a poválečného období (1939–1952) nebude tak četná, ukázalo se, že podkladů je možné objevit hodně i ve vztahu k počátku padesátých let. O poměrech v době okupace přinesly poznatky publikace ČVUT v Praze,⁴⁵ sportovních klubů *Bohemians Praha*⁴⁶ a *Národního sportovního klubu*.⁴⁷ O vrcholových

²⁸ MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: Sokol Pražský, 1883.

²⁹ JANDÁSEK, Ladislav a PELIKÁN, Jan. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: ČOS, 1946.

TITÍŽ. *Život dr. Miroslava Tyrše*. Brno: Moravský legionář, 1932.

³⁰ TYRŠOVÁ, Renata. *Miroslav Tyrš, jeho osobnost a dílo*. Praha: Český čtenář, 1932.

³¹ TYRŠ, Miroslav. *Statistický přehled jednot sokolských pro rok 1866*. Praha: Sokol pražský, 1866.

³² WAIC, Marek. *Sokol v české společnosti 1862–1938*. Praha: FTVS UK, 1996. ISBN 80-238-3287-5.

³³ KAREIS, Karel et al. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871.

³⁴ KUKAŇ, Václav. *Statistika Svazu československého Sokolstva*. Praha: Svaz československého Sokolstva, 1899.

³⁵ JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924.

³⁶ RŮŽIČKA, Adolf et al. *SK Slavia Praha*. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-251-0150-9.

³⁷ HOUSKA, Vítězslav. *Věčná Slavia*. Praha: Olympia, 1992. ISBN 80-7033-187-9.

³⁸ BAŤA, Ladislav et al. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910.

³⁹ SLABOCH, Ivan et al. *Veslařský klub Blesk 1879–2009*. Praha: Veslařský klub Blesk, 2009. ISBN 978-80-254-6163-1.

⁴⁰ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986.

⁴¹ HRUBÍŠEK, Ivo. *100 + 1 Osobností & bicykl*. Plzeň: Cykloknihy, 2009. ISBN 978-80-87193-08-2.

⁴² SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách* (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920). Praha: s. n., 1921.

TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učením technickém v Praze, 1925.

TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934.

⁴³ DOUBEK, František. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979.

⁴⁴ WAIC, Marek. *Zrození českého akademického sportu a František Smotlacha*. *Česká kinantropologie*. 2011, roč. 15, č. 2. s. 49–56. ISSN 1211-9261.

⁴⁵ *České vysoké učením technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948.

⁴⁶ HONEJSEK, Jan et al. *Čtyřicet let Bohemians, atletického a fotbalového klubu Vršovice: 1905–1945*. Praha: AFK Bohemians, 1946.

⁴⁷ *Národní Sportovní Klub v plné všesportovní práci*. Praha: Nákladem Národního Sportovního Klubu, 1940.

sportovcích té doby jsem kromě již jmenovaných načerpal vědomosti především z publikací *Alfréda Janeckého*.⁴⁸

O tělesné výchově a sportu v období socialismu neexistuje, kromě již zmíněných publikací, vydaných k různým výročím *Vysokoškolského sportu* a kateder tělesné výchovy, dostatečné množství literatury. Čerpal jsem proto především z *Tělovýchovných sborníků*, tj. z prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách (KTVTL) vydávaných v letech 1956–1972⁴⁹ a ze *Sborníků referátů z celostátních konferencí*.⁵⁰ Mnoho důležitých informací jsem získal z několika příruček *Osnov tělesné výchovy na vysokých školách*.⁵¹ Určitá upřesnění jsem našel v publikaci *Oldřicha Starého a Marcely Efmertové*.⁵²

Literatura k porevolučnímu vývoji tělesné výchovy a sportu na vysokých školách (po roce 1989) není příliš četná. Mohl jsem se opřít pouze o článek *Dagmar Pavlů a Marka Waice*⁵³ a některé své vlastní výzkumy,⁵⁴ zvláště o svou dizertační práci.⁵⁵

2 TŘI STOLETÍ SPORTU NA ČVUT V PRAZE

2.1 Sport a tělesná výchova studentů do roku 1910

2.1.1 Pohybové aktivity studentů do začátku 19. století

Skromné sportovní začátky techniků byly po dlouhé roky spojeny s tělovýchovnou činností na pražské univerzitě.⁵⁶ Jako první se v literatuře objevily poznatky o šermu studentů. Ty informovaly o existenci šermířských škol již ve 14. století a zároveň studenti měli v té době zakázáno samostatně šermovat kvůli možnému poranění.⁵⁷ Další informací je zpráva, že studenti univerzity prováděli pravidelná šermířská cvičení od roku 1640. Učitelé šermu byli

⁴⁸ JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfred Janecký, 1946.

TÝŽ. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968.

⁴⁹ KOCIÁN, Mojmir. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 5–10.

ČELIKOVSKÝ, Stanislav. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 106.

⁵⁰ HÖHM, Jindřich et al. *Sborník referátů z celostátní konference pořádané při příležitosti 30. výročí založení kateder tělesné výchovy na vysokých školách v ČSSR*. Praha, 1982.

TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981.

⁵¹ MLATEČEK, Lumír a VOLRÁB, Rudolf. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách*. Brno: VUT, 1984.

TITÍŽ. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 1*. Příbram:

Tiskařské závody n. p., 1985.

TITÍŽ. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 2*. Příbram:

Tiskařské závody n. p., 1985.

MĚKOTA, Karel a FELCMANOVÁ, Vlastimila. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 3*. Praha: Tiskařské závody n. p., 1987.

VOLRÁB, Rudolf et al. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 4*. Praha:

Tiskařské závody n. p., 1988.

⁵² STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela et al. *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-082-9.

⁵³ PAVLŮ, Dagmar a WAIC, Marek. Vývoj organizace studia sportu a fyzioterapie v kontextu politických a legislativních změn. In: *Česká kinantropologie*, 2010, roč. 14, č. 3. s. 84–93.

⁵⁴ VALJENT, Zdeněk. Jak dál ve výuce tělesné výchovy na FEL ČVUT? In: *Tělesná výchova a sport mládeže*, 2000, roč. 66, č. 2. s. 42–43.

TÝŽ. Difference in students opinion in physical educations at FEE CTU. In: *Proceedings from international scientific conference „Student, sport, education“ 2005*, Riga: Latvijas sporta pedagogijas academia. s. 79–83.

TÝŽ. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ – historie a současnost. *Studia Kinantropologica*, 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206.

⁵⁵ TÝŽ. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: ČVUT, 2010. ISBN 978-80-01-04669-2.

⁵⁶ Při identifikaci domovské univerzity studentů nemusí v tomto období být určení přesné, neboť tato informace se tehdy v pramenech a literatuře nerozlišovala. Dále je třeba vzít v úvahu, že jak technika (1869), tak i univerzita (1882) byly rozděleny na českou a německou.

⁵⁷ ZOUBEK, František. Komenský o hrách tělocvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otto, 1883. s. 321.

imatrikulování na právnické fakultě. Tvořili zvláštní skupinu s učiteli tance a rétoriky.⁵⁸ V roce 1607 císař *Rudolf II.* kodifikoval svým výnosem výsady a povinnosti pražskému cechu *Fedrfechtýřů*, udělil jim erbovní znak a jejich výsady v pozdějších letech několikrát potvrdil. Česká stavovská zemská šermírna byla založena za vlády Habsburků (*Leopold I.*) v jízdárně Pražského hradu v roce 1657 a její činnost skončila až se začátkem I. světové války v roce 1914. Kromě stavovské šermírny existovaly v Praze krátce další šermířské školy, jak soukromé, tak univerzitní i tělocvičné.⁵⁹

Zmínka z roku 1659 dokládá další činnost stavovského cvičného ústavu. Podle zprávy byl ustanoven *Antoine de Thouche*⁶⁰ za učitele šermu s ročním platem 233 zlatých, *Ignac z Rungen* tanečním mistrem s platem 200 zlatých a *Jan Mundt z Thuge* zemským pojezdníkem, jenž pro vydržování 6 školních koní, 3 jízdnicích sluhů a jednoho podpojezdníka dostával celkem 1 166 zlatých a 40 krejcarů. Povinností těchto tří zemských učitelů neboli *mistrů pro tělocvik* bylo bezplatné vyučování „nadanců“⁶¹ v předem jim stanoveném počtu a sice: pro jízdárnu 3 ze stavu panského, 3 ze stavu rytířského a 2 ze stavu měšťanského, pro vyučování tanci a šermu potom po dvou z každého stavu. Již v prvních zprávách o ústavech byly obsaženy stížnosti na netečnost panského a rytířského stavu, takže uchazeči z měšťanského stavu využívali všechna zmíněná místa.⁶²

Zprávy zachycují i zmínky o univerzitních mistrech šermu. Jedním z prvních byl *Jean Baptiste de Trento*, který byl na pražské univerzitě imatrikulován od roku 1670. Dalšími jsou *Claudi la Fougereaux* (zmínka z roku 1688), *Wolf Žalostivic* a *Reinhart de Molin* (1689), *Jan Petr Metz* (1691), *Augustin Christen* (1704), *Christophorus Charleur* (1719), *Melchior de Duett* (1737) a *Leopold Bezdička* (1751).⁶³

V dekretní knize Starého Města pražského léta 1730 se však uvádí, že šermování i jeho vyučování se přísně zapovědělo kvůli zavraždění jistého *studiosi juris*, které se přihodilo toho roku.⁶⁴

Studentské (akademické) legie

V době válečného ohrožení země se studenti seskupovali do tzv. studentských legií a ve spojení s ostatním vojskem vykonávali válečné služby. Plnění takového vojenského výcviku (bojová a strážní činnost) spolu s přesuny lze považovat za vydatnou fyzickou činnost.

Studentské legie povstaly v následujících dobách:

- Ve třicetileté válce (1618–1648) – poprvé, když Prahu obléhal švédský generál Banner, podruhé, když se Praha bránila švédskému generálu Königsmarkovi. Tehdy, při 15týdenním obléhání Prahy, čítala studentská legie 745 mužů rozdělených do 8 setnin. Studentské legie bránily především most, Horskou a Koňskou bránu.⁶⁵
- V bavorsko-francouzské válce (1741–1742) – při vpádu Francouzů a Bavorů do Čech tvořily studentské legie 4 divize po 400 mužích. Studenti konali strážní službu na hradbách a střežili Karolinum a jezuitskou kolej.
- V druhé slezské válce roku 1744, kdy do Čech vtrhli Prusové a dostali se až k Praze, tvořila studentská legie dvě divize a kromě strážní služby byla nasazena i při obraně města.

⁵⁸ ANM, Archiv tělesné výchovy a sportu (ATVS), Oddělení novodobých českých dějin (ONČD), Inventář šermu. s. 1.

⁵⁹ VINCENC, Jiří. *Stručná historie šermu*. Praha: Militaria, 2000. s. 51–52. ISBN 80-902745-1-X.

⁶⁰ SCHEINER, Josef. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otto, 1883. s. 32.

Srovn. TUČEK, Jaroslav. *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha: Otto Girgal, 1927. s. 50.

„De Touche“ byl považován za jednoho z významných šermířů Ludvíka XIV.

⁶¹ SCHEINER, Josef. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otto, 1883. s. 32.

⁶² TÝŽ. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otto, 1883. s. 32.

⁶³ TUČEK, Jaroslav. *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha: Otto Girgal, 1927. s. 62–65.

⁶⁴ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 28.

⁶⁵ Dnešní Karlův most, Prašnou bránu a prostranství Národního muzea.

- V době napoleonských válek v letech 1800 a 1809.
- V revoluční roku 1848.⁶⁶

Studentské legie v roce 1800

Když na počátku 19. století vtrhla do rakouských zemí napoleonská vojska a zároveň se nebezpečí blížilo i do českých zemí, vyzval studenty arcivévoda Karel svoláním ze dne 2. listopadu 1800 k založení legie. Vytvořil jim výhodné finanční podmínky za pomoci nadací v průběhu vojenské služby a označil je za svůj tělesný prapor. To vše vzbudilo mezi studenty velké nadšení, které vedlo ke vzniku 4 setnin namísto očekávaných dvou. Každá setnina měla svého hejtmana, poručíka, strážmistra a desátníka, kteří byli vybráni z pravidelného vojska. Studenti cvičili dopoledne od 10:15 do 12:15 hod. a odpoledne, aby mezi tím nezanedbávali přednášky. Den 28. prosinec byl určen k odchodu z Prahy na jižní české hranice. Na pochod se vypravily všechny 4 zmíněné setniny, jejichž složení je zobrazeno v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Počty studentů ze studentské legie podle oborů⁶⁷

Setniny	NGy	HTř	FIL	BOH	PRÁ	MED	CHI	TEC	Celkem
První	6	21	85	13	34	1			160
Druhá	8	18	99	12	10			8	155
Třetí	8	15	103	24	2	2	2	3	159
Čtvrtá	4	14	90	17	30	2	1	2	160
Celkem	26	68	337*	66	76	5	3	13	634

*součty jsou uvedeny podle citace, avšak nejsou správně sečteny (pozn. autora)

Vysvětlivky zkratk: NGy – studenti nižších gymnázií; HTř – studenti humanitních tříd; FIL – studenti filozofické fakulty; BOH – studenti bohoslovecké fakulty; PRÁ – studenti práv; MED – studenti medicíny; CHI – studenti medicíny oboru chirurgie; TEC – studenti pražské techniky.

V neděli 28. 12. 1800 po mši na dvoře pražského Klementina vyšli studenti v plné zbroji pod velením *Josefa Antonína Vratislava, hraběte z Mitrovic*, přes Karlovo náměstí a Vyšehradskou bránu z Prahy ven. Před branou naložili vaky, které na útraty univerzity koněspřeží dopravilo do Budějovic. Studenti první den došli do Jesenice, druhý den do Nespek. Dne 30. prosince prošli za slavnostního uvítání Benešovem a utábořili se v Bystřici. Za studeného počasí měli 31. prosince první odpočinek. Dne 1. ledna došli do Miličína, 2. ledna do Táboru, 3. ledna do Soběslavi, kde následující den odpočívali. Dne 5. ledna dosáhli Veselí a 6. ledna konečně Budějovic,⁶⁸ hlavního místa utáboření česko-moravsko-slezské legie. Jak po celé délce pochodu, tak i v Budějovicích byli studenti obyvatelstvem srdečně vítáni. Studenti drželi stráž a každý den cvičili ve zbrani až do 9. února 1801, kdy byl v Luneville podepsán mír. Celá legie měla být poté rozpuštěna, ale kvůli přání císaře vidět studentskou legii zůstala v Budějovicích až do 8. dubna, kdy císař s mnohými vévody a důstojníky přijel a následujícího dne vykonal přehlídku.⁶⁹ Studenti byli 11. dubna propuštěni a vydali se na desetidenní pochod až do Prahy. Tam byli 20. dubna uvítáni měšťanstvem. Obklopeni měšťanskými sbory kráčeli studenti přes Karlovo náměstí na Příkopy, k Pražské bráně a Celetnou ulicí až na Staroměstské náměstí, kde na ně čekali profesori, ostatní studenti a davy lidu. Po slavnosti byl prapor studentské legie uložen do velké síně Karolina a studentská legie se po 123 dnech rozešla.⁷⁰

⁶⁶ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 30–36. ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849. In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 53.

⁶⁷ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 33–34.

⁶⁸ Ze strany studentů se tehdy jednalo o velice fyzicky namáhavou činnost.

⁶⁹ Státní okresní archiv v Českých Budějovicích, Fond Archiv města České Budějovice, knihy 4399 a 2028, podací protokol 1801, kniha krajských listů 1801; Srovn. *Waldheimat*, 1933, č. 9. s. 130.

⁷⁰ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 30–36.

Počet studentů tehdejší Stavovské inženýrské školy ve studentské legii v letech 1800–1801 se však liší v německy psané literatuře.⁷¹ Z těchto údajů se nedá potvrdit, kteří z nich byli studenty předchůdkyně pražské techniky, výjimku tvoří pouze studenti, u kterých je poznámka inženýr, jež tehdy byla stavovským označením. K takovým náleželi:

student třetí setniny – *Mühlstein Josef, Ing.*; studenti čtvrté setniny – *Albrecht Johann, Ing.*; *Frankl Franz, Ing.*; *Joseph Alois, Ing.*⁷²

2.1.2 Zakládání prvních tělocvičných ústavů v Praze

Na univerzitní studenty působili tělovýchovnou osvětou i profesori, kteří se přímo sportováním nezabývali.

K nim patřil zejména **Bernard Bolzano** (1781–1848, na obrázku), který jako profesor vedl stolicí náboženství na Filozofické fakultě pražské univerzity a který byl mezi studenty oblíben.⁷³ Bolzano podporoval pohybové aktivity, které si podle něho měly osvojit již školní děti. Zdůrazňoval přirozené pohyby, které je možno provádět kdekoliv. Do tělocviku podle něj patřily aktivity jako běh, chůze po kládách, plavání, šplhání na tyčích a po provazech, klouzání, lezení po žebřících, skoky přes příkop atd. Platilo to pro obě pohlaví, avšak cvičení se mělo provádět odděleně a být řízeno tak, aby prospívalo zdraví, vedlo k obratnosti, která je nezbytná pro bezpečný život i pro případnou pomoc bližnímu. Bolzano podporoval i význam zdravotní výchovy a lékařství.⁷⁴ Byl ovlivněn především *Basedowem* a *Johannem Christopphem Friedrichem Guth-Muthsem*. K jeho přívržencům patřil *J. E. Purkyně*. Bolzano vydal své myšlenky v díle *O nejlepším státě*.⁷⁵ Pro své nekonformní myšlenky byl posléze Bolzano ze svého místa sesazen.⁷⁶

Po napoleonských válkách a po Vídeňském kongresu byly v létě 1819 přijaty výjimečné zákony (tzv. karlovarské usnesení), které směřovaly k zavedení cenzury, k potlačení ústavního zřízení, svobody tisku, spolků a univerzit. Zákony se staly oporou tzv. metternichovského absolutismu a byly ještě zpřísněny v roce 1824.⁷⁷ Za tohoto stavu se nemohla rozvíjet tělesná cvičení ani ve školách, ani ve spolcích. Průkopníci tělovýchovného hnutí byli sledováni s podezřením, že by jejich činnost vedla ke svobodnějším myšlenkám a projevům, jež by mohly podnítit společenskou změnu.⁷⁸

V Bavorsku byl tělocvik ve školách povolen již od roku 1806. Podporován byl od roku 1815 i ve školách ve Württembersku.⁷⁹

V habsburské monarchii ve stejné době bylo možno prosazovat tělocvik jen s odkazem na jeho zdravotní význam. Užívalo se proto názvů jako gymnastika, jenž spíše souvisel se zdravotním zaměřením *Lingovy cvičební soustavy*. Všichni zúčastnění se úzkostlivě vyhýbali

⁷¹ WERNER, Arthur. *Die Studenten-Legionen der Prager Universität vom 30jährigen Krieg bis 1848*. Prag: K. André, 1934. Techniků bylo v tehdejších legiích 23, a do textu byl vložen celkový jmenný seznam studentů bez příslušnosti ke škole, ale se studijním zaměřením a ročníkem studia.

⁷² TÝŽ. *Die Studenten-Legionen der Prager Universität vom 30jährigen Krieg bis 1848*. Prag: K. André, 1934.

⁷³ KÁDNER, Otakar. *Stručné dějiny pedagogiky pro čtvrtý ročník učitelských ústavů*. 4. vydání, Praha: Česká grafická unie, 1931. s. 35.

⁷⁴ BOLZANO, Bernard. *O nejlepším státě*. Praha: Mladá Fronta, 1981. s. 50.

ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. *Bernard Bolzano*. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2001. ISBN 80-238-7443-8.

⁷⁵ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 232.

⁷⁶ KÁDNER, Otakar. *Stručné dějiny pedagogiky pro čtvrtý ročník učitelských ústavů*. 4. vydání, Praha: Česká grafická unie, 1931. s. 37.

⁷⁷ [cit. 2012-07-8]. Dostupné z: <http://www.libri.cz/database/dejiny/text/t60.html>

⁷⁸ ŠORM, Gustav. Vývoj tělesné výchovy na středních školách v Čechách v letech 1848–1861. In: *Tělovýchovný sborník č. 2*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1957. s. 28–29.

⁷⁹ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 78 a 79.

slovu „turnen“;⁸⁰ aby rakouská cenzura nepojala podezření z revoluční činnosti přisuzované německým turnérům.⁸¹ Ve Vídni nejprve začalo vyučování tělocviku pro dospělé mladíky pod kurátorstvím Eduard hraběte Taaffeho na C. k. *Theresiánské akademii* v roce 1839 pod vedením učitele *Alberta ze Stephany*. Ačkoli k této činnosti nebylo vydáno vládní nařízení, cvičili podle něho i gymnaziální chovanci. Téhož roku 1839 zavedl tělocvik na C. k. inženýrské akademii ve Vídni i *generál arcivévoda Jan*, toho času ředitel akademie. Oficiálním zavedením tělocviku do škol se stalo až jmenování Stephanyho prozatímním učitelem tělocviku na vídeňské univerzitě, což se stalo 18. října 1848.⁸²

Pravděpodobně akademický malíř *Kajetán Jäckl* byl první, kdo začal v Čechách a v Rakousku „turnovat“. S malou skupinkou nadšenců cvičil již od roku 1837 v Jablonci nad Nisou v domě *Adolfa Pfeiffera* v ulici, kterou tamní Němci potom pojmenovali Turnergasse.⁸³

První tělocvičný ústav založený v Praze byl zřízen roku 1839 lékařem *Johannem Hirschem* a věnoval se ortopedické gymnastice. Cvičilo se podle Lingovy metody.⁸⁴ Později ho předal *Rudolfu von Stephanymu* (1817–1855, na obrázku), žáku *Arnošta Eiselena*, spoluzakladatele německého nářadového tělocviku.⁸⁵ On byl prvním, který seznámil Prahu s německým nářadovým tělocvikem.⁸⁶ Přijel do Prahy roku 1842 na přání zemských stavů.⁸⁷ V Ledeburském paláci na Malé Straně zřídil za podpory šlechty soukromý privilegovaný tělocvičný ústav. Přihlásil se k němu značný počet šlechtických synů z rodin *Deymů*, *Fürstenbergů*, *Chotků*, *Kauniců*, *Kinských*, *Nosticů*, *Rohanů*, *Salmů* a *Thunů*. Nechyběly ani dcery Deymovy a *Josefina Wenzigová*. Z měšťanských kruhů cvičení navštěvovali *František Palacký*, *Josef Wenzig* a *Emanuel Trmal*.⁸⁸ Podle seznamu z roku 1843 se přihlásilo ke cvičení celkem 207 žáků a žákyň, opět nejvíce ze šlechtických kruhů.⁸⁹

Mezi cvičenci se objevil také mladý *Miroslav Tyrš*, budoucí zakladatel sokolské organizace.⁹⁰ Vyučovalo se 3x týdně a nadaní cvičenci měli být po dvouletém vyučování vysíláni na národní školy v Čechách, aby zde šířili pěstování tělocviku. O pokroku jednotlivých cvičenců se podávala zemským stavům čtvrtletní zpráva, ve které se udával stupeň zručnosti a pilnosti žáků.

I když byl díky přízni šlechty Stephany ustanoven zemským učitelem tělocviku s ročním platem 400 zlatých a povinností vyučovat bezplatně 12 stipendistů,⁹¹ pobyl v Praze jen do roku 1845, kdy byl povolán do Theresiánské rytířské akademie ve Vídni za svého zemřelého bratra.

⁸⁰ Turnerské hnutí se začalo formovat v Německu v období napoleonských válek. Považovalo se za následníka humanistických ideálů italské renesance a pod cílem zvýšení tělesné zdatnosti sledovalo především posílení brannosti německého národa.

⁸¹ ŠORM, Gustav. Vývoj tělesné výchovy na středních školách v Čechách v letech 1848–1861. In: *Tělovýchovný sborník č. 2*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1957. s. 29.

⁸² POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 79–80.

⁸³ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 234.

⁸⁴ Lingova metoda byla založena na znalosti stavby těla a činnosti jeho orgánů. Zdůrazňovala správné držení těla, jednoduchost, harmoničnost a důsledné procvičování celého těla. Věnovala se nejen cvičení zdravých jedinců, ale i s nemocnými. [cit. 2012-07-8]. Dostupné z:

http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_tv/modules/low/kurz_text.php?id_kap=15&kod_kurzu=kat_tv_9025.

⁸⁵ Do německého nářadového tělocviku byla zavedena cvičení na hrazdě, bradlech, koni, kruzích a na koze, u přeskoků se začaly používat odrazové můstky – cvičilo se především na cvičišťích, případně ve volné přírodě.

⁸⁶ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 19.

⁸⁷ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 83.

⁸⁸ SCHEINER, Josef. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 31.

⁸⁹ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 83.

⁹⁰ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 234.

⁹¹ SCHEINER, Josef. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 31.

Za sebe náhradou do Prahy poslal *Gustava Stegmayera* z Pruska, absolventa berlínské tělocvičné školy. Ten se ještě téhož roku přestěhoval do Chotkova paláce.⁹²

V polovině čtyřicátých let vznikl v Praze na Václavském náměstí „U Doušů“ další ortopedický ústav lékaře *Josefa Seegeny*, kam mohli chodit i zdraví zájemci. Roku 1848 jej pak převzal *Ferdinand Schmidt*, německý učitel tělocviku.⁹³ Ve druhé polovině 40. let 19. století panoval již v Praze čilý tělocvičný ruch. Zasloužili se o to i *studenti vysokých škol*, kteří se účastnili cvičení zejména v ústavu Josefa Seegeny.⁹⁴

V tomto období se do cvičitelských funkcí tělocvičných ústavů dostali také cvičitelé českého původu. Na první místo se mezi ně zařadil zejména *Adolf Hájek*, který usiloval o tělesné zdokonalení mládeže. Hájek vstoupil do tělovýchovného ústavu Rudolfa Steffanyho v Praze. Díky své pili získal pozici cvičitele.⁹⁵

2.1.3 Akademický tělocvičný spolek v Praze

Ve vlastních zápiscích Hájek uvedl, že tělocvik vyučoval od roku 1844, což potvrdil i *Jan Malýpetr*.⁹⁶ Již v roce 1845 sestavil akademický tělocvičný spolek, na kterém vyučoval více jak dva roky.⁹⁷

Roku 1847 bylo studentu práv Adolfu Hájkovi za podpory většího počtu studujících na pražských vysokých školách umožněno založit *Akademický spolek tělocvičný*. Úřad starosty, pokladníka a náčelníka tehdy zastával sám zakladatel spolku. Členů bylo přes 80, skoro výhradně právníků. Příspěvek se platil 1 zlatý. Cvičilo se ve vhodně zařízené místnosti „U Doušů“ na Václavském náměstí, kde měl tehdy Josef Seegen svůj tělocvičný a ortopedický ústav. Cvičiště bylo opatřeno všemi druhy náradí a náčiní, až na metací stůl. Účast byla hojná a pravidelná, cvičilo se v liché (pondělí, středa, pátek) i sudé dny (úterý, čtvrtek, sobota), vždy ve dvou družstvech. Jeho nejlepšími cvičiteli byli právník Zamastil a učitel tělocviku Lehman z Drážďan. Ten byl horlivým zastáncem demokratických zásad a prohlásil o spolku, že je to spolek aristokratický, poněvadž nepřipouští účast každého občana bez ohledu na stav.⁹⁸

Málo zpráv se zachovalo o cvičebních osnovách. Cvičilo se ve družstvech podle upravené Jahn-Eiselenovy metody. Doložila to odborná literatura, kterou Hájek používal, *W. Lübeck – Lehr- und Handbuch der deutschen Turnkunst* (1. vydání 1843), jež byla jednou z nejlepších příruček tohoto tělocvičného směru. Díky *Lehmanovi*, jenž před příchodem do Prahy působil u Spiesse v Basileji, se v Akademickém tělocvičném spolku uplatnila od roku 1848 také *Spießova metoda* podle čtyřdílné knihy *Lehre der Turnkunst* (1. díl – Cvičení prostná, 2. díl – Cvičení ve svisu, 3. díl – Cvičení v podporu, 4. díl – Cvičení společná). Při cvičení se užívalo jak německého, tak i českého názvosloví, které tehdy bylo v úplných počátcích. Hájek proto vyvíjel značné snahy o sepsání českého názvosloví.⁹⁹ Ve spolku se bez problémů snášeli Češi i Němci, národní řevnivost se nepěstovala. Legitimační lístky byly českoněmecké, červenobílé; pečeť spolku se sestávala z písmen ATS a ATV uprostřed kruhu. O čilém ruchu ve spolku svědčil výlet na Okoř, uspořádaný na jaře 1848, kterého se zúčastnilo asi 40 členů. Spolek zároveň pěstoval společenskou zábavu a uspořádal mimo jiné masopustní ples v Platýze v témže roce.

⁹² SCHEINER, Josef. Tělocvik na zemských ústavech cvičných. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 31.

⁹³ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 19.

⁹⁴ ŠORM, Gustav. Vývoj tělesné výchovy na středních školách v Čechách v letech 1848–1861. In: *Tělovýchovný sborník č. 2*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1957. s. 29.

⁹⁵ PRÁGR, Alois a KEBRDLE Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 3–4.

⁹⁶ Malýpetr se později stal ředitelem a učitelem tělocvičného ústavu zřízeného ministerstvem pro univerzitu, gymnázia, reálky a učitelské kandidáty.

⁹⁷ ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20, inv. č. 1059.

⁹⁸ TALLOWITZ, Ferdinand. Akademický tělocvičný spolek v Praze roku 1847–1848. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 34–36.

⁹⁹ HÁJEK, Adolf. Z prvé doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912.

ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849. In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 50.

Období po prohrané revoluci 1848 tělocvičným zábavám příliš nepřálo. Členové tělovýchovných jednot se obrátili k jiným spolkům. Studenti odjeli na prázdniny. Doba, která následovala, nepřála ani spolkovému životu, ani spolkům tělocvičným.¹⁰⁰

2.1.4 Adolf Hájek (1825–1915) – první učitel tělesné výchovy vysokoškoláků

Narodil se 17. června 1825 v podhradí Rychmburka. Po získání základního vzdělání studoval gymnázium v Německém Brodu, kde pobyl s výborným prospěchem 5 let. V roce 1842 začal studovat práva na pražské univerzitě. Po šesti letech studia nastoupil na první praxi u trestního soudu v Praze. Roku 1851 byl jmenován notářem v Nasavrkách. V roce 1869 se odebral za svým notářským povoláním do Kolína, kde působil až do konce svého života. Zemřel v Kolíně 26. ledna 1915 ve vysokém věku 90 let. Dne 4. října 1925 byla uctěna jeho památka v Rychmburku za účasti mnoha sokolských delegací, kde byla na jeho rodném domě zasazena pamětní deska.¹⁰¹

Tělovýchovnou činnost započal Hájek jako student práv v roce 1843 na Steffanyho ústavě. Začal tam působit jako pomocník od října 1843 do konce školního roku 1844. Sám o těchto začátcích napsal: „*Tělocvikáři byli samí velcí páni, nejvíce příslušníci vysoké šlechty, jichž jména si nepamatuji, ale byli mezi nimi syn zámeckého hejtmána, později president krajského soudu v Kutné Hoře a básník Alfred Meisner. Oni byli povinni platiti měsíčně 3 zl. r. m.; vyučovalo se jen třikrát za týden.*“¹⁰²

Za krátkou dobu nabyl takových tělocvičných dovedností a znalostí, že mu Steffany svěřil samostatná vedení prostných cvičení všech cvičenců a cvičení na nářadí pokročilých družstev.¹⁰³ Po odchodu Steffanyho do Vídně nastoupil jako učitel tělocviku Stegmayer, u kterého Hájek zůstal za stejných podmínek jako dříve. Nemile se jej však dotýkalo, že se Stegmayer svým lekcím nevěnoval s patřičným úsilím. Hájek měl na starosti jak mládež, tak i dospělé pány. Cítil se přetížen, a proto podal výpověď a přestal cvičit. Byl však již považován za dobrého „turnera“, a tak o prázdninách roku 1845 obdržel od Seegeny písemnou nabídku, aby se ujal vyučování tělocviku v jeho tělocvičném a ortopedickém ústavu „U Doušů“ na Václavském náměstí. Hájek nabídku přijal až po Seegenově osobní návštěvě a konkrétní domluvě ohledně doby vyučování a způsobu finančního vyrovnání. Mohl si ponechat jednu třetinu vybraného honoráře od cvičenců. V roce 1846 na jeho cvičení docházel i Jan Malýpetr. Ústav navštěvovali i významní muži doby jako fyziolog Jan Evangelista Purkyně, spisovatel Pavel Josef Šafařík, pedagog Karel Slavoj Amerling a jiní, aby se přesvědčili o účincích tělocviku na lidské tělo. Nárůst členské základny ústavu způsobil, že Hájek cvičil jen akademickou mládež převážně z právnické a lékařské fakulty. Ostatní žactvo cvičil Lehman z Drážďan a Seegen vyučoval nejvíce děvčata hlavně lékařskou gymnastiku.¹⁰⁴ Po prázdninách 1846 se u něj na cvičení přihlásilo již 50 vysokoškoláků a v roce 1847 se návštěvnost ještě zvýšila. Utvořil proto Akademický tělocvičný spolek. Již tehdy se zabíral myšlenkou, jak spojit tělesnou výchovu s výchovou duševní.¹⁰⁵

Hájek si uvědomoval nedostatek českého názvosloví, neboť většina příruček byla v němčině. Vytvářel si proto názvosloví cviků sám především podle Jungmannova *Slovníku česko-německého*, vydaného v letech 1835–1839. Ve svém volném čase pátral také po

¹⁰⁰ TALLOWITZ, Ferdinand. Akademický tělocvičný spolek v Praze roku 1847–1848. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 36.

¹⁰¹ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 27.

¹⁰² HÁJEK, Adolf. Z prvé doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912. s. 103.

ANM, ATVS, Nezpracovaný fond Ježek Přemysl, o Adolfu Hájkovi.

¹⁰³ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 6.

¹⁰⁴ TITÍŽ. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 5–6.

HÁJEK, Adolf. Z prvé doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912. s. 102–104.

¹⁰⁵ Pohřeb bratra Adolfa Hájka. *Labské proudy*, 1915, č. 5. s. 2–3.

slovanských názvech.¹⁰⁶ Když se mu naskytla příležitost a setkal se s Karlem Slavojem Amerlingem v tělocvičně, vytvářeli sami několik názvů.¹⁰⁷

Po příchodu do Nasavrk neměl mnoho příležitostí, aby pěstoval tělocvik jako za svého pobytu v Praze. Přesto tělocvik pravidelně pěstoval sám. Pořídil si nejpotřebnější nářadí. S tím měl již zkušenost z roku 1844, kdy spolu s *Ferdinandem Schmidtem* (*Šmídem*), pozdějším majitelem tělocvičného ústavu, zhotovili vlastnoručně koně, bradla, a hrazdu¹⁰⁸ a cvičivali na pivovarském dvoře u Hájkova otce.¹⁰⁹ Především stavba koně byla v tehdejší době značně pracná. „*Uřízli přiměřený kus kmene borového, obalili jej slaměnými provazy, posílili chmelovým žokem, opatřili dřevěnými orašplovanými madly a čtyřmi do země zasazenými nohami.*“¹¹⁰

Asi v roce 1852 zpracoval podle spisů tvůrců německého tělocvičného systému Lübecka, Jahna a Eiselena druhy cvičení, zejména část cvičení prostrných a cvičení na kladině pro potřebu škol.

Přičiněním mnoha vlastenců byla v roce 1867 založena v Chrudimi tělocvičná jednota Sokol, kam začal jako cvičitel dojíždět i Adolf Hájek. Do 20 km vzdálené Chrudimi dojížděl z Nasavrk 2x týdně. Začátky nebyly jednoduché, chybělo nářadí i knižní pomůcky. Proto pomáhal jak s dohledem nad výrobou nářadí, tak i s teorií výcviku, když vydal knihu *Prostocviky* i s tehdy ještě chybným názvoslovím.

V Kolíně byl 20. prosince 1869 na výborové schůzi přijat za člena sokolské jednoty. Od té doby až do své smrti v ní byl neustále činný a dosáhl mnoha významných ocenění. V kolínském Sokole zastával důležité funkce od vedení cvičitelského sboru a pokladníka až po funkci náčelníka od roku 1870. Starostou Sokola byl v letech 1890–1900. Když byla založena první sokolská župa v roce 1884, byl zvolen jejím náčelníkem a později i starostou (17. 3. 1889–9. 4. 1911). V roce 1889 při ustanovující valné hromadě *České obce sokolské* (ČOS) byl jmenován předsedou shromáždění. Zúčastnil se šesti sletů, byl zvolen čestným starostou kolínské jednoty a Tyršovy župy. V roce 1900 byla v dvoraně kolínské sokolovny vystavena Hájkova busta a v roce 1903 mu byla udělena medaile ČOS.¹¹¹ Od roku 1911 žil bratr Hájek v ústraní, ale dále sledoval sokolský ruch.¹¹²

Vedle pravidelné činnosti v Sokole působil Hájek i ve dvou dalších kolínských spolcích: a to v *Okrašlovacím spolku* a ve *Včelařském spolku*. S těmito spolky jej sblížila láska k přírodě a úcta k pořádku. Včelařské zálibě se věnoval od roku 1864 tak intenzívně, že v září 1876 byl zvolen starostou Zemského ústředního včelařského spolku. Mezi funkcionáři i prostými včelaři požíval velké úcty. Jeho zásluhy o ústřední včelařský spolek ocenila Zemědělská rada pro království české stříbrnou medailí.¹¹³ Kromě těchto koníčků se zajímal o plavání v přírodě. Plavání ve volné řece Labi bylo jeho hobby od května až do počátků října.¹¹⁴

Svaz zápasu považuje Adolfa Hájka za prvního propagátora zápasu v českých zemích. Zápasníci vycházeli ze zápisu z jeho deníku, kde popisuje zápasnické utkání z cirkusu dne 23. ledna 1847. Zápolení pražských siláků neviděl jen jako pouhou zábavu a atrakci, ale sledoval toto střetnutí očima nadšeného sportovce. V závěru vyslovil naději, že zápas vzbudí

¹⁰⁶ ANM, ATVS, Fond A. V. Prágr, inv. č. 1071, Bratr Adolf Hájek.

¹⁰⁷ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 6.

BUREŠ, Prokop a PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v československé republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, 1931. s. 12.

¹⁰⁸ O prvním českém tělocvičném koni. *Zpravodaj pražské tělocvičné jednoty Sokol*. 1928, č. 4.

¹⁰⁹ PILAŘ, Vlastislav. Východočeská župa a Karel Pippich. 2004. s. 2 [cit. 2011-10-14]. Dostupné z: www.zupa-pippichova.eu/file.php?nid=6149&oid=1071072.

¹¹⁰ KOŽÍŠEK, František. Co si nářadí povídalo. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 36.

¹¹¹ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 9–14. Sokolský věstník. *Labské proudy*. 1915, č. 6. s. 3.

Bratr Adolf Hájek v Kolíně n. Labem. *Moravská Orlice*, Příloha k č. 282 ze dne 13. prosince 1925.

¹¹² Adolf Hájek. *Sokolské besedy*. 1915, č. 2. s. 20.

¹¹³ TÝŽ. *Významné osobnosti českého a světového včelařství*. [cit. 2011-10-14]. Dostupné z: <http://www.n-vcelari.sk/sal/VCELY13.html>.

¹¹⁴ PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940. s. 9–17.

v budoucnu všeobecný zájem a nabude značného rozšíření v duchu řecké *kalokagathie*. Zápasníci předpokládají, že Adolf Hájek pěstoval zápas i v Akademickém spolku.¹¹⁵

Jako ódu na význam tělesných cvičení působí osobní zápisky Adolfa Hájka ze sklonku jeho života, které nazval „*Šlechtit mravy tužit paže, Blaho vlasti Tobě káže*“.¹¹⁶ Sám se v nich považoval za nejstaršího cvičence. Oslavil tělesná cvičení následujícími slovy:

„Účinek tělocviku na duševní a tělesné ústrojí lidské bylo vždy úžasné a bezměrné. V době cvičení jsem nikdy povážlivě neonemocněl, a těším se až do této doby nejpevnějšímu zdraví, což přičítám jen stálému pěstování tělocviku. Tělocvikem vyvinutá tělesná síla vykouzlí v každém muži sebevědomí, statečnost, neohroženost a nejušlechtlejší duševní vlastnosti... štíhlost a ohebnost těla podrží každý pěstitel až do svého stáří, kdežto většina duševní práci se zabývajícího obecnstva aniž by tělocvik pěstovala zbřichatí, a všelijakými tělesnými neduhy bývá stížena... po vykonaném cvičení účinek zdánlivé unavenosti jest skutečně blahodárný.

V stavu tom netoliko tělesný nýbrž i duševní pokrm každému pochoutkou...“¹¹⁷

Věřil nejen tělocviku, ale i národu, což bylo patrné ze slov, která pronesl na schůzi cvičitelského sboru Tyršovy župy dne 29. 3. 1885: „*Pamatujme, že vedle vývoje duševního i mohutná paže přispívá ku zdaru národa a pokud souladu toho bude šetřeno, národ český vždy se zachová*“.¹¹⁸

Pamětníci vzpomínali na výzdobu stěn jeho notářské kanceláře v národním duchu. Vedle nutného kancelářského inventáře c. k. notáře – obrazu Františka Josefa I., tu měl rozvěšeny obrazy významných českých mužů – F. Palackého, F. L. Riegra, J. A. Komenského, J. Husa, J. Žižku a také Jindřicha Fügnera a Miroslava Tyrše. Pamětníci napsali: „*Obraz Komenského pálil oči faráře Bachara z H. Krůt, klerikálního kohouta, který mu při každé návštěvě vytýkal, jak dlouho zde bude ještě viset obraz tohoto ženáče. Hájek jej však vždy odbyl svým jemným úsměvem.*“¹¹⁹

Při odhalování pamětní desky Adolfa Hájka na jeho rodném domě v Rychmburku dne 4. 10. 1925 ho charakterizoval MUDr. Josef Šíl, který s ním prožil v nejužším přátelství 40 let. Prohlásil, že „*nepoznal v životě muže ušlechtlejšího a upřímnějšího, který byl každému bratrem a přítelem a který pracoval s horoucím zápalem a s veškerou silou své krásné duše na svaté věci sokolské, hotov v každé době vše, existenci i život obětovati pro blaho vlasti a národa.*“¹²⁰

Adolfa Hájka je možno považovat pro jeho činnost v Akademickém tělocvičném spolku z let 1847/48 za *prvního českého tělocvikáře vysokoškoláků*.¹²¹ Tak jej nazvali sami sokolové ve svém Praporu, kde o něm píší, že: „*on má největší zásluhy o první počátky tělocviku spolkového a společenského. On byl prvním Čechem své doby, který důležitost tělocviku pro zachování lidského zdraví šířil. A jeho zásluhy jsou tím větší, že on byl také prvním, který šířil tělocvik mezi mládeží akademickou.*“¹²²

Nepečoval jen o své tělesné, mravní a duševní zdraví, ale věnoval své síly i veřejnosti – po svých začátcích u vysokoškoláků pak zejména sokolské práci. Podle svých slov se řídil heslem: „*Volnost, rovnost, svornost a bratrství.*“ Pravidelně pěstoval tělocvik, otužoval se, zachoval si pevné zdraví a jasnou mysl až do konce svého života. Po jeho skonu napsaly v kolínském časopise: „*Byl jak mohutný kmen, který marně bouře života pokoušely se zlomiti, konečně přece také on propadl neúprosné smrti – dle neodvratných zákonů přírody.*“¹²³

¹¹⁵ BÖHM, Antonín a ZÁRYBNICKÝ, Miloš. *Sto zápasnických let*. Praha: Svaz zápasu České republiky, 1995. s. 10.

Srov. JEŽEK, Přemysl. Neznámá kapitola z dějin zápasu v českých zemích. *Zpravodaj č. 1*. Praha: Olympia, 1975. s. 23.

¹¹⁶ ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20, inv. č. 1059.

¹¹⁷ ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20, inv. č. 1059.

¹¹⁸ Sokolský věstník. *Labské proudy*. 1915, č. 6. s. 3.

¹¹⁹ ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20, inv. č. 1037–1081, rukopis na téma charakteristika Hájka.

¹²⁰ Věstník sokolský. *Hlas demokracie*, 17. 10. 1925.

¹²¹ Bureš s Plichtou však za prvního tělocvikáře vůbec považují J. E. Purkyně; viz: BUREŠ, Prokop a PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, 1931. s. 12.

¹²² Bratr Adolf Hájek. *Prapor: měsíční hlídka sokolská*. Kolín, 1915, č. 1. s. 2–4.

¹²³ Adolf Hájek. *Labské proudy*. 1915, č. 6. s. 3.

2.1.5 Bouřlivé období roku 1848

Rok 1848 otřásl řadou evropských států, nevyjímaje ani habsburskou monarchii. Císař Ferdinand V. (I.) propustil Metternicha¹²⁴ a souhlasil s provedením základních liberálních reforem. Padla cenzura, vyrojily se nové tiskoviny, celá společnost se probudila a začala konstituovat nový politický život.¹²⁵

Pod tlakem společenských událostí to vypadalo, že i v tělovýchovném oboru by se mohlo splnit mnoho nadějí pro školní i spolkovou tělovýchovu. Zvláště vysoké školy a z nich především vídeňská univerzita, pražská univerzita a technika stanuly v popředí tělovýchovného ruchu.¹²⁶ Zprávy o revoluční schůzi ve Svatováclavských lázních v Praze a o politických vídeňských událostech způsobily velký rozruch zejména mezi studenty univerzity a techniky. Sešli se 15. března ve velkém počtu v aule staroslavného Karolina. Na tomto památném shromáždění se usnesli podat císaři petici, kde v 8 bodech požadovali rovnost náboženských vyznání a českého a německého jazyka, svobodu vyučování, možnost studia na zahraničních univerzitách, volnost návštěvy přednášek a v neposlední řadě i přivtělení techniky k univerzitě. Poslední dva body petice dokonce pojednávaly o tělesné výchově a studentských spolcích. Stálo v nich: „7. Aby stát pečoval o fyzické vychování zřízením tělocvičných ústavů a plováren a ustanovením platu pro potřebné k tomu učitele. 8. Aby dovoleno bylo studentstvu spojovati se v jednoty a k tomu cíli aby za základ položeny byly stanovy o jednotách, nejnověji na univerzitě mnichovské vydané.“¹²⁷

Vedle děkana právnické fakulty pražské univerzity JUDr. K. J. Fischera se dostavil na schůzi také direktor lékařských studií Ignác Nádherný se strahovským opatem Jeronýmem Zeidlerem, rektorem univerzity. Ten studentům přislíbil, že jejich žádost nechá projednat v akademickém senátu, což učinil hned následující den. Akademický senát studentskou petici schválil, podepsali ji rektor univerzity, direktori studií, děkani a profesori všech fakult, celý studentský výbor zvolený předchozího dne. Byla zvolena i zvláštní deputace, která měla císaři přednést schválené požadavky. Akademický senát v ní zastupoval děkan Fischer a profesor Josef Redtenbacher, za studenty byli zvoleni Edmund Holeňa z právnické fakulty, Josef Pečínka z lékařské fakulty, Adolf Brádka z pražské techniky, Uffo Horn z filozofické fakulty a Ferdinand Šebánek z teologické fakulty. Poselstvo se vrátilo z Vídně 27. března 1848 s nepořízenou.

Pražští studenti byli z výsledku rozčarováni a panovala obava, aby v Praze nevznikly vážné společenské nepokoje, neboť studenti měli k akci připravenou početnou akademickou legii. Direktor právnické fakulty Leopold von Hasner vyzval studenty k zachování klidu a příštího dne navštívil nejvyššího purkrabího Rudolfa Stadiona. O situaci v Praze pak podali telegrafickou zprávu do Vídně. Následujícího dne 28. března se pražští obyvatelé, zklamaní negativním výsledkem svého poselství, shromáždili na Žofině a na Koňském trhu, kam připochozovala i kohorta techniků, přišlo množství studentů a lidu. Řečníci volali po vyslání nového poselstva k císaři a studenti odůvodňovali oprávněnost svých požadavků a nutnost vysokoškolské reformy. Obavy před silou radikálních studentů přiměly nejvyššího purkrabího Rudolfa Stadiona k vydání prozatímní vyhlášky. Tu předjednal s akademickým senátem univerzity a profesorským sborem techniky a měl také předběžný souhlas z Vídně. I když v ní nebylo splněno všech 8 bodů studentské petice,¹²⁸ studenti byli spokojeni a žádali, aby petice byla definitivní. K tomu došlo

¹²⁴ Rakouský kancléř (15. 5. 1773–11. 6. 1859) – šlechtic, politik a diplomat; strůjce tzv. „metternichovského absolutismu.“

¹²⁵ VOJÁČEK, Milan. 1848 – osmičky v dějinách českých zemí. Praha: Národní archiv, 2008. s. 5.

EFMERTOVÁ, Marcela C. České země v letech 1848–1918. Praha: Libri, 1998. s. 22–23. ISBN 80-85983-47-8.

¹²⁶ KRÁTKÝ, František. Dějiny tělesné výchovy I. Praha: Olympia, 1974. s. 236.

¹²⁷ HAVRÁNEK, Jan, ed. Dějiny Univerzity Karlovy III (1802–1918). Praha: Karolinum, 1997. s. 90–91.

VELFLÍK, Albert. Dějiny technického učení v Praze. Praha: nákladem profesorského sboru, 1906. s. 287.

ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: Tělovýchovný sborník č. 3. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 51.

¹²⁸ Nebylo splněno spojení pražské univerzity s pražskou technikou, ale R. Stadion přislíbil, že se přimluví u zemských stavů, kterým technika náležela. HAVRÁNEK, Jan, ed. Dějiny Univerzity Karlovy III (1802–1918). Praha: Karolinum, 1997. s. 92–93.

výnosem vídeňské vlády 31. března 1848. Hrabě Stadion vyřídil část původní studentské petice vztahující se k tělesné výchově velice diplomaticky, když odsouhlasil následující znění: „6. Studentstvu se dovoluje, aby sobě tělocvičné a šermířské ústavy zřídili, nežli stát se o to postará. 7. Studentstvu se dovoluje, spojovati se v jednoty, a k tomu cíli za základ položeny býti mají statuty o jednotách nejnověji na Mnichovské univerzitě vydané.“¹²⁹

Studentská (akademická) legie 1848

Již po schůzi ve Svatováclavských lázních dne 11. března se studenti připravovali na oživení studentské legie. Na důležitém shromáždění 15. března 1848 v Karolinu vztyčili studenti za velikého nadšení starý rozstřílený prapor studentské legie z doby napoleonských válek a navrhli, aby legie byla znovu založena. Ihned následující den ji začali organizovat tentokrát podle vzoru starých Římanů.

Znamenalo to, že studenti tvořili jedinou akademickou legii (pluk), jejímž velitelem byl volený tribun – ve funkci majora. Nejdříve jím byl pražský purkmistr *Miller*, který si dočasně získal sympatie studentů. Na schůzi 15. března byl po něm zvolen profesor *Fischer*. Celá legie se dělila na kohorty (prapory) podle jednotlivých fakult. Každá kohorta si sama volila svého velitele (tribuna) z řad svých profesorů. Do vedení kohort tak byli zvoleni: profesor *Patruban* pro lékařskou kohortu, profesor *Veselý* pro kohortu právnickou, profesor *Exner* pro kohortu filozofickou (po jeho odchodu do Vídně pak profesor *Koubek*) a profesor *Wiesenfeld*¹³⁰ pro kohortu technickou. Kohorty se dále dělily na centurie (setniny) a dále na dekurie (čety) po 10 mužích. Všichni velitelé, centurioni (setníci) a dekurioni (desátníci) byli voleni z řad studentů.¹³¹

Studentská legie byla ustanovena 16. března a tvořily ji nejprve 4 kohorty. Tři pocházely ze tří univerzitních fakult (mimo bohoslovecké) a čtvrtá kohorta z pražské techniky. Později bylo ještě vyhověno žádosti mladších akademiků, studentů gymnázií a reálků. Pro ně vznikly dvě kohorty v počtu kolem 300 členů. Celkem měla studentská legie kolem 3600 studentů, z toho 1700 pocházelo z pražské techniky.¹³²

Společným znakem celé studentské legie byl bílý kříž na pravém rameni, který symbolizoval bratrství a svobodomyšlnou sjednocenost. Členové legie nosili čapky se štítkem, které měly na spodním okraji červenobílé lemování. Jednotlivé kohorty se pak vzájemně odlišovaly barvou čapek. Právníci měli červené, medicí černé, technici modré, filozofové zelené, studenti reálků (realisté) světlezelené a gymnazisté fialové. Velitelé navíc nosili červenobílou šerpu.¹³³

Studenti absolvovali okázalé svěcení jejich nových praporů, na které např. přispívali veřejní činitelé nebo manželky vlivných měšťanů. Prapor technické kohortě v polovině dubna darovala kupcová paní *Anna Melicharová*, kmotry praporu filozofické kohorty se stali *kníže Lubomirský* a *Ludevít Štúr*, oba poslanci na Slovanském sjezdu.¹³⁴

Studentská legie ihned po svém ustanovení 16. března 1848 požádala o vydání zbraní. Hrabě Stadion po dotazu ve Vídni na vyzbrojení legií a po získání kladné odpovědi nechal zbraně studentům rozdat. Ještě týž den si dosud neuniformované studentstvo odneslo rezavé kyrysnické šavle a staré francouzské pušky s křesadlem. Následujícího dne již technická kohorta cvičila v nádvoří *Polytechnického ústavu* v Husově ulici, univerzitní kohorty pak na nádvoří

¹²⁹ KÁDNER, Otakar. Školství v republice Československé. In: *Československá vlastivěda*, díl X. Praha: Osvěta, 1931. s. 117.

ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 53.

¹³⁰ Profesor Karl Wiesenfeld byl profesorem pozemního stavitelství; vyučoval základy deskriptivní geometrie.

¹³¹ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 53–54.

¹³² HAVRÁNEK, Jan, ed. *Dějiny Univerzity Karlovy III (1802–1918)*. Praha: Karolinum, 1997. s. 92.

¹³³ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 53–54.

¹³⁴ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 52.

Karolina a Klementina.¹³⁵ Akademická legie byla 13. dubna 1848 vřazena do celkové organizace neškodných Národních gard.¹³⁶

Studentům byla postupně ztěžována strážní a pořádková služba, kterou zprvu vykonávali nadšeně a obětavě. Ti radikálnější z nich proto začali budovat *Slavii*, studentský spolek pro pěstování politiky a literatury, založený 2. dubna 1848. Čím více sílila reakce, tím většího významu nabývala asi 80členná tajná vojenská sekce Slavie, pod velením 19letého posluchače filozofie Josefa Václava Friče.¹³⁷ Tato sekce měla přísně vojenský charakter. Její členové zvyšovali svou fyzickou zdatnost, trénovali šerm a střelbu, konali i praktická bojová cvičení.¹³⁸

Poměry v Praze se značně přiosřily v květnu, kdy se vojenským velitelem v Čechách stal kníže Windischgrätz. Studentům již nevydal další zbraně a střelivo, odmítl také odstranit z Vyšehradu a Petřína děla, která tam byla v noci vojskem tajně vyvezena. V prvních červnových dnech roku 1848 probíhal v Praze Slovanský sjezd, jehož výsledkem byl také návrh na proměnu Rakouska ve spolek rovnoprávných národů. Dne 12. června, na konec sjezdu a také v den slavnostní svatodušní mše, došlo v Praze ke srážkám vojska s lidem a po celém městě se vystavělo asi 400 barikád. Tou dobou byla velká část studentů kvůli svatodušním svátkům u rodičů na venkově, a tudíž kohorty byly značně oslabeny. Tak se stalo, že vojsko hned v prvním dnu obsadilo Karolinum, nepodařilo se mu to ale v případě Klementina, které stále bránilo asi 400 studentů. Proti studentům byli i pražští měšťané, postrašení Windischgrätzovými hrozbami, a vyzývali studenty, aby z barikád ustoupili a rozbourali je, což studenti vyslyšeli.¹³⁹

Po pěti dnech bojů, 17. června, se Praha vzdala, když byla bombardována dělostřelectvem. Následky kapitulace nedaly na sebe dlouho čekat, bylo pozatýkáno 300 osob podezřelých z revoluce. Akademická legie měla být zrušena. Došlo však jen k její reorganizaci, ale její význam byl značně snížen. Měla být nově organizována nikoliv podle fakult, ale podle městských čtvrtí, kde studenti bydleli. Jejím úkolem byla ochrana vysokých škol a ústavů. Ani z této nové organizace se studentská legie dlouho netěšila. Po potlačení vídeňské říjnové revoluce byla 28. prosince 1848 rozpuštěna akademická legie ve Vídni a krátce na to, 6. ledna 1849, i pražská Akademická legie. Poslední akcí studentské legie byl 4. února 1849 vedený demonstrační průvod studentů s prapory. Za zpěvu národních písní a za značných ovací obecenstva se průvod ubíral z techniky¹⁴⁰ do Klementina, odtud přes Staroměstské náměstí do Karolina, kde po projevech Kleinerta, Hlávky a Sladkovského byly prapory zrušené legie slavnostně uloženy.

Tyto bouřlivé dny dodneška připomíná skladba Bedřicha Smetany *Pochod studentských legií 1848* a také socha studentského legionáře na nádvoří Klementina, postavená tam roku 1863.¹⁴¹ Jak Bedřich Smetana, tak i Miroslav Tyrš byli přímými účastníky pražského povstání.¹⁴²

Zakládání dalších studentských (tělocvičných) spolků

Revoluční rok 1848 přinesl určitou volnost ve spolčování. Ministerským výnosem z 31. března 1848 bylo studentům dovoleno se sdružovat. Velký význam měl mezi studenty již

¹³⁵ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 54.

¹³⁶ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 238.

¹³⁷ Josef Václav Frič (5. 9. 1829–14. 10. 1890) byl studentem filozofie; později českým politikem, básníkem, publicistou a „nenapravitelným“ vlastencem usilujícím o českou samostatnost.

¹³⁸ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 57–59.

¹³⁹ ŠTAIF, Jiří. *Revoluční léta 1848–1849 a české země*. Praha: Historický ústav ČSAV, 1990. s. 68–91.

ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 57–59.

¹⁴⁰ Z tehdejší Dominikánské ulice (dnešní Husova ulice).

¹⁴¹ ŠORM, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849.

In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 57–59.

SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 71.

¹⁴² KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 240.

dříve zmíněný spolek *Slavie*. Vytkl si hlavní heslo: *Rovnost a svornost* a k tomu tyto úkoly: pěstovat slovanské nauky, zejména politiku a literaturu, řečnění, četbu, vědeckou a novinářskou činnost zvláště ve slovanské vzájemnosti, dopisování a spojení se všemi zvláště slovanskými učilišti, mimo to také tělocvik, zábavu a veřejné radovánky. Každý člen byl zavázán k mravní počestnosti, zakázány byly veškeré souboje a nemravnosti. Spolek měl místnosti v Široké ulici číslo 28 a ke své činnosti byl řízen prozatímním výborem. Dne 5. května 1848 byli již členové výboru voleni podle jednotlivých fakult.¹⁴³

Kromě *Slavie* vznikaly s cílem rozvíjet také tělocvičné aktivity i další studentské spolky. Některé z nich byly německé. Např. *Bohemie* byl spolek politický, literární a také tělocvičný. Spolek *Lotos* měl kromě pěstování přírodních věd za úkol rozvíjet také šermířské a tělocvičné nadání studentů, podobně jako i další německý studentský spolek *Vingolf*, který také pečoval o tělesný rozvoj svých příslušníků.¹⁴⁴

Hlavním orgánem a mluvčím pražských studentů ve druhé polovině roku 1848 byl studentský výbor zvolený 31. července 1848. Ten podal prostřednictvím svého předsedy *E. Brůna* a jednatele *L. Aulla* 18. dubna 1849 zemskému prezídiu návrh stanov *Akademického tělocvičného spolku* a současně žádal o povolení, aby nový spolek mohl využívat konviktu v Panské ulici, který byl zařízen k pěstování tělocviku.

Navrhované stanovy byly jen stručné a týkaly se těchto oblastí:

§ 1. Účel spolku je tělesný výcvik jeho členů.

§ 2. Členem spolku může být každý student.

§ 3. V čele spolku je 15členný výbor, který podléhá studentskému výboru, jenž se stará o podporování spolku.

§ 4. Každý člen platí měsíčně 20 krejcarů do spolkové pokladny.¹⁴⁵

Zemský výbor podstoupil žádost akademickému senátu univerzity. Ten žádost s některými připomínkami podpořil. Nestihlo se však již tuto aktivitu zrealizovat.¹⁴⁶

Z tohoto období se dochoval také jiný záznam o zřízení spolku šermířského a tělocvičného, do něhož měli volný přístup všichni akademici. V roce 1849, po rozpuštění akademické legie a také vydání zákazu všech studentských spolků (nový disciplinární řád pro vysoké školy ze dne 13. září) a s tím i spolku *Slavie*, si studenti přes značné obtíže utvořili pokračovatele *Slavie* – *Akademický řečnický a čtenářský spolek*, který hrál ve studentském životě v dalších letech důležitou úlohu.¹⁴⁷

2.1.6 Vysokoškoláci (opět) v soukromých ústavech

Od konce roku 1849 byla v českých zemích oklešťována dosažená politická svoboda, vydobytá po Metternichově pádu. Následovalo období *neoabsolutismu*, které odstartovaly tzv. *silvestrovské patenty*, vydané 31. prosince 1851. Jimi byla formálně zrušena všechna politická práva zaručená Stadionovou ústavou.¹⁴⁸

Bylo proto pochopitelné, že tělocvik mohli zájemci pěstovat jen v ústavech podporovaných státní správou, nebo v ústavech soukromých. Takové soukromé ústavy byly

¹⁴³ Za humanitní třídy 2 zástupci – *Hoborski* a *Brůžek*; za filosofii 12 zástupců – *Frič*, *Krása*, *Tonner*, *Hodek*, *Krejč*, *Erben*, *Fulín*, *Slavík*, *Jehlička*, *Špulák*, *Černý*, *Seidl*; za medicínu 2 – *Demel* a *Lambl*; za právníky 7 – *Jeráček*, *Schartner*, *Vodka*, *Prošek*, *Šuda*, *Bureš*, *Radimský*; za techniky 17 jejich zástupců – *Zprávka*, *Kleinert*, *Straškraba*, *Maux*, *Horn*, *Noak*, *Chlapec*, *Nebeský*, *Krátký*, *Kometa*, *Fleischer*, *Hencl*, *Panič*, *Chocholoušek*, *Petrík*, *Kazda*, *Purkrabek*. Za protektora byl zvolen hrabě *Hanuš Kolovrat Krakovský*.
SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874, s. 72–74.

¹⁴⁴ *TÝŽ*. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 72.

¹⁴⁵ *ŠORM*, Gustav. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849. In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 60.

¹⁴⁶ *TÝŽ*. Tělovýchovné a branné snahy studentů pražské university a techniky v letech 1847–1849. In: *Tělovýchovný sborník č. 3*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. s. 60.

¹⁴⁷ *SLAVÍK*, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874, s. 73–74.

¹⁴⁸ *EFMERTOŮVÁ*, Marcela C. a *SAVICKÝ*, Nikolaj. *České země v letech 1848–1918*. Praha: Libri, 2009. s. 39, ISBN 978-80-7277-171-4.

v Praze v té době, mimo již zmíněnou zemskou tělocvičnu, určenou pro šlechtické a měšťanské stipendisty, dva. Byly to ústavy *Jana Malýpetra* a *Ferdinanda Schmidta*. Oba navštěvovali i *pražští vysokoškoláci*.

Jan Malýpetr¹⁴⁹ (1815–1899, na obrázku) se narodil v roce 1815 v Klobukách u Slaného. Vystudoval gymnázium v Litoměřicích a poté studoval práva na pražské univerzitě. Práva kvůli tělocviku nedostudoval. Naopak se snažil zdokonalovat své tělovýchovné vzdělání. Roku 1841 se stal učitelem ve středoškolském ústavu *Aloise Vocela*, později i u *Stegmayera*. Pod vedením Stegmayera a Lehmana z Drážďan se mu dostalo potřebného tělovýchovného vzdělání. Roku 1847 byl povolán do ústavu Steffanyho do Vídně. Touha po českých zemích a snaha pomáhat domácí mládeži jej však přivedla koncem roku 1848 zpět do Prahy. V Praze si zařídil vlastní

tělocvičnu.¹⁵⁰

Jan Malýpetr měl svou zimní i letní tělocvičnu umístěnou v domě vedle piaristických škol v Panské ulici. V něm v té době byla též umístěna *chlapecká škola Budeč* a s ní spojený učitelský ústav. V tělocvičně měl umístěno následující nářadí: bradla o dvou žerdích, hrazdu, koně o dvou madlech, kozu, kruhy, vodorovný, šikmý i kolmý žebřík, tyče a provaz ke šplhání, kladinu, skok do výšky, do dálky, hole a činky. V letních měsících mohli cvičenci využívat i zahradu, kde prováděli skákání s tyčemi, házení oštěpem do terče a běhali závody. K dalšímu cvičení se sneslo z tělocvičny i nářadí. Názvosloví bylo v češtině, používalo se jakéhosi tělocvičného žargonu, neboť v té době přesná tělovýchovná česká terminologie ještě neexistovala.¹⁵¹ Cvičilo se podle výpisů z knihy *Die deutsche Turnkunst von Friedrich Ludwig Jahn*. V hodinách se cvičilo se stejnou péčí na všech hlavních nářadích, čímž se brzy dospělo ke značné zručnosti, dbalo se i na pěkné provedení.¹⁵² Při cvičení panovala opravdová úcta a obdiv ke cvičitelům, nad ně však cvičenci ctili Malýpetra.

Mezi první cvičitele v 50. letech 19. století patřili: *František Fuka* a *Jan Nesl*, medikové; *Karel Malýpetr*, bratr majitele ústavu, a *Zamastil*, studenti práv; pak také *Hübner* a později *Jan Musil*. Po nich pak následovala generace mladší: *Josef Ošťádal* a *Vojtěch Krupka*, studenti filozofie; *Ludvík Sršeň*, úředník; *Karel Ritter*, *Jan Sixta*, *Josef Spurný*, *Josef Heindl*, studenti techniky; *Josef Povolný*, student práv.¹⁵³

Roku 1849 byl Malýpetr jmenován učitelem a v roce 1853 ředitelem a učitelem tělocvičného ústavu zřízeného ministerstvem pro univerzitu, gymnázia, reálky a učitelské kandidáty.¹⁵⁴ To prakticky znamenalo, že Malýpetr byl zavázán k bezplatnému cvičení jistého počtu žáků z každé veřejné pražské školy. Tělocviku se proto u něj účastnilo kolem 300 chovanců. Byli rozděleni na oddíl český a německý. Český měl svá cvičení v liché a německý v sudé dny týdne, takže na každého cvičence připadaly 3 cvičební hodiny v týdnu. Cvičení žáků začínalo v 16 hodin – cvičili ve dvou hodinách po sobě jdoucích, nejdříve gymnazisté a po nich studenti reálky po třech družstvech, z nichž každé mělo přes 20 členů na začátku roku a později kolem 12–15. Od 18 do 19 hodiny cvičili za vedení *Karla Malýpetra* posluchači univerzity a techniky. S nimi cvičili také profesori, úředníci a další příchozí. Cvičival tu ne jeden z českých

¹⁴⁹ V některých literárních odkazech se jeho jméno uvádí jako Jan Malypetr.

¹⁵⁰ POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876. s. 83–84.

¹⁵¹ Podle *Deníku.cz* však spolu s Janem Evangelistou Purkyněm, Františkem Ladislavem Čelakovským a Karlem Jaromírem Erbenem vytvořil české sportovní názvosloví – viz Bratři a sestry: Tužme se! *Deník.cz*, dne 15. 2. 2012; [cit. 2011-10-16]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/bratri-a-sestry-tuzme-se-20120215.html.

¹⁵² Z toho pramení i rychlý úspěch pražského Sokola, když v jeho počátcích téměř celá polovina cvičitelského sboru byla dříve vychována na cvičení u Malýpetra.

¹⁵³ PALLA, Hynek. Tělocvičný ústav Malypetrův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 37–40.

¹⁵⁴ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 241.

národovců, jako např. J. E. Purkyně, F. L. Čelakovský,¹⁵⁵ K. S. Amerling¹⁵⁶ a mnozí jiní. Jan Malýpetr působil na žáky jako laskavý otec, upřímný Čech a ochotný přítel. Valnou měrou přispěl k tomu, že tělocvik se stal všem přátelům a příznivcům přirozenou součástí jejich života.¹⁵⁷

Ferdinand Schmidt

Ferdinand Schmidt, syn vdovy po c. k. výběřčím v Rumburku,¹⁵⁸ přítel Adolfa Hájka, byl již roku 1844 jako student práv cvičitelem v Rudolfem Steffanym řízeném stavovském tělocvičném ústavu. V roce 1848 pak převzal Seegenův ortopedický ústav do svého majetku,¹⁵⁹ možná i proto, že Seegen „neuměl nic ani nebyl způsobilý řádně cvičiti.“¹⁶⁰

F. Schmidt byl muž vzdělaný, rázný, otužilý a vytrvalý, muž činu, povaha přímá a spolehlivá, výborný cvičenec, plavec, veslař a chodec. V roce 1849 mu již po boku pomáhali dva cvičitelé – vysokoškoláci: F. Zamastil, student práv a V. Stětovec, nejspíše student techniky. Jeho ústav se nacházel na Václavském náměstí v domě zvaném „U Doušů“ a měl jak zimní, tak i letní cvičiště. Nářadí ústavu bylo ve vzorném pořádku a mělo vždy po jednom exempláři: „skoku z prosta“, koně, kozy, pevné i visuté hrazdy, bradla, vahorovný a šikmý žebřík, kolovadla, kruhy, šplhací tyče, lana, kolmý žebřík, kladiny, činky; dále menšího koně, kozu a bradla pro cvičení dětí. Na letním cvičišti bylo ještě šplhací lešení, skok o tyči, terč na házení oštěpem, místo pro běh, vrhání železnými koulemi a místo pro jiné tělocvičné hry.¹⁶¹

Schmidt měl zajištěnu bohatou klientelu. Přes den vyučoval hochy a děvčata z měšťanských a šlechtických rodin, dále chovance ústavu hluchoněmých, které vyučoval zdarma. Večer k němu chodili dospělí cvičenci české i německé národnosti – umělci, profesori, učitelé, úředníci, obchodníci, soukromníci a studenti. Ti cvičili ve 3–4 družstvech tak, aby u nich docházelo k souměrnému vývoji těla. Každá hodina začínala 15minutovými prostnými, následovalo cvičení na nářadí střídající se po 15 minutách. Všichni chodili 3x týdně. Cvičilo se podle Jahnovy *Handbuch der deutschen Turnkunst* a k názornému vyučování byly po stěnách vyvěšeny *Turntafeln nach Jahn und Eiselen* – jako velice zdařilá vyobrazení důležitých cviků. Názvosloví neexistovalo a vysvětlování cviků v českém jazyce dělalo potíže.¹⁶²

Podle Jahnových a Eiselenových vyobrazení se vyučovala pro zvláště pokročilé cvičitelská hodina, kde se vyžadovalo střídavé vedení a přísná kritika. Velice se dbalo na všestrannost, šlo o to, aby se nikdo „nestal buď skokanem úzkých prsou a tenkých paží, aneb neohrabaným, ramenatým, přes vlastní své nohy klopýtajícím hrazdařem s vypouklými zády.“¹⁶³ Schmidt při tom cvičence zkoušel a vše obyčejně uměl i předvést. Nejlepšími výkony cvičenců byl ve skoku do dálky skok o délce 5 metrů, do výšky pak 147,5 cm.¹⁶⁴ S těmi, kteří s ním spolupracovali blíže, pěstoval Schmidt také šerm, veslování, bruslení, tanec a konal pro ně

¹⁵⁵ František Ladislav Čelakovský (7. 3. 1799–5. 8. 1852) byl českým básníkem, prozaikem, překladatelem a vědcem; od roku 1849 profesorem slavistiky na pražské univerzitě.

¹⁵⁶ Karel Slavoj Amerling (18. 9. 1807–1884) byl českým pedagogem, spisovatelem a filosofem; založil pedagogický ústav *Budeč* v Panské ulici v Praze, který byl vzorovou a vzornou českou školou; podařilo se mu zřídit i ústav pro mentálně narušené děti a mládež v Praze na Hradčanech.

¹⁵⁷ PALLA, Hynek. Tělocvičný ústav Malýpetrův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 37–40.

¹⁵⁸ HÁJEK, Adolf. Z první doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912. s. 103.

¹⁵⁹ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 19.

¹⁶⁰ HÁJEK, Adolf. Z první doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912. s. 103.

¹⁶¹ MÜLLER, Josef. Tělocvičný ústav Schmidtův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 42.

¹⁶² TÝŽ. Tělocvičný ústav Schmidtův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 42.

¹⁶³ TÝŽ. Tělocvičný ústav Schmidtův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 43.

¹⁶⁴ Podle výkonu lze usoudit, že když přihlídneme k tehdejší technice skoků, pak sportovní výkonnost cvičenců byla na solidní úrovni.

namáhavé letní i zimní výlety. Někteří pilní cvičenci navštěvovali volné přednášky histologie a anatomie, spojené s ukázkami, aby nabyli vědomosti o lidském těle a jeho ústrojí. Byly to přednášky určené pro sochaře a malíře, jež tehdy prováděl na univerzitě profesor Vincenc Alexandr Bochdalek.¹⁶⁵

Ze Schmidtových cvičebních hodin vyšla dobrá polovina budoucího prvního cvičitelského sboru pražského Sokola, např. i František Písařovic – student techniky a později inženýr při magistrátu.

Schmidtův ústav se na sklonku padesátých let 19. století přestěhoval do Rybné ulice, kde zanikl. Nemocný Schmidt ještě prováděl technický dozor u německých turnérů, kterým prodal své nářadí. Dne 1. června 1862 se ještě dostavil na první veřejné cvičení pražského Sokola do Ječné ulice. Se slzami v očích pravil svým bývalým žákům: „*Jak mne to bolí, že nemohu býti mezi vámi.*“¹⁶⁶

Další osobnosti padesátých let 19. století

K těm se řadil vzdělaný český lékař Jan Spott (1813–1888), který si mimo jiné dopisoval s Lingem. Popularizoval v Praze léčení přírodními silami – vodou, vzduchem a sluncem – ve spojení se švédským a nápravným tělocvikem v jeho „přírodnické nemocnici“ na Senovážném náměstí, kde se udržel od roku 1845 až do roku 1873. Stal se také prvním univerzitním docentem ortopedie a hydroterapie. Přednášel německy i česky od roku 1848 „tělocvik lékařský“ a „vodoléčení“, věnoval se také dívčímu tělocviku.¹⁶⁷

K propagaci tělocviku a k pokroku ve vědě na vysokých školách velice přispěl i Jan Evangelista Purkyně (1787–1869), objevitel živé buňky a mnoha nových poznatků o nervové soustavě. Již v roce 1823 ve své habilitační práci *O fyziologické zkoušce ústrojí zrakového a povrchu kožního* vyjádřil myšlenky, ve kterých pokládal tělocvik za jeden z nejdůležitějších a nejúčinnějších prostředků k obrození a zušlechtění lidstva.¹⁶⁸

Propagoval, že zdraví a fyzická zdatnost celého národa má být cílem lékařství a že tělesná výchova je nedílnou součástí zdravotní výchovy každého člověka. Do svých přednášek zařazoval i úseky o významu tělesných cvičení. Např. na 9. června 1860 byla v programu přednášek o všeobecné fyziologii zařazena přednáška s názvem *Soustava svalů, gymnastika, krása těla*.¹⁶⁹

Sám aktivně cvičil již v soukromém ústavu Jana Malýpetra, a to až do svých 61 let. Později měl velký zájem i o činnost pražského Sokola. Ve své pracovně měl ještě ve svých 70 letech umístěna bradla, hrazdu a další nářadí. Svou pedagogickou a výzkumnou činností napomáhal při zkvalitňování účinnosti tělovýchovného procesu.¹⁷⁰

Protože Purkyně byl nejen pilným cvičencem, ale i výborným vědcem, přemýšlel o svém cvičení i z pohledu fyziologa. Tak se stalo, že jednoho večera při návratu z procházky zašel do sálu Apolla na cvičení pražského Sokola a ukázal, jak nosí k účelu pozorování oběhu krve a práce srdce kamaše nadité broky. Přitom pronesl: „*Milí hoši, vy se zde pilně cvičíte, to je pěkné, cvičení vaše se mně velice líbí, avšak vy při tom dosahujete jen jistého stupně absolutní síly a obratnosti, na kterém pak zůstanete státi, dále nepokračujete. To je proto, poněvadž přemáháte*

¹⁶⁵ V. A. Bochdalek (1801–1883) byl profesorem na pražské univerzitě, který přednášel histologii a embryologii ještě před J. E. Purkyněm. Většinu svého života později zasvětil práci v pitevně. Pitval ročně asi 600 až 800 těl a sebral nesmírné zkušenosti, které uveřejnil v řadě vědeckých prací. Byl opětovně děkanem a proděkanem na lékařské fakultě. WONDRAK, Eduard. 100 let od smrti. *Čas. Lék. Čes.* 1983, č. 43. s. 1334–1337.

¹⁶⁶ MÜLLER, Josef. Tělocvičný ústav Schmidtův. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 43.

¹⁶⁷ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 241.

¹⁶⁸ SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství Josef Zeibrdlich, 1927. s. 786.

¹⁶⁹ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 21.

¹⁷⁰ TITÍŽ. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 20–21.

BUREŠ, Prokop a PLICHTA Jan. *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, 1931. s. 12.

vždy jen tíží vlastního těla a jakmile svaly vaše zmohutní tak, že ji hravě ovládáte, nepřibývá vám více v značnější míře síly. Na to pomýšlejte, abyste této vadě odpomohli.“¹⁷¹

Mimo vysokoškolskou sféru, ale s možnou působností na studenty vysokých škol se stali propagátory významu tělesné výchovy také **Filip Stanislav Kodým**¹⁷² (1811–1884), zejména ve svém díle *Zdravověda*, vydaném roku 1853,¹⁷³ a také **Vincenc Priesnitz** (1794–1852), zakladatel a šířitel vodoléčby.¹⁷⁴

2.1.7 Cvičení vysokoškoláků v pražském Sokole

V padesátých a šedesátých letech 19. století došlo k velkým změnám v politickém i společenském životě rakouské monarchie včetně českých zemí. Nejdůležitější z nich bylo vydání tzv. Říjnového diplomu z 20. října 1860, který omezoval absolutní moc panovníka.¹⁷⁵ Politické uvolnění vedlo ke kladným změnám ve všech důležitých oblastech, včetně národnostních. Dne 1. ledna 1861 vyšlo první číslo *Grégrových Národních listů*. Česká buržoazie zakládala různé hospodářské, pěvecké, divadelní a jiné spolky, což umožňovalo mobilizovat české národní hnutí.¹⁷⁶ Bylo samozřejmé, že nová společenská situace vybízela k návratu i myšlenek na založení tělocvičného dobrovolného spolku.

Ty se zrodily v prostředí pražských soukromých tělocvičných ústavů, zvláště Schmidtova, které navštěvovali čeští i němečtí vyznavači tělocviku. Jelikož mezi sebou v té době žili ve svornosti a osobním přátelství, jednali o založení utrakvistického spolku. Dne 29. července 1861 rozhodli o založení spolku *Prager Männer Turnverein*, když iniciativa byla nejspíše na německé straně. Ke spolupráci byl přizván také *Miroslav Tyrš*, který se vrátil toho roku do Prahy a přislíbil přeložit navrhované stanovy plánovaného spolku do češtiny. Finančník *E. Seutter z Lötzeny*, ředitel pražské filiálky vídeňského kreditního ústavu, který měl původně finančně zaštiťovat celý zrod spolku, přislíbil posléze peníze jen sdružení čistě německému. Němci jeho nabídku přijali a od té chvíle se tělovýchovné osudy obou národních směrů rozdělily. To se ukázalo jako veliké štěstí, neboť utrakvistický spolek by se následkem třenic určitě při životě neudržel a vzal by účastníkům i chuť do další práce.

Češi se pustili do organizování. Tyrš odevzdal *Eduardu Grégrovi* přeložené stanovy spolku a našel velkou aktivní podporu u politiků soustředěných kolem *Národních listů*. Urychleně byly zahájeny přípravy ke svolání ustanovující schůze českého tělocvičného spolku, která se nakonec konala 16. února 1862 v tělocvičném ústavu Jana Malýpetra. Starostou českého spolku *Tělocvičné jednoty pražské* (později přejmenované na *Sokol pražský*) se stal *Jindřich Fügner* (1822–1865).

O tom, že nová organizace bude tělovýchovným spolkem, který bude zajišťovat i tělesnou výchovu vysokoškolských studentů, přesvědčila kandidátní listina členů ustavujícího spolku: *Jindřich Fügner*, starosta; *PhDr. Miroslav Tyrš*, náměstek; *JUC Tomáš Černý*, zástupce studentů; *Ferdinand Fingerhut*, sládek; *MUDr. Eduard Grégr*; *JUDr. Julius Grégr*; *Jan Kryšpín*, sedlář; *František Písařovic*, inženýr při magistrátu; *Rudolf Skuherský*,¹⁷⁷ profesor na technice; *Karel Steffek*, spolumajitel plynárny; *kníže JUDr. Rudolf Thurn-Taxis*; *Emanuel Tonner*, profesor na střední škole.¹⁷⁸

¹⁷¹ MÜLLER, Josef. Sokol v sále u Apolla. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 53–62.

¹⁷² Zastával se přísné výchovy („vychování tvrdé dělá děti zdravé“), spojené s otužováním, střídmostí, pobytem na čerstvém vzduchu, konzumací mléka a ovoce. Učivo podával prostými a srozumitelnými metodami. Učitel českého lidu. *Národní listy*, 1900, roč. 40, čís. 302. s. 1 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/5153669>.

¹⁷³ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 21.

¹⁷⁴ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 241–242.

¹⁷⁵ WAIC, Marek. *Sokol v české společnosti*. Praha: FTVS UK, 1996. s. 9. ISBN 80-238-3287-5.

¹⁷⁶ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 22.

¹⁷⁷ Rudolf Skuherský (1828–1863) byl český matematik, první profesor deskriptivní geometrie a průpravného technického kreslení na pražské technice a zastánce zrovnoprávnění češtiny a němčiny jako vyučovacích jazyků. [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: http://inserv.math.muni.cz/biografie/rudolf_skuhersky.html.

¹⁷⁸ WAIC, Marek et al. *Češi a Němci ve světě tělovýchovy a sportu*. Praha: Karolinum, 2004. s. 215–216.

Dne 27. února 1862 se sešel výbor jednoty, aby zvolil první cvičitelský sbor. K převzetí úřadu cvičitelského byli požádáni ve velkém zastoupení také studenti, či bývalí studenti. Jednalo se o tyto členy: *Jan Gross, JUC; Vojtěch Krupka*, filozof; *Jan Kryšpín*, sedlár; *Karel Malýpetr*, písař; *Josef Müller*, železniční úředník; *Hynek Palla*, skladatel; *Josef Povolný*, právník; *František Písařovic*, magistrátní úředník; *Václav Štětka*, úředník; *Miroslav Tyrš, PhDr.*¹⁷⁹

Cvičení jednoty započalo 5. března 1862 v ústavu Jana Malýpetra, v počtu čtyř družstev. S nárůstem členské základny v následujících týdnech vyvstávaly značné potíže. Jednalo se o malé prostory tělocvičny a šatny, cvičební rozvrh, nedostatky ve spolkové správě, v názvosloví, v řízení cvičení, nedostatečném počtu kvalitního cvičitelského sboru aj.¹⁸⁰

Situace se o mnohé zlepšila, když byl za náčelníka jednoty zvolen Miroslav Tyrš. Byla zvolena komise pro vypracování názvosloví, byl najat větší sál „U Apolla“ v Ječné ulici č. 27 a doplnil se cvičitelský sbor o nové členy, opět především z řad *studentů univerzity a techniky*. Za nové cvičitele byli vybráni dovední cvičenci: *Josef Citerák*, student; *MUDr. Jan Musil*; *František Havlíček*, právník; *Jan Sixta*, technik; *Čeněk Křížek*, medik; *Vavřinec Švarc*, sklenář; *Josef Ošťádal*, filozof; *Jan Spurný*, technik; *Ludvík Sršeň*, úředník; *Karel Ritter z Rittershainů*, technik; *Jan Machytka*, technik; *Jan Böhm*; *MUDr. František Fuka*; *Jan Koutecký*, technik; *Josef Heindl*, technik a *Jan Miller*, medik.¹⁸¹

V začátcích Sokola došlo k určitému boji o hlavní cíle činnosti spolku, když někteří členové upřednostňovali národně buditelský úkol Sokola, druzí spíše tělocvičný úkol. Když se po 7 měsících činnosti v červenci 1862 volil nový výbor, nebyli již v něm Julius Grégr, Turn-Taxis a profesor Skuherský, o půl roku později vystoupil i profesor Tonner a po roce i Eduard Grégr. V novém výboru již seděli sokolové neúčastní politického života, kteří začali zdůrazňovat nepolitickou Sokola a jeho čistě tělocvičnou činnost.¹⁸²

K myšlenkám Sokola se hlásilo mnoho společenských a uměleckých špiček, např. *Jan Neruda*, *Josef Mánes*, *Mikoláš Aleš* a také *Karolina Světlá*, matka sokolského praporu, vysvěceného slavnostně v tehdejší tělocvičně Sokola, v sále Apolla.¹⁸³

Postupem doby se sokolské organizaci dařilo navyšovat jak počet svých jednot, tak také počty cvičících.¹⁸⁴

Tabulka č. 2 – Počet sokolských jednot a jejich členů v prvních letech činnosti

Rok	1862	1863	1865	1868	1871
Počet jednot	9	14	20	56	106
Počet členů			1949	5337	10448

V roce 1866 byly vydány již druhé statistiky sokolských jednot.¹⁸⁵ Pro pražský Sokol byly stanoveny podmínky přijetí od 18 let, občanská bezúhonnost, bydliště v Praze, na Vyšehradě, v Karlíně nebo na Smíchově. Zápisné pro činného člena bylo 1 zl. a 20 krejcarů šermovního. Každé družstvo cvičilo 3x týdně, a to střídavě jednou 60 minut a podruhé 75 minut. Počet členů byl tehdy 513, když studenti tvořili nepřehlédnutelnou skupinu jak počtem, tak svou aktivní činností. Oborově byli velmi různorodí: 1 kandidát filozofie, 4 kandidáti práv, 10 posluchačů

ISBN 80-246-0768-9.

KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 22.

MÜLLER, Josef. Vznik a založení Pražské tělocvičné jednoty Sokola. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 45–47.

¹⁷⁹ TÝŽ. Vznik a založení Pražské tělocvičné jednoty Sokola. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 47.

¹⁸⁰ TÝŽ. Sokol u Malýpetra. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 50–51.

¹⁸¹ TÝŽ. Sokol u Malýpetra. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 51–3.

¹⁸² JANDÁSEK, Ladislav a PELIKÁN, Jan. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: ČOS. 1946. s. 8.

¹⁸³ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 13.

¹⁸⁴ MUCHA, Vilém. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. 1. díl. Praha: STL, 1955. s. 15.

¹⁸⁵ TYRŠ, Miroslav. *Statistický přehled jednot sokolských pro rok 1866*. Praha: Sokol pražský, 1866. s. 5–9.

filozofie, 9 gymnazistů, 8 posluchačů lékařství, 8 studentů obchodní školy, 4 studenti privátních škol, 5 studentů reálky, 23 studentů techniky. Členy cvičitelského sboru byli studenti: *Eulner František, JUC.*; *Machytka Jan*, technik; *Ritter Karel*, technik; *Spurný Josef*, technik; pomocníky cvičitelského sboru pak byli *Jan Fetter*, studující gymnázia; *Hořínek Otakar*, medik; *Nesl Vilém*, právník; *Tolman Břetislav*, technik.¹⁸⁶

Ze statistické zprávy České obce sokolské vyplývá, že v roce 1871 cvičilo v Sokole 193 studentů, což bylo 1,8 % z celého sokolského členstva (161 v Čechách, 1,8 %; 26 na Moravě, 2,2 %).¹⁸⁷ V pražských sokolských jednotách se zákonitě účastnilo více studentů než ve venkovských Sokolech. V Praze cvičilo 71 studentů a tvořili 8,2 % veškerého členstva, na Malé Straně tvořili 17,7 % a v Karlíně 4,8 %.¹⁸⁸

Z další statistické zprávy, tentokrát z roku 1898, je patrné, že počet vysokoškoláků v sokolské organizaci se od minulého sčítání v roce 1871 navýšil, i když v této době měl konkurenci v nově vznikajících sportovních klubech. V roce 1898 bylo napočítáno za cvičící členy Sokola celkem 305 studentů v Čechách (4,2 % ze všech sokolů) a 24 na Moravě (2,6 %). Je ještě možno doplnit, že v roce 1898 došlo oproti minulému roku o navýšení počtu vysokoškoláků o 12 členů. Je zajímavé, že největší počet měli studenti ve Středočeské župě – 89 (12,9 %), teprve na druhém místě pak v pražském Sokole – 43 (13,2 %).¹⁸⁹

O tom, jak se soukromě fyzicky připravoval cvičitelský sbor, když chtěl v roce 1868 připravit namáhavější výlet, vypovídá jeho popis od *medika J. Fettera*. Dohodli se navštívit Orlík a Zvíkov a vrátit se po vodě Svatojánskými proudy. První den v 17 hodin odpoledne odjelo 7 cvičitelů západní drahou do Řevnic, odkud vystoupali přes horu Kalvárii a Mníšek pod Brdy do Nového Knína, kde se ve 22 hodin večer ubytovali v restauraci. Následující druhý den šli ke Kamýku se zříceninou hradu na pahorku a večer dorazili k Orlíku, prošli zámecký park a ubytovali se v blízké vsi Staré Sedlo. Dalšího třetího dne vyrazili ke Zvíkovu, odtud kolem 17 hodin odešli lesem k Petrovicím, kde se ubytovali ve 20:30. Čtvrtý den ráno popojeli až před Sedlčany na žebřinovém povozu a dali se městem směrem k Živohošti, kam dorazili kolem poledne. Poobědvali v restauraci, nechali se převést na levý schůdný břeh, po kterém poklusem dohonili na Vltavě jedoucí loď. Na její palubě projeli nebezpečné peřeje, vzdali hold soše sv. Jana, patronu lodníků, a když se ocitli v široké kotlině, kde nebyl rychlý proud řeky, vykoupali se při jízdě podél lodí. Přistáli u Štěchovic a vystoupili na břeh. Rychlým pochodem směřovali k Davli, aby zde stihli další loď. Jelikož se to nepodařilo, pokusili se svézt na jednom z vorů, ale když zjistili, že touto rychlostí by se dostali do Prahy až druhý den, vystoupili na břeh, a opírajíce se všemi posledními silami jeden o druhého, dostali se kolem jedenácté na Zbraslav. Zde po dlouhém přemlouvání dostali nocleh a ihned usnuli. Dalšího dne bylo pondělí, kdy pražsko-štěchovická říční doprava nepřevážela, museli tedy v dešti doběhnout do Radotína, odkud již konečně vlakem dorazili do Prahy.¹⁹⁰

Bylo také zcela logické, že vysokoškolští studenti vynikali mezi ostatními sokolskými cvičenci svou tělesnou výkonností. Ve zprávě o přebornících z veřejných a závodnických cvičení pražského Sokola 1862–1882¹⁹¹ je možno se dočíst, že dne 17. ledna 1867 vyhrál společné cvičení ve skoku do dálky studující *Jan Kahovec*, který zdolal 5,53 metru.

Při společném cvičení 21. července 1868 byl k závodu určen *skok útokem do výšky* a zvítězil *Jaroslav Pavel*, studující, který přeskočil 218 cm. Při cvičení 20. března 1873 se konaly poprvé závody na náradích. V třídě slabších závodníků na bradlech zvítězil *J. Stibal*, studující.

¹⁸⁶ TYRŠ, Miroslav. *Statistický přehled jednot sokolských pro rok 1866*. Praha: Sokol pražský, 1866. s. 5–9.

¹⁸⁷ KAREIS, Karel et al. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871. s. 16–18.

¹⁸⁸ TITÍŽ. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871. s. 16–18.

¹⁸⁹ KUKAŇ, Václav. *Statistika Svazu československého Sokolstva*. Praha: Svaz československého Sokolstva, 1899. s. 9–10.

¹⁹⁰ FETTER, Jan. Soukromý výlet sboru cvičitelského. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 253–244.

¹⁹¹ STÝBLO, Jaroslav. Veřejná cvičení Sokola Pražského. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 198–199.

Při cvičení 19. června 1873 se stal přeborníkem v závodě na náradích v I. třídě *Vilém Pflanze*, technik, a ve III. třídě *Hugo Fiedler*, technik.

Při závodním cvičení 13. března 1875 byl uznán za přeborníka při závodech na náradích ve II. třídě na koni našir ze 6 závodníků *Vilém Sykta*, studující. Pro závody ve skoku byla určena pro I. třídu (nejpokročilejší) skrčka ze zášvihu přes motouz na koni našir (výška motouzu 160 cm, hoření plocha koně 108 cm nad můstkem a můstek vzdálen od osy koně 126 cm). Přeborníkem se stal ze 6 závodníků *Ludvík Kámen*, studující.¹⁹²

Také v dalších letech se studenti vysokých škol (někdy to mohli být i 18letí středoškoláci) umisťovali na předních místech. Ještě při závodech 7. prosince 1880 se stal v závodech na náradí ze 14 závodníků přeborníkem na hrazdě ve třídě nejpokročilejších *František Březina*, technik; na bradlech ze 7 závodníků v prostřední třídě *Bedřich Panocha*, technik.¹⁹³

V roce 1870 uspořádal pražský Sokol fyzickou zkoušku a za účelem provedení rozeslal cirkulář na všechny jednoty. Výsledek byl takový, že ze 112 jednot tuto zkoušku uspořádalo 53 z nich s 1 322 členy, z toho počtu bylo celkem 77 studentů. Testem síly obou paží bylo zvedání závaží o váze 14 kg, v každé ruce z připažení do vzpažení. Síla trupu se měřila *mrtvým tahem* s centem (56 kg); síla nohou *dřepem* s 28 kg závažím na zádech. Kolikrát kdo takto předepsané cvičení provedl, zaneslo se do tabulek.

Výsledky testování:

Tabulka č. 3 – Pořadí sokolů – studentů v testování fyzické kondice a síly¹⁹⁴

Pořadí	Jméno	Zaměstnání	Místo	paže	trup	nohy	celkem
1.a	Fetter Jan	medik	Praha	26x	60x	81x	167x
1.b	<i>Fetter Jan</i> ¹⁹⁵	<i>medik</i>	<i>Karlín</i>	26x	70x	81x	177x
2.	Pavloušek Josef	úředník	Lomnice	10x	123x	25x	158x
3.	Čáp Josef	strojník	Karlín	15x	80x	45x	140x
6.	Nevole Svět.	technik	Praha	20x	36x	34x	90x
15.	Krupička Emanuel	medik	Praha	16x	27x	34x	77x
20.	Černecký K.	studující	Brno	15x	30x	30x	75x
22.	Distl Viktor	technik	Praha	15x	22x	37x	74x

Z tabulky je patrné, že absolutním vítězem se stal medik Jan Fetter, pražský cvičitel a zároveň náčelník karlínského Sokola. V síle paží obsadili studenti 3. místo s průměrnými 6,8 zdvihy (za obchodníky a knihvedoucími – 11,5 a hasiči – 7,3). V celkovém pořadí nejsilnějších 46 členů pak vytvořili studenti nejpočetnější 8člennou skupinu (3 medicové, 3 technici a 2 studující) a s průměrem 85 všech tří zdvihů obsadili 3. místo za úředníky a zástupci pojišťoven (průměr 101) a učiteli (89).¹⁹⁶

Z činnosti pražského Sokola¹⁹⁷ je nutno vyzdvihnout, že náradového tělocviku se do jeho programu dostaly i časté výlety, které z původních polodenních se časem protahovaly až na dvoudenní a třídní výlety, kterých se účastnili studenti. Výlety byly zároveň i mocným

¹⁹² STÝBLO, Jaroslav. Veřejná cvičení Sokola Pražského. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 198–199.

¹⁹³ TÝŽ. Veřejná cvičení Sokola Pražského. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 199.

¹⁹⁴ KAREIS, Karel et al. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871. s. 83–84.

¹⁹⁵ Student medicíny Jan Fetter se zúčastnil testování 2x.

¹⁹⁶ KAREIS, Karel et al. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871. s. 69–90.

STÝBLO, Jaroslav. Veřejná cvičení Sokola Pražského. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Ferdinand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 198–200.

¹⁹⁷ V něm cvičilo nejvíce tehdejších vysokoškolských studentů.

propagačním prostředkem, když nejedna mimo pražská sokolská jednota vznikla přímo z podnětu výletu pražského Sokola,¹⁹⁸ nasměrovaného do některé z vesnic.

Sokolové s přispěním Tyrše mysleli také na přirozený tělocvičný rozvoj žen. Proto 29. září 1869 schválili stanovy *Tělocvičného spolku paní a dívek*.¹⁹⁹ Mezi zakládající členky patřily Karolina Světlá, Kateřina Fügnerová, Terezie Nebeská, Klementina a Anděla Hanušovy a další.²⁰⁰ Sokolové již od samého počátku zařazovali do svých cvičení také další sportovní odvětví, inspirovaná antickými vzory. Tyrš je považoval za důležitý prostředek k aktivizaci cvičenců. V letech 1863–1865 se soutěžilo v zápase a v šermu, postupně přibývaly i další jako běh, skok do výšky, do dálky, o tyči a také vzpírání. V jiných sokolských jednotách se věnovali i dalším sportům – plavání, veslování, bruslení, boxu apod.²⁰¹ Tato činnost přitahovala po celou dobu působnosti Sokola do cvičení i vysokoškoláky, což trvalo i v první dekádě 20. století. V roce 1910 bylo evidováno v *České obci sokolské* 6,1 % studentů.²⁰²

Cvičení německých vysokoškoláků

Podobně jako u českých vysokoškoláků se vyvíjela tělesná výchova a sport v Praze i u německých vysokoškoláků. Mezi červencem 1861 až únorem 1862 byl v Praze založen *Německý turnerský spolek* (*Deutscher Turnverein* – DTV). Jeho popularita se rychle rozrostla díky široké nabídce cvičení pro děti a mládež jak mužského, tak i ženského pohlaví. Turnerské cvičení²⁰³ se stalo vzorem široce rozvětvené lidové tělesné kultury, přesahující rámec klasického nářadového tělocviku. Ten však stále zůstával základem mužského cvičení spolu s výchovou k upevňování vůle a charakteru, disciplíny, slušného chování a poslušnosti za účelem posílení národní solidarity. Odmítaly se ze zahraničí přicházející moderní druhy sportu pro jeho individualismus. V roce 1887 tvořili studenti celých 16 % veškerého počtu členů DTV. Někteří studenti, kteří se vyznačovali protizidovským smýšlením, se stali členy nově vzniklého *Německého mužského turnerského spolku Praha* (DMTV Prag), kde byla celková struktura členů včetně studentů podobná jako v případě DTV.²⁰⁴

Prof. PhDr. Miroslav Tyrš (17. 9. 1832–18. 8. 1884, na obrázku), se narodil se na děčínském zámku a od svých 6 let byl vychováván u příbuzných. V roce 1841 se přestěhoval k příbuzným do Prahy, kde studoval na malostranském a později po revoluci 1848 i na akademickém gymnáziu. Na přání příbuzných začal studovat nejdříve právnickou fakultu pražské univerzity, jeho zájem o filozofii a estetiku jej nakonec přivedl na filozofickou fakultu, kde ukončil studium v roce 1855. Věnoval se mnoha zájmům – filozofii, estetice, výtvarnému umění, politice, pedagogice a tělocvičné činnosti. V pozdějším věku dělil svůj zájem zejména o Sokol a také o svou pedagogickou činnost v oboru výtvarného umění na technice a univerzitě. Již od šedesátých let trpěl nervovou chorobou, na kterou i tragicky zemřel v době svého léčení v tyrolských Alpách.²⁰⁵

¹⁹⁸ JANDÁSEK, Ladislav a PELIKÁN, Jan. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: ČOS. 1946. s. 9.

¹⁹⁹ WAIC, Marek. *Sokol v české společnosti*. Praha: FTVS UK, 1996. s. 37. ISBN 80-238-3287-5.

²⁰⁰ Žádnou z těchto významných dam však nemůžeme považovat za vysokoškolačku, neboť podle nařízení ministerstva kultury a vyučování z 23. března 1897 mohlo až v tomto roce vstoupit prvních 26 studentek na tehdejší filozofickou fakultu pražské české univerzity, na lékařskou fakultu to pak bylo v roce 1900.

EFMERTOVÁ, Marcela C. *České země v letech 1848–1918*. Praha: Libri, 1998. s. 298. ISBN 80-85983-47-8.

²⁰¹ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 29.

²⁰² *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská. s. 80.

²⁰³ „Německý turnerský systém nářadového tělocviku zdůrazňoval korektivní a zdravotní funkci cvičení, akcentoval rozvoj síly, vytrvalosti i charakterových vlastností“ [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: www.ftvs.cuni.cz/elstudovna/download.php?dir=./obsah/./acro.

²⁰⁴ WAIC, Marek et al. *Německé tělovýchovné a sportovní spolky v českých zemích a Československu*. Praha: Karolinum, 2008. s. 41–45. ISBN 978-80-246-1489-2.

²⁰⁵ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 23–24.

Na radu lékaře začal cvičit již za středoškolských studií. Na začátku padesátých let navštěvoval lekce Rudolfa Stephanyho v Ledeburském paláci,²⁰⁶ jako vysokoškolák pak vstoupil do ústavu Jana Malýpetra. Tam cvičil po tři roky, než přešel k Ferdinandu Schmidtovi, kde se tehdy soustředila řada vynikajících cvičenců. Ti jej charakterizovali jako málomluvného, s pádnými a trefnými úsudky, který cvičil i jemu nepřilíš sympatické úkony.²⁰⁷ Tyrš Schmidta chválil a nezapomněl připomenout, že on i další cvičenci vděčí jeho inteligentním návodům za základ svých tělocvičných vědomostí. V době nemoci Schmidta řídil Tyrš po delší dobu jeho ústav. Tělovýchovná činnost jej pak doprovázela po celý život.²⁰⁸ Stál při založení pražského Sokola v roce 1862. S jeho jménem je spojen jeho největší rozmach, který začal již po zvolení Tyrše za náčelníka.

Tyrš po důkladném poznání dosavadních tělovýchovných směrů vytvořil převzetím cviků z Gutsmutsova, Jahnova a Spiessova tělocviku doplněných antickým pětibojem²⁰⁹ dílo *Základové tělocviku*, které se stalo základní sokolskou tělovýchovnou soustavou. Tyršova tělocvičná soustava byla soustavou gymnastickou, doplněnou sportovními prvky. Do druhého oboru soustavy byly zařazeny nejen cviky na náradí, ale i atletické skoky a vrhy, jízda na kole; do čtvrtého oboru zápas, box a šerm.²¹⁰ Důležitou pozornost věnoval Tyrš výchově cvičitelů. Vytvořil také velice důležité a do té doby chybějící české tělovýchovné názvosloví, které bylo i vynikajícím filologickým dílem.²¹¹ Do své další práce *Náš úkol, směr a cíl* soustředil politicko-ideové základy svých sokolských myšlenek.²¹² Nadčasový význam Tyršova pojetí tělovýchovné soustavy pramení především z jeho požadavku na začlenění tělesné výchovy do celkového rozvoje člověka i celé společnosti.²¹³

Tyrš se zapsal také do historie tělovýchovné činnosti vysokoškoláků. Svou pedagogickou dráhu spojil jak s pražskou technikou, tak i univerzitou, i když se jednalo o jeho činnost v oblasti výtvarného umění. Přestože jeho pohledy směřovaly spíše k univerzitě, kde tehdy vyučovali v jeho oboru profesori z Německa, pokusil se nejdříve habilitovat na pražské technice. Zde vyučoval např. v zimním semestru školního roku 1881/82 „dějiny starého umění orientálního (pak umění řecké, etruské a římské a na konec též umění starokřesťanské, byzantské a maurské).“²¹⁴ Shodou okolností také sami studenti se již v roce 1879 začali zasazovat o zřízení docentury pro dějiny umění, neboť posluchači architektury na sobě pozorovali při různých výletech tuto mezeru ve vzdělání.²¹⁵ Po velkých a dlouhých peripetiích (podal žádost v lednu 1880, habilitován byl až 7. června 1881) získal titul docenta na pražské technice. Po dvou odučených semestrech na technice v titulu soukromého docenta podal žádost o habilitaci také profesorskému sboru filozofické fakulty.²¹⁶ Zde se habilitoval 10. listopadu 1882 a v roce 1884 byl jmenován mimořádným profesorem. Rakouské úřady mu však kladly podmínku, aby se vzdal náčelnictví pražského Sokola i redakce časopisu *Sokol*. Po těžkém a dlouhém rozhodování, které trvalo od února až do 28. května 1884, nakonec tyto podmínky přijal a z

²⁰⁶ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 234.

²⁰⁷ Miroslav Tyrš, *život a působení jeho*. Praha: Ed. Grégr, 1884. s. 14.

²⁰⁸ GRÉGR, Edvard. Miroslav Tyrš. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 15.

TYRŠOVÁ, Renata. *Miroslav Tyrš, jeho osobnost a dílo*. Praha: Český čtenář, 1932. s. 12.

²⁰⁹ SMOULACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938. s. 46.

²¹⁰ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 26.

²¹¹ GRÉGR, Edvard. Miroslav Tyrš. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 15.

²¹² KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 23–25.

JANDÁSEK, Ladislav a PELIKÁN, Jan. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: ČOS. 1946. s. 9–13.

²¹³ JÚVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007. s. 79. ISBN 978-80-7315-151-5.

²¹⁴ *Program cis. král. České vysoké školy v Praze na studijní rok 1881–1882*. Praha: Místodržitelská knihtiskárna, 1881. s. 29.

²¹⁵ JANDÁSEK, Ladislav. *Život dr. Miroslava Tyrše*. Brno: Moravský legionář, 1932. s. 116.

GRÉGR, Edvard. Miroslav Tyrš. In: MÜLLER, Josef a TALLOWITZ, Feridnand. *Památník Sokola Pražského*. Praha: J. Otta, 1883. s. 21.

²¹⁶ JANDÁSEK, Ladislav. *Život dr. Miroslava Tyrše*. Brno: Moravský legionář, 1932. s. 116–128.

obou sokolských funkcí odstoupil.²¹⁷ Avšak v roce 1884 tragicky zemřel, když se při svém zdravotním pobytu v Tyrolských Alpách nevrátil z obvyklé denní vycházky.²¹⁸ Podle záznamů dřívějšího Státního muzea československé tělesné výchovy a sportu v Praze vyučoval na pražské technice až do svého skonu.²¹⁹

2.1.8 Sportovní oddíly s účastí pražských vysokoškoláků

Koncem 18. a počátkem 19. století se prostřednictvím anglických znalostí začal postupně formovat moderní sport. Sport vznikl z dědictví lidových her, zábav a šlechtických tělesných cvičení, převzal i myšlenku čisté a čestné hry – fair play. Základní organizační jednotkou se stal klub. Prvními kluby, ještě aristokraticky uzavřenými, se staly *Jockey Club* z roku 1750; *Golf Club* z roku 1754 a *Marylebone Cricket Club* z roku 1788. Rozhodující význam měl až vznik středoškolských a vysokoškolských klubů na elitních středních a vysokých školách v Rugby, Cambridgi, Etonu, Harrowu, Oxfordu a jinde, kde členy byli studenti a učitelé bez ohledu na sociální původ. Studenti zde zpočátku pěstovali kriket a veslování, později box, lehkou atletiku a také zpočátku nepříliš populární fotbal.²²⁰

Vznik a vývoj sportovního hnutí v českých zemích je úzce spjat především se vznikem a rozvojem sokolského hnutí a Tyršovy tělocvičné soustavy. Antický vzor Tyrše ovlivnil natolik, že měl pochopení i pro „závodění“, které již od začátku zařazoval do činnosti pražského Sokola. V letech 1863–1865 se soutěžilo „o přebor jednoty“ v zápase a šermu, v roce 1867 přibýly i závody v běhu, ve skoku do výšky a do dálky a ve vzpírání. Soutěže na náradí se poprvé konaly v roce 1871. Také se uvádí, že v roce 1865 se ve dvou jednotách plavalo, veslovalo a boxovalo, v jedenácti zápasilo, v sedmi šermovalo a v jedné bruslilo.²²¹

První spolky (kluby) si na českém území založilo veslování (1875), bruslení (1879), cyklistika (1881) a atletika (1891). Hlavní zásluhy na rozvoji klubové struktury měl všestranně sportovně a organizačně nadaný *Josef Rössler-Ořovský* (1869–1933) a s ním blízký Coubertinův spolupracovník *Jiří Stanislav Gut-Jarkovský* (1861–1943).²²²

Je také nutno vzpomenout prvního veslařského závodu, který se konal při příležitosti otevření pražského nádraží a příjezdu prvního vlaku v roce 1845.²²³ Jediný studentský spolek, který měl v té době kromě jiného ve své činnosti okrajově i tělovýchovnou činnost, byl *Akademický řečnický a čtenářský spolek*, jako pokračovatel již v roce 1848 zakázané Slavie. Až v květnu roku 1870 pak vznikl *Klub českých šachistů* s cílem pěstovat jednotlivá odvětví šachové hry. Pořádal zábavy a přednášky, šachové turnaje a v roce 1873 měl již 85 členů.²²⁴

Na českém území vznikaly i spolky jiných národností, např. *Veslařský kroužek anglických obchodníků v Praze*, který působil od roku 1860 na Střeleckém ostrově; utrakvistický (česko-německý) veslařský klub *Moravia* v Uherském Hradišti v roce 1863 apod.²²⁵

²¹⁷ KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986. s. 24.

PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 41.

²¹⁸ WAIC, Marek. *Sokol v české společnosti*. Praha: FTVS UK, 1996. s. 47. ISBN 80-238-3287-5.

²¹⁹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, 1957–1958, Státní muzeum československé tělesné výchovy a sportu v Praze k rektoru ČVUT Ježdíkovi pod č. j. 218/58 ze dne 20. února 1958.

²²⁰ KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan a WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2004. s. 68–69. ISBN 80-246-0802-2.

Srov. VALJENT, Zdeněk a FLEMR, Libor. Počátky vysokoškolského sportu na českých vysokých školách (1907–1914). *Česká kinantropologie*, 2010, roč. 14, č. 2. s. 37–45. ISSN 1211-9261.

²²¹ KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan a WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2004. s. 113. ISBN 80-246-0802-2.

²²² NOVOTNÝ, František. *Stručný přehled dějin tělesné výchovy a sportu*. Ústí nad Labem: UJEP, 2006. s. 28. ISBN 80-7044-833-4.

²²³ WAIC, Marek et al. *Německé tělovýchovné a sportovní spolky v českých zemích a Československu*. Praha: Karolinum, 2008. s. 104. ISBN 978-80-246-1489-2.

²²⁴ SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874. s. 74–89.

²²⁵ KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan a WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2004. s. 113–114. ISBN 80-246-0802-2.

2.1.8.1 Studentské sportovní kluby SK Slavia (cyklistika, fotbal, atletika)

Studenti nedokázali pro zákazy vídeňských úřadů založit oficiální akademický sportovní klub. To se podařilo až v 90. letech 19. století. Dne 2. listopadu 1892 bylo na valné hromadě *Literárního a řečnického klubu Slavie* v Kaulichově domě na Karlově náměstí navrženo zřídit cyklistický odbor Slavie. Po překonání částečné opozice byl návrh přijat a odbor nazván *Akademickým cyklistickým odborem Slavie* (zkratkou ACOS, po česku Malá Slavia). Jeho prvním předsedou byl dr. Václav Kubr, náčelníkem *Kratochvíl* a jednatelem *Hausmann*. V roce 1893 již ve svém středu sdružovali téměř všechny významné české cyklistické závodníky. Podle dochovaných svědectví se také poprvé začalo kopat do míče nejprve na cvičišti *Klubu velocipedistů Blesk*, později v prostoru cyklistické dráhy na žižkovské Ohradě. V roce 1894 byl po určitých neshodách a odchodu části závodníků zvolen za starostu arch. Ankert, oddíl znovu vzkvétal, ale záhy poté byl pro politickou činnost zakázán celý Literární a řečnický klub Slavie. Členové rozpuštěného spolku se však scházeli i dále a rozhodli se založit samostatný studentský sportovní spolek. Rakouské úřady však stanovy tohoto *Akademického cyklistického klubu* neschválili, stejně jako *Akademického sportovního klubu*. Povolili pouze stanovy *Sportovního klubu Slavia*, které sepsali MUC. Hausmann, MUDr. J. Srba a Ing. Emanuel Kopecký. Podle nich se mohlo kromě cyklistiky sportovat v těchto sportech: v bruslení, boxu, tenisu, kroketu, lyžování, šermu, veslování, atletice, fotbalu a atletických hrách. Ustavující valná hromada tohoto klubu se konala 31. května 1895 u Brejšků. Za starostu klubu byl zvolen arch. Karel Ankert, za místostarostu MUC. Jaroslav Hausmann. Zápisné bylo stanovené na 2 zl. a měsíční příspěvek na 50 kr. s povinností placení na 3 měsíce dopředu. Ještě na valné hromadě Hausmann vyslovil přání, aby vůdčí úlohou nově vznikajícího výboru bylo *soustředění veškerého českého studentstva pod prapor Slavie* a hlavní snahou probudit lásku ke sportu. Již od prvních okamžiků existence klubu tedy bylo jasné, že *Slavia fandila studentům a studenti ve valné většině fandili Slavii*.²²⁶

Ze začátku byla náplní nového klubu stále cyklistika. Výsledky byly v roce 1895 i v roce následujícím uspokojivé. Klub pořádal i národní cyklistické závody s dobrými sportovními i finančními výsledky. V roce 1896 zájem členstva i obecního upadal, neboť se začal víc propagovat fotbal. Bylo sehráno první památné derby se Spartou s výsledkem 0:1. O fotbal se zajímali hlavně středoškoláci. Hrál se převážně na *Královské louce na Smíchově*. I když se o fotbal zajímali slávisté Bastl, Hausmann, Vejtruba a Vyšín, hlavní impuls ve prospěch tohoto sportu přinesli do klubu až nově se registrující gymnazisté z Malé Strany *Freja a Moučka* a z Křemencovy ulice *Benetka, Heinz, Horáček, Presler, Semanský, Strádal, a Štěpán*. Ti utvořili *fotbalový odbor Slavie*.²²⁷ V roce 1896 se hrály první důležitější zápasy. Do činnosti se pustili i atleti. V roce 1897 museli fotbalisté přestat administrativní překážky i zákaz fotbalu ze strany vedení škol. I přesto, že mnozí starší členové na popud rodičů z klubu vystoupili, Ankert s Hausmannem nepovolili a v roce 1897 postavili nejlepší fotbalové mužstvo. Cyklistika již tak aktivní nebyla, atletika byla stále na vzestupu.

Atleti SK Slavia zorganizovali I. *všestudentské závody*, které se konaly 28. 5. 1899 na pražském výstavišti. Tehdy se závodilo ve skoku do výšky a do dálky, běhu na 100 yardů (y) a čtvrt míle, v oštěpu a disku a také v kopu míčem do dálky (vítěz 46,87 m). II. *všestudentské závody* Slavia zorganizovala 25. 6. 1900 a při IV. *všestudentských závodech* 8. června 1902 již byly vypsány některé disciplíny jako *Přebornictví studentstva*.²²⁸

V roce 1899 byl sehrán důležitý mezinárodní fotbalový zápas s favorizovanými studenty z *Oxford University* s výsledkem 0:3, což byl i přes prohru výborný kvalitativní počín. V následujících letech byl z oddílů Slavie nejznámější ten fotbalový. Uvádí se, že například

²²⁶ JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 11–55.

TÝŽ. *65 let tělovýchovy a sportu Dynamo Praha (dříve S. K. Slavia)*. Praha: vlastní náklad, 1958. s. 7–8.

RŮŽIČKA, Adolf. *SK Slavia Praha*. Brno: Computer Press, 2004. s. 6. ISBN 80-251-0150-9.

HOUŠKA, Vítězslav. *Věčná Slavia*. Praha: Olympia, 1992. s. 6–7. ISBN 80-7033-187-9.

²²⁷ JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 11–55.

²²⁸ TÝŽ. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 43–44.

v těžkých válečných dobách I. světové války, za slavistického starostování dr. Jaroslava Mattuše, kdy od sportu byli lidé spíše odrazováni, „neděli co neděli hrálo deset až dvanáct fotbalových mužstev; dvě seniorská, šest studentských a čtyři dorostenecká.“²²⁹

MUDr. Jaroslav Hausmann (1872–1923, na obrázku)

Jako student lékařství velmi dobře chápal význam sportu pro mládež. Byl jedním ze zakladatelů Akademického cyklistického odboru Literární a řečnické Slavie a po jeho policejním rozpuštění byl hlavním iniciátorem nově se rodícího klubu SK Slavia. Dovedl jako dlouholetý starosta oddílu soustředit pracovníky *výhradně ze studentských kruhů* a na tu dobu intenzivní a energickou činností postavit Slavii do čela českého sportovního hnutí, jehož popularitu začala značnou měrou šířit i za hranicemi. Hausmann vybudoval ve Slavii ohnisko sportovní činnosti. Klub v té době všude zasahoval i propagačně, vzbuzoval tak nejen v Praze, ale také na venkově zájem o sport. Kvůli českému původu byl Hausmanna odvolán ze své funkce těsně před fotbalovým zápasem Slavia versus Oxford University. Tím se policie snažila zamezit realizaci tohoto utkání. Hausmann po celou dobu svého sportovního působení byl důsledným zastáncem hry fair play.

Jeho časově náročná sportovní činnost však nebyla na úkor jeho lékařské práce a vědecké činnosti. Po skončení studia byl 6 let prvním asistentem gynekologické kliniky prof. Pavlíka a poté si zařídil v Praze vlastní praxi.

Prof. MUDr. Jan Jesenský (6. 3. 1870–19. 5. 1947) byl *atletem* – běžcem SK Slavia, držitelem českého rekordu na 1000 yardů časem 2:34. V roce 1902 obsadil 2. místo na mistrovství Čech v plavání na vzdálenosti 2000 m.²³⁰ Později se stal činovníkem a od roku 1909 rozhodčím. V roce 1919 byl hlavním rozhodčím Běchovického běžeckého závodu, téhož roku i předsedou *České amatérské atletické unie* (ČAAU), v roce 1920 předsedou atletického oddílu SK Slavia, poté čestným členem. Povoláním byl lékař, první přednosta kliniky zubního lékařství na Karlově univerzitě.²³¹

Hokej

Na přelomu 19. a 20. století byl typickým studentským sportem lední hokej. Jeho historii můžeme sledovat již od roku 1890, kdy jej Rössler-Ořovský poznal v cizině a dovezl z Francie potřebné náčiní. Zavedl jej v *Bruslařském závodním klubu v Praze*, neměl ale v začátcích dostatečný počet následovníků. Až po roce 1900 se začal hokej u nás dostávat do sportovního povědomí, když vznikla hokejová mužstva ve *Slavii*, *Bruslařském závodním klubu*, *I. Českém Lawn – Tennis – Clubu*, *Hockey klubu Špičák* a *Veslařském klubu Slavia*. Stejně jako v cyklistice a fotbalu byla Slavia na čelním místě při propagaci nového sportu. Sestavila vždy nejméně 2 mužstva, někdy i 4. V sezóně 1901/02 měla již kádr hráčů vybraných z fotbalu, kteří vnášeli do hry smysl pro kombinaci. Roku 1902 Slavia vyhrála mistrovský titul a odjela k mezinárodnímu zápasu s Training Eisclub Wien, který porazila rozdílem dvou tříd výsledkem 17:3. Po několika sezonách, kdy hrálo stále více klubů (v roce 1905 nastupovalo do zápasů celkem 8 pražských mužstev) došlo k dalšímu kvalitativnímu posunu. V roce 1908 byl založen *Český svaz hokeje* s pravidly podle kanadského stylu ledního hokeje a český mladý svaz byl přijat i do Mezinárodní hokejové federace. Ve dnech 23.–30. ledna 1909 odjelo první české mužstvo – SK Slavia do Švýcarska a Francie, kde se učilo kanadskému stylu a jeho pravidlům. Slavistické družstvo bylo vytvořeno z dr. Joe Grusse, Ing. Malého, dr. Jana Fleischmana, Ing. Bolči Hammera, Ing. Jarkovského, Ing. Vindyše a Ing. Palouše. Tato sestava plně dokumentovala fakt, že *Slavia byla mužstvem vysokoškolských studentů a absolventů techniky a univerzity*. Našich hokejistů se ujali tehdy výkonnostně nedosažitelní reprezentanti Anglie a

²²⁹ JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia* Praha: E. Beaufort, 1924. s. 11–55.

TÝŽ. *65 let tělovýchovy a sportu Dynamo Praha (dříve S. K. Slavia)*. Praha: vlastní náklad, 1958. s. 9.

²³⁰ TÝŽ. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 15.

²³¹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 68. ISBN 80-7033-864-4.

pomohli jim jak s nákupem výstroje, tak i s technikou a taktikou hry. V turnaji pořádaném v *Chamonix* ještě slávisté utrhli 4 vysoké porážky, 4 dny po vyučení však již v přátelském utkání porazili 2:0 Hockey Club Les Avants.

Dne 23. února 1909 byl vybojován zápas (ještě v bandy stylu) **Univerzita versus. Technika** s výsledkem 4:2, když na obou stranách reprezentovali obě univerzity hlavně slávisté.²³² Tento výsledek uvedl Jurist, další historik Jenšík potvrdil stejný počet gólů, ale za vítěze označil hráče pražské techniky. Zdá se, že logičtější je vítězství pražské techniky vzhledem k počtu studentů techniky startujících v té době za Slavii. Za národní mužstvo na následujícím turnaji v Berlíně nastoupilo ze 7 hráčů 5 slávistů. Další sezóna 1909/10 byla skoupá na led a byly odehrány jen dva zápasy SK Slavia versus Česká sportovní společnost (pokračovatel Akademického SK) s výsledky 0:0 a 3:2.²³³

Šerm

Roku 1899 se *arch. Vanderlind* v soukromé šermířské škole seznámil s několika středoškoláky, které pak s sebou přivedl roku 1903 do šermířského odboru Slavie. Tito chlapci, z nichž mnozí se stali později vysokoškoláky, v následujících letech dosáhli úspěchy i na mezinárodním fóru. Nejznámějšími byli v té době dva *bratři Ladové*; Vlastimil přezdívaný Sázavský, student techniky, a Otakar, student právnické fakulty na pražské univerzitě. Je zajímavostí, že byli bratřinci malíře Josefa Lady. Právník Otakar Lada po sobě zanechal paměti.²³⁴ Z nich se dá vysledovat, že šermířským prostředím v té době procházelo hodně vysokoškoláků či se mu věnovalo mnoho lidí s vysokoškolským titulem. Na oba bratry hned v začátcích jejich tréninku měli kladný výchovný vliv dva vysokoškoláci – *Kulich a Zedrich*, jak svou tréninkovou pílí, tak také svým elegantním zjevem.²³⁵ Zaujali je i další: *dr. Ettl z Hvozdomilů, dr. Ladislav Pinkas, arch. Heberle, MUDr. Chvojka, Ing. Nekvasil, arch. Teige, arch. Fiala, dr. Beck, dr. Vaníček*, nejvíce však jejich trenér *arch. Vanderlind*. Ten již tehdy upozorňoval na to, kolik talentovaných šermířů promarnilo svůj talent a časem se vytratilo ze sportovního prostředí. Tomu se oba bratři v následujících letech ke spokojenosti Slavie i české a československé reprezentace vyhnuli. Během dlouhé sportovní kariéry Otakar vzpomněl na další studenty: *Trísku, Jechenthála*, soupeře především z akademických přeborů.²³⁶

Ing. Vlastimil Lada-Sázavský (31. 3. 1886–22. 4. 1956, na obrázku), ač o 3 roky mladší, byl z obou bratrů vždy o něco úspěšnější. V dubnu roku 1905 jej vyzval *Goppold*, tehdy nejlepší český šermíř, aby s ním jel na silně obsazený turnaj do Vídně. Na mezinárodní scéně i přes silnou konkurenci obsadil první místo ve druhé třídě amatérů. Poprvé si jej jako velikého příslibu do budoucna všiml i rakouský tisk, konkrétně *Wiener Allgemeiner Sportzeitung*. Toho roku vypsala pražský *Akademický šermířský klub* v rámci *majálesu* studentský přebor, který se konal na pražském výstavišti. Vlastimil v šermu fleretem vyhrál, jeho bratr Otakar byl druhý. V březnu 1906 se zúčastnil turnaje pořádaného v hotelu Central *Šermířskou společností* a umístil se tak dobře, že byl vyslán na tzv. dílčí olympiádu do Athén ještě téhož roku. Zde po urputných bojích „*byl nucen uznati v semifinále převahu Diplom Kavanagha, Ockera a Cloquete.*“²³⁷ Ještě téhož roku opět vyhrál v šermu fleretem *akademické mistrovství* pořádané v rámci *majálesu*. Akademickým přeborníkem se stal i v následujícím roce, v šermu fleretem i šavlí. Na tuto sezonu bylo naplánováno i mistrovství Čech klubových mužstev, které bylo již při začátku utkání Slavia versus Č. Š. K. Riegel odvoláno.²³⁸

²³² JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 55–59.

Srovnej JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 24. ISBN 80-7033-711-7.

²³³ JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 59.

²³⁴ ANM, ATVS, Fond Lada Otakar.

²³⁵ TAMTÉŽ, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 5.

²³⁶ TAMTÉŽ, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 5–32.

²³⁷ JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 72–73.

²³⁸ TÝŽ. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 73.
ANM, ATVS, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 31.

V roce 1908 se po mnohých zákulisních bojích²³⁹ i se svým bratrem kvalifikoval na IV. olympijské hry v Londýně. Soutěžil ve všech šermířských soutěžích, když v kordu jednotlivců a družstev a také v šavli jednotlivců byl vyřazen vždy ve čtvrtfinále. Vše si spolu s dalšími českými reprezentanty – bratrem Otakarem, V. Goppoldem z Lobsdorfu, B. Schejbalem a J. Tučkem vynahradil v soutěži šermu družstev šavlí. Probojovali se až do finále, kde podlehli velmi těsně Maďarům. Jelikož odmítli nastoupit k dodatečnému utkání s poraženým semifinálistou Itálií, byli odsunuti až na 3. místo a získali bronzové medaile.²⁴⁰ Otakar Lada však účast na soutěži ve svých pamětech popsal daleko složitěji. Stalo se tam ještě několik důležitých věcí: den předtím bylo českému týmu nabídnuto odehrání zápasu s Itálií – ta tam ale v ten čas nebyla – následovala by kontumace ve prospěch českého týmu – to naši prostřednictvím Goppolda odmítli jako nesportovní jednání – Češi měli podaný protest, který se měl řešit následující den za přítomnosti dr. Gutha – nestihli však ten den se dostavit na stadion v 8 hodin ráno – protest byl zamítnut – ihned bylo vyhlášeno utkání s Itálií o stříbrnou medaili – pro českou nepřítomnost byli vyhlášeni vítězem kontumačně Italové, kteří na to přistoupili. Goppold se po příjezdu na stadion na italské chování hněval. Na jeho kritiku a vysvětlení, že Češi se minulý den zachovali úplně obráceně, se Olivier (Ital) zasmál a řekl, „že sice v našem počínání bylo mnoho velkodušnosti a rytířství, ale málo smyslu pro reprezentaci naší malé země.“²⁴¹

I po tomto svém největším úspěchu však Vlastimil Lada dosahoval ještě po dlouhá léta mnoha klubových a reprezentačních dobrých výsledků. Věnoval se spolu se svým bratrem výchově mládeže a již v roce 1910 začali úspěšně závodit jejich dorostenečtí svěřenci.²⁴² V roce 1909 získal titul mistra koruny české v šermu fleretem, na mistrovství světa v kordu, pořádaném v Nice, pronikl neporažen až do semifinále, kde byl ale kvůli utrpenému poranění vyloučen z další účasti.²⁴³

Po nucené přestávce zaviněné I. světovou válkou závodil dále. Oba dva bratři nastupovali k závodům ještě v roce 1923, dvacet let po vstupu do Slavie. Jak ve fleretu, tak i v kordu Slavii reprezentovali na mistrovství republiky doplnění vždy jedním nadějným juniorem. Umísťovali se ještě na 2. a 3. místě za družstvy Riegel klubu a vojenskými šermíři.²⁴⁴

Vlastimil Lada-Sázavský vystudoval pražskou techniku a po I. světové válce byl předsedou družstva pražských magistrátních úředníků, které se podílelo na výstavbě Střešovic.²⁴⁵

S. K. Smíchov

Na levém břehu Vltavy se nacházela *Královská louka*, která sloužila na přelomu 19. a 20. století jako velké sportoviště prvním sportovním klubům a kroužkům. V nejbližším sousedství Smíchova panoval čilý sportovní ruch, zejména ve fotbale. Na konci roku 1899 a na počátku roku 1900 byly založeny dva kroužky: *Sportovní kroužek studentů „Smíchov“* a *Soukromý studentský cercle „Vineta“*, které se později roku 1901 sloučily. Kroužek Vineta byl utvořen skoro výhradně ze studentů kvinty malostranského gymnázia, v dalších letech také možných vysokoškolských studentů.²⁴⁶ To bylo pravdou i u pozdějšího známého hokejisty Otakara Vindyše, který hrával v roce 1900 za Vinetu fotbal.

Na začátku 20. století neutuchala snaha po zavedení jiných sportů. Na tu dobu se datovaly počátky atletiky, i když pro ni byla půda na Smíchově vždy „poněkud skalnatou“. Bylo povoleno zakoupit oštěp a disk. Vedle atletiky propagoval neúnavný Josef Schmidt také tenis.

²³⁹ ANM, ATVS, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 31–34.

²⁴⁰ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 185. ISBN 80-85983-77-X.

²⁴¹ ANM, ATVS, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 53.

²⁴² TÝŽ. *65 let tělovýchovy a sportu Dynamo Praha (dříve S. K. Slavia)*. Praha: vlastní náklad, 1958. s. 16.

²⁴³ JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924. s. 73–75.

²⁴⁴ TÝŽ. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924. s. 74–75.

²⁴⁵ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 185. ISBN 80-85983-77-X.

²⁴⁶ BAŤA, Ladislav et al. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihotiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 6–14.

V roce 1904 hledal Smíchov určitou oporu v silnějším klubu a našel je v daleko mocnějším a rovněž studentském klubu, v tehdy již známější Slavii. Projevovalo se to hned nárůstem výkonnosti, když přicházelo na výměnu plno slavistických hráčů.²⁴⁷

V roce 1906 kromě fotbalistů získávali stále více na popularitě atleti, kteří trénovali na Královské louce *U Spiritusky*. Trochu předčasně se začínali zaobírat myšlenkou na dálkový běh Smíchov–Dobříš. Zastoupen byl také plavecký odbor, za nějž dva plavci startovali v závodech *Napříč Prahou*.²⁴⁸

Sezonu 1907 dobře začali hokejisté, kteří se svému sportu věnovali již v roce 1903. Tehdy přišel do klubu hokejista *Fleischmann*, budoucí mistr Evropy pro rok 1914.²⁴⁹ Velice se dařilo i fotbalistům. Byl to tehdy vrchol slávy fotbalistů Smíchova. Ti hráli výkonnostně na úrovni Sparty a Slavie, vydávali se i do zahraničí, když především vítězné zápasy hráli jak v Budapešti, tak i ve Vídni. Vídeňské i pražské listy otiskly i projev sudího *Meisla*, který prý neviděl do té doby ani doma ani v cizině „*hru tak fair a tak čistě anglickou*“.²⁵⁰

V čele klubu SK Smíchov stáli v prvních deseti letech jeho začátků kromě prvního starosty Sixty skoro všichni sportovci vysokoškolsky vzdělaní – *Ing. J. Šrb, MUDr. Jan Král, MUDr. Ota Haněl, Ing. Eduard Mestek*; ve výboru klubu se objevovali i další, jako *Ing. Syrový, dr. Filip, Ing. Hejhal*.²⁵¹

Jedním ze studentů, kteří budovali SK Smíchov, byl i **Ing. Josef Fíkl** (31. 5. 1881–27. 3. 1960), který byl také pokladníkem klubu.²⁵² Stal se ředitelem vodárenského odboru města Prahy, v letech 1906–1907 byl redaktorem časopisu *Sportovní list*. Za SK Smíchov byl zvolen v únoru 1920 předsedou ČsAAU, celkem jím byl zvolen 7x, v roce 1937 pak čestným členem ČsAAU.²⁵³

Dalším známým činovníkem tohoto oddílu byl **MUDr. Alois Filip** (6. 10. 1875–10. 1. 1926), který sice nejdříve působil ještě jako medik ve Slavii, později přestoupil do Smíchova. Byl místopředsedou Českého olympijského výboru v roce 1908. V letech 1908–1911 byl sportovním redaktorem časopisu *Samostatnost*.²⁵⁴

Šermířské kluby

Na přelomu 19. a 20. století se studenti organizovali také v šermířských klubech. Jedním z nich byl *Akademický šermířský cercle při královské zemské šermířské škole v Praze* v letech 1899 až 1904, druhým pak *Akademický klub šermířský v Praze* v letech 1904–1923.²⁵⁵

2.1.8.2 Další pražské kluby (nemající přívrstev studentské)

AC Sparta

Klub byl založen 16. listopadu 1893 jako pokračovatel AC Praha z roku 1891 a na konci 19. století spojoval několik sportovních odvětví, ve kterých se sdružovali i vysokoškolští studenti.

²⁴⁷ BAŤA, Ladislav et al. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 17, 27.

²⁴⁸ TITÍŽ. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 40.

²⁴⁹ TITÍŽ. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 22.

SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 88. ISBN 978-80-7036-220-4.

²⁵⁰ BAŤA, Ladislav et al. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 22, 43–46.

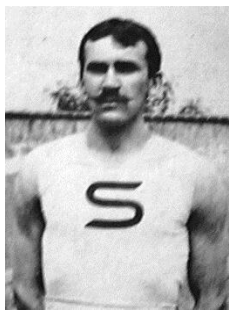
²⁵¹ TITÍŽ. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 26–54.

²⁵² TITÍŽ. *S. K. Smíchov 1900–1910*. Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910. s. 42.

²⁵³ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 38. ISBN 80-7033-864-4.

²⁵⁴ TITÍŽ. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 43. ISBN 80-7033-864-4.

²⁵⁵ LAŠTOVKA, Marek et al. *Pražské spolky*. Praha: SCRIPTORIUM, 1998. s. 215–216. ISBN 80-902151-9-X.

Jedním z nejvýznačnějších byl i **František Janda-Suk** (25. 3. 1878–23. 6. 1955, na obrázku) původně student práv, policejní rada, pozdější pracovník na pasovém úřadu.²⁵⁶ V začátcích byl členem AC Praha (1895–1896), v době své největší slávy AC Sparta (1897–1904) a na sklonku své dlouhé kariéry SK Slavia (1905–1927),²⁵⁷ kde pak působil i jako trenér. Byl prvním diskařem na světě, který použil při hodů otočku. Když podle Myronova Diskobola mu nešel při tréninku provést odhod, napadlo jej, že socha je stvořena ještě před přechodem z pravé na levou nohu. Vyzkoušel to nejdříve s poloviční a pak i s celou rotací.²⁵⁸ To se mu vyplatilo i při jeho největším úspěchu, zisku stříbrné medaile na olympijských hrách v Paříži v roce 1900. V rozmezí let 1898–1900 překonal celkem 3x evropský rekord. Poprvé to bylo na Císařské louce 27. března 1898, kde mu byl poblíž břehu vyznačen čtverec o 250 cm bílým tkalounem; dosáhl zde výkonu 34,53. Tím překonal vítěze olympijských her z roku 1896 o více jak 5 metrů.²⁵⁹ O mnoho let později, ve věku 36 let, překonal v roce 1914 výkonem 42,36 metrů i světový rekord. Na olympijských hrách již svou vysokou výkonnost nikdy neproměnil v zisk medaile – v roce 1912 obsadil 15. místo v kouli a 17. v disku, v roce 1924 v disku nepostoupil z kvalifikace.²⁶⁰

Ing. Ondřej Pukl (28. 5. 1876–9. 2. 1936, na obrázku) závodil za AC Spartu Praha v běhu, chůzi a také ve veslování. Zúčastnil se olympijských her v Paříži v roce 1900, kde vypadl v rozběžích na 800 m a 1500 m. Osobní rekord měl na 1500 m 4:36,4. Stal se ekonomem – národohospodářským odborníkem, zastával místo československého generálního konzula v Brémách a v Záhřebu.²⁶¹

Ing. arch. Rudolf Schindler (14. 4. 1874–9. 8. 1934, na obrázku) byl atletickým činovníkem. V prosinci 1907 byl zvolen předsedou ČAAU, kde prosazoval zájmy Sparty, kterou jako její člen zkonsolidoval. Již v roce 1898 byl jmenován čestným členem ČAAU. Později se věnoval spíše těžké atletice. V roce 1910 byl hlavním rozhodčím na běchovickém běhu.²⁶²

Ing. Vítězslav Pavloušek (10. 10. 1874–25. 4. 1957, na obrázku) byl významným sportovním činovníkem v několika sportovních odvětvích – čestný člen Českého Ski Klubu v Praze, spoluzakladatel Svazu lyžařů v Království českém (1903 – navrhovatel stanov), České Lawn – tenisové asociace (1906) a Českého svazu kanoistů (1913); častý delegát na lyžařských kongresech a při olympijských hrách. Byl také redaktorem *Olympijského věstníku* (1924–1927) a čtyř protokolů Mezinárodního olympijského kongresu ve 4 řečech. Zasloužil se o uskutečnění prvního mezinárodního sportovního kongresu v Praze roku 1923, podílel se také na zavedení povinných závodů ve střelbě na lyžích v československé armádě podle severského vzoru. Pracoval jako technický rada v Praze, úspěšný navrhovatel, projektant a ředitel vodních staveb v Čechách (zdymadla u Štvanice v Praze a u Střekova, přečerpávací elektrárny u Podlešína – Vaňova).²⁶³

²⁵⁶ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 142–143. ISBN 80-85983-77-X.

²⁵⁷ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 64. ISBN 80-7033-864-4.

²⁵⁸ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 221.

²⁵⁹ JANECKÝ, Alfréd. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 79.

²⁶⁰ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 221–224.

JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 64. ISBN 80-7033-864-4.

SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 17. ISBN 978-80-7036-220-4.

²⁶¹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 146. ISBN 80-7033-864-4.

²⁶² TITÍŽ. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 156. ISBN 80-7033-864-4.

²⁶³ JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. s. 659–660. ISBN 80-86317-26-9.

Veslařský klub Blesk

Je pochopitelné, že v Blesku, založeném roku 1879, a v jeho klubovních předchůdcích (méně asi mezi Čechy v *English Crew*, *English Rowing Clubu* a více nejspíše ve *Vodním oddílu pražského Sokola*, *Ledním klubu v Praze*, *Veslařském Klubu Regatta v Praze*, *Spojeném Ledním klubu a Veslařském Klubu Regatta v Praze*, *Českém veslařském a bruslařském klubu v Praze*) se zabývali touto sportovní činností i vysokoškolští studenti. Bohužel se nepodařilo tyto úvahy zkonkretizovat.²⁶⁴ Tuto domněnku podporuje i informace, že z Blesku vyšel popud k založení *Českého Sculling Cerclu*, který měl opatřovat finance při zájezdech do ciziny. Vlastnil i fotbalová studentská mužstva (později vstoupili do Slavie), hráli hokej na ledě a tenis (vstoupili do I. ČLTK), v zimě navíc lyžovali (vstoupili do Českého Ski Klubu Praha). O vysokoškolských studiích členů se dá usuzovat u *dr. Františka Prokopa*, *dr. K. Rösslera* a jiných.²⁶⁵

Tenisové kluby

I když tenis se hrál již dříve v mnoha klubech založených pro jiná sportovní odvětví (např. *Bruslařský klub na Letné*, *Regatta*) nebo tenisových společnostech (např. *Český Lawn – tenisový Cercle*, *Lawn – tenis Club Prague ve Zbrojnici*), kluby s řádně uznanými stanovami se staly až v roce 1893 I. *Český Lawn – Tenis Club* (I. ČLTK) a následně v roce 1895 *LTC Praha*. Je nábíledni, že mezi tenisovými hráči se vyskytovali i studenti pražských středních a posléze i vysokých škol. Museli však hrát pod různými pseudonymy, neboť tehdejší školské úřady nedovolovaly studentům reprezentovat. Profesorské sbory byly tehdy poučeny, že sportování je nežádoucí, a podle toho také postupovaly. Tak se stalo, že tehdejší nejlepší tenisté, bratři Žemlové, hráli pod pseudonymy Jánský a Rázný. Byli na tehdejší dobu tak vynikajícími tenisty, že v roce 1906 nově založená Česká lawn – tenisová asociace je vyslala ke startu na mimořádné olympijské hry v Athénách v roce 1906.²⁶⁶

Ing. Ladislav Žemla (6. 11. 1887–18. 6. 1955, alias Rázný, na obrázku) získal v Athénách spolu se svým bratrem bronzovou medaili ve čtyřhře. Stal se jedním z nejlepších tenistů začátku 20. století, když osmkrát získal titul Koruny české ve dvouhře a jedenáctkrát ve čtyřhře včetně smíšené čtyřhry. V roce 1912 získal na olympijských hrách ve Stockholmu dvě čtvrtá místa, avšak švédský král mu předal zlatý pohár za „nejkrásnější hru“. Po vzniku Československé republiky získal ještě 4 mistrovské tituly v singlu a 4 v deblu. V letech 1921 až 1927 reprezentoval v Davisově poháru, když odehrál celkem 23 utkání (13 výher a 10 porážek). Byl také účastníkem československého prvního reprezentačního utkání v Davis cupu v roce 1921, kdy jsme prohráli s Belgií 2:3. Největšího svého úspěchu docílil na letních olympijských hrách 1920 v Antverpách ve smíšené čtyřhře spolu s Miladou Skrbkovou, jeho pozdější ženou, když obsadili 3. místo.²⁶⁷ Dobové prameny jej charakterizovaly např. v roce 1913 takto: „O jeho letošní formě svědčí již ta okolnost, že letos vůbec nebyl poražen. Jeho hra je vzorem krásného sportu. Krásné, prudké míče, ostře placírované a útok nad síti, kde nemá soupeře, činí z něho protivníka v každé soutěži nebezpečného.“²⁶⁸

²⁶⁴ SLABOCH, Ivan et al. *Veslařský klub Blesk 1879–2009*. Praha: Veslařský klub Blesk, 2009. s. 12–14. ISBN 978-80-254-6163-1.

²⁶⁵ V. K. *BLESK 1879–1929*. Praha: vlastním nákladem, 1929. s. 27.

²⁶⁶ *Program mezinárodního mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963*. Praha: ČSTV. s. 13–14.

²⁶⁷ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 358–359. ISBN 80-85983-77-X. 80 let československého tenisu. Praha: Olympia, 1973. s. 7–9.

Ladislav Žemla. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_%C5%BDemla.

Program mezinárodního mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963. Praha: ČSTV, 1963. s. 14.

Davis cup 1980. Finále ČSSR – Itálie. Praha: ČSTV, 1980.

Federation Cup by NEC, Praha 20. 7.–27. 7. 1986

²⁶⁸ Brněnský Lawn Tennis cercle, Brno, 1. Mezizemský Lawn-Tennisový Turnaj Čechy-Morava, červenec 1913. s. 5–6.

Cyklistika

V osmdesátých letech 19. století se na cestách začala více uplatňovat jízdní kola. Leckterý student vstoupil do prvního cyklistického oddílu – *Českého klubu velocipedistů Smíchov*. Ten byl v těchto letech spojen se jmény *bratří Kohoutových*.

Eduard Sochor (21. 9. 1862–6. 6. 1947, na obrázku) byl studentem architektury.²⁶⁹ V době své sportovní činnosti „*upadl v nejnebezpečnější nemoc*“ (patrně tuberkulózu). Získal zpět ztracené zdraví, vrátil se ke sportu a zakrátko vyšlapal i pověstné vrchy nad Zbraslaví a stal se šampionem Rakouska. Inspirován závody v Berlíně v roce 1888, kdy na tamější dráze viděl po několik dnů trénovat celý cyklistický svět, napsal pojednání o tréninku na dvě tiskové strany. Rozdělil trénink na čtyři směry. Nejdůležitější pro něj byla *potrava – jez a pij jen to, na co jsi zvyklý, nedělej si žádné násilnosti. Trénink jízdy zahrnoval* návod trénovat v čase, kdy se

pojede závod, který nemusí být dlouhý, ale vydatný. Doporučoval do tréninku zařazovat spurty, v nichž se pozná vrchol vycvičenosti. *Chladné přemýšlení* v jeho pojednání značilo dnešní taktiku, které přikládal nesmírnou důležitost, zejména v rozhodujících okamžicích. Posledním tréninkovým pravidlem byla i *ochrana těla*. O jeho vtipu svědčí i básnička, kterou složil z těchto myšlenek, a která zdůraznila usilovnost tréninku a odřikání.

O závodním jezdcí: „*Ach, jaká je to pěkná věc, na závody jít, člověk nesmí co chce jíst, a také ne pít! Musí jenom pilně dřít, časně chodit spát, zábavy proň nejsou nic, lásky nesmí znát. Musí pilně jezdit vždy, velmi rádně žít, a za vše to ku konci smí být také bit!*“²⁷⁰

Na začátku devadesátých let 19. století byla cyklistika vůbec nejpopulárnějším sportem na území českých zemí, konkurovat jí mohly v té době jen veslování a dostihy.²⁷¹ V té době začal vynikat další student pražské techniky – **Jindřich Vodílek** (3. 5. 1876–1932, na obrázku),

závodící na cyklistické dráze. Byl členem *Trojlistku*, který vznikl odchodem části cyklistů ze Slavie.²⁷² Zajímal se i o základní mechaniku kola, a proto se později věnoval studiu na pražské technice. Působil tam v letech 1894 až 1897, když na jeho školné přispíval pan *Dominik Špachta* 60 zlatými ročně.²⁷³ Jeho sportovní příběh byl o to zajímavější, že byl provázen i milostným vztahem s budoucí světoznámou operní pěvkyní *Emou Destinovou*. Vodílek se do povědomí národa a s ním i do zájmu Emy Destinové zapsal při *Českoslovanské výstavě národopisné* v roce 1895, kdy na závodech na dráze ve Stromovce vyhrál několik závodů. Tento rok pro něj

byl velkým nástupem k (profesionální) sportovní kariéře. Na dráze překonal 8 českých rekordů od 300 m až po 30 km, získal celkem třináct prvenství a deset druhých míst. Jeho trenérem byl lékař *MUDr. Václav Petržilka*, což bylo také dosud nevídaným jevem. Ten z něj vychoval závodníka, jehož taktika se vyznačovala zcela rozdílným pojetím boje. Spurty, ale i jeho taktika vyražení a překvapování byla šokem jak pro domácí, tak i zahraniční závodníky. V roce 1896 se objevil během jednoho měsíce celkem na 6 závodních drahách (Teplíce, Vratislav, Cáchy, Vídeň, Drážďany, Praha). Dostával i finanční odměny a jeho pojetí sportu se již dalo nazývat profesionální. Zdálo se, že různé zákulisní boje týkající se klubové i národnostní nevraživosti, finančních odměn, ale i ne vždy idylického vztahu s Emou Destinovou negativně poznamenaly jeho charakterové vlastnosti. To však fanoušci při dalších vítězstvích rádi zapomínali. Den 27. červen 1897 byl v Praze jeho nejslavnějším dnem. Vodílek zde 3x vyhrál a po závodě na 2000 m dostal vavřínový věnec. Diváci jásali, a tak nasedl na kolo a objel s věncem čestné kolo. Byla to tehdy neobvyklá věc a sportovní tisk ji zaznamenal snad vůbec poprvé. Poprvé také novináři

²⁶⁹ Zúčastnil se památné „Jízdy o největší rychlost“ v pražské Stromovce v roce 1887. *Cyklista*, 1887, č. 8. s. 91.

[cit. 2012-07-13]. Dostupné z: <http://www.prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/revnice/sochor.htm>

²⁷⁰ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 70, 71.

²⁷¹ TÝŽ. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 195.

²⁷² JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: E. Beaufort, 1924. s. 13.

²⁷³ AČVUT, Katalog studentů, r. 1894/5, 1895/6, 1896/7.

napsali o vrcholovém sportovci jako o „*reprezentantu celého národa*“. V roce 1898 nastoupil Vodílek na jednoroční vojenskou službu. Jako závodník se pak již k cyklistice nikdy nevrátil.²⁷⁴ Tehdejší sportovní tisk hodnotil jeho působení na cyklistických drahách těmito slovy: „*Těšil se oblibě a přízni nejširších kruhů obecnosti, které v něm vidělo národního reprezentanta. Čeští sportovníci zachovají jej v milé paměti, ačkoli jim svou nespolehlivostí mnohé trpké zklamání připravil.*“²⁷⁵

Určitá forma pohybové aktivity byla pro studenty pocházející ze šlechtických rodin katolického vyznání organizována také ve **Strakově akademii** již po svém zřízení v letech 1884–1886. Ta pro své chovance, kteří museli povinně nosit ústavní stejnokroje, poskytovala kromě bydlení a jídla také instruktory pro pomoc v základních studijních předmětech, *pro tělesný výcvik* a výuku cizích jazyků.²⁷⁶

Do výčtu studentů, kteří se nějakým význačným způsobem zapojili do sportovního hnutí, patří jmenovat i studenta **Aloise Adlofa**,²⁷⁷ který založil v Praze první sdružení YMCA (Young Men's Christian Association – křesťanské sdružení mladých mužů)²⁷⁸ v roce 1879.²⁷⁹

2.1.8.3 Sokol v období nástupu sportovních klubů

Tyrš byl vždy v Sokole i jinde zastáncem sportování, které zasahovalo i do jeho činnosti redaktora časopisu Sokol. V době kolem roku 1882, kdy vrcholilo Tyršovo zakladatelské dílo, sám otiskoval sportovní zprávy ze světa i z domova. Psal na tu dobu velice pokrokové články podobné budoucí sportovní žurnalistice. Týkaly se např. reportáže ze závodu anglických univerzitních osmiveslic *Oxford–Cambridge*, zachycovaly svědectví o vůbec první české zahraniční sportovní reprezentaci na mezinárodních cyklistických závodech ve Vídni, věnoval se i zprávám z domácího veslařského sportu.²⁸⁰ Tehdy si ještě neuvědomoval, že v následných letech, kdy se na českém území založí mnoho nových sportovních klubů, se oba dva tělovýchovné směry (nářadový tělocvik a závodní sport) budou muset rozejít. Důvodem byla především již tehdy nastávající *komercializace sportu*: sportování za účelem vítězství za každou cenu, někdy až na úkor zdraví, inkasování peněžitých odměn, začínající reklama aj. Jelikož sport tehdy vyžadoval mnoho času i peněz, stával se také zvláštností bohaté třídy.²⁸¹

I když se mnoho pražských vysokoškolských studentů a absolventů zařadilo do sféry závodního sportu v nově založených sportovních klubech, řada z nich zůstala věrna sokolské organizaci. Činnost některých z nich byla tak záslužná, že stojí za vyjmenování.

MUDr. Alois Svoboda (16. 11. 1872–16. 5. 1929) byl v době studií člen Sokola Vinohrady. Zúčastnil se v Budapešti za Spartu v roce 1897 mezinárodních závodů, kde hodil diskem 30,82 metrů. To byl tehdy nový český a kontinentální rekord. Zvítězil na III. všesokolském sletu v roce 1895 v tělocviku (atletice).²⁸²

Prof. MUDr. Karel Weigner (10. 4. 1874–20. 11. 1937) byl sokolským pracovníkem a propagátorem sokolského tělocviku a také význačným tělovýchovným teoretikem. Působil na C. k. České vysoké škole technické v Praze jako soukromý docent plastické anatomie

²⁷⁴ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 190–215.

HRUBÍŠEK, Ivo. *100 + 1 Osobností & bicykl*. Plzeň: Cykloknihy, 2009. s. 143. ISBN 978-80-87193-08-2.

²⁷⁵ TÝŽ. *100 + 1 Osobností & bicykl*. Plzeň: Cykloknihy, 2009. s. 145. ISBN 978-80-87193-08-2.

²⁷⁶ DOUBEK, František. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 3.

²⁷⁷ Vystudoval teologii na univerzitách v Basileji, Lipsku a Edinburgu; pozdější horlivý kazatel v Praze, autor několika spisů a 10 000 listů pro povzbuzení vojáků v poli I. světové války.

SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství Josef Zeibrdlich, 1927. s. 785.

²⁷⁸ Cílem hnutí YMCA je snaha o tělesný, duchovní a mravní rozvoj členů, který je podmíněn pevnou vůlí; V té době se jednalo o uplatnění myšlenek YMCA prostřednictvím tzv. „Křesťanských spolků mladíků.“

²⁷⁹ SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 59. ISBN 978-80-7036-220-4.

²⁸⁰ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 30–35.

²⁸¹ TÝŽ. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986. s. 33–34.

²⁸² JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 167. ISBN 80-7033-864-4.

(habilitován 27. března 1905).²⁸³ Jako člen komise pro tělesnou a vojenskou přípravu akademického senátu pražské techniky se podílel na ustanovení lektorátu tělesné výchovy na technice pod vedením dr. Smotlacha v roce 1919.²⁸⁴ Později se stal poradcem pro tělovýchovné otázky při ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, kde se dlouhodobě zabýval organizováním státních tělovýchovných kurzů. Zastával místo ředitele *Vzdělávacího kurzu pro učitele tělocviku na středních školách v Praze* aj., usiloval o zřízení státního tělovýchovného ústavu vysokoškolského typu a inspiroval několika svými návrhy reorganizaci tělesné výchovy na celostátní úrovni.²⁸⁵

Ing. Antonín Pozděna (27. 10. 1875–?) byl aktivním členem vinohradského Sokola. V pozdějším věku se stal místostarostou hasičské pražské župy, od roku 1919 byl náměstkem starosty *České zemské jednoty hasičské*, byl členem ústředního výboru Národní jednoty pošumavské, členem Národní jednoty severočeské. Byl zaměstnán jako měřičský rada, od roku 1903 ve službách hl. města Prahy. Byl význačným hasičským činovníkem, od roku 1923 honorovaným docentem ČVUT pro obor protipožární techniky, od roku 1912 velitelem městského dobrovolného hasičského sboru na Královských Vinohradech.²⁸⁶

Ing. Václav Vorel (24. 4. 1881–12. 10. 1932) byl předním sokolským pracovníkem a vynikajícím tělocvičným odborníkem, specialistou na prostné a úpoly, dlouholetým členem technického odboru a náčelnictva mužů ČOS, v letech 1900–1906 cvičitelem, v letech 1913–1921 náměstkem náčelníka. Byl autorem prostných cvičení, s nimiž družstvo mužů ČOS dobylo v Londýně proslulý *Stříbrný štít*, navrhovatelem a vytyčovatelem sletových nástupů. Při maďarském vpádu na Slovensko v roce 1919 stál až do konce v čele *I. sokolského praporu Stráže Svobody*. Na doporučení dr. Vaníčka se stal pro roky 1921–1930 *náčelníkem pražského Sokola*. Na jeho počest bylo v Scheinerově síni pražského Sokola roku 1937 odhaleno bronzové poprsí, dílo akademického sochaře Jana Kavana.

Pracoval jako technický úředník firmy Českomoravská Kolben-Daněk v Praze.²⁸⁷

2.1.9 První desetiletí dvacátého století

O přelomu století a především o prvním desetiletí dvacátého století můžeme mluvit jako o začátku studentského sportu. SK Slavia zorganizovala *I. všestudentské atletické závody*, které se konaly 28. 5. 1899 na pražském výstavišti. *II. všestudentské závody* se konaly rok poté a při *IV. všestudentských závodech* 8. června 1902 již byly vypsány některé disciplíny jako „*Přebornictví studentstva*“. Nejspíše od roku 1905 se začala pořádat akademická mistrovství v šermu.²⁸⁸ V roce 1909 pak bylo poprvé uspořádáno studentské utkání „*Univerzita – Technika*“ v lehké atletice²⁸⁹ a ledním (bandy) hokeji.

V roce 1906 žádá *Svaz českoslovanského studentstva* vídeňskou vládu o zřízení univerzitního tělocvičného ústavu,²⁹⁰ jinak nebyl před rokem 1907 s výjimkou šermu na českých vysokých školách v Praze organizován žádný samostatný tělovýchovný program. Většina sportujících studentů se od Tyršových dob účastnila cvičení v Sokole. Také vzrůstal počet studentů v klubech pro ně určených, jako byla SK Slavia a SK Smíchov a v některých dalších klubech, zejména tenisových a šermířských.

²⁸³ *Program české vysoké školy technické v Praze na šk. rok 1919/20*. Praha: ČVTŠ, 1919. s. 19.

²⁸⁴ AČVUT, Fond ČVŠT, Karton 7, Zápisy ze schůzí profesorského sboru 1919/20, Zápis ze dne 7. října 1919
TAMTÉŽ, Fond ČVŠT, Karton 7, Zápisy ze schůzí profesorského sboru 1919/20, Zápis ze dne 19. listopadu 1919.

²⁸⁵ JEŽEK, Přemysl. Česká knižní tělovýchovná literatura. Od první poloviny 19. století až do roku 1918. In: *Tělovýchovný sborník*, Supplementum 1, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. s. 202.

²⁸⁶ TÝŽ. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. s. 745.
ISBN 80-86317-26-9.

²⁸⁷ TÝŽ. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. s. 1114.
ISBN 80-86317-26-9.

²⁸⁸ ANM, ATVS, Fond Lada Otakar, Karton 2, LADA, Otakar. *Paměti šermíře*. s. 31.

²⁸⁹ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1935. s. 61.

²⁹⁰ ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojopis. s. 3.

V roce 1907 byla mezi vysokoškolským studentstvem zaznamenána snaha o zvýšení počtu sportujících a na základě toho byl proveden s pomocí *České obce sokolské a Svazu československého studentstva* soupis studentstva v sokolských jednotách (zejména pražských) a ve sportovních klubech. Tehdy bylo napočteno 550 studentů cvičících v Sokole a na 350 studentů zabývajících se kopanou, tenisem, lehkou atletikou, šermem (Akademický klub šermířský) a turistikou. V roce 1907 se konal *všesokolský slet* a při té příležitosti bylo na Slovanském ostrově uspořádáno veřejné cvičení studentů – Sokolů a také přednáška E. Chaloupeckého „o Sokolstvu“. V tomto období vzrůstal počet studentů v tělocvičných jednotách i ve sportovních klubech. **V roce 1909 mohl počet vysokoškolských studentů v Praze i na venkově čítat již 800 v sokolských jednotách a 450 ve sportovních klubech.**²⁹¹

Od školního roku 1907/8 vyučoval na pražské univerzitě šerm tzv. univerzitní učitel šermu *Alphonse Fériaud*, tehdejší člen *Českého šermířského klubu Praha*.²⁹²

Snaha o počátky organizovaného vysokoškolského sportu na českých vysokých školách v Praze se sluší hledat až v činnosti profesora **Antonína Křištofa** (1882–1910, na obrázku). Ten se roku 1908 *stal univerzitním učitelem sportovních her* na pražské univerzitě. Vedl pražské studentstvo ke sportovním hrám a cvičením. Nejvíce propagoval mezi studenty házenou, neboť se hodila i pro dívky a byla náhradou v té době zakazovanému fotbalu a také tenis. Další jeho snahou bylo, aby *Nauka o tělesné výchově* se stala rovnocenným oborem na filozofické fakultě, z něhož bylo možno skládat i přísné doktorské zkoušky. Chtěl být prvním doktorem tohoto oboru a připravoval se na tyto zkoušky literárními i praktickými studii včetně absolvování sokolského cvičitelského kurzu v létě 1908.²⁹³ Měl k tisku již připravený *Soupis českých spisů o tělesné výchově a zdravotnictví*. Ten však kvůli jeho předčasné smrti v roce 1910 nevyšel a je také nejspíše ztracen.²⁹⁴ Byl autorem publikace *Hry společenské pro školu, rodinu, pensionáty a společnost k potřebě učitelů, vychovatelů a pořadatelů*.²⁹⁵

2.2 Období Vysokoškolského sportu Praha

Do této kapitoly patří zejména činnost postupně se tvořící organizace tzv. *Vysokoškolského sportu Praha*, dále také činnost vysokoškolských studentů v dalších sportovních klubech a v pražském Sokolu.

2.2.1 VS Praha v období Rakouska-Uherska (1910–1917)

Po tragické smrti Antonína Křištofa byl na jeho místo „učitele sportovních her při české univerzitě v Praze“ jmenován dnem 1. 4. 1910 **PhDr. František Smotlacha**, který se stal vůdčí osobností české vysokoškolské tělovýchovy. Rozhodl se za podpory profesorského sboru Filozofické a později Přírodovědecké fakulty Císařsko-královské české univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze a Císařsko-královské české vysoké školy technické v Praze položit tělesnou výchovu na českých vysokých školách v Praze na široký základ všech vhodných

²⁹¹ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 8–9.

²⁹² *Seznam osob a ústavů c. k. české university Karlo-Ferdinandovy v Praze*. Praha: místodržitelská knihtiskárna, 1907. s. 61.

²⁹³ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 35.

Seznam osob a ústavů c. k. české university Karlo-Ferdinandovy v Praze. Praha: místodržitelská knihtiskárna, 1909. s. 64.

²⁹⁴ JEŽEK, Přemysl. Česká knižní tělovýchovná literatura. Od první poloviny 19. století až do roku 1918. In: *Tělovýchovný sborník*, Supplementum 1, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. s. 9.

²⁹⁵ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 3.

tělovýchovných prostředků a poskytnout ji pokud možno největšímu počtu studentstva.²⁹⁶ Pražská univerzita se tímto počinem stala v Evropě teprve pátou univerzitou, po Oxfordu, Cambridge, Paříži a Varšavě, kde byla zavedena dobrovolná tělesná výchova vysokoškoláků.²⁹⁷

Sám Smotlacha spatřoval začátky nové studentské sportovní organizace již v atletickém utkání Univerzita vers. Technika v roce 1909, když píše: „*Vlastním počátkem jeho bylo utkání U – T v lehké atletice, konané v červnu 1909 na Slavii, uspořádané sportovním kroužkem studentů, který vznikl na podnět dr. Smotlacha ve Svazu českého studentstva, sídlícím tehdy v Akademickém domě v Praze ve Spálené ulici.*“²⁹⁸

I když působištěm dr. Smotlacha byla pražská univerzita, **ke cvičení se přihlásili i posluchači techniky.** Učitel je přijal, neboť sami doposud žádnou řízenou tělesnou výchovu neměli a počítal s nimi jako s důležitou součástí budoucího *Vysokoškolského sportu Praha*. Navíc mezi nimi bylo mnoho vynikajících borců v různých odvětvích a mnozí z nich byli i dobrými vůdci a cvičiteli. Šlo mu také o společnou práci obou českých vysokých škol v tělesné výchově a sportu, jakož i o výchovný, vzájemně se doplňující vliv obou směrů vysokoškolského studia.²⁹⁹ *Protože techniků bylo ve VSP vždy velké procento, žádal Smotlacha již v roce 1912, aby na české technice byl zřízen ústav či lektorát tělesné výchovy, podobně jako na univerzitě.*³⁰⁰

Jeho žádost byla v akademickém senátu pražské techniky projednávána dne 12. června 1912. Senát reagoval vytvořením komise pro tělesnou výchovu složenou z profesorů dr. Th. Kašpárka, J. Petříka, dr. L. Čelakovského, dr. Zd. Bažanta, J. Záhoranského a L. Šimka.³⁰¹ O měsíc později byla v akademickém senátu přednesena zpráva této komise prof. Zd. Bažantem a usneseno, aby lektorát byl zřízen. Na jeho režii mu bylo povoleno – na počáteční inventář 1 000 korun, na nájem hřiště a udržování i doplňování inventáře roční dotace 1 000 korun a na renumeraci pro začátek částka 1 200 korun ročně.³⁰² Podobnou žádost, tentokrát od komise pro tělesnou výchovu při Svazu československého studentstva za podporu tělesné výchovy, akceptoval rektor i na schůzi akademického senátu koncem roku 1912³⁰³ a za necelé tři měsíce ji akademický senát doporučil k příznivému vyřízení s připomínkami jako v jeho odpovědi z minulého roku.³⁰⁴ Protože vídeňské ministerstvo nepovolilo na lektorát finance, profesorský sbor české techniky lektorát nezařídil, neboť nechtěl, aby lektor pracoval bezplatně, jako se to dělo v té době na pražské univerzitě.³⁰⁵ Těmito archaickými slovy např. vyjádřil bez debaty souhlas s tělesnou výchovou profesorský sbor pražské techniky: „*Těž tělesné výchovy studujících mělo by býti dbáno podporováním zdravého pěstování sportu.*“³⁰⁶

Smotlacha převzal ještě v roce 1910 do své působnosti lehkou atletiku, zimní sporty, turistiku, fotbal a tělocvik pod širým nebem. Postupně pak přibral ještě tělocvik a lehkou atletiku v zimní tělocvičně, skauting a táboření (v roce 1912), vodní skauting a hokej (1913), prázdninové práce (1914). Tím, že do řad sportujících studentů univerzity vzal i posluchače pražské techniky, vznikla tak postupně tělovýchovná organizace, jejíž název se časem

²⁹⁶ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 11.

Seznam osob a ústavů c. k. české university Karlo-Ferdinandovy v Praze. Praha: místodržitelská knihtiskárna, 1910. s. 66.

²⁹⁷ ČÁP, Augustin. Vývoj vysokoškolského sportu v českých zemích. In: *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 163.

²⁹⁸ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1939. s. 61. Srovn. JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 96. ISBN 80-85893-11-8.

Podle Jirky se toto utkání odehrálo dne 15. 5. 1909.

²⁹⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 10.

³⁰⁰ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 63.

³⁰¹ AČVUT, Protokoly Akademického senátu 1911–1912, Zápis ze dne 12. června 1912.

³⁰² TAMTÉŽ, Protokoly Akademického senátu 1911–1912, Zápis ze dne 5. července 1912.

³⁰³ TAMTÉŽ, Protokoly Akademického senátu 1912–1913, Zápis ze dne 26. listopadu 1912.

³⁰⁴ TAMTÉŽ, Protokoly Akademického senátu 1912–1913, Zápis ze dne 18. února 1913.

³⁰⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 63.

³⁰⁶ AČVUT, Protokoly profesorského sboru 1913/14–1919/20, Záписы o schůzích odboru strojního inženýrství, Zápis schůze konané dne 11. února 1914.

transformoval do pojmu „*Vysokoškolský sport*“.³⁰⁷ Účast techniků na cvičení se osvědčila. I na cvičební obory, o které dříve nebyl takový zájem, se hlásilo hodně studentů. Technici tvořili svým počtem konkurenční skupinu k ostatním cvičencům. Ze zprávy o počtu studentů lze vyčíst, že v letním semestru 1912 navštěvovalo cvičení celkem 192 studentů pražské techniky, v roce 1913 jich bylo 188 a v roce 1914 pak již 230.³⁰⁸ Smotlacha zavedl pomocnou službu mediků při cvičení. Sám o tom napsal: „*Ve vysokoškolském sportu jsem zavedl hned od roku 1910 zařízení, které teprve dnes je u nás napodobeno, že jsem do každého oddělení zařadil medika nebo lékaře, kteří zde konají zdravotní službu. Bez lékaře, jako významného a důležitého pomocníka, se neobejde žádný učitel a profesor, žádná škola a žádný vychovatel.*“³⁰⁹ Zpočátku se cvičení konala na hřišti *Spolku pro pěstování her české mládeže v Praze*, které se nacházelo na Letenské pláni.³¹⁰ Hřiště univerzity získala teprve po odcvičení ostatních uživatelů, avšak mohla počítat i s některým sportovním náradím, na které Smotlacha neměl žádné finanční prostředky.³¹¹ Přesto profesor Smotlacha získal v roce 1910 celkem 80 studentů české univerzity a techniky (součet ve všech odborech byl 163, počet oddílů a odborů 6, počet vůdců a cvičitelů 8), v roce 1911 pak cvičilo 96 studentů (206, 7, 9). Také kvůli zavedení zimního cvičení v roce 1912 v tělocvičně gymnázia v Praze 2, Křemencově ulici po dva večery v týdnu, stoupl počet sportujících studentů již na 470 (715, 12, 20) a v roce 1913 dokonce na 540 (783, 30, 32).

Roku 1912 byla vídeňskou vládou poskytnuta na sportovní činnost vysokoškolských studentů v Praze částka 1 000 K, což bylo 5 % z celé rozpočtové položky určené na tělesnou výchovu v monarchii (20 000 K). Pro srovnání je možné uvést, že např. veslařskému oddílu německých studentů v Litoměřicích byla poskytnuta dotace 2 000 K.³¹²

Na počátku 20. století byly organizovány tyto činnosti:

1. Tělocvik

Zaveden byl v zimním semestru 1912/13 a konán spolu s lehkou atletikou v tělocvičně gymnázia v Křemencově ulici po 2 večery v týdnu. Cvičilo se ve dvou oddílech, pro pokročilé a začátečníky. Dr. Smotlachovi pomáhal cvičitelský sbor.³¹³

2. Lehká atletika

Pěstována byla od roku 1910; cvičilo se v létě a na podzim 4x týdně na večer na Vendelínce.³¹⁴ Běžecská dráha byla jen šedesátimetrová, vměstnány sem byly i primitivní doskočiště a vržiště, bradla s hrazdou, na větvi kruhy. Zanedlouho přibyla prkenná bouda, šatna a sprchovací hadice. Každoročně se konaly závody Univerzita – Technika vždy na hřišti SK Slavia na Letné.³¹⁵ V zimě se trénovalo spolu s tělocvikem v Křemencově ulici; také zde byl k ruce učitel cvičitelský sbor.

³⁰⁷ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 2–5.

Srov. SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 10.

³⁰⁸ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 23.

³⁰⁹ TÝŽ. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1937. s. 43.

³¹⁰ Spolek založil prof. Josef Klenka roku 1892; sloužil pro tělocvičné aktivity především středoškolské mládeže. Josef Klenka mrtev. *Národní listy*, 1932, roč. 72, čís. 199, s. 3. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://kramerus.nkp.cz/kramerus/handle/ABA001/5034986>.

³¹¹ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 2.

³¹² TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 12, 16.

³¹³ Jednalo se především o prostná a cvičení na nářadí po vzoru Sokolského tělocviku.

SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 13–14.

³¹⁴ Hřiště se nacházelo na rozhraní Vinohrad a Žižkova; později bylo zastavěno.

³¹⁵ Slavia vlastnila fotbalové hřiště s atletickou dráhou dlouhou 360 m na jihovýchodě Letenské pláně od roku 1901; až v roce 1953 se přestěhovala do Edenu. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.slavia.cz/Historicke-stadiony>.

3. *Tenis (Lawn – tennis)*

Hrál se také od roku 1910. Od roku 1912 se stal ve *Vysokoškolském sportu* nejvíce navštěvovaným cvičením. K dispozici bylo po 4–5 kurtech na Letné a na Vendelínce a hrálo se tu po celý den za příznivého počasí v létě a na podzim. Každý posluchač mohl přijít hrát 4x týdně (8 hodin). Od roku 1912 se každoročně pořádala přebor vysokých škol a turnaj Univerzita – Technika. Cvičení i turnaje se konaly za pomoci četného cvičitelského a pořadatelského sboru z řad studentů. Ve hře vynikal oddíl Ferdinanda Silvestra, pozdějšího legionáře a plukovníka generálního štábu; činný zde byl také budoucí univerzitní profesor B. Pavliska.

4. *Hry velikým míčem (fotbal, házená)*

Trénovalo se na dvou hřištích – na Letné od roku 1910 a na Vendelínce od roku 1912. Za brankové tyče na fotbal a českou házenou musely posloužit kůly. Mužstva byla sestavována podle studijních oborů: právníci, technici, medicí. Jedno i dvě samostatná mužstva vyjížděla po celé letní období do venkovských měst k zápasům. Tradičními se staly fotbalové zápasy Univerzita – Technika, konané vždy na hřišti SK Slavia na Letné. Jednotlivá mužstva fotbalu i házené si vedla vlastní studentský cvičitelský sbor. Proslavili se zvláště medicí, které tehdy vedl K. Koch, budoucí profesor bratislavské univerzity. Hrál za ně i budoucí reprezentant ve fotbale a hokeji Pešek-Kád'a se svým bratrem L. Peškem. Vynikali také technici, kteří měli sídlo v Nuslích.

5. *Hokej (hockey)*

Začal se pěstovat na zemi i na ledě v zimním semestru 1913/14, pravidelně ve dvou mužstvech.

6. *Bruslení, krasobruslení*

Zavedlo se v zimním semestru 1913/14 jako náhrada za sportovní hry z letního období. Za tím účelem bylo najato matiční kluziště „Na hradbách“ na Královských Vinohradech.

7. *Skaut, vycházky do přírody*

Skautování bylo zavedeno již na jaře roku 1912. Nakoupily se stany. Každý týden vyjížděly 1–2 výpravy do okolí Prahy, pod vedením učitele a jeho zástupců. O prázdninách se konaly delší výpravy. Tak vznikly i první počátky vodního skautu. Již roku 1912 byly podniknuty 2 výpravy z Českých Budějovic do Prahy, jedna na vorech, druhá na lodích. Byl to ovšem skauting dospělých, tudíž jiný než skautský výchovný systém pro mladší mládež. Kolem turistiky se ještě před I. světovou válkou pohybovalo několik význačných osobností: např. Augustin Žáček, budoucí profesor na přírodovědecké fakultě, R. Hoffmann, budoucí pplk. a velitel hradní stráže.

8. *Zaměstnání vysokoškolských studentů o prázdninách*

Zavedena byla do systému v létě 1914. Studenti si měli o prázdninách vydělávat ne kondicemi, nýbrž tělesnými pracemi na zdravém vzduchu. Byli posíláni do větších statků jako honorovaní zemědělští, lesní a strojní praktikanti. Sbírali také léčivé rostliny a houby a cestovali jako prodejci uměleckých předmětů a knih.

9. *Přednášky o tělesné výchově*

Od roku 1912 byly konány pravidelné přednášky po 1–2 hodinách týdně pod názvem *Základy tělesných cvičení*. Tato vzdělávací snaha byla vydatně podporována založením sportovní knihovny pro studenty v roce 1911/12.

10. *Kurz pro vedení mládeže*

Kvůli žádostem posluchačů a učitelů především z filozofické fakulty, byl uspořádán v letech 1912–1914 zvláštní kurz pro vedení her mládeže, jenž obsahoval praktická cvičení i teoretické přednášky.³¹⁶

Smotlachův výčet lze doplnit ještě nácvikem šermu, který probíhal od roku 1913 v Hlávkových studentských kolejích na přání zakladatele kolejí pod vedením italského mistra

³¹⁶ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 3–5, 15–17.

TÝŽ. *Knihy o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 13.

ČÁP, Augustin. *75 let vysokoškolského sportu v ČR*. Pardubice: VŠCHT, 1987. s. 2.

Orazia Santelliho. Později převzal výuku polský mistr *Adam rytíř Sokolowski* a působil zde až do roku 1919.³¹⁷

První utkání Univerzita versus Technika v lehké atletice se uskutečnilo v roce 1909.

Startovali v něm většinou studenti pražské techniky a univerzity závodící za přední pražské kluby (hlavně SK Slavii) jako: *Burda, Eisenberger, Klíma, Klubal, Skokan, Ivan, Kupec, Polák, Tischler* – tehdy velice dobře známá jména, která představovala první třídu české lehké atletiky.³¹⁸

Dochovaly se až výsledky 2. utkání z roku 1912,³¹⁹ které se konalo na hřišti SK Slavie za účasti 19 atletů:

100 m: 1. Novák T, 12 vt.; 2. Šmíd T; 3. Černý U.

200 m: 1. Brož U, 25,4 vt.; 2. Novák T; 3. Váně T.

800 m: 1. Tišler U, 2:18,4; 2. Macháček T.

1500 m: 1. Bledý T, 4:59,8.

Skok vysoký: 1. Brož U, 153 cm; 2. Kovář U, 143 cm.

Skok o tyči: 1. Šmíd U, 270 cm; 2. Burýšek U, 270 cm.

Koule: 1. Kovář U, 9,07; 2. Burýšek U, 7,46.

Disk: 1. Burýšek U, 26,40; 2. Bledý T, 25,15; 3. Váně T, 22,60.

Oštěp: 1. Burýšek U, 44,10; 2. Váně T, 36,50; 3. Bledý T, 24,60.

Štafeta 4 x 100 m: 1. Univerzita 52,2.

Celkově zvítězila s převahou Univerzita.

Utkání v kopané skončilo nerozhodně 3:3 (1:2).³²⁰

Přehled počtu zapsaných studentů v letech 1912–1914

(u posluchačů univerzity byla čísla převzata z úředních výkazů kvestury, u posluchačů techniky ze zápisních listů)

Zimní semestry

Tabulka č. 4 – Počet zapsaných studentů v zimním semestru v letech 1912 až 1914³²¹

Zimní semestr	1912/13			1913/14		
	Univerzita	Technika	Všichni	Univerzita	Technika	Všichni
Sport						
Tělocvik	0	0	0	29	23	52
Lehká atletika	56	37	93	15	17	32
Tenis	69	48	147	78	60	138
Fotbal, házená, hokej	39	23	62	27	23	50
Bruslení, krasobruslení	35	0	35	18	25	43
Skauting a vycházky	30	27	57	43	32	75
Přednášky – Zákl. TV	43	0	43	8	24	32
Kurz vedení her	47	0	47	22	9	31
Úhrnem	319	135	454	250	203	453

³¹⁷ TUČEK, Jaroslav. *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha: Otto Girgal, 1927. s. 76–77.

³¹⁸ *Studentský sport a tělocvik*. Praha: Ústav tělesné výchovy, 1929, č. 7–8. s. 1.

³¹⁹ V bulletinu k XVII. lehkootletickému utkání Univerzita – Technika z roku 1939 se však uvádí, že toto 2. utkání se konalo až v roce 1913; Srov. ANM, ATVS, Lehká atletika, Karton 80, Fond Miroslav Řihošek. Bulletin k XVII. lehkootletickému utkání Univerzita-Technika v roce 1939.

³²⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 18.

³²¹ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 5.

Tabulka č. 5 – Počet zapsaných studentů na letní semestr v letech 1912 až 1914³²²

Letní semestr	1912			1913			1914		
	Univ.	Tech.	Vš.	Univ.	Tech.	Vš.	Univ.	Tech.	Vš.
Sport									
Tělocvik	0	0	0	25	0	25	40	15	55
Lehká atletika	88	46	134	42	41	83	41	41	82
Tenis	141	101	42	181	120	301	209	130	339
Fotbal, házená, hokej	76	82	58	41	62	112*	43	60	103
Skauting a vycházky	41	20	61	54	10	64	52	32	86*
Zaměstnání o prázdn.	0	0	0	0	0	0	41	46	87
Přednášky – teorie	0	0	0	0	0	0	31	32	53*
Kurz pro vedení her	51	0	51	28	22	50	0	0	0
Úhrnem	397	249	656	380	255	655	457	366	823

* součty jsou uvedeny podle originálu, avšak nejsou správně sečteny (pozn. autora)

Tabulka č. 6 – Přehled docházky na tenisových cvičeních – letní semestr 1914³²³

Den	6–8 hod	8–10	10–12	12–15	15–17	17–19	19–21	Celkem
Pondělí	51	18	8	10	44	22	54	201*
Úterý	52	18	8	8	48	30	52	206*
Středa	48	17	8	10	30	10	50	173
Čtvrtek	52	20	4	6	40	28	51	201
Pátek	30	24	4	4	44	28	53	203*
Sobota	49	38	28	10	28	20	52	225
Neděle	45	62	40	4	42	40	38	271
Průměr	50	22**	8**	8	39	23	54	211*

* součty jsou uvedeny podle originálu, avšak nejsou správně sečteny (pozn. autora)

** průměrná návštěva v dopoledních hodinách byla počítána pro všední dny kromě soboty

Tělesná cvičení o prázdninách

Studenti mohli i o prázdninách v Praze navštěvovat hodiny tělesné výchovy a hřiště. Byly jim vydány legitimace, které opravňovaly ke vstupu na hřiště. Na záruku bylo zapůjčováno i náradí. Pěstoval se tenis, fotbal, hokej, lehká atletika. Roku 1912 bylo vydáno 38 legitimací, roku 1913 pak 40 legitimací a roku 1914 již 85 legitimací.³²⁴

Vedení a řízení cvičení

Cvičitelé sbory byly sestaveny pro každý obor. Jejich členové byli samostatní vůdčové cvičení a výprav fotbalu, tenisu, házené a skautu, dále kapitáni fotbalových mužstev, vrchní pořadatelé tenisových, lehkootletických závodů a fotbalových utkání. Takových bylo v roce 1910 – 1; 1912 – 2; 1913 – 6 a v roce 1914 již 12.

Dále tu byli cvičitelé pomáhající při výcviku v tělocviku, v lehké atletice, tenisu; soudcové při tenisu a fotbalu; pořadatelé při lehké atletice i studenti činní při správní práci.³²⁵

³²² SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 5.

³²³ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocvik a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 34.

³²⁴ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 6.

³²⁵ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 6.

Seznam členů cvičitelského sboru – techniků:

Anděl Václav (fotbal 1912–1914); Bleha Josef (atletika 1914), Bradáček Jaroslav (fotbal 1913–1914), Brandejs Karel (fotbal 1913–1914), Červený František (fotbal 1914), Duban František (fotbal 1914), Hájek Jaroslav (tenis 1913–1914), Hájek Vladimír (skaut 1912–1914), Hořejší Jaroslav (fotbal 1912–1914), Jehlička Zdeněk (fotbal 1913), Jekrlé (tenis 1914), Knot Václav (fotbal 1914), Kolář Václav (1914), Kolínský Josef (1912–1914), Liska Vladimír (tenis 1913–1914), Marek Stanislav (1912–1914), Marvan Josef (atletika 1912–1914), Medek Karel (kap. Techniky, fotbal 1912–1913), Meinhart Antonín (1914), Mollenda Václav (tenis, skaut 1912–1914), Pecka Václav (fotbal 1914), Pik Karel (tenis 1913), Plaček Adolf (tenis, fotbal 1913–1914), Reisenzahn (hokej 1914), Slach Karel (tenis, skaut 1912–1914), Šulc Václav (fotbal 1914), Tichý (skaut, tenis 1912–1914), Uher František (tenis 1913), Valenta Antonín (fotbal 1913–1914), Váně (atlet. 1912–1913), Vejborný (tenis 1913), Vojáček Václav (tenis, skaut 1913–1914), Zakouřil Josef (fotbal 1914), Zoubek Al. (skaut 1912).³²⁶

Práce správní

Dr. Smotlacha vykonával správní agendu ve Vysokoškolském sportu (VS) zdarma. Např. jen v letním semestru 1914 bylo přijato 140 dopisů a různých podání, odesláno bylo 960. Vydáno bylo 522 legitimací. Do časopisů bylo odesláno 352 zpráv včetně dopisů. V této agendě Smotlachovi pomáhalo několik členů cvičitelského sboru.³²⁷

Smotlacha tuto činnost vykonával altruisticky, avšak živil se jako profesor na střední škole. K vedení a řízení celé instituce univerzitního sportu a tělocviku dostal od roku 1914 ze střední školy poloviční dovolenou. Sídlem VS byl byt dr. Smotlacha na Královských Vinohradech, Kolínská 18. Smotlacha dal k dispozici svoji pracovnu, jež byla zároveň úřednou VS, dále předsíň, jež byla čekárnou a skladištěm. Za skladiště sloužil také sklep a hlavně půda, kde byly uloženy lyže, sáně, koše s náradím apod.³²⁸

2.2.2 VS Praha po vzniku Československé republiky

V době I. světové války tělesná cvičení vysokoškoláků ustala. *Učitel odešel do pole.*³²⁹ Teprve po svém návratu z vojny zahájil Smotlacha v letním semestru 1918 opět svoji činnost. Ceny za pronájem hřiště a kluziště a na zaopatření náradí vzrostly v této době nejméně desetkrát. Dotace 1 000 K již nebyla vídeňskou vládou vyplacena. Cvičení bylo zajištěno díky propůjčenému hřišti od *Spolku pro pěstování her české mládeže v Praze*. Smotlacha byl v té době opět úplně zaměstnán na střední škole, kde působil na dvou ústavech. V tuto dobu se hlásilo ke sportovní činnosti málo studentů. Cvičení v tenisu se zúčastnilo 53 studentů, ve hrách s velkým míčem 14 a přednášek rovněž 14 posluchačů.

V zimním semestru 1918/19 se objevil velice slibný zájem o tělesná cvičení, který byl podpořen i říjnovým politickým převratem. Ten poskytl dr. Smotlachovi možnost, aby uplatnil svoje plány na vybudování tělesné výchovy pro posluchačstvo českých vysokých škol v Praze. Proto již koncem roku 1918 předložil ministerstvu školství a národní osvěty prostřednictvím sboru Filozofické fakulty Karlovy univerzity podrobný program a plán tělesné výchovy studentstva na českých vysokých školách v Praze. Tento plán byl profesorským sborem FF UK schválen a na jeho podnět zařazena do rozpočtu položka na podporu *Vysokoškolského sportu*. Program podpořil i *Svaz českoslovanského studentstva a na podzim roku 1919 i profesorský sbor c. k. České vysoké školy technické v Praze, který jej též předložil na zmíněné ministerstvo.*³³⁰ O

³²⁶ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 7–8.

³²⁷ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 8.

³²⁸ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 117.

³²⁹ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 9.

³³⁰ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 9–10.

kladné přijetí Smotlachova plánu na pražské technice se zasloužila především celá komise profesorského sboru pro tělesnou výchovu, jejímiž členy byli profesori: *J. Petřík, L. Šimek, J. Schneider, J. Záhoranský, dr. Z. Bažant, dr. V. Felber, dr. K. Weigner, dr. F. Kadeřávek, dr. E. Thoma*.³³¹ Komise dne 19. listopadu 1919 předložila profesorskému sboru návrh, aby univerzitní lektor dr. Smotlacha byl jmenován zatímním lektorem pražské techniky pro tělesná cvičení a aby byla vyplacena renumerace³³² i dotace. Návrh byl, jak již bylo řečeno, schválen.³³³ Komise pro tělesnou výchovu navíc pak v únoru 1920 jednala o rozpočtových návrzích dr. Františka Smotlachy a schválila na rok 1921 zvýšení dosavadní roční dotace 5 000 Kč na 13 000 Kč, mimořádnou dotaci 26 000 Kč a zřízení 8 cvičitelských míst s platem 600 Kč ročně. Profesorský sbor pražské techniky návrh schválil pod podmínkou, že cvičení se budou konat pokud možno časně ráno a že při cvičení bude klid.³³⁴

Zdokonalený program tělesné výchovy na českých vysokých školách v Praze byl podán dr. Smotlachou poprvé v prosinci 1918. Charakterizoval následující vymezení:

- zdůvodnění důležitosti pravidelných tělesných cvičení pro vysokoškolské posluchače univerzity a techniky;
- vyzdvižení přípravy programu pro všechny a zacílení i na nemajetné, venkovské a netalentované studenty;
- výchovné prostředky tvoří jednotný všestranný metodický celek, kam se zahrnuje tělocvik, sport a hry;
- do komplexu tělovýchovných činností patří: tělocvik podle sokolské metody doplněný lehkou atletikou, lehká atletika, sportovní hry (tenis, fotbal, házená, hokej), zimní sporty (bruslení, krasobruslení, hokej na ledě, lyžování, sánkování), vodní sporty (koupání, plavání, veslování, výpravy na našich řekách), skauting (život v přírodě, vycházky do přírody, studentské cestování, prázdninová studentská zaměstnání), přednášky o tělesných cvičeních, čítárna a knihovna pro posluchače a učitele;
- budování nové zimní tělocvičny o rozměrech nejméně 40 x 20 x 15 m doplněné o přidružené místnosti (sín pro cvičení v lehké atletice, šermířnu, šatny, přednáškovou síň, pracovnu a úřadovnu, knihovnu, čítárnu, skladiště na náradí, důkladné sprchy, školníkův byt);
- hřiště pro sportovní hry, lehkou atletiku a tělocvik pod širým nebem o rozměrech 140 x 160 m (zahrnuje v sobě: hřiště na fotbal 100 x 50 m, atletickou dráhu a místa pro vrhy a skoky, 8–10 tenisových dvorců, místo kryté střechou pro nepříznivé počasí, letní cvičiště pro tělocvik opatřené náradím, šatny, čítárnu, poradní síň pro cvičitelský sbor a přednášky, sprchy, byt pro školníka);
- kluziště pro zimní sporty;
- plovárna a loděnice (sloužila by i veřejnosti);
- tělesná cvičení studentek (cvičení vhodná ke koedukaci a cvičení vedená samostatně jen pro studentky);
- reprezentace vysokoškolského tělocviku a sportu (veřejná vystoupení, závody Univerzita – Technika v lehké atletice, fotbalu a tenisu, v budoucnu i v plavání a veslování);
- pedagogické vedení a správa (jednotné řízení odborného učitele, který má k dispozici dobrovolný cvičitelský studentský sbor, cvičitele z řad profesorů, soudcovský sbor, pořadatele, rozhodčí, kapitány družstev, vůdce výprav);
- zdůraznění, aby podobná instituce tělocviku a sportu byla zřízena i na pražské technice ve spojení s univerzitou zvláště v případě, že by budovy ústavů zůstaly roztroušeny po

³³¹ AČVUT, Fond ČVŠT, Karton 7, Zápisy ze schůzí profesorského sboru 1919/1920, Zápis ze dne 7. října 1919.

³³² Splacení, vyrovnání pohledávky. Viz. REJMAN, Ladislav. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1966. s. 459.

³³³ AČVUT, Fond ČVŠT, Karton 7, Zápisy ze schůzí profesorského sboru 1919/1920, Zápis ze dne 12. a 19. listopadu 1919.

³³⁴ TAMTÉŽ, Fond ČVŠT, Karton 7, Zápisy ze schůzí profesorského sboru 1919/1920, Zápis ze dne 26. února 1919.

celé Praze (výhody: úspora nákladů, velká návštěvnost studentů techniky, lepší provázanost a konkurence, navýšení sportovišť);

- učitel by měl mít úplnou dovolenou z úvazku na střední škole;
- tělesná cvičení by měla být vyučována i na nově projektované univerzitě v Brně a také na univerzitě na Slovensku.³³⁵

Letní semestr 1918/19

V letním semestru 1918/19 došlo k opětovnému rozvoji tělesné výchovy vysokoškoláků. Překážkou však byla nemoc učitele, nevyplacená státní dotace, a tudíž i fakt, že musel vyučovat plný úvazek na střední škole. O vzrůstajícím zájmu studentstva o tělesný výcvik v této době svědčí počet studentů zapsaných na konci května a pak na konci června 1919.

Tabulka č. 7 – Přehled počtu zapsaných posluchačů v létě 1919³³⁶

Období	květen			červen		
	Univerzita	Technika	Všichni	Univerzita	Technika	Všichni
Tělocvik	56	62	118	98	135	233*
Lehká atletika	18	35	53	35	41	76
Tenis	73	61	134	120	103	223
Fotbal, házená, hokej	21	37	58	40	62	102
Skauting, vycházky	12	15	27	21	30	51
Přednášky	40	32	72	40	32	72
Úhrnem	220	242	462	354*	403*	757*

* součty jsou uvedeny podle citace, avšak nejsou správně sečteny (pozn. autora)

Školní rok 1919/20

Naznačuje nový rozvoj tělesné výchovy na českých vysokých školách v Praze. Dr. Smotlachovi se dostalo úplného zproštění funkce profesora střední školy, jmenování univerzitním učitelem UK v Praze a také dotace.³³⁷ ***Byl jmenován i lektorem tělesné výchovy na české technice.***³³⁸ Ministerstvem školství a národní osvěty mu byl schválen výše uvedený program a mohl jej začít rozvíjet. Při deklarování učitelem tělocviku a sportu dostal za úkol provádět především tyto úkony: pečovat podle schváleného programu po celý rok o tělesnou výchovu a zdatnost akademické mládeže, a to jak vedením a řízením tělesných cvičení a ušlechtilých sportovních her, tak i teoretickými výklady; obstarávat příslušné korespondenční a administrativní práce; vyhledat potřebné tělocvičny, hřiště, plovárny, kluziště, střelnice apod. Byly mu ponechány dosavadní služební požitky, jež přebrala na svůj úvěr UK Praha i s nároky na platový postup středoškolského profesora.³³⁹

V tomto školním roce pak byl realizován následující program činnosti:

³³⁵ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 25.

³³⁶ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 25.

Seznam přednášek na C. K. české universitě Karlově Ferdinandově. Praha: Místodržitelská knihtiskárna, 1918, s. 54.

³³⁷ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 25.

Podle některých úředních listin se však Smotlachovo jmenování pro UK Praha oficiálně událo až o rok později, ve školním roce 1920/21. Srovn. AUK, FF UK, Karton 57, inv. č. 658, od MŠANO Rektorátu UK pod č. j. 57.066/20 ze dne 27. září 1920.

TAMTÉŽ, Karton 57, inv. č. 658, děkanství Př. F UK k Rektorátu UK pod č. 1586 ze dne 9. února 1924.

Srov. SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 450.

³³⁸ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 63.

³³⁹ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, Spis František Smotlacha, MŠANO k Rektorátu UK pod č. j. 57.066/20 ze dne 27. září 1920.

1. *Přednáška* se konala 2 hodiny týdně a učivo bylo podáno v souvislém cyklu. Návštěvnost byla slušná.
2. *Tělocvik* (pravidelný tělesný výcvik) byl konán zvlášť pro posluchače a pro posluchačky. Konal se 3x týdně od 17:45 do 21:30; v úterý a pátek v tělocvičně reálného gymnázia v Křemencově ulici a ve čtvrtek v tělocvičně gymnázia na Královských Vinohradech v Hálově třídě. Posluchači byli rozděleni podle výcviku do 2–6 družstev (děvčata do 3 družstev), jež vedli cvičitelé.
3. *Lehká atletika* – v zimě se konala v tělocvičně 2x týdně při tělocviku; na podzim, na jaře a v létě jednak na dvoře reálného gymnázia v Křemencově ulici, jednak na hřišti Spolku pro pěstování her české mládeže na Floře. V létě se trénovalo od 6 do 9 hodin ráno každodenně, v pondělí a ve čtvrtek vždy odpoledne a večer. Ve středu se účastnily cvičení i dívky. K výcviku bylo půjčováno potřebné nářadí včetně obuvi na běh. V červnu byly uspořádány na hřišti SK Slavia na Letné závody za účasti 146 závodníků.
4. *Box* se trénoval po 2 večery v pondělí a ve středu od 18 do 20 hodin v tělocvičně gymnázia na Královských Vinohradech v Hálově třídě. Bylo zakoupeno potřebné náčiní, rukavice a míče. V červnu vybojovaly 4 dvojice exhibiční zápas na hřišti SK Slavia.
5. *Zimní sporty*. Mírná zima způsobila, že se nemohly náležitě rozvinout, i když byla poskytnuta kluziště na Floře, na Vendelínce a na SK Slavii. Legitimace si vyzvedlo jen 50 zájemců. Lépe se dařilo sáňkování, kde bylo sestaveno 5 skupin po 8–15 posluchačích a posluchačkách. Lyžování se účastnilo 10 studentů a studentek; byly uspořádány 2 výpravy do Krkonoš.
6. *Tenis* se trénoval na hřišti na Floře, kde byly najaty 4 dvorce. Hrál se tu od rána do večera i o nedělích a svátcích po celý týden. Největší návštěva byla vždy ráno od 6 hodin, večer a v neděli. Účast byla hojná; rakety byly částečně půjčovány, pokud zůstaly v inventáři z předválečné doby. Byly uspořádány 2 turnaje – podzimní a letní za značného zájmu studentů.
7. *Fotbal*. Vedle samostatného mužstva vysokoškolského týmu, který trénoval na hřišti SK Nusle, bylo sestaveno v létě několik týmů, jež hrály na hřišti Č. A. F. klubu na Královských Vinohradech proti Olšanům a na Floře. Patřili sem lesníci, medicí, mužstvo litomyšlských studentů, vinohradský tým, Masarykova kolej aj. V červnu se konal tradiční zápas Univerzita – Technika na hřišti SK Slavia za značné účasti obecního. Jedno mužstvo, zmíněný vysokoškolský nuselský tým, vyjíždělo pravidelně po celé letní období k zápasům i na venkov, kde čestně obstálo. Pro fotbal byly opatřeny dvoje dresy s trenkami a sportovní boty pro 2 mužstva.
8. *Házená* se těšila značnému zájmu studentů i studentek. V zimě se hrálo v tělocvičně, v létě pravidelně ráno na Floře.
9. *Hokej* byl organizován původně jako hokej lední. Když se však sezóna zkrátila, byl hrán i pozemní hokej. Vysokoškolský hokejový tým Praha sehrál v létě řadu zápasů s vynikajícími mužstvy a nikdy neodešel poražen.
10. *Skauting* – byly organizovány vycházky do přírody spojené s přenocováním, pozorováním přírody, atletikou, hrami apod. Některé oddíly se připojily ke Svazu českých junáků. Zůstalo asi 5 oddílů, které skautovaly i o prázdninách.
11. *Ženský sport*. Účast studentek byla vyšší než před válkou. Tělocvik byl pěstován zvlášť, kdežto hry, zimní sporty a lehká atletika společně s posluchači.
12. *O prázdninách*. Pro sportování vysokoškoláků neplatily žádné prázdniny ani svátky. Cvičilo se stále a bez přerušení včetně neděl. Vánočních a velikonočních svátků se využilo k vycházkám do přírody a k zájezdům do Krkonoš ke cvičením na lyžích. Studenti, kteří v Praze zůstali o hlavních prázdninách, trénovali zejména tenis, fotbal, lehkou atletiku a box. Za tím účelem jim bylo rozpučeno i některé nářadí.³⁴⁰

³⁴⁰ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport*

O celkové docházce svědčí následující tabulky.

Tabulka č. 8 – Přehled přihlášek a návštěv v jednotlivých cvičeních v r. 1919/20
(podle přihlašovacích listů odevzdaných učiteli a knihy návštěv)³⁴¹

Vysoká škola (fakulta)	Tělocvik	Lehká atletika	Box	Tenis	Kopaná Hrázná Hokej	Zimní sport	Skauting	Úhrn	Všech jedn.
Práva	40	38	14	60	33	19	10	214	126
Medicína	19	38	18	35	35	16	6	167	100
Filozofie a hosp.	43	37	11	47	29	14	9	190	113
Univerzita (celk.)	102	113	43	142	97	49	25	571	39
<i>Stroj. a elektr. techn.</i>	84	80	17	69	60	24	15	349	205
<i>Chemie</i>	32	32	9	36	23	9	7	148	101
<i>Stavební</i>	37	37	10	45	32	14	7	182	87
<i>Lesní</i>	11	13	4	4	23	4	4	63	38
<i>Zemědělní</i>	30	26	6	38	35	6	11	152	86
<i>Kulturní</i>	4	5	2	9	10	0	4	34	20
<i>Archit. a pozem.</i>	4	4	2	7	6	2	2	27	10
<i>Obecné odděl.</i>	0	1	0	1	1	0	0	4	3
<i>Technika</i>	203	198	50	209	190	59	50	959	550
<i>Vys. obch.</i>	46	55	17	64	48	19	10	259	201
Technika (celk.)	249	253	67	273	238	78	60	1218	751
Akademie umění	2	4	4	3	4	0	0	17	8
Všech studentů	353	370	114	418	339	127	85	1896	1088
Posluchaček	62	34	0	93	40	27	0	256	134
Všeho studentstva	415	404	114	511	379	154	85	2152	1222
Všech z univerzity	156	128	43	227	130	74	25	775	453
Všech z techniky	206	201	50	214	193	50*	50	964	558
Všech z vys. obch.	51	58	17	73	52	21	10	282	213

* součet je uveden podle originálu, avšak není správně sečten (pozn. autora)

Tabulka č. 9 – Počet přihlášených studentek ve školním roce 1919/20³⁴²

Vysoká škola (fakulta)	Tělocvik	Lehká atletika	Tenis	Házená	Zimní sporty	Všechny	Všech jednotliv.
Práva	4	3	6	5	2	20	8
Medicína	21	9	18	9	7	64	35
Filozofie a farmacie	20	14	34	14	11	93	51
Hospitantky	9	2	21	5	4	41	20
Technika	3	3	5	3	1	15	8
Vys. obchodní	5	3	9	4	2	23	12
Celkem	62	34	93	40	27	256	134

Tabulka č. 10 – Účast studentů na cvičení v jednotl. měsících školního roku 1919/20³⁴³

Měsíce	Tělocvik	Lehká atlet.	Box	Tenis	Kopaná Hrázná Hokej	Zimní sporty	Skauting	Studentky	Celkem	Cvičitelé
Říjen 1919	120	48	0	81	52	0	10	25	231	22
Listopad	273	50	0	0	25	23	12	10	393	21
Prosinec	151	29	0	0	0	60	15	18	273	24
Leden 1920	189	30	33	0	10	50	19	42	373	24
Únor	275	28	50	0	15	30	27	53	483	28
Březen	196	50	61	0	45	0	40	59	446	29
Duben	199	82	54	60	79	0	38	49	581	35
Květen	253	246	63	250	204	0	41	86	1143	36
Červen	256	297	58	250	208	0	40	85	1194	37
Červenec	0	81	10	94	80	0	30	40	335	12
Prázdniny	0	30	10	60	40	0	30	20	190	9

1908–1920). Praha: s. n., 1921. s. 25–28.

³⁴¹ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 29.

³⁴² TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 29.

³⁴³ TÝŽ. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 30.

Pro snazší organizaci výuky (na technice i na vysoké škole obchodní) byly sestavovány zvláštní cvičitelské a pořadatelské sbory. Ty tvořili schopní a pro sport zaujatí studenti, kteří byli později honorováni stipendiem.

Cvičitelské a pořadatelské sbory z řad studentů na technice:

1. Tělocvik – Červinka Jaroslav (chemie); Fantiš Václav (chemie); Formánek Jiří (strojní 1918/1920); Hackr Jan (stroj.); Kubice Bedřich (stroj.); Kvapil Josef (stroj.); Ztratil Vladimír (zeměd.); Toušek Bohumil (chemie); Žabka Václav (stav.).
2. Lehká atletika – Dvořák Ferdinand (stav.); Johánek Adolf (lesní); Labík Josef (stroj.); Mayer Ladislav (lesní); Mikšovský Oldřich (lesní); Reif Al. (chemie); Slavík Karel (lesní); Zalabák Jan (stroj.); Žabka Václav (stav.).
3. Box – Richter Antonín (zástupce učitele, strojní); Kočárek Josef (chemie); Weis Quido (cvičitel a hospodář, strojní).
4. Zimní sporty – Kleisl V. (saně, hokej na ledě, stroj.); Kučera Jaroslav (saně, zeměd.); Žatecký Antonín (saně, stroj.).
5. Tenis – Hejdušek Zdeněk (stav., 1918/20).
6. Fotbal – Benda Jindřich (zeměd.); Druska P. (lesní); Poul Vladimír (zeměd.); Kubíček (chemie); Procházka Bohumil (zeměd.); Slavík Karel (lesní); Spratek Karel (lesní); Šroubek (kapitán Techniky); Husák (archit.); správcem náradí byl Fikar Boh. (zeměd.).
7. Házená – Fantiš Václav (chemie); Konführer Viktor (chemie); Reil Al. (chemie).
8. Hokej – Kleisl V. (stroj.).
9. Skauting – Pantiš V. (chemie); Květ Bohuslav (strojní); Mayer L. (lesní); Strádal Václav (zeměd.); Šilhavý Josef (zeměd.); Štrupl Milan (zeměd.).³⁴⁴

Dvacátá léta 20. století

V tomto období dr. Smotlacha postavil na základě důsledků svých programů z roků 1919, 1921 a 1924, schválených jak jednotlivými profesorskými sbory (senáty), tak i ministerstvem, ***základy celé koncepce Vysokoškolského sportu v Praze***. Svou rozsáhlou organizační a výchovnou činností doplněnou svépomocnou činností studentů, profesorských sborů a podporou ministerstva školství během několika let vybudoval ústav, který se svou velikostí i svými pozoruhodnými úspěchy mohl ve všech směrech měřit s podobnými organizacemi na vysokých školách v cizině, ba je v mnohém předčil.³⁴⁵ V roce 1924 se také oba ústavy VS přestěhovaly do pronajatého domu Českého vysokého učení technického v Praze, Karlovo náměstí č. 18 „U Sedlerů“.

Název celého ústavu se postupně upravoval do třech zástupných názvů na:

Ústav pro tělocvik a sport (tělesné výchovy) při Univerzitě Karlově.

Lektorát tělesné výchovy při čes. vys. učení technickém v Praze.

*Ústředí Vysokoškolského sportu, Praha II., Karlovo nám. 18, Telef. 43041.*³⁴⁶

Stanovené úkoly a cíle Vysokoškolského sportu Praha³⁴⁷

1. Vývojový a výcvikový úkol

Jde tu vlastně v první řadě o skutečnou tělesnou výchovu mládeže, tj. především o to, aby mládež vhodnými tělesnými cviky správně dovršila vývoj svých mladých těl ke zdraví, síle, kráse a aby se také po stránce duševní náležitě rozvinula. VS vede celou lidskou bytost

³⁴⁴ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920)*. Praha: s. n., 1921. s. 31–33.

³⁴⁵ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 18 a 19.

³⁴⁶ AUK, Př. F UK, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1928, Smotlacha píše pod č. j. 4619/28/Kb na MŠANO.

³⁴⁷ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 12–17.

k harmonickému souladu těla a duše a chce tak dosáhnout nejenom zdokonalení člověka jako jedince i člena lidské společnosti, nýbrž zajistit jeho zdraví, sílu a výkonnost. Sem patří i dokonalý vývoj smyslů, zejména zraku a sluchu, pro který mají největší vliv sporty v přírodě. I když dědičnost tvoří ve zdatnosti mládeže základní položku, přece jen je jisté, že právě tělocvik a sport od mládí pěstovaný zvyšuje jeho obratnost, rychlost, přesnost, pohotovost, sílu, vytrvalost a výkonnost.

2. Rekreační úkol a význam

Rekreační význam tělesných cvičení nebyl do nedávna doceněn. Zejména nebyla dostatečně vážena zábavná a obveselující stránka tělocviků, sportu a her. Až teprve Amerika (vycházejíc z opatření za účelem rekreace na bojišti ve Francii) po válce ukázala, že u nich vítězí tělovýchovný směr, který poskytuje mládeži i dospělým zábavu a osvěžení. Jde o to, poskytnout studentům tělocvikem a vhodně voleným sportem tělocvičnou zábavu a vhodné osvěžení, které by jinak hledal na místech pro něho nevhodných, jako v hostincích, kavárnách apod. Student si zaslouží, aby po pilné a často úmorné práci v posluchárně, laboratoři, kreslárně našel příhodnou zábavu v tělocvičně, na hřišti, na vycházce v přírodě, aby zapomenul na všechny svoje starosti, v zimě na lyžích na horách, v létě na táboru nebo na túře.

3. Ozdravovací a otužovací význam

VS hledí studenta vyvést do přírody, aby vzduch, slunce, vítr, déšť i zima na něj působily a přizpůsobily jeho síly přírodě. Jen takové ústrojí, které je přizpůsobeno našemu vzduchu, slunci, větru, dešti a mrazu se může udržet zdravé a silné, když ovšem ostatní podmínky jsou vyhovující. Velice důležité je neztratit souvislost mezi cvičením letním a zimním, která se uznává až v posledních letech. Důležitost je tu přikládána též životosprávě, neboť jen zdravé bydlení, vhodná a přiměřená strava, dostatečný spánek, zdrženlivost v požitcích porušujících nervy dopomáhá u studenta ke zdraví.

4. Eugenický význam

Sem patří snaha po zlepšení generace. V rušném běhu života, v usilovné práci, často i v nedostatku zapomínají lidé na zdraví své i svých rodin. A tak postupně přichází degenerace, již je možno zabránit jen zlepšením životních podmínek, zejména také návratem k přírodě a tělesné práci. Tělesná cvičení vhodně upravená v přírodě, na vzduchu, na slunci, na mrazu jsou jedním z prostředků, kterými je možno zmíněné degeneraci čelit. Proto je zdůrazněn význam přirozených a zimních cvičení ve VS.

5. Podpora studia s pomocí VS

Každou nepřetržitou a souvislou duševní práci je zapotřebí občas vystřídat za nějakou zábavu, která by člověka osvěžila. Proto v tomto směru poskytuje VS studentstvu velmi vhodné prostředky, které jsou zdrojem nových sil pro studium a pro práci na vysoké škole. Proto také hodiny ke cvičení ve VS jsou voleny podle potřeby pilných studentů časně ráno, odpoledne a večer, pak v sobotu, v neděli i o prázdninách a místa cvičení pokud možno tak, aby student mohl cvičit přímo u své školy. Proto také vzorně budou zařízeny vysoké školy technické na svém novém stanovišti v Dejvicích. Zde bude hřiště, tělocvična, šermírna atd., vše po ruce.

Je-li vhodně vedený sport a tělocvik osvěžením a podporou práce pilného studenta, pak nesmí být časově a místně položen tak, aby mu na druhé straně ubíral času.

6. Výchovný význam

Máme na paměti i výchovu studenta po stránce duševní a zvláště povahové (mravní). Vhodným tělesným cvičením studenti získávají pohotovost, duchapřítomnost a zejména odvahu. Vedou je také k tělesné a duševní vytrvalosti, posilují vůli a zásadovost. Zvláště dobrý vliv má sport na úpravu životosprávy mladého studenta. Sportovně činný student stává se zdrženlivým a umírněným ve svém životě, vzdoruje pak i různým svodům, které by rušily zdravý způsob jeho života. VS vede k ukáznění jednotlivce ve prospěch celku a k upevnění pravého přátelství, neboť učí vzájemně si vážit každého druhá a spolupracovat s ním. Při vedení cvičitelských sborů mohou jednotlivci uplatnit svůj vůdcovský talent a rozvíjet svědomitost. Tělesná cvičení vychovávají také k poctivosti, zodpovědnosti, dodržování slova, rozvíjí smysl pro čest, vedou k přesnosti, dochvilnosti, pravdivosti a přímosti, jež ale nesmí být zaměňována s neslušným a nekolegiálním chováním.

Oddílová organizace VS, která umožňuje samosprávu studentských tělesných cvičení, podporuje tímto u studentů smysl pro pořádek a zodpovědnost.

7. Praktický a branný význam a úkol VS

Největší cenu v tomto směru má plavání a veslování. Nutný je požadavek, aby každý absolvent vysoké školy uměl plavat. Podobný praktický význam má i jízda na kole pro následnou jízdu na motocyklu a v automobilu. Podobné je to i s jízdou na koni pro zemědělskou fakultu, skauting a vodní turistika pro stavění lodí, z praktických důvodů se mnozí učí lyžovat a střílet.

Náš stát má zavedenu všeobecnou brannou povinnost na svou ochranu, proto dbá na to, aby inteligence byla připravena po stránce tělesné již všeobecnou tělesnou výchovou. VS přispívá k výchově budoucích důstojníků. I když nemá žádné speciální vojenské cvičení, svou obecnou povahou vede k podpoře tělesného i duševního vývoje, k ozdravení, k otužení a k výchově charakteru, což pracuje i pro brannost mladého muže.

8. Propagační význam

Studenti, kterým se často tělocvik na střední škole znechutil, jsou zachycováni systémem VS na vysoké škole a získávání pak na trvalo. Po studiích se stávají členy tělovýchovných organizací. Příkladem může být akce „Krkonoše českému studentstvu“ z roku 1921. Již tohoto roku se 500 členů VS zúčastnilo zájezdu do hor, v zimě 1923/24 jich bylo již přes 2000.

9. Sociální význam

Spočívá v tom, že poskytuje tělesnou výchovu a osvěžení sportem i studentu chudému a nemajetnému, jehož je ve VS aspoň 80 %.³⁴⁸

Druhy tělesných cvičení ve *Vysokoškolském sportu Praha*³⁴⁹

Po převratu se zvýšil počet sportovních odvětví ve VS. V roce 1919 přibyl box a volejbal, roku 1920 plavání, roku 1921 cyklistika a horolezectví, roku 1922 veslování, jízda na koni, šerm, střelba, plachtové létání a roku 1924 motocyklistika, stolní tenis a plachtění na vodě.

Učitel se snažil, aby všichni přihlášení k tělesným cvičením se nevěnovali výhradně jen některému hlavnímu oboru, ale doplňovali je i cvičeními jinými. Mezi posluchačstvem pak nebylo snad nikoho, kdo by nepěstoval alespoň dvě sportovní odvětví.

Na program VS byly tyto druhy (obory) tělesných cvičení a sportů:

1. Tělocvik

Cvičil se sokolskou metodou každý večer ve 3 tělocvičnách. Výběr cviků byl omezen na nejdůležitější a nejúspěšnější, nejvíce se přihlíželo na cviky jednoduché a prosté. Úkolem vysokoškolského tělocviku bylo v první řadě osvěžení, jehož bylo dosaženo cvičením v kolegiálním prostředí při cvičení v družstvech a vhodným výběrem cviků. Počet účastníků byl od roku 1918/19 do roku 1923/24 postupně 203, 415, 432, 423 a 489. Cvičení v oddílech vedl sám učitel. Když si vychoval schopný učitelský sbor, byl zastupován náčelníkem, resp. místonáčelníky, družstva vedli cvičitelé.

Tělocvikem vlastně byla i zimní cvičení vedená pro hráče různých sportovních odvětví. V roce 1924/25 byla čtyři takováto zvláštní oddělení v tělocvičně ve Strakově akademii, zapsaných bylo 126 studentů.

Tělocvik žen byl zaveden roku 1919 také nejdříve v zimě jako doplněk pro hráčky různých sportů. Navštěvovala je i řada studentek, které neměly čas na jiná cvičení. Tělocvik žen se konal zprvu po dva večery v tělocvičně gymnázia na Vinohradech, později v Jiráskově gymnáziu v Resslově ulici. Cvičení řídil sám učitel za pomoci ženského cvičitelského sboru.

³⁴⁸ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 12–17.

³⁴⁹ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 23–47.

2. Lehká atletika

Lehké atletika měla ve VS především cíl výchovný a rekreační, teprve potom sportovní, tj. dosažení vrcholných výkonů. Proto se trénoval především jednoduchý přirozený běh, který působí zvláště na krevní oběh a látkovou výměnu a který tak podporuje vývoj celého tělesného ústrojí. Dalším důležitým lehkootletickým cvikem byly různé způsoby skoku, které vyžadují pružnost, rovnovážnost, pohybovou jistotu a konečně i odvalu. Neméně důležitým pohybem byly i vrhy. Oboustranný vrh koulí, diskem a oštěpem působí na celé tělo. Zvyšuje obratnost paží, podporuje rozvoj hrudníku a zbystruje i oko.

Účast byla v letech 1918/19 až 1923/24: 76, 370, 291, 510, 424 a 1015.³⁵⁰ Trénovalo se na více místech. Hlavním cvičišťem bylo hřiště v zahradě Strakovy akademie, které bylo dobře zařízeno. Další cvičiště se nacházela na hřišti na Letné při studentských kolejích a na hřišti „Praha XV“ na Žižkově. Také obě Masarykovy koleje měly svá provizorní cvičiště. Organizace a vedení lehké atletiky se dělo dvojím způsobem. Především tu byl kmenový a závodní oddíl, který byl členem Československé amatérské atletické unie (ČsAAU). K němu se družila řada (191) připojených oddílů (odborů) na základě samosprávy. Tím bylo docíleno značného rozšíření mezi studentstvem. Na venkově byly velice agilní oddíly jindřichohradecký, jičínský a brandejský.

3. Těžká atletika

Pěstovalo se rohování, řeckořímský zápas a tahání lana. K tréninku se přistupovalo až po důkladném předběžném výcviku s řadou jednoduchých a přirozených cvičení, jako byl běh, poskoky, prostná cvičení, házení a chytání, údery apod. Celková účast studentů byla od roku 1919/20 až po rok 1923/24: 114, 206, 315, 424, 320. Cvičení v rohování se konalo v zimě v tělocvičnách v Resslově ulici a ve Strakově akademii, v létě pak na dokonalém ringu postaveném ve Strakově akademii. Největší zájem byl v zimě, kdy se hlásila i řada studentů – plavců, veslařů, atletů, tenistů a jiných.

Od roku 1920 byl na přání studentů zaveden i trénink v řeckořímském zápase, který se konal 2x týdně v zimě. V létě byl spojen s tréninkem lehké atletiky ve Strakově akademii, kam byla přenesena i žíněnka. V roce 1923/24 byl utvořen i oddíl jiu – jitsu, který měl 15 členů. Odbor tahání lana měl pak 12 členů a trénoval ve Studentské kolonii při „Vysok. T. S. Praha 1921“. Vzpírání břemen bylo pěstováno v tělocviku, zápasu i boxu. Roku 1925 byl založen zvláštní vzpěračský oddíl.

4. Vodní sporty

Pro svou užitečnost, oblibu a rozšíření bylo plavání zavedeno do VS v roce 1920. V zimě tohoto roku bylo cvičení v neděli odpoledne v lázních Koruna, v dalších letech pak i na plovárně na Klárově. V létě se plavání uskutečňovalo na vojenské plovárně, kde byly studentům poskytnuty posádkovým velitelstvím značné výhody. Část studentů navštěvovala plovárny na Smíchově, na Vyšehradě a také sportovní plovárnu. Mezi studenty se rozšířil názor, že není myslitelné, aby budoucí inženýr, lékař, profesor neuměl plavat. Část studentů pěstovala plavání také z důvodu nabytí vyšší sportovní výkonnosti.

Účast na plavání byla v letech 1920/21 až 1922/23 mužů: 575, 792, 632 a žen: 75, 85 a 123.

Do výcviku plavání byly zahrnuty i skoky do vody.

Učitel již od začátků rozvíjel názor, že k tomu, aby VS uspokojil zájem studentů o plavání, potřebuje vlastní zimní i letní plovárnu s malou loděnicí.

Do vodních sportů se řadilo i veslování, které nemohlo být plně rozvíjeno, neboť VS neměl vlastní loděnici. Na vyzvání VS poskytly některé kluby své volné místo k výcviku vysokoškoláků. Jednalo se ponejvíce o veslování zábavné ve spojení s veslařskou turistikou (kanoistikou, skautingem) a jednak o veslování praktické ve spojení s plaveckými cvičeními. VS opatřil pro svůj výcvik několik lodí.

³⁵⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 20–23.

Srovn. SMOTLACHA, František. *Ze základů tělocviku, sportu a her*. Praha: B. Kočí, 1922. s. 107.

Plachtění na vodě bylo pro studenta nákladnou zábavou, přesto se jím zabývaly v roce 1923/24 dva vysokoškolské oddíly s 15 členy.

5. Zimní sporty

Byly důležitým doplňkem letních tělesných cvičení zejména pro tělesné a duševní zdraví člověka. „Městský člověk nemůže nalézt lepšího osvěžení a tělesného pocvičení nežli v bruslení, lyžování a sáňkování“. Rozvoj zimních sportů ve dvacátých letech byl značný, o čemž svědčí počty v docházce v letech 1920/21 až 1924/25: 247 (žen 47), 453 (62), 1150 (135), 2850 (510).

Velký důraz byl kladen především na výcvik bruslení, krasobruslení, rychlobruslení a hokeje jako vrcholu obratnosti na bruslích, dále na lyžování a sáňkování.

Po válce VS zajistil bruslení na Vendelínce, později na Floře, také na kluzišti u vinohradského hřbitova a na Čechii nad Wilsonovým nádražím. V sezóně 1923/24 měl VS vlastní kluziště ve Strakově akademii, které sloužilo i lednímu hokeji. V tomto roce zde bruslilo 418 mužů a 85 žen.

Pro studenty, kteří se nemohli zúčastnit lyžování na horách, bylo vhodné sáňkování. To poskytuje zdravý pohyb na čerstvém vzduchu; cestou nahoru se organismus příjemně a užitečně unaví, cestou dolů se student pokochá pohybovými dojmy šikmé plochy. V roce 1919/20 se utvořilo 5 oddílů sáňkování. Účast byla v letech 1919/20 až 1923/24: 52 (14 žen), 72 (12), 134 (27), 369 (53), 1169 (263).

K velikému rozmachu došlo v této době u lyžování. V sezóně 1920/21 byly sestaveny začátečnické družiny, které podnikly výcvik v Krkonoších, zvláště na Benecku. Bylo vykonáno 20 výprav, 18 do Krkonoš, 1 do Tater a 1 na Šumavu. Roku 1921/22 vydal VS heslo „Krkonoše českému studentstvu“ a skutečně po této výzvě došlo tento rok i po další léta ke značnému rozšíření lyžování. Umožnilo to také půjčování 20 párů lyží, v této době značně drahých; dále také ochota hoteliéra p. Rába v Benecku, který za malý poplatek ubytoval studenty.³⁵¹ Vcelku bylo tuto sezónu uspořádáno 22 výprav na Benecko, 4 do ostatních částí Krkonoš, na Šumavu 2, do Orlických hor 2, do Brd 1, do Beskyd 1, do Tater 2 a do Alp 1. Příznivá zima umožnila i 20 lyžařských cvičení v Šárce, Stránčicích a Mnichovicích.

Rozkvět lyžování byl značný i v dalších letech. V roce 1923/24 se zabývalo lyžováním ve spojení s VS již 1658 studentů. Také účast studentek dostoupila čísla 358. Přibyla celá řada nových oddílů a odborů – celkem 123, které uspořádaly 395 výprav. Z nich bylo 170 do Krkonoš, 19 do Orlických hor, 25 na Šumavu, 30 do Jizerských hor, dále do Beskyd, do Tater, do Rudohoří a ostatní v pražském okolí. Jako kmenové oddíly působily velmi činně oddíl Lamačův a oddíl Durčánekův.

6. Sportovní hry

Tenis byl nejoblíbenějším sportem této doby. Po převratu v roce 1919/20 se hrálo na 4 dvorcích na Floře, v dalším roce na 5 dvorcích na Floře a ve Strakově akademii, přibyl i 1 dvorec ve Studentské kolonii.

Roku 1923 byly pořízeny 2 nové dvorce ve Strakově akademii a 1 na Karlově, roku 1924 jeden dvorec ve Strakově akademii, 2 na Karlově, 1 na Letné a 1 na Žižkově. V roce 1924 měl pak VS vcelku k dispozici 12 dvorců, jež ale ani z daleka nepostačovaly velkému zájmu studentů, hlásících se k tenisu (1322 mužů a 447 žen). Nejsilnější byl oddíl ve Strakově akademii, pak oddíl letenský, přírodovědecký a žižkovský.

K tenisu se družil i „ping-pong“, který se mezi studentstvem také velice rozšiřoval. V roce 1924 jej cvičilo 30 studentů (6 žen).

Nadále se stále rozvíjel fotbal. Vedle kmenového oddílu vznikalo velké množství nových oddílů. Např. roku 1919 to byl oddíl nuselský, roku 1920 Akad. Team Vyšehrad, Vysok. T. Vinohrady, Sport. Kl. Masarykovy kol., roku 1921 Vys. T. Moravsko – Slezský, Vys. T. Žižkov a Vys. T. Vršovice, roku 1922 team Tatran, fotbalový oddíl ruský (SK Rus), ukrajinský, team

³⁵¹ Podle zápisů Staničních knih se jednalo nejspíše o hotel Zlatá vyhlídka na Benecku. ANM, ATVS, Staniční kniha hotelu Zlatá vyhlídka 1918–1923.

zemědělský aj. Účast na fotbale v letech 1919/20 až 1923/24 byla: 311, 295, 582, 562, 607 hráčů.

Házená byla v minulosti hrou, která nahrazovala problematický fotbal. Ve dvacátých letech ji fotbal v masovosti předčil. Stále byla ale v oblibě u velkého počtu studentů, také žen. Roku 1924 byly činné 4 oddíly házené, které mezi sebou sehrály i mistrovství. Házenou pěstovalo v letech 1918/19 až 1923/24 mužů: 20, 20, 15, 15, 30, 271 a žen: 2, 40, 2, 16, 20, 21.

Hokej byl oblíbenou podzimní a jarní hrou. Roku 1920–1922 byl pěstován jako hokej pozemní o 11 hráčích. Postupně se hrálo až ve 3 oddílech. Kmenovým byl oddíl pražský (Jandův), dále oddíl vinohradský Kleislův a vyšehradský Dvořákův. VS „Hockey – bandy“ získal roku 1922 primát v hokejovém turnaji o přebor města Prahy a podnikl i úspěšný zájezd do Švýcarska. Hokej pěstovalo v letech 1918/19 až 1923/24 borců: 18, 20, 21, 41, 69, 63.

Volejbal se stal konkurencí pro házenou a fotbal, zvláště kvůli menší ploše hřiště, ale i pospolitosti a dramatickosti hry. Po válce se mu dostalo rychlé obliby u vysokoškolské mládeže, o čemž svědčí i počty studentů ve VS v letech 1920/21 až 1923/24 mužů: 35, 388, 539, 1059 a žen: 8, 16, 32, 114.

VS nabyt ve volejbalu značných úspěchů v turnajích, které byly pořádány především YMCOU. Vynikalo hlavně volejbalové mužstvo Strakovy akademie I., dále dvě mužstva V. V. K. a mužstvo Masarykovy koleje.

7. Přírodní sporty

Mezi přírodní sporty učitel počítal takové, které úzce souvisely s přírodou, krajem, lesem, polem, cestou apod. Nejpřírodnějším sportem ovšem byl pobyt v přírodě, kemping, táboření, kdy se po celou dobu bydlelo v přírodě. Tomu se nejvíce přibližoval skauting, který byl mezi studentstvem v té době značně rozšířen. Zde bylo zajímavé sledovat studenty různých studijních oborů, jak obohacují svými vědomostmi celý kolektiv (např. přírodovědci seznamovali ostatní se zoologií, geologií; technici zase s teorií vodních staveb, továren aj.). Skautingu se věnovalo roku 1923/24 celkem 661 mužů a 150 žen.

Táboření bylo další přírodní aktivitou VS, které se zúčastnilo v letech 1920/21 až 1923/24 mužů: 102, 147, 235, 748 a žen: 12, 25, 35, 97.

Velice činnými oddíly VS byly oddíly turistické. Bylo totiž žádoucí, aby veškeré studentstvo na víkend opouštělo Prahu a poznávalo naši vlast. Mnoho oddílů podnikalo výpravy na Slovensko a na Podkarpatskou Rus. Význačná byla také horská turistika za poznáním našich hor: Krkonoš, Šumavy, Tater, Orlických hor, Rudohoří, Beskyd apod. V roce 1923/24 cestovalo ve VS 1653 mužů a 385 žen.

Horolezectví bylo zajímavé sportovní odvětví, které bylo také po převratu na vzestupu. VS oddílům nestačily již jen naše hory a mířily proto do větších hor. O prázdninách roku 1921 podnikl oddíl Maliny a Žateckého výstup na Vysoký Glockner v Alpách; roku 1922 vystoupil Ryskův oddíl na Sonnblick, 61. oddíl jičínských Roverů zlezl Dachstein i Glockner. V roce 1923 pak Lamačův oddíl vystoupil v Tatrách na Kriváň a Lomnický štít. Také oddíl Třískův, Lukášův, Vrbův, Šalanského a Pospíšilův pěstoval horolezectví v Tatrách.

8. Sporty různé

Cyklistiku pěstovaly v této době jen některé oddíly složené hlavně z pražských příslušníků, kteří měli vlastní kola. Ve VS byla zavedena roku 1920/21 a účastnilo se jí do roku 1923/24 mužů: 7, 14, 15, 123 a žen: 4, 6, 6, 20. Ve VS byl i jeden oddíl motocyklistiky.

Střelba byla zavedena v roce 1922/23 a měla již tehdy 128 účastníků. V dalším roce počet klesl na 61. Cvičilo se na střelnici Střelecké jednoty v Praze VII. a na vojenské střelnici v Kobylisích.

Šerm byl zaveden v roce 1921/22. V roce 1923/24 se cvičení zúčastnilo 79 mužů a 12 žen.

Jízda na koni byla zařízena svépomocnou aktivitou studentů v roce 1922/23. Oddíl měl 10 vlastních koní, většinu členstva tvořili studenti zemědělství. Ministerstvo zemědělství přispělo oddílu v roce 1923/24 částkou 10 000 Kč a zapůjčilo mu i 2 chovné klisny. Oddíl měl kolem 200 členů a také v roce 1924 uspořádal dvě veřejná cvičení. Zájem o jízdu na koni byl tak značný, že v roce 1925 došlo k založení zvláštního samostatného oddílu pro závodní jízdu a pro výcvik závodního koně. Tento oddíl byl samosprávný a veškeré náklady si nesl sám.

Létání bez motoru se věnovali především studenti Vysoké školy strojího a elektrotechnického inženýrství, kteří si roku 1922/23 ustavili kroužek čítající 35 posluchačů. Za podpory ministerstva veřejných prací si postavili jedno bezmotorové letadlo.³⁵²

Přehled výhod pro členy VS

Nejdůležitější druhy cvičení, jako tělocvik, lehká atletika, lyže apod., se konaly zdarma a zvláště nemajetným členům se zapůjčovalo nářadí. Nepatrný režijní příspěvek se platil při sportech nákladnějších, jako byl tenis, box, šerm a jízda na koni. Přesto i zde obnášel příspěvek pouze 50 % nákladů. V celé řadě sportů, aby se usnadnila organizace většinou nemajetných studentů, se poskytovaly vynikajícím mužstvům sportovní úbory, střevice, boty apod., pokud ovšem prostředky stačily. Šlo také o to, aby vybavení závodních a reprezentačních mužstev bylo jednotné.

Velikou výhodou VS bylo poloviční jízdné drahou při 6 účastnících, při velkých vzdálenostech i rychlíkem, neboť výpravy pořádané VS byly výpravy školskými. Další výhoda VS spočívala ve volně přístupné odborné knihovně. Možno sem bylo počítat i ochotu sportovních firem poskytovat značné slevy při nákupu zboží. Také plovárny poskytovaly členům slevy na vstup. Velkou výhodou pro studentstvo byla již zmiňovaná úspora času.³⁵³

Oddílová organizace VS

Aby mohl učitel ovládnout množství studentů hlásících se do jeho cvičení, zavedl již roku 1910 zvláštní oddílovou organizaci studentstva, která přetrvala i do dvacátých let 20. století. V roce 1923/24 čítal *Vysokoškolský sport* 5 432 mužů a 828 žen a všech akcí se zúčastnilo 17 105 účastníků (hodně členů vícekrát). Celkem kolem 700 kolegů a kolegyně zabezpečovalo celý sportovní proces tohoto počtu studentů. Toto vysoké číslo studentů mohla organizačně zvládnout právě oddílová organizace VS, která umožňovala studentstvu kolegiální součinnost a spolupráci nejen mezi sebou navzájem, ale i s učitelem. Oddílová organizace využívala organizačního a vůdcovského instinktu, který je VŠ mládeži vrozen.

Hlavní oddíly VS byly trojího druhu. Především to byly *oddíly kmenové*, dále samostatné *oddíly družinné* a konečně samostatné oddíly na způsob klubů (*klubovní*). Oddíly kmenové byly vedeny přímo učitelem nebo náčelníky, instruktory a vůdci přímo mu podřízenými. Obstarávaly výcvik začátečníků, výchovu cvičitelů a vůdců, pořádaly závody, staraly se o výzbroj, měly v dozoru tělocvičny, hřiště a místa pro cvičení. Byly vedeny jednak na způsob školního tělocviku, nebo měly různou činnost podle sportu, který pěstovaly. Vedle kmenových oddílů pracovaly téměř v každém odvětví ještě oddíly včleněné nebo přidružené, které byly buď oddíly družinnými, nebo odbory větších oddílů klubových. Cvičení v oddílech se konala pro posluchače univerzity, techniky a ostatních škol dohromady, což jim lépe vyhovovalo časem, místem i počtem různých sportů. V roce 1923/24 bylo v kmenových oddílech zařazeno 2 616 mužů a 429 žen.

Oddíly družinné byly menší samosprávné jednotky, čítající 6–30, zřídka i více členů. Pěstovaly sporty, v nichž se družiny dobře uplatňovaly (lyžařství, sáňkování, turistika, táboření a tenis). Takových oddílů bylo přes 60 a každý z nich obvykle pěstoval více sportovních odvětví.

Samostatné oddíly na způsob klubů (klubovní) využívaly ještě více samostatnosti a svépomoci studentů. Počet členů kolísal mezi 20–100, některé mohly být i četnější. Tyto oddíly měly přiděleny hřiště a pěstovaly různá sportovní odvětví.³⁵⁴

³⁵² SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 23–47.

³⁵³ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 48–49.

³⁵⁴ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 49–51.

Přehled docházky

Tabulka č. 11 – Účast studentů pražské techniky na cvičení VS v roce 1923/24³⁵⁵

Fakulta	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J	K	L	M
Strojní	86	150	61	6	361	36	45	459	218	123	5	195	123	78
Stavební	38	122	26	1	144	14	18	149	81	32	2	90	64	28
Architektura	7	28	13	1	54	5	7	72	21	21	2	54	6	2
Chemie	25	59	22	1	90	8	24	98	67	22	1	62	18	14
Zemědělství	28	44	18	3	67	7	4	76	59	15	1	42	41	2
Lesnictví	4	31	18	1	33	3	2	30	17	8	1	15	19	-
Spec. nauky	7	9	1	2	16	1	3	14	10	8	1	11	2	2
Vys. šk. obchodní	41	92	29	4	189	15	52	154	82	36	9	195	57	15
Pražská technika	244	535	181	19	951	89	155	1008	548	265	22	664	380	141

Vysvětlivky: A – tělocvik; B – lehká atletika; C – rohování; D – zápas; E – plavání; F – vodní pólo; G – veslování; H – lyžařství; CH – sáňkování; I – bruslení; J – hokej na ledě; K – tenis; L – fotbal; M – házená.

Tabulka č. 12 – Účast studentů pražské techniky na cvičení VS v roce 1923/24³⁵⁶

Fakulta	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
Strojní	6	152	370	165	193	27	43	39	22	23	8	20	126
Stavatelství	2	76	127	48	42	11	19	14	4	8	8	2	63
Architektura	1	32	91	28	57	5	8	4	2	5	12	1	14
Chemie	3	55	82	37	38	7	24	8	5	3	12	1	28
Zemědělství	2	35	59	27	28	5	4	6	4	4	68	-	29
Lesnictví	2	22	12	23	7	2	2	2	7	5	2	-	9
Spec. nauky	3	4	13	3	3	1	3	1	-	-	-	-	3
Vys. šk. obch.	10	16	465	95	106	12	49	15	4	10	12	1	42
Pr. technika	29	492	955	428	474	70	152	79	48	58	132	25	314

Celkem 8518

Vysvětlivky: N – pozemní hokej; O – volejbal; P – turistika; Q – skauting; R – táboření; S – horolezectví; T – vodní turistika; U – cyklistika a motorismus; V – střelba; W – šerm; X – jízda na koni; Y – plachtění a aviatika; Z – přednášky a kurzy.

³⁵⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 166.

³⁵⁶ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 166

Tabulka č. 13 – Přehled účasti ve VS podle národnosti r. 1923/24³⁵⁷

Fakulta	Čechoslováci		Karpatí Rusové	Židé	Rusové		Ukrajinci		Jihoslované	Bulhaři	Ostatní		Všichni		Celkem
	M	Ž	M	M	M	Ž	M	Ž	M	M	M	Ž	M	Ž	
Stroj. a el.	829	-	4	1	137	-	19	-	8	5	1	-	1004	-	1004
Stav. a k.	346	1	-	1	109	1	17	-	5	2	1	-	481	2	483
Architekt.	139	8	-	-	18	1	1	-	5	-	-	-	163	9	172
Chemie	207	18	-	-	31	4	11	1	-	4	3	-	256	23	279
Zeměd.	173	6	4	-	45	9	17	-	-	1	1	-	241	15	256
Lesní	80	-	16	-	27	-	31	-	-	1	-	-	155	-	155
Spec. nauky	51	6	-	-	28	1	2	-	-	-	-	-	81	7	88
VOŠ	488	55	1	2	14	1	15	-	2	-	-	-	522	56	578
Technika	2313	94	25	4	409	17	113	1	20	13	6	0	2903	112	3015
Univerzita	1855	475	26	13	48	26	78	20	8	5	10	5	2043	526	2569
Ostatní	322	172		5	129	18	9		1		20	1	485	191	676
VS celkem	5230		51	22	647		221		29	18	42				6230

Vysvětlivky: M – muži; Ž – ženy

Vybraná závodní činnost studentů

Přebory vysokých škol a přebor pražské techniky v tělocviku

Rok:

1920 (18 borců): 1. Ztratil, z., 2. Soukup, str., 3. Vajdík, př.; 1. Ztratil, z., 2. Soukup, str., 3. Novák, str.

1921 (22 borců): 1. Hampl, sp. n., 2. Žahourek, m., 3. Sekanina, str.; 1. Hampl, sp. n., 2. Sekanina, str., 3. Soukup, str.

1922 (22 borců): 1. Hampl, sp. n., 2. Hlaváč, př., 3. Žahourek, m.; 1. Hampl, 2. Effenberger., 3. Žabka.

1923 (19 borců): 1. Hampl, sp. n., 2. Mancl, v. o., 3. B. Fischer, f.; 1. Hampl, 2. Mancl, 3. Soukup.

1924 (22 borců): 1. Stuchlík, kult., 2. Hlaváč, př., 3. Hala, arch.; 1. Stuchlík, 2. Hala, 3. Srnský.³⁵⁸

Přebory vysokých škol v lehké atletice

Rok 1922

100 m: 1. Todorov, m., 12,4; 2. Lagus, pr., 3. Valentovič, př. 400 m: 1. Morávek, m., 60,0; 2. Durhánek, př., 60,2; 3. Hromádka, př. 1500 m: 1. Kopista, m., 4:42,8; 2. Lagus, pr. 3000 m: 1. Lagus, pr., 11:24; 2. Valentovič, př., 3. Kroutil, pr. Skok vysoký: 1. Stojanovič, m., 150 cm; Mazač, m., 3. Kroutil, pr. Skok daleký: 1. Landr, 552; 2. Stojanovič, m., 3. Klepetář, m. Koule: 1. Narančíč, m., 12,99; 2. Todorov, m., 10,20; Stojanovič, m., 9,33. Disk: 1. Narančíč, m., 36,81; 2. Stojanovič, m., 28,43; 3. Trojánek, pr. Oštěp: Pazderník, m., 40,08; 2. Witner, m., 3. Stojanovič, m. Trojboj: 1. Stojanovič, m., 8 bodů; 2. Todorov, m., 8 bodů; 3. Kroutil, pr., 2 body.

³⁵⁷ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 170.

³⁵⁸ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 55.

1923

100 m: 1. Hampl, př., 12,2; 2. Heintl, m. 400 m: Jeřábek, pr. 1500 m: 1. Bockschneider, f., 2. Prokeš, f., 3. Valentovič, př. *Skok vysoký*: 1. Hampl, př., 159,5 cm; 2. Bockschneider, f. *Skok daleký*: 1. Hampl, př., 535; 2. Bockschneider, f. *Koule*: 1. Heindl, m., 11,45; 2. Durchánek, př., 10,22. *Disk*: 1. Trnka, m., 30,22; 2. Prokeš, f. *Oštěp*: Pazderník, m., 42,92; 2. Hampl, př., 3. Hnatěvič, pr. *Trojboj*: 1. Hampl, př., 13 bodů, 2. Bockschneider, f., 8 bodů, 3. Heinz, m., 8 bodů.

1924

100m: 1. Tvrzský, m., 12,1; 2. Bendl, m., 3. Petr, f. 400 m: C. Durchánek, př., 55,8; 2. Tvrzský, m., 57,1; 3. Šetek, př. 3000 m: 1. Petřík, pr., 10:05; 2. Kulík, m., 3. Koval, m. *Skok vysoký*: 1. Hampl, př., 161; 2. Poslušný, pr., 151,5; 3. Petr, f. *Koule*: 1. C. Durchánek, př., 11,99; 2. Povondra, m., 9,81; 3. Kulík, m., 8,95. *Disk*: 1. Durchánek, př., 30,77; 2. Tvrzský, m., 29,80; 3. Povondra, m., 27,80. *Oštěp*: 1. Staněk, př., 41,79; 2. Tvrzský, m., 36,49; 3. C. Durchánek, př., 33,80. *Trojboj*: 1. C. Durchánek, př., 12 bodů; 2. Tvrzský, m., 8 bodů; 3. Kulík, m., 5 bodů.³⁵⁹

Lehkoatletické mistrovství Českého vysokého učení technického v Praze

Rok 1922

100 m: K. Příbyl, stav. 12,2; 2. Jirsák, el., 3. Mikyska, v. o. 400 m: K. Příbyl, stav., 56,4; 2. Jirsák, el., 59,6; 3. Fleňko, arch. 1500 m: 1. Votava, str., 4:42,4. 3000 m: 1. Veselka, stav., 10:28; 2. Steffel, ch., 3. Votava, str. *Skok vysoký*: 1. Mrázek, stav., 161; F. Příbyl, v. o., 156; 3. Zalabák, str. *Skok daleký*: 1. M. Novák, stav., 572,5; 2. F. Příbyl, v. o., 3. Mikyska, v. o. *Koule*: 1. Dušan, v. o., 11,63; 2. Hrabar, str., 10,45; 3. Fleňko, arch., 9,80. *Disk*: 1. Dušan, v. o., 34,22; 2. Palla, stav., 29,10; 3. Hrabar, str., 25,43. *Oštěp*: 1. Vorlíček, arch., 39,84; 2. Hrabar, arch., 38,12; 3. Dušan, v. o., 37,67. *Trojboj*: 1. Dušan, v. o., 10 bodů; 2. Hrabar, str., 8 bodů; 3. Mikyska, v. o.

1923

100 m: 1. Slezák, str. 12,1; Češka, v. o., 12,3; 3. Vaníček, z. 400 m: 1. Češka, v. o., 58,2. 1500 m: 1. Veselka, stav., 4:37,8; 2. Dvořák, stav. *Skok vysoký*: 1. Wilhalm, ch., 154,5; 2. Zalabák, str., 149,5; 3. Komárek, ch., 149,5. *Skok daleký*: 1. Zalabák, str., 529; 2. Kremla, str., 3. Slezák, str. *Koule*: 1. Dušan, v. o., 11,83; 2. Dvořák, 9,96; 3. Vydra, str., 9,79. *Disk*: 1. Dušan, v. o., 33,20; 2. Vondráček, arch., 30,40; 3. Slezák, str. *Oštěp*: Weigl, l., 41,00; 2. Slezák, str., 3. Pauček, l. *Trojboj*: 1. Slezák, str. 9 bodů; 2. Wilhalm, ch., 5 bodů; 3. Weigl, l., 5 bodů.

1924

100 m: 1. Černoch, ch., 12,2; 2. Bulíř, v. o., 3. F. Příbyl, v. o. 400 m: 1. Černoch, ch., 57,9; 2. Androník, z., 3. Moravec, ch. 1500 m: 1. Bartů, v. o. 4:39; 2. Hron, ch., 4:54; 3. Černoch, ch. 3000 m: 1. Hron, ch., 10:36; 2. Androník, z., 3. Souček, l. *Skok vysoký*: Wilhalm, ch., 154,5. *Skok daleký*: 1. F. Příbyl, v. o., 549; 2. Danzer, v. o., 3. Černoch, ch. *Koule*: 1. Weigl, l., 10,51; 2. Wilhalm, ch., 10,24; 3. Man, stav. *Disk*: Rabenstein, arch., 31,03; 2. Wilhalm, ch., 30,32; 3. Weigl, l., 29,45. *Oštěp*: 1. Weigl, l., 44,17; 2. Wilhalm, ch., 35,68; 3. Souček, l., 34,99.

Trojboj: 1. Černoch, ch., 6 bodů; 2. Weigl, l., 6 bodů; 3. Wilhalm, ch.³⁶⁰

³⁵⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 58.

Srovn. TÝŽ. *Ze základů tělocviku, sportu a her*. Praha: B. Kočí, 1922. s. 109–110.

³⁶⁰ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 59–60.

Srovn. Smotlacha, F. *Ze základů tělocviku, sportu a her*. Praha: B. Kočí, 1922. s. 112.

Lehkoatletické rekordy pražské techniky do roku 1924

50 m: A. Scheiner, el., 1924 – 6,4; 100 m: Bauer, str., 1924 – 11,5; 200 m: Dostál, stav., 1924 – 23,8; 400 m: K. Příbyl, stav., 1920 – 56,6; 1500 m: Veselka, stav., 1923 – 4:37,3; 3000 m: Bartů, v. o. 1924 – 10:00; 5000 m: Hron, ch., 1924 – 17:07,2; *Chůze 1000 m*: Votruba, str., 1922 – 5:45; *Skok vysoký*: Dostál, stav., 1923 – 174; *Skok daleký*: Bauer, str., 1924 – 621; *Skok daleký z místa*: Moravec, ch., 1924 – 286; *Trojskok*: Hromádka, stav., 11,30; *Koule*: Andrysík, z., 1920 – 11,40; *Disk*: Wilhalm, ch., 1924 – 33,10; *Oštěp*: Weigl, l., 1924 – 46,52; *Kladivo*: Vondráček, arch., 1924 – 25,24.³⁶¹

Lyžařské závody

V březnu 1924 se konaly mistrovské závody VS na Benecku. V I. třídě zvítězil v běhu na 12 km Vl. Novák časem 50:24, druhý byl Mir. Bartů, 54:33 a třetí C. Durchánek. Ve II. třídě v běhu na 12 km vyhrál Vl. Kröhn, za ním pak F. Kratochvíl a J. Vrba. V závodě žen v běhu na 6 km bylo pořadí Kratochvílová, B. Štěpánová. Ve skoku I. třídy zvítězil L. Franc skokem 19,5 m; za ním C. Durchánek 16 m a třetí byl Vl. Novák.

7. března 1925 se konaly mezinárodní závody akademiků o mistrovství vysokých škol v jízdě na lyžích na okruhu Klínové a Platinové boudy v Krkonoších. Protektory závodů se stali oba rektori českých vysokých škol, rektor dr. O. Kukula (UK) a rektor dr. Vl. Brdlík (ČVUT), v čestném výboru seděli továrník T. Baťa, primátor hlav. města Prahy dr. K. Baxa a mnozí další. V závodě na 18 km II. tř. zvítězil Vl. Novák časem 1:33,09, další místa pak obsadili K. Novák, 1:36,09; Is. Durchánek, 1:44,25. V závodě žen na 9 km bylo pořadí M. Lelková, 1:05,19; L. Seidlová, 1:13,25; F. Šerá, 1:16,06. Závod ve skoku se konal na malém kongresovém můstku u Nového Světa a pořadí v něm bylo Franc (17 a 19 m); Kröhn a Vrba.³⁶²

Kolejní a fakultní oddíly VS na dnešních místech ČVUT

Tyto oddíly byly zakládány na jednotlivých kolejích s cílem provádět sportovní činnost přímo v místě přechodného bydliště. Protože na jednotlivých kolejích tehdy studenti nebydleli podle příslušnosti k jednotlivým fakultám, byli členy sportovních kolejních oddílů studenti různých fakult. Těchto oddílů bylo v činnosti v tomto období celkem 10, cvičilo v nich 748 studentů a 98 studentek³⁶³

41. Sportovní klub Masarykovy koleje (založen 1920)

Založil jej v roce 1920 JUDr. Ad. Kostečka a stal se jeho předsedou, místopředsedou byl J. Kostečka, v. o., kapitánem Věchet, str., sekretářem Fleňko, arch. Roku 1921 měl kolem 100 členů. Pěstoval zejména fotbal (50 členů). Dvě jeho mužstva podnikla zájezdy na venkov.

V mistrovském turnaji č. vys. škol 1921 se dostal do semifinále. Dále se zajímali o tenis (30 členů), lehkou atletiku (35 členů) a volejbal (30 členů). Klub získal hřiště ve Strakově akademii, postupně v roce 1922 byl nahrazen oddíly Masarykovy koleje.

42. Oddíl Masarykovy koleje (založen 1922)

Funkci předsedy zastával Zd. Palla, stav., místopředsedy Č. Vajdík, př., a Leop. Kulháněk, str.

Odbor volejbalu měl 31 členů; hrál na vlastním hřišti na dvoře koleje. I. mužstvo čestně obstálo v roce 1923 na mistr. Čech – bylo na 3., 2. a 4. místě. Lehká atletika – 25 členů; náčelník Palla. Cvičili na dvoře vlastní koleje a ve Strakově akademii. Box – 12 členů; náčelník B. Zimmermann, chemie. Turistika – 20 členů; náčelník Ant. Lederer, medik; v létě podniknuto 5

³⁶¹ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 61.

³⁶² TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 79–80.

³⁶³ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 143.

výprav. Lyžování a sáňkování – 20 členů; náčelník Bucháček. Roku 1923/24 se uskutečnily 4 vyjížďky do okolí Prahy a zájezd na Šumavu. Tenis – 30 členů; náčelník Lepík, stav. Plavecký odbor – 81 členů; náčelníci Palla a Kulháněk. Fotbal – náčelník Fr. Trumha. Šerm – 9 členů; náčelník Kulháněk.

43. Oddíl VS Masarykovy kol. II. (založen 1921)

Náčelník Jar. Kudrnáč, př. Oddíl měl následující odbory: volejbal (62 členů), plavání (42), tělocvik – pěstovali jej na dvoře koleje, fotbal (24), lehká atletika (20), tenis (20), turistika (62), zimní sporty – sáňkování a bruslení (30).³⁶⁴

45. Oddíl Hlávkových kolejí (založen 1923)

Předseda F. Kozák, filosof. Odbor tělocviků – 46 členů; byl včleněn do kmenového oddílu v Resslově ulici. Plavecký odbor – 61 členů; náčelník Jan Lanyi, v. o. Šerm – 57 členů; náčelník F. Kozák. Turistika – 68 členů; náčelník Dal. Zdeněk. Táboření – 19 členů. Tenis – 41 členů. Lehká atletika – 44 členů. Volejbal – 31 členů. Házená – 15 členů. Odbor veslařský – 31 členů. Box – 22 členů. Lyžování – 21 členů. Sáňkování – 18 členů. Bruslení – 15 členů. Střelba – 10 členů. Cyklistika – 8 členů; zahájil činnost roku 1925.

60. Oddíl inž. stavit. (založen 1921)

Byl založen Janem Marešem a Jar. Peštou a obnoven roku 1924 Ot. Novákem, všichni stav. Oddíl pěstoval fotbal, lehkou atletiku, plavání a cyklistiku, měl 22 členů. Úspěšně pracoval zejména cyklistický odbor pod náčelníkem Böhmem s 10 členy.

64. Oddíl stroj. vys. škol. stroj. a elektr. (Vysok. T. S. Praha 21) – založen 1921

Členů měl postupně: 1920/21 – 42; 1921/22 – 78; 1922/23 – 150; 1923/24 – 208; z nichž 66 bylo z jiných fakult. Čechoslováků (Čechů) bylo 202, Jihoslovanů 5 a Bulhar 1. Předsedou byl od začátku Jan Háka, str. Oddíl měl odbory fotbalu, tenisu, boxu a tahání lana, házené, táboření, turistiky, volejbalu, plavání, zimních sportů (lyžování, sáňkování, bruslení a krasobruslení, kanadského hokeje), lehké atletiky i jiných. Velice agilní byl oddíl fotbalu. Roku 1923 byla sestavena 3 stálá mužstva. I. mužstvo navštívilo s úspěchem Lomnici n. P., Dobruška, Poděbrady, Most, Rakovník, Lysou n. L., Nymburk a další. Zájezdy byly vesměs zdařilé, mužstvo bylo na venkově vítáno a oblíbeno.

65. Vys. šk. archit. (všichni architekti, založen 1923 prof. pražské techniky J. Folkmanem, členů 60, z toho 6 žen).

Oddíl pěstoval turistiku, skauting, táboření, lyžování, plavání, box, tenis, jízdu na koni a šerm. Nejagilnějším byl oddíl turistiky a lyžování. Byly podniknuty výpravy do Jugoslávie, Srbska, Bulharska, Turecka, Rumunska. Roku 1923 se zúčastnil cesty i děkan prof. R. Kříženecký, roku 1924 děkan dr. Ant. Engel.³⁶⁵

Venkovské oddíly

Oddíly *Vysokoškolského sportu* se šířily o prázdninách i po venkově, neboť v Praze zůstávalo v tomto čase jen asi 1 000 studentů. Ti cvičili v tělocvičně i na hřišti ve Strakově akademii a dalších hřištích, jako např. na vojenské a vyšehradské plovárně. Ostatní odjeli na venkov do svých rodišť nebo na prázdniny, kde měli tendenci pokračovat ve sportovní činnosti započaté na pražských studiích. Proto tam vytvářeli četné oddíly, které přijímaly do svých řad i středoškoláky, čímž měly ve sportovní činnosti venkova důležitou funkci. Patří sem jmenovat např. Jindřichův Hradec, jenž byl vůdčím klubem v jihočeské atletice, dále Hradec Králové, České Budějovice, Kladno, Tábor, Nymburk, Jičín, Litomyšl a Nový Bydžov. Poslední dobou se vytvářely i oddíly VS při studentských spolcích, jako např. v Hradci Králové (Dobroslov), Jaroměři (Spolek akademiků z Jaroměrska), Sobotka (sdružení studujících soboteckých),

³⁶⁴ Oddíly č. 41, 42 a 43 patřily do Masarykovy studentské koleje na Hradčanech, která se nacházela od roku 1919 v budově bývalé donucovací pracovny a v kapucinském klášteře na Hradčanech; Masarykova kolej (dejvická) byla pro studenty otevřena až v roce 1927.

Srovn. DOUBEK, František. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 1–85.

³⁶⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviků a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925. s. 143–153.

Valdicích (Všestudentský spolek „Pramen“), Český Dub (Spolek studentstva podještědského), Polička (Spolek akademiků v Poličce), Lomnice n. Pop. (Všestudentský spolek), Lázně Poděbrady (Spolek „studujících“ z Poděbradska).³⁶⁶

Nenaplněné potřeby *Vysokoškolského sportu*

Rozmach organizace *Vysokoškolského sportu* byl velký. Všechny tabulky ukazují, jak se zvyšoval zájem vysokoškoláků o tuto formu trávení volného času. Smotlacha postupně začleňoval i nové druhy sportu do své nabídky.

Tělovýchovné objekty

Podstatou jeho systému bylo provádět tělesnou výchovu a sport ve všech částech Prahy tak, aby se jej mohli zúčastňovat současně vysokoškoláci všech fakult obou českých vysokých škol bez ztráty času cestováním. Toho docíloval nájmem menších hřišť a tělocvičen, ale i těch se mu nedostávalo podle zvyšovaných potřeb VS. Proto byl stále nucen hledat nové objekty a také bojovat o prodlužování již stávajících nájemních smluv. O tom se dochovaly úřední záznamy, jako např. žádost o místo pro vybudování hřiště *Vysokoškolského sportu* na pankrácké pláni,³⁶⁷ žádost o zajištění místa pro vysokoškolské hřiště na petřínské pláni,³⁶⁸ žádost o ponechání Nosticovy jízdárny pro VS na večerní hodiny pro jeho jezdecký oddíl,³⁶⁹ podobně jako i Královské louky.³⁷⁰ Z jiné žádosti ministerstvu školství a národní osvěty lze vyčíst, jaké spektrum tělovýchovných objektů VS využíval. Byly to hlavně tělocvičny Jiráskova gymnázia v Resslově a Křemencově ulici, tělocvična ve Strakově akademii, ve Švehlově a Masarykově koleji; plovárna v Tyršově domě a v Klimentské ulici, hřiště pro lehkou atletiku ve Strakově akademii; tenisové kurty ve Strakově akademii, na Albertově, na Budči, ve Studentské koleji, u Švehlovy koleje, na Ohradě a Pod Karlovem; volejbalové kurty ve Strakově akademii, na Letné, ve Studentské kolonii, na kolejích Masarykově, Švehlově, ve svazové koleji a na Budči; hřiště pro fotbal, házenou a hokej na žižkovském, letenském, vršovickém a vyšehradském hřišti; vojenskou střelnici v Milovicích.³⁷¹

Všechna menší hřiště včetně i nepostradatelné Strakovy akademie poskytovala útočiště jen k tréninku, méně již k závodům. V této době dr. Smotlacha počal pociťovat touhu po velké tělocvičně a velkém hřišti uprostřed Prahy, kde by mohl pořádat veřejná vystoupení a velké sportovní podniky.

Píše, že potřebují studentské sportoviště, ne sice tak velké, jak po něm touží české sportovní kruhy, a ne tak veliké, jaké mají americké školy a mnohé německé vysoké školy či pařížská univerzita. Stačilo by takové, které by dokázalo uspokojit k postupnému vystřídání 6000 studentů. Tam by si nejen potichu pěstovali tělesná cvičení, nýbrž ukázali, že i v této oblasti dovedou vysokým školám zjednat čest. Potřebují proto i svou vlastní loděnici a plovárnu. Podpora, kterou by stát po této stránce vysokým školám věnoval, by se mu jistě mnohokrát vrátila ve formě zdraví, síly a energie vysokoškolské inteligence.³⁷²

³⁶⁶ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1928–1929. s. 178.

³⁶⁷ AUK, Př. F UK, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy k děkanství Př. F UK pod č. j. 16035 ze dne 25. května 1925.

³⁶⁸ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, Ústředí „Vysokoškolského sportu“ k MŠANO pod č. j. 2967 ze dne 13. února 1925.

³⁶⁹ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, lektorát TV při ČVUT v Praze se pod č. j. 1369/26 obrací na ministerstvo veřejných prací (Opis k děkanství Vysoké školy speciálních nauk při ČVUT v Praze).

³⁷⁰ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, Ústav pro tělocvik a sport (tělesné výchovy) posl. univerzity Karlovy se pod č. j. 2701/25-26 obrací na děkanství Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

³⁷¹ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1928, Ústředí „Vysokoškolského sportu“ dává pod č. j. 4619/28/Kb. na vědomí ministerstvu školství a národní osvěty.

³⁷² SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1928–1929, s. 31.

Dobrovolní pracovníci

Smotlacha vyřešil otázku řízení všech cvičení svou oddílovou organizací, která mu umožnila na celé řadě míst souběžně zaměstnávat svého zástupce, asistenty, demonstrátory, cvičitele, náčelníky a speciální učitele. Mnohdy bylo nutné tuto činnost, zvláště pokud se týkala sportovních výprav, turistické a tábornické činnosti, svěřit do rukou studentské samosprávy a odborným samosprávným silám.³⁷³

I přesto však usiloval, aby práce ve VS byla nějakým způsobem honorována. Potřeboval honorované asistenty, demonstrátory.

V roce 1925 se mu podařilo ustanovit tři demonstrátory pro tělocvik a sport s ročním stipendiem 1 800 Kč. Byli to *Vratislav Weigl*, *Jan Mašek*³⁷⁴ a *Jan Pešula*.³⁷⁵ Vratislav Weigl byl posluchačem 5. ročníku lesního inženýrství a náčelníkem lehkooatletického oddílu, řídil jeho veškerou činnost především ve Strakově akademii. Josef Pešula byl posluchačem 4. ročníku Přírodovědecké fakulty UK, řídil tělocvik mužů a žen v Jiráskově gymnáziu a ve Strakově akademii. Počet demonstrátorů se Smotlachovi podařil postupně navýšit až na 7 v každém měsíci.³⁷⁶ V roce 1927 zastávali tuto stipendijně honorovanou funkci tyto demonstrátoři: *Otto Vaňouček*, *František Hortlík*, *Emanuel Černý*, *Bohumil Milc*, *Jaroslav Kluch*, *Milada Pospíšilová* a *V. Šmídrkal*.³⁷⁷

Další finance získával také pro cvičitele, i když nejspíše nesystémově, spíše tak, jak se mu v určitém období dařilo. Např. v roce 1926 a 1927 získává od ministerstva školství a národní osvěty (MŠANO) na odměny cvičitelům a pomocným silám částku 20 000 Kč, která mu byla zasílána ve čtvrtletních splátkách. Ta byla posléze ještě navýšena na 25 000 Kč.³⁷⁸

Na návrh Fr. Smotlacha pak rektorát UK vyplatil v roce 1927 čestné odměny (nejspíše částečné – pozn. autora) cvičitelům z této MŠANO povolené dotace. Bylo to těmto studentům: *Václavu Petrovi*, posluchači přírodovědecké fakulty, 180 Kč; *MUC. A. Ungárovi*, medicína, 200 Kč; *Ladislavu Čermákovi*, studentovi Vys. školy obchodní, 100 Kč; *Františku Křížovi*, studentu přírodovědecké fakulty, 300 Kč; *Ferdinandu Žižlavskému*, stud. přír. fak., 300 Kč; *Františku Kulíkovi*, studentu medicíny, 100 Kč a *Josefovi Křížovi*, studentu práv, 50 Kč.³⁷⁹ Jelikož se nejspíše žádosti o další demonstrátory množily, zaslal děkan Přírodovědecké fakulty UK Böhm – Štěrba na VS přípis, aby Smotlacha omezil počet navržených demonstrátorů, aby také udal, ke kterým sportům a v které době mají být jednotliví demonstrátoři povoláni, jak dlouho jmenovaní studenti již službu demonstrátora konali.³⁸⁰ Na toto vyzvání Smotlacha reagoval vyloučením z místa demonstrátora původně již navržené studenty: *B. Milce*, *J. Bergmana*, *Fr. Votrubce*, *L. Holubce*, *O. Golda*, *L. France*, *J. Slívu*, *Vl. Nováka*, *St. Draslara*, *B. Buška*, *J. Kloučka*, *J. Hladíka*, *E. Černého*, *L. Róna*, *J. Sobolu*, *B. Kokeše* a *A. Ungara*. Dále ustanovil funkcí demonstrátora ve VS: *Jiřího Peška*, posluchače 3. ročníku medicíny, náčelníka jednoho z oddílů boxu, byl využíván při výuce boxu v tělocvičně v Masarykově a také Švehlově koleji; *Karla Kotyzu*, kandidáta přírodních věd, pro cvičení tělocviku v Masarykově koleji a pro řízení tamního tělovýchovného odboru; *O. Vaňoučka*, posluchače filosofie, trenéra lehké atletiky

³⁷³ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 168.

³⁷⁴ AUK, Př. F UK, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, MŠANO pod č. j. 145.427-IV. k Př. F UK v Praze.

³⁷⁵ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, k MŠANO ve věci 145.427-IV ze dne 30. 1. 1925.

³⁷⁶ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1927, MŠANO pod č. j. 20980/27-IV. ze dne 22. 2. 1927.

³⁷⁷ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1927, přípisy děkana č. 1275, 1276, 1277, 1280, 2976, 2058, 2202.

³⁷⁸ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, MŠANO pod č. j. 6849/26-IV. ze dne 25. 1. 1926.

TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1927, MŠANO pod č. j. 8120/27-IV. ze dne 26. 1. 1927.

³⁷⁹ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1927, Rektorát UK pod č. 322/1927 ze dne 31. 10. 1927.

³⁸⁰ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1929, děkan Štěrba pod č. j. 3883/1929 ze dne 26. 4. 1929.

v Masarykově koleji a ve Strakově akademii; *B. Hájka*, posluchače 4. ročníku právnické fakulty, jako cvičitele ve stolním tenisu a tenisu pro Strakovu akademii pro období zimní, letní i prázdninové; *B. Němce*, posluchače práv, jako cvičitele ve stolním tenisu, tenisu a volejbale, požíval stipendia jen některé měsíce; *Lad. Serbuse*, posluchače chemie a tělocviku, cvičitele v tělocviku; *Ferd. Žižlavského*, posluchače tělocviku, jako cvičitele tělocviku ve Švehlově koleji; *Bedřicha Frühaufa*, posluchače 5. ročníku techniky, jako vedoucího boxu v tělocvičně gymnázia v Resslově ulici; *Jiřího Freda*, doktora práv, vedoucího lyžařů VS; *Karla Šulce*, doktora práv, vedoucího lyžařů VS; *Jaroslava Štarka*, posluchače 5. ročníku medicíny, náčelníka lyžařství a cvičitele boxu; *Jaroslava Kučeru*, posluchače práv, cvičitele boxu.³⁸¹

V roce 1928 byli přípisem děkana ustanoveni 2 nehonorovaní asistenti Ústavu pro tělocvik a sport za 400 Kč měsíčního stipendia. Byli to *Vladimír Hanák* a *Jaroslav Kluch*.³⁸²

V následujícím roce pak Smotlacha pro oba dva své asistenty získal navýšení stipendia o 100 Kč. Jako důvod uvedl, že Jaroslav Kluch se věnuje plaveckému cvičení studentů a jejich organizaci 30 hodin týdně; Vladimír Hanák pak rovněž věnuje cvičitelské práci 30 hodin týdně, a to při tělocviku žen a mužů v tělocvičně gymnázia v Resslově ulici, při lehké atletice žen a mužů ve Strakově akademii a při plavání v lázních v Klimentské ulici. V žádosti ještě zdůraznil, že odměna obnosu 500 Kč je nepatrná vzhledem k jejich práci.³⁸³

V roce 1930 se Smotlacha snažil pro svou práci ve VS získat prozatímního profesora Reálného gymnázia v Jindřichově Hradci *Dalibora Zdeňka*, toho času na šestiměsíční vojenské službě. Chtěl tehdy, aby zmíněný profesor vyučoval v letním semestru 1930.³⁸⁴

Finance pro ústav

Otázky financování VS nebyly řešeny systematicky. Smotlacha byl nucen shánět peníze i prostřednictvím darů a nadací.

Při svém nástupu na univerzitu v září 1920 mu Zemská správa politická v Praze zaručila řádnou dotaci na podporu tělesné výchovy a sportu posluchačů univerzity v Praze obnosem 5 000 Kč. Od 1. října 1920 mu byly vypláceny peníze ve čtvrtletních splátkách.³⁸⁵

Pro rok 1925 obdržel od MŠANO mimořádnou dotaci 20 000 Kč na zařízení cvičeben pro tělesnou výchovu.³⁸⁶ Vedle toho ministerstvo školství a národní osvěty povolilo pro rok 1925 na úhradu všech řádných potřeb obou vysokých škol řádnou dotaci ve výši 20 000 Kč.³⁸⁷

V roce 1926 byla řádná dotace opět zvýšena až na 40 000 Kč.³⁸⁸ Dále VS obdržel 10 000 Kč na doplnění inventáře a na knihovnu,³⁸⁹ dalších 18 000 Kč na pořízení sportovních a tělocvičných potřeb,³⁹⁰ 10 000 Kč na zřízení cvičeben³⁹¹ a v neposlední řadě ještě 6 000 Kč na podporu plavání.³⁹² V roce 1927 činila řádná dotace opět 40 000 Kč,³⁹³ částky na další výdaje již archiv nepokrývá. Další zmínka je až z roku 1930, kdy ředitel ústavu požádal o finanční částku

³⁸¹ AUK, Př. F UK, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1929, odpověď Smotlachy pod č. j. 5358/29/Kb ze dne 7. 5. 1929.

³⁸² TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1928, ředitel ústavu na vědomí MŠANO pod č. j. 4611/28/Kb ze dne 26. 10. 1928; a č. j. 4610/28/Kb, dne 1. 10. 1928.

³⁸³ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1928, Smotlacha píše pod č. j. 4619/28/Kb na MŠANO.

³⁸⁴ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1930, Smotlacha píše na MŠANO dne 13. 2. 1930.

³⁸⁵ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, česká Univerzita Karlova pod. č. j. 11/A-1135/4-ai 1919 k Finanční zemské pokladně v Praze ze dne 19. 10. 1920.

³⁸⁶ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, od MŠANO pod č. j. 85647/25-IV.

³⁸⁷ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1925, od MŠANO pod č. j. 18642/25-IV.

³⁸⁸ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 6849/26-IV.

³⁸⁹ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 52943/26-IV.

³⁹⁰ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 26932/26-IV.

³⁹¹ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 18532/26-IV.

³⁹² TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 18552-26-IV.

³⁹³ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od MŠANO pod č. j. 8120/27-IV.

ve výši 12 550 Kč na fotografické pomůcky pro výstavu tělesné výchovy a sportu v Pardubicích.³⁹⁴

2.2.3 VS Praha v období třicátých let 20. století

V roce 1930 oslavil VS v Praze již dvacáté výročí svého trvání.³⁹⁵ Přivedl na sedm tisíc posluchačů a absolventů vysokých škol k tělesným cvičením a sportu. Tito studenti se po svém absolutoriu většinou uplatnili i v tehdejší společenské životě a neméně i ve sportovní veřejnosti, kde dále šířili povědomí o VS. To vše bylo podmíněno i výbornými sportovními výsledky mnoha oddílů a odborů VS.³⁹⁶ Roku 1930 VS ministerstvo pronajalo dvě tělocvičny v Marathonu v Černé ulici, a následně v roce 1931 ještě třetí.³⁹⁷ Tím byla odstartována po všech stránkách nová, ještě úspěšnější éra vysokoškolského sportu a tělesné výchovy.

Potíže se sportovišti však trvaly i ve třicátých letech. Doc. Smotlacha³⁹⁸ byl proto nucen stále vyhledávat nové objekty pro výstavbu sportovišť, či alespoň rozšiřovat ta dosavadní. V důsledku toho žádal o hřiště v ohradě u Beladů, které by rozšířil o 4 tenisové dvorce a 1 volejbalový kurt doplněný o budku pro zřízence a šatnu.³⁹⁹ Podobně se snažil pro VS získat staveniště ústřední budovy Karlovy univerzity pro zřízení cvičebny pro lukostřelbu.⁴⁰⁰ Naopak byl zásadně proti rušení plovárny Okresní nemocenské pojišťovny v Klimentské ulici a snažil se ji získat pro potřeby UK, ČVUT i německé vysoké školy.⁴⁰¹

Plat doc. Smotlacha činil již v roce 1934 39 tisíc korun.⁴⁰² To byl velký posun z jeho ročního platu středoškolského profesora, který např. při jeho nástupu na UK roku 1920 byl stanoven na 6300 Kč + místní všeobecný příspěvek 3156 Kč + na úhradu výloh osobních pochůzek a intervencí 2000 Kč.⁴⁰³

2.2.3.1 Kritika činnosti VS Praha

Za svůj mohutný rozvoj byl často VS Praha kritizován. Prvním negativní upozornění obdrželo ministerstvu školství a rektoráty pražské univerzity a techniky již v roce 1926. Tehdy při turistické výpravě na Podkarpatskou Rus bylo kontrolními orgány železničních drah zjištěno, že 3 z 16 účastníků měli sice školské legitimace VS, ale nebyli přitom vysokoškolskými studenty, a neměli tudíž nárok na zlevněné jízdné.⁴⁰⁴

V roce 1932 Smotlacha dostal stížnost od ministerstva školství a národní osvěty na některé body činnosti VS. Jednalo se především o obstarávání tělesné výchovy pro osoby, které nemají k vysokým školám žádný vztah, o povinnosti placení přiměřených příspěvků jinými

³⁹⁴ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1930, Smotlacha pod č. j. 4531/30/P. k MŠANO.

³⁹⁵ AUK, Př. F UK, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1930, od MŠANO pod č. j. 43601/30-IV/3. k děkanství Vysoké školy speciálních nauk při Českém vysokém učení technickém.

³⁹⁶ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1930, s. 191, 192.

³⁹⁷ Zde ve třicátých letech měly sídlo oba dva ústavy TV při českých vys. školách, ve 3. a 4. poschodí dva ústavy německé techniky – SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 112, 193.

³⁹⁸ V roce 1930 se habilitoval na Přírodovědecké fakultě UK. AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, Zpráva komise zvolené profesorským sborem přírodovědecké fakulty za účelem posouzení žádosti dra Františka Smotlacha za udělení venia legendi.

³⁹⁹ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935, Smotlacha k Zemskému úřadu pod č. j. 5575/35/Baš ze dne 26. 10. 1935.

⁴⁰⁰ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935, Smotlacha k MŠANO pod č. j. 9416/35-IV/1 ze dne 29. 1. 1935.

⁴⁰¹ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1937, Smotlacha k MŠANO pod č. j. 5465/37/Ba ze dne 24. 9. 1937.

⁴⁰² TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, spis František Smotlacha, Rektorát UK k děkanství Př. F UK pod č. j. 1126-B2-1933/34 ze dne 11. ledna 1934.

⁴⁰³ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, spis František Smotlacha, MŠANO k Rektorátu UK pod č. j. 57.066/20 ze dne 27. září 1920.

⁴⁰⁴ TAMTÉŽ, Karton 70, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1926, od Ústředí VS pod č. j. 1645/26/27/V. na Rektorát UK.

tělovýchovnými ústavy při nájmu tělovýchovného ústavu Marathon, o využití Marathonu a hlavně o předložení stanov ústavu, ze kterých by vše vyplývalo.⁴⁰⁵

Sám Smotlacha se obrátil na děkana Př. F UK a žádal ho o možnost vysvětlit celou záležitost. Celou uměle vyvolanou aféru přičítal útokům konkurence, kterým byl vystaven již od počátků existence VS. Vše podle jeho slov vyvolala již 10 let stará a hodně zveličená pomluva o řezníkovi. Ten tehdy ještě jako student startoval za Vysokoškolský SK Vyšehrad ve fotbale, následně zdědil po otci uzenářský závod a ze studií vystoupil. Vyšehradský oddíl již pak nebyl oddílem VS. A tento již značně starý příběh se roku 1932 znovu na MŠANO probíral, s cílem poškodit VS.⁴⁰⁶ Na základě tohoto udání byl svolán profesorský sbor „komise o úpravě poměrů na Ústavu pro vysokoškolský tělocvik a sport.“ Ta stanovila pro VS tyto úkoly:

- vysokoškolský tělocvik a sport není vlastním úkolem vysokých škol, a proto nesmí překážet dokonalému plnění jejich vědeckých úkolů;
- protože se neúměrně zmnožily sporty, stanovit druhy tělocviku a sportu, které nejlépe vyhovují uvedenému účelu ústavu;
- protože řízení ústavu je pouze v rukou Smotlacha, který sám nese administrativní a finanční zodpovědnost, doporučuje se jmenovat alespoň asistenta, který by nesl část odpovědnosti;
- aby fakulta měla možnost nahlédnout do hospodářství a kontrolovat činnost ústavu;
- zřídit stálou zvláštní komisi na správné posuzování činnosti ústavu a k vyřizování agendy.⁴⁰⁷

Je také pravdou, že Smotlacha měl menší nedostatky ve splácení, např. vodného a stočného,⁴⁰⁸ účtů za telefonní hovory.⁴⁰⁹ Často to však bylo zapříčiněno zpožděním řádných státních dotací. Na druhé straně byl Smotlachův ústav pod stálou kontrolou, o čemž vypovídá několik kontrolních listin Zemského úřadu v archivu UK a o čemž píše také ve své knize.⁴¹⁰ V roce 1933 byla také vydána „dohledka nejvyššího účetního kontrolního úřadu u Ústavu tělocviku a sportu tělesné výchovy při univerzitě Karlově v Praze.“⁴¹¹ Všechny tyto okolnosti vedly Smotlachu k vydání přesné finanční zprávy o hospodaření VS v letech 1931, 1932 a zpětně i 1930. Do pohybu se dala také tvorba stanov ústavu.

Ve třicátých letech vznikala také jakási nepochopitelná domněnka, jako by VS odváděl studenty od práce ve škole a zdržoval je tak při studiích. Smotlacha na tyto výtky odpovídal, že tak může mluvit jen člověk plně do věci nezasvěcený, nebo ten, který je proti VS předpojatý. Oponoval těmi důvody, které se říkají při obraně tělesné výchovy a sportu i dnes. Právě opak byl totiž pravdou, protože VS byl skutečnou podporou studia posluchačů na vysokých školách. Studenti totiž potřebují při své práci v učebnách, v laboratořích a doma při převážně sedavé práci v uzavřených místnostech pohyb na zdravém vzduchu a vystřídaní a osvěžení po této duševní práci. Vše, co jim VS dává, je jim nenahraditelným prostředkem k získání nových sil. K tomu jim dopomáhá i celý systém VS, který navádí k tomu, jak cvičit poblíž své školy a bydliště a neztrácet tak čas při zbytečných přejezdech, nemluvě také o dané příležitosti nemajetným. Faktem také bylo, že např. většina členů vůdcovského a náčelnického sboru nejenže ukončila studium včas, ale ještě s vynikajícím úspěchem, který jim otevíral možnosti najít si významná místa při svém osobním pracovním uplatnění.⁴¹²

⁴⁰⁵ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1932, od MŠANO pod č. j. 128.891/32-IV/1. na lektorát tělesné výchovy při Českém vysokém učení technickém v Praze.

⁴⁰⁶ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, ze dne 20. února 1933.

⁴⁰⁷ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, Zápis ze dne 13. ledna 1933.

⁴⁰⁸ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935, Zemský úřad v Praze pod č. j. č. 675.73/1934 ze dne 12. 11. 1934.

⁴⁰⁹ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, Zemský úřad pod č. j. 349452 ze dne 18. 6. 1932 k děkanství Př. F. UK.

⁴¹⁰ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, 1934, 1935.

Srov. SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 247.

⁴¹¹ AUK, AS, Karton 55, inv. č. 796, č. j. 6-D-1933 ze dne 4. 3. 1933.

⁴¹² SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1931, s. 123, 124.

V roce 1935 musel VS v čele se Smotlachou čelit dalšímu nařčení týkajícího se opět záležitosti se členstvím ve VS umožněnému i nestudentům vysokých škol. Ústřední rada obchodnictva se obrátila k Rektorátu UK a kritizovala přebujelé členství VS, které se dotýkalo již více jak 10 000 členů. Psala: „Tím, že *Vysokoškolský sport* je tak rozsáhlým tělesem, podaří se mu získati u mnohých nezkušených a z části i nesolidních obchodníků pro svoje členstvo tak značné výhody, že tyto přiči se dobrým mravům a znemožňují řádným obchodníkům téměř existenci, neboť tito platí poctivě předepsané daně a zaměstnávají celou řadu obchodních pomocníků.“ „...obchodnictvo sportovními potřebami jest nuceno uhájiti těžce svoji hospodářskou existence proti podbízečům cen, kteří ve své činnosti jsou podporováni uvedeným lektorátem. Prosíme tudíž slavný rektorát, aby v této věci zakročil a dal lektorátu *Vysokoškolského sportu* příkaz, aby tato instituce vyloučila ze svého členstva všechny osoby, které nelze považovati za vysokoškoláky v pravém slova smyslu.“⁴¹³

Tím, jak rostla výkonnost sportovců startujících v barvách VS, rostla i různá kritika z řad fanouškovských činitelů některých sportovních klubů. Těch útoků si VS moc nevšímal právě proto, že se jednalo spíše o fanoušky a mívalo to spíše osobní ráz. Začátkem roku 1934 však přišla *kritika z řad sokolských*, tedy těch, od kterých by se to nejméně očekávalo.

V lednovém čísle časopisu *Sokol* psal dr. Lauda ve svém článku „Intelektuál v Sokole“ také o VS. Tam psal doslovně: „A demokratický stát co nejvyšší vychovatel? Místo, aby vysokoškolské studentstvo poslal do škol demokracie, jakými jsou sokolské tělocvičny, místo aby podporoval co nejužší styk nových generací intelektuálů s lidem, uzavírá dorůstající inteligenci v tzv. Vysokoškolském sportu ovládaném stavovskou domýšlivostí a pohrdáním plebejským průměrem. Není tu také jeden mohutný pramen fašistické neukáznivosti a nedemokratičnosti, právě nejvíce v řadách mladé intelligence? Že stát má ovšem peněz nazbyt na statisícové podpory této zbytečné organizace, je všeobecně známo. A Sokol má přes den plno prázdných tělocvičen a hřišť a večer nemá cvičitelů a vzdělavatelů.“

Tento článek byl možná spouštěcím mechanismem pro další, které následovaly ze sokolských řad.

V 7. čísle oficiálního týdeníku ČOS *Věstník sokolský* napsal prof. J. Šterc článek pod názvem „Kam patří intelligence.“ Tam v souhrnu vyslovuje tyto názory: „Vysokoškoláci se oddalují od těla národa měrou stále větší. Žijí v mnoha směrech sami sobě a o ostatní nemají velkého zájmu. Proč je tomu tak? Mám dojem, že je to zdůrazněné stavovství a proto i mnoho jiných úkazů. Vysokoškoláci se sdružují sami mezi sebou, starají se víc jen o sebe, žijí mezi sebou a vzdalují se ostatním vrstvám“ ... „S počátku závodily vysoké školy mezi sebou, ale na tom nepřestaly. A zde začíná to špatné. Z původního školního sportu, který je potřebou mládeže vysokoškolské, staly se sportovní kluby. Už nejde jen o závod za milou „Alma mater“, ale o závodění stůj co stůj! Při tom nerozhodovalo nakonec nic jiného, než výkon. Výkonnost byla a jest cílem. Toto snažení ubíjelo dokonce i akademickou čest. Za universitu a techniku už nezavodí jen vysokoškoláci: v barvách vysokých škol už závodí i středoškoláci, ale také řemeslníci, úředníci aj.“ ... „Vadí nám však ale něco jiného. To, že jde o veřejné peníze. Veřejnými penězi se podporuje činnost, která není důstojná tělesné výchovy vysokých škol.“

Protože tento dopis psal o vysokoškolských atletech, ti mu také veřejně odpovídají těmito slovy:

O samosprávě klubů VS – ta vyplynula jako logický důsledek praxe sportovního prostředí; atleti VS jsou však stále zapsanými posluchači a jako celek normálním vysokoškolským kolegiem; řádným členem Klubu atletů VS může být pouze plnoprávný akademik; každému studentu je ponechána svobodná vůle výběru prostředí, ve kterém chce svůj sport provozovat, tj. může si vybrat kterýkoliv klub nebo sokolskou jednotu.

Závodní lehká atletika a veřejné peníze – atleti nemají prázdných dotací, subvencí atd. z veřejných peněz; ústav VS měl zapsáno v roce 1933 celkem 1 500 členů pěstujících lehkou atletiku, z toho bylo v atletickém klubu VS organizováno 247 členů, z těch pak registrováno

⁴¹³ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935, Ústřední rada obchodnictva pod č. j. 3566/35, Dr K/Pf. k Rektorátu UK ze dne 15. 5. 1935.

jako závodníků 115; ponecháno je na úsudku čtenáře, jestli se jedná o „závodění stůj co stůj“, i když závodění samo představuje hodnoty uznávané nejen odborníky; za Univerzitu a Techniku startují vždy jen posluchači a absolventi těchto škol podle řádů Mezinárodní studentské konfederace (CIE).

Poměr k národu a Sokolu – máme blízké a přátelské styky se všemi sportovními kluby a ústředími v republice; v našem klubovém desetičlenném výboru máme plnou polovičku sokolů, kteří souběžně pracují v různých sokolských jednotách; téměř dvě třetiny našich členů jsou současně i sokoly; mnozí z nich jsou přeborníky ČOS.

Na tento článek zareagoval i dr. Smotlacha, ač jindy býval ke kritice zdrženlivý, přesvědčen o tom, že za něj mluví práce a docílené výsledky. Sám však byl nesmírně dotčen, neboť v letech 1913–1923 býval redaktorem Věstníku sokolského! Ve své odpovědi se zaměřil především na následující skutečnosti. I když z nedostatku pomocných sil, na které stát nepřispíval, dával oddílům samosprávu na půdě akademické, později při vývoji i na půdě spolkové, nikdy tyto oddíly neztratily formu vysokoškolského kolegia. Název *Vysokoškolský sport*, který může klamat nezasvěcené, jako by snad šlo jen o pěstování sportu, je pouhým zkrácením původního úředního názvu *Vysokoškolský tělocvik, sport a hry*,⁴¹⁴ který provedly sportovní hlídky časopisů ještě před válkou ve smyslu zkrácení dlouhého názvu. To, že některé oddíly přibírají do svých řad i své přátele, nevysokoškoláky, je dokladem velkého a upřímného demokratismu studentů VS, počet těchto mimořádných účastníků však dělá nejvýše 2–3 % celku. Velmi odvážnou je výtku, že se ve VS zneužívají veřejné peníze na činnosti, které mu nepatří. Pravdou je, že dotace poskytované VS státem jsou velmi nepatrné vzhledem k činnosti VS a k počtu cvičících posluchačů. Nejméně dvě třetiny provozních nákladů se dnes hradí z peněz získaných činností VS, veřejné dotace nestačí v dnešních poměrech ani na nejnutnější a nejzákladnější činnosti VS.⁴¹⁵

Nepravdivé byly zcela určitě obecné údaje o financích VS. Smotlacha totiž v letech 1930–1932 přesně a podrobně zveřejnil své účetnictví, především na straně příjmové. Například příjmy *Vysokoškolského sportu* v letech 1930–1932 tvořily tyto částky:

- 1930 – celkem 957 816,70 Kč (z toho činilo 674 000 Kč příjmy státní a 283 816,70 Kč příspěvky z vlastních podniků);
- 1931 – celkem 1 091 317,60 Kč (553 447,80 + 537 869,85 Kč);
- 1932 – celkem 1 027 252,30 Kč (454 375 + 572 877,30 Kč).

Z přehledu je možno vysledovat, jak se snižoval podíl řádných státních dotací a zvyšoval podíl vlastních produktů. I když vyúčtování přináší podrobný přehled o způsobu a výši získaných částek, většinou neobsahuje jasné vyjádření o výdajích.⁴¹⁶ Nutné je ještě dodat, že příjmy VS pocházely jednak ze všeobecných tax či příspěvků posluchačů, které činily ročně 7,50 Kč (u starších členů nebo příslušníků velkých oddílů sníženy na 5,50 a 3,50 Kč); z příspěvků hospitantů a škol v Marathonu; z podniků nejrozumnějšího poslání.⁴¹⁷

Sám Smotlacha ve své knize⁴¹⁸ vyjmenovává všechna kritická obvinění VS i jeho osoby. V jednotlivých kapitolách je pak vyvrací, jsou-li opodstatněná. Tato mnohdy nesprávná tvrzení o VS byla již mnohokrát vyvrácena, přesto se tvrdošíjně znovu vrací, jako by spoléhala na neinformovanost širší veřejnosti. Jednou je témuž člověku VS zbytečně velký, po druhé, když se jedná o rozšíření tělesné výchovy na vysokých školách v jeho rámci, zase příliš malý. Jednou je VS témuž člověku příliš demokratický, jindy zase příliš nedemokratický. Z ještě nejmenovaných kritických vyjádření k činnosti VS stojí za zmínku jmenovat nařčení ze zavádění drahých sportů a činností nepatřících do sportování (přednášková činnost, odbor fotografický a pěvecký), byla mu vytýkána nejednotnost a neodbornost vedení, podpora kastovníctví, neexistence osnov, podpora spolkové činnosti. Na příkladu nařčení ze zavádění drahých sportů je možno obecně odmítnout i další obvinění. Vždyť je skutečnost právě opačná – Smotlacha se snažil pod heslem

⁴¹⁴ Používal se také název Vysokoškolský tělocvik, sport a skauting.

⁴¹⁵ ČERNÝ, Emanuel. Útočí se na Vysokoškolský sport. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 3. s. 6–10.

⁴¹⁶ AUK, Př. F. UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935, přehled příjmů VS 1930–1932.

⁴¹⁷ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 247.

⁴¹⁸ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 467–470.

„drahé sporty levně“ i nemajetným studentům přiblížit určitá drahá sportovní odvětví – např. tenis, lyžování (akce Krkonoše českému studentstvu), plavání apod.⁴¹⁹

Vysokoškolský sport a Smotlacha samotný se v podstatě kritice ubránil a vzešly z toho i Stanovy VS. Jejich tvorba však nebyla jednoduchým aktem a trvala několik měsíců, než přešla několika koly schvalování. K vypracování těchto stanov byla pověřena komise sestávající z profesorů *Domina, Schoebauma, Hanzlíka, Žáčka a Němce*. Ta vypracovala návrh stanov, který byl potom ještě na společné schůzi zástupců profesorského sboru Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a profesorského sboru Vysoké školy speciálních nauk při Českém vysokém učení technickém konané dne 4. dubna 1933 diskutován. Stanovy byly posléze schváleny oběma profesorskými sbory a také akademickými senáty obou škol.⁴²⁰

2.2.3.2 Institucionalizace systému

Tehdejší definice vysokoškolského sportu zněla: „*Vysokoškolský sport Praha je instituce školská (úřední) a zároveň studentská (samosprávná) na českých vysokých školách v Praze, určená tělesné výchově, rekreaci a sportu posluchačstva českých vysokých škol. Základem VSP jsou ústavy tělesné výchovy při universitě Karlově a českém vysokém učení technickém v Praze, vybudované a řízené učitelem (lektorem) tělesné výchovy univ. doc. dr. F. Smotlachou, od r. 1910, kdy se stal učitelem sportovních her, resp. tělocviku a sportu při Karlově universitě na fakultě filosofické, resp. dnes přírodovědecké. Jelikož Ústavy ty slouží především kolegiím, přednáškám a cvičením vedoucího učitele obou ústavů, jsou základem VS vlastně tato kolegia.*“⁴²¹

„Úředním (školským) základem VS jest Ústav tělesné výchovy při českých vysokých školách v Praze, jež se skládá ze dvou rovnocenných ústavů, tj.:

1. z *Ústavu tělesné výchovy university Karlovy v Praze při fakultě přírodovědecké*, který je součástí této fakulty a byl vybudován svým ředitelem univerzitním docentem F. Smotlachou od r. 1910, kdy tento byl jmenován učitelem tělocviku, sportu a her na universitě Karlově (tehdy při fakultě filozofické);
2. z *Ústavu tělesné výchovy českého vysokého učení technického v Praze při vysoké škole speciálních nauk*. Také tento ústav byl vybudován doktorem Smotlachou, který jest jeho přednostou a zařídil jej od doby svého jmenování lektorem tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze r. 1919. Ústav je součástí své vysoké školy jako ostatní její ústavy.“⁴²²

„Účelem obou zmíněných ústavů je sloužiti především kolegiím (přednáškám a cvičením) vedoucího učitele a přednosty obou ústavů a starati se tak o tělesnou a brannou výchovu, pohybovou rekreaci (tělesná cvičení, turistika apod. za účelem osvěžení) a sport posluchačů a příslušníků vysokých škol, které prostřednictvím těchto kolegií se provádějí, jakož i starati se o všechny potřeby a zařízení tomuto účelu sloužící, dále podporovati svépomocné, tělovýchovné a sportovní snahy studentů. Účelem obou ústavů je také odborná, vědecká a publikační činnost v oboru tělesné výchovy a sportu. Oba ústavy jsou základem neboli ústředím VS, pokud konají svou činnost za spoluúčasti více méně samosprávných studentských sportovních oddílů apod., do nichž rozdělení jsou účastníci a návštěvníci obou ústavů neboli členové VS.“⁴²³

„...účastníky obou ústavů (řádnými členy VS) jsou především řádní a mimořádní posluchači, absolventi do 3 let, hospitanti a jiní příslušníci vysokých škol ...

...zápis do obou ústavů se děje u řádných posluchačů vysokých škol (university Karlovy a čes. vys. učení technického v Praze) jednak na vysoké škole či fakultě, na které posluchač

⁴¹⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 411.

⁴²⁰ AUK, AS, Karton 55, inv. č. 796, děkanství Př. F UK pod č. j. 3424/32.33 k akademickému senátu UK.

AUK, Př. F. UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, děkanství Vysoké školy speciálních nauk na Čes. vys. učení technickém v Praze pod č. j. 1103/33. k děkanství Př. F UK.

⁴²¹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 9.

⁴²² TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 63.

⁴²³ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 63.

studuje, zápisem příslušných kolegií do indexu, jednak odevzdáním zvláštní přihlášky ústavu, doložené průkazem o studiích ...

...účastníci a návštěvníci obou ústavů, tj. frekventanti, zapsaní do přednášek a cvičení vedoucího učitele Smotlachy, tvoří při své činnosti oddíly, odbory (kluby, kroužky, sbory) a střediska ...

...ty se nejčastěji váží na tělocvičny, hřiště a cvičebny a na sídlo obou ústavů, jež je pak hlavním střediskem a zároveň ústředím VS...⁴²⁴

„...*Všechna činnost obou ústavů se děje od začátku pokud možno společně.* Tím způsobem se Smotlachovi podařilo spojit pražské české studentstvo obou hlavních směrů studia (univerzitního a technického) v jeden celek. Postupuje se tak, že věci správy a činnosti obou ústavů, pokud vyžadují schválení nadřízených úřadů, se projednávají buď v profesorském sboru (resp. děkanství) přírodovědecké fakulty university Karlovy nebo vysoké školy speciálních nauk českého vysokého učení technického v Praze a to podle toho, které vysoké školy se projednávají věc týká. Ve věcech společných nebo zvlášť významných se uvědomuje i druhá vysoká škola.“⁴²⁵

Hlavním úkolem VS je tělesná a branná výchova a s ní spojená povahová výchova vysokoškolského studentstva, zajištěná činností tělovýchovnou, rekreační a sportovní, spočívající ve všeobecném i speciálním zdokonalení vysokoškoláka po stránce tělesné i duševní. Dalším úkolem je, aby student rozvinul své tělesné schopnosti do nejvyšší míry buď ve smyslu uměleckém (např. rytmika, krasobruslení), nebo sportovním, kde uplatňuje sílu, obratnost, vytrvalost, odvalu a pohotovost (atletika, lyžařství, šerm, sportovní hry atd.). U starších příslušníků VS od 25 let výše, o ně je také nutno se starat, jde zejména o udržení tělesných a duševních vlastností. Všechny tyto úkoly a snahy jsou *vyjádřeny hesly*:

„*zdraví, síla, brannost, vítězství a krása...*“

„...*práce, spolupráce, a dělba práce...*“

„...*jednota, kolegiálnost, a loajálnost...*“⁴²⁶

Teoretickým zdrojem celého Smotlachova *Vysokoškolského sportu* se stala tzv. Smotlachova biologická metoda *biologické tělesné výchovy*. Ta je velice širokým a souhrnným teoretickým dílem zabývajícím se celým komplexem otázek. Je metodou vědeckou, zdůrazňující pudový základ pohybu, jejím předmětem je člověk od narození do stáří jako součást svého národa. Všimá si historie tělesné výchovy ve světě, ze které přejímá všechny vědecky ověřené metody cvičení; poukazuje na chyby v pohybových dovednostech a vývojových vadách obyvatel, nalézá jejich příčiny.⁴²⁷

Oddílová organizace VS

Poskytovala svépomocný tělocvik, sport a rekreaci tisíců studentů přihlášených do VS. Jejím účelem byla dělba práce, již je možno dosáhnout všech úkolů a cílů VS při tak velikém počtu účastníků, aniž se tím porušuje vědomí jednotnosti celku u členů jednotlivých oddílů a odborů. Oddíly VS Praha bylo možno třídit podle několika dělítek:

1. Oddíly VS podle formy organizační

a) *Oddíly třídní (školní)* se podobaly třídám ve školách. V určitou hodinu se příslušníci oddílu sešli ke svému cvičení pod vedením učitele. Někdy měly význam kmenových oddílů.

b) *Oddíly osobní* byly neveliké oddíly se samostatným osobním vedením, které bývaly většinou včleněné do kmenových oddílů (většinou turistické, ale i venkovské oddíly).

c) *Oddíly klubovní*, které vznikly především kvůli závodnímu sportu. Organizovaly pak i jednotlivé odbory.

2. Oddíly VS podle poměru k ústavům tělesné výchovy

⁴²⁴ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 64.

⁴²⁵ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 64.

⁴²⁶ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 71–78.

⁴²⁷ Biologická metoda je blíže rozpracována v díle:

SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938, s. 185–207.

A) Oddíly, jež jsou součástí spojených ústavů

a) *Oddíly školní (třídní)*, utvořené na základě místního a časového rozvrhu. Byly obdobou školních tříd, resp. kolegií.

b) *Oddíly kmenové* jako obdoba sportovních klubů nebo tělocvičných jednot, které byly vytvořeny za účelem intenzivnějšího a úspornějšího pěstování významných tělocvičných a sportovních odvětví a organizovány většinou samostatně.

c) *Oddíly včleněné (osobní)* byly menší oddíly vytvořené obdobou skautských oddílů, řízených jedním nebo několika vůdci pod dozorem přednosty obou ústavů. Přičleňovaly se obvykle v některých sportovních oborech ke kmenovým oddílům.

B) Oddíly doplňující a rozšiřující organizaci vysokoškolského sportu

d) *Oddíly připojené* – např. oddíly ve studentských kolejích a venkovské oddíly

e) *Oddíly rámcové (přátelské)* byly spolky řízené alespoň částečně přednostou obou ústavů, věnovaly se speciálnější činností. Patřily k nim odbor šachový, hudební, fotografický, filmový, ale také oddíly dopravních sportů jako cyklo, moto, auto, aero.

3. Oddíly VS podle místa, kde sídlily, nebo podle oblastí, z nichž braly členstvo (toto rozdělení bylo dělídlem např. ve dvacátých letech)

a) *Oddíly středisek VS, hřišť apod.* Byly to především všechny oddíly třídní (školní), jež se vázaly místem na příslušné tělocvičny, hřiště, plovárny, loděnice apod. Nejvíce těchto oddílů bylo umístěno v Marathonu a v připojených tělocvičnách, jež byly do jisté míry i oddíly kmenovými pro obory organizačně přímo souvisejícími s ústavem.

b) *Oddíly kolejí studentských center*, jejichž členy byly obvykle všichni členové kolejí. Každá kolej měla obvykle svůj odbor (oddíl) tělocvičný, volejbalový, tenisový, tabletenisový, turistický, atletický atd., které byly buď součástí Ústředního oddílu této koleje, nebo samostatné.

c) *Oddíly škol a fakult*, např. oddíl právnický, lékařský, zemědělský, lesnický, stavební apod.

d) *Oddíly národnostní a krajové*: např. oddíl podkarpatsko-ruský, německý, maďarský, ukrajinský, bulharský, jugoslávský, rumunský, estonský, židovský atd. Úřední řeč těchto oddílů, i pokud se cvičilo, byla čeština.

e) *Oddíly částí Prahy*: např. oddíl vinohradský, letenský (ČASK), polabský, smíchovský, žižkovský, libeňský, krčský, strašnický, vyšehradský, atd. Tyto oddíly měly za členy většinou místní studenty; přibíraly často i hospitanty, což bylo u ostatních oddílů většinou výjimkou.

f) *Oddíly venkovské*, které bývaly obvykle oddíly osobními, řídčiji klubovními. Celkem jich bylo 56, z nichž většina v Čechách (44), 8 na Moravě a ve Slezsku a 4 na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Jejich činnost se rozvíjela hlavně o prázdninách.

4) Oddíly a odbory VS podle práce a činnosti – celá oddílová organizace VS byla vybudována za účelem zdokonalení a zvýšení činnosti a práce VS ve všech směrech. Struktura oddílů byla následující:

A) Oddíly činnosti tělovýchovné a sportovní

a) Oddíly činnosti teoretické a teoreticko-praktické

b) Oddíly činnosti praktické

c) Oddíly a odbory (sbory) k řízení práce tělovýchovné, branné a sportovní

B) Oddíly (odbory) k práci odborné a vědecké

C) Oddíly se speciální činností (brannost, rekreace)⁴²⁸

Počty studentů

Jak je patrné na přiložené tabulce, celkový počet studentů se již blížil k 9 tisícům.

⁴²⁸ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 79–88.

Tabulka č. 14 – Počet frekventantů (účastníků a návštěvníků) kolegií doc. dr. Smotlachy (v obou ústavech těsné výchovy) podle škol a fakult v roce 1932/33⁴²⁹

Univerzita Karlova	Muži	Ženy	Celkem	Všech
Práva	1218	191	1409	
Medicína	736	151	887	
Filozofie	417	162	579	
Přírodní vědy	465	107	572	
<i>Celkem</i>	2836	611		3447
Pražská technika				
Architektura	212	20	232	
Stavatelství	993	118	1111	
Strojní inženýrství	631	0	631	
Chemie	182	45	227	
Zemědělská a lesní	337	4	341	
Speciální nauky	283	62	345	
Obchodní	431	71	502	
<i>Celkem</i>	3069	320		3389
Ostatní vysoké školy v Praze				
Akademie věd a umění	39	20	59	
Německá univerzita	21	9	30	
Německá technika	11	8	19	
Husova bohoslovecká fakulta	91	0	91	
Škola pedagogických studií	12	9	21	
<i>Celkem</i>	174	46		220
Všech vysokoškolských	6079	977		7056
Odborné střední školy				
Umělecko-průmyslová	84	39	123	
Konzervatoř hudby	53	29	82	
Střední a různé odborné školy	375	401	776	
<i>Celkem</i>	512	469		981
Hospitanti	212	429		641
<i>Celkem všech</i>	6803	1875		8678

Střediska Vysokoškolského sportu

Oba ústavy (ústředí VS) byly umístěny ve II. poschodí v Marathonu, Praha II., Černá ulice 7a. Zde se soustřeďovala činnost organizační, vědecká, správní, hospodářská atd.

1. *Hlavním střediskem VS byl Marathon.* Měl 3 tělocvičny, prostorné šatny, dvoje teplé sprchy, místnosti pro schůze oddílů a přednášky. V roce 1931/32 zde cvičilo 2 635 studentů a hospitantů. K Marathonu jako středisku byla připojena i tělocvična v Křemencově ulici a tělocvična v Resselově ulici. V Marathonu byla v zimě soustředěna všechna hlavní kolegia a koncentrovala se sem i organizace mnoha sportů (turistika, táboření, horolezectví, lyžařství, sáňkování, cyklistika, střelectví, apod.). Konala se zde i veřejná vystoupení v gymnastice, boxu, šermu, stolním tenisu, a jiných sportech.

2. *Strakova akademie* – byla druhým střediskem VS. Bylo zde venkovní hřiště s atletickou dráhou, prostorná tělocvična, zvláštní místnost pro stolní tenis, 6 tenisových kurtů (z nich 2 červené) a 4 dvorce na volejbal. Sloužila jako tréninkové místo především atletům, basketbalistům, volejbalistům, ragbistům, hokejistům, lyžařům, boxerům. Vcelku se zde zúčastňovalo cvičení ročně 1 300 studentů a studentek v 60 oddílech.

3. *Hřiště na Petřském nábřeží* – bylo určeno pro 800 členů VS ze 35 oddílů. V zimě bylo střediskem krasobruslení a hokeje na ledě, v létě tenisu, volejbalu, lukostřelby a gymnastiky pod širým nebem. Bylo zde celkem 6 tenisových dvorců, 3 volejbalové, 1 basketbalový a centrální dvorec pro tenis, volejbal, basketbal, gymnastiku, box apod. V zimě zde bylo kluziště. K hřišti byla přidružena zimní plovárna v Klimentské ulici, která poskytovala pro členy VS velké výhody a byla střediskem závodního plavání VS i se skoky do vody a vodním pólem.

4. *Hřiště Královská (Císařská) louka* – obhospodařovalo ročně 1 200 studentů ve 40 oddílech. Bylo zde 9 tenisových dvorců, velká loděnice, 1 volejbalový dvorec, hangár pro letce, šatna ke koupališti. Bylo to centrum kanoistiky VS a v létě centrum smíchovského oddílu

⁴²⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 57.

VS. V létě se na Císařské louce soustřeďovali členové VS k bezplatnému koupání a plavání. Stolní tenis se hrál v klubovně i na hřišti, pozemní hokej na hřišti na podzim a na jaře.

5. *Hřiště na Růžku* – se rozkládalo na rozhraní Bubenče a Dejvic na Podbabské třídě a bylo důležitým střediskem VS pro 1 200 studentů ze 30 oddílů, v důležitém místě pro novostavbu pražské techniky. Mělo 12 dvorců pro tenis, 2 na volejbal, hřiště pro fotbal, házenou, ragby, pozemní hokej, kluziště pro hokej na ledě a krasobruslení, prostorné šatny a klubovny s místem pro stolní tenis. Hrál zde několik důležitých oddílů VS; tenisových celá řada (např. ruský), oddíl Podbaba, oddíl stolního tenisu, krasobruslařský, volejbalový atd.

6. *Hřiště u Radiostanice* (za Vinohrady u St. Strašnic) mělo 8 dvorců na tenis, 2 dvorce na volejbal, 2 stoly na stolní tenis, 1 hřiště na basketbal a na pozemní hokej. Chodilo sem 700 studentů organizovaných ve 20 oddílech.

7. *Hřiště na Albertově a pod Karlovem* mělo celkem 7 dvorců na tenis, 2 dvorce na volejbal. Cvičilo zde asi 700 studentů, nejvíce z fakulty přírodovědecké a také medicí z blízkých ústavů lékařské fakulty.

8. *Hřiště letenské* pro fotbal, házenou, ragby a volejbal. Sportovalo zde na 400 studentů především velkého oddílu ČASK, Studentské kolonie, koleje jugoslávské. VS dostal také právo na užívání atletické dráhy ČsAAU na Letenské pláni, kde trénoval i ragbyový oddíl VS.

9. *Hřiště na Manínách* (u libeňského mostu) bylo důležité hřiště pro Libeň a Holešovice (400 posluchačů). Bylo zde dosud postaveno 6 tenisových dvorců a 1 volejbalový.

10. *Hřiště ve St. Dejvicích (ČASK)*, v *Braníku* a v *Krči* se v té době připravovala. Dosud byly hotovy 2 dvorce ČASKu v Dejvicích.

11. *Hřiště na Hradčanech* (Lobkowiczova zahrada) mělo 4 tenisové dvorce.

12. *Letiště v Letňanech*, kde Aeroklub VS vlastnil velký letecký hangár. Středisko bylo pod správou Aeroklubu VS.

13. *Farma na Libeňském ostrově* se zahradou a cvičišťem byla střediskem školy a studia v přírodě i táboření pro pražské studenty.⁴³⁰

Aby uspokojil všechny své členy, byl VS v Praze nucen si i dále pronajímat další sportoviště: tělocvičny v gymnáziích v Resslově a Křemencově ulici, hřiště v Troji, u Budče, svou výuku prováděl na dvou letních plovárnách, 3 zimních plovárnách, využíval i 2 vojenských střelnic.⁴³¹

Tuto situaci se sportovišti trefně popsal rektor Českého vysokého učení technického **prof. Viktor Felbr** (1880–1942, na obrázku) při příležitosti konání slavnostní akademie na paměť 20 let *Vysokoškolského sportu* dne 22. listopadu 1930 v Marathonu těmito závěrečnými slovy svého projevu: „Vysokoškolská tělesná výchova vyžaduje hojně plochy pro cviky a sporty na čerstvém vzduchu, potřebuje tělocvičen, plováren atd. To vše má dnes Ústav tělesné výchovy jen v nájmu. Přejí neúnavnému docentu dru Smotlachovi, aby příští jubileum Vysokoškolského sportu a tělocviku slavil pod vlastním krovem Ústavu tělesné výchovy a na vlastním stadionu“.⁴³²

Koleje a studentská centra (se zaměřením na studenty pražské techniky)

Byly velice důležitými centry VS, neboť téměř všichni ubytovaní na kolejích byli jeho členy. VS podporoval rozvoj tělesné výchovy a sportu ve všech pražských studentských kolejích, poskytoval a pomáhal tam stavět a zařizovat tělocvičny a další objekty.

Masarykova kolej v Dejvicích měla 630 členů VS. Byla to největší kolej, která měla 3 tenisová hřiště, 2 volejbalové dvorce a vlastní tělocvičnu. Měla k dispozici také hřiště (kluziště) VS v Dejvicích na Růžku, kde studenti hráli fotbal, pozemní hokej, ragby; v zimě kanadský hokej, bruslili atd. Její členové cvičili také v tělocvičně a na hřišti ve Strakově akademii, v tělocvičnách Marathonu a na jiných blízkých hřištích VS. Oddíl Masarykovy koleje

⁴³⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 192–196.

⁴³¹ TÝŽ. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1931. s. 30.

⁴³² TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 454.

byl ze všech kolejních oddílů nejsilnější. Ze zprávy o činnosti Masarykovy stud. koleje za rok 1932 lze vyčíst následující údaje:

Volejbalový odbor – výsledky docílené proti vynikajícím klubům z Prahy i venkova mluvily jasně o vynikající kvalitě mužstva. V turnaji o pohár doc. Smotlachy získalo II. cenu, v pohárové soutěži o pohár min. rady dr. Říhy dobylo I. ceny. Mužstvo bylo z formálních důvodů zařazeno do II. ligy, v níž dobylo hladce prvního místa. V mistrovství pražských kolejí a studentských středisek získalo celkem 6 mužstev koleje tato umístění: I. tým 1. místo, II. tým 3. místo, III. tým 4. místo.

Tenisový oddíl – byl největším na koleji, když se do něj přihlásilo 180 členů. Kurty byly na koleji 3 a měly dobrou kvalitu. Jeden z nich byl vyhrazen žebříčkovým zápasům a sloužil jako závodní. V tělocvičně koleje byla zřízena tréninková zeď.

Oddíl stolního tenisu měl k dispozici 3 hrací stoly. Hrály se neustále 2 žebříčky, sestavené z 18 hráčů. V mezikolejním mistrovství družstev se umístily týmy MSK na I., III. a IV. místě, když studenti Kožíšek a Sedláček byli klasifikováni jako první a druhý ne žebříčku.

Lehkoatletický oddíl MSK dobyl mezikolejního mistrovství na jaře 1932. Oddíl měl k dispozici 2 doskočiště na dvoře a provizorní závodní dráhu v délce asi 150 metrů. K volnému použití bylo ponecháváno i různé náčiní. Cvičení probíhala i v zimě, zúčastňovalo se jich kolem 20 atletů. V sobotu atleti podnikali přespolní kondiční výběhy.

Krasobruslařský oddíl sdružoval kolem 40 členů; průměrná návštěva kurzu na kluzišti VS v Dejvicích na Růžku činila 15. Kroužek uvažoval o otevření vlastního kluziště na dvoře koleje, i když plocha by nebyla veliká.

Oddíl kanadského hokeje byl nejmladším ze všech. Bylo do něj přihlášeno 20 hráčů, vesměs dobrých bruslařů a závodně ostřílených. Chyběl jen potřebný inventář, aby tým mohl zasáhnout do soutěže mezi studentskými mužstvy. Trénoval na kluzišti na Růžku.

Fotbalový oddíl hrál spíše rekreačně, než závodně. Bylo sehráno několik zápasů mezi studentskými mužstvy.

Šermířský oddíl byl zřízen na žádost kolejáků kuratoriem koleje, jež opatřilo z vlastních prostředků potřebné náčiní a instruktora. Cvičení se konala pravidelně 1x týdně po dvě hodiny pod vedením instruktora z Vojenské tělocvičné školy v Praze. Průměrná účast ve cvičení byla 15, pěstoval se šerm šavlí a fleretem.

Boxerský oddíl se těšil velké popularitě v koleji. Díky lektorátu byl boxing jedním z nejlépe vybavených kroužků v koleji; měl vhodně upravenou i malou místnost za velkým sálem. Členové kroužku mívali pravidelně cvičení 2x týdně.

Oddíl tělocvičný organizoval hodinu gymnastiky ve Strakově akademii a v Marathonu. Na koleji byly zavedeny i ranní půlhodinky, které se setkaly s velkým zájmem, i když převážně ve zkouškovém období byly pak návštěvy kolísavé.⁴³³

ČASK Praha – letenský oddíl VS vznikl splynutím sportovního odboru Spolku posluchačů strojního a elektrotechnického inženýrství na České vysoké škole stroj. a elektrotech. inž. při Českém vysokém učení technickém v Praze, tak řečeného Vysokoškolského teamu strojního Praha, založeného v roce 1921, a Sportovního odboru Spolku československých právníků „Všehrd“ v Praze, když fúze byla provedena v roce 1925 pod záštitou VS resp. jeho přednosty dr. F. Smotlachy.

Fotbalový odbor byl nejstarším odborem ČASK Praha, jelikož již od svého založení 1921 byl Vysokoškolský T. S. Praha členem Čsl. svazu fotbalového – Středočeské župy, jejíhož mistrovství se účastnil. Mohl se pochlubit největšími mezinárodními úspěchy ze samostatných zájezdů klubu do Německa (Míseň, Kassel, Fulda, Hersfeld) a také starty svých borců v mužstvech ČSR na studentských hrách v Římě a v Paříži. Také v republice měl prvotřídní zvuk jak v Praze, tak i na venkově. Připomenout se mohou jeho vítězství nad výborným východočeským SK Pardubice a nad silným II. profesionálním mužstvem AC Sparta Praha ve 3. ročníku Malostranského poháru. Ve *Vysokoškolském sportu* a vůbec ve studentském sportu

⁴³³ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 197, 361–363.

neměl v tomto odboru konkurenci. Pravidelný trénink se konal vždy ve středu a v pátek na hřišti u Studentské kolonie na Letné. Odbor stavěl pravidelně pět vyšších mužstev: M (mistrovské); R (rezervní); J (juniorské); Z (zájezdové); D (doktorské tj. klubové Old boys) a příležitostně K (kombinované).

Dorostenecký odbor pro středoškoláky od 14 do 18 let. Jemu vděčil za neustálé doplňování svých mužstev mladými, nadějnými borci.

Kanadský odbor (lední hokej) byl jedním z nejúspěšnějších v ČASK, neboť zvítězil bez ztráty jediného bodu ve II. třídě mistrovství Pražské župy Čsl. svazu kanadského hokeje a od roku 1932 hrál v pražské I. třídě, kde byl jediným reprezentantem vysokoškolského sportu. Z výsledků stojí za zmínku nerozhodný zápas s SK Slavia Praha a těsná prohra o jednu branku s SK Zbraslav a ČKS Vyšehrad 07.

Hokejový odbor pěstoval jak pozemní hokej o 7 (bandy), tak i 11 (land) hráčích. Současně to byla dobrá příprava na kanadskou sezónu. Trénoval pravidelně ve středu na hřišti u Studentské kolonie na Letné.

Atletický odbor nebyl tak dobře vyvinut, jak by tento sport potřeboval.

Lyžařský odbor byl již po několik let členem Svazu lyžařů. Jeho činnost se omezovala na pořádání zájezdů na hory, zvláště o Vánocích.

Šachový odbor hrál jak v klubovnách na kurtech v Dejvicích, tak i „Na Trocnově“. Kromě uvedených odborů měl ČASK ještě odbory pro ostatní činnost jako odbor společenský (pro organizaci společenských podniků klubu), kondiční (pro bezplatné získávání kondic) a rekreační (pro získávání výhod členstvu při návštěvách podniků všeho druhu).⁴³⁴

Akademická mistrovství

Především činnost Ústavu pro tělocvik a sport (tělesné výchovy) při Univerzitě Karlově; Ústavu (lektorátu) tělesné výchovy při Čes. vys. učení technickém v Praze, Vysokoškolského sportu v Praze a VS v Brně přispívala k pořádání akademických mistrovství a také všestudentských přeborů ČSR v té době. Tyto mistrovské závody se konaly v mnoha sportovních odvětvích nejspíše každým rokem.⁴³⁵

Činnost VS o prázdninách

Vysokoškolský sport se snažil zařídit všechna cvičení tak, aby se konala v době ve studiu nepřekážející. To bylo v době ranní nebo večerní, v neděli, ve svátek a samozřejmě zvláště z důvodu rekreačních o všech vysokoškolských prázdninách, jako o Vánocích, v pololetí a o Velikonocích. Činil tak také podle zásady biologické tělovýchovné metody, vyžadující nepřetržitost tělesných cvičení bez přerušení po celý rok. Pro tělesné cvičení, mělo-li se jím dosáhnout určeného cíle, nemohla platit pravidla, kterými se řídily studijní rozvrhy a uspořádání přednášek ve školním roce. Vyžadovala se zde nutná pravidelná a nepřetržitá činnost.

Proto se VS staral o vysokoškolské studenty i o hlavních prázdninách a ponechával svá hřiště v Praze otevřená pro všechny, kteří nemohli na venkov. Vedle toho se staral, aby všichni jeho členové mohli strávit hlavní prázdniny pokud možno na venkově v přírodě. Proto VS podporoval turistiku, které se o prázdninách věnovali vesměs všichni členové VS. Jedni cestovali po republice, kde se zvláště vyhledávaly horské oblasti jako Krkonoše, Slovensko, Podkarpatská Rus; druzí jeli do ciziny za poznáním světa, či za osvěžením a ozdravením.

Jako ukázka atraktivní prázdninové činnosti může sloužit *výčet akcí známého turistického a kanoistického oddílu prof. Wály*, který byl činný již od roku 1924. Léto 1925: Kanoistická výprava z Bratislavy po Dunaji do Černého moře; 2 lodi; dráha 1200 km. Léto 1926: Cesta na kánoích z Bodamského jezera po Rýnu a Rhóně do Marseille; 3 lodi, 6 členů. Léto 1927: S kánoemi z Prahy proti Vltavě koníčkovaním do Zvíkova; odtud pícháním proti Otavě do Písku; jízda na kánoích zpět; 7 lodí; 16 osob. Léto 1928: Cesta na kánoích z Prahy po Vltavě a Labi přes Drážďany do Magdeburgu, odtud kanálem přes Berlín do Odry a po ní přes Štětín do

⁴³⁴ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 363–365.

⁴³⁵ Srovn. TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 310–365.

Swinemünde; 9 kánoí, 19 osob; 890 km. Léto 1929: Ve Švýcarsku na kánoích napříč Vierwaldstadtským jezerem z Fluelen do Luzernu, odtud po nesplavné Reuse a Aaře do Valdshutu na Rýně; vlakem do Ulmu, odtud loděmi po Dunaji přes Vídeň do Bratislavy; 11 lodí, 23 osob; 870 km. Léto 1930: Stálý tábor u Varny na Černém moři, jízdy na kánoích po moři, vodní sporty, výlety atd.; 11 lodí; 23 osob. Léto 1931: Alpy, turistická výprava, cesta vlakem a pěšky, v italských Alpách výstup na Monte Pasubio; Itálie a Korsika; 12 osob, 5 stanů; putovní tábory. Léto 1932: Kanoistická výprava z Prahy po Vltavě a Labi; Drážďany, Magdeburg, před Hamburkem u Lauenburku kanálem přes Lübeck do Travemünde, odtud do Hamburku; 8 kánoí; 16 osob; 900 km.⁴³⁶

Letní vysokoškolský tábor

Existovalo tehdy několik rekreačních táborů VS a dva tábory, které zřídil a po několik let udržoval Studentský zdravotní ústav v Praze – v Párnici na Slovensku a v Pacově v Čechách. Sem se po celý červenec a srpen sjížděli vysokoškoláci, „aby upevnili a rozmnožili své zdraví, celoročním studiem a nemalými existenčními starostmi otřesené.“ Program těchto táborů již byl velice podoben dnešním výcvikovým kurzům – ráno rozcvička, celodenní rekreační pohyb ve formě volejbalu, fotbalu, lehké atletiky a koupání v táborovém koupališti, vše pod odborným vedením cvičitelů a vůdce tábora. O pořádek se starala šestičlenná služba za vedení jednoho důvěrníka, strava byla vydávána s pravidelností 5x denně. Vše se odehrávalo v kamarádském prostředí prošípaném podárenými podniky, vtipy, písničkami a pohnutými diskusemi, vše končící každý den večerkou o 22 hodině.⁴³⁷

Vědecká a publikační činnost

František Smotlacha a několik jeho kolegů se zabývali také tělovýchovnou vědeckou činností. Pod řízením Smotlacha bylo vydáváno periodikum *Nová tělesná výchova*, které bylo na své první straně charakterizováno jako *List pro tělesnou výchovu, tělocvik, sport, hry, skauting a pro vědecké studium těchto oborů*.⁴³⁸ Vycházelo od roku 1927 až do roku 1939. I když články zde publikované byly z větší části většinou teoretické, zachycovaly zajímavé názory, praktické postřehy a teorie. Kromě tohoto časopisu Smotlacha vydával i další knihy s teoreticko-vědeckou problematikou. V mnoha případech byly tehdejší problémy stejné jako dnes. Jen pro ilustraci a zajímavost uvedu pár příkladů:

- Hesla „prodřít“ a „vyplavit“ člověka při tělocviku; „modré pondělí“ po nedělní rekreaci – se zabývají tehdejšími přetěžováními mladého organismu jak při hodinách tělocviku, tak i přehnané rekreační činnosti o víkend. Smotlacha zde poukazuje na jev, kdy se předcházející trvalý nedostatek pohybu nahrazuje násobeným pohybem najednou, při kterém dochází k přechýleným drobným poraněním. Tento neduh je ještě často znásoben nadměrným používáním vody, např. v lázních, při koupání a plaveckém cvičení venku v přírodě či v zimních plovárnách. To se častokrát děje i o víkendech, což zapříčiňuje, že nejen v pondělí, nýbrž i několik dalších dní nejsou lidé schopni normálně pracovat, ba i někdy onemocní.⁴³⁹
- Heslem „hrdinská prsa“ se poukazuje na starý zvyk pocházející z rakouské armády, kdy zejména mladí muži se snažili silně vypnout a povznést hrudník za současného zdvižení ramen a vtažení břicha. Tento zvyk však převzali postupně i turneři, gymnasti a tělocvičné jednoty VS. To vedlo k nezdravému a škodlivému typu dýchání, kdy bylo omezeno břišní dýchání a využíváno zejména hrudní dýchání s využitím malé části plic. Byla tím zmenšena kapacita plic, příjem kyslíku a okysličování krve, čímž došlo

⁴³⁶ VALJENT, Zdeněk. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ – historie a současnost. *Studia Kinanthropologica*. 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206, ISSN 1213-2101.

Srov. *Knihy o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 375–379.

⁴³⁷ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1935. s. 181.

⁴³⁸ TÝŽ. *Některé nedostatky dnešní výchovy*. Praha: Knihovna tělesné výchovy, 1937.

⁴³⁹ TÝŽ. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938. s. 53–57.

k paradoxu, že ti, co měli být nejzdravější, jako důstojníci, tělocvikáři a sportovci, nedosahovali dlouhého života.⁴⁴⁰

- „Tělesná výchova v přírodě“ byla ve VS velice podporována a prováděna zejména na základě teorie Svojsíkova skautingu. Ten měl blahodárný vliv na tělesnou i duševní konstrukci člověka. Dával si za cíl vypěstovat u mládeže především tělesnou všestrannost ve shodě s životem v přírodě doplněným výchovou k morálce, kázni a životní rovnováze.⁴⁴¹
- „Tělesná výchova dívek“ se také stala důležitou součástí programu VS. Byla vyzdvihována její důležitá funkce pro správné držení těla a harmonické fungování všech vnitřních orgánů, jež mají nezastupitelný význam na průběh těhotenství a porodu.⁴⁴²
- Problémem tzv. „kusosti tělesné výchovy“ se Smotlacha zabýval velice podrobně. Kritizuje tehdejší zanedbávání duševní a společenské stránky při tělesné výchově a řízenou pohybovou činnost jen ve 2 hodinách týdně, která byla navíc zaměřena jen na krátký úsek života při školní docházce.⁴⁴³

Hlavním vědeckým garantem všech vydávaných děl v knihovně *Nové tělesné výchovy* byl sám doc. František Smotlacha (jeho publikace budou vzpomenuy v životopisu). Především v posledních letech před II. světovou válkou se však začali prosazovat se svými díly i další autoři, jako např.:

Bratři Slívové – Technika krasobruslení; *prof. dr. Bělehrádek* – Podmínky růstu u člověka; *dr. K. Hilgartner* – Potřeba tělesných cvičení pro člověka v pokročilém věku; *František Kučera* – Výchovná a rekreační stránka skautingu; *Jaroslav Hainz* – Základy krasobruslení; *Vladimír Syrovátka* – Rus – Kánoe a kajak; *Josef Šanda* – Přirozený vývoj pohybu a činnosti dítěte do 6. roku; *dr. Josef Láb* – Způsobilost člověka k tělesným cvičením; *MUDr. Ladislav Riedl* – O nervositě dětí – Lenost dětí v očích lékaře – Tělocvik při srdečních vadách – Význam kapilaroskopie jako metody vyšetřovací při výk. sportu – Průmyslová hygiena; *S. F. Dobo* – Základy jiu – jitsu; *Štefan Kelen* – O stolním tenisu; *Ing. M. Nekola* – Reportáž z Maroka; *Ir. Lexová-Zámotná* – Tanec v dávných dobách; *Ladislav Hailich* – Tělesná výchova a lidský život; *Guth-Jarkovský* – Vývoj českého olympismu.⁴⁴⁴

2.2.3.3 Sportovní úspěchy VS Praha a jeho osobnosti

I když Ústředí VS vždy kladlo hlavní důraz na své tělovýchovné, rekreační, vědecké, branné, organizační a hospodářské výsledky, také v závodním sportu nezůstával nic dlužen své pověsti a v mnoha sportovních odvětvích se zařadil do čsl. špičky. Nejvýznamnější a všeobecně uznávané úspěchy přinášel oddíl atletiky. Hned za ním byly zimní sporty – především běh na lyžích, krasobruslení, rychlobruslení a hokej; velice známé byly také úspěchy v kanoistice, sportovních hrách, v dopravních a motorových sportech.⁴⁴⁵ Jako příklad šíření slávy a povědomí VS v české sportovní veřejnosti může sloužit např. zkrácený seznam červnových sportovních novinových zpráv čerpající z akcí jedné květnové neděle: „VS bojoval v neděli 28. 5. 1933 úspěšně na deseti frontách. Je to především skvělé vítězství tenistů VS 9:0 proti Slavii v mistrovství I. ligy. V akad. přeborech, pořádaných VS ve střelbě na voj. střelnici v Kobylisích, vítězí Dousek (Technika). V lehkootletickém utkání Praha – Brno tvořili borci VS, Kněnický, Fišer, Šimek, Krátký, Kozák, Svatoš, Baracz, Hron, Slezáček a Juránek hlavní oporu Prahy. V Polsku ve Varšavě reprezentoval náš Dr. Drozda VS dvěma závody na 800 a 1500 m, kde docílil

⁴⁴⁰ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938. s. 57–59.

⁴⁴¹ SVOJSÍK, Antonín. Tělesná výchova v přírodě. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938. s. 72–75.

⁴⁴² KOUTNÍKOVÁ, B. Tělesná výchova dívek. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1938. s. 163–165.

⁴⁴³ SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1939. s. 15–17.

⁴⁴⁴ TÝŽ. *Co je biologická tělesná výchova*. Praha: Nová tělesná výchova, 1938. s. poslední.

⁴⁴⁵ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 289–300.

I. a II. ceny. V cyklistickém okružním závodě zvítězil v juniorech Loos, čtvrtý Schüller. V hokejových zápasech praž. župy proti Němcům v prvním mužstvu hráli v brance Kučera a v útoku Vondřich, oba VS. V maratónu čestně se umístil na 14. místě Kočí VS ve velmi dobrém čase 3:23,57, kterým vytvořil nový vysokoškolský rekord. Na Král. louce uspořádal VS velmi zdařilé kanoistické závody *Jarní kilometr*, z nichž vysokoškolští závodníci si odnesli řadu prvních a druhých cen. Ženy VS zvítězily v okrskovém přeboru klubů nad I. žen. sport. klubem 52:26 bodům. Konečně nutno uvést překvapující vítězství VOS nad I. Strak. akademií 2:1 ve volleyballu.⁴⁴⁶

V následujících odstavcích se budu věnovat jen těm nejúspěšnějším sportovním odvětvím VS, i když dílčích úspěchů v domácích i mezinárodních soutěžích dosáhly prakticky skoro všechny oddíly či odbory VS.

Atletika

Popud k založení lehkootletického odboru VS na jaře roku 1924 dal svým vítězstvím v běhu na 60 m v I. závodech ČSK Karlín již v říjnu roku 1923 posluchač Karlovy univerzity *Emanuel Černý*, později zvaný Černoch. Začátky byly obtížné, když osmičlenné družstvo tvořili *Černoch, Dostál, Durčánek, Hiršl, Hromádka, Hron a Weigl*. Nová složka vysokoškolské atletiky se však velice brzy výkonnostně a organizačně vyšvihla na nejpřednější místa. Již v roce 1925 na Pípalově memoriálu poráží v soutěži družstev do té doby daleko silnější družstva – Moravskou Slavii, SK Slavii Praha i AC Spartu Praha. První mistrovský titul a rekord získal Dostál na 400 m přek. Brzy přišly i mezinárodní úspěchy. Dostál vyhrál i ve Varšavě na stejné trati v novém rekordu 57,7 sek. Na akademických světových hrách v Římě v roce 1927 získalo Československo celkové 6. místo, když Ing. C. Beneš vyhrál překvapivě disk výkonem 39,63 m, Hron byl třetí v běhu na 3 km a švédskou štafetu⁴⁴⁷ zaběhli Dostál, Milec, Holub a Černoch v čsl. rekordu 2:03 sek. (skončili také na 3. místě).⁴⁴⁸

Ve třicátých letech 20. století již atleti organizovaní ve VS v Praze dosahovali mimořádných úspěchů. Po řadu let bojovali o celkový primát s ještě lepší SK Slavií, když v jejich řadách závodilo mnoho československých reprezentantů. Ve svém oddíle se příkladně starali o mládež, borce II. a III. třídy a také o ženský oddíl – všichni byli v republice častokrát nejlepší. Není možno zde vyjmenovávat všechna jejich prvenství, o vysokém mistrovství atletů VS je však možno si udělat obrázek např. z náčelnické zprávy Karla Kněnického z roku 1933: Kvalitní zimní příprava se projevila hned na začátku nové sezony v mistrovském přespolním běhu, kde zaznamenalo vítězství mužstvo VS v sestavě Drozda, Bloman, Hron a individuální vítězství Drozda. V klubových přeborech dne 6. 5. na letenském stadionu, kterých se zúčastnilo 120 vysokoškolských atletů, překonal rekord v běhu na 600 yardů Kněnický. V meziklubových závodech VS porazil AC Spartu 79:42 bodů, Moravskou Slavii 58:57 bodům. Deset atletů VS reprezentovalo Prahu proti Brnu. Na Masarykových hrách řada atletů VS vyhořela, přesto zvítězili ve štafetě 4 x 100 m v sestavě Stupecký, Fišer, Svatoš, Kněnický nad Slavií, v olympijské štafetě utvořili nový rekord. Na Tyršových hrách vyhráli 400 m Fišer, 10 km Hron, tyč a trojskok Markl, 20 km chůze Kočí. Mezinárodně toho roku reprezentovali proti Rakousku 4 atleti VS, proti Polsku 4, proti Maďarsku 6, proti Poznani 3 atleti. Na světových studentských hrách v Turíně reprezentovali Kněnický, Krátký, Markl, Hron a Fišer. Hron obsadil 3. místo na 3000 m, Fišer čtvrté na 400 m a Markl čtvrté místo ve skoku o tyči. Krátký a Kněnický přispěli svým výkonem k umístění ve štafetách. Mistrovské tituly získali atleti VS čtyři, Kněnický na 400 m, Drozda na 1500 m a Markl v trojskoku a tyče. K ukončení sezony přispěl vysokoškolský šampionát v Brně, odkud jako mistři přijeli Kněnický – 400 a 800 m, Vondřejc –

⁴⁴⁶ Smotlacha František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 303–304.

⁴⁴⁷ Štafetový běh o 4 úsecích délky 100, 200, 300 a 400 m.

⁴⁴⁸ JANECKÝ, Alfréd. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 33–34.

SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1927–1928. s. 90.

Jeux Mondiaux Universitaires. Paris: Mourlot Frères, 1947. s. 34.

Věstník vysokoškolského sportu. Praha: VS Praha, 1925, č. 3.

1500 m, Hron – 3000 m, Hovora – kladivo, Markl – trojskok, dálka, Svatoš – 200 m překážek, štafeta 4 x 100 m a švédská štafeta. V roce 1934 atleti VS prohráli v utkání se Slavií 48 $\frac{2}{3}$:76 $\frac{1}{3}$ a potvrdili své druhé místo v republice v utkání se Spartou 71,5:51,5. V mistrovství klubů žen pak v tomto roce poprvé zvítězil Ženský VS Praha se 36 body před Slavií se 30 body, 3. byl Reichenberger SK a 4. D. Turnverein Praha.⁴⁴⁹

Nejlepší výkony atletů VS v roce 1933

100 m: Kněnický 10,9; Svatoš 11,0; Stupecký 11,2. 200 m: Kněnický 22,5; Svatoš 22,8; Fišer 23,4. 400 m: Fišer 49,5; Kněnický 49,8; Kozák 52,0. 800 m: Drozda 1:57,0; Krátký 1:58,5; Kozák 2:00,0. 1500 m: Drozda 4:03,5; Krátký 4:04,5; Šimek 4:04,8. 3 km: Hron 8:55,0; Šimek 9:13,6. 10 km: Hron 32:40,2. Marathon: Kočí 3 h. 04:23. 110 m přek.: Bauer 16,9; Rajnoch 17,5; Juránek 18,2. 400 m přek.: Krátký 58,5; Kněnický 59,3; Tippman 59,8. Koule: Baracz 14,14; Vaňouček 13,44; Durdil 13,25. Disk: Vaňouček 42,48; Přeborovský 40,21; Baracz 39,67. Oštěp: Slezáček 59,45; Plischke 58,99; Kněnický 53,58. Kladivo: Müller 34,94; Hovora 28,46; Kněnický 26,90. Skok vysoký: Češpiva 185; Svatoš 176; Hadaš (dor.) 175. Skok daleký: Markl 676; Hrbek 651; Svatoš 649. Skok o tyči: Markl 380; Juránek 340; Štrégl 330. Trojskok: Markl 13,57; Rajnoch 12,95; Hrbek 12,51. Desetiboj: Kněnický 5944 bodů; Rajnoch 5727 bodů. 4 x 100 m: 44,0; 4 x 400 m: 3:25,2.⁴⁵⁰

Až do začátku okupace nacistickým Německem získali atleti – muži VS Praha celkem 51 a ženy 21 mistrovských titulů ČSR.⁴⁵¹

Osobnosti atletů VS Praha

Sezona 1934 byla velice úspěšná pro členku ŽVS **Zdenu Koubkovou**. V běhu na 800 m vytvořila již 14. června v Praze světový rekord časem 2:16,4.⁴⁵² Svou formu pak potvrdila na IV. ženských světových hrách v Londýně, když svůj světový rekord znovu vylepšila až na 2:12,4 a získala zde zlatou medaili. V dále pak získala bronzovou medaili v novém čsl. rekordu 570 cm.⁴⁵³ Koubková byla nejlepší naší atletkou tohoto období. Utvořila 3 české rekordy na 100 m (nejlepší 12,2 sek.), 5 rekordů na 200 m (25,7), 5 na 800 m (2:12,4), ve skoku do výšky (151), 4 rekordy ve skoku do dálky (583), 3 rekordy ve štafetě 4 x 100 m (49,8). I když její tehdejší sláva byla veliká, v historických análech se bohužel uvádí, že její rekordy byly později anulovány pro její změnu pohlaví v roce 1936.⁴⁵⁴

Ing. Andrej Engel (10. 2. 1910–3. 12. 1991, na obrázku) se narodil na Slovensku, v Banské Štiavnici. Svou sportovní kariéru začínal v BSK Brunn v roce 1927, přes Žilinu se dostal v roce 1929 až do VS Praha, v letech 1933–1936 závodil za ŽSK Hagibor Praha,⁴⁵⁵ před II. světovou válkou odešel do Švédska. Jeho výčet úspěchů je velkolepý. Mistrem republiky se stal v letech 1929–1934 celkem 9x, a to na tratích 100 m, 200 m a ve štafetě 4 x 100 m; byl držitelem čsl. rekordů na 100 m (postupně z 10,9 až na 10,6), na 200 m (22,2 až 21,8), na 4 x 100 m (42,8) a na 4 x 400 m (3:27,8). Rekord na 100 m držel 23 let (1930–1953), na 200 m 15 let (1931–1946).

Zvítězil na studentských světových hrách roku 1933 v Turíně na 200 m, ve štafetě 4 x 100 m obsadili 3. místo. Reprezentoval v 9 mezistátních utkáních, zúčastnil se olympijských her v roce 1932.⁴⁵⁶ Jeho přítel sprinter Jan Hanč jej charakterizoval slovy: „Ing. Andrej Engel byl beze

⁴⁴⁹ KNĚNICKÝ, Karel. Náčelnická zpráva za rok 1933. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 2. s. 3–4. VS Praha vítězí nad Spartou. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 7. s. 6.

VS Praha – S. K. Slavia 48,5:76,5. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 6. s. 15.

⁴⁵⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 314–315.

⁴⁵¹ JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 163. ISBN 80-85893-11-8.

⁴⁵² Atletický měsíc v kostce. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 7. s. 8.

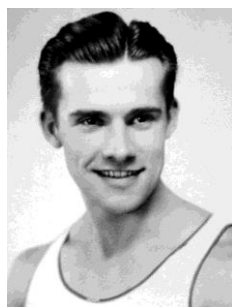
⁴⁵³ Naše atletky v Londýně na IV. ženských svět. hrách neklamaly. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, 8. s. 1–2.

⁴⁵⁴ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 88. ISBN 80-7033-864-4.

⁴⁵⁵ Židovský sportovní klub.

⁴⁵⁶ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 36. ISBN 80-7033-864-4.

sporu jedním z mála výjimečných běžců, které kdy měla Československá republika. V tomto běžci sjednotil se neobyčejný pohybový talent s vrozenou inteligencí, pevnou vůlí a vzácnou bojovností, tedy všechny prvky, které tvoří rekordmany evropské a světové třídy... Engel neznal totiž úcty před soupeřem, a třídou soupeře rostla úměrně i třída našeho rekordmana – vzácný to jev v naší atletice... Co vedle výkonů samotných učinilo z ing. Engla mimořádný zjev na našich závodních drahách, to byl především způsob, kterým těchto výkonů dosahoval: Byla to jeho akcelerace uprostřed závodu a jeho proslulý finiš, kterým vyhrával závody zdánlivě ztracené! ...Před startem byl ing. Engel značně nevšimavý; 'startovní horečka', ukazující na značnou senzitivnost našeho rekordmana, projevovala se u něho naprostým ponořením se do sebe sama. Půl hodiny před závodem přestalo pro něho okolí prakticky existovati, čítaje v to i soupeře. V těchto chvílích, jak mi sdělil v nesčetných hovorech na věčné thema naší společné disciplíny, nechal v sobě růsti v rozechvění z nastávajícího závodu největší možné duševní soustředění a odhodlání vložit do několika málo vteřin boje celé své „já“ a znovu si zdůrazňoval, že uprostřed závodu musí si jasně uvědomit, bez ohledu na situaci, že je bezpodmínečně nutné ještě jednou rozhodně přidat!⁴⁵⁷

Doc. Karel Kněnický (30. 3. 1908–9. 4. 1995, na obrázku) byl studentem jak pražské techniky (v. š. o. – do roku 1931),⁴⁵⁸ tak posléze i univerzity; byl sprinterem, vícebojařem, rozhodčím, trenérem, pedagogem a činovníkem. Závodil nejdříve za VS Praha (1924–1940), potom za Národní sportovní klub (NSK Praha, 1941–1945). Získal celkem 11 mistrovských titulů a 12x překonal čsl. rekord. Byl rekordmanem na 100 m (10,8), 200 m (22,6) a na 400 m (49,5), mistrem se stal také v pětiboji a desetiboji. Reprezentoval ve 21 mezistátních utkáních v letech 1927 až 1937; zúčastnil se OH 1928 (100 m, 200 m a 4 x 400 m) a v roce 1936 (400 m, 4x 400 m), ME v roce 1934 (400 m). Osobní rekordy měl: 100 m 10,8; 200 m 22,0; 400 m 49,1; dálka 692 cm. Po ukončení závodní činnosti zastával řadu funkcí. Byl referentem dorostu ČAAU (1942), vedoucím olympijské přípravy (1947–1948), vedoucím závodníků v ústředí (1949–1951), předseda mezinárodní komise (1952–1961), člen redakční rady časopisu *Atletika* (1957–1984), jako člen rady IAAF (1950–1964) byl členem jury na OH. Obdržel vyznamenání Veterán IAAF (1960). V letech 1953–1973 byl vedoucím katedry atletiky na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy (FTVS UK) a v tomto období psal vysokoškolské učebnice atletiky.⁴⁵⁹

Jeho závodní kariéra byla velice dlouhá. Již jako 18letý startoval za Techniku v utkání s Univerzitou, kde zaběhl 100 m za 11,6. V tom samém roce reprezentoval na studentských hrách v Římě, když zaběhl 100 m za 11,4 a 200 m za 23,2 sek. Jeho nejlepší umístění bylo na ME v Turíně v roce 1934, kde zaběhl svůj nejlepší výkon 400 m časem 49,1 sek. V roce 1944 získal ještě na mistrovství 3. místo v běhu na 400 m časem 51,8 a startoval ve všech ligových utkáních. V roce 1945 stále ještě závodil, i když jeho výkony již nebyly takové, jakými dříve udivoval veřejnost. Postupně však začal pracovat v mnoha dalších atletických funkcích. Byl všude velice oblíben, zaujal i tím, jak nefalšovaně rozdával své dlouholeté závodnické zkušenosti. Byl také populárním startérem.⁴⁶⁰ Měl jednu velkou životní radost, na kterou rád vzpomínal. Celých 40 let řídil v Čs. rozhlasu ranní rozcvičky, které denně uváděl svým typickým pozdravem „Rozhlasovým borcům zdar!“⁴⁶¹

Jeux Mondiaux Universitaires. Paris: Mourlot Frères, 1947. s. 31.

⁴⁵⁷ JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 266–267.

⁴⁵⁸ Národní muzeum, Archiv tělesné výchovy a sportu, Lehká atletika, Karton 80, Fond Miroslav Řihošek, bulletin k XVII. lehkootletickému utkání Univerzita – Technika.

⁴⁵⁹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 81–82. ISBN 80-7033-864-4.

JANECKÝ, Alfréd et al. *Československá lehká atletika. Tabulky, rekordy, přehledy 1884–1953*. Praha: STN, 1954. s. 49–51.

⁴⁶⁰ TÝŽ. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 282–289.

Jak se kluk z Jamrtálu až ke královně dostal. *Atletika*. 1977, č. 8. s. 24–25.

KNĚNICKÝ, Karel. O sprintu. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S.* 1934, č. 1. s. 1.

⁴⁶¹ JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 138. ISBN 80-85893-11-8.

Ing. Josef Hron (18. 3. 1905–5. 2. 1971, na obrázku) svou 23letou závodní činnost začínal jako 18letý v roce 1923. Pronikavé úspěchy se dostavily až po několikaleté tvrdé tréninkové práci, když až v roce 1930 se dostal do popředí a byl třetí v republice v běhu na 10 km.

Závodil při studiu za Techniku, dále za *Vysokoškolský sport Praha* (1923–1939; 1946–1947), za NSK Praha (1940–1945) a Sokol Vinohrady (1948). Stal se celkem 5x mistrem republiky, z toho v běhu na 5 km (1935) a na 10 km (1935, 1939–1940). Reprezentoval celkem ve 4 mezistátních utkáních v letech 1933–1936. Na akademických světových hrách v Římě v roce 1927 získal třetí místo v běhu na 3 km; zúčastnil se ME 1934, kde v běhu na 10 km obsadil 8. místo. Disponoval osobními rekordy: 800 m – 2:02,0; 1500 m – 4:08,0; 5 km – 15:21,2; 10 km – 32:40,2; marathon – 2:57:08. Již v průběhu své závodní kariéry začal pracovat jako přední činovník v obou atletických oddílech a také v atletickém ústředí. Byl jedním ze zakladatelů atletického odboru VS Praha, kde se stal okrskovým náčelníkem žen, jednatelem atletek VS, náčelníkem juniorů VS a agilně se uplatňoval i na propagačních přednáškách. Mimo závodní dráhu vyráběl spolu s Černochem mast „Aristu“, která zahřívala svaly a kolena.

Zakládal a propagoval u nás maratonské hnutí, stal se trenérem a instruktorem ČsAAU. Byl správcem cukrovaru v Toušeni, kam za ním jezdilo mnoho našich vytrvalců, aby si s ním mohlo jak zatrénovat, tak i získat zkušené rady pro svůj osobní trénink.⁴⁶²

Strakova akademie

K vysoké výkonnosti atletů VS jistojistě přispěl i jejich svatostánek ve Strakově akademii. Její získání a následné dobudování bylo pro všechny vysokoškoláky tak závažné, že je nutno si o ní něco říci. Po celá dvacátá a třicátá léta minulého století byla hlavním sídlem VS. Původní šlechtická akademie měla být zřízena v Praze podle závěti hraběte Jana Petra Straky z Nedobylce z roku 1710, který pro její zřízení za účelem „cvičení a exercicie chudé mládeže z vyšších stavů národa českého“⁴⁶³ věnoval své statky Okrouhlice, Libčany, Janovice a Horní Teplice. Zde měli být vyučováni tělocvik, šermu, jízdě a tanci synové zchudlé, před rokem 1620 v Čechách usedlé šlechty. Té však bylo málo, akademie se nezřizovala, ale tím nadace postupně narůstala. Popud k její realizaci přišel až v 90. letech 19. století usnesením Českého zemského výboru.⁴⁶⁴

Na levém břehu Vltavy pod Letenskou plání byl zakoupen pozemek, k vlastní výstavbě však došlo teprve v letech 1891–1896. Návrh stavby vypracoval arch. Václav Rozštlapil a jeho stavbu řídil arch. Quido Bělský. Akademie byla po dlouhých a složitých jednáních s vídeňskými úřady slavnostně otevřena až 18. listopadu 1908. Počet studentů zde bydlících však nebyl vysoký, a tak jej postupně začaly obývat různé instituce. Část budovy, akademickou knihovnu a archiv však studentstvo uhájilo. O přilehlou zahradu s tělocvičnou však nikdo nejevil konkrétní zájem, čehož využil někdy v polovině dvacátých let minulého století dr. František Smotlacha k nárokování pro *Vysokoškolský sport*. V tom mu bylo vyhověno. Díky omezenému rozsahu zahrady zde nemohly být umístěny všechny oddíly VS, ale jen ty nejlépe prosperující: lehká atletika, tenis, volejbal, basketbal, stolní tenis, ragby. Studenti nejdříve vybudovali škvárovou běžeckou dráhu dlouhou 250 m, kde však cílovou rovinku protáhli až do délky 200 m. K tomu pak i doskočiště a místo pro vrh koulí. Vedle atletického hřiště dobudovali i hřiště pro další sporty. Život ve Strakovce pak byl jiný než v ostatních pražských klubech. Na poměrně malém prostoru zde byl soustředěn studentský život, který v sobě slučoval mládí, elán, studium a tělesný pohyb, spojený s pravým kamarádstvím, nevyvyšováním se jednoho nad druhým,

⁴⁶² JIRKA, Jan et al.. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 58. ISBN 80-7033-864-4.

JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 321–323.

TÝŽ. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 33.

Ing. Josef Hron. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S. 1935*, č. 4. s. 1.

⁴⁶³ KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 231.

⁴⁶⁴ TÝŽ. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974. s. 231.

Srovn. DOUBEK, František. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 3–Podle Doubka byla Akademia Strakiana zřízena v letech 1884–86.

vzájemnou tolerancí, smyslem pro humor, s veselím a legrací a samozřejmě se smyslem pro fair play. To vše dohromady pro zúčastněné studenty vytvořilo zvláštní ovzduší, jedinečnou atmosféru, s jakou se lze setkat jen zřídka. Z těchto důvodů si sportující studenti svou malou a primitivní Strakovku zamilovali a byli pak ochotni jako závodníci VS pro jeho barvy bojovat do maxima svých sil. Specialitou bylo každé sobotní dopoledne od jara do podzimu, kdy se hrávala fotbalová liga, které se zúčastňovaly studenti ze všech oddílů VS. Pamětníci vzpomínají také na radostnou atmosféru utkání mezi dívčími družstvy vycházejících sportovních hvězdíček Hanky Křížové a Jiřiny Houškové-Kněnické v basketbalu a volejbalu. Dá se říci, že po prvních neslavných začátcích zde nakonec vyrostlo mnoho pozdějších reprezentantů a několik olympioniků.⁴⁶⁵

Běžecký závod Velká kunratická

I když je docela možné, že v dnešní době již veřejnost o atletech VS moc neví, v každém případě po nich zůstává jeden velký odkaz – slavný běžecký závod *Velká kunratická*. Ten totiž atleti VS vymysleli a začali také od roku 1934 pořádat. Běžci VS si totiž oblíbili trénovat v Kunratickém lese, ač byl poměrně vzdálen od centra města. Jezdili tramvají č. 14 na konečnou Kačerov a odtud chodili pěšky k restauraci „Za větrem“, kde se převlékali. I s následným delším tréninkem to byl prakticky výlet na půl dne a v hlavách běžců Obešla, Vondřejce a Otáhal se zrodila myšlenka uspořádat zde klubový závod s přírodními překážkami. Ten by se však vymykal normálnímu typu běžeckého závodu a mohli by se ho účastnit nejen běžci, ale i závodníci ostatních atletických disciplín a členové dalších oddílů VS – všichni Strakováci. Měli tak hned zpočátku na mysli určitý druh studentské sportovní recese, veselé kamarádké klání, kterým by zakončili atletickou sezonu. Proto do tratě zařadili okolí zříceniny hradu Hrádek, které poskytovalo hledanou nedobytnou stráž směrem nahoru, na druhé straně pak prudký spád lesem dolů končící širokou vodou Kunratického potoka. K tomuto základu pak přidali další úseky. Zpočátku byl tedy závod intimním klubovým podnikem s pozvanými hosty, začínal během, pokračoval fotbalem a končil přátelským posezením v zahradě restaurace Ve Mlýně. Počet závodníků byl malý – do desátého ročníku nedosahoval padesátky. 3. ročníku se zúčastnilo 41 závodníků, vyhrál Otáhal, druhý byl Obešla, třetí Bloman a čtvrtý Vondřejc. Postupem času však závod přerostl do masových rozměrů a běhá se dodnes.⁴⁶⁶

Sportovní hry

Sportovní míčové hry, především basketbal a volejbal, byly v pořadí druhou nejúspěšnější oblastí VS Praha. Volejbalisté VS Strakova akademie a VS Marathón byli v tomto období osmkrát mistry republiky. Basketbalisté se umísťovali po dlouhou řadu 15 let na druhém místě za celkem YMCA, za který hráli američtí Mormoni. V obou celcích startovalo mnoho reprezentantů ČSR. Ještě úspěšnější však byla družstva žen, když od roku 1924 byla nepřetržitě v obou sportech držitelkami mistrovských titulů.⁴⁶⁷

Lyžování

Zpopularizování tohoto sportu mezi studenty sledovalo cíl, umožnit co největšímu počtu studentů tento zdravotně významný sport co nejlevněji. Následkem toho byly i vynikající závodní výsledky. Lyžařský klub VS byl založen roku 1922 a v třicátých letech již byl jedním z nejpočetnějších ve Svazu lyžařů. Jeho závodní úspěchy jej stavěly pravidelně mezi čtyři prvé

⁴⁶⁵ OTÁHAL, Stanislav. Strakova akademie a vysokoškolský sport. *90 let vysokoškolského sportu*. Praha: Česká asociace univerzitního sportu, 2000. s. 22–23.

SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 111, 154.

ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 14.

⁴⁶⁶ OTÁHAL, Stanislav. Jak to začalo. *50. Velká kunratická*, 1983. s. 9.

III. Velká kunratická. *Studentský sport a tělocvik: Atlet*. 1937, č. 1. s. 10.

[cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.velkakunraticka.cz/hlavni.asp?stranka=8>.

⁴⁶⁷ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 7.

lyžařské kluby v ČSR. Je zajímavé, že nejlepšími závodníky byli ve VS zejména studenti pražské techniky. Svědčí o tom např. výsledky akademických přeborů z roku 1932 pořádaných v Harrachově:

Běh na 18 km – 1. Josef Hykyš (Technika Praha) 1:25:21; 2. O. Hrabal (T. Praha); 3. dr. Svozil (U. Brno). Závod sdružený – 1. Josef Hykyš (Technika Praha). Skok prostý – 1. Stanislav Hykyš (T. Praha) 30,35 m; 2. Zima (T. Praha); 3. Technik (T. Praha). Běh na 8 km III. třídy – 1. M. Srkal (T. Praha) 34:48. Běh žen na 8 km – 1. Dostálová (U. Brno) 39:15; 2. Kučerová (T. Praha); 3. Provazníková (U. Praha).

Ing. Vladimír Novák (28. 2. 1904–duben 1986, na obrázku) vystudoval architekturu na pražské technice a stal se náčelníkem Lyžařského odboru VS byl nejvýraznější osobou československého běžeckého lyžování před II. světovou válkou. Reprezentoval na I. akademických světových zimních hrách v Itálii v roce 1928 (Cortina d'Ampezzo), kde obsadil v běhu na 18 km 2. místo; na II. akademických světových zimních hrách ve Švýcarsku (David, 1930) již získal zlatou medaili. Na olympijských hrách ve Sv. Mořici v roce 1928 skončil v běhu na 18 km na desátém místě; na OH v Lake Placid v roce 1932 doběhl na trati 18 km jako 14. a na trati 50 km na 11. místě. Zúčastnil se také dalších OH v Garmisch-Partenkirchen v roce 1936.⁴⁶⁸

Svou závodní kariéru začal v roce 1924. Již v roce 1927 se umístil na 1. místě v rozřazovacích závodech na olympiádu pro rok 1928. Jako Pražan zde poprvé poráží krkonošské závodníky, horaly i známého dosavadního mistra Dontha. Jako pravý sportovec vždy ochotně svěřoval tajemství svých úspěchů i dalším závodníkům. Jeho tréninku se zúčastňovali vedle členů *Vysokoškolského sportu* i závodníci ostatních lyžařských klubů. Jeho výkonnost byla po dlouhé období vysoká, dá se říci, že byl ve světovém měřítku nejlepším středeoevropským běžcem, neboť se většinou umísťoval hned za Seveřany.⁴⁶⁹

S lyžováním zůstal spjat po celý svůj život. Psal vědecké články – o technice běžeckého stylu,⁴⁷⁰ o prvních lyžích v Čechách,⁴⁷¹ o tréninku dorostence – běžce,⁴⁷² o mazání lyží,⁴⁷³ tréninkových metodách.⁴⁷⁴ Velkou část svého života se věnoval lyžařským výcvikovým kurzům se středními školami.⁴⁷⁵ V roce 1959 mu bylo patentováno běžecké vázání na lyže.⁴⁷⁶

Krasobruslení

Rozvoj čsl. krasobruslení byl ve dvacátých a třicátých letech minulého století nerozlučně spjat s činností VS. Závodníci VS stáli v čele krasobruslařského ruchu a byli největším klubem jak svým počtem, tak i výčtem svých závodních úspěchů. Již od roku 1924 drželi primát republiky a obsazovali svými závodníky všechna čelní místa v mistrovstvích i dalších závodech. Význačných úspěchů dosáhli především tři bratři Slívové, manželé Veselých a R. Pražnovský. Odbor VS vykonal množství práce také v propagační činnosti krasobruslařského sportu po celé republice, když zajížděl do mnohých míst na exhibice. Výborných výsledků dosáhla také bruslařská škola bratří Slívů. O tom, jak si vedli krasobruslaři VS, si můžeme udělat úsudek na výsledcích z roku 1933, když podobných výsledků bylo dosaženo i v dalších letech:

⁴⁶⁸ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 223, 296, 327.

TÝŽ. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1928–1929. s. 32.

Studentský sport a tělocvik. Praha: Ústav tělesné výchovy, 1929, č. 1–2. s. 8.

⁴⁶⁹ ANM, ATVS, Karton Novák Vladimír, inv. č. 1–68, Prohlášení Svazu lyžařů republiky Československé pod č. j. 7137 ze dne 25. srpna 1933.

⁴⁷⁰ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 52.

⁴⁷¹ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 36.

⁴⁷² TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 37.

⁴⁷³ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 38, 39.

⁴⁷⁴ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 40.

⁴⁷⁵ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 49.

⁴⁷⁶ TAMTÉŽ, Karton Novák Vladimír, inv. č. 1–68, patentní listina č. 90993 ze dne 15. července 1959.

Mistrovství ČSR a I. zimní slovanské hry 1933 – Senioři – 1. Ing. J. Slíva; 2. Koudelka; 3. Ing. dr. A. Slíva. Dámy – 1. Veselá. Junioři – 2. JUC. Jar. Hainz. Dvojice – 2. manž. Veselých.

Mezinárodní mistrovství Prahy – Senioři – 1. Ing. Pražnovský. Junioři – 2. Koudelka. Dvojice – 3. manželé Veselých. Dvojice junioři – 2. Holzbachová – Osolsobě; 4. Váchová – Glogar.

Mistrovství vysokých škol – 1. Koudelka; 2. Jar. Hainz. Mezinárodní juniorské závody ve Sv. Mořici – 3. Koudelka. Studentské světové hry v Bardonecchii – reprezentující Koudelka; závody však nebyly dokončeny pro nepříznivé počasí. Mistrovství světa v Curychu – 7. Ing. Pražnovský.

Zajímavou informací je také sdělení, že své krasobruslařské začátky spojila s VS také budoucí světová a evropská šampiónka Ája Vrzáňová. Vzpomíná, jak její talent odhalil její trenér již v 7 letech, načež přesídlila do Bruslařského klubu VS Praha.⁴⁷⁷

Ing. Josef Slíva (25. 11. 1898–?, na obrázku) byl nejmladším z trojice výborných bratrů Slívových. Jako první se výrazněji prosadil v mezinárodním měřítku. Již v roce 1924 se zúčastnil v Chamonix závodů v rámci Týdne zimních sportů, který byl později uznán za I. zimní olympijské hry. V kategorii mužů zde obsadil tehdy překvapivé čtvrté místo. Na dalších mistrovstvích světa v letech 1925 a 1926 (Videň, Berlín) se umístil shodně na 5. místě. V roce 1928 se stal nejprve akademickým mistrem světa v Cortině d'Ampezzo, v únoru na II. zimních olympijských hrách ve Sv. Mořici skončil znovu na svém 5. místě. V roce 1930 nejprve zvítězil na ME na Štrbském Plese, kvůli aféře s rozhodčími však byl následně šampionát anulován. Celkem se stal 8x mistrem ČSR. Byl také spoluautorem knihy *Technika krasobruslení*, která počátkem 30. let vyšla ve třech vydáních.⁴⁷⁸

Motorklub a Aeroklub VS

Bylo přirozené, že k účasti v těchto klubech byli předurčeni především studenti pražské techniky. Vynikajícím motocyklovým závodníkem byl především v roce 1932 Jiří Kristian Lobkowicz, který tragicky zahynul. Jeho následovníkem byl Zdeněk Pohl, který získal každým rokem řadu vynikajících umístění (např. 1000 mil Československa 1933; Masarykův okruh 1933; vítěz závodu do vrchu Ecce homo aj.). Také aeroklub se těšil stále většímu vzrůstu. Disponoval na letišti v Letňanech 5 letadly, na kterých organizoval pilotní výcvik svých členů. Např. během prázdnin v roce 1932 se nalétalo 140 hodin a bylo provedeno 1000 cvičných letů, což znamenalo největší letecký provoz ze všech klubů v ČSR. Pilotní zkoušky vykonalo na 20 členů. Největší rozmach dosáhl Aeroklub VS za řízení Ing. dr. G. Štíchy, když získal letiště v Letňanech, postavil hangár a domohl se 3 letadel. Plachtový odbor zkonstruoval po dobu svého trvání několik kluzáků, v roce 1932 složilo pilotní zkoušku 18 členů. Na konstrukcích pracovali v dílnách pražské techniky a dříve také v hangáru na Císařské louce. V roce 1933 již pořádali kurz plachtového létání pro 23 členů na vlastním kluzáku typu Skaut na letišti v Hrdlořezích.⁴⁷⁹ V roce 1934 byl Aeroklub VS největším z civilních klubů ČSR a měl ve svých řadách celkem 102 pilotů.⁴⁸⁰

Sportovní utkání Univerzita – Technika

Nejstarším a nejpopulárnějším vysokoškolským duelem je nesporně dosud anglický Oxford – Cambridge. Podle anglického vzoru podobně vznikla i sportovní utkání v Praze, a to

⁴⁷⁷ Ája Vrzáňová slaví Vánoce v Praze. *Právo. Styl pro ženy*. s. 24–25, 21. 12. 2010.

⁴⁷⁸ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 286. ISBN 80-85983-77-X.

SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 175.

Studentský sport a tělocvik. Praha: Ústav tělesné výchovy, 1929, č. 1–2. s. 8.

⁴⁷⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 342–343.

⁴⁸⁰ ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojepis. s. 8.

mezi Univerzitou a Technikou.⁴⁸¹ Byla to utkání velice populární a studentskou veřejností značně navštěvovaná. První lehkootletické utkání se odehrálo 15. května 1909 na hřišti SK Slavie a pořádala je Sportovní komise při Svazu československých studentů v Praze s kroužkem studentů z univerzity a techniky. První utkání skončilo vítězstvím Univerzity v poměru 78:40 bodům, stejně jako druhé utkání v roce 1913. Teprve až třetí a poslední předválečné utkání obou družstev přineslo úspěch barvám Techniky, která v roce 1914 zvítězila v poměru 43:38 bodům. Po válce trvalo několik sezón, než se utkání U – T obnovilo. Teprve až nově organizovaný lehkootletický oddíl VS Praha vzkřísil v roce 1926 myšlenku každoročních zápasů. Od tohoto roku se utkání U – T vkloubila do lehkootletické termínovky a za krátkou dobu si získala velkou popularitu. Přispěly k tomu obvykle vynikající výkony atletů – studentů, dobrá organizace, tuhé boje, starty mnohých tehdejších čl. reprezentantů a také návštěva obou rektorů, mnohých prorektorů a děkanů obou vysokých škol.

Hned v prvním poválečném ročníku zopakovala Technika na hřišti SK Slavie svůj první a poslední předválečný úspěch a Univerzitu porazila. Univerzita pak zvítězila těsně po velmi tuhém boji s dramatickým vyvrcholením ve dvou následujících utkáních. V roce 1927 to bylo v poměru 51:48 a v roce 1928 výsledkem 50:49 bodům. V dalších dvou ročnících zvítězila Technika, když v roce 1930 dokonce zdrcující převahou v poměru 73:30 bodům. Od roku 1931 do roku 1938 se však reprezentantům bílého T již nepodařilo zvítězit, když bodový poměr býval většinou velmi těsný. Výjimkou bylo utkání v roce 1937, kdy Univerzita zvítězila drtivě výsledkem 82:33 bodům. Do roku 1938 se odehrálo 16 utkání, tým Univerzity zvítězil 12x a tým Techniky pouze 4x.

O vysoké úrovni mluví i dochované rekordy utkání do roku 1938:

800 m: Otáhal U 1:59,6 (1936); koule: Barač 14,14 (1933); 100 m: Engel T 10,6 (1934); výška: Galanda U 186 (1937); disk: Vaňouček U 45,76 (1931); 400 m: Kněnický U 49,6 (1936); tyč: Patočka U 3,51 (1936); 110 m přek.: Bauer T 16,7 (1931); oštěp: Novák U 57,51 (1932); 3 km: Hron T 9:02,6 (1935); dálka: Osolsobě U 6,85 (1928); 4 x 100 m: Univerzita 44,6 (1937).⁴⁸²

První (celkově 18.) utkání po válce vyhrála 30. 5. 1946 na Strahově Technika 63:52, v roce 1964 oslavila již 30. ročník vítězstvím také Technika. V letech 1971–1978 vyhrála Univerzita z 8 utkání jen 3x. Protože se kompletní dokumentace ztratila, nelze s určitostí tvrdit, kolik ročníků proběhlo. Poslední utkání (asi 46. ročník) se konalo nejspíše v roce 1980 a zvítězila v něm Univerzita 99:86.⁴⁸³

Zdá se však, že úplně **první utkání Univerzita – Technika** proběhlo v bandyhoceji na ledě. Historické analýzy uvádějí, že se to stalo 23. února 1909 s výsledkem 4:2, když na obou stranách reprezentovali obě univerzity hlavně slávisťe.⁴⁸⁴ Jak již bylo uvedeno, je zajímavé, že tento výsledek uvádí Jurist s vítězstvím pro Univerzitu, další historik Jenšík potvrzuje stejný počet gólů, ale s vítězstvím Techniky. Logičtější se zdá vítězství Techniky vzhledem k vyššímu počtu techniků startujících v té době za Slavii.

Ve fotbale se odehrálo první zaznamenané utkání v roce 1912 s remízou 3:3.⁴⁸⁵

Ve dvacátých a hlavně třicátých letech minulého století, v plném rozvoji vysokoškolského sportu, probíhala již tato utkání v mnohých sportovních odvětvích. Namátkově podle dochované literatury na začátku třicátých let:

Plavání: Univerzita – Technika 2:3 (1933)

Volejbal: Univerzita – Technika 3:1 (1932)

⁴⁸¹ Sportovní veřejnost začala používat názvu Univerzita – Technika (zkratkou U – T)

⁴⁸² Národní muzeum, ATVS, Lehká atletika, Karton 80, Fond Miroslav Řihošek, bulletin k XVII. lehkootletickému utkání Univerzita-Technika.

JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 96. ISBN 80-85893-11-8.

⁴⁸³ TITÍŽ. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 96. ISBN 80-85893-11-8.

⁴⁸⁴ JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924 s. 55–59.

Srov. JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 24. ISBN 80-7033-711-7.

⁴⁸⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 18. Zde také Smotlacha uvádí, že 2. lehkootletické utkání U – T se odehrálo dne 3. 7. 1912.

Basketbal: Univerzita – Technika 37:18 (1933)
Hokej: Univerzita – Technika 5:9 (1931); 2:2 (1932).
Ragby: Univerzita – Technika (1932)⁴⁸⁶

2.2.3.4 Pracovníci VS Praha v čele s Františkem Smotlachou

Veškerá činnost VS byla řízena ústředím, resp. jeho vedoucím učitelem dr. Smotlachou. K ruce vedoucímu učiteli byli 3 nehonorovaní asistenti (ve školním roce 1933/34 to byli *Vl. Bauer*, *O. Jošt*, *Vl. Martinů*), několik speciálních cvičitelů pro biologickou a rytmickou gymnastiku, box, šerm, plavání, střelbu apod., na 120 demonstrátorů,⁴⁸⁷ většinou nehonorovaných a dále pak na 600–700 studentských dobrovolných pracovníků, náčelníků, cvičitelů, vůdců, cvičitelských zástupců, čekatelů a pomahatelů. Podle činnosti bylo možno tyto dobrovolné pracovníky a pomocné síly (honorované z příspěvků hospitantů) rozdělit na tyto ústřední sbory:

1. sbor náčelnický a učitelský; 2. sbor vůdcovský a cvičitelský; 3. sbor demonstrátorský; 4. sbor odborných referentů; 5. sbor soudců a technických pořadatelů.⁴⁸⁸

Všichni tito pracovníci měli možnost být vyškoleni v semináři Ústavu tělesné výchovy, kde po válce pracovali profesori tělocviku, jako např. *Josef Pešula*, *Josef Eberle*, *Jaroslav Kudrnáč*, *Antonín Houdek*, *František Peška*, *Jan Mašek*, *dr. Josef Láb*, *L. Serbus*, *dr. František Gargela*, *Vladimír Martinů*, *K. Kotyza*, *dr. Vladimír Hanák*, *Jaroslav Kluch*, *Josef Sobola*, vesměs pracovníci VS.⁴⁸⁹

Celková výchova a výcvik odborných vůdců, instruktorů a všech cvičitelů VS byly uspořádány takto: – každý měl možnost k osobnímu důkladnému výcviku ve všech oborech tělocviku a sportu; – každý mohl přihlížet k práci svých starších cvičitelů, učitelů atd.; – každý měl možnost navštěvovat speciální a všeobecné kurzy a semináře pro cvičitele, které VS za tímto účelem pořádaly; – všem učitelům a zájemcům byla k dispozici odborná knihovna; – všichni odborní pracovníci se mohli zúčastnit odborné a vědecké práce ve vědeckých odborech, řízených přednostou ústavu.⁴⁹⁰

Organizační samospráva v oddílech umožňovala VS zaměstnávat bezplatně či za malou náhradu hotových výloh až 700 vysokoškolských studentů, vedoucích oddílů a odborů, k čemuž by jinak bylo zapotřebí mnoho profesorů tělesné výchovy a mnoho asistentů, kdyby cvičení bylo vedeno podobným způsobem jako na školách a ve vojsku. Ústředí VS však dohlíželo a provádělo kontrolu.⁴⁹¹ VS tak vychovávalo své členy, posluchače vysokých škol, k vedení, řízení a vůdcovství, neboť ať budou profesorem, lékařem, právníkem či inženýrem, budou mít ve společnosti vůdčí poslání.

Ze získaných příspěvků činnosti v Marathonu byli placeni správně – hospodářští zaměstnanci VS. Dozor ve cvičebnách a při cvičení v Marathonu, redakční činnost, půjčování knih a časopisů, zprávy o činnosti oddílů a odborů měl na starost asistent *Josef Sobola*; inventář, výpůjčky a objednávky náradí, správu loděnice *Marie Horlivá*; přihlášky posluchačů, vydávání legitimací, sníženek na dráhu, příjem tax *A. Pečenková*; pokladnu *J. Schermerová*; revizi pokladny a účtárnu vedla *Marta Bičovská*; archiv obou ústavů a veškerou korespondenci jeho přednosty i hlavních pracovníků VS psaly, třídily a vypravovaly *Mil. Kabíčková* a *M. Baštářová*; expedici hromadné korespondence, kontrolu a adresáře členů a pracovníků VS, expedici časopisů VS měla na starosti *Ir. Linhartová*. Práci spojenou s organizací oddílů a podniků měly na starost *A. Houšteká*, *M. Kettnerová* a *Zd. Koubková*. Jako pomocné síly v

⁴⁸⁶ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 100, 333–359.

⁴⁸⁷ V dalších letech se počet demonstrátorů ještě zvyšoval, na rok 1937 jich bylo navrženo měsíčně 40 pro univerzitu a 40 pro techniku, ročně celkem 240 – viz AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1937, Vysokoškolský sport pod č. j. 24/36/Baš. k profesorskému sboru Př. F UK ze dne 15. října 1936.

⁴⁸⁸ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 168–169.

⁴⁸⁹ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 118.

⁴⁹⁰ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 428.

⁴⁹¹ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 407.

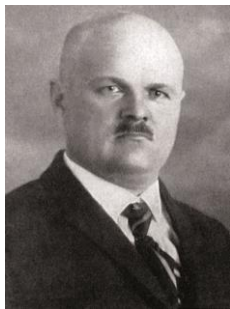
ústavu pracovali *M. Váchová a K. Havlíček*. Funkci školníka obou ústavů, dozorce v tělocvičnách Marathonu, doručování dopisů a jejich korespondenci zastával *Jan Altrichter*.⁴⁹²

**Tabulka č. 15 – Schválení studentských demonstrátorů z pražské techniky
v roce 1935⁴⁹³**

Jméno	fakulta	sport	Jméno	fakulta	sport
Altman Emanuel	str. inž.	ragby	Anderle František	str. inž.	volejbal
Bidlas Vladimír	ing.	tenis	Balík Josef	ing. C	tenis
Běhal Josef	stav. inž.	tenis	Bejr Vladimír	str. inž.	letectví
Blecha Oldřich	v. š. o.	st. tenis	Blažek Janstav	inž.	šerm
Březina Antonín	str. inž.	bezm. lét.	Buňata Oldřich	ing. C	letectví
Böhm Otomar	stav. inž.	tenis	Čábelka K.	v. š. o.	lyžařství
Čermák František	elektroinž.	tenis	Černický Ladislav	stav. inž.	kanoistika
Čížek J.	str. inž.	letectví	Doležal Bohumil	stav. inž.	tenis
Dlouhý Bohumil	ing.	lyžařství	Dědina Jaroslav	str. inž.	kanoistika
Frühaufer Bedřich	ing.	box	Fiedler F.	str. inž.	tělocvik
Finke Jaroslav	str. inž.	lyžařství	Fořt Vladimír	les. inž.	střelectví
Greck Zoltán	krasob.		Hřebík J.	str. inž.	letectví
Hrabal Ot.	str. inž.	lyžařství	Hechtberger J.	str. inž.	lyžařství
Hykyš Stanislav	zem. inž.	lyžařství	Háka J.	str. inž.	hok., bru.
Hasenöhrl Mir.	stav. inž.	krasob.	Hykyš Josef	spec. nauk	lyžařství
Hála František	arch.	tělocvik	Hron Josef	ing.	atletika
Holas Bohumil	ing.	turistika	Jugl Vilém	str. inž.	lyžařství
Jindra Oldřich	ing.	kanoistika	Klenka Jaroslav	chemie	atletika
Kadela Vladimír	stav. inž.	lyžařství	Kuliš Vladimír	elektro inž.	kanoistika
Kašpar V.	elektro inž.	Stud. kol.	Krpata František	stav. inž.	atletika
Kubeš Oldřich	str. inž.	šerm	Moucha J.	str. inž.	box
Milka Vladimírstr.	inž.	volejbal	Motz František	str. inž.	ragby
Moc Josef	ing.	ragby	Mencel Milan	ing.	lyžařství
Macháček Vladimír	elektro inž.	volejbal	Mikoláš Ladislav	spoj. tech.	lyžařství
Modr Jan	arch.	volejbal	Nekola Mil.	ing.	tělocvik
Nedoma Karel	str. inž.	lyžařství	Olmr Jiří	v. š. o.	tenis
Pustina Karel	stav. inž.	plavání	Plzák Stanislav	stav. inž.	stud. kol.
Pecák Otakar	inž.	t. atletika	Rott Jaroslav	v. š. o. b.	hokej
Rezek František	ing.	lyžařství	Reich H.	str. inž.	basketbal
Reichert Rudolf	ing.	tenis	Rükl František	arch.	atletika
Schmuck M.	elektro inž.	plavání	Slavík B.	stav. inž.	cyklistika
Starý Svat.	stav. inž.	volejbal	Stránský Karel	ing.	letectví
Šídlo Josef	ing.	cyklistika	Šimáček Frant.	stav. inž.	šerm
Šíd Josef	ing.	tělocvik	Šibrava Frant.	stav. inž.	volejbal
Šimon Sergej	elektro inž.	mas. kol.	Tomek Mil.	stav. inž.	letectví
Trubka Karel	stav. inž.	bruslení	Tachovský Bedř.	str. inž.	hokej
Veselý Frant.	stav. inž.	turistika	Vodvářka Jindř.	str. inž.	box
Veis Vladimír	v. š. o.	basketball	Vondřich Rud.	v. š. o.	hokej
Václavík Miroslav	stav. inž.	lyžařství	Varnas Antonín	arch.	bruslení
Vašíček R.	Ing. C.	letectví	Wachtl Fr.	stav inž.	tenis
Weinzettl V.	stav. inž.	t. atletika	Uchytíl Jan		letectví
Znojemský Karel	stav. inž.	lyžařství	Zrzavý Zdeněk	str. inž.	lyžařství
Zima J.	str. inž.	lyžařství			

⁴⁹² SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 248.

⁴⁹³ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1936, děkan Př. F UK pod č. j. 1611/34/35 doc. Smotlachovi ze dne 2. února 1935.

Doc. PhDr. František Smotlacha (30. 1. 1884–18. 6. 1956, na obrázku) se narodil 30. ledna 1884 na Kopci sv. Jana (Zámečku), obec Třebeš u Hradce Králové. Jeho otec, rolník, brzy zemřel a syna živila a vychovala matka. Vystudoval Gymnázium v Hr. Králové, jež navštěvoval jako přespolní žák, a záhy pak i Karlovu univerzitu v Praze.

Jako docházející středoškolský student vykonával každodenně obtížnou cestu, kde nabyl vyšší vytrvalost a dalších tělesných schopností. To se mu velice hodilo jako cvičenci – dorostenci v Tělocvičné jednotě Sokol v Novém Hradci Králové. V roce 1900 se stal členem cvičitelského sboru. Roku 1901

již spoluzaložil Sokol v Třebši, kde po další léta úspěšně vedl odbor žakovský, dorostenecký a ženský. Usilovným cvičením, trvajícím v průměru 2 hodiny denně, se stal nejen vynikajícím borcem na gymnastickém náradí, ale posléze i v plavání, lehké a těžké atletice, v zápase a vzpírání.

V Praze se Smotlacha věnoval vedle studia tělocviku přírodním vědám na české univerzitě. Dosáhl v něm nejen profesorské aproby pro gymnázia z přírodopisu, fyziky a matematiky, ale i vědeckých úspěchů v mykologii. Již od 3. ročníku svých studií učil tělocvik na střední škole, čímž si vydělával na svá studia. Vedl také žactvo v pražském Sokole a v Tyršově ústavu, ve sportovních klubech nadále trénoval lehkou atletiku, šerm, sportovní hry a v lázních Koruna také plavání. Již v roce 1907 začíná uplatňovat své organizační a cílevědomé vloh, když dává podnět k organizaci sportu a tělocviku ve Svazu čsl. studentstva. Tak byl položen myšlenkový a organizační počátek k pozdějšímu *Vysokoškolskému sportu*. Zakládá kroužek studentů sokolů z tělocvičných jednot pražských, organizačně se v roce 1909 podílí na uspořádání prvního utkání Univerzita – Technika v lehké atletice.

Přestože přírodní vědy, zejména mykologie, mu poskytovaly velkou příležitost k uplatnění jeho vědeckého a organizačního zájmu, zvítězila u něho jeho prvotní láska k tělesným cvičením a také okolnost, že se stal roku 1910 učitelem tělocviku a sportu při Univerzitě Karlově. Tento počáteční úkol podnítil celou jeho mysl k jednomu cíli – postavit tělesnou výchovu a sport na široký a pevný vědecký základ, organizovat na vysokých školách všechny studenty k tělesným cvičením a vybudovat k tomu účelu řádně zařízený vědecký ústav. Tomu podřídil veškeré své úsilí po dlouhou dobu 29 let, až do roku 1939, na plný úvazek však jen 19 let, od roku 1920. V letech 1910–1920 nepobíral za práci na pražské univerzitě a technice žádný řádný plat, když jej živila zejména práce na středních školách.⁴⁹⁴ Mohl však za svou práci od studentů požadovat honorář za podmínek určených nařízením příslušného ministerstva, což pro splnění svého společenského cíle byl nucen využívat.⁴⁹⁵ Úvazek na středních školách u něj činil až 26 vyučovacích hodin týdně, když střídavě učil na Reálce v Žižkově (1907–1910), Reálce a Gymnázium v Žižkově (1910–1912), Gymnázium v Žižkově (1912–1913), Gymnázium v Žižkově a Reálce v Praze II. (1913–1914), po vojenské službě (28. 7. 1914–31. 12. 1917) pak ještě na Reálce v Praze II. a v Praze Podskalí (1918), na Reálce v Praze Podskalí (16. 11. 1918–15. 9. 1920) a na Reálce v Nové Pace (16. 9. 1920–30. 9. 1920).⁴⁹⁶

Vedle této práce se zapojoval do činnosti i v jiných spolcích. Od roku 1913 byl jednatelem sekce prof. tělocviku při Spolku čes. prof. a členem výboru; členem výboru Spolku pro pěstování her české mládeže; členem výboru Svazu spolků pro hry mládeže; v České obci sokolské byl v letech 1913–1923 členem vzdělávacího předsednictva a redakčního kruhu *Věstníku sokolského*; v roce 1913 dal podnět k založení samostatné tělovýchovné sekce při IV. sjezdu českých přírodopisců a lékařů v Praze a stal se jejím prvním sekretářem.⁴⁹⁷ Roku 1935 byl jmenován členem Poradního sboru pro tělesnou výchovu při ministerstvu veřejného

⁴⁹⁴ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 252–263.

TÝŽ. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1931. s. 25–28.

⁴⁹⁵ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, spis František Smotlacha, Rektorát univerzity F. Smotlachovi pod č. j. 1145, Sen. 1909/10 ze dne 5. května 1910.

⁴⁹⁶ TAMTÉŽ, Karton 57, inv. č. 658, děkanství Př. F UK k Rektorátu UK pod č. 1586 ze dne 9. února 1924.

⁴⁹⁷ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 254–257.

zdravotnictví a tělesné výchovy⁴⁹⁸ a v roce 1937 byl delegován do komise pro osnovy vysokoškolské branné výchovy.⁴⁹⁹ Byl také členem SK Slavie, Akademického šermířského klubu, ČAFK, Slavoje Žižkov aj.⁵⁰⁰

Kromě této časově náročné práce žil plným rodinným životem. S chotí Růžnou Růžickovou byl oddán 31. ledna 1912 a postupně se stal otcem 4 dětí – Jarmily (1912), Miroslava (1920), Růženy (1923) a Evy (1924).⁵⁰¹ I nadále se vzdělával. V roce 1930 se habilitoval z tělesné výchovy na Přírodovědecké fakultě UK s hlavním tématem *Záliby člověka ve stoupání, šplhu a visu, jejich vývoj a význam*,⁵⁰² na ČVUT pak 25. dubna 1932.⁵⁰³

Velice obsáhlá byla jeho činnost vědecká a publikační, která byla nastartována kvalitními pracemi v seminářích profesorů Drtiny – *Pud po pohybu* a Čady – *Tělocvičné a sportovní záliby člověka*, v letech 1910 a 1911. V dalších letech jeho produktivita stále stoupala a dosahovala v některých letech i dvojciferných čísel. Psal do různých časopisů a novin, např. do *Sokola*, *Věstníku sokolského*, *Sportu a her*, *Věstníku českých profesorů*, *Času*, *Sportovní revue*, *Sportovního věstníku*, *Přednášek a statí*, *Sportsmana*, *Pedagogických rozhledů*, *Pondělí*, *Lidových novin*, *Národních listů* apod.⁵⁰⁴ Od roku 1925 sám vydává revue *Studentský sport a tělocvik*, časopis ke sledování tělesné výchovy a sportu na středních a vysokých školách; v letech 1927 až 1939 pak odbornou vědeckou revue *Nová tělesná výchova*, kam umisťuje své další články. V knihovně Nové tělesné výchovy vydává i svá hlavní díla, jako: *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČSR. (1910–1925)*; *Záliby člověka ve stoupání, šplhu a visu. Jejich původ a význam*; *Biologické základy záliby člověka ve šplhu a visu*; *Sport a těl. výchova v Anglii*; *Přednášky z těl. výchovy a sportu I. a II. díl*; *Kniha o Vysokoškolském sportu*; *Vývoj a dějiny kanoistiky a vodní turistiky v Československu*; *Nové cesty tělesné výchovy*; *Úvod do biologické metody tělesné výchovy. II. vyd.*; *Některé nedostatky dnešní výchovy*; *Životní nadání česko-slovenského národa*; *Biologické úvahy z tělesné výchovy*; *Pedagogické kapitoly z tělesné výchovy mládeže*; *Návrat k přírodě*; *Olympijské hry*; *Co je biologická tělesná výchova*; *Vznik a vývoj biologické metody tělesné výchovy*; *Dějiny a význam brany*.⁵⁰⁵

Největším úspěchem Františka Smotlachy bylo vybudování celého velice úspěšného systému *Vysokoškolského sportu*, o němž jsem psal na předchozích stránkách. V něm lze ještě připomenout a zvýraznit tyto dílčí úspěchy:

- spojení školy a úřadu se studentskou samosprávou, jehož výsledkem byla připravenost studentů na budoucí vůdčí poslání a vedoucí místa v jejich budoucím zaměstnání;
- v posledních letech činnosti VS značně vysokou dobrovolnou účast studentů během jednoho roku (až 7 000), týkalo se jen skutečných gymnastů a sportovců;
- plně obsazená hřiště a tělocvičny sportujícím studentstvem;
- souvislou a promyšlenou činnost a práci VS, kde činnosti a úkoly nižšího významu podporovaly činnost vyššího významu;
- značné sportovní úspěchy VS jako přirozený vrchol vyplývající z vysoké masovosti v jednotlivých sportech v nižších patrech celého systému VS;
- celá činnost VS i jeho sportovní výsledky jako důležitý činitel branné a předvojenské přípravy;
- tělovýchovná a sportovní činnost se dostala na přední místa zájmu a zábavy studentů, čímž studentům odebrala čas na dřívější daleko méně vhodné zábavy;

⁴⁹⁸ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, Opis výnosu ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy pod č. 1245 ze dne 26. ledna 1935.

⁴⁹⁹ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, Rektorát UK v Praze soukr. doc. Fr. Smotlachovi pod č. j. 3633-V-1936/37 ze dne 18. srpna 1937.

⁵⁰⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 254–257.

⁵⁰¹ AUK, FF UK, Karton 57, inv. č. 658, děkanství Př. F UK k Rektorátu UK pod č. 1586 ze dne 9. února 1924.

⁵⁰² TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, Zpráva komise zvolené profesorským sborem přírodovědecké fakulty za účelem posouzení žádosti dra Františka Smotlachy za udělení venia legendi.

SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 256.

⁵⁰³ *Seznam osob*. Praha: ČVUT, 1937. s. 41.

⁵⁰⁴ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 253–260.

⁵⁰⁵ TÝŽ. *Co je biologická tělesná výchova*. Praha: Nová tělesná výchova, 1938. s. poslední.

- systém VS přivedl studenty na bázi dobrovolnosti a uvědomělosti k různorodé pracovní činnosti, bez které by se VS neobešel – pomoc při výstavbě hřišť, táborů, sportovních potřeb apod.;
- VS se stal činitelem národního a státního významu, když se stal sportovním střediskem studentů všech národů žijících v ČSR;
- rozšíření myšlenek a principů VS mimo Prahu – do Brna, Bratislavy, německých univerzit i na český venkov;
- celý systém VS byl v třicátých letech minulého století tak úspěšně zaběhnutý, že by představoval pevný a účelně vybudovaný základ pro povinnou tělesnou výchovu na vysokých školách, o které se v té době začínalo po vzoru některých zemí mluvit;⁵⁰⁶
- ve svých publikacích a člancích tak podrobně a přesně popsal celý systém VS a jeho činnost, že tím zanechal historikům neskutečně široké pole působnosti, jako nikdo před ním ani po něm.

Úspěch celoživotního díla Františka Smotlacha byl velkolepý a neoddiskutovatelný. Je však zcela přirozené, že se při své dlouhodobé činnosti v čele VS dopustil několika chyb. Zdá se, že tím, že celá velká organizace VS byla řízena po celou dobu jediným vedoucím činitelem, Smotlachou, nebylo naplněno doporučení „komise o úpravě poměrů na Ústavu pro vysokoškolský tělocvik a sport“ o jmenování asistenta, který by nesl část odpovědnosti.⁵⁰⁷

Při čtení Smotlachových periodik (Nová tělesná výchova, Studentský sport a tělocvik) člověk dochází k závěru, že napsal velké množství článků, ve kterých se ale několikrát opakuje a vyzdvihuje fakta a činnosti již jednou a vícekrát publikované. Z jeho psaných slov lze také při vši úctě vytušit samochválu a zveličování úspěchů. Tzv. biologická metoda se začíná v jeho díle objevovat až později, píše však o ní, jako by s tímto teoretickým základem pracoval již od svých začátků. Lze mu také vytknout, že se více nezabýval také historií tělesné výchovy a sportu vysokoškoláků před jeho působením. Tehdy ji ještě mohl studovat do hloubky především vyzpovídáním pamětníků. To ale samozřejmě nemusel, jen mohl.

V jeho vědeckých člancích mělo vždy logické a prosté uvažování převahu nad laboratorní prací a pokusy v tělocvičnách a na hřištích.⁵⁰⁸ Podobně jeho publikační činnost charakterizuje i Ježek, když píše: „Jeho rozsáhlá publikační činnost, z počátku objevná a podnětná, dostávala později charakter vyzvedání významu vlastní práce a osobnosti,“⁵⁰⁹ „...ve svých pojednáních razil pojem „biologické metody“ jako nový směr výchovy tělesné, bez většího uplatnění v praxi.“⁵¹⁰

Protože soukr. doc. František Smotlacha se dále vzdělával v oborech, které byly úzce spjaty s tělocvikem, bylo mu ministerstvem školství a národní osvěty v roce 1933 na jeho žádost povoleno zapsat se k řádnému studiu lékařství na některé fakultě tuzemské univerzity s výhradou, že toto studium nebude překážkou k jeho služebnímu výkonu ani částečné či plné dovolené.⁵¹¹ Toto povolení mu bylo prodlouženo i na roky 1934, 1935, 1936⁵¹² a také na školní rok 1937/38.⁵¹³ Tato na první pohled ne moc důležitá okolnost se však stala Smotlachovi osudnou. Podle všech indicií se zapsal v roce 1933 na studium lékařské fakulty německé univerzity a vydržel tam až do začátku okupace. V době nacistické okupace se uchýlil do Hradce Králové. Po osvobození ČSR v roce 1945 proti němu byla kvůli studiu na německé univerzitě vedena kampaň, takže se již nemohl vrátit na své místo ředitele Ústavu pro tělesnou výchovu při českých vysokých školách. Bylo mu bráněno vrátit se ke svému dřívějšímu zaměstnavateli

⁵⁰⁶ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 264–271.

⁵⁰⁷ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1933, Zápis ze dne 13. ledna 1933.

⁵⁰⁸ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, Zpráva komise zvolené profesorským sborem přírodovědecké fakulty za účelem posouzení žádosti dra Františka Smotlacha za udělení venia legendi.

⁵⁰⁹ JEŽEK, Přemysl. Česká knižní tělovýchovná literatura. Od první poloviny 19. století až do roku 1918. In: *Tělovýchovný sborník. Supplementum 1*. 1967. s. 154.

⁵¹⁰ TÝŽ. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. s. 893, ISBN 80-86317-26-9.

⁵¹¹ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, MŠANO pod č. j. 68.245/33-IV/3 ze dne 6. listopadu 1933.

⁵¹² TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, MŠANO děkanství Př. F UK pod č. j. 86.374/35-IV/3. ze dne 25. 7. 1935.

⁵¹³ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, MŠANO děkanství Př. F UK pod č. j. 130.588/37-IV/3. ze dne 30. 9. 1937.

Přírodovědecké fakultě UK. Sám Smotlacha udělal velkou chybu, když se v červnu 1945 ze zdravotních důvodů vzdal své docentury, *veniae docendi*.⁵¹⁴ Tímto jednáním údajně neprošel očištným řízením profesorského sboru a zaměstnanecké rady. Později byl obviněn ze služebního přečinu podle § 2 odst. 1 dekr. č. 105/45 Sb. a byla mu udělena důtka. Smotlacha se proti tomuto přečinu ve lhůtě odvolal. Jako důvody pro odvolání uvedl tyto skutečnosti: na studium na německé fakultě se přihlásil již roku 1933, poslední zkoušku na německé univerzitě složil před okupací⁵¹⁵ a pak jen pasívně setrval v zápisu; neodhlásil se proto, že byl pod policejním dohledem, 2x u něho gestapo vykonalo domovní prohlídku, což potvrdili sousedé, a nechtěl tím ohrozit svou rodinu. Jeho případ řešila v roce 1947 Vrchní očištná komise pro veřejné zaměstnance při ministerstvu vnitra v Praze, která jej z údajného služebního přečinu osvobodila.⁵¹⁶ Smotlacha se poté na Př. F UK přihlásil znovu ke své docentuře. I přes konečné Smotlachovo očištění však Zaměstnanecká rada Př. F UK ještě dne 14. června 1947 vydala prohlášení, kde se uvádí, že z důvodu zápisu a studia na lékařské fakultě německé univerzity i v době, kdy české vysoké školy byly již uzavřeny, se shledává neslučitelné, aby jmenovaný působil jako učitel a vychovatel studentů na českých vysokých školách.⁵¹⁷

Ne tak nepřívětivě se ke Smotlachovi chovali na pražské technice. Ve školním roce 1947/48 mu bylo jako soukromému docentu tělesné výchovy pro metodiku a systematiku Vysoké školy speciálních nauk povoleno ohlásit na zimní semestr přednášku *Vědecké základy tělesné výchovy* (se zvláštním zřetelem k metodě i systému) v délce 2 hodin týdně.⁵¹⁸

Dr. František Smotlacha se po skončení II. světové války zabýval spíše svou druhou životní láskou – mykologií. Již v roce 1946 plně nabídl své služby při propagaci tzv. houbařské pětilátky.⁵¹⁹ Působil pak i jako předseda Čsl. mykologické společnosti. Zabýval se organizováním houbařských přednášek, výstav a také poradenstvím.⁵²⁰

2.2.3.5 Konec Smotlachova úspěšného systému

Na konci třicátých let ještě běžela velice úspěšná organizace tělesné výchovy a sportu na vysokých školách v zaběhlém Smotlachově systému. Jednalo se však stále jen o nepovinnou tělesnou výchovu, které se zúčastňovala asi třetina všech vysokoškoláků. V této době, kdy nacistické Německo začalo ohrožovat samostatnost a suverenitu Československé republiky, však již nebylo možno se spoléhat jen na tuto nepovinnou formu. Tuto otázku vyřešil zákon o branné výchově z roku 1937, na jehož základě měl být dobrovolný vysokoškolský sport přebudován na povinnou tělesnou a brannou výchovu vysokoškolských studentů.⁵²¹ Zásadně se tím změnila dosavadní organizace tělesné výchovy na vysokých školách, neboť *poprvé se jednalo o povinnou tělesnou výchovu*. Na úplnou realizaci před vypuknutím II. světové války však již nezbyl čas.⁵²²

⁵¹⁴ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, děkan Př. F UK k ministerstvu školství a osvěty pod č. j. 141/45 ze dne 18. června 1945.

⁵¹⁵ V „Oznámení pro čin podle dekretu presidenta republiky č. 138/45 na Dra Frant. Smotlachu“ se však píše, že Smotlacha složil na německé univerzitě v Praze I. rigorosum dne 20. 7. 1939.

Srovn. AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, děkan Př. F UK k ministerstvu školství a osvěty a ministerstvu vnitra pod č. j. 4908/45/46/ N/Le ze dne 2. července 1946.

⁵¹⁶ AUK, FF UK, Karton 18, inv. č. 133, nález Vrchní očištné komise pro veřejné zaměstnance pod č. j. VOK VI 614/46-9 ze dne 10. května 1947.

⁵¹⁷ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, zaměstnanecká rada Př. F UK k profesorskému sboru Př. F UK pod č. j. 7/47 ze dne 14. června 1947.

⁵¹⁸ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, oznámení zápisu přednášek dr. Smotlachou ze dne 24. 9. 1947.

⁵¹⁹ TAMTÉŽ, Karton 18, inv. č. 133, děkan Př. F UK k Rektorátu UK pod č. j. 5098/45/46/N/Le ze dne 24. června 1946.

⁵²⁰ JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. s. 893, ISBN 80-86317-26-9.

⁵²¹ REITMAYER, Ladislav. Vývoj tělesné výchovy na českých a slovenských vysokých školách a její utváření v system. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 131.

⁵²² BULÍŘOVÁ, Zuzana. 100 let VŠ sportu. Praha: KTV LF UK, 2010, [cit. 2012-01-22]. Dostupné z: <http://sites.google.com/site/100letvssportu/historie>.

K realizaci těchto záměrů byl ve školním roce 1938/39 pro pražské vysoké školy zřízen **Ústav pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze** pod vedením doc. Smotlachy.⁵²³ Ve šk. r. 1937/38 byla ještě tělesná výchova na ČVUT vyučována doc. Smotlachou, a to konkrétně tělesná výchova I. a II. – 2 hod. týdně přednášek ve dvouročním cyklu; cvičení v tělocviku, sportu, a skautingu – 12 hodin týdně, tělesná výchova a brannost národa – 2 hodiny týdně podle úmluvy.⁵²⁴

V programu ČVUT na studijní rok 1939/40 se ještě uvádí: Tělesná výchova I. a II. – 2 hod. týdně, Přednáška ve dvouročním cyklu, ve středu 6–8 hodin v Marathonu, Praha II., Černá 7a. Cvičení v tělocviku, sportu a skautingu – 12 hodin týdně (6 hod. pro začátečníky, 6 pro pokročilé). Cvičebny pro tělesnou výchovu byly rozmístěny na těchto místech: tělocvičny zimní: Marathon, Strakova akademie, gymnázia v Resslově a Křemencově ulici, gymnázium Krásnohorská, v koleji Švehlově a Masarykově. Letní nářadová tělocvična a atletická dráha: v zahradě ve Strakově akademii. Hřiště: ve Strakově akademii, na Albertově a pod Karlovem, na Císařské louce, na Libeňském ostrově (Maniny), na Švehlově nábřeží, u Radiostanice, za Vinohrady u Strašnic, ve Švehlově koleji, na Letné, ve Studentské kolonii, v Masarykově koleji, v Dejvicích na Růžku, na staveništi české techniky. Plovárny celoroční (zimní): Axa, Tyršův dům na Klárově, na Slupi. Letní: Vyšehradská, vojenská, Císařská louka atd. Loděnice: na Cís. louce, ve Smíchovském podběří, v Braníce. Střelnice vojenské: v Kobylisích a v Milovicích. Zimní cvičebna pro box, branu, stolní tenis ve Strakově akademii. Chata na Padrti. Sídlo a místnosti ústavu: Praha II. Černá ulice 7A, Marathón.⁵²⁵

Tento školní rok již však neproběhl podle naplánovaných školních programů, neboť i techniku a univerzitu postihlo násilné uzavření českých vysokých škol za nacistické okupace. Z rozhodnutí říšského protektora Konstantina von Neuratha byly české vysoké školy uzavřeny od 17. listopadu 1939 a trvalo to až do 4. června 1945. Kvůli tomu zůstala nedokončena i výstavba budov ČVUT v Dejvicích, započatá roku 1925.⁵²⁶

Dr. Smotlacha se ještě v začátcích okupace bránil postupnému oklešťování činnosti VS dokonce i soudní cestou. Stalo se to např. při soudní výpovědi Ústavu tělesné výchovy z objektů ve Strakově akademii ze dne 15. července 1939, když prostřednictvím Rektorátu ČVUT podal námitky k civilnímu soudu pro Prahu-Západ. Bohužel na příkaz MŠANO musel vzít několik dnů poté své námitky zpět.⁵²⁷

Po uzavření českých vysokých škol byl nařízením rektora UK poslán ke službě do Ústavu pro tělesnou výchovu na českých vysokých školách Gabriel Matloch, vrchní oficiál.⁵²⁸

Nastoupil zde dne 20. září 1939.⁵²⁹ Smotlacha ještě koncem roku 1939 a začátkem roku 1940 přeposílá několik nezaplacených účtů na MŠANO, neboť již v té době nemá dispoziční právo na placení účtů Ústavu pro tělesnou výchovu na českých vysokých školách v Praze.⁵³⁰

Branná výchova

Německé fašistické nebezpečí začalo být pro náš stát neúnosné již koncem roku 1937 a zvláště v následujícím roce. Kromě již zmíněných změn v oblasti tělesné výchovy na to náš stát reagoval navíc také zvýšením důrazu na oblast branné výchovy. Postupně byly přijaty tyto československé právní normy: – Zákon o branné výchově č. 184/1937 Sb. zák. a nař.; – vládní

⁵²³ ČÁP, Augustin. Vývoj vysokoškolského sportu v českých zemích. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 165.

⁵²⁴ *Program na školní rok 1937/38*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1937. s. 25–26, 174–175.

⁵²⁵ *Program na studijní rok 1939/40* Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1939. s. 27.

⁵²⁶ [cit. 2011-12-09]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/ČeskévysokéučenítechnickévPraze>.

⁵²⁷ AUK, Př. F UK, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport, dotace; Rektorát ČVUT k Finanční prokuratuře Prahy I. pod č. j. 2690/a/39 ze dne 9. srpna 1939.

⁵²⁸ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport, dotace; rektor UK Gabrielu Matlochovi pod č. j. 3453-C-1938/39 ze dne 19. září 1939.

⁵²⁹ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport, dotace; Smotlacha k děkanství Př. F UK pod č. j. 4676/39/K. ze dne 29. září 1939.

⁵³⁰ TAMTÉŽ, Karton 71, inv. č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport, dotace, Smotlacha na MŠANO pod č. j. 87/1939; č. j. 1/1940 a č. j. 7/1940 vše ze dne 4. 4. 1940.

nařízení č. 109/1938 Sb. zák. a nař., jímž se vydala všeobecná prováděcí ustanovení k tomuto zákonu.; – vládní nařízení č. 110/1938 Sb. zák. a nař. o výborech brannosti; – vyhláška č. 111 ministerstva národní obrany z 13. 5. 1938, kde byly přehledy sídel okrskových velitelství branné výchovy.⁵³¹ Pravdou však bylo, že tyto právní normy nebyly na veřejnosti dostatečně známy, tudíž ani do praxe zavedeny. To se týkalo i praxe na vysokých školách.⁵³²

Jinak tomu však bylo na vysokoškolských kolejích, kde příkladem ostatním kolejím byla občanská angažovanost studentů *Spolku hradčanských kolejáků* bydlících na bývalé Masarykově studentské koleji na Hradčanech. Aniž by vůbec znali existenci a obsah zákona o branné výchově z roku 1937, vzešel od nich v březnu 1938 *Návrh na organizování dobrovolné branné výchovy vysokoškolského studentstva v ČSR*. Zde vyjádřili, že brannost je nyní nejdůležitější součástí jejich generačního programu.⁵³³

Pod vedením celé skupiny vojenských instruktorů také následně branný výcvik na již jmenované Hradčanské koleji absolvovali. Trval celkem 10 týdnů, od 30. 3. do 16. 6. 1938. Ve 33 učebních dnech studenti absolvovali celkem 82 hodin výuky a cvičení.⁵³⁴ Podle příkladu Hradčanské koleje zavedly pro své studenty branné kurzy také další koleje, jako Studentská kolonie na Letné, Dívčí kolej Budeč, Kolej Letenské kolonie (pozdější Sinkulova), kolej Akademického domu „Carlton“, Hlávkova studentská kolej, Učitelský útulek v Neklanově ulici,

Kolej Arnošta z Pardubic. Z českých pražských kolejí se zúčastnilo branného výcviku okolo 2 000 studentů. Branný výcvik pro své studenty neorganizovala Švehlova kolej a Masarykova kolej (Dejvická).⁵³⁵

Po letních prázdninách roku 1938 se opět politická situace přiostrčila. Po podepsání Mnichovské dohody se již branný výcvik na vysokoškolských kolejích nerozeběhl.

2.2.4 Sportovní osobnosti mimo organizaci VS Praha (1910–1952)

I vedle organizovaného *Vysokoškolského sportu Praha* však někteří studenti pražské techniky a univerzity závodili za jiné sportovní kluby a nebylo jich málo. Vzpomenou zde ty největší osobnosti, většinou reprezentanty ČR, budu se hlavně zaměřovat na studenty ČVUT, výjimečně i na studenty UK, jejichž sportovní činnost podminila úspěchy studentů techniky.

2.2.4.1 Hokejisté

Od roku 1899 se u nás hokeji poměrně dařilo, byl to ale jen tzv. „bandy hokej“. Po již zmíněném zájezdu hokejistů SK Slavie do Chamonix v roce 1909 nastoupila éra hokeje kanadského. A naši hokejisté jsou velice pilní a učenliví. Vždyť již na tomto památném turné sedmi mušketýrů a vzdor prohrám jim tehdejší předseda LIGH Louis Magnus prorokoval budoucnost těmito slovy: „České mužstvo nás překvapilo rychlostí svých útočníků, výbornými přihrávkami, bojovností a dobrou kombinací. Jakmile toto mužstvo bude lépe ovládat kanadskou hůl a naučí se lépe střílet, bude mezi nejlepšími“.⁵³⁶

Jeho slova se potvrdila velice brzo, hned za dva roky. Dne 6. ledna 1911 se v Praze ještě utkali se Slavií tehdy fenomenální Kanadčané reprezentující svou Oxford University a vyhráli ještě přesvědčivě 12:0.⁵³⁷ Den poté vyhráli již s naším národním týmem jen 4:0, když v druhém poločase utkání jsme již nedostali ani branku.⁵³⁸

Je třeba uvést, kolik studentských týmů v této době v Praze hrálo. Ponejvíce studentů, hlavně těch nejlepších, hrálo ve Slavii, existovaly však i další studentské týmy jako Akademický SK a jeho pozdější pokračovatel Česká sportovní společnost (tzv. „Vendelíni“), dále také

⁵³¹ DOUBEK, František. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 40–41.

⁵³² TÝŽ. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 40.

⁵³³ TÝŽ. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 38–39.

⁵³⁴ TÝŽ. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 40, 43.

⁵³⁵ TÝŽ. *Hradčanská kolej*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. s. 42.

⁵³⁶ GUT, Karel a VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. s. 57. ISBN 80-7033-056-2.

⁵³⁷ Shodou okolností skoro přesně za 100 let dne 13. 1. 2011 v Praze poráží hokejisté ČVUT Praha Oxford University 17:1.

JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924. s. 55–59.

⁵³⁸ VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 23.

Studentský HC Karlín, Akademikové Praha VII, Studentský hockey Cercle Karlín. Samozřejmě že i v dalších týmech hráli studenti⁵³⁹ – např. Vindyš a Hammer hráli v té době za I. ČLTK.⁵⁴⁰

Leden a únor 1911 přinesl jen krátké období mrazů, proto se sehrály jen základní turnaje – mistrovství Zemí koruny české a mistrovství Čech. Při konečné přípravě národního týmu připravujícího se na mistrovství Evropy v Berlíně přichází obleva, proto se bez ledu připravoval jen v šatnách na Vendelínce. Jeho budoucí soupeři měli lepší podmínky: Němci měli jen v Berlíně tři umělé plochy, Belgičani halu v Antverpách a Francouzi kvalitní přírodní led a soupeře v Alpách. I přesto se stalo něco nečekaného – Češi porázejí všechny soupeře a stávají se *poprvé mistry Evropy!* Jen dva roky po seznámení se s kanadským hokejem. Již dříve citovaný předseda LIGH tentokrát píše: „Vidouce je hráti, měli jsme dojem vzácný v Evropě, že vidíme hru mužstva, a nikoliv jedinců“⁵⁴¹ Bylo to zcela neuvěřitelné, ale již v dalších letech 1912 a 1914 se stali mistry Evropy znovu, i když v tom roce 1912 nakonec nepotvrzenými.⁵⁴² Důvodem bylo to, že čeští hokejisté a mezi nimi slávističtí studenti či v té době již absolventi vysoké školy načerpali velice rychle nové zkušenosti, zdokonalili se v pravidlech a přidali své technické a kombinační umění naučené ve svých předchozích sportovních začátcích, zvláště fotbalových či tenisových.

Další tituly této zlaté generaci šikovných hokejistů upřela I. světová válka. Někteří z nich se však dočkali reprezentace nového státu – Československé republiky a s tím i nových úspěchů. Bronzovou medaili vybojovali již na olympijských hrách v Antverpách v roce 1920, tituly mistrů Evropy pak v letech 1925, 1929 a 1933. Další zlaté období pak pro čsl. reprezentaci přišlo v letech 1946–1949. A jací mezi nimi byli vysokoškolští studenti či absolventi?

Prof. MUDr. Josef Gruss (8. 7. 1884–28. 5. 1968, na obrázku) byl velice všestranným sportovcem. V roce 1908 působil jako kapitán tenisového českého družstva na olympijských hrách v Londýně. V roce 1910 se jako šermíř zúčastnil mistrovství světa v Bruselu a v roce 1919 spojeneckých her v Paříži. Jako člen SK Slavia se zúčastnil památného turnaje v Chamonix v roce 1909, kde jako brankář poznává kanadský způsob hokeje zvýhodněn oproti spoluhráčům v poli jen koženými jezdeckými kamašemi a šálou omotanou pravou botou, aby ho vykopávání tolik nebolelo. Patřil k průkopníkům tělovýchovy a sportu nejprve závodní činností, později organizátorskou. Závodil v mnoha sportech – atletice (Běchovice), lyžování, fotbalu a hokeji; byl také fotbalovým, hokejovým a atletickým rozhodčím; přispíval do sportovních časopisů (*Sport a hry*); přeložil a vydal hokejová a fotbalová pravidla. Později patřil k významným sportovním funkcionářům (předseda Čs. sportovní obce, Československé amatérské atletické unie a Šermířského svazu); v letech 1929–1952 byl předsedou Československého olympijského výboru a v roce 1946 se stal členem Mezinárodního olympijského výboru. Byl věhlasným gynekologem, mimořádným profesorem Karlovy univerzity.⁵⁴³

⁵³⁹ Historické anály nejsou tak podrobné, aby zde bylo možno rozeznat studenty středoškolské či vysokoškolské.

⁵⁴⁰ JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 20–29. ISBN 80-7033-711-7.

GUT, Karel a VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. s. 59. ISBN 80-7033-056-2.

⁵⁴¹ TITÍŽ. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. s. 24–25. ISBN 80-7033-056-2.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 28. ISBN 80-7033-711-7.

⁵⁴² SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 69 a 88. ISBN 978-80-7036-220-4.
Srovnej [cit. 2011-11-22]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_Evropy_v_ledn%C3%ADm_hokeji.

⁵⁴³ TÁŽ. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 13, 69, 88. ISBN 978-80-7036-220-4.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 21. ISBN 80-7033-711-7.

VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olymp, 1978. s. 17.

Síň slávy čsl. ledního hokeje-[cit. 2011-11-22]. Dostupné z: <http://www.cslh.cz/sin-slavy.html>.

JUDr. Jan Fleischmann (6. 7. 1885–23. 9. 1939, na obrázku) hrál za tehdejší studentský klub SK Slavia Praha. Patřil mezi „hokejové mušketýry“, kteří poznali na památném turnaji v Chamonix kanadský způsob hokeje a za dva roky získali v Berlíně první titul mitra Evropy. Získal celkem dva tituly mistra Evropy, jedno stříbro. Po I. světové válce byl i se svým bratrem delegátem národního týmu na I. zimních olympijských hrách v Chamonix. Za národní tým ve své kariéře nastoupil celkem v 15 zápasech. Traduje se, že za svou domovskou Slavii nastoupil ještě v roce 1936 na prvoligový led. Byl vystudovaným právníkem, působil jako advokát v Mnichově Hradišti. Po ukončení kariéry se angažoval v hokejovém prostředí, především jako předseda Československého svazu ledního hokeje.⁵⁴⁴

Ing. Jan Palouš (25. 10. 1888–25. 9. 1971, na obrázku) hrál nejdříve bandy hokej a později hokej za Akademický SK (později přejmenovaný na Českou sportovní společnost – ČSS – „Vendelíny“). Společně s hráči Slavie Praha se v roce 1909 v Chamonix seznámil na mezinárodní úrovni se skutečným kanadským hokejem, vsítil tam *historicky první reprezentační český hokejový gól*. Získal celkem 2 tituly mistra Evropy, 2x byl se svým týmem na stříbrné příčce. Po I. světové válce přestoupil do Slavie Praha, zúčastnil se již jako hráč Československa dvou olympijských turnajů a jednoho mistrovství Evropy. Reprezentoval celkem v 19 zápasech, v nichž

vstřelil 2 góly. Před válkou chyběl jen ve dvou reprezentačních zápasech na ME v roce 1914, když se nemohl uvolnit ze zkoušek na pražské technice a přijel pak potají na poslední zápas.

Hrál také dobře tenis, reprezentoval např. Čechy v utkání Čechy v. Morava v Brně v roce 1913. Zde byl charakterizován jako hráč bezpříkladné houževnatosti a vytrvalosti, který vyniká klidnou, promyšlenou hrou, ve které ani zbytečně neriskuje. Nebylo u něho takřka míče, o němž by se dalo říci, že ho nevrátí.

Byl filmovým režisérem, psal novinové články (myšlenka, že v kanadském hokeji je budoucnost – 1909; požadavek na výstavbu zastřešené haly v Praze – 1912) a napsal dvě knihy z hokejového prostředí (*Mušketýři s hokejkou*; *S hokejkou po světě*).⁵⁴⁵

Ing. Otakar Vindyš (9. 4. 1889–23. 12. 1949, na obrázku) byl již od mládí všestranným sportovcem. Nejdříve hrál znamenitě v I. ČLTk tenis a od roku 1902 i bandy hokej. Přestoupil do SK Slavie. Patřil k hokejovým mušketýrům, kteří se jako první seznámili v roce 1909 v Chamonix s kanadským způsobem hokeje. Zde ještě hrál v útoku, v roce 1911 při zisku titulu mistra Evropy již byl platným členem obrany. Za svou kariéru získal celkem 3x zlato, 2x stříbro a 1x bronz z mistrovství Evropy. Reprezentoval až do svých 41 let, ve 26 reprezentačních zápasech vstřelil celkem 9 gólů. Své vysokoškolské vzdělání a titul inženýr využil jako vlastník továrny na výrobu tělocvičného náradí v Radotíně, kterou zdědil po svém otci.⁵⁴⁶

⁵⁴⁴ JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 22–53. ISBN 80-7033-711-7.

VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 19–40.

SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 69, 88. ISBN 978-80-7036-220-4.

[cit. 2011-11-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Fleischmann.

⁵⁴⁵ GUT, Karel a VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. s. 56–83. ISBN 80-7033-056-2.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 22–53. ISBN 80-7033-711-7.

[cit. 2011-11-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Palouš.

Brněnský Lawn Tennis cercle, Brno, 1. Mezizemský Lawn-Tennisový Turnaj Čechy-Morava, červenec 1913, s. 8.

⁵⁴⁶ JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 20–52. ISBN 80-7033-711-7.

VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 22–42.

Síň slávy čsl. ledního hokeje-[cit. 2011-11-22]. Dostupné z: <http://www.cslh.cz/sin-slavy.html>.

Ing. Josef Šroubek (2. 12. 1891–29. 8. 1964, na obrázku) byl jedním z nejnadanějších, nejtechničtějších a nejobětavějších hokejistů v počátečních dobách českého a posléze československého hokeje. Hrál jej od roku 1910 za ČSS, odkud pronikl až do reprezentace už na mistrovství Evropy v roce 1911, kde jsme se poprvé stali mistry Evropy. To se mu podařilo celkem 4x, vybojoval i dvě stříbra a jeden bronz. Zúčastnil se 3x olympijských her, jako jediný střelec v utkání se Švédskem v roce 1920 rozhodl o zisku bronzové medaile. S reprezentací se rozloučil až titulem mistra Evropy v Budapešti v roce 1929. Reprezentoval ve 40 zápasech, ve kterých nastřílel celkem 18 gólů.

Často přestupoval, hrál i za Slavii a Spartu.

V mládí však začínal s fotbalem v roce 1905 ve Spartě. I zde to dotáhl až do reprezentace (v roce 1921 hrál proti Jugoslávii), byl hráčem slavné „Železné Sparty“. Hrál také za SK Slavii, Viktorii Žižkov a Brno.⁵⁴⁷ Při fotbalových utkáních Univerzita – Technika býval kapitánem Techniky, podílel se také na organizaci těchto utkání.⁵⁴⁸ Při úplně prvním ročníku veslařských Primátorek v roce 1910 byl kormidelníkem vítězné osmy VK Slavie. Když končil svou kariéru v obou nejpopulárnějších sportech, byl mezi zakládajícími členy Autoklubu SK Slavie.⁵⁴⁹

Ing. Jaroslav Jarkovský (na obrázku) byl hokejistou SK Slavie, který také patřil mezi přední reprezentanty *hokejové mušketýry*. Zažil památný zájezd do Chamonix v roce 1909, kdy se československý hokej seznamoval s kanadským pojetím. Hrál na postu středního útočníka. V roce 1911 s národním mužstvem získal titul mistra Evropy. Po návratu z války se ho již nepodařilo přesvědčit pro návrat na ledovou plochu a po celý zbytek života zůstal v ústraní.⁵⁵⁰

RNDr. Karel Pešek-Kád'á (20. 9. 1895–30. 9. 1970, na obrázku) Reprezentoval Čechy v roce 1914 v Berlíně a další dva tituly pomáhal vybojovat na ME v roce 1922 ve Sv. Mořici a v roce 1925 ve Vysokých Tatrách. V 15 reprezentačních zápasech nastřílel celkem 10 branek. Na turnaji v roce 1924 v Chamonix, dodatečně prohlášeném za I. zimní olympijské hry, nemohl hrát, protože byl v té době profesionálním fotbalistou.⁵⁵¹

Vedle hokeje prožíval do sytosti také fotbalovou kariéru. Byl jedním z nejlepších záložníků v Evropě té doby, spolutvůrcem „Železné Sparty“, tvůrcem hry národního mužstva v letech 1920–1931, když reprezentoval ve 44 utkáních. Za Spartu odehrál 727 zápasů a 15 let byl jejím kapitánem. Byl velice populární, říkalo se mu v nejlepším slova smyslu „zlatovlasá primadona“, byly na něho složeny písničky a dokonce i opereta.⁵⁵² Při fotbalových utkáních Univerzita – Technika býval kapitánem Univerzity, podílel se také na organizaci těchto utkání.⁵⁵³

[cit. 2011-11-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otakar_Vindyš.

⁵⁴⁷ VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 25–58.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 28–68. ISBN 80-7033-711-7.

[cit. 2011-11-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Šroubek.

Síň slávy čsl. ledního hokeje-[cit. 2011-11-22]. Dostupné z: <http://www.cslh.cz/sin-slavy.html>.

ŠÁLEK, Zdeněk. *Slavné nohy*. Praha: Práce, 1980. s. 97.

⁵⁴⁸ SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách* (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–1920). Praha: s. n., 1921. s. 32.

⁵⁴⁹ ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004. s. 108. ISBN 80-7352-129-6.

⁵⁵⁰ JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 20–30. ISBN 80-7033-711-7.

GUT, Karel a VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. s. 56–61. ISBN 80-7033-056-2.

JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924. s. 58–59.

⁵⁵¹ VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 38.

⁵⁵² ŠÁLEK, Zdeněk. *Slavné nohy*. Praha: Práce, 1980. s. 152.

⁵⁵³ SMOTLACHA, František *O tělesné výchově na českých vysokých školách* (Vysokoškolský tělocvik a sport

Ing. Karel Hromádka (23. 5. 1905–27. 11. 1968, na obrázku) byl velice všestranným sportovcem, odchovancem *Vysokoškolského sportu Praha*. Startoval zde i za atletické družstvo, se kterým v roce 1925 zvítězil ve štafetovém běhu z různých míst Prahy na Staroměstské náměstí.⁵⁵⁴ V roce 1926 vyhrál pro barvy Techniky v atletickém utkání Univerzita – Technika běh na 200 m překážek časem 30,4 sekundy.⁵⁵⁵ Z hokejového odboru VS (HOVS) v roce 1927 přestoupil do později velice slavného klubu LTC Praha. Zde odstartoval svou dlouhou reprezentační éru. Za čsl. reprezentaci sehrál 54 zápasů a vstřelil 16 gólů. Celkem 2x se stal mistrem Evropy (1929, 1933), mistrovství světa se zúčastnil v letech 1930, 1931, 1933 (bronzová medaile), 1934 a 1935. Po dlouhá léta byl členem základního kádru LTC a patřil k jeho největším oporám. Po skončení hráčské kariéry působil jako trenér týmu SK Podolí až do roku 1948, později odešel do emigrace.⁵⁵⁶

2.2.4.2 Sportovci dalších sportovních odvětví

Dr. Jaroslav Just (6. 2. 1883–5. 8. 1928, na obrázku) byl vysokoškolačkem – *tenistou* s vysokou sportovní výkonností. Podával svému okolí jasný důkaz, že je možno být jak vynikajícím sportovcem, tak i dobrým studentem – vědcem. Získal dva doktoráty, filozofie a technických věd, byl inženýrem chemie, docentem na pražské technice, profesorem královské hospodářské akademie v Táboře. Byl hráčem I. ČLTk v Praze; v letech 1919–1921 se stal mistrem ČR ve čtyřhře spolu s Ing. Ladislavem Žemlou, zúčastnil se olympijských her ve Stockholmu, kde spolu s L. Žemlou pronikli ve čtyřhře do konečných kol. Zúčastnil se našeho prvního utkání v Davis cupu mezi ČSR a Belgií v roce 1921, které jsme prohráli 2:3. Reprezentoval Prahu v mnohých meziměstských zápasech, v cizině byl znám hlavně svými zájezdy na sever Německa, odkud si přivezl více mistrovských titulů a čestných cen.⁵⁵⁷ V roce 1919 se stal prvním předsedou nově založené Československé Lawn – tenisové asociace (ČLTA), zemřel však velice mlád, v roce 1928.⁵⁵⁸

Ing. Karel Ardelt (28. 1. 1889–1978) jako písecký rodák začal s tenisem pochopitelně na domácích kurtech, hrál zde i po dobu svých vysokoškolských studií v Praze na pražské technice. Po jejich ukončení zůstal v Praze, za ČSR startoval několikrát v Davis cupu, kromě jiného i v tom prvním historickém zápase proti Belgii v roce 1921, který jsme v Praze na Štvanici prohráli 2:3. V roce 1920 se zúčastnil olympijských her v Antverpách, v roce 1922 byl mistrem ČSR ve dvouhře, v tomto roce reprezentoval na studentských hrách v Římě. Hrál i ve Wimbledonu a na jiných slovutných turnajích, po skončení své sportovní kariéry v roce 1924 se ještě na kurty jednou vrátil v roce 1927, aby pomohl vybojovat pro ČSR vítězný zápas v DC s Itálií. Později se

1908–1920). Praha: s. n., 1921. s. 32.

⁵⁵⁴ Věstník vysokoškolského sportu v Praze. Praha: VS Praha, 1926, roč. 2, č. 1. s. 1.

⁵⁵⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 41. ANM, ATVS, Lehká atletika, Karton 80, Fond Miroslav Řihošek, bulletin k XVII. lehkootletickému utkání Univerzita-Technika.

⁵⁵⁶ [cit. 2011-11-24]. Dostupné z: <http://ltcpraha.ic.cz/utocnici.php?karel-hromadka&akce=profil&id=8>.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 62. ISBN 80-7033-711-7.

KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 377. ISBN 80-85983-77-X.

GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008. s. 46, ISBN 978-80-903552-4-8.

⁵⁵⁷ *80 let československého tenisu*. Praha: Olympia, 1973. s. 8.

Davis cup 1980. Finále ČSSR – Itálie. Praha: ČSTV, 1980.

ANM, ATVS, Karton tenis 3, inv. č. 120, Federation Cup by NEC, Praha 20. 7.–27. 7. 1986.

⁵⁵⁸ 100 let řevnického tenisu (1902–2002). [cit. 2011-11-24]. Dostupné z:

http://www.ltcvrevnice.cz/data/2010/tenis_100_let.doc.

Mezinárodní mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963. Praha: ČSTV, 1963. s. 17.

věnoval metodické činnosti v tenisovém svazu ČSTV, ve svém hlavním oboru projektoval řadu tenisových hřišť, mimo jiné i tenisový stadion LTC Praha na Letné.⁵⁵⁹

Ing. Jaroslav Cháňa-Šejtan (19. 12. 1899–2000, na obrázku) působil ve fotbalové SK Slavii Praha jako brankář v letech 1915–1923, posléze v letech 1928 až 1932 na vyžádání Maddena (zahraničního trenéra) jako předseda fotbalového odboru. Byl v několika případech velice výjimečný – byl prvním českým fotbalistou v dějinách, který získal řidičský průkaz, vlastnil od roku 1920 auto a dožil se 100 let (zemřel ve věku 101 let). V roce 1921

po jediném odchytném zápase za první mužstvo Slavie (do té doby chytal za rezervu) proti Spartě 1:2 (ve středu) byl povolán za čtyři dny chytat za národní mužstvo (v neděli) proti Jugoslávii (6:1). Výbornou formu měl v roce 1923 na zájezdu v Turecku, kde dostal přezdívku „šejtan“ – ďábel.

Po dostudování pražské techniky převzal vedení otcovy firmy. Jeho otec byl prvním dealerem předchůdce Škody Laurin&Klement.⁵⁶⁰

Prof. Ing. dr. Rudolf Riedl (26. 8. 1903–3. 5. 2006) byl členem atletického oddílu Sparta Praha. V roce 1923 se stal mistrem republiky ve štafetě 4 x 400 m a byl držitelem čsl. rekordu v běhu na 4 x 800 yardů (1925). Vynikajících úspěchů dosáhl i ve svém civilním zaměstnání; postupně se stal až rektorem Vysoké školy chemicko-technologické v Praze.⁵⁶¹

Ing. Josef Moc (22. 1. 1908–13. 7. 1999) po seznámení s atletikou na mladoboleslavské reálce přechází po svém příchodu na pražskou techniku do VS Praha. Závodil v běhu na středních a později i na delších tratích, několikrát reprezentoval Techniku v populárním závodě Univerzita – Technika. Při tréninku v tělocvičně Strakovy akademie se však setkal s basketbalem, jehož taje si brzy osvojil. Kromě atletického závodění začal závodně hrát i basketbal – nejdříve za YMCA Praha, později i v národním dresu. V roce 1935 odjel na 1. mistrovství Evropy v basketbalu do Ženevy, kde s reprezentačním týmem vybojoval bronzovou medaili. Svůj nejlepší zápas odehrál proti Švýcarsku v boji o 3. místo. Basketbal hrál aktivně až do roku 1955, čas si našel i na atletické činnosti.⁵⁶²

Po studiích působil v Turnově, odkud se vrátil do Prahy na ministerstvo dopravy. Podílel se na výstavbě první části české dálnice a také na řadě projektů sportovních hřišť a stadionů. V letech 1936–1966 byl členem atletického ústředí (až na místě místopředsedy a předsedy ČsAAU, předsedy disciplinární komise); působil také ve veteránském hnutí; s dalšími autory napsal publikaci „Hřiště a stadiony“.⁵⁶³

Ing. František Douša (23. 10. 1908–15. 1. 1990, na obrázku) je v mém výčtu trochu raritou, neboť vystudoval Fakultu elektrotechnickou ČVUT v Praze až po konci své sportovní kariéry, nicméně jeho věhlasná sportovní sláva a právě toto jednání, když své morálně volní vlastnosti přenesl ze sportovního pole na půdu akademickou až v pokročilejším věku, mu zaručuje místo mezi nejlepšími sportovci pražské techniky.

⁵⁵⁹ Historie sportu v Písku – Tenis. [cit. 2011-11-24]. Dostupné z: <http://www.icpisek.cz/docs/cz/tenishist.xml>. JEŽEK, Přemysl a SCHÜTOVÁ, Jitka. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1946–1953*. Praha: Národní muzeum, 2007. s. 10. ISBN 978-80-7036-224-2.

Mezinárodní mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963. Praha: ČSTV, 1963. s. 16.

Davis cup 1980. Finále ČSSR – Itálie. Praha: ČSTV, 1980.

⁵⁶⁰ ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004. s. 36. ISBN 80-7352-129-6.

⁵⁶¹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 149. ISBN 80-7033-864-4. [cit. 2012-07-14]. Dostupné z: <http://files.ppas.cz/o-nas/casopis-u-plynarny/uplynarny500-2006-06.pdf>

⁵⁶² TITIŠ. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 139. ISBN 80-85893-11-8.

⁵⁶³ TITIŠ. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 116. ISBN 80-7033-864-4.

To, co v československém sportu před II. světovou válkou znamenal ve fotbale Plánička, v hokeji Maleček a v tenisu Koželuh, to v atletice znamenal František Douša.⁵⁶⁴

Vyrůstal na Tábořsku uprostřed lesů, což mělo velký vliv na jeho všestrannost, celkovou fyzickou zdatnost a charakter. O lehkou atletiku se začal zajímat v době olympijských her, v roce 1924. Nejdříve se mu zalíbil oštěp, pro zranění lokte však postupně nasměroval svůj zájem k hodu diskem a vrhu koulí. V roce 1927 se zúčastnil středoškolských závodů v Českých Budějovicích o Pohár YMCA. Jeho všestranné výkony byly již tehdy velice nadějné, když tam vyhrál celkem 5 disciplín – oštěp (43,80 m), disk (34,80 m), kouli (12,12 m), skok daleký (580 cm) a skok vysoký (160 cm). Vrh koulí tehdy vyhrál jen vrhy z místa, neboť technicky velice náročný sun v kruhu ještě neuměl.

Ještě téhož roku, druhý den po maturitě, odjel na své první mistrovství republiky do Prahy, kde obsadil mezi seniory 3. místo výkonem 12,68 m. Poté začal trénovat ve Slavii Praha pod vedením tehdejšího osvědčeného trenéra slávistických vrhačů Šustery. Jeho výkon rapidně stoupal, následující rok již posunul čsl. rekord za hranici 14 metrů, když 7. června vrhl 14,04 m. Tento rekord pak zlepšoval rok od roku ještě celkem 12x, až se dostal v roce 1932 na vzdálenost 16,20 m. Dosahoval výborných výsledků také v hodu diskem, i když v porovnání s koulí ne až tak udivujících. V roce 1932 se dostal až na výborných 46,30 m, což bylo čsl. rekordem. Je přirozené, že tato jeho vysoká výkonnost něco znamenala i ve světovém měřítku. Jeho dlouhá sportovní éra byla pro čsl. sportovní veřejnost velice oslavná.

Československý mistrovský titul získal v obou disciplínách dohromady celkem 18x.

Zúčastnil se 3x olympijských her, v roce 1928 se v kouli ani disku neprobojoval z kvalifikace do hlavní soutěže, v roce 1932 v Amsterdamu vybojoval v kouli bronzovou medaili a v disku byl 14., v roce 1936 v Berlíně skončil ve vrhu koulí na 7. místě. Na ME v roce 1934 obsadil v kouli opět vynikající 3. místo. Reprezentoval celkem ve 25 mezinárodních utkáních v letech 1927–1937. Překonal 2x světový rekord – poprvé v Brně 4. 10. 1931 výkonem 16,04 m a podruhé v Praze 24. 9. 1932 výkonem 16,20 m.⁵⁶⁵

Dlouho po skončení závodní kariéry se však ještě pustil za dohnáním toho, k čemu neměl v mládí po dobu svého úspěšného reprezentačního závodění čas a prostředky, ke studiu na vysoké škole. Dne 7. června 1960 byl pak ve věku 52 let, po šestiletém studiu, na které docházel čtyři dny v týdnu po svém zaměstnání vždy na 4 hodiny,⁵⁶⁶ promován na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze na inženýra v oboru sdělovací elektrotechnika po vedeních.⁵⁶⁷

Jako elektroinženýr pracoval na ministerstvu dopravy a spojů, byl také vášnivým kuchařem a houbařem, napsal knihu s kuchařskou tematikou.⁵⁶⁸

2.3 Období let 1939–1952

Rokem 1939 začíná díky německé rozpínavosti pro český národ a s ním i české studentstvo šestileté období útrap. Posledním sportovním úspěchem vysokoškolských reprezentantů před nacistickou okupací byla zlatá medaile hokejistů přivezená ze světových zimních akademických her pořádaných v Norsku v únoru 1939.⁵⁶⁹

⁵⁶⁴ JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 387.

⁵⁶⁵ TÝŽ. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 387–390.

JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 32. ISBN 80-7033-864-4.

JANECKÝ, Alfréd et al. *Československá lehká atletika. Tabulky, rekordy, přehledy 1884–1953*. Praha: STN, 1954. s. 14.

⁵⁶⁶ ANM, ATVS, Kronika Františka Doudy.

⁵⁶⁷ STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela et al. *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*. Praha: Libri, 2001. s. 208. ISBN 80-7277-082-9.

⁵⁶⁸ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 32. ISBN 80-7033-864-4.

⁵⁶⁹ ČÁP, Augustin. Vývoj vysokoškolského sportu v českých zemích. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 167.

Na akademickou půdu pražské techniky vstoupila bota německých okupantů poprvé ve večerních hodinách dne 15. března 1939. Němci tehdy vtáhli do bloku hlavních budov pražské techniky na Karlově náměstí a usadili se v úřadovnách Rektorátu a děkanství Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství, v zasedací síni profesorských sborů a v některých ústavech. Vydrželi zde skoro týden, za který stačili napáchat dostatek zla na majetku, než bylo provedeno jejich rozdělení po Velké Praze. I přes značná organizační omezení se však českým akademickým orgánům podařilo pokračovat v přednáškách a cvičeních až do osudných listopadových dní. V důsledku studentské revolty dne 28. října 1939 však v noci ze dne 16. na 17. listopadu, v časných ranních hodinách, obsadili gestapáci všechny studentské koleje a vpadli do akademických budov. Dne 17. listopadu již byl znemožněn vstup profesorů a studentů na akademickou půdu.⁵⁷⁰ Následovalo dlouhých šest let nesvobody.

Německou okupací českých a moravských zemí a nastolením protektorátní vlády nastal nejen ve školním a sportovním hnutí dokonalý obrat. Sportovní ruch na určitý čas ustal a vyčkávalo se, jaký postoj zaujmou nacisté a protektorátní vláda k našemu sportu. Zatímco byli nekompromisně stíháni všichni političtí činitelé z okruhu T. G. Masaryka a Edvarda Beneše, proti českému sportu okupanti zaujali kupodivu spíše smířlivější stanovisko. Dali pokyn k dalšímu provozování sportu a mistrovských soutěží. Nacisté však rozhodli, že na jejich rozkaz musely zmizet názvy sportovních klubů, které by měly být připomínkou dřívějších státních poměrů nebo z nich číselo slovanství.⁵⁷¹ Německými nacisty byla zrušena sokolská organizace.⁵⁷²

2.3.1 Národní sportovní klub

Okupace a uzavření vysokých škol neodradilo od činnosti ani *Vysokoškolský sport Praha*, třebaže rázem ztratil svá sportoviště včetně Strakovy akademie, svůj název a podporu škol. Bylo přerušeno spojení s doc. Smotlachou. Studenti se však svého milovaného sportu nechtěli jen tak vzdát a hledali organizace, které by jim sportování umožnily. Koncem roku 1939 přešli do Novoměstského SK. Na vysokoškolské studenty a sokoly se však usmálo štěstí, když se na sportovní scéně objevil dr. ing. Jan Schrank., vysoký pracovník ministerstva hospodářství, který se rozhodl vybudovat nový český sportovní klub s pozměněným názvem Národní sportovní klub – NSK. Sem vyzval ke členství studenty bývalého VS a také sportovce bývalého Sokola. Atletům pomohl vybudovat v Podolí novou atletickou dráhu s příslušenstvím dlouhou 270 metrů, která plně vyhovovala tréninkovému procesu. Ta byla však v provozu jen dvě sezóny, pak se změnila na sklad materiálu. Pro plavce byl na blízkém nábřeží zakotven plavecký vor, vybudovalo se také hřiště na volejbal a tělocvikářská konstrukce pro gymnastiku. Zde často trénoval i Alois Hudec, gymnasta a olympijský vítěz. Díky úsilí dr. Schranka byla postavena cyklistická dráha na Viktorii Žižkov a pro lyžaře sedačkový výtah v Beskydech.⁵⁷³

V roce 1940 čítal NSK přes 1 000 členů, většinou bývalých vysokoškoláků a sokolů. V činnosti byly tyto klubovní odbory: odbor lehké atletiky se samostatnou ženskou sekcí, odbor lyžařský, tenisový, míčových her (sekce volejbalu, basketbalu, házené), cyklistický, vodácký, plachetní, plavecký, lukostřelecký, boxerský, jiu – jitsu, fotbalový, stolního tenisu, závodního tělocviku, motoristický a odbor rekreační. V plánu měl NSK zřídit odbor šermířský, veslařský, odbor rytmiky, hokejový, rychlobruslařský, krasobruslařský a sánkařský včetně bobového. Ústřední výbor NSK měl na hlavních funkcích následující složení: předseda – dr. ing. Jan Schrank; náčelník – prof. Josef Sobola; místopředsedové – ing. Josef Hron, JUDr. Ladislav

⁵⁷⁰ *České vysoké učení technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948. s. 7–9.

⁵⁷¹ HONEJSEK, Jan et al. *Čtyřicet let Bohemians, atletického a fotbalového klubu Vršovice: 1905–1945*. Praha: AFK Bohemians, 1946. s. 23.

⁵⁷² OTÁHAL, Stanislav. *Strakova akademie a vysokoškolský sport. 90 let vysokoškolského sportu*. Praha: Česká asociace univerzitního sportu, 2000. s. 24

⁵⁷³ JANECKÝ, Alfréd. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 34.

OTÁHAL, Stanislav. *Strakova akademie a vysokoškolský sport. 90 let vysokoškolského sportu*. Praha: Česká asociace univerzitního sportu, 2000. s. 24.

Strnad, JUDr. Karel Ziegler; jednatel – Emanuel Černý; pokladník – Jan Kryštůfek atd. Řádnými členy ústředního výboru pak byli zástupci jednotlivých odborů.⁵⁷⁴

I v závodní činnosti NSK navazoval na dřívější úspěchy VS, vyrovnat se mu však nemohl. Např. výsledky atletů NSK byly skromnější, bylo to dáno také menší možností účasti na závodech. Ve výsledcích se objevují stará známá jména, jako Fišer, Hron, Kněnický; vedle nich se však začínají prosazovat i mladší studenti, jako Bém, Řihošek, Češpiva, Jahoda a Král.

Velice kvalitními výkony vynikali především oba dva skokané – Miroslav Řihošek a Jan Bém, kteří se ve válečných letech umísťovali svými výkony v první evropské desítce. Podobně si vedli i sportovci NSK jiných sportovních odborů.⁵⁷⁵

2.3.2 Období po osvobození 1945

Ihned po osvobození sovětskou a americkou armádou, ve středu dne 9. května 1945, byla domácí slavnosti na nádvoří hlavní budovy na Karlově náměstí pod vedením prof. dr. Kadeřávka reaktivována činnost české techniky.⁵⁷⁶ Díky nadměrnému úsilí všech zaměstnanců, kteří museli odstraňovat majetkové následky dlouhé okupace, se podařilo v rekordně krátké době zahájit v hlavní budově na Karlově náměstí přednášky. Slavnostně se to stalo dne 4. června 1945 za přítomnosti ministra školství Zdeňka Nejedlého.⁵⁷⁷ Na některých vysokých školách pražské techniky byly všechny ústavy v trvalé součinnosti již o něco dříve, např. na architektuře od 1. června.⁵⁷⁸ Přes léto byl ještě otevřen letní semestr,⁵⁷⁹ v němž se konaly dokonce i ústní státní zkoušky, doktorské zkoušky a promoce; a záhy poté, bez delší prázdninové přestávky i zimní semestr školního roku 1945/46. Počet studentů dvojnásobně převýšil předválečný stav, neboť se chtělo vzdělávat množství studentů, kterým válka tuto možnost překazila.⁵⁸⁰

Byl také znovu otevřen Ústav pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze, umístěný na třídě Jana Opletala 26, řízený dr. Rudolfem Žáčkem. Ministerstvo školství a národní osvěty to oznámilo vysokým školám výnosem ze dne 8. listopadu 1945. K povinné tělesné výchově byla připojena také povinná branná výchova, byla obnovena také fakultativní a dobrovolná forma tělesné výchovy.⁵⁸¹ Zahájení přednášek pak oznamuje na ČVUT i dr. Žáček, když připojuje i žádost o morální podporu.⁵⁸² O celém období činnosti Ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze v letech 1945 až 1952 existuje velice málo listin a jiných dokladů. I v archivu ČVUT je těchto zpráv velice poskrovnu. A tak trochu útržkovitě alespoň ty zmínky, které se dochovaly. Ústav měl od 1. 9. 1945 znovu pronajat pozemek na Císařské louce. Druhým sportovištěm bylo hřiště v Praze XIX. na Růžku na Vítězném náměstí. Studenty byl využíván také Masarykův stadión na Strahově. V budoucnu se mělo uvažovat o hřišti býv. německých vysokých škol vedle Císařských mlýnů u Stromovky.⁵⁸³ O začátku působnosti „Ústavu“ svědčí také uvolnění šekového účtu s finančním vkladem pro jeho účely.⁵⁸⁴

⁵⁷⁴ *Národní Sportovní Klub v plné všesportovní práci*. Praha: Nákladem Národního Sportovního Klubu, 1940. s. 6–8.

⁵⁷⁵ *Národní Sportovní Klub v plné všesportovní práci*. Praha: Nákladem Národního Sportovního Klubu, 1940. s. 10–12.

JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 479, 487.

⁵⁷⁶ *České vysoké učení technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948. s. 37.

⁵⁷⁷ *České vysoké učení technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948. s. 11.

⁵⁷⁸ *České vysoké učení technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948. s. 38.

⁵⁷⁹ Na Vysoké škole strojního a elektrotechnického inženýrství ČVUT v Praze nebylo akceptováno usnesení, aby válečný semestr započal již 1. června, neboť studenti byli vázáni důležitými povinnostmi v občanské gardě a na jiných exponovaných místech a mimopražští se nemohli tak záhy vyučování zúčastnit. Jednomyslně bylo doporučeno začít semestr 1. září 1945, do té doby měly být obtíže překonány – AČVUT, Protokoly profesorského sboru Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze, 1945, I.–V., zápis ze schůze dne 14. 5. 1945.

⁵⁸⁰ *České vysoké učení technické v Praze 1938–1945*. Praha: ČVUT, 1948. s. 38.

⁵⁸¹ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis, s. 19.

⁵⁸² AČVUT, Protokoly profesorského sboru Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze, 1945, I.–V., Zápis ze dne 14. 5. 1945.

⁵⁸³ *90 let českého vysokoškolského sportu*. Praha: ČAUS, 2000. s. 14.

V té době tělesnou výchovu doplňovalo úsilí o kvalitní výuku branné výchovy, obojí zajišťované Ústavem pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze, což bylo nedlouho po skončení II. světové války zcela pochopitelné. Důraz na výuku branné výchovy je znát i z dalšího výnosu ministerstva školství a osvěty ze dne 2. května 1946, kde se psalo: „Aby branná výchova na vysokých školách byla řádně obstarávána v dohodě mezi profesorskými sbory vysokých škol a s ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách, jest třeba zřídit kuratoria podle zatímního předpisu pro brannou výchovu na vysokých školách.“⁵⁸⁵

Ve společnosti po osvobození panovaly názory, že čsl. tělovýchova již nemá být tak ideově rozčleněna a z toho důvodu se má sjednotit. Konkrétně o tom rokovaly i politické špičky, což dokazuje i zápis z jednání v dubnu 1946. O náplni těchto debat je možno si udělat obrázek např. ze zápisu, který posílá rektor UK *prof. dr. Bělehrádek* (v zastoupení univerzitního notáře UK) ministerstvu školství a osvěty a zároveň i ministru národní obrany *Ludvíku Svobodovi*. Ze všech bodů vyjímám ty hlavní: „Máme-li jednotnou armádu a tvoříme-li jednotnou školu, musíme mít logicky i jednotnou tělovýchovu, která přikrývá pole mezi školou a vojnou“... „Lid je všude pro organické sjednocení, pokud naň politicky smýšlející vůdci tělesné výchovy nezapůsobí opačně. Rovněž všechna mládež je pro organické sjednocení“... „Nyní vstupuje do cvičeben mládež, která po šestiletém odmlčení národní tělovýchovy není nasáklá stranictvím a nepřeje si ho ani v tělovýchově“... „Praktické provedení: jednotné a společné organizování sborů cvičitelských, zdravotnických, vzdělavatelských, společný tisk, společný majetek, společný slet v r. 1948 se společnými cvičeními a společným krojem“... „Předpokládá se, že tělesná výchova bude povinná aspoň do 18 let a že bude zahrnovat povinné cviky v tělocvičně pro všechny, kromě občasných polních cvičení rovněž povinných, při čemž by se ostatní složky tělesné výchovy přenechaly odborům jednotně organisovaným v rámci sloučené tělovýchovy. Účast v nich by byla dobrovolná.“⁵⁸⁶

V programu přednášek a cvičení na ČVUT na školní rok 1945–1946 byla v doporučených předmětech a předmětech přednášených na jiných vysokých školách uvedena i tělesná výchova. Výchova tělesná – v zimním i letním semestru 2 hodiny přednášek a 6 hodin cvičení byla vypsána na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství; 2 hodiny přednášek a 12 hodin cvičení na Vysoké škole speciálních nauk.⁵⁸⁷ Ve školním roce 1945/46 navštěvovalo ČVUT v Praze celkem 16 181 studentů.⁵⁸⁸ V programu na školní rok 1946–1947 byl uveden *RNDr. Rudolf Žáček* jako přednosta Ústavu tělesné výchovy, Praha XII, Slezská 5. Tělesná výchova byla psána v předmětech doporučených, a to pro dr. Žáčka 2 hodiny přednášek a 4 hodiny cvičení pro všechny ročníky. Branná výchova byla jako povinná u dr. Žáčka, a to 2 hodiny přednášek nebo cvičení pro 1.–3. ročník.⁵⁸⁹ V programu na školní rok 1947–1948 bylo vše stejné jako v minulém roce, navíc se dozvídáme u VŠ strojního a elektrotechnického inženýrství informaci o vložném; na brannou výchovu 10 Kč a na TV 10 nebo 20 Kč.⁵⁹⁰

Po osvobození se znovu rozjela činnost *Vysokoškolského sportu*, i když dr. Smotlacha se již ke sportovní činnosti nevrátil. VS se znovu zařazuje mezi nejlepší oddíly v ČSR, když roky 1946 a 1947 jsou např. v lehké atletice pro něj výkonnostně vůbec nejlepší. Dosahuje také na naše poměry jedinečné organizační a pořadatelské úspěchy, když pořádá v červenci 1946 a 1947 mezinárodní závody i za účasti nejlepších atletů USA na vyprodaném strahovském stadionu.

AČVUT, Fond Rektorát, 1946/ Cvičiště Ústavu pro TV na Císařské louce.

⁵⁸⁴ AUK, AS, Karton 58, inv. č. 830, ministerstvo školství a osvěty k Poštovní spořitelně v Praze II. pod č. j. A-79.357/45-V/2. ze dne 29. září 1945.

⁵⁸⁵ AČVUT, Protokoly profesorského sboru Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze, 1945–1946, I.–X., Zápis ze schůze dne 31. května 1946.

Např. Vysoká škola strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze vyslala do kuratoria *prof. dr. Řezníčka* a *prof. dr. Peška*.

⁵⁸⁶ AUK, AS, Karton 58, inv. č. 830, Rektor UK k ministru národní obrany pod č. j. v Praze II. pod č. j. 6177/45/46 ze dne 26. června 1946.

⁵⁸⁷ *Program na školní rok 1945–46*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1945. s. 86.

⁵⁸⁸ *Program na školní rok 1946–47*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1946. s. 196.

⁵⁸⁹ *Program na školní rok 1946–47*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1946. s. 196.

⁵⁹⁰ *Program na školní rok 1947–48*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1947. s. 48, 96–97.

Vysoce ceněným sportovním podnikem poválečných let bylo mistrovství vysokých škol, pořádané v rámci „Předsletových tělovýchovných slavností čsl. škol“ v roce 1947. Zde vystoupili vysokoškoláci ve společné pohybové skladbě mužů a žen. Sklidili za ni zasloužený úspěch, který patřil i Ústavu tělesné výchovy v Praze, jehož učitelé skladbu se studenty nacvičili. V této době ve VS kulminuje také sportovní forma dvou atletů, Jana Béma a Miroslava Řihoška.⁵⁹¹

Po Únoru 1948 *Vysokoškolský sport Praha* během roku 1949 zaniká.⁵⁹²

2.3.3 Období po únorové revoluci 1948

Po únorové revoluci dochází v čsl. tělovýchově k předem avizovanému sjednocení, když Sokol se stává jedinou tělovýchovnou a sportovní organizací. Nejvyšším představitelem státní péče se stal „Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport“ s dalšími odbornými orgány – krajskými národními výbory a okresními národními výbory (KNV, ONV). Dozor a péči nad vysokoškolským sportem přebírá nejdříve Ústřední svaz čsl. studentstva, později kolem roku 1950 přechází Vysokoškolský sportovní klub do TJ Sokol Vinohrady i se svým spolkovým majetkem. Dochází k vytváření fakultních sokolských tělovýchovných jednot, jejichž činnost byla organizována v rámci Československého svazu mládeže (ČSM).⁵⁹³

Práce Ústavu tělesné výchovy v Praze zůstává zpočátku nezměněna, neboť je zajišťována i nadále tělesná výchova jako doporučená a navíc její další prvky v rámci povinného programu předmětu branná výchova.⁵⁹⁴ Na závěr výuky I. a II. ročníku jsou prováděny zkoušky zdatnosti, které jsou zaměřeny k plnění Tyršova odznaku zdatnosti. Ústav tělesné výchovy v Praze prováděl činnost i ve fakultativní tělesné výchově, zejména v těch sportech, o které byl největší zájem – ve sportovních míčových hrách, v plavání a v rytmických cvičeních žen. Ústav je zpočátku i nadále řízen dr. Rudolfem Žáčkem, po jeho odchodu na Pedagogickou fakultu UK se ve vedení vystřídá dvojice *Gregor – Kozák*, s delším působením *dr. Rudolf Kříž*.⁵⁹⁵ Některé historické analýzy uvádějí, že dobrovolná a sportovní činnost byla v tomto období organizována v rámci *Revolučního odborového hnutí* (ROH) v devíti úsecích, když jeden z nich – *Dobrovolná sportovní organizace Slavia* (DSO Slavia) – byl zřízen pro zaměstnance a studenty vysokých škol a vědeckých ústavů.⁵⁹⁶ Výsledky všech těchto změn však nebyly uspokojivé a bylo otázkou času, kdy dojde k dalším razantním změnám.

O tomto období se dochovalo velice málo listinných důkazů i v archivu ČVUT.

První zmínkou o tělesné výchově na ČVUT po únorové revoluci v roce 1948 je zápis, kde ještě v roce 1948 RNDr. Rudolf Žáček, ředitel Ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze, píše, že řádné testování v povinné branné tělesné výchově je obcházeno. Navrhuje, aby těm studentům, kteří ho nesplní, neměl být uznán semestr. Ústav pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze měl tehdy sídlo v Praze II., Příčná ulice 2.⁵⁹⁷ Tento návrh dr. Žáčka pak potvrzuje i Rektorát ČVUT v Praze, když žádá všechny své vysoké školy, aby student při neabsolvování branné výchovy neměl ve smyslu platných nařízení nárok na uzavření

⁵⁹¹ 90 let českého vysokoškolského sportu. Praha: ČAUS, 2000. s. 14.

JANECKÝ, Alfréd. 70 let československé atletiky. Praha: Olympia, 1968. s. 34.

JIRKA, Jan et al. Sto let královny. Praha: IRIS, 1997. s. 163. ISBN 80-85893-11-8.

ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis, s. 23.

⁵⁹² 90 let českého vysokoškolského sportu. Praha: ČAUS, 2000. s. 14.

⁵⁹³ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis, s. 27.

Srovn. ČÁP, Augustin. Vývoj vysokoškolského sportu v českých zemích. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 169.

⁵⁹⁴ Program na školní rok 1949/50. Praha: ČVUT, 1949. s. 14–18.

⁵⁹⁵ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis, s. 29.

⁵⁹⁶ TÝŽ. Vývoj vysokoškolského sportu v českých zemích. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 169.

⁵⁹⁷ AČVUT, Fond Rektorát, 1948/49/Branná výchova na vysokých školách – pochodová cvičení posluchačů, usnesení č. 1622/48.

semestru. Několik zápisů také dokladuje, že pro studenty byly pořádány tábory branné výchovy. Jejich časové zasahování do harmonogramu školního roku, které mělo být na rozhraní konce letního semestru a letních prázdnin, se však setkávalo v profesorském sboru na ČVUT v Praze s negativní odezvou.⁵⁹⁸

Téhož roku další ředitel „Ústavu“ dr. Rudolf Kříž v zápise píše, že pochodové cvičení všech VŠ v Praze je zorganizováno zvlášť pro jednotlivé ročníky: 1. ročník má sraz v Hlubočepích na konečné stanice č. 5; 2. r. v Motole na konečné elektr. dráhy č. 9; 3. r. v Dolní Liboci na konečné č. 11; ženy všech ročníků pak v Podbabě na konečné stanice č. 17, 18.⁵⁹⁹

Ve zprávě za školní rok 1948/49 Rudolf Kříž oznamuje, že ukončil letní semestr dnem 30. 6. 1949. Týdně se konala 2hodinová přednáška „Tělesná výchova“ a 4 hodiny dobrovolných praktických cvičení. K vypsáním závěrečným zkouškám z přednášky se nepřihlásil nikdo, praktická cvičení navštěvovalo 2 994 studujících (muži 2 409, ženy 585), z toho 1 385 studujících vys. učení technického: archit. 86, zem. les. 23, stav. 127, stroj.-elektrotech. 369, chem. 113, spec. nauk 78, VŠ věd hospodářských 409; 1 555 studujících Univerzity Karlovy: práv. 370, lék. 437, fil. 233, přír. 235, Husova eveng. fak. 11, pedagog. 120, polit. a soc. 149; a 21 studujících z ostatních vysokých škol.⁶⁰⁰

Ve školním roce 1949/50 byla branná výchova opět vypsána mezi povinné předměty pro 1.–4. ročník s poznámkou, že povinnost platí pro studenty až do roku, v němž dosáhnou 21 let. Studenti 2. a 3. ročníku se pak o prázdninách museli zúčastnit 14denního povinného branného kurzu.⁶⁰¹ Tělesná výchova patřila mezi předměty doporučené s určením 2 hodin přednášek a 4 hodin cvičení v obou semestrech.⁶⁰²

2.3.4 Sportovní osobnosti tehdejší doby

Ing. František Pácalt (20. 7. 1912–3. 11. 2001, na obrázku) byl již v raném mládí všestranný sportovec. Vynikal v krasobruslení, ve volejbalu a atletice. S hokejem začal až ve *Vysokoškolském sportu Praha* na jeho kluzišti na Petrském nábřeží (1931–1933), od druhé poloviny třicátých let hrál na postu obránce v LTC Praha, později i v I. ČLTK Praha. V ligové soutěži odehrál devět sezón, celkem 4x se stal mistrem ČR. V reprezentaci hrál od roku 1937 do roku 1947, sehrál celkem 34 utkání a přispěl v roce 1947 k získání titulu mistra světa a Evropy. Zúčastnil se MS i v letech 1937–1939. V šedesátých letech působil v různých hokejových funkcích,

stal se také předsedou ústřední trenérské rady. Později pracoval na vedoucích místech ve vodohospodářském podniku.⁶⁰³

O některých kapitolách nevšedního života F. Pácalta, kapitána našich prvních hokejových mistrů světa z pražské Štvanice 1947, podrobněji vypovídá článek časopisu *Super*: Bylo mu sedm let, když si koupil za 5 korun a dvacet haléřů své první brusle, tzv. „kolumbusky“. Podle krasobruslařské příručky trénoval, kde se jen dalo – na Vltavě, v Kyjích a také na Kunratickém rybníku, kde místní Sokol pořádal krasobruslařský a rychlobruslařský kurs. K hokeji se dostal od krasobruslení až jako čerstvý student stavebního inženýrství. Byl nesmírně všestranným sportovním talentem – ve svém sportovním životě se věnoval atletickému desetiboji, stal se i mistrem republiky ve volejbale, hrál fotbalovou divizi, tenis a házenou. Sport bral pouze jako

⁵⁹⁸ AČVUT, Protokoly profesorského sboru Vysoké školy strojního a elektrotechnického inženýrství v Praze, 1948–1949, Zápis ze schůze dne 25. března 1949.

⁵⁹⁹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, 1948/49/Branná výchova na vysokých školách – pochodová cvičení posluchačů, usnesení č. 3184/48.

⁶⁰⁰ TAMTÉŽ, Karton 33, 1921–1953 (60), inv. č. 487, lektor Rudolf Kříž k děkanátu Př. F UK pod č. j. 1654/49.

⁶⁰¹ *Program na školní rok 1949/50*. Praha: ČVUT, 1949. s. 14–16, 51.

⁶⁰² TAMTÉŽ. Praha: ČVUT, 1949. s. 52.

⁶⁰³ VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 93.
GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008. s. 79, ISBN 978-80-903552-4-8.

zábavu při odreagování se od náročného studia na ČVUT, později od práce. O tom svědčila také jeho ne úplně kritická slova o své životosprávě. Přiznal, že kouřil od svých 16 let až do pětasedmdesátých narozenin, někdy až 50 cigaret denně. Také si někdy přihnul alkoholu, s čímž nedělal žádné tajnosti. Ale na druhé straně, když jej to popadlo, šel klidně z Tater až do Prahy pěšky a cestou se ještě zastavil v Hradci Králové a odehrál tam volejbalový turnaj. A v hokeji? Žádné střídání, odehrál v pohodě celý zápas. Vynikal železnou kondicí a kočičí obratností, na hokejového obránce měl výborné útočné schopnosti.

Jako naši první mistři světa hráli tehdy za kalorné ve výši dvaceti korun, za což byl tehdy dobrý oběd v restauraci. Po zisku titulu byli všichni odměněni částkou 500 Kčs.

F. Pácalt při svých vzpomínkách dodal: „No, my jsme to tenkrát tak nebrali. Hráli jsme vyloženě pro radost. Jako inženýr jsem bral kolem dvou tisíc, tak ta pětistovka mě už nevytrhla.“

František Pácalt spojil svůj život s hokejem. V letech 1958–1964 byl členem ústřední trenérské rady a čtyři roky dokonce jejím předsedou.⁶⁰⁴

Ing. Bohumil Modrý (24. 9. 1916–21. 7. 1963, na obrázku) již od žáků vyrůstal v pražském *hokejovém* klubu LTC. V ligové soutěži odehrál 12 sezon, získal 7 titulů mistra Československa a 4 tituly ve válečné českomoravské lize. S reprezentací ČSR se stal 2x mistrem světa v letech 1947 a 1949, mistrem Evropy v roce 1948, na OH 1948 získal stříbro. V letech 1937–1949 odehrál celkem 71 reprezentačních utkání. Ve své éře byl považován za nejlepšího evropského brankáře, byl jistě i jedním z nejlepších československých brankářů historie. V letech 1937–1944 hrál také národní házenou za Slavii Praha. V roce 1949 byl draftován klubem

NHL Boston Bruins. Nikam se však nedostal, neboť byl s celou garniturou hokejových mistrů světa v roce 1950 odsouzen ve vykonstruovaném procesu za protistátní spiknutí na 13 let. Z vězení vyšel ven v roce 1955 s velmi podlomeným zdravím. Na následky tvrdé práce a radioaktivního záření jáchymovských dolů pak umřel ve věku pouhých 47 let.

„Bóža“ převedl své teoretické znalosti vystudovaného stavebního inženýra také do hokejové praxe. Byl prvním hokejovým brankářem, který opustil fotbalové chytání a začal chytat specifickým hokejovým stylem. Kreativně aplikoval své znalosti geometrie do optimálního vykrytí branky před soupeřovými střelami z různých míst kluzišť. Vymyslel tehdy originální brankářskou hokejovou školu, kterou rozkreslil v časopisu *Mladý hlasatel*.

V něm jako první hokejový brankář v historii vysvětlil s použitím geometrie, jak vykrývat střelecké úhly. V rámci MS v ledním hokeji 2011 na Slovensku byl uveden do síně mezinárodní hokejové slávy IIHF (International Ice Hockey Federation).⁶⁰⁵

⁶⁰⁴ Panák, cigareta a pohoda v duši. *Deník Super*, 27. 4. 2001, [cit. 2011-11-24]. Dostupné z: <http://www.slidil.cz/super/clanek.php?id=119>.

⁶⁰⁵ VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978. s. 94.
ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004. s. 72. ISBN 80-7352-129-6.
GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008. s. 86, ISBN 978-80-903552-4-8.
KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 208–209. ISBN 80-85983-77-X. [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: victorin.blog.idnes.cz/c/192159/Kdo-byl-Ing-Bohumil-Modry.html.

Doc. PhDr. Jan Bém (24. 11. 1917–29. 5. 2005, na obrázku) první sportovní krůčky prováděl ve svém rodišti, v Telči na Moravě. V roce 1936 přichází na studie do Prahy, kde si brzy nachází cestu do Strakovy akademie, mezi *atlety* VS Praha. Jeho krásně urostlá a osmahlá postava jej předurčila k vysokým výkonům, a to ve většině atletických disciplín. Brzy se zařadil mezi naše nejlepší atlety, posléze i mezi nejlepší atlety evropské. Měl velkou smůlu, že své sportovní mládí musel prožít v tak bouřlivé válečné a poválečné době. Jeho vynikající atletické výkony byly podmíněny jeho sportovní všestranností.⁶⁰⁶ O tom vypovídá i výčet jeho mistrovských titulů, nejlepších výkonů roku a rekordů. Během války závodil za nově vzniknuvší Národní sportovní klub, po válce opět za VS Praha (1946–1947) a potom ještě v roce 1948 za Sokol Královské Vinohrady. Vybojoval více jak deset mistrovských titulů: 1937 a 1941 desetiboj, 1941 pětiboj, 1942–1946 skok o tyči, 1940–1942 a 45 skok daleký, 1941–1942 štafeta 4 x 100 m. Byl držitelem 5 českých rekordů ve skoku o tyči (405–416 cm) a ve štafetě 4 x 100 m výkonem 42,8 sek. Ve skoku dalekém držel nejlepší výkon roku celkem 3x v letech 1940–1942, ve skoku o tyči 5x v letech 1942–1946, v desetiboji 2x v letech 1937 a 1941. V roce 1943 obsadil první místo v evropských tabulkách ve skoku o tyči. Osobní rekordy měl: skok o tyči 416 cm (1946), skok daleký 713 cm (1940), desetiboj 5884 bodů⁶⁰⁷ (1941). Svého největšího úspěchu pak dosáhl na mistrovství Evropy v Oslu v roce 1946, když získal pro barvy ČSR bronzovou medaili ve skoku o tyči výkonem 410 cm.⁶⁰⁸

Ještě během své závodní dráhy se začal zabývat i organizací atletických soutěží, když byl hlavním organizátorem přeborů mládeže na Strahově v září 1943 a v červenci 1944.

Po skončení své sportovní činnosti spolu se svým trenérem a pozdějším přítelem *prof. Kersenbrockem* vytvořili významnou instruktorskou dvojici. Vydali spolu dvě učebnice atletiky a řadu metodických příruček doma i v cizině. V roce 1952 získal na Univerzitě Karlově doktorát filozofie a nastoupil dráhu vysokoškolského pedagoga. V té době byl kooptován do ústřední vysokoškolské sportovní komise (ÚVSK) ministerstva školství a podílel se zejména na řízení sportovních přeborů vysokých škol. V revolučním roce 1968, když se začal nově koncipovat program vysokoškolského sportu, byl přítomen všem jednáním na Československém svazu tělesné výchovy (ČSTV) a na ministerstvu školství (MŠ). Ke zlomu jeho kariéry došlo na celostátní konferenci ČSTV, kde přednesl závěry České rady VŠ sportu, jimiž se vysokoškolští sportovci přihlásili k požadavkům stávkujících studentů proti sovětské okupaci ČSSR. Následná normalizace jej přinutila odejít ze všech funkcí a omezit se jen na pedagogickou a vědeckou činnost na svém pracovišti na katedře tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT. V roce 1982 pak odchází do důchodu.⁶⁰⁹

Ing. Miroslav Řihošek (16. 10. 1919–8. 2. 1997) své sportovní mládí strávil v Přerově, v roce 1937 pak přesídlil do Sokola Olomouc, který měl vysoké sportovní renomé. Jeho *atletická* jednota dokonce vyhrála na X. Všesokolském sletu. V roce 1942 jej osud zavál do Prahy, do NSK. První rok sice nesplnil jeho očekávání, v dalších letech se však již projevila v jeho výkonnosti poctivá všeobecná příprava. V následujícím roku 1943 se poprvé dostal ve skoku do dálky přes 7 metrovou hranici, celkově ji překonal toho roku 7x ve 12 závodních startech, na konci sezony pak zaujal 10. místo v evropských tabulkách.⁶¹⁰ Svou vysokou sportovní

⁶⁰⁶ JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 486–487.

90 let českého vysokoškolského sportu. Praha: ČAUS, 2000. s. 30–31.

⁶⁰⁷ Desetiboj se bodoval až do roku 1953 podle tzv. finského bodování, počet bodů byl podstatně menší, než později.

⁶⁰⁸ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 11. ISBN 80-7033-864-4.

JANECKÝ, Alfréd et al. *Československá lehká atletika. Tabulky, rekordy, přehledy 1884–1953*. Praha: STN, 1954. s. 25–27.

TITÍŽ. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 34.

⁶⁰⁹ 90 let českého vysokoškolského sportu. Praha: ČAUS, 2000. s. 30–31.

TITÍŽ. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 486–487.

⁶¹⁰ JANECKÝ, Alfréd et al. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 480–481.

výkonnost udržoval i v následujících letech. Stal se mistrem republiky ve skoku dalekém (1943–1944), v trojskoku (1943/44, 1946) a desetiboji (1945). Držel český rekord ve skoku dalekém výkonem 729 cm (1946), v trojskoku výkonem 14,45 (1946) a ve štafetě 4 x 100 m výkonem 42,2 sek. (1946).⁶¹¹ Svého největšího úspěchu, stejně jako Bém, pak dosáhl na mistrovství Evropy v Oslu v roce 1946, když získal pro barvy ČSR dvě bronzové medaile – ve skoku do dálky výkonem 729 cm a ve štafetě 4 x 100 m.⁶¹²

Po skončení sportovní kariéry hledal podle svých slov uplatnění v oboru lidské práce, který ze železobetonu a kamene tvoří pomníky doby.⁶¹³

Ing. MUDr. Václav Hauzenblas (23. 9. 1920–6. 5. 2001) byl vynikajícím *atletem* – skokanem do výšky závodícím za SK Kladno (1936) a poté za AC Spartu Praha (1937–1948). Stal se mistrem republiky v letech 1940 a 1948, držel český rekord výkonem 198 cm (1940). Zúčastnil se ME v Norsku v roce 1946, kde obsadil 13. místo, skončil na druhém místě na studentských světových hrách v Paříži, reprezentoval ve 4 mezistátních utkáních. V roce 1947 odešel na Západ a rok poté emigroval do USA, kde dosáhl hodnosti plukovníka americké armády. V USA ještě údajně skočil do výšky 203 cm.⁶¹⁴

Ing. Josef Holeček (25. 1. 1921–2005, na obrázku) ve svém mládí byl velice všestranný; cvičil v Sokole, plaval, lyžoval a vesloval. Již během středoškolského studia byl nucen si denně přivydělávat tříhodinovou fyzickou práci pro firmu M. Gráb & spol., což byla určitá všestranná příprava pro budoucí sportovní závodní činnost. Ke *kanoistice* se dostal díky vodní turistice. Posléze začal v roce 1939 trénovat ve *Vysokoškolském sportu Praha*. Na začátku válečných let bylo pro maturanta velice těžké získat zaměstnání. Pracoval na žních, později v menší továrně na nábytek, jako pomocný dělník v ČKD v Praze, zde pak i jako úředník v nákupu a překladatel. I když původně chtěl studovat lékařskou fakultu, obchodní zaměření v ČKD jej nasměrovalo ke studiu na Vysoké škole obchodní ČVUT, kde začal studovat v letním semestru roku 1945.

Během studia se věnoval vrcholovému sportovnímu tréninku, přípravě na OH v Londýně v roce 1948, vedle toho ještě od roku 1947 pracoval jako úředník exportního odboru se specializací na Indii v Československých závodech kovodělných a strojírenských, n. p.⁶¹⁵

I přes takto vysoké pracovní nasazení se mu velice dařilo i ve sportu. Svých největších úspěchů dosáhl na přelomu 40. a 50. let 20. století, to již v dresu Klubu vodních sportů Praha. Stal se vůdčí osobností ve světových soutěžích v kánoích jednotlivců. V roce 1948 získal v singlkánoích na trati 1 000 m zlatou medaili na olympijských hrách v Londýně. V roce 1950, na MS v Kodani, si své vítězství ve stejné disciplíně na stejné trati zopakoval, přidal k tomu ještě stříbrnou medaili v singlkánoích na trati 10 000 m. Na OH v Helsinkách v roce 1952 zopakoval olympijské prvenství ve své zlaté disciplíně. Celkově se stal 14x mistrem republiky. Své zkušenosti předával i zahraničním kanoistům, např. v roce 1947 ve Švédsku a v roce 1952 v SSSR. Po ukončení své dlouholeté kariéry pracoval jako absolvent Vysoké školy obchodní na ČVUT celkem 33 let v zahraničním obchodu.⁶¹⁶

⁶¹¹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 153. ISBN 80-7033-864-4.

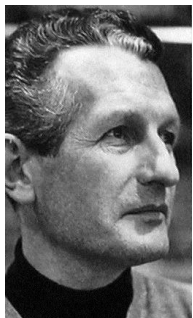
⁶¹² JANECKÝ, Alfréd. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968. s. 34.

⁶¹³ TÝŽ. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 479.

⁶¹⁴ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 47. ISBN 80-7033-864-4.

⁶¹⁵ AČVUT, Fond VŠO, Karton 72, osobní spisy studentů – Josef Holeček.

⁶¹⁶ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 126. ISBN 80-85983-77-X. [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.kvspraha.cz/stranky/slavni.htm>.

Ing. Přemysl Hainý (18. 12. 1925–24. 10. 1993, na obrázku) – tento atleticky velice dobře připravený levý obránce hrál *hokej* za různé pražské oddíly a za Kladno až do roku 1962. Stal se 3x mistrem Československa; v roce 1948 s LTC Praha, v roce 1950 s ATK Praha a roku 1959 s SONP Kladno. V lize odehrál 12 sezon, v nichž odehrál 102 utkání a vstřelil 25 gólů. Na ZOH ve Sv. Mořici vybojoval stříbrnou medaili, na MS ve Stockholmu v roce 1949 se radoval z vítězství a titulu mistra světa a na ME v roce 1948 získal také zlatou medaili. V roce 1950 byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen za protistátní spiknutí, propuštěn byl za jeden rok. Po ukončení sportovní činnosti trénoval hodně v zahraničí, např. ve Švýcarsku, Nizozemsku a Jugoslávii.⁶¹⁷

Ing. Jaroslav Fikejz (24. 4. 1927–26. 12. 2008)

Začínal v *atletickém* oddíle SK Vysoké Mýto v roce 1940. Odtud jeho cesta vedla do AC Sparta Praha (1941–1951) a pak do vojenského klubu – ATK, ÚDA a Dukla Praha (1952–1957). Ve skoku dalekém vynikal již v žákovském a dorosteneckém věku; výkonem 712 cm z roku 1942 je stále žákovským rekordmanem. V seniorském věku se stal celkem 9x mistrem republiky ve skoku dalekém a ve štafetě 4 x 100 m. V těchto disciplínách byl také čsl. rekordmanem, skok daleký 738 a 741 cm (1942) a štafeta 42,9 sek. Reprezentoval celkem ve 27 mezinárodních utkáních v letech 1947–1955. Zúčastnil se OH v roce 1948 v Londýně, kde neprošel kvalifikací, mistrovství Evropy v roce 1950 (bronzová medaile) a 1954 (10. místo). Po ukončení závodní kariéry pracoval jako sportovní publicista, zastával místo v redakční radě časopisu *Atletika*.⁶¹⁸

Ing. Miloslav Charouz (15. 8. 1928–25. 6. 2001, na obrázku) začínal s *hokejem* v LTC Praha, později hrával také za Stadion Podolí, Tatru Smíchov, ÚDA Praha a Spartu. V domácí lize odehrál 301 zápasů a vstřelil 185 gólů. Zajímavou cestou se dostal do reprezentace. Jako student architektury na Fakultě stavební ČVUT se v roce 1949 účastnil ve Špindlerově Mlýně světových akademických her. Jelikož nepřijeli soupeři, hráli naši akademici proti národnímu týmu. Prohráli překvapivě jen 5:7, když Charouz 4x překonává výborného brankáře Modrého. Charouz je pak povolán do národního mužstva a ve Stockholmu se stává mistrem světa. V letech 1949–

1954 byl stálým hráčem čsl. reprezentace, zúčastnil se i olympijských her v roce 1952. Ve 40. letech hrával také fotbal za Bohemians Praha. Po sportovní kariéře pracoval jako sportovní komentátor a pravidelně spolupracoval s hokejovým týdeníkem *Gól*.⁶¹⁹

2.4 Socialistická organizovaná tělesná výchova a sport (1952–1989)

2.4.1 Začátky socialistické tělesné výchovy a sportu

Po několika letech čekání na konkrétní změny po Únoru 1948, kdy byl realizován Košický vládní program i na půdě tělovýchovy a kdy došlo k jejímu sjednocení v rámci Sokola, přichází v roce 1952 konkrétní očekávané změny. To se stalo tehdy, až se řízení tělovýchovy na ministerstvu ujal *Vladimír Pokorný*. Ten po vydání příslušných úředních opatření svolal poradu vedoucích kateder do památných Choltic, kde vytýčil a podrobně vysvětlil poslání učitelů a nové úkoly pracovišť.⁶²⁰

⁶¹⁷ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 114. ISBN 80-85983-77-X. GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008. s. 84, ISBN 978-80-903552-4-8.

ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004. s. 22. ISBN 80-7352-129-6.

⁶¹⁸ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 38. ISBN 80-7033-864-4. JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946. s. 483.

⁶¹⁹ [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: <http://ltcpraha.ic.cz/utocnici.php?miloslav-charouz&akce=profil&id=36>. JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. s. 151–152. ISBN 80-7033-711-7.

⁶²⁰ ČÁP, Augustin. *75 let vysokoškolského sportu v ČR*. Pardubice: VŠCHT, 1987. s. 12–13.

Podle výnosů ministerstva školství, vědy a umění ze dne 22. 7. 1952 a ze dne 19. 8. 1952 se zřídily ke dni 1. října 1952 při všech vysokých školách katedry tělesné výchovy. Katedry byly určeny k provádění zejména těchto úkolů:

- vyučovat povinnou tělesnou výchovu (TV), která je součástí vojenské přípravy (VP) a branné výchovy (BV);
- vyučovat povinnou tělesnou výchovu posluchačů tělesně oslabených;
- vyučovat nepovinnou tělesnou výchovu pro posluchače, kteří chtějí dosáhnout vyšší branné a tělesné zdatnosti;
- provádět brannou výchovu posluchačů nezařazených do vojenské přípravy;
- starat se o propagaci a popularizaci vědeckého bádání;
- sledovat práci dobrovolné tělovýchovné organizace na VŠ.

Další směrnice stanovila úvazky pedagogických pracovníků na jednotlivých katedrách. Ty byly stanoveny na 18 vyučovacích hodin; což odpovídalo vyučování 9 oddílů po 18–35 studentech; pro zvláštní tělesnou výchovu měl být počet studentů 10–20; vedoucí katedry vyučoval 3 oddíly, což mělo tvořit 75–105 studentů.⁶²¹

Od 1. 10. 1952 vyučovali na katedře tělesné výchovy při ČVUT (KTV ČVUT) asistenti, kteří byli převzati z bývalého Ústavu pro tělesnou výchovu na vysokých školách v Praze. Rektorátem Karlovy univerzity byli vypláceni do konce roku 1952, od 1. 1. 1953 pak od ČVUT v Praze. Jednalo se o tyto asistenty: Josefa Doležala, Františka Fišara, Annu Heimovou, Viléma Levého, Zdeňka Mráze, Miloslava Nováka, Josefa Voborského, Václava Žďárka, zastupujícím vedoucím byl určen Gustav Šorm a tajemnicí katedry Marie Molíková. Sídlo katedry bylo na Karlově náměstí 17.⁶²²

Z výroční zprávy o činnosti KTV ČVUT Praha pro šk. rok 1952/53 lze uvést mnoho důležitých informací.⁶²³

Ke dni 1. 11. 1952 se účastnilo tělesné výchovy na ČVUT celkem 5 548 studentů; v 1. r. 1 867, ve 2. r. 1 468, ve 3. r. 1 130, ve 4. r. 953 a v 5. r. 130 studentů. V letním semestru tohoto školního roku byla účast následující, viz tabulka.

Tabulka č. 16 – Počet zapsaných studentů v letním semestru 1952/53 v oddílech tělesné výchovy

Ročník	Studujících		Celkem	Počet oddílů		Celkem
	Muži	Ženy		Muži	Ženy	
I.	1754	107	1861	63	6	69
II.	1388	76	1464	45	3	48
III.	1089	34	1123	36	1	37
IV.	921	30	951	48	1	49
Asist.	332	–	332	Mezi IV. r		
Celkem	5484	247	5731	192	11	203

Průměrný počet zapsaných mužů v jednom oddíle byl 28,5. Průměrný počet zapsaných žen v jednom oddíle byl 22. Ve zvláštních oddílech cvičilo celkem 229 studentů (z toho 16 žen); počet osvobozených činil celkem 176 studentů (z toho 5 žen), což bylo 3,24 % všech studentů. Průměrná docházka na vyučovací hodinu byla 87,1 % (1. r. – 92 %, 2. r. – 86,5 %, 3. r. – 88,2 %, 4. r. včetně asistentů – 78,3 %. Stoprocentní účasti docílilo celkem 500 studentů (8,7 %).

⁶²¹ AČVUT, Fond Rektorát, 1952/Katedra tělesné výchovy-zřízení, MŠVU k Rektorátu ČVUT pod č. j. 39767/52 – těl. vých. ze dne 22. 7. 1952 a pod č. j. 41799/52 – těl. vých. ze dne 19. 8. 1952.

⁶²² TAMTÉŽ, Fond Rektorát, 1952/Katedra tělesné výchovy.

⁶²³ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, 1953/Katedra tělesné výchovy, Výroční zpráva o činnosti KTV ČVUT Praha pro šk. rok 1952/53 pod č. j. 3916/53 ze dne 21. července 1953.

Další zajímavé informace:

- odznak zdatnosti získalo celkem 5 399 studentů (z toho 247 žen);
- praktické zkoušky byly zhodnoceny na 373 jedniček, 1 455 dvojek, 2 044 trojek; nesplnilo 70 studentů, zkoušeno nebylo 717 studentů;
- zkoušky z teorie tělesné výchovy skončily s výsledkem 2 496 jedniček, 1 627 dvojek, 243 trojek, nesplnilo 6 studentů a nebylo zkoušeno 663 studentů;
- staly se 3 vážnější úrazy: vykloubení lokte při pádu z hrazdy a 2 svalové ruptury při skoku do dálky.

Zajímavé údaje z činnosti asistentů a katedry

- vedoucí katedry provedl celkem 155 hospitací na hodinách; – prakticko metodické školení celé katedry se provedlo celkem 15x po 3 hodinách; – vědeckovýzkumných seminářů bylo na katedře uskutečněno 20; – do redakcí odborných časopisů a denního tisku se poslalo 38 článků, z toho 27 bylo do té doby otištěno; – asistenti přednášeli mimo KTV celkem 6x;
- uskutečnila se soutěž o nejlepší publikaci, když se hodnotila kvalita a také počet článků;
- na katedře pracovalo celkem 25 asistentů na plný úvazek; kromě již jmenovaných ještě *Josef Beneš, Vladimír Březina, N. Bubník, Karel Dušek, Vilém Hohler, František Klonfar, Václav Krafek, Miroslav Křeček, František Malý, Miroslav Prokš, Radomil Rejšek, Eugen Rendl, Vladimír Suchý, Jiří Štěpnička, Vladimír Vytiska, Ivo Skřivánek, Rada Smutná*;
- od 1. 7. 1953 byl vedoucím katedry Gustav Šorm, jeho zástupcem Josef Doležal;
- externími učiteli byli *Bohumil Mareš a Jiří Mašín*, externím učitelem branné výchovy *Ing. Novák*;
- na KTV pracovali ještě 4 zaměstnanci: *Marie Molíková a Eduard Šimon* jako administrativní síla; *Ladislav Kartaš* jako údržbář a *Marie Vejrychová* jako uklízečka;
- sídlo katedry bylo hodnoceno jako malé a nevyhovující, mělo by se stát jednou katedrou z uvažovaných budoucích tří;
- katedra měla ve správě jediné hřiště, a to na Císařské louce, kde se dala vyučovat lehká atletika, basketbal, volejbal, fotbal a kanoistika;
- pouze katedrou byla pronajata tělocvična Tatra Smíchov a hřiště Tatra Smíchov na Mrázovce;
- další tělocvičny byly pronajaty i jinými katedrami a složkami: sály Autopraga v Žitné ulici, Slavoj Vyšehrad, Meopta Košíře, Aritma na Hanspaulce, Spartak Sokolovo, Budeč, Marathon, Rudé právo Nusle;
- pronajatá byla hřiště ve Stromovce a ve Slovenské ulici.
Úroveň tělesné výchovy studentů byla hodnocena jako dobrá, výsledky se držely na průměru, tělesná zdatnost byla rozmanitá. Organizačně měla katedra značné potíže při nedostatku tělocvičen a učitelů, takže fakulty zápolily s vhodným uspořádáním rozvrhu, aby mohly požadavkům KTV vyhovět. Činnost DSO Slavia⁶²⁴ se vyvinula nedostatečně.⁶²⁵

Zřízení samostatných KTV na ČVUT

Podle ust. par. 15 odst. 2 zákona č. 58/50 Sb. o vysokých školách se zřídily s účinností od 1. února 1954 z původní katedry tělesné výchovy ČVUT **čtyři menší KTV při fakultách** stavební, strojní, elektrotechnické a v Poděbradech při fakultě slaboproudé elektrotechniky.⁶²⁶

Vedoucím katedry tělesné výchovy Fakulty inženýrského stavitelství (FISv) se stal Vilém Levý, KTV Fakulty strojního inženýrství (FSi) vedl Josef Doležal a KTV Fakulty elektrotechnické (FEL) Gustav Šorm.⁶²⁷

⁶²⁴ Dobrovolná sportovní organizace Slavia.

⁶²⁵ AČVUT, Fond Rektorát, 1953/Katedra tělesné výchovy, Výroční zpráva o činnosti KTV ČVUT Praha pro šk. rok 1952/53 pod č. j. 3916/53 ze dne 21. července 1953.

⁶²⁶ AČVUT, Fond Rektorát, 1954/55, Návrhy na zřízení kateder na F2, F3.

⁶²⁷ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

I když chod všech tělovýchovných pracovišť na ČVUT se již utvářel samostatně podle plánu svých fakult, stále byl koordinován Rektorátem ČVUT. Známe jsou v tomto smyslu např. tři pracovní porady vedoucích kateder tělesné výchovy pod vedením prorektora J. Kysely ve studijním roce 1958/59; následně pak i osm porad Sdružení KTV na ČVUT až do roku 1961.⁶²⁸ Lze předpokládat, že v tomto zaběhnutém systému pokračovala koordinovaná činnost všech kateder tělesné výchovy na ČVUT i v dalších letech.

Např. v zimním semestru školního roku 1954/55 se společně pro všechny KTV ČVUT prováděla každý týden v pondělí od 14 do 16 hodin prakticko-metodická školení. V tomto zimním semestru to bylo celkem 17x, když se vystřídala témata nácvik prostných na spartakiádu, výcvik na nářadí, basketbal, judo. Účast asistentů byla téměř 100 % a chuť do práce a píle byla vzorná.⁶²⁹

Ve dnech 26. 12. 1954–2. 1. 1955⁶³⁰ uspořádala KTV FEL společný instruktorský kurz pro všechny 3 KTV pod vedením dr. J. Pustiny. Kurzem, který byl zakončen cvičitelskými zkouškami, prošlo 65 účastníků (např. 22 z KTV FEL) a katedry si od té doby mohly do svých kurzů vybírat jen ty nejlepší instruktory. O dobré úrovni našich instruktorů svědčilo i to, že je používaly i jiné katedry, např. KTVTL Praha.⁶³¹

Z roku 1956 se dochovaly zprávy o činnosti všech 4 kateder tělesné výchovy na ČVUT. V následující tabulce jsou vyčísleny důležité údaje z těchto zpráv.⁶³²

Tabulka č. 17 – Statistické výkazy všech KTV ČVUT za zimní semestr školního roku 1955/56

Ukazatel	KTV FISv	KTV FSi	KTV FEL	KTV FSE
Počet cvičících studentů	2009	1397	1538	472
Počet učitelských sil	12	10	13	3
Počet studentů na jednoho pracovníka	167,4	139,7	118	157
Počet oddílů všeobecné přípravy	37	36	31	17
Počet studentů v nich	815	700	650	322
Průměrný počet studentů v 1 oddílu všeobecné přípravy	22	19,5	21	19
Počet oddílů výběrové tělesné výchovy	54	42	40	6
Počet studentů v nich	1112	621	761	131
Průměrný počet cvičících ve výběrových odděleních tělesné výchovy	20,6	14,5	19	22
Počet oddílů Zvl. TV	5	4	8	1
Počet cvičících v nich	82	76	127	19
Průměrný počet v 1 oddílu Zvl. TV	16	19	16	19
Počet oddílů nepov. (fakultativní) TV	29	24	38	9
Počet cvičících v nich	643	455	721	150
Prům. počet cvičících v 1 oddílu	22,4	18	19	16,6
Počet účastníků zimních výcv. kurzů	331	248	305	123
Počet instruktorů na ZVK	22	19	27	
Počet ostatních vedoucích a učitelských sil na ZVK	12	10	6	3
Průměrný počet instr. a ostatních učitelských sil na 1 studentu	10	8,5	9	
Počet účastníků v sokolském závodě branné zdatnosti	234	248	203	84

Vysvětlivky: Zvl. TV – Zvláštní tělesná výchova, ZVK – Zimní výcvikový kurz.

Během padesátých let minulého století velice úspěšně vyvíjela činnost i katedra (kabinet, Ústav) tělesné výchovy v Poděbradech pod vedením M. Křečka.

⁶²⁸ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960.

TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Sdružení kateder, d) tělesné výchovy.

⁶²⁹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FSi v ZS 1954/55 ze dne 17. března 1955.

⁶³⁰ Ano – bylo to i na Silvestra a Nový rok.

⁶³¹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o ZVK J. Doležala pod č. j. 644/55 ze dne 25. února 1955.

⁶³² AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, 1955/56, Sumář výkazů o tělesné výchově za zimní semestr 1955/56.

Ministerstvo školství pořádalo pro pracovníky KTV a KTVTL⁶³³ celostátní speciální tělovýchovné kurzy podle návrhu celostátní porady vedoucích KTV a KTVTL. O letních prázdninách roku 1955 se uskutečnily v tělovýchovném středisku v Nymburce v termínu 20.–26. srpna. Z kateder tělesné výchovy ČVUT se jej zúčastnili: z FEL a FSE: fotbal – Žďárek; sportovní gymnastika – Křeček, Uhlář; tenis – Svoboda, Pustina; vodní sporty – Kosová, Šustová; z FSi: fotbal – Suchý; tenis – Seik, Rendl; vodní sporty – Nečesal; z FISv: fotbal – Fišar; tenis – Špaček; lidové tance – Krčma.⁶³⁴

Podobné kurzy se pořádaly i v následujícím roku. Pro zájemce o turistiku se kurz pořádal na Slovensku po cestě Banská Bystrica až Ružomberok; plavání se organizovalo v Plzni – z kateder ČVUT se zúčastnili as. Vladimír Vytiska a dr. Josef Pustina; judo v Plzni – zúčastnili se odb. as. Miroslav Křeček, as. Jan Pršala, odb. as. Zdeněk Veselý; lehká atletika v Houšťce u Staré Boleslavi – zúčastnili se as. Bohumil Svoboda, as. Karel Vondráček, odb. as. Vilém Levý, as. Vlasta Müllerová.⁶³⁵

Všechny katedry tělesné výchovy ČVUT měly ve svých počátcích své činnosti veliké problémy se sportovními objekty a byly nuceny si je z větší části najímat od jiných subjektů. V roce 1957 vznikla určitá naděje ke zlepšení, když se začalo uvažovat o výstavbě tělovýchovného střediska na Kotlářce, jež by bylo v těsné blízkosti objektů ČVUT v Dejvicích. Vedoucí KTV FEL doc. G. Šorm se zasazoval o to, aby toto středisko bylo již dopředu označováno jako *vysokoškolské* a nikoliv jako *obvodní středisko*. Poukázal také na tehdejší přetrvávající stav s tělovýchovným střediskem u Malé říčky ve Stromovce, které zabrala Rudá hvězda, ale mělo být podle usnesení předsednictva vlády již v roce 1952 přiděleno ČVUT a být označeno jako „vysokoškolské tělovýchovné středisko“.⁶³⁶

V roce 1957 se organizovaly poprvé *sportovní přebory vysokých škol v ČR* ve sportech: fotbal, basketbal, lehká atletika, lyžování, odbíjená a plavání. V komisi pro pořádání sportovních přeborů vysokých škol pracoval ve funkci tajemníka vedoucí KTV Fakulty inženýrského stavitelství Vilém Levý.⁶³⁷ V ústřední technické komisi lyžování pracoval Bohumil Ottomanský z KTV FISv, v ústřední technické komisi basketbalu František Malý z KTV FISv, v ústřední technické komisi fotbalu pak Vladimír Suchý z KTV FSi a Václav Žďárek z KTV FEL.⁶³⁸

Sportovních přeborů vysokých škol vypsanych ministerstvem školství a kultury se zúčastnily ve školním roce 1957/58 tyto počty studentů ČVUT: basketbal – 446; volejbal – 315; atletika – 116; fotbal – 100; plavání – 72 a lyžování – 39. Vedle toho uspořádaly KTV ČVUT své přebory v těchto sportech: sportovní gymnastika – 18 studentů; judo – 25; házená – 14 a tenis – 32. Celkový počet závodících studentů ve sportovních přeborech vysokých škol byl 1 177.⁶³⁹

Učitelé všech KTV ČVUT se kromě svých úvazků v povinné tělesné výchově věnovali i práci ve vysokoškolském sportu, ve VŠTJ Slavia. V roce 1958 pracovali na jednotlivých katedrách v těchto funkcích:

KTV fakulty inženýrského stavitelství

Ivo Duda – člen výboru odboru turistiky a vedoucí oddílu; Vilém Nečesal – člen výboru odboru turistiky a vedoucí oddílu; Drahoš Krčma – vedoucí oddílu juda; Miloslav Novák – člen výboru odboru lodních sportů; Vilém Levý – vedoucí oddílu tenisu (od letního semestru); Jiří

⁶³³ Katedry tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství.

⁶³⁴ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, MŠ k Rektorátu ČVUT pod č. j. 29029/55 C II/2 ze dne 6. 5. 1955.

⁶³⁵ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV– různé, MŠ k Rektorátu ČVUT pod č. j. 32 050/56 – C II/2 ze dne 29. května 1956.

⁶³⁶ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, 1957–1958, G. Šorm k Rektorátu ČVUT pod č. j. 679/57 ze dne 7. října 1957.

⁶³⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – Různé, MŠ k Rektorátu ČVUT pod č. j. 73 931/56 B II/2 ze dne 22. prosince 1956.

⁶³⁸ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, MŠK k Rektorátu ČVUT pod č. j. 21.355/57 B I/I ze dne 8. dubna 1957.

⁶³⁹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, 1957–1958, Vilém Levý prorektoru ČVUT J. Kyselovi pod č. j. 950/1958 ze dne 19. listopadu 1958.

Špaček – člen výboru odboru tenisu (od letního semestru); František Fišar – vedoucí oddílu odbíjené (od letního semestru).

KTV fakulty elektrotechnické

doc. Gustav Šorm – kroužek juda; Josef Bubenko – cvičitel turistiky, trenér basketbalu, aktivní člen družstva basketbalu; Bohumil Halamka – člen výboru atletiky, vedoucí komise rozhodčích; Antonín Kyndr – trenér akademického družstva žen; Jan Pršala – člen družstva volejbalu; Václav Stejskal – cvičitel turistiky; Bohumil Svoboda – člen družstva basketbalu; Karel Vondráček – vedoucí a trenér družstva házené; Vladimír Vytiska – kroužek vodního póla; Václav Žďárek – kroužek fotbalu; Anna Kosová – oddíl umělecké gymnastiky.

KTV fakulty strojní

Josef Doležal – vedoucí všech dobrovolných kroužků na fakultě, prostředník styku s výborem TJ Slavia; dr. Jindřich Kobrsek – výběrčí a matrikář v kroužcích základní tělesné výchovy; Josef Cívín – člen výboru TJ Slavia, trenér družstev volejbalu; Eugen Rendl – trenér dvou družstev basketbalu; Jiří Štěpnička – vedoucí a cvičitel dvou kroužků základní gymnastiky; Vladimír Březina – vedoucí a cvičitel kroužků sportovní gymnastiky; Milan Paulas – cvičitel kroužků základní gymnastiky; Vladimír Suchý – cvičitel kroužků základní gymnastiky; Vilém Hohler – cvičitel, hudební doprovod.

KTV v Poděbradech

Miroslav Křeček – vedoucí oddílu juda, náčelník základní tělesné výchovy; Zdeněk Wagenknecht – vedoucí oddílu fotbalu, sportovní referent; Čestmír Popelka – vedoucí oddílu volejbalu, kulturní a propagační referent; Jaromír Jon – vedoucí lyžařského oddílu, náhradník ve výboru; Zdeněk Veselý – vedoucí horolezeckého oddílu, předseda revizní komise.⁶⁴⁰

Tabulka č. 18 – Statistické výkazy všech KTV za školní rok 1958/59⁶⁴¹

Ukazatel	KTV FISv	KTV FSí	KTV FEL	KTV FSE
Všech řádných studentů	1843	1397	1851	686
Cvičících studentů	1808	1380	1504	663
Osvobozených od TV	35	17	18	23
Oddílů těl. základní výchovy	49	39	34	12
Cvičících v nich	1012	856	854	237
Oddílů výběrové TV	37	22	41	14
Cvičících v nich	754	463	650	249
Oddělení nepovinné TV	40	4	65	17
Cvičících v nich	1050	61	1099	417
Počet oddílů zvláštní TV	3	25	3	2
Cvičících v nich	42	543	40	19
Počet studentů na ZVK	440	247	393	120
Počet studentů na LVK	121	–	52	–
Počet st. na kurzech výběrové TV	106	102	–	32
Počet st. na kurzech fakult. TV	12	–	95	114
Počet nositelů PPOV I.	250	158	507	230
Počet nositelů PPOV II.	18	9	33	30
Počet nositelů I. výkonnostní třídy	38	6	3	1
Počet nositelů II. výk. třídy	40	26	6	12
Počet nositelů III. výk. třídy	49	48	29	61
Počet nositelů třídy mládeže	–	27	–	7
Počet mistrů sportu	–	–	–	–
Počet studentů v DSO Slavia	145	94	–	236
Počet vlastních tělocvičen	–	–	–	–
Počet pronajatých tělocvičen	12	8	7	5
Počet vlastních hřišť	1	1	1	2
Počet pronajatých hřišť	3	2	1	1

⁶⁴⁰ AČVUT, Fond Rektorát č. 17, 1958–1960, Agenda prorektora Brabce, KTV, Zápis z 2. pracovní rady vedoucích kateder tělesné výchovy ve studijním roce 1958/59 ze dne 15. listopadu 1958.

⁶⁴¹ TAMTÉŽ, fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, 1956/57, škol (MŠK) 4 - 01, prorektor Kysela na MŠK pod č. j. 8759/I ze dne 6. října 1959.

Vysvětlivky k tabulce číslo 18: LVK – letní výcvikový kurz, PPOV – Připraven k práci a obraně vlasti.

Na poradě Sdružení KTV vedoucí jednotlivých KTV předložili *návrhy na výstavbu tělovýchovných zařízení* pro jednotlivé fakulty na základě směrných čísel studentů a norem (z technického střediska Rektorátu ČVUT) a předseda sdružení doc. Šorm pak zpracoval na tehdejší (ale i dnešní dobu) velice zajímavý návrh. *Ten vypadal takto:*

Hlavní předpoklad: 12 750 studentů, 127 učitelů, 3 katedry
12 750 m² pro tělocvičny a plovárny; 102 000 m² pro hřiště.

Tělocvičny a plovárny:

1 sportovní hala 44 x 22 x 8 (968 m²) pro 4 000 diváků

7 velkých tělocvičen 30 x 18 x 7 m

9 středních tělocvičen 27 x 15 x 7 m

6 malých tělocvičen 18 x 12 x 6 m

1 tělocvična u loděnice 24 x 12 x 6 m

3 plovárny 25 x 12 m

1 plovárna 33,3 x 16 m

1 plovárna pro diváky 50 x 20 m

1 cvičný bazén veslařský a kanoistický 26,5 x 14 m

Hřiště:

4 hřiště pro lehkou atletiku a fotbal 170 x 90 m

2 menší hřiště 140 x 70 m

24 dvorců na volejbal 18 x 9 m

12 dvorců na basketbal 28 x 15 m

3 hřiště na házenou 50 x 20 m

24 dvorců na tenis 24 x 11 m

1 lední plocha 95 x 30 m

Loděnice na Císařské louce s kapacitou pro 200 lodí.⁶⁴²

Další tělovýchovné a sportovní činnosti se budu věnovat v kapitolách jednotlivých KTV.

2.4.2 Institucionalizace systému

Hlavní teoretické pilíře celého systému socialistické vysokoškolské tělovýchovy nebyly vymyšlené a vypracované hned od začátku působnosti kateder tělesné výchovy na vysokých školách. Vznikaly postupně, za pochodu a reagovaly na vzniknuvší chyby a nedostatky. Základem pro budování celého systému bylo několik ústředních dokumentů, mezi něž patřily vysokoškolské zákony z 18. května 1950 a 24. září 1956, dále usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Československa (ÚV KSČ) ze dne 16. dubna 1956 o zvýšení úrovně a dalším rozvoji vysokých škol. Další usnesení ÚV KSČ z 23. dubna 1959 zpřesnilo obsah i formy práce při výuce na vysokých školách a stanovilo zásadní politickou směrnicí pro další vývoj vzdělání a výchovy studentů vysokých škol.⁶⁴³ I když tehdejší nová koncepce jmenovala a vyzvedávala rádobu nové cíle, byly souhrnem historicky známých a již mnohokrát používaných teoretických vyjádření. Vyzývala k uskutečňování jednoty mezi fyzickou a duševní prací, spojení praxe s teorií, upevnění zdraví, zajištění správného tělesného rozvoje, ke zkvalitnění pohybové koordinace, zvýšení funkční zdatnosti organismu. Tím se velkou měrou mělo přispět k rozumovému, volnímu a citovému rozvoji studentů. Všude a vždy byla zdůrazňována výrobní práce, veřejná, politická a osvětová činnost v rámci ideového základu marxismu – leninismu pod vedením Komunistické strany Československa.⁶⁴⁴

⁶⁴² AČVUT, Fond Rektorát, 1960/Sdružení kateder d) tělesné výchovy, Zápis z 8. porady (mimořádné) sdružení KTV na ČVUT ze dne 18. 3. 1961.

⁶⁴³ KOCIÁN, Mojmir. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 5.

⁶⁴⁴ TÝŽ. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha:

Úkoly tělesné výchovy na vysokých školách byly podmíněny věkovými zvláštnostmi vysokoškolské mládeže a způsobem zaměření jednotlivého odborného studia. Rozdělovaly se do tří skupin:

1. *Úkoly zdravotní* – vyzdvihovala se péče o správný tvarový a funkční rozvoj organismu studentů. Zřetel byl brán na tělesně oslabené studenty, pro něž byly zřízeny oddíly se speciálním zaměřením. Vštěpovat se měly základní vědomosti z oboru hygieny a dodržování správného režimu života se střídáním práce a odpočinku. Tělesná výchova měla sloužit jako důležitý zdravotně preventivní a kompenzační prostředek při jednostranné duševní práci a sedavém způsobu života a být účinným vyrovnávacím prostředkem a formou aktivního odpočinku.⁶⁴⁵

2. *Úkoly vzdělávací* – vytváření pohybových dovedností a návyků mělo být v systému vysokoškolské tělesné výchovy zdůrazněno teoretickým osvětlováním fyzikálních, biomechanických, biologických, psychologických i společenských zákonitostí. Základní tělesná výchova se měla postarat se zvýšenou péčí o všestranný tělesný rozvoj, což mělo být zabezpečeno prostřednictvím gymnastiky, atletiky, míčových her, plavání, lyžování a turistiky. Získaná tělesná zdatnost měla být prověřována využíváním norem odznaku zdatnosti PPOV.⁶⁴⁶ V oddílech výběrové a fakultativní tělesné výchovy mělo být studentům prohloubeno poznání některých sportovních specializací. Přitom se měl rozvíjet uvědomělý poměr ke sportovní činnosti, který by studenty přivedl ke sportovnímu soutěžení, k práci cvičitelské, trenérské, propagační a osvětové.⁶⁴⁷

3. *Úkoly výchovné* – při tělovýchovné činnosti se měly vhodnými metodami práce utvářet podmínky pro uvědomělou výchovu studentů k socialistickému vlastenectví a internacionalismu, k soudružství a kolektivismu, k socialistickému humanismu, k socialistickému poměru k práci a ke společnému vlastnictví. Spolu s těmito city a vztahy se měly rozvíjet i další morální a charakterové rysy, jako uvědomělá kázeň, čestnost a statečnost v jednání, skromnost a slušnost ve vystupování, dodržování správných návyků a zvyků kulturního chování. Při výchově mravních vlastností se mělo v průběhu tělovýchovného procesu dbát na formování kladných rysů vůle, jako rozhodnosti, smělosti, vytrvalosti, schopnosti překonávat obtíže. Součástí těchto úkolů se měla stát i výchova studentů v obětavé pracovníky dobrovolných tělovýchovných organizací.⁶⁴⁸

Hlavním cílem tělesné výchovy na vysoké škole bylo „vychovat a vycvičit studenty tak, aby se každý stal zdatným a výkonným budovatelem komunismu a obráncem našeho socialistického zřízení, splnil podmínky odznaku zdatnosti, dosáhl výkonnostní třídy v některém tělovýchovném odvětví, stal se pracovníkem v dobrovolném tělovýchovném hnutí.“⁶⁴⁹

Formy tělesné výchovy na vysoké škole byly dále rozděleny do těchto kategorií:

„1. Povinná tělesná výchova:

- a) základní tělesná výchova;
- b) výběrová tělesná výchova – jednotlivé druhy sportu, her a turistiky;
- c) tělesná výchova pro studující s oslabeným organismem.

2. Fakultativní tělesná výchova:

- a) základní tělesná výchova; b) jednotlivé druhy sportu, her a turistiky. Obě formy jako semestrální výuka.

3. Povinné, výběrové a fakultativní kurzy.

Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 5–6.

⁶⁴⁵ KOCIÁN, Mojmir. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 7–8.

⁶⁴⁶ Tehdy byly po vzoru dřívějšího Tyršova odznaku zdatnosti organizovány podobné Odznaky zdatnosti, nazývané se „Připraven k práci a obraně vlasti“ (PPOV) a „Buď připraven k práci a obraně vlasti“ (BPPOV).

⁶⁴⁷ KOCIÁN, Mojmir. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 7–8.

⁶⁴⁸ TÝŽ. Cíl a úkoly tělesné výchovy na vysokých školách. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 8–9.

⁶⁴⁹ ČELIKOVSKÝ, Stanislav. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole. In: *Tělovýchovný sborník č. 5*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 106.

4. Výcvikové a sportovní zájezdy.

5. Instruktáže.⁶⁵⁰

Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách

Dne 11. července 1956 vydalo ministerstvo školství a kultury přechodné osnovy tělesné výchovy na vysokých školách. S přihlédnutím k nedostatkům v dosavadních osnovách z let 1952 a 1954 byly vypracovány *nové osnovy na podkladě těchto zásad*:

1. V 1. a 2. ročníku jest základem práce příprava na splnění požadavků PPOV I.
2. Pořádat zimní výcvikové kurzy v 1. ročníku.
3. V prvním semestru u mužů postupovat jednotně podle upravených metodických řad (pětiboj, prostná, obratnost, přeskok, šplh, cvičení na hlavním nářadí).
4. Umožnit těm, jejichž tělesná zdatnost je více než dobrá, aby se mohli zdokonalovat ve zvoleném sportu již od 3. semestru studií.
5. Ve výběrové a fakultativní TV důslednou diferenciací vytvořit podmínky pro rychlejší růst výkonných a talentovaných sportovců.
6. Do výběrové a fakultativní TV zařazovat hlavně lehkou atletiku, sportovní gymnastiku, turistiku, plavání, volejbal, basketbal, judo, lidové tance a uměleckou gymnastiku.
7. Pro studující I.–V. ročníku je součet hodin TV týdně nejvýše 4 hod. praxe a 1 hodina teorie; vrcholovým sportovcům až 6 hodin týdně.
8. Letní výcvikové kurzy zaměřit na pádlování a vodní turistiku, putování po turistických základnách, na výuku plavání (kurz pro neplavce).
9. Osnovy pro zvl. TV jsou součástí osnov.⁶⁵¹

Dne 21. září 1956 vydalo ministerstvo školství *Organizační a metodické pokyny k osnovám těl. výchovy na vysokých školách*. Výňatky z těchto návodů a poučení:

- doporučuje se diferenciaci v organizaci výuky, aby všichni (průměrní i nejvyspělejší) jedinci měli nejvhodnější podmínky k růstu výkonnosti;
- je zapotřebí využívat útvarovosti, zejména na začátku a konci hodiny;
- dbát na zvýšenou dynamičnost a pestrost hodiny, nikoliv však na úkor kázně;
- mimořádnou pozornost věnovat na správné držení těla;
- v 1. a 2. ročníku je úkolem tělesné výchovy příprava a plnění podmínek odznaku zdatnosti (PPOV), splnění by mělo být do 1,5 roku;
- v I. semestru se doporučuje cvičení na nářadí a ve II. semestru plnění PPOV;
- počet nově získaných nositelů odznaku zdatnosti je jedním z ukazatelů práce kateder.⁶⁵²

Tyto prozatímní osnovy měly být vědecky ověřovány tak, aby v roce 1960 mohly být vydány osnovy definitivní. Komise pro prověřování a výzkum těchto prozatímních osnov tělesné výchovy na vysokých školách pak pracovala v tomto složení: Vedoucí komise doc. Stanislav Čelíkovský; členové: A. Čáp, doc. dr. J. Bém, doc. G. Šorm, Sl. Titl, dr. L. Reitmayer, H. Livorová, M. Potočková.

K prověřování a testování nových pedagogických postupů s daným programem výuky sloužil souběžný výzkum prováděný na vysokoškolských několika vysokých škol. Byly k tomu vybrány: Univerzita Karlova Praha (výzkumník A. Čáp), Vysoká škola ekonomická Praha (doc. dr. J. Jelínek), Vyšší škola pedagogická Olomouc (dr. M. Kocián), Vysoká škola zemědělská Praha (Sl. Titl), Vyšší škola pedagogická Č. Budějovice (V. Strejček), Vysoká škola strojní a elektrotechnická Plzeň (K. Sedláček), Vyšší škola pedagogická Praha (dr. Vl. Reitmayer), Lékařská fakulta Košice (Št. Durutya) a Vysoká škola chemicko-technologická (Z. Krtička).⁶⁵³

⁶⁵⁰ ČELIKOVSKÝ, Stanislav. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole. In: *Tělovýchovný sborník* č. 5, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 106–107.

⁶⁵¹ AČVUT, Fond Rektorát, 1956/KTV – různé, Prozatímní osnovy TV na VŠ vydané MŠK po č. j. 39551/56-BII/2 ze dne 11. července 1956.

⁶⁵² TAMTÉŽ, Fond Rektorát, 1956/KTV – různé, Organizační a metodické pokyny k osnovám těl. výchovy na vysokých školách vydané MŠK pod č. j. 56.935/56 B I/I, B II/2 dne 21. září 1956.

⁶⁵³ ČELIKOVSKÝ, Stanislav. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole. In: *Tělovýchovný sborník* č. 5, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 13.

Po vyhodnocení výzkumů mnoha kolektivů kateder tělesné výchovy začaly **od 1. září 1959 platit nové osnovy**. V nich byly stanoveny již konkrétnější formy výuky:

A. Povinná tělesná výchova

1. Semestrální výuka zahrnovala – a) základní tělesnou výchovu, sportovní gymnastiku, atletiku, basketbal, volejbal, kanoistiku, fotbal, turistiku, plavání, lyžování, tenis, uměleckou gymnastiku a jiné, tělesná cvičení byla zaměřena k všestrannému rozvoji organismu, teorie obsahovala základy teorie tělesné výchovy a volitelnost jednotlivých sportů byla závislá na plavecké dovednosti; b) tělesnou výchovu studujících s oslabeným organismem.

2. Kurzy – a) zimní výcvikový kurz s výukou základů techniky a zdokonalování v lyžování, základů zimní turistiky, branné dovednosti, včetně teorie; b) letní výcvikový kurz s programem základní turistiky a odborně – technických znalostí, k tomu doplňková cvičení, hry, plavání, základy jízdy na plavidlech a jiných přesunových prostředcích včetně teorie turistiky a dalších témat odpovídajících poslání kurzu.

3. a) Sportovní kurzy pro jednotlivé druhy sportu s důrazem na zdokonalení techniky sportovního odvětví a s hlubší znalostí teorie; b) turistické kurzy (pěší, vodní, cyklistické aj.) s hlubší teorií.

4. Zájezdy pro jednotlivá tělovýchovná odvětví podle potřeby.

B. Fakultativní tělesná výchova

1. a 2. Semestrální výuka a kurzy – výuka sledovala speciální zaměření na rozvoj techniky a teorie jednotlivých sportovních odvětví (trénink) doplněné kapitolami z pedagogiky pro cvičitele, trenéry a činovníky dobrovolného tělovýchovného hnutí.

3. Výcvikové a sportovní zájezdy pro jednotlivé druhy sportu.

4. Instruktaže – výuka teorie a praxe pro cvičitele, trenéry a činovníky.

5. Trenérské, cvičitelské, činovnické a jiné zkoušky.⁶⁵⁴

Nové osnovy byly doplněny všeobecnými ustanoveními. Mezi ta důležitá patřila:

– osnovy bylo nutno upravovat podle potřeb a typů jednotlivých škol; – rozsah povinné tělesné výchovy byl stanoven nejméně na I.–IV. ročník studia, fakultativní TV na všechny ročníky studia; – počet vyučovacích hodin povinné TV se doporučoval do prvních dvou let studia na 3 hodiny týdně, do vyšších ročníků na 2 hodiny týdně; fakultativní TV v rozsahu 1–6 hodin podle možností dané školy; – dva povinné kurzy byly součástí vyučování TV v rozsahu 10–14 dní; – na návrh lékaře mohli být ne zcela zdraví studenti zapsáni do oddílů zvláštní tělesné výchovy, nebo zcela osvobozeni od TV; – vyučování TV bylo v každém semestru ukončeno zápočtem; – studenti byli povinni podrobit se lékařským prohlídkám, mít vlastní cvičební úbor, hradit si část nákladů na povinné letní a zimní kurzy ve výši stanovené směrnicemi MŠK.⁶⁵⁵

Ekonomika vysokoškolského tělovýchovného systému

Jelikož se nedochovala účetnictví ani jedné KTV na ČVUT, je možno se jen domnívat na základě vlastních zkušeností a z výpovědí pamětníků, jakým způsobem ekonomické záležitosti v té době probíhaly. Jednotlivé katedry tělesné výchovy na každé fakultě ČVUT dostávaly finanční částku, kterou potřebovaly na svou činnost v intencích splnění všech zákonných usnesení (vládní usnesení, vysokoškolský zákon, osnovy, ministerská nařízení, směrnice apod.). Jejich finanční požadavky směrem k ekonomickému oddělení fakulty v čele s tajemníkem fakulty ovšem nemohly být neúměrné, ba spíše naopak. Záleželo také na velikosti rozpočtu jednotlivé fakulty ČVUT, z něhož KTV dostávala svůj přidělený podíl na platy učitelů, nájmy tělovýchovných objektů, na zimní a letní tělovýchovné kurzy a na potřebný sportovní a jiný materiál. Na celkové obdržené částce do rozpočtu katedry měly vliv i výsledky práce katedry a jejích jednotlivých pracovníků, méně pak již lobování u akademických představitelů fakulty a různé dalších vlivy.

⁶⁵⁴ ČELIKOVSKÝ, Stanislav. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole.

In: *Tělovýchovný sborník* č. 5, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 107–109.

⁶⁵⁵ TÝŽ. Příspěvek ke zkoumání obsahu a forem tělesné výchovy na vysoké škole.

In: *Tělovýchovný sborník* č. 5, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960. s. 107–108.

Určité toky peněz se dají vysledovat i z různých dochovaných zpráv o činnosti tělovýchovných kateder. Ty dotvářejí již vyřčené domněnky. Obecně je možno konstatovat, že stát se tehdy snažil studentům plně zabezpečit povinnou tělesnou výchovu na vlastní náklady. Část nákladů na tělovýchovnou a sportovní činnost, kterou si museli studenti hradit sami, se v různých obdobích socialistické tělovýchovy měnila a vyvíjela, avšak i tak byla stále poměrně nízká.

Za příklad si můžeme vzít financování zimních výcvikových kurzů, což bývá pro vysokoškoláky jedna z finančně nejnáročnějších akcí. Směrnice pro hospodářské zabezpečení výcvikových kurzů z roku 1959 mluví o povinných kurzech, kam zimní výcvikový kurz spadá, následovně: „1. Vysoká škola hradí: a) snížené jízdné z místa fakulty, v odůvodněných případech z místa trvalého bydliště a zpět nejlevnějším dopravním prostředkem..., b) náklady spojené s vyučováním a zdravotním dozorem, c) 60 % z celkového nákladu na ubytování a stravování, který činí denně 32 Kčs u zimních výcvikových kurzů... 2. Studenti uhradí 40 % z celkového nákladu na ubytování a stravování; ve zcela výjimečných případech, kdy skutečný náklad převyší částku stanovenou shora sub c), uhradí studenti nejvýše 13 Kčs denně.“⁶⁵⁶ Již dříve byla vydaná směrnice o hospodářském zajištění zimních výcvikových kurzů, která se zabývala také půjčováním lyžařského materiálu takto: ...Vysoká škola zapůjčí podle možností lyžařský inventář těm studentům, kteří nemají vlastní a kteří o zapůjčení požádají. Za půjčení a opotřebování lyžařského materiálu zaplatí studenti a) za lyžařskou obuv 2 Kčs/každý den; b) za lyže 1 Kčs/den; c) za lyžařské hole 1 Kčs/den.⁶⁵⁷ Této možnosti vypůjčení lyžařského materiálu využívala více jak polovina posluchačů, ve školním roce 1954/55 to bylo 53 % všech účastníků⁶⁵⁸ a ve školním roce 1958/59 již 56 % studentů.⁶⁵⁹ Z předešlého textu je možno usuzovat, že KTV nakupovaly pro sportovní činnost svých studentů a zaměstnanců velké množství sportovního materiálu. Např. ve zprávě o činnosti Ústavu tělesné výchovy v Poděbradech (ÚTV)⁶⁶⁰ z roku 1959 se uvádí, že vybavení skladu je velice dobré a má hodnotu kolem 500 000 Kčs.⁶⁶¹ Podobně hodnotná byla sbírka učebních pomůcek a sportovního inventáře tří pražských KTV na ČVUT, která měla v šedesátých letech minulého století hodnotu přes jeden milion Kčs.⁶⁶² Na KTV FEL byl například v prosinci 1958 doplněn potřebný lyžařský, vodácký a turistický inventář z mimořádné dotace, z investic byly zakoupeny lodě a filmovací přístroje.⁶⁶³

O tom, že financování veškeré činnosti nebyl až tak velký problém, dokladuje již zmíněná zpráva o činnosti ÚTV v Poděbradech. V úkolech pro technicko-materiální zabezpečení chodu ústavu byly vytýčeny tyto úlohy: – zajistit objekty pro výuku, vypracovat smlouvy s majiteli objektů; – naplánovat potřebné částky k zajištění výuky včetně všech kurzů; – doplnit inventář průběžně ve spolupráci s hospodářským oddělením fakulty; – připravit podklady pro vybudování loděnice. Ale kromě toho také na druhé straně obsahovala zpráva další úkoly: – brigádnickou činností (800 hodin) vybudovat další 2 hřiště na volejbal ve spolupráci s MNV

⁶⁵⁶ AČVUT, Fond Rektorát č. 17, 1958–1960, Směrnice pro hospodářské zabezpečení výcvikových kurzů, zájezdů a soustředění tělesné výchovy pro studenty vysokých škol – číslo R 702/59.

⁶⁵⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát č. 17, 1958–1960, Směrnice pro hospodářské zajištění zimních výcvikových kurzů, MŠ k Rektorátu ČVUT pod č. j. 87 611/55 – C II/2 ze dne 22. prosince 1955.

⁶⁵⁸ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FS v ZS 1954/55 ze dne 17. března 1955.

⁶⁵⁹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Hlášení o ZVK Fakulty radiotechniky ČVUT ve školním roce 1958/59 pod č. j. 2455/Kř/59 ze dne 17. dubna 1959.

⁶⁶⁰ Ústav tělesné výchovy v Poděbradech byl detašovaným pracovištěm KTV fakulty elektrotechnické; Název tohoto pracoviště se vícekrát měnil (katedra, Ústav, kabinet)

⁶⁶¹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, Výroční zpráva o činnosti Ústavu tělesné výchovy Fakulty radiotechniky v Poděbradech za školní rok 1958/59.

⁶⁶² TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, doc. Gustav Šorm na Rektorát ČVUT pod č. j. 757/56 ze dne 20. prosince 1956.

⁶⁶³ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FEL v zimním semestru školního roku 1958/59 pod č. j. 56/59 ze dne 12. ledna 1959.

Poděbrady, který zaručí materiál; – brigádnickou prací (100 hodin) opravit staré hřiště na basketbal.⁶⁶⁴

V podobném smyslu vyznívá i zpráva ze Sdružení kateder, kde ohledně zajištění výuky kanoistiky byly stanoveny tyto zásady: – zastaralý lodní park urychleně vyměnit; – pro turistiku kupovat laminátové lodě slalomového typu; – podstatně rozšířit počet závodních lodí; – zřídit druhé přístaviště (vor) a instalovat mezi 1. a 2. vor branky pro výcvik; – zvýšit kapacitu loděnice a vyřešit otázku šaten na Císařské louce; – perspektivně připravovat u mostu Barikádníků výstavbu loděnice s příslušenstvím.⁶⁶⁵

K představě, jaké vysoké finanční prostředky se vydávaly na nájmy cvičebních objektů, pak může sloužit případ KTV FEL ve školním roce 1954/55. KTV FEL prováděla výuku na 19 různých místech (v 11 tělocvičnách, na 3 cvičištích a hřištích, v 5 plovárnách), když kromě cvičiště na Císařské louce to bylo vesměs v objektech najatých od cizích subjektů.⁶⁶⁶

Vysokoškolský sport

V souvislosti s již vyjmenovanými příslušnými opatřeními v rámci tělesné výchovy byla zdůrazněna také nezastupitelná úloha sportu mezi vysokoškolskou mládeží. Tento trend byl podpořen zejména nově založeným Československým svazem tělesné výchovy, na nějž byla v roce 1956 přenesena funkce státního orgánu pro tělesnou výchovu a sport. Úkolu v plném rozsahu obnovit vysokoškolský sport se ujal katedry tělesné výchovy, které v krátké době iniciativně zkoncipovaly a od roku 1957 rozvinuly systém tzv. sportovních přeborů vysokých škol.⁶⁶⁷

Do programů přeborů byly zahrnuty sporty již v té době na vysokých školách dobře zavedené a také sporty hodnotné po fyziologické stránce. Vedle tří sportů individuálního charakteru – atletiky, plavání a lyžování to byly ještě kolektivní sporty – fotbal, basketbal a volejbal. V prvním roce konání, v roce 1957, se přeborů zúčastnilo celkem 16 859 vysokoškolských sportovců, z toho 1 322 družstev kolektivních sportů a 4 500 účastníků v individuálních soutěžích.⁶⁶⁸ Ve třetím roce organizování přeborů vysokých škol, v roce 1959, se všech soutěží v celé ČSR zúčastnilo již 24 771 studentů, z ČVUT pak 1 970.⁶⁶⁹ V roce 1962 si ve všech soutěžích zasloučovalo již skoro 54 tisíc vysokoškoláků, z ČVUT to bylo 2 740 posluchačů.⁶⁷⁰

Na organizaci těchto sportovních přeborů se podíleli jako členové celorepublikových ústředních komisí i asistenti ČVUT. V roce 1959 pracoval jako předseda ústřední sportovní komise *doc. dr. J. Bém*,⁶⁷¹ jako člen ústřední sportovní komise *as. V. Levý*, jako člen ústřední technické komise lehké atletiky *doc. dr. J. Bém*, basketbalu *as. J. Bubenko*, plavání *as. V. Vytiska*, tenisu *as. B. Svoboda* a *as. J. Špaček*.⁶⁷²

Sportovní přebory vysokých škol pak byly od roku 1961 pořádány ve spolupráci s ČSTV a s Československým svazem mládeže (ČSM) v jednom vysokoškolském městě. Bylo to v letech, kdy se konaly světové univerziády FISU,⁶⁷³ a byly potom pořádány pod hlavičkou tzv. československé univerziády jako nová progresivní forma vysokoškolského sportu. V zájmu ještě

⁶⁶⁴ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, Výroční zpráva o činnosti Ústavu tělesné výchovy Fakulty radiotechniky v Poděbradech za školní rok 1958/59.

⁶⁶⁵ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Sdružení kateder, d) tělesné výchovy, Zápis z 10. porady sdružení KTV na ČVUT ze dne 30. 5. 1961.

⁶⁶⁶ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Výroční zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1954/55.

⁶⁶⁷ REITMAYER, Ladislav. Vývoj tělesné výchovy na českých a slovenských vysokých školách a její utváření v systém. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 136.

⁶⁶⁸ *Přebory vysokých škol 1958*. Praha: SPN. s. 31.

⁶⁶⁹ ŽDÁREK, Stanislav. *Přebory vysokých škol 1959*. Praha: SPN, 1959. s. 5–6.

⁶⁷⁰ ČÁSLAVSKÝ, Peter et al. *Akademická mistrovství ČSSR 1962*. Bratislava: Západoslovenské tlačiarne, 1962.

⁶⁷¹ Tehdy ještě jako zaměstnanec Vysoké školy železniční v Praze, později přešel na KTV FSv ČVUT.

⁶⁷² ŽDÁREK, Stanislav. *Přebory vysokých škol 1959*. Praha: SPN, 1959. s. 60–61

⁶⁷³ The International University Sports Federation.

kvalitnějšího rozvoje vysokoškolského sportu byla ustanovena Rada vysokoškolského sportu, která se stala poradním orgánem předsednictva ústředního výboru ČSTV. Ta také zároveň plnila úkol představitelky vysokoškolského sportu v ČSR vůči mezinárodní studentské sportovní federaci a vůči zahraničním studentským sportovním organizacím.⁶⁷⁴ Sportovní přebory vysokých škol (pořádané od roku 1961 v sudé roky mimo československé univerziády) byly pořádané pro celou republiku, počínaje školním rokem 1969/70 se však rozdělily na základě změn plynoucích z federativního uspořádání státu na sportovní přebory České socialistické republiky a sportovní přebory Slovenské socialistické republiky.⁶⁷⁵

V první polovině šedesátých let pak nastalo období ještě užší spolupráce mezi vysokými školami a orgány tělovýchovy představovanými ČSTV. Za tím účelem byla spojena fakultativní a dobrovolná tělesná výchova v jednu organizační formu nazvanou Slavia vysoké školy. Tělovýchovná jednota Slavia se ztotožnila se sítí kateder tělesné výchovy a bylo jí vytvořeno dostatečné organizační, kádrové, materiální a hospodářské zázemí.⁶⁷⁶

Na ČVUT v Praze proto vznikly v roce 1963 tři vysokoškolské jednoty, a to na fakultě stavební, strojní a elektrotechnické. Významnou podmínkou úspěšného rozvoje činnosti jednot byla pomoc pracovníků kateder tělesné výchovy, kteří se od počátku iniciativně ujali organizační i trenérské práce ve výběrech tělovýchovných jednot a v oddílech. Bylo také hned jasné, že trenér nemůže být současně i předsedou oddílu, hospodářem, propagačním pracovníkem, organizátorem sportovních akcí apod. Proto až postupný příchod dalších pracovníků z řad různých kateder ČVUT mezi studenty a učitele KTV do Slavie přinesl kvalitativní zvrát. I když hlavním posláním vysokoškolských jednot byla především činnost ve výkonnostním sportu s oslovením široké základny všech zájemců, některé oddíly se již během prvních deseti let svého konání vyšvihly až do sfér vrcholového sportu. Přesto však stále platilo, že studium bylo na prvním místě. Příznačně to vyjádřil *dr. Tesařík* při desátém výročí trvání VŠTJ, když napsal: „I když sport hraje velkou úlohu v našem životě, není a nemůže být jeho hlavním cílem. Naopak, sport nám pomáhá lépe plnit všechny úkoly, které v životě máme. Sport nás nesmí zavést do příliš jednostranné specializace, ve které bychom na nic jiného nemysleli, než na tělesná cvičení. Ve sportu je nutno umět nejen poctivě trénovat, ale právě tak je důležité umět i odpočívat a nabrat síly k další práci – studiu.“⁶⁷⁷

Celý systém vysokoškolského sportu byl dobudován až v polovině sedmdesátých let, kdy byla vybudována Střediska vrcholového sportu ministerstva školství. V Praze bylo zřízeno odvětvové středisko vrcholového sportu v působnosti MŠ ČR od 1. 1. 1974.⁶⁷⁸ Tím bylo postaráno také o vrcholové sportovce z řad vysokoškolské mládeže.

2.4.3 Činnost jednotlivých tělovýchovných kateder ČVUT v Praze

2.4.3.1 Katedra tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT v Praze⁶⁷⁹

Z dochované kroniky⁶⁸⁰ katedry tělesné výchovy Fakulty inženýrského stavitelství je možno se dozvědět, jací asistenti na této katedře v začátcích vyučovali. Byli to: *Karel Dušek* jako „expert na nářadí“; *František Fišar* – odbíjenkář a lyžař; *Jiří Jungmann* – plavec a pracovník ve zvláštní tělesné výchově; *Václav Krafek* – dobrý košíkář a tenista; *František Malý*

⁶⁷⁴ REITMAYER, Ladislav. Vývoj tělesné výchovy na českých a slovenských vysokých školách a její utváření v systém. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 136.

⁶⁷⁵ XIV. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1970. Praha: MŠ, 1970. s. 3.

⁶⁷⁶ REITMAYER, Ladislav. Vývoj tělesné výchovy na českých a slovenských vysokých školách a její utváření v systém. In: TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981. s. 137.

⁶⁷⁷ TESAŘÍK, Jiří. *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. s. 5, 19. *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Stavební fakulta Praha 1963–73*. Praha: ČVUT, 1973. s. 5.

⁶⁷⁸ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 28. 1. 1974.

⁶⁷⁹ Za předchůdkyni dnešní Fakulty stavební lze brát dřívější Fakultu inženýrského stavitelství.

⁶⁸⁰ „Kroniku KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT“ napsal Jiří Špaček; je nejzachovalejším dokladem činnosti kateder tělesné výchovy na ČVUT v letech 1963 až 1976; může sloužit jako příklad veškeré činnosti na tělovýchovné katedře, neboť práce na všech ostatních KTV ČVUT byla velice podobná.

– košíkář později přeškolený na fotbalistu; *Miloslav Novák* – vyznavač lodních sportů; *Zdena Poláková* – pro cvičení žen a tajemnice KTV; *Jiří Špaček* – na atletiku, později na tenis a odbíjenou. Sekretářkou od založení katedry byla *Ludmila Bláhová*; sklad sportovního materiálu obhospodařoval *prof. Eduard Šimon* se sídlem ve Vodičkově ulici. KTV FISv se krátce po svém vzniku stěhovala spolu s katedrou tělesné výchovy fakulty elektrotechnické z Karlova náměstí do budovy Hollaru na Smetanovo nábřeží č. 6. Podmínky zde nebyly ideální, 21 učitelů obou kateder mělo pro svou práci celkem 4 místnosti. V roce 1954 doplnili asistentský sbor KTV FISv judista *Drahoš Krčma*, vodák a lyžař *Bohuslav Ottomanský* a *Vlasta Müllerová*. V roce 1957 přichází na katedru *Vilém Nečesal*, který pak po 3 letech přechází na KTV FEL.⁶⁸¹

V roce 1958 dostali turisté na katedru experta v osobě *Ivana Dudy*. V roce 1960 odešel na KTV FSi Krafek, přijati pak byli *Miroslav Koubek*, *Tomáš Lukšíček* a *Václav Soudský*.⁶⁸² V roce 1961 přišel *Vladimír Machač* a v roce 1962 *Dagmar Olešovská*. V roce 1963 odešli Jungmann a Dušek. V roce 1962 byli ministerstvem školství vysláni na pedagogickou expertní činnost do Tunisu Ivan Duda a Vl. Müllerová, v roce 1964 pak také Vilém Levý a František Fišar.

1. března 1963 přišel na pracoviště *doc. dr. Jan Bém* se speciálním úkolem zavést na stavební fakultě sportovní oddíl – Slavii. Založení sportovního oddílu pak zcela zásadně zasáhlo do života katedry. Byl tím započat velký rozmach sportovního života na fakultě.

Sportovní den fakulty stavební proběhl úspěšně na Strahově 16. října 1963. Byl uspořádán přebor posluchačů ve volejbalu, jehož vítězem se stal 3. ročník. Ve fotbale sehráli utkání posluchači fakulty stavební a fakulty strojní s výsledkem 0:4. V lehkotletickém utkání porazil 2. ročník 3. ročník výsledkem 37:32 bodům.

Dne 17. října proběhlo kdysi tak prestižní utkání v lehké atletice Univerzita – Technika, tentokrát s výsledkem v mužích 105:74 a v ženách 62:44, v obou případech pro Univerzitu, za kterou nejlepší výkony předvedli posluchači Institutu tělesné výchovy a sportu.

Odbor turistiky uspořádal 13. 11. 1963 zdařilý orientační závod „O přebor stavební fakulty“, který byl zároveň klasifikačním závodem III. stupně. Zúčastnilo se jej 40 hlídek mužů a 13 hlídek žen. 8 závodníků pak získalo III. výkonnostní třídu.

V tento den se také umělecké gymnastky FSv utkaly se Stadionem mládeže a zvítězily. Sedm studentek stavební fakulty dosáhlo III. výkonnostní třídy.

Družstvo horolezců podniklo 16.–17. 11. zájezd na Suché skály a uskutečnilo tam celkem 10 výstupů.

Oddíl házené organizoval dne 20. 11. 1963 celostátní turnaj akademických družstev. Startovalo 8 družstev a jednotlivá utkání měla vysokou sportovní úroveň za účasti ligových hráčů.

Na plaveckých přeborech ČVUT, konaných 28. 11., získali plavci FSv celkovým vítězstvím putovní pohár, když obsadili všechna první místa včetně polohové štafety.

Dne 1. 12. uspořádal oddíl volejbalu v tělocvičně v Trojanově ulici turnaj k 17. listopadu pro ženy. Zúčastnilo se ho 5 družstev: Spartak AZKG, Slovan RP, Sokol Černošice, Slavia SF (A) a Slavia SF (B). Bylo zajímavé sledovat, jak ve všech družstvech hrály studentky a absolventky Stavební fakulty ČVUT.

Ve školním roce 1963/64 se vyučovalo v povinné tělesné výchově ve čtyřech ročnících. První ročník měl 3 hodiny základní tělesné výchovy a od 2. ročníku byli studenti rozděleni do výběrových oddílů. Byly vypsány oddíly atletiky, juda, kanoistiky, fotbalu, basketbalu, volejbalu, plavání, sport. gymnastiky, turistiky, neplavců, zvláštní tělesné výchovy a pro ženy oddíl umělecké gymnastiky.⁶⁸³

⁶⁸¹ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁸² V roce 1960 vzniká sloučením 4 fakult fakulta stavební; i když v *Kronice KTV a VŠTJ Fakulty stavební* je označována zkratkou FS, já ji budu z důvodu dnešního stejného označení s Fakultou strojní ČVUT (FS) již označovat zkratkou FSv, jakou má od roku 1976 až dodnes – Srovnej [cit. 2011-11-27]. Dostupné z: (<http://www.fsv.ČVUT.cz/student/bakalmag/bc/as/info.php>).

⁶⁸³ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Pro dokreslení celé působnosti katedry tělesné výchovy FSv ČVUT uvedu ještě útržkovitě jednotlivé zaznamenané činnosti v letech 1964 a 1965 tak, jak je zaznamenala Kronika Jiřího Špačka.

Rok 1964

Zimní výcvikové kurzy druhých ročníků proběhly ve třech týdnech od 9. února do 1. března 1964. Část posluchačů byla ubytována na chatě „Zátiší“ v Janských Lázních a ostatní posluchači v Bedřichově na chatě Spartak Dukla... Přebor ČVUT ve volejbalu se konal dne 28. dubna na Císařské louce. Ženy obhájily titul přeborníka ČVUT, muži skončili na třetím místě.

... Ke dni 1. března 1964 přebírá doc. Bém vedení katedry. Ještě v tomto roce je na katedru přijat *Jaroslav Žalský*, který se ujímá funkce tajemníka katedry. Počet členů katedry se rozšiřuje ještě o *dr. Emu Čáповou* a *Jiřího Maršála*... V osadě Mariánská u Jáchymova získala stavební fakulta na podnět katedry tělesné výchovy chatu pro kurzy a rekreační účely... Družstvo Fakulty stavební ČVUT zvítězilo v prvním kole atletické soutěže neregistrovaných nad družstvem Matematicko-fyzikální fakulty UK 56:49... V červnu byly uspořádány kurzy pro děti zaměstnanců – neplavce... Od 1. července do 10. července sjížděly dívky 2. ročníku FSv v rámci letních výcvikových kurzů na kánoích s asistentkou Polákovou po Lužnici. Skupinu neplavců vedl asistent Krčma od 6. 7. do 16. 7. v Ústí nad Labem. Třetí skupina dívek 2. ročníku stanovala v Počátkách, když tato část LVK byla rázu sportovně turistického. Vedoucím byl asistent Špaček... Sportovní tábor Slavie SF byl uspořádán ve dnech 31. 8.–6. 9. ve sportovním areálu Chemičky Ústí nad Labem. Zúčastnili se jej basketbalisté, volejbalisté, plavci, umělecké gymnastky a házenkáři. Všichni byli ubytováni pod stany... Druhý sportovní den pořádaný Slavií SF se uskutečnil 7. října současně na několika sportovištích. Kuželkáři se utkali s družstvem Technické univerzity Drážďany. Družstvo A prohrálo 2 242:2 356, utkání B družstev vyhrála domácí Slavia FS 2 306:2 168. Meziročníkový turnaj ve volejbalu vyhrál 5. ročník mužů a 5. ročník žen. V soutěži kanoistů na trati kolem Veslařského ostrova soutěžilo 16 lodí. V mužích zvítězila dvojice Mareš – Putík a v mixu Křížková – Koudela.⁶⁸⁴ Na přeboru Slavie SF v umělecké gymnastice získala přebornický titul ve III. výkonnostní třídě Jitka Krejslová; ve II. VT Edita Kröhnerová a v I. VT Milada Získalová... Dne 9.–10. října byl uspořádán náborový turistický zájezd do Orlických hor. Celkem 35 studentů prošlo za deštivého počasí trasu „Stezky“ v délce 75 km... V zimním semestru byl zahájen nácvik mužů na III. celostátní spartakiádu (CS) v prvním ročníku. Ženy soustředily svůj nácvik do oddílu Slavie SF... V rámci sportovních akcí k 17. listopadu byl uspořádán přebor FSv v nočním orientačním závodu v Brtnici za účasti 52 hlídek. Zvítězila hlídka Kohoutek – Pokorný... V basketbalové městské soutěži družstvo Slavia SF porazilo ZPA Košiče 60:32 a Spartak Malou Stranu 66:59. Slavia SF B vyhrála nad Duklou Karlín 48:45; nad Slavií Humanitní fakulta UK 47:33; nad TJ Podolí 59:39 a nad Slavojem Praha C 62:60. Ženy podlehly Slavoji Praha A 32:45 a zvítězily nad Aritmou Vokovice 47:46.⁶⁸⁵

Rok 1965

Televize natáčela 13. ledna nácvik spartakiádního cvičení mužů a žen v tělocvičně v Trojanově ulici... O pololetních prázdninách se 25 studentek zúčastnilo spartakiádního soustředění v Teplicích... 13 členů turistického oddílu se zúčastnilo brigády v Mariánské a během výletů do okolí splnilo podmínky zápočtové cesty⁶⁸⁶... Dne 14. února vyhrál Čáslavský závod ve sjezdovém lyžování „Přes tři kopce“ na Mísečkách. V obřím slalomu si Procházka obnovil I. výkonnostní třídu... Zimní výcvikové kurzy se uskutečnily ve dvou týdenních bězích v Janských Lázních od 14. do 28. února. Účastníci sjezdařského výcvikového kurzu byli ubytováni v hotelu Praha a na chatě Kavkaz. Ve stejnou dobu pak proběhl běžecký zimní výcvikový kurz na Kolínské boudě... Na oblastních přeborech v běhu na lyžích skončila štafeta mužů na druhém a štafeta žen na čtvrtém místě. V jednotlivcích byl v běhu na 15 km Čáslavský

⁶⁸⁴ Byl to jeden z prvních úspěchů pozdějších mistrů světa.

⁶⁸⁵ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁸⁶ Splnění zápočtových cest bylo podmínkou k získání odznaku Turista ČSR. [cit. 2012-07-14]. Dostupné z: http://www.webhouse.cz/kctvysocina/vismo/o_utvar.asp?d=1&u=200030&id_org=200030&id_u=3710&p1=&p2=&p3=

druhý a Prokop sedmý... Na oblastních přeborech v umělecké gymnastice získaly Žďárecká a Nováčková III. výkonnostní třídu, v závodě II. VT Burešová vyhrála... Na přeborech Čech ve sportovní gymnastice studentky FSv zvítězily... Na oblastních přeborech v judu zvítězil Mátl ve welterové váze... Ve dnech 8.–12. dubna přijelo na pozvání francouzské družstvo mužů a žen v basketbale ze sportovní organizace „Association sportive de la Faculté des Sciences“ z Paříže. Muži Slavie SF prohráli vysoko 37:82, ženy pak také 40:49... První mezinárodní orientační závod „O putovní pohár ČVUT“ se uskutečnil 10. dubna v Posázaví. V závodě jednotlivců zvítězil Jan Sladký a na druhém místě skončil Stano Nosál. První závodník Technické univerzity Drážďany Martin Zühlke se umístil na šestém místě. V závodě hlídek zvítězila domácí dvojice Skyva – Sladký a v ženách Jirásková – Zeithammerová... Dne 2. května se pak konalo odvetné utkání ve Schmiedebergu u Drážďan v rámci orientačního závodu NDR v kategorii „Elite“. Družstvo FSv těsně prohrálo; v kategorii nad 55 let zvítězil prof. Böhm... Ve dnech 2.–5. května se 55 posluchačů zúčastnilo spartakiádního soustředění v Klánovicích. Již 5. května pak 45 mužů cvičilo na obvodní spartakiádě na Vinohradech... Katedra tělesné výchovy FSv ČVUT se přestěhovala z Hollaru do Zikovy ulice na Praze 6 ve dnech 10.–12. května... Přebor ČVUT ve volejbale se konal 4. května na Císařské louce. Muži FSv obsadili 3. místo za fakultou strojní a fakultou elektrotechnickou. Ženy FSv vyhrály již potřetí za sebou vítězný pohár... Na přeboru ČVUT ve sportovní gymnastice se muži FSv umístili na 3. místě, ženy zvítězily... V tenisové vysokoškolské lize skončilo tenisové družstvo mužů Slavie SF na třetím místě ze 6 účastníků... Na oblastním přeboru na divoké vodě v Krhanicích 17. května zvítězil v kategorii C1 Pollert, v kategorii C2 obsadili Koudela s Pollertem 2. místo a bratři Sadilové 3. místo, v kategorii C2 mix skončili Koudela s Křížkovou na druhém místě... V červnu přijelo do Prahy na pozvání judistické družstvo drážďanské TU. Hosté zvítězili celkem v 16 zápasech, 3 zápasy skončily nerozhodně a jedno vítězství vybojoval Hýbl... Letní výcvikové kurzy byly orientovány na 3 specializace – kurz pro neplavce se uskutečnil od 5. do 11. července v Pardubicích, vodácký kurz po Lužnici ze Suchdola do Bechyně ve dnech 5. až 14. července, turistický kurz ve Velké Fatě od 13. do 23. září... Na III. celostátní spartakiádě cvičilo ve hlavních dnech celkem 40 mužů a 43 žen z FSv. Navíc se ještě 5 studentek zúčastnilo Večerů družby... Poslední srpnový týden se konalo sportovní soustředění ve Stodu u Plzně, kterého se zúčastnili basketbalisté, volejbalisté, judisté, házenkáři a tenisté... Asistenti KTV se ve dnech 22.–25. září zúčastnili brigády na školní chatě na Mariánské v Krušných horách. Natírali chatu zvenčí, uvnitř prováděli opravu porušeného zdiva... Dne 28. září byla zahájena výuka tělesné výchovy I. ročníku. Studenti se zde podrobili testování především v atletických disciplínách za účelem prověření výkonnosti a rozřazení do oddílů... V říjnu byl uspořádán přebor ČVUT v nočním orientačním závodě v Posádkovém vojenském klubu v Krhanicích za účasti 167 závodníků. Po závodě byl uspořádán společenský večer s hudbou a tancem... Asistenti KTV porazili v přátelském zápase ve volejbale asistenty fakulty stavební 3:1... Na basketbalovém přeboru FSv ročníkových družstev 11. listopadu zvítězil 4. ročník... Dne 10. listopadu se konal přebor FSv v přespolním běhu ve Hvězdě za účasti 19 posluchačů FSv a 13 hostů. Vítězem se stal Karel Janda, v hostech vyhrál Müller ze Slavie VŠ... Ve dnech 13. a 14. listopadu se konal v hale Bohemians turnaj O pohár 17. listopadu v házené mužů. Družstvo ČVUT skončilo na 7. místě, družstvo Slavia SF na 8. místě z celkového počtu 11 družstev... V Liberci ve dnech 16. a 17. listopadu se konal orientační závod O pohár 17. listopadu. Ve velmi silné konkurenci se umístila hlídka Zajíc – Lukšan na druhém místě, ženská hlídka Šourková – Sadková na 3. místě... V lázních ČSTV se konal přebor FSv v plavání za účasti 54 závodníků. Přeborníky se stali: 50 m znak muži – Vrána – 34,5 sek.; 50 m znak ženy – Chumová – 44,7 sek.; 50 m motýlek muži – Stehlík – 32,2 sek.; 100 m prsa muži – Nejezchleb – 1:20 min.; 100 m prsa ženy – Bauerová – 1:36 min.... Po prvním kole studentské ligy v plavání byli muži FSv na 1. místě a ženy na 5. místě.⁶⁸⁷

Z dalších let činnosti KTV FSv ČVUT v Praze již vyjmu z Kroniky Jiřího Špačka jen podstatná fakta, která však tak příkladně charakterizují tehdejší práci asistentů tělovýchovných kateder. Dokládají, kolik příkladného pracovního úsilí tehdejší asistenti věnovali práci v

⁶⁸⁷ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

tělovýchovných jednotách a při organizaci sportovních utkání mezi ročníky fakult, mezi fakultami, mezi školami a v neposlední řadě i na mezinárodním poli. Dalším charakteristickým rysem tehdejší doby byly i různé povinné svépomocné práce, brigády na sportovištích a na školních chatách. Čas strávený těmito řemeslnými a dělnickými činnostmi pak musel zákonitě chybět při plnění jejich odborné pedagogické a sportovní činnosti.

Rok 1966

Tabulka č. 19 – Lyžařské akce pořádané KTV FSv

Datum	Místo	Druh činnosti	Velitel
19.–22. 1.	Špindlerův Mlýn	Přebory fakulty	Maršál
24.–30. 1.	Mariánská	Instruktorský kurz	Duda
6.–13. 2.	Richterovy boudy	Sjezdařský ZVK	Lukšíček
6.–13. 2.	Richterovy boudy	Běžecský ZVK	Koubek
8.–17. 2.	Beskydy	Turistický ZVK	Duda
20.–27. 2.	Mariánská	Sjezdařský ZVK	Špaček
28. 2.–6. 2.	Richterovy boudy	Sjezdařský ZVK	Lukšíček
7. 3.–13. 3.	Špindlerův Mlýn	Oblastní přebory	Maršál

Na pracovní poradě v chuchelské loděnici ve dnech 20.–21. června zastihla pedagogický sbor truchlivá zpráva o tragické smrti asistenta Drahoše Krčmy, který byl zachycen jedoucím vlakem poblíž města Sázavy v noci z 18. na 19. června... Letní výcvikové kurzy na Slovensku se konaly ve Vysokých Tatrách (18.–29. srpna, velitelka Poláková), v Nízkých Tatrách (6.–16. září, Machač) a ve Velké Fatře (13.–23. září, Čápovala)...⁶⁸⁸

Tabulka č. 20 – Úvazky učitelů na KTV FSv v roce 1966

Jméno	I. ročník	II. ročník	III. ročník	IV. ročník	Slavia
Doc. Dr. Bém			4		
Dr. Čápovala	2	2		4	8
As. Duda		2	4	2	10
As. Dostál	4	4		4	8
As. Koubek	4	2	2	2	6
As. Levý	4	3			
As. Lukšíček	4		4	4	4
As. Machač	4	2		2	9
As. Malý		4		6	4
As. Maršál	4	2	2	2	6
As. Novák	4	4		2	6
As. Soudský	4		4		
As. Olešovská		4	2	2	14
As. Poláková	4	4	4		2
As. Špaček	6	2	2	4	2
As. Žalský	2	3	4	4	2
Externí učitelé					
Chmelík		2			
Růžek	2				
Zrubek		4	2		

Jako pomocné vědecké síly pracovali na KTV studenti: Hobst Otakar, Chmelík Josef, Kopalová Jiřina, Zahradník Ladislav... Koncem června se z Tunisu vrátili asistenti Fišar a Levý.

⁶⁸⁸ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Dohodou vedoucích kateder přešel asistent Fišar na Pedagogický institut do Brandýsa nad Labem a místo něj odtud na KTV FSv asistent František Dostál.⁶⁸⁹

Rok 1967

Tenisové kurty v Braníku patřící pod Slavii VŠ Praha byly plně k dispozici FSv, jeden dvorec sloužil volejbalovému oddílu, všechny ostatní kurty pak tenistům... Ve dnech 8.–14. května se zúčastnilo 10 hráčů házené a 6 volejbalistek výměnného zájezdu do Francie pod vedením Ing. Broži. Házenkáři FSv zvítězili nad „Association sportive de la Faculté des Sciences“ 26:21, volejbalistky prohrály s družstvem ASFS 3:0... Ve finále plavecké ligy, 12.–19. května v podolských lázních, zvítězili muži i ženy Slavie SF.⁶⁹⁰

Rok 1968

Dne 23. ledna tragicky zemřel po nešťastném úrazu na lyžích na ZVK učňovské školy asistent František Dostál... V atletickém utkání Univerzita – Technika zvítězila dne 7. 5. Technika 107:87 bodům... Basketbalisté FSv hostili ve dnech 28. května až 3. června výborné družstvo z Vilnius. V obou přátelských zápasech s ním prohráli – 62:90 a 56:72... V plavecké lize vysokých škol opět zvítězili muži i ženy Fakulty stavební ČVUT... Na konferenci jednoty dne 16. prosince byl zvolen nový výbor Slavie SF ve složení: doc. Ing. Broža, CSc; doc. dr. Bém; JUDr. Růžicka; Maršál; Valášek; Ing. Vondra; Ing. arch. Janovský; dr. Kratochvíl; Ing. Kučera; Novák; Malý; Levý; Škorpil; prof. dr. Bém, DrSc; Poláková; Ing. Prášil; Lauda.⁶⁹¹

V Programu na školní rok 1968/69 FSv ČVUT jsou o KTV zveřejněny tyto informace:

Sídlo: Praha 6, Zikova 4

Vedoucí. doc. Jan Bém; sekr. Ludmila Bláhová

Odb. as.: dr. Ema Čápková, Ivo Duda, Miroslav Koubek, Vilém Levý, Tomáš Lukšíček, Vladimír Machač, František Malý, Jiří Maršál, Miroslav Novák, Dagmar Olešovská, Zdena Poláková, Václav Soudský, Jiří Špaček, Jaroslav Žalský.

Techn. a odb. pracovníci: Jan Henner skladník⁶⁹²

Rok 1969

Ve druhé lize ČSTV v lyžování obsadila fakulta 2. místo, ve vysokoškolské lize si lyžaři uhájili loňské prvenství... Plavci FSv uhájili loňské prvenství v plavecké lize pražských vysokoškoláků v mužích i ženách... V moderním pětiboji na mezinárodním mistrovství Velké Británie byl Kupka 3. a Stehlík desátý... Při semináři pro trenéry a pracovníky v basketbalu byl uspořádán v Olomouci ve dnech 27.–29. května turnaj, ve kterém nastoupilo 17 družstev z celé republiky. Družstvo FSv ČVUT v sestavě Machač, Malý, Maršál, Říhal, Toman, Valášek a Zídek vyhrálo celou soutěž bez porážky a obdrželo putovní pohár... Basketbalové družstvo žen absolvovalo ve dnech 17.–24. 7. úspěšný zájezd do Itálie. Sehrálo 3 vítězná utkání – v Salernu 54:61, v Cavě 32:46 a v Maiari 16:24... Na Kotlářce byly zahájeny základní práce pro výstavbu nafukovací haly, na kterých se podíleli členové jednotlivých oddílů Slavie SF i členové KTV... V září pak členové KTV, Slavie SF spolu se studenty provedli výkop pro položení elektrického kabelu k chatě na Mariánské... Družstvo pálkované ukončilo svou činnost a oddíl při fakultě stavební byl zrušen... Stav členů VŠTJ Stavební fakulty na konci roku 1969: 394 posluchačů fakulty, 35 zaměstnanců, 99 hostů, 21 dorostenců.⁶⁹³

1970

Ve dnech 22.–30. března uspořádala KTV spolu s ROH dětský lyžařský kurz na Mariánské ve dvou bězích... Sezona stolních tenistů všech družstev byla úspěšná. V příští sezoně nastoupí družstvo A v divizi, družstvo B v 1. třídě, družstvo C ve 3. třídě, družstvo žen A v 1. třídě a B družstvo ve 2. třídě... V pátém ročníku vysokoškolské plavecké ligy obhájili družstva mužů a žen první místa... Mužstvo A mužů v basketbale obsadilo v divizi 2. místo... A družstvo kuželkářů postoupilo do II. třídy, B družstvo soutěží stále ve III. třídě... Ve studentské

⁶⁸⁹ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹⁰ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹¹ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹² *ČVUT stavební fakulta 1968–1969*. Praha: ČVUT v Praze, 1968. s. 40.

⁶⁹³ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

lize volejbalu D družstvo mužů skončilo na 5. místě, družstvo žen na 2. místě; v městském přeboru skončilo družstvo mužů na 3. místě ve II. třídě, družstvo žen na 4. místě... Plavecké družstvo znovu obhájilo prvenství ve studentské vysokoškolské lize... Koubek vedl LVK ve Velké Fatře (28. 8.–31. 8.) a Čápová ve Vysokých Tatrách (24. 8.–3. 9.)... Ve vysokoškolské tenisové lize obsadilo B družstvo 6. místo a C družstvo 7. místo... Během května a června se členové KTV střídali na brigádách na Mariánské a na přípravě areálu Kotlářka pro nafukovací halu... Od 1. 11. je ustanoven Žalský vedoucím KTV místo doc. Béma... Dne 23. 11. nastoupil na KTV J. Drnek... Na Richterových boudách se konalo 5.–13. 12. lyžařské soustředění.⁶⁹⁴

1971

Při oslavách 50. výročí KSČ byla dne 18. května proslovem děkana slavnostně otevřena nafukovací hala na Kotlářce... V pražské studentské plavecké lize družstvo stavební fakulty opět zvítězilo... Letní výcvikové kurzy: 30. 6.–7. 7. v Počátkách (velitel Machač), 1. 7.–10. 7. turistický v Liptovské Osadě (dr. Čápová), 6. 7.–13. 7. kanoistický z Vyššího Brodu do Týna nad Vltavou (Novák), 24. 8.–2. 9. turistický v Liptovské Osadě (dr. Čápová) ... Učitelé KTV se 27. 10. zúčastnili besedy se studenty na studentských kolejích... Dne 7. listopadu vznikl požár ve strojovně a spadla nafukovací hala na Kotlářce, vyhořel agregát... Dne 10. 11. byl pro asistenty KTV uspořádán seminář ve volejbalu pod vedením Valáška... V termínu 3.–12. 12. vedli Koubek a Machač soustředění lyžařů běžců na Mariánské... Seminář KTV v badmintonu vedl Levý spolu s demonstrátory oddílu 15. 12. v Trojanově ulici... Ve dnech 12.–19. 12. se uskutečnilo soustředění lyžařů běžců na Mariánské pod vedením Koubka... Další se konalo znovu od 25. 12. 1971 do 2. 1. 1972.⁶⁹⁵

1972

Dne 5. 1. vedl Maršál seminář KTV se zaměřením na ZVK... Na tenisových dvorcích v Motole vedl seminář KTV 10. 5. Špaček... Dne 14. 6. demontovali učitelé KTV nafukovací halu pro prázdninové období... Letní výcvikové kurzy: turistický ve Slovenském ráji (termín 3.–13. 6., velitel dr. Čápová), turistický ve Slovenském ráji (termín 4.–14. 7., velitel dr. Čápová), vodácký na trase Ledec–Praha (4.–13. 7., Novák), turistický v Roháčích (3.–13. 7., Machač), putovní po Nízkých Tatrách (25. 8.–3. 9., Machač), turistický ve Slovenském ráji (25. 8.–1. 9., Olešovská)... Dne 1. 9. nastoupil na KTV František Korselt, 21. 9. byla uvedena hala na Kotlářce do zimního provozu a konalo se shromáždění v Cholticích k 20. výročí založení kateder tělesné výchovy... Ve dnech 4.–11. 9. se konaly výkonnostní testy prvního ročníku na Strahově.⁶⁹⁶

1973

Tabulka č. 21 – Zimní výcvikové kurzy na KTV FSv 1973

Chata	Termín	Počet studentů	Vedoucí
Prokop	14.–21. 1.	35	Špaček
Bouřňák	21.–28. 1.	56	Soudský
SBČS Úpa	22.–29. 1.	31	Lukšíček
Purkyně	28. 1.–4. 2.	38	Novák
Bouřňák	28. 1.–4. 2.	59	Olešovská
Mariánská	28. 1.–4. 2.	29	Bém
Mariánská	4. 2.–11. 2.	32	Bém
Vyhlička	11.–18. 2.	35	Čápová
Mariánská	11.–18. 2.	27	Lukšíček
Vyhlička	18.–25. 2.	33	Valášek
Mariánská	18.–25. 2.	29	Machač

⁶⁹⁴ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹⁵ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹⁶ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Dne 6. 6. byli v rámci oslav 10. výročí založení VŠTJ SF vyznamenáni: veřejným uznáním II. stupně D. Olešovská, čestným odznakem ČSTV dr. Žalský, dr. Růžička, doc. Broža, Koubek, Malý a Soudský... Dne 14. 10. byl přijat nový skladník pan Hilbert...⁶⁹⁷

1974

Stav soutěží v oddíle basketbalu k 30. 4. byl:⁶⁹⁸

Muži	A	sestupuje z národní ligy do II. ligy	vedoucí Šorf
	B	v I. třídě v polovině tabulky	Malý
	C	postoupilo z II. do I. třídy	Poláček
	D	družstvo asistentů hraje ve II. třídě	Toman
	E	hraje vysokoškolskou soutěž	Turzák
	F	družstvo lyžařů ve vysokoškolské soutěži	Maršál
Ženy	A	hrají v přeboru Prahy	Toman
Dorost	A	hraje v městské soutěži	Poláček
Žáci	A	hrají v městské soutěži	Šorf, Janda

1975

Ke dni 3. 2. bylo v zimním semestru zapsáno do povinné tělesné výchovy 2 740 studentů, osvobozeno 253 studentů. Do nepovinné TV bylo zapsáno 98 studentů, byly otevřeny oddíly orientačního běhu a kanoistiky... Úkolem asistentů č. 1 pro tento školní rok bylo zajištění účasti na Čsl. spartakiádě... Dne 19. 4. se konala národní směna... Na IV. CS vystoupilo 60 chlapců a 46 dívek. Představili se na oblastní spartakiádě ve Vršovicích a na celostátní spartakiádě na Strahově... Ve dnech 23. 9.–26. 9. byli asistenti KTV na brigádě na Mariánské, kde se stavěl lyžařský vleč...⁶⁹⁹

Dálkové pochody vysokoškoláků na Duklu

Po celou dobu šedesátých a sedmdesátých let fakulta stavební organizovala studentské dálkové lyžařské jízdy k dukelskému památníku.⁷⁰⁰ V předvečer Dne vítězství studenti vždy dorazili spolu s mnoha dalšími výpravami vysokoškoláků k dukelskému památníku, kde předali slavnostní poselství fakulty a pietním aktem uctili památku padlých bojovníků. Celé dlouhé putování bylo vždy organizováno jako turistika na lyžích po zasněžených horách, ale v oblastech bez sněhu a mezi pohořími se k přesunům muselo využívat také autobusu a vlaku. Organizátorem deseti těchto dálkových lyžařských akcí byl Ing. Vladimír Radouch z tehdejší fakulty geodézie. Pro bližší osvětlení této fyzicky i psychicky velice náročné akce se patří podrobněji přiblížit jeden z mnoha těchto dálkových přesunů, např. z roku 1978.

Tohoto roku se jízdy na Duklu zúčastnil vedoucí Ing. Vladimír Radouch, „šéf – velitel a duchovní i materiální otec celé akce“, a 9 účastníků: Ing. Majka Kuldová, studenti – Petr Žízala (neboli Hillary), Jirka Šolar (kaskadér předjezdec), Jirka Boháček (šerpa Tenzing), Mirek Lhotka (Anděl), Jirka Zich (Fous, dvorní fotograf), Věra Stránská (Yettiová), Jitka Zápotocká a Bohunka. Cesta byla zahájena dne 30. 1. 1978 na hlavním vlakovém nádraží Praha odjezdem rychlíku v 16,12 hodin směr Hradec Králové a Nové Město nad Metují.

Nocovalo se v hotelu Metuj a druhý den čekala nejdříve cesta autobusem do Deštného a pak již na lyžích či pěšky přes část Orlických hor do Králíků. Další dny skupina pokračovala po etapách následovně: 3. den přes Králícký Sněžník do Starého Města pod Sněžníkem; 4. den přes

⁶⁹⁷ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹⁸ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁶⁹⁹ TÝŽ. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁷⁰⁰ Tato akce byla uspořádána poprvé v roce 1960, tehdy jako příspěvek vysokoškoláků k II. celostátní spartakiádě, zároveň jako součást celostátních oslav k 15. výročí osvobození Československa Sovětským svazem a také i jako oslava 12. výročí Dne vítězství pracujícího lidu Československa; v dalších letech se pak stala pravidelnou únorovou akcí vysokých škol.

Hanušovice postupně na vrcholy Jeseníků – Šerák (1 351 m), Keprník, Červenohorské sedlo a následně autobusem do Bruntálu; 5. den přejezd vlakem přes Ostravsko až do Čadce, zde s výstupy na okolní kopce; 6. den přes Slovenské Beskydy s vrcholem Orol (1 119 m) do osady Tanečník; 7. den přes Námestovo, Oravské jezero a hřeben Oravské Magury do obce Tvrdošín; 8. den přes Kvačanskou dolinu, po úbočí Roháčů do Liptovského Mikuláše a vlakem do Popradu; 9. den byl odpočinkový s výletem na Štrbské Pleso a Solisko; 10. den z Popradu závějemí Spišské Magury až do Staré Lubovni; 11. den přes Malou Fatru a její vrchol Minčol (1 364 m) do obce Hertník; 12. den přes Bardejov do Stropkova a poslední 13. den pak do Svidníku a dále až k dukelskému památníku.⁷⁰¹

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Stavební fakulta Praha

Založení sportovního klubu je datováno ke dni 4. května 1963. Prvním předsedou se stal prof. Mudra, tajemníkem a hlavním organizátorem doc. dr. Bém. Děkanát, celozávodní výbor KSČ a ZV ROH zaručovaly nově založené jednotě plnou podporu. U svého zrodu měla Slavia⁷⁰² 14 oddílů a odborů: házenou, horolezectví, judo, fotbal, kanoistiku, basketbal, kuželky, lyžování, volejbal, plavání, tenis, turistiku, uměleckou gymnastiku a základní tělesnou výchovu. Dohromady celá Slavia soustředila do tělocvičen, hřišť a plováren na 450 studentů a 50 zaměstnanců. Organizační práci zajišťovaly výbory jednotlivých oddílů a výbor jednoty. Do organizační práce se zapojili vesměs všichni asistenti KTV. Značným přínosem pro povinnou tělesnou výchovu a pro činnost Slavie byla přestavba posluchárny v Trojanově ulici na tělocvičnu. Díky brigádnickým pracím studentů a asistentů KTV bylo do konce roku 1963 uvedeno do provozu také hřiště v Bílé ulici.

Obětavá práce a stále se lepšící organizace stavěla Slavii Stavební fakulty do popředí rodících se jednot na vysokých školách v Praze. Současně s organizačními úspěchy se dostavovaly i první úspěchy na sportovním poli. Družstva vstupovala do městských soutěží, jednotlivci se zúčastňovali veřejných závodů, přeborů a zaznamenávali v barvách oddílu první úspěchy. Vedle studentů – sportovců, kteří byli organizováni v jiných jednotách, ve Slavii SF vyrůstala celá řada dobrých sportovců. Je až s podivem, kolik akcí nově se rodící tělocvičná vysokoškolská jednota zorganizovala hned v prvním roce svého vzniku a posléze i v dalších letech své činnosti.⁷⁰³

Po desetiletém účinkování VŠTJ Stavební fakulty Praha se mohlo konstatovat, že činnost a výsledky této jednoty byly přímo příkladné. Zachycovaly jak širokou podporu studentského sportu na nižší výkonnostní úrovni např. ve vysokoškolské lize, tak i činnost mnoha oddílů na prvotní úrovni a vedly až do sféry nejvyšší – k titulu mistra světa!

Nejúspěšnějším oddílem byl již v prvním desetiletí činnosti jednoty oddíl vodního slalomu. Bylo velice cenné, že do něj nepřišli již vyzrálí jedinci z jiných jednot, ale většina studentů v oddíle učinila první závodní křůčky zejména pod vedením asistenta M. Nováka. Parta a sportovní mistrovství se dále utužovalo při trénincích na Císařské louce, později u Střeleckého ostrova a také na mnoha soustředěních jako ve Štěkni, na Herbertově, na Chopku a podobně. V těchto podmínkách postupně vyrůstala dvojice *Jiří Koudela – Hana Křížková*, která si později vybojovala i titul mistrů světa. Výborné výsledky však nestály pouze na nich, např. v roce 1967 měly vyjetu I. VT dvě dvojice: Koudela – Křížková a Káral – Loskot; II. VT pak další technici: Prášilovi; Hancvencl – Franc; Hesoun – Pinc; Putík – Faitová a Kučera.

Dalším velice úspěšným oddílem promlouvajícím až do titulů mistra republiky a reprezentace byl moderní pětiboj. Oddíl vlastně na konci šedesátých let předběhl dobu a představoval středisko vrcholového sportu na stavební fakultě. To se v oddíle připravovali závodníci Pavel Kupka (7. na MS v roce 1967, účastník OH v Mexiku), Ivan Pokorný, Jiří Topinka a Ermín Stehlík – všichni reprezentanti ČSR i ČSSR v mnoha mezinárodních utkáních, mistři republiky v soutěži družstev.

⁷⁰¹ AÚTVS, Písemné zpracování lyžařské cesty na Duklu jednoho z účastníků.

⁷⁰² Vysokoškolským sportovním oddílem se tehdy stále říkalo Slavia, neboť v padesátých letech vznikaly pod názvem *Dobrovolná sportovní organizace Slavia* (DSO Slavia)

⁷⁰³ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Také oddíl orientačního běhu se díky bohaté, moderně pojaté přípravě i závodní činnosti propracoval velice rychle až k druhému místu v celostátní soutěži oddílů v letech 1965–1968. I přes odchod vrcholových závodníků do nově založeného oddílu při Slavii VŠ Praha si vybojoval znovu účast v 1. lize a v roce 1970 i 4. místo. Největšího úspěchu dosáhl *Petr Uher* svým 5. místem na MS v roce 1972.

Mezi kvantitativně i kvalitativně nejlepší oddíly v jednotě se mohl počítat i typický vysokoškolský sport – basketbal. Na počátku sedmdesátých let startovalo v soutěžích celkem 10 družstev – 7 po linii České tělovýchovné organizace a 3 ve vysokoškolské lize. Nejvýše se probíjeli muži „A“ (do 2. ligy) a ženy „A“ (do městského přeboru). Družstvo mužů se také po tři roky po sobě probíjelo v čsl. poháru mezi 16 nejlepšími družstvy.

Velice rychle ve svém mistrovství postupoval oddíl stolního tenisu, který si vybudoval zázemí na strahovských kolejkách. V sezoně 1964/65 muži hráli ve III. pražské třídě, v sezoně 1972/73 již 2. ligu. Především ve vysokoškolské lize příkladně reprezentoval oddíl plavání, když na konci šedesátých let celkem 5x po sobě zvítězil v mužské i ženské kategorii.⁷⁰⁴

2.4.3.2 Katedra tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze

Také v případě KTV FEL je možno čerpat mnohá fakta o její činnosti z některých výročních zpráv katedry. Kromě již v předchozí kapitole zmiňovaných charakteristik tehdejší doby (vysoká zainteresovanost asistentů na studentských sportovních soutěžích, povinná brigádnická činnost) je zde možno vysledovat i některé další. K nim patří zejména prvořadá angažovanost asistentů a studentů na nácviku celostátní spartakiády v hodinách TV a z toho vyplývající nesplnění úkolů povinné TV. Kvalitě vyučovacího procesu nesvědčil také kritický nedostatek vlastních školních sportovišť a s ním související delší cestování studentů do pronajatých tělovýchovných objektů. Na druhé straně však bylo možno sledovat příkladný zájem studentů o řízené sportovní činnosti, který se projevil ve vysoké návštěvnosti zejména fakultativní tělesné výchovy. Podobně se dá pochválit také nadstandardně vysoký zájem pracovníků katedry o vědecko-výzkumnou činnost, projevující se ve velkém množství publikací, ve spolupráci na několika společných vědecko-výzkumných úkolech a v práci na vlastních kandidátských disertačních pracích. Typický pro tehdejší dobu byl nepoměr v pořádání letních a zimních výcvikových kurzů, když počet ZVK asi dvojnásobně převyšoval počet LVK. Bylo to zapříčiněno tím, že chlapci místo účasti na LVK měli povinné dlouhodobé vojenské soustředění, kterým zakončili přípravu na vojenské katedře.

Ve výroční zprávě o činnosti katedry v roce 1954/55, napsané Gustavem Šormem, jsou uveřejněna následující zajímavá fakta. Kvůli nácviku na I. CS nebyla v I. a II. ročníku probrána látka v lehké atletice, klasifikovaný zápočet byl proto plněn jen ve třech disciplínách. Ve III. a IV. ročníku se studenti zapsali do 43 oddílů – 13 volejbalů, 9 plavání, 8 kanoistik, 5 basketbalů, 5 oddílů juda, 2 fotbalů, 1 sportovní gymnastiky. V nepovinné tělesné výchově bylo podle zájmu studentů otevřeno 45 oddílů – 16 volejbalů, 9 basketbalů, 8 kanoistik, 5 oddílů juda, 2 fotbaly, 2 plavání, 2 tenisy, 1 turistika. Celkový počet studentů v této formě TV se zvýšil ze 615 v zimním semestru na 827 v letním semestru, což bylo 53 % ze všech zdravých studujících. Z celkového počtu 124 neplavců, zařazených do výcviku neplavců na začátku ZS, jen 4 z nich neuplavali 50 m na konci školního roku. Studenti zařazení do zvláštní tělesné výchovy cvičili v 5 oddílech pod vedením A. Kosové a A. Uhláře. Kázeň a chování studentů nebylo dobré, o čemž svědčí řada disciplinárních opatření včetně 2 děkanských důtek udělených za hrubší přestupky na zimních výcvikových kurzech. Hlavním kladem vědecko-výzkumné činnosti bylo soustředění práce do společného tématu – pětijazyčného sportovního slovníku. Kromě toho publikovali členové katedry 14 článků, 6 dalších článků a pojednání nebylo ještě zveřejněno. Pracovali ještě na těchto individuálních tématech: G. Šorm – J. Kollár a tělesná výchova, J. Neruda a tělesná výchova, Slovník cizích slov pro sportovce a tělovýchovné pracovníky; J. Bubenko – Maďarsko – český sportovní slovník; A. Kosová – Speciální gymnastika pro ženy se zaměřením na basketbal a volejbal; Výběr vhodných lidových tanců pro zvláštní tělesnou výchovu, Tělesná

⁷⁰⁴ *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Stavební fakulta Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. s. 45.

výchova slepých dětí (plavání); M. Křeček – Cvičení obratnosti na zemi ve dvojicích; dr. J. Pustina – Výzkum doskoků při tělesných cvičeních; V. Šusta – Italsko – český sportovní slovník; A. Uhlář – Fotografické zpracování základních pohybových prvků cvičení na náradí; V. Vytiska – Vodní pólo; V. Žďárek – Metodika nácviku české házené pro žáky. Odborná knihovna katedry, vedená B. Svobodou, byla rozšířena o 205 svazků a čítala tehdy již 297 knih (výpůjček bylo evidováno 106). Na katedře probíhal kurz správné češtiny (vedl B. Svoboda), kurz ruštiny (V. Šusta), kurz angličtiny (B. Svoboda), kurz psaní na stroji (A. Kosová).⁷⁰⁵

Ve zprávě o zimních výcvikových kurzech z tohoto školního roku se dozvídáme bližší podrobnosti. V I. běhu 17.–24. ledna 1955 proběhl kurz 59 asistentů a aspirantů ve vojenské přípravě (velitel B. Svoboda) na Sokolské chatě. Ve II. běhu 24.–31. ledna se konal kurz na Sokolské chatě (100 studentů, vel. dr. J. Pustina); na Horském hotelu (13 studentů, A. Uhlář); na Náchodské chatě (10, V. Šusta); na Hvězdě v Peci pod Sněžkou (28, M. Křeček). Ve III. běhu proběhl kurz na Klínovce (69, A. Uhlář); na Dvorské (63, A. Kosová); na Luční boudě (97, V. Žďárek) a na Hvězdě v Peci (28, M. Křeček). Z celkového počtu 458 účastníků ZVK bylo: 26 členů KTV (skoro všichni se zúčastnili 3 kurzů), 29 instruktorů, z toho 16 z řad studentů a 13 z řad asistentů a aspirantů, 5 lékařů, 341 posluchačů, z toho 308 mužů a 33 žen, 50 asistentů a aspirantů ve vojenské přípravě, 7 funkcionářů FEL v čele s děkanem J. Fukátkem a proděkanem E. Hirschfeldem a O. Kyselou. 166 studentů mělo svou lyžařskou výstroj, 95 z nich částečně vybavila KTV a 122 plně. Rektor ČVUT studentům povolil k oblečení součásti výstroje sloužící k provádění vojenské přípravy. Náklad na jednoho studenta činil průměrně 299,60 Kčs. K dopravě na kurzy bylo použito zvláštního vlaku nebo vyhraněných vozů. Ubytování vyhovovalo, stravování vyhovovalo kvalitou, při intenzivním výcviku však nestačilo množstvím. Nejhorší bylo na Sokolské chatě, kde muselo vedení a stravní komise několikrát zakročit, aby účastníci dostali to množství, jaké jim náleželo.⁷⁰⁶

Ve školním roce 1956/57 provedla KTV FEL pod vedením vedoucího KTV doc. Gustava Šorma „Komplexní průzkum studujících 1. ročníku FEL,“ kam spadal komplexní průzkum zdravotního stavu, vlivu vnějšího prostředí a pracovní hygieny, antropologických faktorů, tělesné zdatnosti a sportovní výkonnosti.⁷⁰⁷

V Programu ČVUT na školní rok 1957/58 se o KTV FEL uváděly tyto údaje:

Sídlo: Praha 1, Smetanovo nábřeží 6

Vedoucí: doc. Gustav Šorm, sekr. Marie Molíková

Odb. as.: Bohumil Halamka, Anna Kosová, Bohumil Mareš, Jan Pršala, Bohumil Svoboda, Vladimír Šusta, Karel Vondráček, Vladimír Vytiska, Václav Žďárek,

Asistenti: Vladimír Belfín, Josef Bubenko.

KTV zajišťuje TV na FEL a na fakultě ekonomicko-inženýrské.⁷⁰⁸

Z výročních zpráv o činnosti KTV FEL ČVUT v Praze ve šk. r. 1958/59 a 1959/60 lze usuzovat, že pedagogická činnost katedry sice byla velice náročná, ale již byla poměrně stabilizovaná na úrovni minulých let. Přetrvávaly obtíže kritického nedostatku tělovýchovných zařízení a jejich umístění daleko od školy. Katedra si s problémy najímala 6 tělocvičen (Vinohrady, Nusle, Michle, AZKG, Bubeneč, Žižkov, VHŠ v Resslově ulici), 4 plovárny a 2 cvičiště. Potěšitelný je fakt, že z **celkového počtu 1811 studentů fakulty elektrotechnické a fakulty ekonomicko-inženýrské sportovalo ve fakultativních (nepovinných) sportovních oddílech celkem 1223 studentů (67,5 %)**! Na obou fakultách bylo celkem 507 nositelů odznaku PPOV I, 33 nositelů odznaku PPOV II; 29 nositelů III., 6 nositelů II. a 3 nositelé I. výkonnostní třídy. Asistenti KTV byli ve své činnosti značně přetíženi. K tomu přispěla jejich velice pestrá a různorodá pedagogická a organizační práce – mimo základní výuky a účasti na kurzech ještě organizace a nácvik II. CS, účast na různých sportovních přeborech (v průměru 20 půldnů na

⁷⁰⁵ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1954/55 pod č. j. 499/55 ze dne 27. června 1955.

⁷⁰⁶ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o zimních výcvikových kurzech v roce 1955.

⁷⁰⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, doc. Šorm k Rektorátu ČVUT pod č. j. 210/56 ze dne 6. dubna 1956; výsledky průzkumu se nedochovaly.

⁷⁰⁸ Program na školní rok 1957–1958 (1957). Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1957. s. 101.

osobu), činnost ve Slavii, odvelení 8 asistentů na vojenská cvičení, se studenty na brigádách jako pedagogický dozor, sledování a usměrňování života studentů na kolejích, vědecká činnost. V průběhu roku se členové sboru 2x podrobili důkladné lékařské prohlídce, a to před ZVK a LVK. Na katedře bylo k dispozici 38 domácích a 21 zahraničních časopisů, do knihovny přibýlo 70 publikací, bylo evidováno 80 výpůjček.⁷⁰⁹ Letních výcvikových kurzů bylo zorganizováno celkem 5: – povinný kurz pro studentky II. ročníku jako kombinovaný kurz pěší a vodní turistiky na Vltavě (termín 3.–13. 7. 1959, účast 19 žen); – povinný kurz pro neplavce v Ústí nad Labem (termín 4.–12. 7. 1959, účast 25 mužů a 14 žen); – fakultativní kanoistický kurz na Vltavě (13.–23. 7.; 15 + 5); – fakultativní kanoistický kurz na Vltavě (29. 7.–7. 8., 11 + 6); – fakultativní turistický kurz ve Vysokých Tatrách (2. 9.–10. 9. 1959; 22 + 3).⁷¹⁰

Od 1. 9. 1959 se spojil ÚTV v Poděbradech s KTV FEL v jeden celek. Byla také uvedena do provozu první vlastní tělocvična na ČVUT, a to v Horské ulici. Velice nadprůměrná byla činnost asistentů katedry na poli vědecko-výzkumném. Koncem května 1960 se dostavilo k přijímací zkoušce k externí aspirantuře 7 členů katedry a všichni ji absolvovali s kladným výsledkem. Pro nedostatek školitelů byli do ní navrženi V. Šusta, V. Belfín a B. Mareš. Dalším, V. Vytiskovi, J. Pršalovi a J. Bubenkovi, bylo doporučeno, aby konali aspiranturu bez školitele. Členové katedry napsali a publikovali v tomto školním roce 28 významnějších vědecko-výzkumných prací, z nichž kromě prací přednesených na vědecké konferenci KTV ČVUT je třeba uvést skriptum „Letní výcvikový kurz“ (7členného kolektivu) a příručku „Vodní pólo“ (V. Vytiska a M. Bubník). Nejpočetněji publikoval V. Nečesal, jehož dva články vyšly i v zahraničních časopisech. K 1. 7. 1960 přetrvával na katedře následující *personální stav*:

V Praze: vedoucí katedry – docent Gustav Šorm; 13 odborných asistentů – Josef Bubenko, František Brousek, Bohumil Halamka, Anna Kosová, Antonín Kyndr, Bohumil Mareš, Vilém Nečesal, Jan Pršala, Bohumil Svoboda, Vladimír Šusta, Karel Vondráček, Vladimír Vytiska, Václav Žďárek; 2 asistenti – Vladimír Belfín, Milan Pazourek; pomocné vědecké síly – Stanislav Houda, Jan Pradáč; administrativní pracovnice – Milena Pachnerová; skladník – Kamil Volek; uklízečka – Anežka Hrdinová.

V Poděbradech: vedoucí ústavu – *Miroslav Křeček*; 4 odborní asistenti – *Jaromír Jon, Čestmír Popelka, Zdeněk Veselý, Zdeněk Wagenknecht*; administrativní pracovnice (třetina úvazku) – *Miroslava Vančurová*; skladník (poloviční úvazek) – *Alois Břichnáč*.⁷¹¹

Od školního roku 1960/61 byl zřízen na Fakultě technické a jaderné fyziky ČVUT kabinet tělesné výchovy, jehož vedoucím se stal odborný asistent *František Brousek*. Kabinet stále patřil pod vedení KTV FEL.⁷¹² Na tento školní rok byly naplánovány následující zimní výcvikové kurzy i s dalšími podpůrnými akcemi:

16.–20. 12. 1960	instruktorský kurz	pod vedením asistentů Pršaly, Pazourka a Jona
8.–15. 1. 1961	školení sboru	Těrchová na Slovensku
20.–29. 1. 1961	2. ročník FTJF	Fučíkova chata
29. 1.–5. 2. 1961	rekreace ROH	chata Jiskra ve Špindlerově Mlýně
6.–15. 2. 1961	1. ročník FEL	chaty Jiskra, Lomnice, Hradec
15.–24. 2. 1961	1. ročník FEL	chaty Jiskra, Lomnice, Hradec a Martinovka
10.–20. 3. 1961	fakultativní kurz	Luční bouda
20.–30. 3. 1961	fakultativní kurz	Luční bouda ⁷¹³

Nejspíše od začátku školního roku 1964/65 přebírá vedení KTV doc. Josef Doležal, když si vyměňují své posty s doc. Šormem mezi KTV FEL a KTV FS. V roce 1970 se pak vedoucím

⁷⁰⁹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1958/59 pod č. j. 4897/0610 ze dne 13. července 1959; Zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1959/60.

⁷¹⁰ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o letních výcvikových kurzech KTV FEL pod č. j. 758/59 ze dne 8. října 1959.

⁷¹¹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, 1958, Výroční zpráva KTV FEL v Praze za šk. r. 1959/60.

⁷¹² TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Návrh na zřízení kabinetu TV na FTJF ze dne 29. září 1960. TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z 5. porady ze dne 5. 11. 1960.

⁷¹³ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z 5. porady ze dne 5. 11. 1960.

katedry stává doc. Vladimír Šusta, který v této funkci vydrží až do sametové revoluce v roce 1989.⁷¹⁴

Z výroční zprávy o činnosti KTV FEL za šk. r. 1965/66 se dozvídáme, že počet studentů zařazených do oddílů TV byl 2 135, do oddílů zvláštní TV 38, osvobozených studentů od TV bylo 85. Letní výcvikové kurzy se uskutečnily 4 (celkem 83 studentů) a zimních výcvikových kurzů 8 (celkem 225 studentů). Délka zimních výcvikových kurzů byla od tohoto školního roku snížena z 10 na 7; denní penze činila 26–28 Kčs, když posluchači si dopláceli 12 Kčs.

Rozvoj členské základny v **TJ Slavia FEL** vzrostl z minulého roku (218) až na tehdejších 487. Nově založeny byly oddíly tenisu a pátkované.

Tabulka č. 22 – Členská základna TJ Slavia (FEL a FTJF)⁷¹⁵

Sport	Počet členů		Celkem	Hostující	muži	ženy
	Studenti	Zaměstnanci				
Fotbal	32	0	32	0	32	0
Basketbal	16	0	16	1	16	0
Volejbal	49	0	49	2	20	29
Pátkovaná	1	16	17	1	17	0
Tenis	10	9	19	0	19	0
Horolezci	19	0	19	5	17	2
Judo	15	0	15	0	15	0
Kanoistika	35	0	35	1	23	12
Lyžaři	84	1	85	4	75	10
Plavání	52	0	52	3	47	5
Vodní slalom	14	4	18	1	18	0
Sportovní gymnastika	0	1	1	0	1	0
Výbor	0	3	3	0	3	0
Základní TV	2	24	26	0	0	26
Turistika	53	47	100	8	75	25
Celkem	382	105	487	26	378	109

Jako vedoucí a trenéři působilo v TJ Slavia FEL a FTJF 9 odborných asistentů KTV, ve výboru TJ to bylo 5 členů KTV. Z řad zaměstnanců či studentů bylo zapojeno 6 jako vedoucích a cvičitelů a jako pomocných cvičitelů jich působilo 10. Činnost TJ byla umožněna finanční podporou ministerstva školství a kultury (MŠK); na rok 1966 byla podepsána smlouva mezi fakultou elektrotechnickou a výborem TJ Slavia o finančním zajištění dobrovolné TV studentů, materiálním zajištění a pronájmu tělovýchovných zařízení.

Přebory ČVUT se konaly v těchto sportech: turistice, tenisu, basketbalu, lehké atletice, sportovní gymnastice, plavání, judu, volejbalu, fotbalu, přespolním běhu.

Mezinárodní utkání: Drážďany – Praha – Berlín v odbíjené žen

ČVUT – TU Drážďany v plavání a vodním pólu

ČVUT – Universita Rostock v kopané

ČVUT – PI Riga v kopané

Plnění PPOV na FEL – splnilo 183 mužů a 27 žen. Podmínky odznaku Plavec ČSSR splnilo 85 posluchačů, podmínky odznaku Lyžař ČSSR 131 studentů a podmínky odznaku Turista ČSSR 60 studujících.

Kandidátské disertační práce připravovalo 7 učitelů KTV, učitelé katedry publikovali celkem 36 prací v odborných časopisech, jedna práce vyšla jako knižní publikace.⁷¹⁶

⁷¹⁴ Z paměti dr. Karla Nedorosta a dr. Milana Kotála.

⁷¹⁵ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Výroční zpráva o činnosti KTV FEL ČVUT za školní rok 1965/66 ze dne 12. září 1966.

V zimních měsících roku 1967 se dvě družstva studentů FEL pod vedením odborného asistenta Václava Otáhalu zúčastnila Dálkového pochodu vysokoškoláků na Duklu, kde předala poselství děkana FEL ČVUT.⁷¹⁷

V 70. letech minulého století se s podporou tajemníka fakulty doc. JUDr. Vratislava Bílka katedra stala největší hnací silou při přestavbě dvou učebních a rekreačních středisek – na Temešváru a na Prenetu. Objekt Prenet blízko šumavského Špičáku byl přestavován v letech 1966–1973. V roce 1968 byl zakoupen nejdříve pozemek u přehradní nádrže Orlík poblíž jihočeské vesnice Temešvár, v sedmdesátých letech pak i vzdálenější statek. Jeho přestavba trvala velice dlouho a byla zakončena až v roce 1986 postavením loděnice v blízkosti nádrže.⁷¹⁸ Členové KTV mají k tomuto středisku zvláště vřelý vztah, neboť zde trávili v semestru zednickými pracemi vždy nejméně jeden den v týdnu (nejvíce ve středu), v letním zkouškovém období i několik týdnů v rámci letních výcvikových kurzů.

Ze zápisů porad KTV FEL ČVUT ze **sedmdesátých let minulého století** vybírám některé zajímavé informace:... ze všech těchto zpráv je cítit určitou změnu v tzv. politicko-výchovné práci, kdy se více začalo dbát na její intenzitu i množství. Politickou informací začínala každá porada, vyzývalo se k účasti na manifestacích (např. k výročí „Února 1948“), na katedrách byly vytvořeny kolektivy pro politicko-výchovnou práci se studenty,⁷¹⁹ byl vytvářen projekt světonázorové výchovy pro studenty⁷²⁰... odborný asistent Zbyněk Kubín zastával funkci reprezentačního trenéra družstva basketbalu žen na mistrovství světa v Moskvě v srpnu 1973⁷²¹.... v roce 1973 se zahájila činnost v nové loděnici v Malé Chuchli⁷²²... na začátku školního roku 1973/74 bylo podle směrnic MŠ provedeno měření výkonnosti nastupujících studentů do I. ročníku v atletice a plavání... KTV zajišťovala cvičení zaměstnanců v tělocvičně Lázně Klárov (středa 17–19 hodin), plavání pro zaměstnance v bazénu AXA (sobota 10–11 hodin) a plavání pro děti zaměstnanců v bazénu Lázně na Žižkově (úterý 16–19 hodin)⁷²³... Zimní výcvikové kurzy se ve školním roce 1973/74 uskutečnily ve dvou turnusech ve 3. a 4. lednovém týdnu 1974. V I. turnusu to bylo na Prenetu,⁷²⁴ Heleně, Bivoji, chatě SPŠ stavební, Čertici a ve II. turnusu na Prenetu, Heleně, Tesle Vršovice, chatě SPŠ stavební a Slovance... Komise pro letní výcvikové kurzy pod vedením odborné asistentky Anny Kosové navrhla v létě zařadit do letních výcvikových kurzů studenty 3. ročníků – mohlo by jich být kolem 200–250... připravoval se zájezd ROH do Španělska⁷²⁵... Ve zkouškovém období v době od 21. ledna do 15. února 1974 mohli studenti proti předložení indexu navštěvovat zájmové plavání v Podolí... Účast studentů 3. ročníku na LVK bude podmínkou při udělení zápočtu z tělesné výchovy⁷²⁶... Účast studentů na zimních výcvikových kurzech byla 81 %⁷²⁷... Podle přípisu ministerstva školství byly 22. a 29. dubna 1974 provedeny prověrky zdatnosti studentů 2. ročníku⁷²⁸... Odborné školení asistentů KTV proběhlo v termínu 16.–21. 6. 1974 v Matliarech... ČVUT převzalo sportoviště Kotlářka... Každý z asistentů KTV měl dodat zprávu o své publikační činnosti, zhodnotit výuku, navrhnout její zlepšení a navrhnout doplnění inventáře⁷²⁹... KTV FEL pokračovala na dílčím vědecko-výzkumném úkolu „Psychoneurotický průzkum studentů“ s

⁷¹⁶ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Výroční zpráva o činnosti KTV FEL ČVUT za školní rok 1965/66 ze dne 12. září 1966.

TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady ze dne 22. 11. 1965.

⁷¹⁷ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 19. 1. 1967.

⁷¹⁸ FILANDR, Jan. K 303 – Katedra tělesné výchovy. In: STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela. (Eds.) *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*. s. 63–64.

⁷¹⁹ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 21. 2. 1973.

⁷²⁰ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 12. 12. 1973.

⁷²¹ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 21. 2. 1973.

⁷²² TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 21. 2. 1973.

⁷²³ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 10. 9. 1973.

⁷²⁴ Chata na Prenetu na Šumavě byla školícím a rekreačním zařízením FEL ČVUT.

⁷²⁵ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 28. 11. 1973.

⁷²⁶ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 9. 1. 1974.

⁷²⁷ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 6. 3. 1974.

⁷²⁸ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 17. 4. 1974.

⁷²⁹ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 28. 5. 1974.

cílem vydat za rok publikaci dílčích výsledků. Při práci na vědecko-výzkumných úkolech katedra počítala se zapojením asistentů V. Vytisky, B. Mareše a J. Rosenfeldera; jako kandidát vědecké aspirantury byl vybrán B. Petříček... Začátku nácviu celostátní spartakiády 1975 se zúčastnili ve dnech 1.–4. září 1974 členové pedagogického sboru katedry B. Petříček, J. Rosenfelder, V. Belfín, B. Mareš a M. Zikmundová.⁷³⁰

Nezapomenutelnou akcí byl v lednu 1975 opět *Dálkový pochod vysokoškoláků na Duklu*, který tentokrát začínal v Harrachově a končil na Dukle někdy za 14 dní. Dvě družstva chlapců – z FEL pod vedením RNDr. Eduarda Krajníka a z poděbradské fakulty pod vedením odb. as. Josefa Zlatníčka – jela tehdy celou trať na lyžích, kromě úseku mezi Jeseníky a Beskydy, který absolvovali vlakem. Měli k dispozici od školy na jídlo 32 Kčs (osoba/den) a placený nocleh v levném hotelu. Vstávali každý den v 6 hodin, aby urazili dlouhý kus cesty. Na Dukle pak splnili politický úkol a spolu se všemi studenty – běžci z ostatních vysokých škol položili fakultní stuhu k dukelskému památníku.⁷³¹

Několik zajímavých informací o činnosti katedry z druhé poloviny sedmdesátých let minulého století lze najít v zápisech kolegia děkana a vedení FEL ČVUT. Např... V roce 1978 stále probíhala výstavba Učebního a výcvikového střediska Temešvár, čímž se měla zlepšit situace v péči o pracující na fakultě. Za výstavbu zodpovídal doc. Šusta a dr. Bílek⁷³²... Ve zprávě o dobrovolné tělesné výchově na FEL bylo konstatováno, že je koordinována komisí pro dobrovolnou TV s předsedou prof. Kropáčem a tajemníkem, odborným asistentem V. Otáhalem. Dále se na ní podílely zejména tyto organizace: TJ Slavia, SSM, katedra vojenské přípravy (KVP) a KTV. Společným úsilím těchto organizací byla uspořádána celá řada akcí v nejrůznějších druzích sportu, jako: plnění disciplín PPOV (355 účastníků), meziročníkové utkání v plavání (600), sportovní akce v rámci rektorského dne (400), meziročníkové turnaje ve sportovních hrách (200), turnaj v minikopané (100), účast v dálkových pochodech (100), akce menšího rozsahu (šachy, tenis, dálkový pochod na Duklu, lyžařské závody, běh Mladé fronty apod.). Z organizátorů se na akcích podíleli především sportovní referent SSM Svárovský a pracovník KTV Václav Otáhal. Přesto však bylo konstatováno, že sportovních akcí se zúčastňuje jen malá část studentů fakulty o počtu asi 500. Proto se na příští rok připraví další masové sportovní akce, jako Dukelský závod branné zdatnosti (DZBZ, Svazarm ve spolupráci s KTV a KVP), jednodenní lyžařské zájezdy, turistické akce a orientační závody. Vedení fakulty uložilo tajemníkovi, aby v rámci předpisů o podpoře policko-výchovné činnosti SSM finančně podpořil tuto činnost z prostředků výrobně-hospodářské činnosti fakulty⁷³³... Na fakultě byla velice propagována branná výchova, jejíž program byl v některých oblastech velice blízký činnosti katedry tělesné výchovy. Pro školní rok 1978/79 se připravovalo rozšíření činnosti Svazarmu, což mělo být podpořeno založením parašutistického kroužku, založením klubu důstojníků a praporčíků v záloze, organizováním DZBZ, propagačními akcemi Svazarmu týkajícími se klubů HIFI a modelářů. Kladl se také důraz na konkrétní branné prvky ve výuce odborných předmětů (telekomunikační technika, radiotechnika, teorie pole) a zvláště na školení civilní obrany, jichž se měli zaměstnanci fakulty zúčastňovat s průměrnou docházkou nad 90 % (byla jen 81 %) ⁷³⁴... Branná výchova na FEL byla prováděna v celém komplexu a prolínala se celou činností školy. Tuto činnost bylo možno rozdělit do 5 celků, které měly vzájemnou návaznost: 1. civilní obrana; 2. výuka vojenské přípravy; 3. výuka předmětu „Obrana socialistického státu“; 4. výuka ostatních odborných předmětů; 5. zájmová branná činnost.⁷³⁵ ... V zimě roku 1980 se pět studentů FEL spolu s vedoucím Ing. Eduardem Krajníkem zúčastnilo XVI. ročníku Dálkového pochodu vysokoškoláků na Duklu. Vybrali si jednu z nejhodnotnějších tratí jak počtem najetých kilometrů na běžeckých lyžích, tak i obtížností terénu. Absolvovali přes 300 km po trati Ružomberok – Chočské pohoří – Oravská Magura – Západní a Vysoké

⁷³⁰ AČVUT, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis z porady konané dne 11. 6. 1974.

⁷³¹ Z vyprávění účastníka doc. RNDr. Eduarda Krajníka, CSc.

⁷³² TAMTÉŽ, Fond FEL, Kolegium děkana 1977/78, Zápis ze schůze kolegia děkana ze dne 16. 1. 1978.

⁷³³ TAMTÉŽ, Fond FEL, Kolegium děkana 1978/79, Zápis ze schůze kolegia děkana ze dne 21. 2. 1979.

⁷³⁴ TAMTÉŽ, Fond FEL, Kolegium děkana 1978/79, Zápis ze schůze kolegia děkana ze dne 21. 2. 1979.

⁷³⁵ TAMTÉŽ, Fond FEL, Kolegium děkana 1979/80, Zápis ze schůze kolegia děkana ze dne 19. 12. 1979.

Tatry – Spišská Magura – Čergovské pohoří – Dukla, aby byli přítomni slavnostnímu zakončení u památníku dukelských hrdinů.⁷³⁶

2.4.3.3 Katedra tělesné výchovy Fakulty strojní ČVUT v Praze

V činnosti KTV FS se plně potvrdily již doložené skutečnosti z 2 zmiňovaných kateder tělesné výchovy, bylo však možné vypožorovat i další jevy. Z dnešního pohledu až velice přehnaný byl počet uskutečněných hospitací vedoucím katedry, jednotlivými asistenty mezi sebou či kolektivem asistentů u jednoho asistenta. Naopak chvályhodná byla organizace sportovních soutěží mezi samotnými asistenty katedry v několika sportovních odvětvích a zejména vlastní iniciativa asistentů při vytvoření vlastního systému bodování a jeho pracovní realizace při hodnocení praktických zápočtů studentů v nářadovém pětiboji. Zajímavá byla také zpětná vazba v podobě výpovědi účastníků Dálkového pochodu vysokoškoláků na Duklu. I když tato akce měla silně politický podtext, samotní studenti i vedoucí asistenti v ní našli silné zalíbení, a to především kvůli jejímu vysokému kolektivnímu, morálnímu a sportovnímu výkonu podávanému někdy až po dobu 3 týdnů.

Z výroční zprávy katedry za školní rok 1954/55 se lze dočíst o následujících zajímavých informacích. Vedoucí katedry Josef Doležal hospitoval u každého asistenta své katedry nejméně 1x za měsíc, celkem vykonal za školní rok 91 hospitací. Každý asistent pak hospitoval tak, aby ve školním roce viděl učit všechny své kolegy. Společné hospitace všech asistentů u jednoho vyučujícího byly provedeny v zimním semestru 2x. V prvních dvou ročnících probíhala výuka základní tělesné výchovy; v I. ročníku bylo v oddílech zapsáno 24–28 posluchačů, skutečná návštěvnost byla kolem 20 studentů; ve II. ročníku zapsáno 25, chodících 18. V zimním semestru byly v posledním týdnu prováděny praktické zápočty v nářadovém pětiboji, pro který si komise 5 asistentů vytvořila vlastní systém bodování. Stejný asistent provedl zkoušku se všemi studenty na jednom nářadí, druhý na jiném atd., čímž se zajistila objektivnost zkoušky. Katedra pak zkonstatovala, že přes značné vypětí sil a práce navíc se námaha vyplatila, neboť studenti přijali tuto zkoušku velmi vážně a bojovali s enormním úsilím o každý bod. Ve III. a IV. ročníku byla podle osnov prováděna výběrová tělesná výchova – výběrových oddílů bylo celkem 38, a to basketbalu 8, volejbalu 7, plavání 11, vodních sportů 4, juda 3, speciální lyžařské průpravy 1, fotbalu 1 a sportovní gymnastiky 1. Oddílů zvláštní tělesné výchovy bylo organizováno celkem 6. Výcvik studentek všech ročníků vedla A. Kosová z KTV FEL, a to I. a II. ročník základní tělesné výchovy samostatně a III. a IV. ročník výběrových cvičení v oddílech spolu se studentkami FEL. Úvazky vyučujících byly velké, všem byly propláceny přespočetné hodiny – Civín 20 hodin, Hohler 23, Nečesal 19, Rendl 20, Suchý 22, Štěpnička 19,5, Seik 19 hodin úvazku (vedoucí katedry J. Doležal měl úvazek 6 hodin a tajemník katedry dr. Kobrsek 8 hodin). V oblasti vědecko-výzkumné práce byly prováděny recenze tělovýchovné literatury na poradách 1x za měsíc (v zimním semestru (ZS) jich bylo 11), taktéž i zprávy z tělovýchovných časopisů, kde každý asistent měl přidělen konkrétní časopis. Komise, složená z asistentů Štěpničky, Suchého, Hohlera a Civína pod vedením dr. Kobrsky, se zapojila do práce Problémové komise při Státním výboru tělesné výchovy a sportu se zpracováním tématu „Utváření návyku přímého držení těla“, když prováděla praktická měření na studentech ČVUT. Jednotliví asistenti také publikovali výsledky své činnosti v různých periodikách, a to Štěpnička celkem 3x, Nečesal 6x, Hohler 2x, Suchý 2x a Rendl 1x. S velkým zápletem se uskutečnily sportovní soutěže mezi asistenty katedry ve sportovní gymnastice (pětiboj v březnu), v plavání (trojboj v březnu), ve volejbalu dvojic (květen) a v tenisu (červen). Mezi asistenty 3 tělovýchovných kateder ČVUT proběhla soutěž v basketbalu (listopad) a ve volejbalu (květen), vítězem se stal vždy kolektiv KTV FEL.⁷³⁷

V témže roce bylo uskutečněno pouze 6 zimních výcvikových kurzů ve dvou turnusech, protože katedře byl přidělen malý počet lůžek pro ZVK. V 1. turnusu od 24. do 31. ledna 1955

⁷³⁶ AČVUT, Fond FEL, Vedení FEL, 1979/80, Zápis ze schůze vedení FEL ze dne 18. 2. 1980.

⁷³⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FS J. Doležala v zimním semestru pod č. j. 685/55 ze dne 17. března 1955; Výroční zpráva o KTV FS J. Doležala pod č. j. 887/55 ze dne 17. června 1955.

se konal kurz na Luční boudě (vedoucí asistent Hohler, zástupce Civín, 69 účastníků) a na Klínovce (vedoucí Suchý, zástupce Seik, 50 mužů a 5 žen). Ve 2. turnusu od 31. ledna do 6. února se uspořádaly 4 kurzy, na Čapkově chatě (vedoucí asistent Civín, zástupce Nečesal, 32 účastníků), na Náchodské (vedoucí asistent Rendl, 12 účastníků), v Javořím mlýnu (vedoucí asistent Seik, zástupce Hohler, 45 mužů a 5 žen), na Sokolské chatě (vedoucí asistent Štěpnička, zástupce Suchý, 87 mužů a 5 žen). ZVK se zúčastnilo celkem 295 studentů a 15 studentek, všichni asistenti byli využiti po celých 14 dní stoprocentně, stejně jako vedoucí katedry. Sokolského závodu branné zdatnosti (SZBZ) se pro nepřízeň počasí zúčastnilo jen 43 hlídek (41,6 % účastníků kurzů), do okresního kola v Janově u Jablonce postoupilo 10 hlídek. Na všech kurzech byla provedena pochodová cvičení pro 2 výkonnostně odlišné skupiny v délce 10–25 km s několika výstupy a sjezdy. Cvičení se studentům líbila, když byla většinou konána za pěkného počasí s dalekým rozhledem. Velkým přínosem pro ZVK i pro další činnost katedry byla účast prorektora Pleskota, děkana Petránka a proděkanů Urbana a Píče, kteří se živě zajímali o život studentů na kurzech a o vlastní výcvik.⁷³⁸

Ve školním roce 1957/58 měla KTV FSi sídlo na Praze 1, v Konviktské ulici č. 22.

Vedoucím byl *Josef Doležal*, sekretářkou *Soňa Strnadová* a jako odborní asistenti zde pracovali: *Josef Civín*, *dr. Jindřich Kobrsek*, *Eugen Rendl*, *Vladimír Březina*, *Vilém Hohler*, *Vladimír Suchý*, *Jiří Štěpnička*; jako asistent *Milan Paulas*.⁷³⁹

O tom, jak vypadaly v šedesátých letech minulého století letní výcvikové kurzy na ČVUT, svědčí výtah ze zprávy o LVK KTV FSi z roku 1958:

LVK I. – do kurzu byly povolány povinně studentky II. roč., termín – 20.–30. 7.; kurz obsahoval lodní a pěší túru s připojeným programem; vodní túra byla podniknuta na pramicích s východiskem na Horním mlýně u Vyššího Brodu a skončila na Kořensku. Trasa po vodě byla rozdělena do 5 úseků, pěší túry byly vykonány 2, jeden den věnován výcviku na propusti, 2 dni tábornické praxi a předepsané teorii. Do kurzu bylo povoláno 38 studujících, z nich se 12 nedostavilo (9 po řádné omluvě a 3 bez omluvy). Vedení mělo 5 osob – Vedoucí Zd. Poláková, hospodář J. Jungmann, instruktoři Poláková, V. Krafek, M. Novák. Celkový náklad na kurz činil 4 035 Kčs; průměrný náklad na jednoho studenta 155 Kčs; denní náklad na 1 studenta 15,50 Kčs.

LVK II. – z Kořenska do Prahy (následoval ihned po 1. kurzu).

Výběrové kurzy: Vyšší Brod – Hluboká; navazoval na něj další po trase Hluboká – Zbenické Zlázovice; dále Poprad – Belanské Tatry – stanování a vysokohorská turistika, zlevněné jízdné, příspěvek 10 Kčs denně, bylo jen 6 studentů z 27 původně přihlášených, důvody – opravné termíny zkoušek, brigády, praxe.

Fakultativní kurzy: Suchdol – Bechyně, následoval další Bechyně – Zbenické Zlázovice. Autobus půjčil rektorát, vlek pro kánoe byl nově zakoupený.⁷⁴⁰

Další informace o KTV se dají vyzvědět z tematického plánu katedry na školní rok 1959/60. Porady katedry se tehdy konaly jednou za 14 dní, teoretické semináře (seznámení s novými tělovýchovnými knihami, zprávy z tělovýchovných časopisů) pak 1x /3 týdny, nácvikové semináře formou školení s tematikou sportovní gymnastiky, atletiky, lodních sportů, plavání, volejbalu, basketbalu a lyžování v době školních prázdnin. Jednotliví asistenti měli za povinnost sledovat nové informace v těchto časopisech: Březina – Sportovní gymnastika, Tělesná výchova mládeže, Stadion; Civín – Odbíjená, Körperziehung, Körperkultur, Tennis; Hohler – Plavání, Horolezectví, Judo a zápas; Paulas – Lodní sporty, Lehká atletika, Československý sport; Rendl – Košíková, Házená; Suchý – Kopaná, Lední hokej; Štěpnička – Lyžování, Základy tělesné výchovy, Teorie a praxe TV; dr. Kobrsek – Turistika. Pedagogické úvazky všech asistentů činily 16 hodin (ved. katedry 8 hodin, tajemník 12 hodin) s tím, že nad tento úvazek byli všichni zapojeni na chodu v TJ Slavia (basketbal, volejbal, sportovní gymnastika, házená).

⁷³⁸ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o ZVK J. Doležala pod č. j. 644/55 ze dne 25. února 1955.

⁷³⁹ Program na školní rok 1957–58. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1957. s. 70.

⁷⁴⁰ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o LVK ve šk. roce 1958/59 od J. Doležala pod č. j. 1407/59 ze dne 18. září 1959.

Organizačně i trenérsky pak působili ve studentských soutěžích, které měli rozdělené následujícím způsobem.⁷⁴¹

<i>Turnaj</i>	<i>Termín</i>	<i>Zodpovídal</i>
Turnaj v basketbalu o pohár rektora ČVUT	duben	Rendl
Přebor ČVUT v lehké atletice	říjen	Paulas
Přebor ČVUT ve fotbale	duben	Suchý
Fakultní přebor paralelek I. a II. ročníku v basketbale	duben	Rendl
Utkání v zápase a judo v rámci města	listopad	Hohler
Přebor ČVUT ve sportovní gymnastice	duben	Březina
Přebor v tenisu v rámci města	říjen	Civín
Turnaj ve volejbalu o pohár rektora	duben	Civín
Kanoistický závod v rámci města	květen	Hohler
Fakultní přebor paralelek I.–IV. ročníku ve volejbale	květen	Civín
Přebor v házené v rámci města	prosinec	Rendl
Přebor oblasti Čech ve fotbale	listopad	Suchý

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha strojní

Byla založena dne 24. 5. 1963 v 17:30 v posluchárně A 11 v budově na Karlově náměstí a předsedou byl zvolen děkan fakulty prof. Dražan. S jeho podporou byly uvolněny pro zřízení provizorních tělocvičen dvě učebny a také získáno zimní výcvikové středisko v Jáchymově, což bylo pro pravidelný chod jednoty pevným základem. Postupně vznikla cílevědomá organizace, tréninková i závodní činnost se zlepšovala a výsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Po deseti letech činnosti měla jednota celkem 12 oddílů: basketbal, volejbal, softbal, sportovní gymnastiku, vodní slalom, judo, kulturistiku, lední hokej, lyže běh, lyže sjezd, tenis a turistiku.⁷⁴²

Ideální soutěží pro studenty se stala vysokoškolská liga hraná v několika sportech, která byla přizpůsobena jejich specifickým podmínkám – rozvrhu, zkouškovému období, tělocvičnám apod. Většina oddílů však startovala i v soutěžích České tělovýchovné organizace a docilovala zde různých sportovních úspěchů. Na začátku sedmdesátých let, příchodem dr. Kunze a dr. Rendla na trenérskou lavičku ke dvěma volejbalovým mužstvům oddílu, došlo ke kvalitativnímu nárůstu výkonnosti. Družstvo „A“ se vítězstvím v I. třídě městského přeboru stalo přeborníkem Prahy. V roce 1973 zaznamenalo postup až do druhé ligy.

Špičkovým oddílem jednoty se stal oddíl softbalu. Již tři roky po svém vzniku vyšel vítězně z kvalifikace a postoupil do první ligy, kde přetrvával po několik let. Jeho „B“ tým byl účastníkem 2. ligy, stejně jako družstvo žen. Oddíl byl vysoce hodnocen i po stránce organizační, především pro každoroční pořádání Velké ceny strojní fakulty pod názvem „Grand Prix Houšťka“.

Nejúspěšnějšími roky pro oddíl sportovní gymnastiky byla léta 1968, 1969 a 1973, kdy se v mužské kategorii stal přeborníkem Prahy. Jeho 2 závodníci – Z. Mach a Ing. Kaplan se stali držiteli I. výkonnostní třídy. Závodníci tehdy trénovali 2–3x týdně v tělocvičně A 3 na Karlově náměstí.

Oddíl vodního slalomu získal pro trénink místo na Čertovce. Jeho činnost byla velice náročná, neboť musela být podložena mnoha brigádnickými hodinami při stavbě lodí a vleku. Tehdy stavba jedné lodě obnášela 50 hodin práce a vleku pak 580 hodin práce.

Za zvláštní připomenutí stojí také v roce 1971 založený oddíl hokeje, jehož činnost musela být velice komplikovaná a mohli ji vykonávat jen opravdu morálně a sportovně založení

⁷⁴¹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Tematický plán práce KTV FS v Praze pro rok 1959/60.

⁷⁴² TESÁŘÍK, Jiří. *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. s. 35–36.

studenti a asistenti KTV. Tréninky a zápasy v ranních či pozdně nočních hodinách, vysoké náklady na led a hokejovou výzbroj mluví za vše.⁷⁴³

Lyžařská činnost běžeckého charakteru mívala v šedesátých letech vyvrcholení v Dálkovém pochodu vysokoškoláků na Duklu. Družstva fakulty tehdy jela celkem 3x. Poprvé to bylo v roce 1962 pod vedením doc. Štěpničky po trase Orlické hory, Jeseníky, Beskydy, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Tatranská Lomnice, Bardejov, Svidník a Dukla. Podruhé to bylo pod vedením dr. Karla Kozla z Nového Města u Náchoda a trasa byla dlouhá 510 km. Třetí účast družstva FS pak dala impuls k založení oddílu lyžování. Studenti startovali z Liberce a jeli celou trať po 3 týdny. Tehdy napadlo hodně sněhu, moc se běžet nedalo. Účastníci vzpomínají: „*Naše cesty vedly zasněženými pustinami stříbrných hřebenů, tak stříbrných, že bolely oči, a tak pustých, že jsme se mimoděk drželi pohromadě jako vlci... zažili jsme hodně lidské bídy, neporozumění, ale častěji jsme večer vzpomínali světlých skutků lidské pomoci. Často jsme bloudili, ale nakonec jsme našli správnou cestu. Snad se ani nemohla lépe uskutečnit myšlenka vzdát díky těm, kteří podobnými cestami prošli, aby skončili druhou světovou válku.*“⁷⁴⁴

2.4.3.4 Kabinet tělesné výchovy Fakulty slaboproudé elektrotechniky ČVUT v Poděbradech

V Programu ČVUT na školní rok 1957/58 se o kabinetu píše:

Sídlo: Poděbrady – Lysenkova 1065

Vedoucí: Miroslav Křeček

Učitelé katedry

Odborní asistenti: Miroslav Křeček, Zdeněk Veselý

Asistenti: Jaromír Jon, Čestmír Popelka, Zdeněk Wagenknecht⁷⁴⁵

Kabinet tělesné výchovy Fakulty slaboproudé elektrotechniky ČVUT se od 1. 9. 1958 měnil na Ústav tělesné výchovy a po pedagogické stránce byl podřízen KTV FEL.⁷⁴⁶ Jeho činnost je velice podrobně popsána ve zprávě o činnosti ze školního roku 1958/59. Z ní vybírám následující informace. Ústav zajišťoval tělesnou výchovu pro 801 studentů. Povinná tělesná výchova pro I. a II. ročník byla organizována po studijních skupinách (12). Povinná výběrová TV pro III. a IV. ročník se konala v judu, basketbalu, volejbalu, lehké atletice, kanoistice, fotbalu, horolezectví, sportovní gymnastice, plavání pro neplavce a výběrové základní TV. Ve 2 oddílech zvláštní tělesné výchovy cvičilo 19 posluchačů, zcela osvobozených od TV bylo 23 studentů. Fakultativní tělesná výchova byla organizována ve všech sportech jako výběrová TV, navíc ještě lyžařský a turistický oddíl. Byla zaměřena hlavně na získávání výkonnostních tříd, na dobrou reprezentaci ve vysokoškolských přeborech a v ostatních veřejných soutěžích. Přihlásilo se do ní celkem 417 studujících, tj. 52 % z celkového počtu. Zimních výcvikových kurzů bylo pořádáno 5 pro 194 studentů (11 se nedostavilo ze zdravotních důvodů), a to čtyři na chatě Krakonoš v Krkonoších a poslední na Sokolské boudě na Černé hoře v termínech 14.–21. 12. 1958 a 8. 1.–8. 2. 1959. Celkový finanční náklad byl 40 636 Kčs, průměrný na jednoho studenta denně byl 34,50 Kčs. Lyžařský inventář si vypůjčilo 54 % studentů. Letní výcvikové kurzy se uskutečnily jen dva: LVK pro plavce ve Střekově nad Labem (24. 6.–4. 7. 1959, 22 studentů a 3 asistenti) a povinný kurz pro neplavce také ve Střekově (4.–14. 7. 1959, 32 studentů a 6 pracovníků). Z hospodářských důvodů se neuskutečnil fakultativní kanoistický a horolezecký kurz, třebaže studenti měli veliký zájem. Vedoucí ÚTV hospitoval celkem 29x, především při nácviu na II. CS. Vědecko-výzkumná a publikační činnost se nijak výrazně neprojevila, členové sboru pokračovali podle plánu na svých individuálních tématech. Bylo to z důvodu velkého přetížení pracemi hospodářského charakteru, neboť tyto úkoly nařízené

⁷⁴³ TESÁŘÍK, Jiří. *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. s. 36.

⁷⁴⁴ TÝŽ. *Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha 1963–1973*. Praha: ČVUT, 1973. s. 26–27.

⁷⁴⁵ *Program na školní rok 1957–1958*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1957. s. 124.

⁷⁴⁶ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti za letní semestr 1957/58 pod č. j. 1386/58/Kř ze dne 13. října 1958.

Koncem šedesátých let minulého století spadl pod Fakultu radiotechniky ČVUT v Poděbradech.

hospodářským oddělením fakulty by nebyly bez pomoci ÚTV splněny. Velkým nedostatkem veškeré činnosti byl nedostatek cvičebních prostorů. Všichni asistenti velmi obětavě působili již od 7 hodiny ránní a 2–3x týdně do pozdních hodin večerních.⁷⁴⁷

V dalším období již bude vzpomínán jako součást KTV FEL ČVUT. Např. ve školním roce 1969/70 na tomto odloučeném pracovišti KTV FEL pracovali: odb. as. Zdeněk Wagenknecht jako vedoucí pracoviště; odborní asistenti: Jaroslav Kubíček, Jaromír Jon, Čestmír Popelka a Josef Zlatníček.⁷⁴⁸

2.4.3.5 Osmdesátá léta 20. století obecně na všech KTV ČVUT v Praze

Protože písemných zpráv z tohoto období se zachovalo velice poskrovnu, budu se držet především písemných a ústních svědectví pamětníků té doby, kterými jsou především moji starší kolegové, nyní již v důchodovém věku.

Denní činnost na katedrách tělesné výchovy ČVUT pokračovala v osmdesátých letech minulého století ve vyšlapaných kolejiích minulých let. Nedošlo tehdy k žádným velkým změnám. V září 1984 vstoupily v platnost nové Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách,⁷⁴⁹ které navazovaly svou koncepcí na předešlé tendence socialistické výchovně – vzdělávací soustavy. Na tyto osnovy pak postupně navazovaly jednotlivé přílohy, které do větších podrobností rozebíraly jednotlivá témata jako: režim života studenta, sportovní trénink a pobyt v přírodě;⁷⁵⁰ zvláštní tělesnou výchovu, péči o bezpečnost a ochranu zdraví při tělesné výchově na vysokých školách;⁷⁵¹ vstupní motorické testy pro studující vysokých škol;⁷⁵² základní program povinné tělesné výchovy.⁷⁵³

Některá celostátně platná nařízení byla ještě rozpracována do specifických podmínek na ČVUT poradním sborem rektora pro tělesnou výchovu. Ten většinou zasedal u ředitele Správy účelových zařízení (SÚZ) Josefa Civína asi 2x za semestr, když jeho zasedání se zúčastňovali všichni vedoucí KTV, zástupci SSM a Rektorátu ČVUT. K řešeným záležitostem patřily např. celostátní spartakiády, rektorské dny, sportovní reprezentační družstva ČVUT, výstavba a údržba tělovýchovných objektů apod.⁷⁵⁴

Na ČVUT se vyučovala *povinná tělesná výchova* v 1.–3. ročníku na FS⁷⁵⁵ a na FS,⁷⁵⁶ na KTV FEL pak v 1.–4. ročníku.⁷⁵⁷ Ta trvala podle jednotlivých sportovních odvětví 60 minut (např. plavání) až 90 minut (všechny sportovní hry). Již studenti prvního ročníku si po absolvování vstupních motorických testů mohli vybrat sport, který navštěvovali celý semestr. Výjimku tvořili ti, kteří nesplnili plaveckou zkoušku a byli klasifikováni jako neplavci či „nedokonalí plavci“. Pro ty byly vyhrazeny lekce v plaveckých bazénech, které pro ně byly povinné. Z 90 % se všichni tito studenti po 1–2 semestrech výuky plavat naučili. Studenti klasifikovaní školním lékařem jako oslabení navštěvovali lekce zvláštní tělesné výchovy, kde byl výběr učiva podmíněn druhem a stupněm oslabení. Každoročně se vyskytovaly i desítky studentů osvobozených od tělesné výchovy úplně.

⁷⁴⁷ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti ÚTV fakulty radiotechniky za školní rok 1958/59 pod č. j. 6097/Kř/59 ze dne 5. září 1959.

⁷⁴⁸ ČVUT Elektrotechnická fakulta 1969–1970. Praha: ČVUT v Praze, 1969. s. 24.

⁷⁴⁹ MLATEČEK, Lumír a VOLRÁB, Rudolf. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách*. Brno: VUT, 1984, s. 68.

⁷⁵⁰ MLATEČEK, Lumír et. al. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 1*. Příbram: Tiskařské závody n. p., 1985. s. 67.

⁷⁵¹ TITÍŽ. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 2*. Příbram: Tiskařské závody n. p., 1985. s. 48.

⁷⁵² MĚKOTA, Karel a FELCMANOVÁ, Vlastimila. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 3*. Praha: Tiskařské závody n. p., 1987. s. 102.

⁷⁵³ VOLRÁB, Rudolf et al. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 4*. Praha: Tiskařské závody n. p., 1988. s. 80.

⁷⁵⁴ Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem, CSc.

⁷⁵⁵ *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 1989/90*. Praha: ČVUT, 1989. s. 85–88.

⁷⁵⁶ *Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1989/90*. Praha: ČVUT, 1989. s. 143–146.

⁷⁵⁷ *Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1988/89*. Praha: ČVUT, 1988. s. 57–66.

Studenti si mohli vybrat z těchto sportů: atletiky, kanoistiky, plavání, fotbalu, volejbalu, basketbalu, juda, tenisu, kondičního běhu a karate; děvčata se začleňovala buďto do těchto lekcí, nebo do svých vlastních dívčích hodin.

Katedry stále trpěly *nedostatkem svých vlastních objektů*. Těch několik tvořily: loděnice ČVUT v Malé Chuchli, tělocvična na judo a karate v Husově ulici, tělocvična A1 a A3 na Karlově náměstí, tělocvična v Trojanově ulici, tělocvična v Horské ulici a stadion pro atletiku a fotbal na Strahově u televizního vysílače. Sportoviště, která byla v nájmu, se pak nacházela v objektech sokolovny v Žitné ulici, na Tatře Smíchov, na TJ Orbis v Nuslích, ve sportovní hale Lužiny, Meopty Košíře, TJ Pankrác, v tělocvičně Jana na Slavii, na fotbalovém hřišti TJ Břevnov, na hřišti Spartaku Praha 4 na Děkance, v softbalovém areálu Jižní Město. Plavecká výuka probíhala na mnohých místech – v Podolí, v Radlicích, v Jinonicích, v Axe, v YMCE, na Klárově, na Strahově a na Výstavišti.

Za celé studium se museli studenti zúčastnit jednoho letního výcvikového kurzu a jednoho zimního výcvikového kurzu. Ty měly podle osnov trvat 8–14 dní, byly však většinou týdenní.

Jednotlivé KTV na ČVUT se snažily umístit letní i zimní tělovýchovné kurzy pokud možno do svých rekreačních sportovních zařízení. Na KTV FSv to bylo do objektu na Mariánské v Krušných horách, na KTV FS do Mariánské, Kameňáku, Jáchymova, na Herbertov na Vltavě a do Liptovského Jána, na KTV FEL na šumavský Prenet či orlický Temešvár. Sem se však nepodařilo umístit všechny kurzy, proto byly najímány i další objekty. V případě zimních výcvikových kurzů se jednalo o všechna horská střediska v Čechách a na Moravě, výběrové kurzy pro výkonnostní lyžaře byly směřovány i na slovenský Chopok v Nízkých Tatrách. Mnoho kurzů se organizovalo na Modré hvězdě v Rokytnici nad Jizerou, chatě ve vlastnictví ČVUT. Letní kurzy probíhaly jednak na všech známých splavných a vhodných českých řekách, turistické ve všech našich horách. Velice oblíbenou turistickou destinací byly slovenské hory – Vysoké a Nízké Tatry, Roháče, Malá a Velká Fatra, výjimečně pro ty výkonnostně zdatné i slovenské řeky jako např. Dunajec. Dalšími velice populárními místy pro pořádání letních výcvikových kurzů byly Poděbrady, Poněšice, Soběšín, Frymburk a Živohošť.⁷⁵⁸

Studenti mohli navštěvovat navíc také *fakultativní (nepovinnou) tělesnou výchovu* jak v semestrální výuce, sezonních blocích, krátkodobých kurzech, o víkendech, ve zkouškových a prázdninových obdobích.⁷⁵⁹ Podobně to bylo také s *výběrovými kurzy*, které mohly mít různý sportovní charakter. Velice oblíbené byly přechody slovenských hor. Zvláštní kapitolou byl na FEL kurz pro bezplatné dárce krve, vedený vždy dr. Karlem Nedorostem, umístěným na horské školní středisko Prenet. Kurz měli tito studenti – dárci krve plně hrazený fakultou.⁷⁶⁰ Nejspíše i proto jich bylo každoročně o mnoho více, než na dalších fakultách (viz následující tabulka). Za povšimnutí stojí i potápěčský kurz v zatopených lomech v Hříměždicích, organizovaný dr. Milanem Kotálem.⁷⁶¹

Při nástupu studentů prvních ročníků na fakulty se stále ještě provádělo jejich *motorické testování*. Na strahovském škvárovém stadionu se měřil běh na 100 m, skok daleký z místa, Cooperův 12 minutový vytrvalostní test, test sed – leh po dobu 60 sekund a počet shybů (u děvčat výdrž ve shybu). V plaveckém bazénu v Podolí se studenti podrobili testu v plavání volným způsobem na vzdálenosti 100 metrů.⁷⁶²

Zájmová sportovní činnost studentů a zaměstnanců jednotlivých fakult se odehrávala v rámci *vysokoškolských tělovýchovných jednot*, kde se mohli věnovat svému oblíbenému sportu. Na počátku osmdesátých let minulého století na ČVUT existovaly tři tělovýchovné vysokoškolské jednoty, o kterých je možno vyčíst základní údaje z následující tabulky.

⁷⁵⁸ VALJENT, Zdeněk. *Letní výcvikový kurz I – pobyt v přírodě*. Praha: ČVUT, 2007. s. 4.

Konzultace s dr. E. Rendlem, dr. I. Kunzem, dr. M. Křížem, dr. M. Kotálem, dr. L. Neumanem.

⁷⁵⁹ MLATEČEK, Lumír a VOLRÁB, Rudolf. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách*. Brno: VUT, 1984. s. 6.

⁷⁶⁰ VALJENT, Zdeněk. *Zimní výcvikový kurz*. Praha: ČVUT, 2008. s. 4.

⁷⁶¹ TÝŽ. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ – historie a současnost. *Studia Kınanthropologica*, 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206, ISSN 1213-2101.

⁷⁶² MĚKOTA, Karel a FELCMANOVÁ, Vlastimila. *Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 3*. Praha: Tiskařské závody n. p., 1987. s. 102.

Tabulka č. 23 – Statistické údaje tělovýchovných jednot ČVUT v osmdesátých letech⁷⁶³

Jednoty (Rok)	Fakulta stavební			Fakulta elektrot.			Fakulta strojní		
	1979	1981	1983	1979	1981	1983	1979	1981	1983
Počet oddílů	13	14	13	9	9	9	11	12	12
Počet odborů	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Počet členů	584	617	522	513	523	308	463	474	496
Z toho studenti	329	361	273	403	408	239	352	323	347
Zaměstnanci	201	118	122	83	54	22	98	98	107
Jiní	54	138	127	27	61	47	13	53	42
MS + I. VT	22	33	27	21	20	11	13	6	13
II. výkon. třída	67	77	53	67	56	35	40	54	35
III. výkon. třída	64	91	76	86	69	45	59	88	64
Trenéři I. třídy	4	0	3	5	5	2	5	4	2
Trenéři II. třídy	26	8	10	9	8	10	9	14	11
Trenéři III. třídy	55	28	24	20	16	3	19	10	10
Trenéři IV. třídy	10	7	14	0	0	0	0	0	5
Cvičitelé I. třídy	2	2	1	4	5	8	0	0	0
Cvičitelé II. třídy	4	1	6	14	12	10	0	0	1
Cvičitelé III. třídy	43	20	12	96	23	12	6	3	15
Cvičitelé IV. třídy	21	24	28	78	39	19	1	22	0
Rozhodčí I. třídy	3	7	8	1	1	3	0	0	0
Rozhodčí II. třídy	15	9	10	8	5	5	2	2	9
Rozhodčí III. třídy	29	32	20	14	14	9	6	5	3
Brigádn. hodiny	3250	3780	3780	3450	3000	3480	2316	3310	4180
Dárci krve	12	25	25	154	151	83	23	15	5
Počet OZ	146	110	124	241	260	124	462	0	0
Dotace z MŠ (tis.)			233			123			155
Dotace z OV ČSTV			15			12			13
Dotace vlastní (tis.)			53			17			42
Dotace ostatní (tis.)			0			29			0
Příjem celkem (tis.)			301			181			210

Vysvětlivky: MS – mistrovská třída; I. VT – první výkonnostní třída; OZ – odznak zdatnosti.

Ekonomická stránka zabezpečení činnosti kateder byla na začátku osmdesátých let pod určitým tlakem úsporných opatření, což do jisté míry poznamenalo nabídku nepovinných kurzů, komplikovalo pronájem dražších tělovýchovných objektů a zvyšovalo podíl nákladů studentů i učitelů na výcvikových kurzech.⁷⁶⁴ V dalších letech se situace poněkud uklidnila, neboť v myslích bývalých učitelů se jeví tehdejší období jako ekonomicky stabilizované, kdy katedry netrpěly finančním nedostatkem. Spíše naopak, asistenti byli dobře vybaveni jak oblečením a obuví na výuku, tak také sportovním materiálem na výcvikové kurzy (lyžařská výbava,

⁷⁶³ AČAUS, Statistické údaje o VS, do roku 1983.

⁷⁶⁴ HÖHM, Jindřich et al. Sborník referátů z celostátní konference pořádané při příležitosti 30. výročí založení kateder tělesné výchovy na vysokých školách v ČSSR. Praha, 1982. s. 27–28.

windsurfing, lodě, stany apod.). Zdá se, že i tehdejší sklady sportovního materiálu na katedrách byly schopny zabezpečit výuku i kurzy po všech stránkách.

Bylo samozřejmostí, že studenti měli povinnou výuku zcela zdarma. Na povinné výcvikové kurzy se od nich vybíral částečný finanční příspěvek a tzv. stravovací bony do menzy o počtu 3 na každý den kurzu. Na lyžařských kurzech studenti dostávali navíc příspěvek na vleky, a to 20 Kčs na každý den.⁷⁶⁵ Vybíraná finanční částka od studentů na výběrových nepovinných kurzech pak mohla být řádově o něco vyšší.

Pracovní vytížení asistentů na tělovýchovných katedrách ČVUT bylo stále vysoké, i když v porovnání s šedesátými lety nepoměrně nižší. V této době se pomalu upouštělo od dřívějších metod řízení, jako vysokého počtu hospitací vedoucího katedry, vzájemných hospitací mezi asistenty, politických školení na začátku porad a hlavně od povinné vědecko-výzkumné činnosti dokumentované předepsaným počtem metodických výstupů a napsaných článků. Kromě výuky povinné a nepovinné tělesné výchovy a vedení povinných i výběrových výcvikových kurzů se většina asistentů podílela na sportovní činnosti studentů a zaměstnanců ve svých vysokoškolských tělovýchovných jednotách, na pořádání meziročníkových, mezifakultních a mezinárodních sportovních utkání. Na těchto akcích se podíleli jak trenérsky, tak i organizačně, když vyvrcholením byla účast jednotlivých sportovních kolektivů fakult na oblastních přeborech, akademických mistrovstvích ČSR a čsl. univerziádách. Kromě těchto logických pracovních povinností na asistenty přecházely i další, povězte nesystémové, které však byly z pohledu řídicích orgánů fakult neméně důležité. Sem patřila zejména funkce vedoucího učitele skupiny (VUS), kdy asistent pracoval podobně jako třídní učitel na střední škole. Z této funkce, jednou za rok i částečně hrazené,⁷⁶⁶ vyplývaly i další povinnosti, zejména v účasti pedagogického dozoru na různých brigádách – např. řepná kampaň, chmelová brigáda, bramborová brigáda, brigáda v AZNP Mladá Boleslav.⁷⁶⁷ Asistenty pověřené touto funkcí neminuly ani určité politicko-výchovné akce, jako účast se svým studijním kruhem na oslavách 1. máje či na příjezdu tehdejších politických osobností (např. Michaila Gorbačova dne 9. dubna 1987).⁷⁶⁸ V tomto období se na fakultách nacvičovaly tři celostátní spartakiády – v letech 1980, 1985 a 1990.⁷⁶⁹ Zátěž na vybrané asistenty pro nácvik spartakiády se touto povinností ještě značně prohloubila. Na KTV FEL se na nácviku spartakiády 85 podíleli tři dvojice asistentů, neboť fakulta dostala za úkol naučit skladbu 2 celky chlapců a jeden celek dívek. Byli to tito vyvolení asistenti: Jan Bayer a Zdeněk Valjent, Jaroslav Kubíček a Čestmír Popelka, Jaroslava Marešová a Klára Minaříková. Na KTV FS dostali důvěru asistenti Vlasta Belfínová, Vladimír Březina a Vladimír Pešta; na KTV FSv byla vedoucím nácviku určena Alena Strnadová.

Katedry tělesné výchovy ČVUT uspořádaly pro své vybrané členy v těchto letech za odměnu několik lyžařských zájezdů do zahraničí – Bulharska (Borovec), Rumunska (Brašov), na Kavkaz a také do alpských středisek Sölden a Kitzbühel.⁷⁷⁰ Tematické lyžařské zájezdy byly praktikovány pravidlem vždy 2x výjezd do socialistických zemí a 1x na Západ. Zúčastňovali se jich ze dvou třetin asistenti KTV⁷⁷¹ a jedna třetina studentů – např. cvičitelé lyžování.⁷⁷²

Nástupní plat mladého asistenta byl v té době 1 900 Kčs, konečný plat uznávaného a respektovaného odborného asistenta odcházejícího do důchodu mohl být maximálně 3 900 Kčs.⁷⁷³ K tomuto základnímu platu si někteří asistenti KTV mohli přivydělat dalšími funkcemi.

⁷⁶⁵ Konzultace s Mgr. Janem Filandrem a dr. Lubošem Neumanem.

⁷⁶⁶ AČVUT, Fond FEL, Kolegium děkana 1976/77, Zápis č. 29 z vedení FEL ČVUT ze dne 16. května 1977.

⁷⁶⁷ TAMTÉŽ, Fond FEL, Kolegium děkana 1979/80, Zápis č. 5 ze schůze kolegia děkana FEL ČVUT ze dne 19. 3. 1980.

⁷⁶⁸ Srovnej [cit. 2011-11-30]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/s_ksc_gorb.php.

⁷⁶⁹ Na CS 1990 byl zahájen v průběhu roku 1989 nácvik, ta se však již v závislosti na politických změnách neuskutečnila.

⁷⁷⁰ Konzultace s Mgr. Janem Rosenfelderem, dr. Milanem Kotálem a dr. Lubošem Neumanem.

⁷⁷¹ Z každé tělovýchovné katedry to byl stejný počet, např. 3 x po 7 účastnících.

⁷⁷² Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem, CSc.

⁷⁷³ Odtud pramení i známý úsměvný výrok dr. Milana Kotála, kdy kolegům ze Západu na otázku: „Jaké máte platy?“, odpovídal: „např. za můj roční plat si mohu koupit 100 lahví Skotské whisky“ (ta stála tehdy kolem 360 Kčs)

K dispozici byly funkce vedoucího katedry, zástupce vedoucího katedry, tajemníka a pokladníka tělovýchovné jednoty, 2 skladníků sportovního materiálu a opraváře lodí. Mnozí asistenti byli uznávanými trenérskými osobnostmi a pracovali i v reprezentačních funkcích a ve známějších sportovních jednotách.

Do předrevolučního školního roku 1988/89 všechny tři KTV ČVUT vstupovaly následujícím způsobem:

KTV Fakulty stavební, Praha 6, Thákurova 7,

Vedoucí katedry: PaedDr. Jiří Drnek, CSc.

Odborní asistenti: Zdeněk Havránek, Vlasta Kubátová, Miroslav Koubek, PaedDr. Antonín Ludvík, PhDr. Vladimír Machač, prom. ped. Jiří Maršál, Jan Roob, Miroslav Strnad, prom. ped. Alena Strnadová, Alexandra Tillingerová, PhDr. Zdeněk Valášek, CSc., PhDr. Helena Vlnasová, Jiří Zídek, PhDr. Jaroslav Žalský, CSc.;

Asistenti: Michal Franěk, Luboš Neuman.

KTV zajišťovala povinnou a nepovinnou tělesnou výchovu formou pravidelné semestrální výuky a v zimních a letních výcvikových kurzech v úzké spolupráci s vysokoškolskou tělovýchovnou jednotou. VŠTJ Stavební fakulta pečovala o dobrovolnou tělesnou výchovu a sport studentů a zaměstnanců fakulty formou závodní i rekreační činnosti. Učitelé katedry spolupracovali na kolektivních vědeckých úkolech Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a resortu ministerstva školství v oboru tělesné výchovy.⁷⁷⁴

Katedra zajišťovala povinnou tělesnou výchovu, zimní výcvikový kurz a letní výcvikový kurz v prvních třech ročnících studia (bývalo to ve 2. ročníku studia).⁷⁷⁵

KTV Fakulty elektrotechnické, Karlovo náměstí 13, Praha 2

Vedoucí katedry: doc. Vladimír Šusta

Zástupce vedoucího: Bohumil Mareš

Sekretářka: Ludmila Mannová

Odborní asistenti: Jan Bayer, Vladimír Belfín, František Brousek, Čestmír Bulíř, Jan Filandr, dr. Jaromír Jon, dr. Milan Kotál, Jaroslav Kubíček, Antonín Kyndr, Jaroslava Marešová, dr. Karel Nedorost, Václav Otáhal, Čestmír Popelka, Jan Rosenfelder, Karel Vondráček, Vladimír Vytiska CSc., Markéta Zikmundová, dr. Josef Zlatníček,

Asistenti: Aleš Ludvík, Klára Minaříková

Katedra tělesné výchovy řídila výuku tělesné výchovy podle učebních plánů a předepsaných osnov a spolupracovala s fakultní sportovní organizací TJ. Zajišťovala povinnou tělesnou výchovu v prvních čtyřech ročnících studia, pro studenty 5. ročníku pak již jen nepovinnou TV. Dva povinné výcvikové kurzy – zimní a letní byly vypsány ve 2. ročníku studia.⁷⁷⁶

KTV Fakulty strojní, Praha 2, Horská 4,⁷⁷⁷

Vedoucí katedry: doc. PhDr. Zdeněk Závodský, CSc.

Sekretářka: Květa Malá

Docent: doc. PhDr. Ing. Karel Kozel, CSc.

Odborní asistenti: Josef Babický, prom. těl. ped.; Vlasta Belfínová, prom. ped.; Jaroslav Bor, prom. těl. ped.; Vladimír Březina, prom. ped.; PaedDr. Jiří Horešovský; PaedDr. Jan Chleboun, Ivo Končelík, prom. těl. ped.; Petr Král; Václav Krafek, prom. ped.; Josef Kříž, prom. ped.; PhDr. Ivo Kunz, CSc.; Radka Matoulková, prom. těl. ped.; PaedDr. Jiří Mráček; Petr Musil, prom. ped.; Josef Novák, prom. ped.; PhDr. Milan Paulas; Ivan Pavlík, prom. ped.; PaedDr. Vladimír Pešta; Vladimír Suchý, prom. ped.; PaedDr. Jiří Tesařík; Dagmar Volbrechtová, prom. těl. ped.

⁷⁷⁴ *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 1988/89*. Praha: ČVUT, 1988. s. 26.

⁷⁷⁵ *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 1989/90*. Praha: ČVUT, 1989. s. 85–88.

Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem, CSc.

⁷⁷⁶ *Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1988/89*. Praha: ČVUT, 1988. s. 57–66.

⁷⁷⁷ V tomto případě se jedná o školní rok 1985/86, neboť další programy výuky FS v Archivu ČVUT chybí.

Vědecký pracovník: doc. Gustav Šorm

Katedra zajišťovala semestrální výuku tělesné výchovy, letní a zimní výcvikové kurzy v rozsahu stanoveném učebním plánem. Úzce spolupracovala s vysokoškolskou tělovýchovnou jednotou Technika Praha strojní na úseku nepovinné tělesné výchovy a zájmové činnosti. Vědecká činnost byla zaměřena především na výzkum a sledování tělesné výkonnosti studentů vysokých škol a na otázky teorie a metodiky tělesné výchovy.

Povinnou tělesnou výchovu katedra zajišťovala v prvních třech ročnících studia. Povinný letní výcvikový kurz byl v programu 1. ročníku, zimní výcvikový kurz v programu 2. ročníku.⁷⁷⁸

2.4.4 Celorepublikové spartakiády

Celorepubliková československá spartakiáda, jakožto pokračovatelka tělocvičné tradice sokolských sletů s ideovým podtextem směřujícím k propagaci komunismu, se konala od roku 1955 vždy jednou za pět let až do roku 1990.⁷⁷⁹ Nácvik skladeb československé spartakiády a následná vystoupení na veřejných akcích byly dalším, většinou nepopulárním úkolem pro pracovníky KTV a studenty v povinném předmětu tělesná výchova.

Povinnost nacvičit spartakiádní skladbu byla před asistenty KTV a jejich studenty postavena již při I. CS v roce 1955. Jak usilovnou práci byly KTV nuceny při nácviku a vystoupeních vyvinout, vystihuje ve své zprávě G. Šorm: „Katedra tělesné výchovy zajistila nácvik celé skladby mužů i žen, provedla prověrky nácviku, podporovala agitaci a nábor účasti, účastnila se obvodní i krajské spartakiády, provádí 2x denně /ráno i večer/ opakování společných cvičení se studenty ve zkouškovém období, připravovala statistiky a další úkoly, jak o nich byly zprávy v pravidelných měsíčních hlášeníh.“⁷⁸⁰ ČVUT se nakonec po různých peripetiích na I. CS v roce 1955 představilo v nácviku a ve vystoupeních skladeb mužů a žen ROH s počtem studentů jednotlivých fakult, které jsou uvedeny v tabulce.⁷⁸¹

Tabulka č. 24 – Počty studentů ČVUT na I. CS

Fakulta	Nacvičovali		Vystupovali	
	muži	ženy	muži	ženy
FISv	827	152	152	18
FSi	1050	0	212	0
FEL	807	71	140	0
FSE	194	0	50	0

Vysokoškolští tělovýchovní pracovníci, očekávající podle svých zkušeností z I. CS při nácviku mnoho hodin usilovné cvičitelské a organizační práce, si již před nácvikem na II. CS v roce 1958–1959 vymínili na ministerstvu zvýšení povinných hodin tělesné výchovy u posluchačů I. a II. ročníku na 3 týdně. Jako logický důvod udávali právě cílevědomý nácvik na CS.⁷⁸²

Do programu II. CS v roce 1960 byly zařazeny i další podpůrné akce. Zimním příspěvkem vysokoškoláků k II. CS (a zároveň k 15. výročí osvobození Československa Sovětským svazem) byl Dálkový pochod vysokoškoláků na Duklu. Záštitu měl sám ministr dr. František Kahuda.

⁷⁷⁸ *Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1989/90*. Praha: ČVUT, 1989. s. 143–147.

Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1985/86. Praha: ČVUT, 1985. s. 33.

⁷⁷⁹ Srovnej [cit. 2011-12-01]. Dostupné z: <http://www.edejiny.cz/1955-spartakiada/>.

⁷⁸⁰ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Výroční zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1954/55.

⁷⁸¹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, MŠ k Rektorátu ČVUT pod č. j. 23687/55 C – I/I ze dne 22. 4. 1955.

⁷⁸² TAMTÉŽ, Fond Rektorát č. 17, 1958–1960, Agenda prorektora Brabce, KTV, vedoucí tří KTV ČVUT k prorektorovi Brabce pod č. j. 518/59 ze dne 6. června 1959.

TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, prorektor F. Kysela na MŠK pod č. j. 10.169/I/58 ze dne 20. listopadu 1958.

Dálkové poselství se uskutečnilo ve dnech 1. až 25. února 1960, když z vysokoškolských měst vyjely lyžařské oddíly, aby po nepřetržité jízdě (někdy pochodu) se sešly v předvečer Dne vítězství ve Svidníku a společně pak v poslední etapě dorazily do cíle své cesty na Dukelský průsmyk k pietnímu aktu.⁷⁸³ Další významnou složkou v pořadu II. CS byl celostátní turistický sraz ve Stromovce jak při dnech mládeže, tak i v hlavních dnech a také sportovní přebory VŠ a sportovní soutěže ČSTV.⁷⁸⁴

O tom, jak rozsáhlou, doslova megalomanskou akcí byla každá CS, ukáží na příkladu II. CS, o které se dochovalo mnoho záznamů včetně jejího hodnocení všemi třemi vedoucími KTV na ČVUT. Je samozřejmé, že do celé dlouhodobé akce se zapojili všichni pedagogové KTV, další pracovníci fakult a mnoho stovek studentů především I. a II. ročníku.

Číselný přehled o činnosti KTV FEL (je nejpodrobnější, situace na ostatních KTV byla velice podobná).

a) *Nácvik:* 1958/59 celý I. ročník cvičení s tyčí
1959/60 celý I. ročník cvičení s plnými míči, celý II. ročník cvičení s tyčí, vyspělí cvičenci z vyšších ročníků (plné míče, skladba Mláď republiky)

Počty zúčastněných studentů v následující tabulce:

Tabulka č. 25 – Počty studentů FEL ČVUT na nácviku pro II. CS⁷⁸⁵

Skladba	Praha		Poděbrady		celkem		
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	všech
Za vítězstvím	234	0	160	0	394	0	
S plnými míči	172	0	50	0	222	0	
Mláď republiky	34	35	28	0	62	35	
Celkem					678	35	713

b) *Účast na vystoupeních*

Obvodní spartakiáda na Praze 2, Vyšehradě (1959) – 230 studentů a 15 asistentů KTV (tyče).

Okresní spartakiáda v Poděbradech (1959) – 155 studentů, 6 asistentů (tyče).

Oblastní spartakiáda na Strahově 28. a 29. 5. 1960 – 207 studentů s tyčemi, 153 s plnými míči, 19 studentů Mláď republiky, 15 asistentů.

Krajská spartakiáda v Poděbradech 5. 6. 1960 – 130 studentů s tyčemi, 45 studentů s plnými míči, 8 asistentů.

Na II. CS na Strahově ve dnech mládeže a znovu ve dnech dospělých – 337 studentů s tyčemi, 198 studentů s plnými míči, 53 mužů Mláď republiky, 24 žen Mláď republiky, 20 asistentů KTV – celkem 632 účastníků, což je téměř 80 % všech zdravých studentů I. a II. ročníku.

c) *Další účast*

Mimo KTV nacvičovali a účastnili se II. CS v jiných skladbách další studenti. Bylo to: Mláď, krása, síla (skladba dorostenců) – 112 studentů; Svazarm I. – 41 studentů; Za vítězstvím (muži tyče) – 19 studentů; Zapalte ohně (vyspělý dorost) – 14 studentů; Radostné mláď (dorostenky) – 9 studentů; Píseň rodné země (lidová umělecká tvořivost) – 7 studentů; Plné míče (vyspělí muži) – 3 studenti; Rozsévačka (ženy) – 1 studentka; celkem tedy ještě 206 cvičenců – studentů.

⁷⁸³ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, MŠK k Rektorátu ČVUT pod č. j. 58.559/59 III/1. ze dne 24. prosince 1959.

⁷⁸⁴ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, V. Levý – Hodnocení účasti na II. CS.

⁷⁸⁵ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS (k přípisu MŠK 22273/60 – III/1 ze dne 16. 6. 1960).

Samostatné vystoupení vysokých škol na Večerech družby – celkem 53 studentů a 24 studentek.

Kromě vlastního cvičení se do II. CS zapojili i další studenti a zaměstnanci:

232 studentů bylo zapojeno v různých službách; 73 jako průvodci hostů, cizinců a jako tlumočníci; 44 jako informátoři; 38 jako pořadatelé, 77 v hospodářském odboru. 16 odborníků z FEL obsluhovalo na Strahově radiotechnické zařízení; proděkan Slavík se 6 kolegy zajišťoval na Strahově akustičnost prostoru. Na výzkumu II. CS, který organizovala Vědecká rada ČSTV, se podílelo navíc 6 pracovníků KTV.⁷⁸⁶

d) *Hodnocení skladeb vedoucími KTV*

„Za vítězstvím“ (cvičení mužů s tyčemi) – skladba byla příliš dlouhá, po pohybové stránce ne příliš šťastná, na paměť velice náročná, některé motivy se v obměnách opakovaly, hudební doprovod v některých částech málo výrazný. Její přínos po stránce zdravotní, pohybové a výkonnostní byl minimální a nesnese srovnání s požadavky osnov tělesné výchovy na vysokých školách. Nedovedla ve studentech vyvolat kladný emocionální vztah ani uspokojit touhu mladého člověka po intenzivním, přirozeném pohybu.⁷⁸⁷

„Cvičení s plnými míči“ (pro vyspělé muže) – skladba by byla při menších úpravách (s vypuštěním obtížných cviků) velice vhodná pro hromadné vystoupení všech studentů VŠ. Byla po fyziologické i pohybové stránce hodnotná, měla dobrou hudbu a studenti ji proto cvičili s větším zájmem než skladbu s tyčemi.⁷⁸⁸

„Mládí republiky“ (pro vyspělé studenty VŠ) – skladba byla po fyziologické stránce velmi hodnotná a dávala studentům možnost získat mnoho nových pohybových návyků. Přestože skladba měla úspěch, je nutno vidět, že to bylo dosaženo jen nezměrným úsilím jak studentů, tak nacvičujících asistentů. Nesla s sebou riziko vážných úrazů, jež se leckde staly.⁷⁸⁹

e) *Spolupráce s ostatními složkami školy* byla většinou vzorná. Vedení školy vycházelo vstříc všem potřebám nácviku. Revoluční odborové hnutí poskytlo příspěvek všem studentům na zakoupení úborů. Selhala pouze spolupráce s Československým svazem mládeže, když nevykonával své úkoly v přesvědčování studentů, v závazkové akci ani v politicko-výchovné práci. Každý úkol se vždy vrátil zpět na KTV jako nevykonaný.⁷⁹⁰ O spolupráci s VŠTJ Slavií bylo těžko mluvit, neboť žádná nebyla.

f) *Poměr studentů ke cvičení* nebyl zpočátku nejlepší, postupem času a po nábořech se zlepšil, nakonec byl dobrý. Některé studenty nakonec i mrzelo, že nemohli cvičit pro nedostatek místa.⁷⁹¹ Nejspíše byli všichni studenti k účasti přesvědčeni mnoha náborovými akcemi. Na FISv mluví dokonce o naprosté dobrovolnosti studentů. I přes všechny dílčí nezdary II. CS 90 % studentů v dotazníkové akci odpovědělo, že by chtěli na příští spartakiádu opět nacvičovat.⁷⁹²

g) *Uznání práce*. KTV splnily své náročné úkoly. Projevilo se to zvyšujícími požadavky ze strany ČSTV na počty cvičících studentů ČVUT na spartakiádních vystoupeních, což bylo zapříčiněno nedostatečnou kvalitou cvičitelské práce v různých tělovýchovných jednotách. Byl také vyvíjen tlak, aby naši studenti byli zařazováni do cvičení v čele útvaru.⁷⁹³ Cvičení studentů ČVUT bylo oceněno diplomem a čestnou vlajkou ČSTV, navíc i písemným poděkováním Obvodního výboru ČSTV Prahy 2.⁷⁹⁴

⁷⁸⁶ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm-Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS (k přípisu MŠK 22273/60 – III/1 ze dne 16. 6. 1960).

⁷⁸⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, J. Doležal-Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS.

⁷⁸⁸ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm-Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS (k přípisu MŠK 22273/60 – III/1 ze dne 16. 6. 1960).

⁷⁸⁹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, V. Levý – Hodnocení účasti na II. CS.

⁷⁹⁰ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, J. Doležal – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS.

⁷⁹¹ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, J. Doležal – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS.

⁷⁹² TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, V. Levý – Hodnocení účasti na II. CS.

⁷⁹³ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS (k přípisu MŠK 22273/60 – III/1 ze dne 16. 6. 1960).

⁷⁹⁴ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, OV ČSTV k Rektorátu ČVUT pod č. j. 384/59 ze dne 23. září 1959.

h) *Práce všech asistentů KTV* byla přímo hektická a nedá se pro nedostatek místa vyjmenovat. Jen pro příklad však uvedu spartakiádní pracovní vytížení dvou z nich (není zcela jisté, že těch nejpracovitějších).

Josef Doležal – na práci kolem II. CS zapojen po dobu 2 let, stálý člen ústředního cvičitelského sboru mužů při ČSTV, pravidelné porady 1x/14 dní a 1x/14 dní cvičení sboru, místopředseda vytyčovací komise II. CS od září 1958, pravidelné porady o způsobu a organizaci vytyčení, od září 1959 pravidelně 1x/14 dní, od začátku dubna 1960 na Strahově stále a denně, od 1. června na Strahově bydlel.⁷⁹⁵

Miroslav Křeček – odpovídal za přípravu II. CS v Poděbradech, nacvičoval skladbu s plnými míči a Mládí republiky, kontroloval nácvik skladby tyčí, řídil dílčí úkoly spartakiádních příprav v Poděbradech, člen okresního a krajského náčelnictva ČSTV, krajský rozhodčí při prověrkách, řídil celé vystoupení mužů s plnými míči na krajské spartakiádě, na Večerech družby vedl jeden celek a byl členem širší technické a organizační komise.⁷⁹⁶

Na doplnění je třeba ještě vyzdvihnout spoluautorství skladby „Svazarmovci připraveni“ asistenta KTV FEL Františka Brouska, které velice ocenil i rektor ČVUT prof. Brabec.⁷⁹⁷

Na III. CS v roce 1965 byli ještě vysokoškoláci zařazení do skladeb pod hlavičkou Základní a rekreační tělesné výchovy (ZRTV). V roce 1970 se IV. CS nakonec pod vlivem politických událostí nekonala. V dalších celostátních spartakiádách – v letech 1975, 1980 a 1985 – již vystupovala vysokoškolská mládež ve svých samostatných skladbách, které sestavili především vysokoškolští pedagogové. Na autorství vysokoškolské skladby pro 5 184 cvičících v roce 1985 se podílela také odb. asistentka Alena Strnadová z KTV FSv ČVUT.⁷⁹⁸

2.4.5 Vědecko-výzkumná činnost

Také v oblasti vědecké činnosti se stal rok 1952 důležitým mezníkem. Usnesení strany⁷⁹⁹ a vlády z 10. listopadu a 2. prosince 1952 a zákon o organizaci tělesné výchovy a sportu ze dne 12. 12. 1952 č. 71 Sb. znamenaly novou etapu ve vývoji tělesné výchovy. Na základě těchto dokumentů došlo vedle jiných zásadních změn (např. založení Výzkumného ústavu tělovýchovného a Státního muzea československé tělesné výchovy a sportu) k uplatňování tendence vytvářet na poli tělesné výchovy instituce vedoucí k rozvoji vědecké a výzkumné činnosti. V dalším roce 1953 byla ustanovena Vědecko-metodická rada, později Vědecká rada Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport při vládě Československé republiky, začal vycházet vědecko-metodický časopis *Teorie a praxe tělesné výchovy a sportu*.⁸⁰⁰

Zatímco dříve na bývalých Ústavech pro tělesnou výchovu na vysokých školách byla vědecká činnost u pracovníků řídkým zjevem, nyní od roku 1952 byla vědecko-výzkumná činnost postavena mezi hlavní úkoly pro všechny členy kateder tělesné výchovy. Začátky však nebyly nikterak příznivé, a tudíž ani rychlé. Souviselo to s logickými obtížemi začátků práce na jednotlivých katedrách, když hledaly vhodné prostory pro svou práci, musely zajišťovat tělesnou výchovu pro značný počet vysokoškoláků, zajišťovat zimní a letní kurzy, přednášet teorii tělesné výchovy, zavádět zvláštní a fakultativní tělesnou výchovu, později ještě organizovat odznak zdatnosti, oblastní přebory, univerziádu a spartakiádu.⁸⁰¹

Zpočátku většinou nebylo na katedrách mnoho zkušeností s podobnou činností,⁸⁰² proto při nejlepší vůli mnoho ze skutečné vědecké a výzkumné práce zůstalo pro zmíněné potíže spíše jen v plánech činnosti. Častým jevem bylo zjištění, že konečné termíny výzkumných úkolů se

⁷⁹⁵ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, J. Doležal – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS.

⁷⁹⁶ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm – Hodnocení účasti vysokých škol na II. CS (k přípisu MŠK 22273/60 – III/1 ze dne 16. 6. 1960).

⁷⁹⁷ TAMTÉŽ, Fond 47, FEL, 1960–1974, Katedra tělesné výchovy, Zápis ze 6. porady ze dne 14. 11. 1960.

⁷⁹⁸ *100 let českého vysokoškolského sportu*. Praha: Olympia, 2010. s. 57. ISBN 978-80-7376-248-3.

⁷⁹⁹ Myslí se tím Komunistická strana Československa.

⁸⁰⁰ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 5–6.

⁸⁰¹ TÝŽ. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 5–9.

⁸⁰² Vědeckou hodnost docenta měl v roce 1952 jediný vedoucí KTV – doc. RNDr. Vladimír Hanák.

stále odsunovaly nebo že vědecké úkoly bez ukončení a beze stopy z činnosti katedry mizely. Postupně však byly zaznamenány první úspěchy. První pracovník z KTV byl do externí aspirantury přijat v roce 1955. Ve dnech 19. a 20. listopadu 1955 se na Právnické fakultě Univerzity Karlovy konala konference „Vědecké základy sportovního tréninku,“ kde členové kateder tělesné výchovy přednesli 8 referátů a sdělení.⁸⁰³

Velmi významným krokem vpřed ve vědecké činnosti na katedrách bylo vydávání *Tělovýchovného sborníku*, když jeho první číslo vyšlo v roce 1956. Funkci předsedy redakční rady vykonával po dlouhý čas doc. Gustav Šorm z KTV FEL.⁸⁰⁴ Do prvního čísla bylo přihlášeno více jak 60 prací, z nichž redakční rada vybrala jen 22 nejlepších. Do druhého čísla bylo zařazeno 25 z celkového počtu 45 došlých prací z 18 tělovýchovných kateder. V devíti prvních číslech *Tělovýchovného sborníku*, který mimo roku 1962 vycházel každoročně, bylo celkem publikováno na 150 prací. Řada členů kateder zde již publikovala výstupy ze svých kandidátských a habilitačních prací. Z popudu ministerstva školství se připravovala dokumentace publikační činnosti všech členů KTV a KTVTL, jejíž podklady se posílaly V. Levému na KTV FSv ČVUT.⁸⁰⁵ Roku 1957 se oslavovalo 250. výročí založení ČVUT, při té příležitosti se uskutečnila i vědecká konference kateder tělesné výchovy ČVUT. Jejich členové zde přednesli 13 referátů a sdělení, jež měly odezvu ve 46 diskusních příspěvcích. Této konference se zúčastnilo 90 tělovýchovných odborníků z 25 pracovišť z celé republiky.⁸⁰⁶ Úroveň této vědecké konference se setkala s kladnou odezvou v tělovýchovných kruzích, např. od kateder tělesné výchovy Karlovy univerzity, „a to jak pro její průkopnický charakter, tak i pro bohatý obsah.“ V části teorie tělesné výchovy byly nejvíce oceněny příspěvky doc. Gustava Šorma „Dr. M. Tyrš na vysoké škole technické v Praze“ a J. Pršaly „Strach při jednotlivých fázích skoku na lyžích.“ V metodické části pak práce kolektivu Štěpnička, Svoboda, Lomíček „Držení těla u vrcholných hráčů odbíjené“ a příspěvek M. Nováka a Ing. Kafky „Stanovení nejvhodnějšího úhlu, který má svírat rovina listu pádla s osou lodi.“⁸⁰⁷ Druhou konferenci pak členové kateder tělesné výchovy na ČVUT zorganizovali v roce 1960, těsně před II. celostátní spartakiádou.⁸⁰⁸ Vystoupilo v ní se svými odbornými příspěvky trvajících mezi 10 až 20 minutami celkem 22 členů všech tří KTV ČVUT.⁸⁰⁹

Směrnicemi o habilitačním a konkursním řízení s platností od 1. 1. 1957 a později ještě od 1. 9. 1958 byl před každého asistenta postaven úkol, aby se do 12 let habilitoval. Ještě před tím měl obhájit do 9 let kandidátskou disertační práci a složit předepsané zkoušky. Těmito novými předpisy se plně změnilo pojetí odborné asistentury, když hlavním úkolem se nyní stala vědecká práce a příprava na docenturu. Při striktním dodržení těchto zásad by to však znamenalo, že do roku 1970 by se jen z kateder tělesné výchovy habilitovalo na 300 odborných asistentů.⁸¹⁰ Jen z těchto čísel se dá usuzovat, že tento cíl nikdy nebyl splněn. Na celostátní konferenci o tělesné výchově na vysokých školách ve Smolenicích v roce 1959 byl vytýčen plán perspektivního rozvoje. Ten se zabýval zvyšováním vědecké kvalifikace, postavením profesorů a docentů do čela kateder a stanovil požadavek, aby do roku 1965 na každé KTV byl nejméně jeden docent a z učitelů nejméně jedna čtvrtina kandidátů věd. V roce 1965 však bylo konstatováno, že více než

⁸⁰³ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 8, 18.

⁸⁰⁴ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, ministerstvo školství k Rektorátu ČVUT pod č. j. 76267/55 – C II/2 ze dne 5. 11. 1955.

⁸⁰⁵ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, ministerstvo školství k Rektorátu ČVUT pod č. j. 76267/55 – C II/2 ze dne 5. 11. 1955.

⁸⁰⁶ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 10–11.

⁸⁰⁷ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, KTV – různé, A. Čáp k Rektorátu ČVUT pod č. j. 303/57 ze dne 15. dubna 1957.

⁸⁰⁸ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 10–11.

⁸⁰⁹ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, G. Šorm na Rektorát ČVUT pod č. j. 275/60 ze dne 26. dubna 1960.

⁸¹⁰ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 9.

jedna čtvrtina KTV je doposud vedena pracovníkem bez vědecké kvalifikace a titulu. Druhý požadavek hovořící o obhájení kandidátské práce čtvrtinou všech asistentů KTV by měl být dosažen se zpožděním asi 3–5 let.⁸¹¹

Na 7. poradě Sdružení KTV na ČVUT byl přijat plán vydání tělovýchovných skript, které připravovaly pověřené kolektivy asistentů. Vycházelo se ze stavu, kdy již byla vydána skripta Zimní výcvikový kurz a před vydáním byla skripta Letní výcvikový kurz a Kanoistika.

Plán obsahoval následující zadání:

- 1962: Zimní výcvikový kurz, II. vydání (doplněné), 120 stran, 1 500 výtisků
Plavání pro I.–II. ročník (základní výcvik), 100 stran, 1 000 výtisků
Tělesná výchova na VŠ, pro I. ročník, 80 stran, 1 500 výtisků
- 1963: Turistika (pro výběrové oddělení), 100 stran, 500 výtisků
- 1964: Sportovní trénink (pro výběrové oddělení), 100 stran, 500 výtisků
Letní výcvikový kurz, II. vydání, 120 stran, 500 výtisků
- 1965: Tělesná výchova na VŠ, II. vydání, 60–80 stran, 1 500 výtisků
Zimní výcvikový kurz – učebnice, 150 stran, 1 500–2 000 výtisků⁸¹²

Na katedrách tělesné výchovy ČVUT bylo do externí aspirantury v letním semestru školního roku 1964/65 přihlášeno 16 asistentů. Někteří další pak splňovali vyhlášku č. 200/1959, která udělovala výjimku starším a zkušeným pracovníkům s tím, že mohli předkládat kandidátskou práci přímo a skládat předepsané zkoušky bez školitele.⁸¹³

Nejvýznamnější práce členů kateder tělesné výchovy na ČVUT

Jan Bém (KTV Vysoké školy dopravní v Praze – roku 1963 přešel na ČVUT⁸¹⁴)

Název habilitační práce: Význam didaktického principu názornosti a využití názorných vyučovacích pomůcek v tělesné výchově na vysoké škole – obhájena 27. 6. 1960; 225 stran, 55 fotografií, 5 tabulek, 77 citací literatury; oponenti prof. J. Libenský, doc. dr. J. Chovan⁸¹⁵

Josef Doležal (KTV Fakulty strojní ČVUT)

Název habilitační práce: Rozbor skoku dalekého se zvláštním zřetelem k rychlosti rozběhu – obhájena 26. 9. 1963; 129 stran, ilustrace, 43 citací literatury; oponenti doc. dr. R. Žáček, A. Novák⁸¹⁶

Vilém Hohler (KTV Fakulty strojní ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: O kráse tělesných cvičení (příspěvek k estetice pohybu) – obhájena 11. 2. 1965; 173 stran, 124 citací literatury; oponenti prof. L. Serbus, doc. dr. J. Volek⁸¹⁷

Jindřich Kobrsek (KTV Fakulty strojní ČVUT)

Název habilitační práce: Základní tělesná výchova v 1. ročníku vysokých škol, pokus o stanovení fyziologické křivky – obhájena 18. 10. 1962; 146 stran, 28 stran příloh a grafů, 76 citací literatury; oponenti: prof. MUDr. J. Král, doc. dr. R. Žáček⁸¹⁸

⁸¹¹ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 15, 21.

⁸¹² AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV1958–1960, Sdružení kateder, d) tělesné výchovy, Zápis ze 7. porady Sdružení KTV na ČVUT ze dne 1. března 1961.

⁸¹³ ŠORM, Gustav. Vývoj vědecké činnosti na katedrách tělesné výchovy a katedrách tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR v letech 1952–1965. In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 18.

⁸¹⁴ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸¹⁵ ŠORM, Gustav a Miloslava WAITOVÁ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 24–25.

⁸¹⁶ ŠORM, Gustav a Miloslava WAITOVÁ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 26.

⁸¹⁷ TITÍŽ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 28.

⁸¹⁸ TITÍŽ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR

Evžen Rendl (KTV Fakulty strojní ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Včasnost, rychlost a přesnost pohybových reakcí v odbíjené – obhájena 4. 3. 1965; 182 stran, ilustrace, 193 citací literatury; oponenti: prof. dr. Vl. Hanák, doc. J. Kozák⁸¹⁹

Bohumil Svoboda (KTV Fakulty elektrotechnické ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Výchova volních vlastností v košíkové u mládeže (15–17leté) – obhájena 1. 12. 1960; 220 stran, 11 stran příloh, 149 citací literatury; oponenti: prof. J. Libenský, doc. dr. A. M. Dostál⁸²⁰

Jiří Štěpnička (KTV Fakulty strojní ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Prevence vadného držení těla jako součást pedagogického procesu – obhájena 11. 5. 1961; 224 stran, ilustrace, 106 citací literatury; oponenti: prof. MUDr. M. Jaroš, doc. J. Štancel

Název habilitační práce: Prevence vadného držení těla pracovníků ve strojírenství – obhájena 21. 3. 1963; 168 stran, ilustrace, 94 citací literatury; oponenti: prof. L. Serbus, prof. dr. R. Žáček⁸²¹

Zdeněk Valášek (KTV Fakulty stavební ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: K některým otázkám využití sociometrie jako diagnostické metody zjišťování charakteru a úrovně skupinového klimatu vrcholových ženských volejbalových družstev – obhájena v roce 1978; 229 stran, 13 obrázků, 61 tabulek, 343 citací literatury; oponenti: prof. PhDr. Jiří Kobrle, CSc.; doc. PhDr. Oldřich Mikšík, CSc.; doc. František Stibitz.⁸²²

Jiří Drnek (KTV Fakulty stavební ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Činnost učitele v procesu didaktické interakce v hodinách tělesné výchovy na vysoké škole – obhájena 3. 4. 1985; 164 stran, 8 příloh, 126 citací literatury; oponenti: prof. PhDr. Jaroslav Bogdál, CSc., doc. PhDr. Bohumil Svoboda, CSc.⁸²³

Vladana Botlíková (KTV Fakulty elektrotechnické ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Systém zvláštní tělesné výchovy na středních školách a faktory ovlivňující jeho funkci a rozvoj – obhájena na podzim 1987; 113 stran, 27 tabulek, 18 grafů, 167 citací literatury; oponenti: prof. MUDr. J. Linc.⁸²⁴

Vladimír Machač (KTV Fakulty stavební ČVUT)

Název kandidátské disertační práce: Využití interakčních metod při výzkumu sociálního klimatu družstva basketbalu mužů – obhájena 27. 6. 1991; 147 stran, 54 tabulek a grafů, 14 obrázků, 130 citací literatury; oponenti: prof. PhDr. Luboš Dobrý, CSc., prof. PhDr. František Man, CSc.⁸²⁵

Především na základě výpovědí pamětníků dosáhli vědeckých titulů v tomto období i další členové kateder tělesné výchovy na ČVUT. Byli to: Vladimír Vytiska, Gustav Šorm, Zdeněk

(1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 31.

⁸¹⁹ ŠORM, Gustav a Miloslava WAITOVÁ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 36–37.

⁸²⁰ TITÍŽ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 39.

B. Svoboda později přešel na FTVS UK, kde vyučoval předmět Pedagogika sportu a dosáhl zde profesury.

⁸²¹ TITÍŽ. Bibliografický přehled s anotacemi obhájených vědeckých prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách v ČSSR (1957–1965). In: *Tělovýchovný sborník č. 9*, Praha: SPN, 1966. s. 39–40.

J. Štěpnička později přešel na FTVS UK, kde spoluzakládal a vyučoval předmět Antropomotorika.

⁸²² Archiv dr. Valáška, Disertační práce.

⁸²³ Archiv doc. PaedDr. Jiřího Drnka, CSc.

⁸²⁴ Archiv PaedDr. Vladany Botlíkové, CSc.

⁸²⁵ MACHAČ, Vladimír. Využití interakčních metod při výzkumu sociálního klimatu družstva basketbalu mužů. Kandidátská práce, Praha: FTVS UK, 1991. s. 147.

Do vědecké aspirantury byl dr. V. Machač přijat v polovině osmdesátých let minulého století.

Závodský, Karel Kozel, Ivo Kunz, Jaroslav Žalský a Jaroslav Schmid. Bližší informace o jejich disertačních pracích se nepodařilo odhalit.

Někteří členové kateder tělesné výchovy na ČVUT se podíleli i na státních či resortních výzkumných úkolech. Jednalo se především o Gustava Šorma a Jana Béma, po kterých jsou v archivech dohledatelné jejich práce.

Doc. Gustav Šorm (KTV Fakulta strojní ČVUT)

Během svého působení na KTV Fakulty strojní ČVUT byl kromě další publikační činnosti především vedoucím a koordinátorem třech velkých celostátních výzkumů týkajících se zejména pohybové výkonnosti vysokoškoláků celé republiky. První celostátní výzkum zaštiťoval již v roce 1965,⁸²⁶ kdy se jej zúčastnilo celkem až skoro 20 000 vysokoškolských studentů.⁸²⁷ Druhý celostátní výzkum pod jeho vedením proběhl roku 1972, kdy se jej zúčastnilo 4 378 mužů a 1 392 žen.⁸²⁸ Kvůli rozsahu této práce se budu podrobněji věnovat jen třetímu celostátnímu výzkumu RS II – 06/05 Ministerstva školství ČSR, který spolu s doc. dr. Zdeňkem Závodským Gustav Šorm znovu koordinoval.⁸²⁹

Komplexní víceoborový výzkum byl proveden s menším souborem než dřívější dva výzkumy, ale nyní na reprezentativním souboru, když se při jeho výběru přihlíželo také na regionální hledisko a na začlenění všech typů studia. Soubor mužů a žen byl vytvořen z 37 fakult, na nichž zajišťovalo tělesnou výchovu 27 KTV. Jednotlivé fakulty byly ve výzkumu zastoupeny 20–50 studenty, kteří byli zdraví, na vysokou školu nastoupili bezprostředně po skončení střední školy a nebyli sportovci – držiteli vyšších výkonnostních tříd s výjimkou III. výkonnostní třídy a výkonnostních tříd mládeže. Soubor tvořilo celkem 1 486 studentů, z toho 853 studentů a 633 studentek. Získávání informací bylo dosti náročné, neboť každá osoba absolvovala 54 měření, vyplňovala 5 dotazníků a odpovídala na 320 otázek. I přesto byl vztah studentů k výzkumu díky vysvětlení výzkumu a vhodné motivaci vesměs kladný, stejně jako u 143 učitelů, z toho 11 docentů kateder tělesné výchovy, kteří byli motivováni hlavně možností získat v krátkém čase velké množství informací.⁸³⁰

Tabulka č. 26 – Výzkum RS II/06 – 05 – výsledky somatometrie⁸³¹

Číslo	Ukazatel	Muži		Ženy	
		Ar. průměr	Směr. odch.	Ar. průměr	Směr. odch.
1.	Tělesná výška (cm)	178,90	6,05	166,87	5,80
2.	Tělesná hmota (kg)	72,13	8,37	60,39	7,00
3.	% tuku	13,40	4,68	23,19	4,72
4.	Aktivní tělesná hmota	62,36	6,51	46,32	5,28
5.	Obvod hrudníku (cm)	92,22	5,65	84,85	6,68
6.	Amplituda hrudníku (cm)	6,68	2,42	5,99	2,93
7.	Somatotyp – endomorf.	2,85	1,11	4,21	1,41
8.	Somatotyp – mezomorf.	4,26	1,28	3,72	1,30
9.	Somatotyp – ektomorf.	2,93	1,05	2,67	1,05

⁸²⁶ MĚKOTA, Karel, ŠORM, Gustav et al. Tělesná výkonnost studujících 1. ročníku československých vysokých škol 1965. In: *Tělovýchovný sborník*, Supplementum 2, Praha: SPN, 1972.

⁸²⁷ Pro vyhodnocení bylo vzato do úvahy celkem 16 631 vysokoškoláků, z toho 8 849 mužů a 7 782 žen.

⁸²⁸ ŠORM, Gustav a MICHALEC, Jiří. Celostátní měření fyzického stavu a výkonnosti studentů na vysokých školách v ČSSR. *Acta polytechnica*, 16, 1977. s. 65–71.

⁸²⁹ ŠORM, Gustav. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983. s. 1–20.

⁸³⁰ TÝŽ. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983. s. 5–8.

⁸³¹ TÝŽ. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983, Tabulka č. 4.

Tabulka č. 27 – Výzkum RS II/06 – 05 – výsledky antropomotoriky⁸³²

Číslo	Ukazatel	Muži		Ženy	
		Ar. průměr	Směr. odch.	Ar. průměr	Směr. odch.
1.	Skok daleký z místa (cm)	231,55	19,62	184,89	19,33
2.	Běh na 50 m (sek.)	7,34	1,09	8,66	0,59
3.	Běh 12 minut (m)	2704,08	297,99	2085,12	280,87
4.	Běh 1500 a 500 m (min.)	5:53,53	35,94	2:02,91	13,59
5.	Výdrž ve shybu (sek.)	59,37	20,60	28,32	17,70
6.	Shyby (ženy modif. – n)	6,75	3,58	15,61	9,07
7.	Sed – leh (n)	53,47	13,85	45,81	12,33
8.	Plavání 100 m (min.)	2:08,33	30,07	2:34,61	32,97
9.	Hloubka předklonu (cm)	57,64	7,40	63,47	5,80

Tabulka č. 28 – Srovnání 3 celostátních výzkumů – výsledky antropomotoriky – muži⁸³³

Muži	Počet	Skok dal. z místa	Běh na 50 m	Běh na 1500 m	Shyby	Plavání na 100 m
VŠ 1965	8849	222,9	–	05:54,0	5,8	–
VŠ 1972	4378	225,7	7,31	06:12,6	5,8	02:10,4
VŠ 1981	853	231,6	7,34	05:53,5	6,7	02:08,3

Tabulka č. 29 – Srovnání 3 celostátních výzkumů – výsledky antropomotoriky – ženy⁸³⁴

Ženy	Počet	Skok dal. z místa	Běh na 50 m	Běh na 500 m	Shyby modifik.	Plavání na 100 m
VŠ 1965	7782	169,9	–	02:10,1	10,6	–
VŠ 1972	1392	175,4	8,80	02:13,3	11,5	02:36,1
VŠ 1981	633	184,9	8,66	02:02,9	15,6	02:34,6

Doc. PhDr. Jan Bém (KTV Fakulty stavební ČVUT v Praze)

Také J. Bém byl v letech 1971–1975 aktivním řešitelem státního programu základního výzkumu VII-13-4 s názvem Tělesná výchova a pohybový režim jako základ ochrany zdraví obyvatelstva, jehož hlavním koordinátorem byl prof. MUDr. Václav Seliger, DrSc. z FTVS UK. Sám se podílel na řešení dílčího úkolu VII-13-4/61 b s názvem Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci. Výzkumný soubor tvořilo celkem 800 studentů, z toho 693 studentů a 107 studentek.⁸³⁵

Konkrétně se zde zabýval stupněm organizovanosti studentů ČVUT ubytovaných na strahovských kolejích v pohybové rekreaci ČSTV, Svazarmu a jiných institucí, získáním informací o formách, obsahu a frekvenci jejich cvičení v neorganizované pohybové rekreaci a jejich postoji k různým otázkám pohybové rekreace. Velice zajímavé výsledky ukázala dílčí kapitola na téma *jak studenti ovládají některé přirozené tělocvičné aktivity, které nevyžadují předchozí výcvik, nebo jsou vázané jen na znalost základní techniky*. Jízdu na kole pak ovládalo před třiceti lety „dobře“ 94 % studentů ČVUT; bez námahy uplavalo 100 m 87,7 % z nich;

⁸³² ŠORM, Gustav. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983, Tabulka č. 1.

⁸³³ TÝŽ. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983. s. 14.

⁸³⁴ TÝŽ. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983. s. 14.

⁸³⁵ BÉM, Jan. *Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci*. Závěrečná zpráva dílčího výzkumného úkolu č. VII.-13-4/61b. Praha: SvF ČVUT, 1975. s. 1–88.

58,4 % se domnívalo, že bruslí dobře, a 32,1 % jen trochu; lyžovat umělo 43,1 % a 49,1 % jen trochu. Tehdy se hlásilo k výkonnostním sportovcům 22,5 % studentů; 67,5 % studentů sportovalo rekreačně a 10 % nesportovalo vůbec. I pro srovnání s dnešními studenty jsou přínosné tehdejší výsledky zabývající se oblibou rekreačních tělocvičných aktivit: 1. lyžování – 19,7 % studentů; 2. táboření v přírodě – 9,6 %; 3. tenis – 8,9 %; 4. mototuristika – 8,5 %; 5. plavání – 7,9 %; 6. kopaná – 6,4 %; 7. vodní turistika – 6,0 %; 8. odbíjená – 5,9 %; 9. procházky a pěší výlety – 5,6 %; 10. jízda na kole – 3,6 %.⁸³⁶

Velkým přínosem této práce je fakt, že získaná data jsou srovnatelná s výsledky jiných souborů. Toho bude také později v této práci využito ke komparaci se studenty ČVUT z roku 2008.

Členové kateder tělesné výchovy ČVUT se podíleli také na odborné činnosti psaní dalších publikací a vědeckých článků, jejíž šíři není možno vzhledem k rozsahu této práce uvádět. Z nich cituji alespoň ty nejznámější:

dr. Zdeněk Valášek – kapitoly v Metodických dopisech – K otázce nezbytnosti systémových přístupů v teorii i praxi sportovních her; Rozvíjení percepčních schopností mladých volejbalistů; Sociálně psychologické faktory vzniku a vývoje sportovního družstva.

Kapitoly v Učebních textech pro trenéry II. a III. třídy.

dr. Milan Kotál – kapitola v Metodickém dopisu – K hodnocení výkonnosti hráčů v průběhu utkání a v průběhu sezóny.⁸³⁷

dr. Jiří Tesařík – Metodické dopisy – Koncepce práce s družstvy mládeže v oddílech házené; Zásobník cvičení trenéra házené.

dr. Jiří Drnek – Metodický dopis – Sportovní příprava mládeže v moderní gymnastice;

dr. Zdeněk Závodský – monografie Lední hokej mládeže.⁸³⁸

V osmdesátých letech minulého století se vědecká činnost odborných asistentů KTV na ČVUT dostala poněkud do ústraní. Ze strany ministerstva školství a následně i školských orgánů na ně již nebyl vyvíjen tak velký tlak jako v minulých letech. Výsledek požadavků z šedesátých let (stát se kandidátem věd do 9 let po nástupu na katedru a habilitovat se do 12 let svého pobytu na tělovýchovném vysokoškolském pracovišti) byl z tohoto pohledu velice striktní, neboť tento požadavek splnilo jen několik členů tělovýchovných kateder (viz seznam obhájených disertačních prací). Někteří z nich, ti nejvíce vědecky aktivní, pak ještě přešli pracovat na Fakultu tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Patřili mezi ně např. B. Svoboda a J. Štěpnička. Jaké byly důvody tohoto nesplněného úkolu z šedesátých let? Jednak již samotná kvalifikace asistentů, původně pro učitele středních škol, nevyžadovala teoretickou činnost. Většina z nich měla sklon k praktikismu, proto nejvíce inklinovali k prohlubování metodiky, která nejvíce s praxí souvisí. Navíc mimoškolní činnost vyžadovala takové nasazení a úsilí, že již nezbyvalo mnoho času ke studiu. Také schopnosti i potřebný zájem o vědecko-výzkumnou činnost měl malý počet asistentů.⁸³⁹

2.4.6 Sportovní úspěchy studentů ČVUT v Praze

V prvním roce činnosti KTV ČVUT ve šk. roce 1952/53 byly nejlepšími vrcholovými sportovci ČVUT vyhodnoceni:

Lehká atletika: Miloš Engl – kladivo – 56,94 m – reprezentant ČSR, 5. výkon v Evropě;
Milan Hon – 110 m přek. – 15,5 vt. – širší reprezentační družstvo;
Milan Pinka – skok daleký – 670 cm;
Josef Nepraš – vrh koulí – 14,00 m.
Hokej: Zdeněk Jeřábek (Kladno) – reprezentant ČSR

⁸³⁶ BÉM, Jan. *Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci*. Závěrečná zpráva dílčího výzkumného úkolu č. VII.-13-4/61b. Praha: SvF ČVUT, 1975. s. 15–25.

⁸³⁷ Archiv dr. Zdeňka Valáška.

⁸³⁸ Srovnej [cit. 2011-12-04]. Dostupné z: www.cstv.cz/jihlava/Textové%20dokumenty/Knihovna.xls.

⁸³⁹ Srovn.: ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojopis. s. 45.

Vodní pólo: Slavia technika (i se 3 asistenty KTV) – vítěz krajského přeboru DSO Slavia
Volejbal: Zdeněk Humhal – reprezentant ČSR
Basketbal: Zdeněk Rylich – reprezentant ČSR
Alena Kasová – reprezentant ČSR
Pavel Cingroš – člen mistrovského družstva ČSR⁸⁴⁰

Jak jsem již uvedl, od roku 1957 byly pro sportovně založené vysokoškoláky pořádány tzv. sportovní přebory vysokých škol. V letech, kdy se konaly světové univerziády FISU, byly od roku 1961 organizovány i československé univerziády. A jak se slušelo na největší technickou univerzitu v ČSR, její studenti byli úspěšní i v těchto soutěžích.⁸⁴¹

Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1957 se stali:
v atletice v běhu na 800 m J. Sniegoň (1:58,2 min.) a v hodu kladivem V. Vítek (47,17 m); v plavání na 200 m prsa L. Vít (2:48,8 min.) a družstvo basketbalistů ve složení Janovský, Norman, Tomášek, Hubka, Langer, Čech, Křížek, Štýbnar, Pikhart, Handlovský, Šťastný, Růžička.⁸⁴²

Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1958 se stali:
v atletice v běhu na 400 m Coufal (50,8 sek.), v běhu na 1500 m Sniegoň (4:08,4 min), ve skoku o tyči Trmal (402 cm) a v trojskoku Kulich (14,29 m).⁸⁴³

Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1959 se stali:
v atletice v běhu na 1500 m Sniegoň (4:12,6 min.), ve skoku o tyči Trmal (415 cm) a v trojskoku Kulich (znovu 14,29 m).

Akademickými mistry ČSSR⁸⁴⁴ – přeborníky vysokých škol pro rok 1960 se stali:
v atletice v běhu na 200 m Stejskal (22,4 sek.), ve skoku o tyči Trmal (410 cm), v trojskoku Habr (14,45 m) a v běhu na 800 m Vránová (2:30,8 sek.).⁸⁴⁵

Do olympijské přípravy čsl. národního basketbalového mužstva na OH v Římě v roce 1960 byli zařazeni také dva studenti ČVUT – Jaroslav Křivý z Fakulty strojní a Jiří Šťastný z Fakulty elektrotechnické.⁸⁴⁶

Na I. čsl. univerziádě v roce 1961 získali titul akademického mistra ČSSR:
Scheib – sjezdové lyžování – slalom
Vokatý – sjezdové lyžování – obří slalom⁸⁴⁷
Habr – atletika – trojskok – 14,70 m
Vítek – atletika – hod kladivem – 52,61 m
Šajch – plavání – 400 m volný způsob – 4:50,8 sekundy⁸⁴⁸

Akademickými mistry ČSSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1962 se stali:
v atletice v běhu na 200 m Stejskal (22,3 sek.), ve skoku o tyči Sojka (415 cm), v hodu kladivem Kraus (54,80 m), v běhu na 200 m Konířová (26,8 sek.) a v hodu oštěpem Valášková (41,08 m); v plavání na 200 m prsa Oberländer (2:45,0 sek.) a na 400 m volný způsob Šajch (4:47,0 sek.) a družstvo volejbalistů v sestavě Jakubec, Jon, Juda, Matušek, Medonos, Nosek, Pitter, Stiegler, Štěpánek, Švanda, Zenker, trenér Ivo Kunz.⁸⁴⁹

⁸⁴⁰ AČVUT, Fond Rektorát, 1953/Katedra tělesné výchovy, Výroční zpráva o činnosti KTV ČVUT Praha pro šk. rok 1952/53 pod č. j. 3916/53 ze dne 21. července 1953.

⁸⁴¹ Pro nedostatek materiálu nebude následující výčet sportovních úspěchů studentů ČVUT celkový; část z nich bude uvedena i v kapitole „Sportovní osobnosti tehdejší doby“.

⁸⁴² AČVUT, Fond Rektorát, 1957/58, MŠK k Rektorátu ČVUT pod č. j. 28.071/57 B I/I ze dne 11. července 1957
Čs. Univerziáda, Sportovní přebory vysokých škol 1965.

⁸⁴³ *Přebory vysokých škol 1958*, Praha: SPN. s. 29.

⁸⁴⁴ V roce 1960 byla přijata nová československá ústava, která mimo jiné změnila název státu na Československá socialistická republika. [cit. 2012-07-15]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%A11_socialistick%C3%A11_republika

⁸⁴⁵ *Čs. Univerziáda, Sportovní přebory vysokých škol 1965.*

⁸⁴⁶ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, MŠK k rektoru ČVUT pod č. j. 3912/60 – III/I ze dne 5. února 1960.

⁸⁴⁷ TAMTÉŽ, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, vedoucí KTV FEL G. Šorm na Rektorát ČVUT pod č. j. 102/61 ze dne 7. března 1961.

⁸⁴⁸ ZDVÍHAL, Josef. *Čs. Univerziáda 65*. Bratislava: Smena, 1965.

⁸⁴⁹ ČÁSLAVSKÝ, Peter et al. *Akademická mistrovství ČSSR 1962*. Bratislava: Západoslovenské tlačiarne, 1962.

Na II. čsl. univerziádě v roce 1963 získali titul akademického mistra ČSSR:

Scheib – sjezdové lyžování – slalom a sjezdová kombinace

Vokatý – sjezdové lyžování – sjezd

Švitek – atletika – hod kladivem – 53,35 m

Valášková – atletika – hod oštěpem – 44,58 m

Oberländer – plavání – 200 m prsa – 2:45,9 sekundy⁸⁵⁰

Akademickými mistry ČSSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1964 se stali:

v judu ve váze lehké Jákl František, ve váze těžké Povolný Vladimír a v absolutní soutěži

Hereitová Marie; v atletice v přespolním běhu k 17. listopadu Balšanek Vladimír (student dálkového studia FSv).⁸⁵¹

Na III. letní čsl. univerziádě v roce 1965 získali titul akademického mistra ČSSR:

Veselý – atletika – skok vysoký – 200 cm

Habr – atletika – desetiboj – 6 547 bodů

Karnovská – atletika – 200 m – 26,8 sekundy

Družstvo volejbalistů ČVUT⁸⁵²

Akademickými mistry ČSSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1966 se stali:

v judu ve váze absolutní Rychlý; ve vodním slalomu v C1 Štoček, v C2 Suchý K. a Suchý J., v C2 mix Koudela, Křížková.⁸⁵³

Rok 1967

Na mistrovství ČSSR ve vodním slalomu na Doubravce ve dnech 27.–28. května zvítězil pár Koudela – Křížková ve sjezdu C2 mix. V září na Mistrovství světa v moderním pětiboji ve Švédsku získal Kupka 7. místo.⁸⁵⁴

Na IV. letní čsl. univerziádě v roce 1967 získali titul akademického mistra ČSSR:

Sojka – atletika – skok o tyči – 440 cm

Očenášek – plavání – 200 m prsa – 2:42,5 min.⁸⁵⁵

1968

Na akademickém mistrovství ČSSR ve vodním slalomu i ve sjezdu zvítězil v mixu debilkánoi pár Koudela – Křížková. Pár Hancvencl – Fajtová skončil ve slalomu na 3. místě a ve sjezdu na 2. místě... Pavel Kupka se zúčastnil olympijských her v Mexiku v moderním pětiboji. Za nepříznivé situace obsadil 12. místo.⁸⁵⁶ ... Na akademickém mistrovství ČSSR v judu zvítězili ve váze do 63 kg Cvrček a ve váze do 73 kg František Jákl, na akademickém mistrovství v orientačním běhu Folprechtová a štafeta žen, na akademickém mistrovství ve sjezdu na divoké vodě pak v C2 Janoušek s Pollertem, v C2 mix Koudela, Křížková.⁸⁵⁷

1969

Na mistrovství republiky ve sjezdovém lyžování byl ve sjezdu Luboš Petřík druhý v první části ve Špindlerově Mlýně a ve druhé části na Chopku zvítězil... Na mistrovství ČSR v moderním trojboji, konaném ve dnech 18.–20. dubna, zvítězil Kupka před Pokorným a Steinbauerem. V soutěži družstev obě družstva fakulty stavební obsadila první dvě místa... Koudela s Křížkovou na C2 mix zvítězili na mistrovství republiky ve sjezdu na divoké vodě na

⁸⁵⁰ ZDVÍHAL, Josef. *Čs. Univerziáda 65*. Bratislava: Smena, 1965.

DOSTÁL, Emil. Boje o tituly akademických mistrů. *Atletika*, 1962, roč. 14, č. 7. s. 7.

⁸⁵¹ ZDVÍHAL, Josef. *Čs. Univerziáda 65*. Bratislava: Smena, 1965.

TÝŽ. *Akademická mistrovství ČSSR 64*. Bratislava: Smena, 1964.

ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸⁵² *Čs. Univerziáda, Sportovní přebory vysokých škol 1965*.

Od roku 1966 nebudou umístění studentů ČVUT na Akademických mistrovstvích a čsl. univerziádách kompletní, budou čerpany jen z *Kroniky KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT* a z neúplných výsledků univerziád.

⁸⁵³ ADAMÍRA, Jiří. *5. čsl. Univerziáda 1969*. Praha: Státní tiskárna, 1969.

⁸⁵⁴ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸⁵⁵ KLESLIOVÁ, Dana. *Ročenka 8. letní československé univerziády – Ostrava 1975*. Ostrava: MTZ, 1975, s. 46, 54.

⁸⁵⁶ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸⁵⁷ ADAMÍRA, Jiří. *5. čsl. Univerziáda 1969*. Praha: Státní tiskárna, 1969.

Lipně... Na mistrovství ČSR v moderním pětiboji ve dnech 5.–8. června zvítězil Kupka před Pokorným, v družstvech získala FSv první a třetí místo... Na mistrovství světa v moderním pětiboji v Budapešti obsadil Kupka 22. místo ze 46 startujících... Velmi úspěšně si vedli kanoisté na mistrovství světa v Bourg Saint Maurice ve Francii. Ve sjezdu C2 mix získal náš pár Koudela – Křížková bronzovou medaili. Ve sjezdovém závodě C2 mix hlídek získalo družstvo ČSSR stříbrnou medaili a ve slalomové hlídce dokonce zlatou medaili, včetně našeho páru.⁸⁵⁸

Na V. čsl. univerziádě v roce 1969 získali titul akademického mistra ČSSR:

Kubík – sjezdové lyžování – obří slalom

Sachnová – tenis – čtyřhra žen

Štafeta mužů v orientačním běhu (Junek, Lukavec, Uher).⁸⁵⁹

1970

Na mistrovství ČSR v moderním čtyřboji zvítězil Pokorný před Kupkou a Topinkou, v soutěži juniorů obsadil J. Stehlík 3. místo... Družstvo moderního pětibojce dosáhlo mistrovského titulu ČSR a na mistrovství ČSSR skončilo na 2. místě.⁸⁶⁰

*Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1970 se stali:*⁸⁶¹

v atletice v běhu na 1500 m Milan Sitnianský (3:53,8 min.), v hodu oštěpem Milan Drahoš (63,40 m); ve vodním slalomu v C2 Gregor, v C2 mix Prchal, v 3 x C1 Štoček, v 3 x C2 Dufek a Dajbých; ve sjezdu na divoké vodě v K1 Brus; v rychlostní kanoistice na C1 Vladimír Štoček, v C2 bratři Podlešákové; v alpském lyžování ve slalomu Jiří Kubík; v orientačním běhu Eva Folprechtová, štafeta žen (Kupcová, Lukavcová, Kučerová), štafeta mužů (Junek, Lukavec, Uher); v plavání na 400 m polohový závod Vladivoj Očenášek (5:25,9), v polohové štafetě na 4 x 100 m (Tichý, Očenášek, Beneš, Srb – 4:46,2), na 200 m polohový závod Marcela Návesníková (2:50,6); v házené družstvo mužů.⁸⁶²

1971

Na mistrovství ČSSR v moderním pětiboji obsadilo družstvo fakulty stavební 2. místo... Na mistrovství světa v Meranu ve vodním slalomu získali Jiří Koudela s Hanou Křížkovou zlaté medaile ve slalomu na mixové deblkanoi,⁸⁶³ ve sjezdovém závodě hlídek pak ještě bronzové medaile.⁸⁶⁴

Na VI. čsl. univerziádě v roce 1971 získali titul akademického mistra ČSSR:

Tulis M. – atletika – 200 m – 21,6 sek.

Folprechtová E. – orientační běh

Štafeta žen v orientačním běhu (Kučerová L., Dohnalová D., Folprechtová E.)

Holovský K., Hloušková Z. – vodní slalom – C2 mix, 3 x C2 mix, sjezd na div. vodě – C2 mix

Nový J., Žáček J. – vodní slalom – 3 x C2⁸⁶⁵

1972

Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1972 se stali:

v atletice v běhu na 400 m Štěpán Antalovský (49,4 sek.), na 400 m přek. Jaroslav Ryneš (55,5 sek.), ve skoku dalekém Boh. Vaníček (705 cm), v hodu diskem Zdeněk Dvořák (49,62 m), na 400 m Alena Karvánková (57,7 sek.); v badmintonu ve čtyřhře mužů Jan Berklaun, ve smíšené čtyřhře Jiří Mrázek; v judu ve váze do 80 kg Jan Dotřel; ve vodním slalomu C2 Nový s Žáčkem, v C2 mix Nový; ve sjezdu na divoké vodě v C2 Boháč; v běhu na lyžích na 15 a 30 km Zdeněk Böhm; v alpském lyžování ve slalomu a obřím slalomu Luboš Petřík; v orientačním běhu v

⁸⁵⁸ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Fakulta stavební 1963–1973. Praha: ČVUT, 1973. s. 13, 16.

Srovnej [cit. 2011-12-07]. Dostupné z:

[http://fr.wikipedia.org/wiki/Championnats_du_monde_de_descente_\(cano%C3%AB-kayak\)_1969](http://fr.wikipedia.org/wiki/Championnats_du_monde_de_descente_(cano%C3%AB-kayak)_1969).

⁸⁵⁹ ADAMÍRA, Jiří. *5. čsl. Universiada 1969*. Praha: Státní tiskárna, 1969.

⁸⁶⁰ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸⁶¹ Od začátku federativního uspořádání ČSSR v roce 1969 si VŠ přebory organizovala každá republika zvlášť.

⁸⁶² *XIV. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1970*. Praha: MŠ, 1970. s. 32.

⁸⁶³ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

⁸⁶⁴ Z písemných podkladů Ing. Hany Holovské-Koudelové.

⁸⁶⁵ VAVERKA, František. *6. čsl. universiáda*. Olomouc: MTZ, 1971. s. 51.

mužské štafety M. Lukavec, P. Junek, P. Uher; v plavání na 100 m znak Miloš Tichý (1:07,5); v šermu fleretem Tyle, kordem Svoboda; v tenisu ve smíšené čtyřhře Stejskal.⁸⁶⁶

1973

Na VII. letní čl. univerziádě v roce 1973 získali titul akademického mistra ČSSR:

Tulis M. – atletika – 200 m – 21,6 sek.

Kodejš M. – atletika – 400 m přek. – 51,7 sek.

Vondrák J. – atletika – hod oštěpem – 65,80 m

Boháč P. – vodní slalom – C2, 3 x C2 muži, sjezd na divoké vodě – C2

Janko L. – vodní slalom – 3 x C2 mix, sjezd na divoké vodě – C2 mix⁸⁶⁷

Böhm Z. – běh na lyžích

1974

Ve dnech 11.–15. 2. na akademickém mistrovství ČSR (AM ČSR) v běhu na lyžích na Špičáku zvítězil Böhm na 15 a 30 km... Na AM ČSR v plavání vybojovala na 100 m prsa Hanzelínová 1. místo... Na AM ČSR v atletice získal Stodola 3. místo v hodů diskem, Drdácý 1. místo ve skoku dalekém, Kodejš 1. místo v běhu na 200 m, Luber 2. místo v trojskoku, Karvánková 2. místo v běhu na 400 m a Hubková 2. místo v běhu na 800 m... Na AM ČSR ve slalomu a sjezdu získala dvojice Zima – Čejková vítězství ve sjezdu a ve slalomu byli na 2. místě. Ve slalomu K1 byla Klimentová druhá.

1975

Na VIII. čl. univerziádě v roce 1975 získali titul akademického mistra ČSSR:

Čejka J. – běh na lyžích na 10 km – junioři

Bárta V. – judo – do 70 kg

Tulis M. – atletika – 400 m – 47,8 sek.

Palkovský J. – atletika – skok vysoký – 216 cm

Vaníček B. – atletika – skok daleký – 715 cm

Dvořák Z. – atletika – hod diskem – 56,04 m

Vaňha M. – vodní slalom – K1

Boháč P. – vodní slalom – C2, sjezd na divoké vodě – C2

Špindlerová J. – vodní slalom – C2 mix

Proks Z., Nezhybová J. – sjezd na divoké vodě – C2 mix

Ditrych P. – orientační běh

Štafeta muži – orientační běh – Šeda, Laciga, Ditrych

Volejbal muži – Technika ČSR (trenér dr. I. Kunz)⁸⁶⁸

V říjnu proplul nejhlubším kaňonem světa na řece Gilgit pod Nanga Parbatem člen VŠTJ SF, zasloužilý mistr sportu Ing. Koudela se třemi partnery...⁸⁶⁹

1976

V tomto roce se slavilo 20. výročí sportovních přeborů vysokých škol. Titul akademického mistra ČSR získali v individuálních soutěžích: v alpském lyžování ve slalomu a trojkombinaci Stanislav Kohoutek; v badmintonu ve dvouhře a čtyřhře Tomáš Dohnal, ve smíšené čtyřhře Zdeněk Mrázek; v šermu kordem Jiří Beran; v orientačním běhu Pavel Ditrych a štafeta mužů (Šedo, Ditrych, Cabrnach); ve vodním slalomu v C2 Jiří Benhák, Aleš Prause, v C2 mix Eva Čejková; ve sjezdu na divoké vodě na C1 Vlastimil Bárta, v C2 mix Julie Neshybová; v atletice ve skoku o tyči Milan Ptáček (450 cm), ve skoku dalekém Jan Drdácý (714 cm), v běhu na 100 m Jiří Frolík (10,9 sek.), na 1500 m Miroslav Horák (4:04,2 sek.), na 5000 m Stanislav Tománek (15:12,4 min.), v hodů oštěpem Zdeněk Valjent (63,22 m),⁸⁷⁰ v běhu na 100 m přek. Růžena

⁸⁶⁶ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

MEJSTRÍK, Michal a ZDVÍHAL, Josef. *XVI. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1972*. Roudnice: sportpodnik, 1972. s. 47.

⁸⁶⁷ LEHOČKÝ, Ján. *7. čl. univerziáda 1973*. Martin: Tlačiarne SNP, 1973.

⁸⁶⁸ KLESLIOVÁ, Dana. *Ročenka 8. letní československé universiády – Ostrava 1975*. Ostrava: MTZ, 1975. s. 59.

⁸⁶⁹ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Fakulta stavební 1963–1973. Praha: ČVUT, 1973. s. 13.

⁸⁷⁰ Startoval za FTVS UK, budoucí asistent KTV na ČVUT.

Casková (15,7 sek.). V kolektivních sportech zvítězily kolektivy basketbalistů, softbalistů, volejbalistů a fotbalistů.⁸⁷¹

1977

Na IX. čsl. univerziádě v roce 1977 získali titul akademického mistra ČSSR:

Tománek S. – atletika – běh na 5000 m – 14:26 min.

Ryšavý J. – atletika – běh na 400 m přek. – 53,0 sek.

Lesák J. – atletika – skok o tyči – 475 cm

Jákl L. – atletika – trojskok – 15,00 m⁸⁷²

Šulc F., Mizera L., Drbohlav M. – běh na lyžích – štafetový běh na 3 x 10 km

Technika ČSR – lední hokej, Technika ČSR – házená mužů,

Holobradý – badminton – dvouhra, čtyřhra, smíšená čtyřhra⁸⁷³

1978

Akademickými mistry ČSR – přeborníky vysokých škol pro rok 1978 se stali:

v běhu na lyžích na 15 km Ladislav Kyncl, na 30 km Vladimír Razým, na 50 km Ladislav Mizera; v šermu šavlí Jaroslav Němec; v judu ve váze do 60 kg Martin Paloncy; v plavání na 100 m a 200 m znak Josef Kuf (1:01,0 a 2:12,7 sek.), na 200 a 400 m polohový závod Jiří Kuf (2:18,0 a 5:00,0 sek.), na 200 m prsa Miroslav Baroš (2:43,4 sek.), na 200 m motýlek Milan Pavlíček (2:16,1 sek.), ve štafetě na 4 x 100 m volný způsob (bři Kufové, Pavlíček, Bakeš), v polohové štafetě na 4 x 100 m (bři Kufové, Baroš, Pavlíček); ve sjezdu na divoké vodě v C1 Jiří Benhák; v atletice v běhu na 1500 m Miroslav Horák (3:54,8 min.), na 110 m přek. Pavel Čech (15,32 sek.), na 400 m přek. Jiří Šimon (52,83 sek.), ve skoku dalekém František Pavelka (744 cm), ve skoku o tyči Milan Ptáček (460 cm), ve vrhu koulí a hodu diskem Josef Kubeš (15,79 a 55,78 m) a kolektiv softbalistů.⁸⁷⁴

1979

Na X. čsl. univerziádě v roce 1979 získali titul akademického mistra ČSSR:

Šulc F., Kunc R., Razým V. – běh na lyžích – štafetový běh na 3 x 10 km

Martínková – stolní tenis – čtyřhra žen

Ovčarík P. – stolní tenis – dvouhra

Hábel P. – atletika – skok o tyči – 500 cm

Stratil F. – atletika – hod kladivem – 56,50 m

Pátek V. – atletika – běh na 1500 m – 3:55,0 min.

Krajčovič Z. – atletika – vrh koulí – 15,07 m

Jákl L. – atletika – trojskok – 15,19 m

Kříkal, Čadek, Šimon, Musil – atletika – štafeta na 4 x 400 m – 3:16,6 min.

Dvořák – kanoistika – singlkánoe – 1000 m a 500 m

Benhák L., Benhák J. – vodní slalom – deblkánoe

Kuf J. – plavání – 100 m znak (1:00,9), 200 m znak (2:08,8), 400 m pol závod (4:45,9), 400 m volný způsob (4:17,6)

Schmidt P. – plavání – 200 m prsa – 2:35,7 min.

Chmelík J. – sportovní střelba – soutěž St M 15 + 60,592 bodů

Němec J. – šerm – šavle

Šabart J. – šerm – fleret

Volejbal muži (Svoboda, Čihal, Halfar, Vojík J., Šmíd, Kreuzer, Stolička, Lébl, Kvaček, Dvořák, Šimáček, Holzman)⁸⁷⁵

1981

Na XI. čsl. univerziádě v roce 1981 získali titul akademického mistra ČSSR:

Šulc F., Kunc R., Razým V. – běh na lyžích – štafeta na 3 x 10 km

⁸⁷¹ ZDVÍHAL, Josef. *Sportovní přebory vysokých škol – 20. ročník*. Brno: VUT, 1976. s. 27.

⁸⁷² AČAUS, Výsledky 9. čsl. univerziády – letní části v Trnavě roku 1977.

⁸⁷³ PAULE, Ladislav. *10. čsl. univerziáda – zimná část 1979*. Zvolen: Vysoká škola lesnická a dřevárská, 1978, s. 35–38.

⁸⁷⁴ ZDVÍHAL, Josef. *Sportovní přebory vysokých škol ČSR – 22. ročník*. Brno: VUT, 1978. s. 34.

⁸⁷⁵ ČÁP, Augustin. *Jubilejní čsl. Univerziáda*. Praha: Středočeské tiskárny, 1980.

Malý M. – badminton – dvouhra, čtyřhra,
Kotašková O. – judo – váha do 56 kg, soutěž bez rozdílu vah
Šachy – soutěž družstev (Vokáč M., Nun J., Řezníček J., Klímová E., Znamenáček K.)
Dušátko Z. – krasobruslení – kategorie mužů
Lední hokej (Gibala, Šenk, Ždych, Kuba, Schramhauser, Jurík, Bádál, Netík, Broukal, Valenta, Axamit, Hampel, Fiala, Baštář, Kalhous, Šťastný, Krčma)⁸⁷⁶

1983

Na XII. čsl. univerziádě v roce 1983 získali titul akademického mistra ČSSR:

Beneš T. – atletika – běh na 200 m – 21,6 sek.
Hábel P. – atletika – skok o tyči – 510 cm
Svoboda M. – plavání – 400 m polohový závod – 4:46,24 min.
Bařina V. – sjezd na divoké vodě – kategorie deblkánové
Bařina V., Grepl V. – vodní slalom – kategorie deblkánové
Blecha D. – šerm – kord
Házená muži⁸⁷⁷
Kováčová M. – judo – váha do 56 kg
Kotašková O. – judo – váha do 61 kg⁸⁷⁸

1985

Na XIII. čsl. univerziádě v roce 1985 získali titul akademického mistra ČSSR:

Volek P. – judo – váha do 78 kg
Egrt M. – judo – váha do 86 kg
Kováčová M. – judo – váha do 61 kg, bez rozdílu hmotnosti
Hlavatý J. – badminton – čtyřhra mužů⁸⁷⁹

1987

Na XIV. čsl. univerziádě v roce 1987 získali titul akademického mistra ČSSR:

Kováčová M. – judo – váha do 56 kg⁸⁸⁰
Franc M. – šerm – kord
Serafin M. – atletika – 400 m přek. – 54,11 sek.
Krsek I. – atletika – skok daleký – 791 cm (rekord ČSU)
Jansa F. – atletika – skok o tyči – 480 cm
Galuška V. – vodní slalom – kajak
Štercl Petr, Štercl Pavel – vodní slalom – deblkánové
Benýšek J. – sjezd na divoké vodě – kajak
Hrdina P. – windsurfing – muži lehčí
Házená muži⁸⁸¹

1989

Na XV. čsl. univerziádě v roce 1989 získali titul akademického mistra ČSSR:

Müller P. – atletika – desetiboj – 7000 bodů
Korbayová I. – letní branný závod
Drozd M. – plavání – 100 m znak (1:02,17), 200 m znak (2:13,88)
Šimák R. – šerm – šavle
Štercl Petr, Štercl Pavel – vodní slalom – deblkánové a sjezd na divoké vodě – deblkánové⁸⁸²

⁸⁷⁶ ZAPLETAL, Luboš et. al. *II. čsl. univerziáda – zimní část*. Olomouc: Moravské tiskařské závody, 1981, s. 22–24.

⁸⁷⁷ DOROVSKÝ, Ivan et. al. *XII. letní čsl. univerziáda Brno 1983*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1983.

⁸⁷⁸ AČAUS, výsledky XII. ČSU 1983, PDF Prešov.

⁸⁷⁹ TAMTÉŽ, výsledky XIII. Čsl. univerziády 1985 – zimní část.

⁸⁸⁰ TAMTÉŽ, výsledky XIV. Čsl. univerziády 1987 – zimní část.

⁸⁸¹ TOMAJKO, Dušan et. al. *Čsl. letní univerziáda-zpravodaj, výsledky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1987, s. 21–103.

⁸⁸² AČAUS, výsledky XV. Čsl. univerziády 1989–letní část.

2.4.7 Sportovní osobnosti druhé poloviny 20. století

Podle (subjektivních) předem stanovených hledisek byly do sportovní síně slávy vybráni následující sportovci, kteří byli studenty nebo zaměstnanci ČVUT v Praze.

Prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc. (27. 1. 1924–7. 4. 2001, na obrázku) s *volejbalem* začínal v Sokole Obříství, kterému pomohl uhrát postup do zemské ligy (mistrovství Čech). Po nástupu na vysokoškolská studia na ČVUT v Praze se stal v roce 1952 jedním z prvních hráčů nově ustanovené vysokoškolské DSO Slavie VŠ Praha. S ní získal 5. místo na mistrovství republiky (MR) 1954 a 2. místo na MR 1955.

Významnějších úspěchů zaznamenal od roku 1956 jako trenér. Se Slavií VŠ Praha, která byla v tomto období největší zásobárnou úspěšné reprezentace, získal v letech 1956–1959 čtyři mistrovské tituly. Družstvo trénoval až do roku 1963 (4x 2. místo v letech 1960–1963), kdy jej vystřídal doc. Josef Kozák. Jako asistent hlavního trenéra reprezentace ČSR se podílel na zisku stříbrných medailí na ME 1958 v Praze a na MS 1960 v Rio de Janeiru. Současně byl trenérem akademiků ČSR a ČSSR, se kterými získal 3 medaile na světových univerziádách: zlatou v Turíně 1959, bronzovou v Sofii 1961 a stříbrnou v brazilském Porto Alegre 1963. Výběr akademiků vedl také v letech 1959–1963 na prestižním mezinárodním turnaji o Putovní pohár 17. listopadu v Praze (2x 1. místo; 2x 2. místo a 3. místo).

Vystudoval Fakultu strojní ČVUT v Praze, se kterou spojil svou následující pedagogickou životní dráhu. I ta byla velice úspěšná, neboť se postupně stal vedoucím katedry mechanizace a automatizace a později katedry výrobních strojů a zařízení pro strojírenskou technologii.⁸⁸³

Doc. Ing. Josef Votava, CSc. (31. 10. 1929–17. 11. 2002, na obrázku) s *volejbalem* začínal na Libeňském ostrově v trampsém klubu Spojené osady Starý Ostrov (SOSO), kde měli jeho rodiče chatku v zahrádkářské kolonii. Již ve svých 15 letech se zúčastnil seniorského MR v Brně a obsadil 4. místo. Členem družstva mužů Sokola Dynamo Slavia se pak stal v roce 1948, kdy byl klub v rámci „sjednocení tělovýchovy“ vzat pod křídla České obce sokolské. V tomto roce s ním obsadil 2. místo na mistrovství republiky. Mistrovský titul vybojoval 2x až při plnění vojenské služby v ATK Praha v letech 1950 a 1951. V letech 1951–1961 startoval znovu za tehdejší Dynamo

Praha, s nímž se ještě 2x umístil na 2. místě na MR (1953, 1954). V dalších letech zůstal na Libeňském ostrově a hrál pro radost za Slavii Humanitní fakultu, která zdědila sportoviště po Dynamu.

V reprezentaci startoval poprvé již v roce 1946 za výběr Lvičat ČSR proti výběru mužů Prahy s vítězstvím 2:1 (předzápas prvního poválečného mezistátního utkání mužů ČSR – Francie na Vinohradech). Již v roce 1948 vybojoval s naší reprezentací titul mistra Evropy na ME v Římě. V následujících letech získal několik stříbrných medailí: na MS v Praze 1949, na ME v Sofii 1950, na MS v Moskvě 1952 a také na světových akademických hrách (1949 v Budapešti a 1951 v Berlíně).

Studoval reálku se strojírenskou nastavbou, poté průmyslovou školu strojní (maturita 1949). Odtud se vydal ke studiím na Fakultu strojní ČVUT v Praze, obor přesná mechanika (inženýrský diplom 1960). Po ukončení vysokoškolských studií pracoval nejdříve jako konstruktér ve výrobní sféře. V roce 1963 nastoupil jako asistent na katedru obráběcích a tvářecích strojů Fakulty strojní ČVUT, kde získal později i docentský titul. Na Fakultě strojní ČVUT pracoval až do důchodu, kam odešel roku 1993.⁸⁸⁴

⁸⁸³ Z písemných podkladů Zdeňka Vrbenského (Český volejbalový svaz).

Z katederních údajů doc. Ing. Stanislava Maňase, CSc. z FS ČVUT.

⁸⁸⁴ Z písemných podkladů Zdeňka Vrbenského (Český volejbalový svaz).

VRZALOVÁ, Hana. *Historie, vývoj a úspěchy českého volejbalu*. Bakalářská práce na FSS MU Brno. s. 5–12.

Z katederních údajů doc. Ing. Stanislava Maňase, CSc. z FS ČVUT.

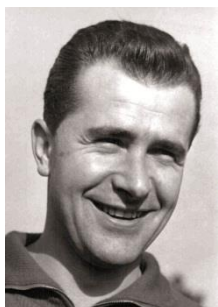

Ing. Stanislav Jungwirth (15. 8. 1930–11. 4. 1986, na obrázku) podobně jako František Douša závodil v *lehké atletice* a stal se posluchačem ČVUT až po skončení své vydařené závodní kariéry, 15 let po maturitě. Bylo to způsobeno tím, že se jeho otec dostal na konci čtyřicátých let minulého století pro své politické přesvědčení do vězení a Stanislav se nechtěně stal živitelem rodiny.

První atletické kroky udělal v Roztokách u Prahy a jejich okolí, byl běžcem samoukem. Jeho křivka výkonnosti šla však strmě vzhůru až po osudovém setkání s trenérem JUDr. Ladislavem Fišerem. Závodil pak v ATK Praha v letech 1952–1964. Svými výkony si řekl o letenku na OH do Helsinek. Pro politicky nespolehlivého však letenka původně připravena nebyla. Až po zásahu Emila Zátopka, který řekl, že poletí jedině tím letadlem jako Standa, se situace změnila a v Helsinkách startoval. Zaplatil zde ještě nováčkovskou daň a nezaznamenal výrazný úspěch, ale vše zúročil v roce 1954 na mistrovství Evropy v Bernu. V běhu na 1500 m zde vybojoval bronzovou medaili. Startoval i na OH v Melbourne v roce 1956, kde obsadil 6. místo. Dne 12. 7. 1957 se nesmazatelně zapsal do světových análů. Tehdy na domácím stadionu v Houšťce pokořil jako první na světě v běhu na 1500 m hranici 3:40 vteřin a to světovým rekordem 3:38,1 sekundy. V dalším roce skončil osmý na ME ve Stockholmu.

Stal se mnohonásobným mistrem ČSSR, 31x překonal čsl. rekord na tratích 4 x 800 m, 880 yardů, 1000 m, 1500 m, 1 míli, 2000 m, 3000 m a na 2 míle; reprezentoval ve 22 mezistátních utkáních. Držel také světový rekord na neolympijské trati 1000 m, a to výkonem 2:21,2 sekundy a ve štafetě 4 x 800 m časem 7:28,0 sekundy spolu s kolegy Čikelem, Stržínkem a Liškou.

Po skončení své závodní dráhy vystudoval Fakultu stavební ČVUT v Praze s červeným diplomem.⁸⁸⁵

Antonín Kyndr (22. 8. 1930–7. 9. 2002, na obrázku) prožil mládí v Hostivěři, v jehož Sokole zahájil svou sportovní činnost. V letech 1949–1953 zde působil jako hráč *volejbalu* a zároveň již jako vedoucí oddílu. Vystudoval postupně Reálné gymnázium Na Smetance a Pedagogickou fakultu UK s aprobací TV a zeměpis. Po absolutoriu pracoval nejdříve jako vedoucí školního střediska ČSTV (1953), poté jako odborný asistent katedry sportovních her Institutu tělesné výchovy a sportu (ITVS) v Praze (1954–1958). Odtud přešel pracovat na KTV FEL ČVUT, kde pedagogicky působil s trenérskými přestávkami až do roku 1992.

Svou trenérskou dráhu zahájil poměrně brzy, ve svých 24 letech, u družstva žen Slavie ITVS. Významným mezníkem v jeho trenérské kariéře se stal rok 1957, kdy začal trénovat ligové družstvo žen Tatranu Střešovice. Nakonec zde působil přes dvacet let, získal 6 mistrovských titulů (1961, 1969–1973) a v letech 1971 a 1972 se probojoval do finále Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ, za Dynamem Moskva).

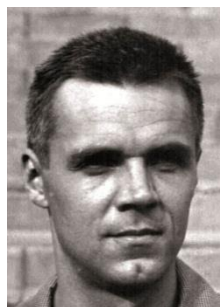
V roce 1957 začal i svou dlouhou trenérskou éru u reprezentačních družstev. V letech 1957–1958 trénoval akademičky ČSR a získal s nimi stříbrné medaile na světových akademických letních hrách 1957 v Paříži. Od roku 1958 byl již asistentem u ženské státní reprezentace ČSR s podílem na zisku stříbrných medailí na ME 1958 v Praze a bronzových medailí na MS 1960 v Brazílii. V letech 1960–1963 působil jako hlavní trenér žen ČSSR, s nimiž se účastnil na MS 1962 v Moskvě (5. místo) a ME 1963 v Bukurešti (6. místo). V roce 1967 trénoval juniorky ČSSR, odkud se vrátil opět k ženské seniorské reprezentaci v letech 1976–1980 (ME 1977 ve Finsku – 5. místo, MS 1978 v SSSR – 12. místo a ME 1979 ve Francii

⁸⁸⁵ KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 151. ISBN 80-85983-77-X.
JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. s. 112. ISBN 80-85893-11-8.
TITÍŽ. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 71–72. ISBN 80-7033-864-4.

– 7. místo). V letech 1980–1982 byl asistentem trenéra u juniorek ČSSR (bronzové medaile na MEJ v Mnichově).

Jeho domácí trenérské úspěchy jej brzy vynesly k zahraničnímu angažmá. V roce 1961 vycestoval k tříměsíčnímu pobytu v Japonsku s úkolem „poevropštit“ tradiční japonský volejbal hraný o 9 hráčích před OH 1964 v Tokiu. Absolvoval 29 přednášek a besed a muži Japonska získali při olympijské premiéře bronzové medaile. V letech 1964–1966 byl trenérem reprezentačních družstev mužů a žen Alžírsko a působil také jako technický poradce alžírského ministerstva mládeže a sportu pro oblast rozvoje volejbalu v rámci školní a dobrovolné TV. V letech 1974–1975 působil jako trenér reprezentačních družstev mužů a žen Toga, v roce 1980 jako lektor školení volejbalových trenérů v Indii a v letech 1988–1989 trénoval družstvo žen SV Vilsbiburg v německé bundeslize.

Velice aktivně se angažoval i ve vrcholných svazových orgánech – od roku 1955 jako člen trenérské rady, metodické komise a komise vrcholového sportu; v letech 1976–1980 jako člen Mezinárodní komise a v období 1996–1998 jako manažer ženské reprezentace ČR (bronzové medaile na ME 1997 v Brně).⁸⁸⁶

Ing. Milan Purnoch (27. 8. 1933, na obrázku) se blíže seznámil se sportem až na střední škole – na La Guardiově reálném gymnáziu v Praze díky osobnosti profesora tělesné výchovy. Začal docházet na libeňský Starý ostrov a začal hrát za družstvo *volejbalových* dorostenců Dynama Slavia Praha, se kterým vyhrál v roce 1951 dorostenecký přebor Prahy. S nástupem na vysokou školu se stal hráčem Slavie VŠ Praha, kde byl oporou až do roku 1965. V jejích barvách se stal šestinásobným mistrem republiky (1955–1959, 1964) a celkem 4x obsadil 2. místo.

Brzy byl zařazen do reprezentačního mužstva ČSSR, s nímž prožil mimořádně úspěšnou hráčskou kariéru. Již v roce 1955 získal zlatou medaili na ME v Bukurešti, což si zopakoval i v dalším roce na MS v Paříži a také na ME v roce 1958 na domácí půdě v Praze. Svého mistrovství využil i v akademické reprezentaci, se kterou již v roce 1954 vybojoval 2. místo na světových akademických letních hrách v Budapešti. Následovaly další úspěchy: 1. místo na festivalu mládeže a studentstva ve Varšavě (1955), 5. místo na světových akademických letních hrách v Paříži a 2. místo na festivalu mládeže a studentstva v Moskvě (1957). Vyvrcholení přišlo v roce 1959 na světových akademických letních hrách v Turínu (poprvé nazvaných univerziádou), které akademici ČSSR vyhráli.

Po ukončení hráčské kariéry byl značně činný doma i v zahraničí jako funkcionář. V letech 1984–1992 byl členem mezinárodní komise Československého volejbalového svazu (ČSVS), 1991–1993 zakládajícím členem a předsedou čl. Asociace Beach Volejbalu (ABV) při ČSVS, 1992–1998 členem evropské komise Beach Volejbalu při Evropské volejbalové federaci a v letech 1994–1999 předsedou ABV Českého volejbalového svazu, členem správní rady a místopředsedou Českého volejbalového svazu. Působil také jako trenér TJ Praga Praha (2. liga mužů a dorostenecká liga).

Po absolutoriu na Vysoké škole chemicko-technologické vystudoval i Fakultu ekonomicko-inženýrskou na ČVUT v Praze. Byl zaměstnán ve Spolaně Neratovice, na Generálním ředitelství Chemopetrolu a v poslední době na ministerstvu průmyslu a obchodu ČR.⁸⁸⁷

⁸⁸⁶ VRBENSKÝ, Zdeněk. Síň slávy českého volejbalu. [cit. 2011-12-11]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/?clanek=6755>.

FILANDR, Jan. K 303 – Katedra tělesné výchovy. In: STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela. (Eds.) *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*, Praha: Libri, 2001. s. 63–64.

Archiv KTV FEL, Životopisy asistentů, Antonín Kyndr.

⁸⁸⁷ VRBENSKÝ, Zdeněk. Síň slávy českého volejbalu. [cit. 2011-12-13]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/?clanek=3854>.

Ing. Zdeněk Humhal (30. 12. 1933, na obrázku) svůj všestranný talent rozvíjel v basketbalovém a především ve *volejbalovém* oddílu Sokola Michle a dále i na Reálném gymnáziu Ohradní v Praze 4. Po zahájení vysokoškolského studia v rámci reorganizace byl povinen startovat za nově ustanovenou DSO Slavia VŠ Praha. V jejím dresu pak v letech 1953 až 1967 získal 5x titul přeborníka republiky, 4x skončil na 2. místě. Byl prvním čsl. hráčem, kterému bylo umožněno hrát v zahraničí. Stal se v roce 1967 hrajícím trenérem Salvarini Parma v nejvyšší italské soutěži – sérii A1 (2. místo v roce 1968), v letech 1968–1971 byl hrajícím trenérem VF resp. Petrarca Padova (postup z nižších soutěží až do série A1).

Svou reprezentační éru zahájil v roce 1953. V ní postupně dosáhl na tyto významné mety: 2. místo na olympijských hrách v Tokiu v roce 1964; 2x 1. místo na mistrovství Evropy (1955 v Bukurešti a 1958 v Praze); 2x 2. místo na mistrovství světa (1960 v Rio de Janeiru a 1962 v Moskvě). Vynikajících výsledků dosáhl spolu s reprezentací ČSSR i v dalších velice respektovaných turnajích: v roce 1954 na 2. místo na světových akademických letních hrách v Budapešti; v roce 1957 na 2. místo na světovém festivalu mládeže a studentstva v Moskvě a na 4. místo na světových akademických letních hrách v Paříži; v roce 1959 na 1. místo na světových akademických letních hrách v Turínu (poprvé nazývaných univerziádou); v roce 1962 na 1. místo na světovém festivalu mládeže a studentstva v Helsinkách.

Po skončení hráčské kariéry působil nejdříve v roce 1975–1976 jako trenér starších dorostenek Slavia Praha IPS (dorost. liga), v roce 1978 jako trenér juniorek ČSSR. V letech 1984–1986 se dal na funkcionářskou dráhu, když byl členem mezinárodní komise ČSVS a posléze předsedou mezinárodní komise organizačního výboru mistrovství světa žen v Praze. V průběhu šampionátu kromě toho působil jako pobočník, průvodce a tlumočnick předsedy FIVB p. Rubena Acosty.

Po absolutoriu na Fakultě strojního inženýrství ČVUT Praha pracoval jako projektant Chemoprojektu. Po ukončení volejbalových aktivit působil v různých funkcích u PZO Škodaexport a PZO Technoexport a podílel se na zabezpečení technologických licencí a dovozu nejmodernějších chemických investic.⁸⁸⁸

Doc. Ing. Miroslav Kemel, CSc. (21. října 1934, na obrázku) si osvojil základy sportovních dovedností převážně za svého pobytu v raném mládí v Rakovníku. Později, v Banské Bystrici, se začal více specializovat na atletiku a volejbal. Od roku 1952 studoval techniku v Bratislavě a hrál *volejbal* za bratislavskou vysokoškolskou Slavii. Do Prahy na studia i k angažmá do mistrovského celku Slavia VŠ Praha přešel v roce 1955. S ním se stal 4x po sobě mistrem republiky (1956–1960).

Do reprezentace byl poprvé povolán v roce 1955 při příležitosti účasti na festivalu mládeže ve Varšavě. K jejím tehdejším vynikajícím mezinárodním úspěchům jí dopomáhal až do roku 1960, kdy se s ní rozloučil při účasti na Poháru osvobození Bratislavy, na kterém naši reprezentanti pod hlavičkou Prahy obsadili 1. místo. S reprezentací dosáhl těchto úspěchů: 1. místo na ME v Praze 1958; 1. místo na světových akademických letních hrách v Turínu (1959 – poprvé nazývaných světovou univerziádou); 1. místo na světovém festivalu mládeže a studentstva ve Varšavě v roce 1955; 2. místo na světovém festivalu mládeže a studentstva v Moskvě v roce 1957; 4. místo na světových akademických letních hrách v Paříži v roce 1957. Byl účastníkem známého propagačního zájezdu mužů ČSR do Itálie (Terst, Bologna, Modena, Milano, Vercella), který přispěl k zviditelnění a propagaci čsl. volejbalu v zahraničí a k pozdějšímu zahraničnímu angažmá čsl. trenérů a hráčů.

⁸⁸⁸ VRBENSKÝ, Zdeněk. Český volejbalový svaz; Jubilanti. [cit. 2011-12-15]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/?clanek=4200>.

Po absolutoriu na Fakultě inženýrského stavitelství ČVUT v Praze byl nejdříve zaměstnán na Ředitelství vodohospodářského rozvoje, od roku 1962 pak na katedře hydrauliky a hydrologie Fakulty stavební ČVUT. Zde pracoval bezmála čtyřicet let, získal titul kandidáta věd a později docenta. V letech 1972–1997 se stal externím spolupracovníkem Hydroprojektu Praha a jako expert – hydrolog absolvoval několik krátkodobých pracovních pobytů v zahraničí (Tanzanie, Liberie, Kuba, Vietnam, Filipíny). V roce 1985 obdržel od Československého výboru pro hydrologii čestné uznání za zásluhy o rozvoj hydrologie.⁸⁸⁹

Ing. Jaroslav Křivý, CSc. (23. 4. 1936, na obrázku) začínal s *basketbalem* v Sokolu Dejvice, v dorostu hrával také za Sokol Žižkov. V letech 1954–1968 byl členem úspěšného týmu Slavia Praha VŠ, s nímž zažil několik velice úspěšných sezón jak na domácím, tak i mezinárodním poli. V letech 1965, 1966 se stal mistrem republiky.

V roce 1966 dosáhl se svým týmem na 2. místo ve finále klubové soutěže Poháru mistrů evropských zemí, v roce 1967 pak ve stejné soutěži získali 3. místo. V tomto roce obsadili 5. místo v Interkontinentálním poháru v Římě. Při této příležitosti se mu dostalo audience ve Vatikánu u papeže Pavla VI. (viz foto). V následujícím roce 1968 se probojovali až do finále Poháru vítězů pohárů (celkově 2. místo). V letech 1968–1970 hrál v Belgii za mužstva Okapi Aalst, Panthers Baasrode.

Do reprezentace byl povolán v letech 1957–1959 a 1962–1964, celkem si zapsal za národní družstvo 27 startů. Jeho největším úspěchem byla stříbrná medaile z ME 1959 v Istanbulu. Nemenší zásluhy měl také na úspěších akademické reprezentace. Na světových akademických letních hrách v Paříži v roce 1957 s naší akademickou reprezentací obsadil 4. místo, v roce 1959 v Turíně 3. místo a v roce 1961 v Sofii opět třetí místo.

Po vyučení na pasíře navštěvoval Vyšší průmyslovou školu strojnickou v Praze 5 (1953–1957) a následně i Fakultu strojní ČVUT v Praze (1957–1962). Na Fakultě strojní ČVUT pak kromě dvouletého působení v Belgii u fy Gilbos, Wanson, Electrobél (Brusel) pedagogicky působil až do roku 2009, nejdříve na katedře strojnictví, po reorganizaci na Ústavu konstruování a částí strojů.⁸⁹⁰

Ing. Bohumil Tomášek (21. 6. 1936, na obrázku) začal s *basketbalem* při studiu na Gymnáziu v Opavě. V roce 1954 nastoupil na svá vysokoškolská studia na Fakultu strojní ČVUT v Praze a začal hrát za prvoligový Spartak Praha Sokolovo. V tomto klubu, nyníjší Spartě Praha, se zabydlel na dlouhý čas, až do roku 1966, kdy přestoupil do Slavie VŠ Praha.

Svou reprezentační kariéru zahájil již v roce 1956. V roce 1957 byl nominován do družstva na světový festival studentstva a mládeže do Moskvy, kde obsadili 6. místo, a posléze ještě v tomto roce i do družstva na světové akademické hry v Paříži (4. místo). V roce 1959 již startoval za seniorskou reprezentaci na ME v Istanbulu, kde vybojovali stříbrné medaile. Zúčastnil se také letních olympijských her v Římě 1960 s konečným umístěním na 5. místě, v roce 1961 ME v Bělehradě (4. místo), v roce 1963 ME ve Wroclavi (10. místo) a v roce 1965 ME v Moskvě (5. místo). Na stříbrnou medaili pak znovu spolu se svými spoluhráči dosáhl ještě v roce 1967 na ME v Helsinkách. V tomto roce se mu dostalo zvlášť cenného ocenění, když 2x startoval v belgických Antverpách za mužstvo Evropy. Svou reprezentační kariéru ukončil v roce 1968 s počtem 205 utkání.

⁸⁸⁹ VRBENSKÝ, Zdeněk. Český volejbalový svaz; Galerie hráčů a trenérů, profily. [cit. 2011-12-16]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/?clanek=5656>.

⁸⁹⁰ Z písemných podkladů Ing. Jaroslava Křivého.

Vítězství v čsl. ligové soutěži, a tím i mistrovský titul vybojoval celkem 2x. Se Spartakem Praha Sokolovo to bylo v roce 1960 a se Slavií VŠ Praha v roce 1969. V družstvu pražských vysokoškoláků zažil i slavná pohárová vítězství. V roce 1966 se dostali až do finále Poháru mistrů evropských zemí a obsadili celkové 2. místo, v následujícím roce pak 3. místo. V Poháru vítězů pohárů nejdříve v roce 1968 prohráli ve finále v Athénách před 80 000 diváky, aby pak v následujícím roce tento pohár ve Vídni vyhráli po vítězství nad Dinamem Tbilisi. V roce 1969 odešel do západního Německa, do mužstva SSV Hagen, kde působil nejdříve jako hráč a v letech 1970–1972 jako hrající trenér.

Od roku 1972 do roku 1976 působil jako technický vedoucí u národního mužstva, v letech 1978 až 1988 jako trenér mládeže ve Slavii VŠ Praha. Ve svém hlavním zaměstnání pracoval jako projektant v Pražském projektovém ústavu, dále jako ředitel sportovní haly na Folimance, na federálním ministerstvu paliv a energetiky a po revoluci se stal obchodním zástupcem německé firmy Uponor Anger. V roce 2001 odešel do důchodu.⁸⁹¹

Doc. Ing. Richard Nový, CSc. (3. 4. 1937, na obrázku) získal již v raném mládí pro svou budoucí úspěšnou kariéru velmi dobrý všeobecný základ v Sokole Vysočany. Se závodním *veslováním* začal v roce 1954, kdy byl přijat do veslařského oddílu VK Blesk (v té době patřící pod Slavoj Vyšehrad) jako starší dorostenec. Již v tomto roce vyhrál na osmiveslici starších dorostenců mistrovství ČSR. Stejně tomu bylo i v roce 1956, kdy již závodili i v mužské kategorii. V tomto roce, kdy po odchodu kamarádů na vojenskou službu sám nastoupil na vysokoškolská studia na Fakultu strojní ČVUT, se stal veslovodem čtyřky s kormidelníkem, která v roce 1957 vyhrála mistrovství ČSR juniorů a získala 3. místo na mistrovství ČSR v kategorii seniorů. Po ne úplně zdařilém roce 1958 pak v následujícím roce sedá spolu se studentem VŠCHT Praha Petrem Pulkrábkem na dvojku bez kormidelníka a po krátkém tréninku na mistrovství ČSR obsazují 2. místo. Na základě tohoto úspěchu byli zařazeni do výběru pro OH 1960 v Římě. S výhledem na tyto OH byla sestavena čtyřka s kormidelníkem, kterou R. Nový strokoval. Na základě kvalifikačních závodů byla na olympiádu nominována, zde však tehdy ještě do finále nepřešla.

V následujících letech VK Blesk preferoval sestavení osmy, jejíž nezanedbatelnou součástí byl i R. Nový. S ní třikrát vyhrál Primátorky, mistrovství republiky a řadu mezinárodních regat. V roce 1961 osmiveslice obsadila 4. místo na mistrovství Evropy, v roce 1962 byla 7. na mistrovství světa. V roce 1963 pak přišlo již tolik očekávané medailové umístění v podobě 3. místa na mistrovství Evropy, kde R. Nový osmu strokoval.

V roce 1964 byla úspěšná osmiveslice nominována na OH 1964 v Tokiu. Byl to vrchol kariéry osmy Blesku, neboť klubová osmiveslice zde získala vysoce ceněné bronzové medaile.

Posledním rokem, kdy provozoval veslování jako vrcholový sport, byl rok 1965. Tehdy vyhrál mistrovství republiky na osmiveslici a s Karlem Karafiátem i dvojku bez kormidelníka.

Richard Nový se stal ještě během své závodní kariéry asistentem na katedře techniky prostředí FS ČVUT, kde postupně zvládl jak vědeckou aspiranturu tak se i po roce 1989 habilitovat. V roce 1990 byl ustaven vedoucím Ústavu techniky prostředí, který vedl 17 let. Byl třikrát zvolen předsedou akademického senátu Fakulty strojní ČVUT a členem senátu ČVUT. Studentům techniky zde předává své dlouholeté zkušenosti ještě dnes.⁸⁹²

⁸⁹¹ Z písemných podkladů Ing. Bohumila Tomáška.

[cit. 2011-12-18]. Dostupné z: <http://www.uskp Praha.cz/index.php/o-klubu/historie>.

[cit. 2011-12-18]. Dostupné z: <http://www.acspartapraha.cz/cz/basketbal-muzi/informace-basketbal-muzi>.

⁸⁹² Z písemných podkladů doc. Richarda Nového.

Srov. KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. s. 226–227, ISBN 80-85983-77-X.

Ing. Pavel Hofmann (29. 1. 1938, na obrázku) – celá jeho sportovní činnost je svázána s dlouholetým působením ve veslařském klubu Blesk – jehož členem se stal roku 1954 a je jím prakticky až do současnosti. Pouze v letech 1958/59 závodil za armádní veslařský oddíl Dukla Terezín v rámci povinné základní vojenské služby. První závody absolvoval v dorosteneckém věku, první mistrovský titul získal v Dukle Terezín, odkud se dostal do čsl. reprezentace.

Již v roce 1959 vybojoval stříbrnou medaili na osmiveslici na ME v Maconu. Na OH v Římě 1960 postoupil na čtyřce s kormidelníkem do semifinále, na ME v Praze v roce 1961 obsadil s osmiveslicí 4. místo a následujícího roku na MS v Luzernu opět na osmiveslici 7. místo. V následujících dvou sezónách vytvořil úspěšný dvojskif spolu s Vladimírem Andrsem. V Kodani na ME 1963 vybojovali zlaté medaile, na olympijských hrách v Tokiu 1964 pak bronzové medaile. Startoval ještě v následujícím roce na ME v Duisburgu na osmiveslici (7. místo).

Několik význačných úspěchů zaznamenal i ve své trenérské činnosti v období 1969–1978 jako zaměstnanec ČSTV. Již v roce 1969 vedl dvojskif žen (ME v Klagenfurtu, 2. místo), dále dvojskif mužů (r. 1972, OH Mnichov, 5. místo) a párovou čtyřku žen (r. 1976, OH Montreal, 5. místo).

V období 1961–1969 byl zaměstnán na katedře tepelné techniky a vzduchotechniky FS jako technik ve výzkumu. V letech 1968–1972 studoval dálkově FS ČVUT se specializací na přístrojovou, regulační a automatizační techniku. V letech 1993–2008 pak pracoval v Ústavu techniky prostředí na FS ČVUT v Praze jako odborný asistent, později ve výzkumu v rámci výrobně hospodářské činnosti (VHČ) ústavu, podílel se také na grantech ústavu a ČVUT.⁸⁹³

Doc. Ing. Jiří Šťastný, CSc. (13. 12. 1938, na obrázku) – jeho sportovní začátky se váží k účasti na sokolském cvičení ve Varnsdorfu. Tam také ve 13 letech začal s *basketbalem*. Jako úspěšný dorostenec byl na základě svých výsledků přeřazen do kategorie mužů a mohl získávat zkušenosti v týmu Slovanu Varnsdorf v oblastní soutěži. V roce 1956 začal studovat na elektrotechnické fakultě v Plzni a po půl roce přestoupil do Prahy, kde pokračoval na FEL ČVUT. Již od roku 1957 se stal hráčem Slavie VŠ Praha, jejíž barvy hájil až do roku 1969.

Ve své sportovní kariéře zažil několik týmových úspěchů. V naší nejvyšší soutěži obsadil dvakrát druhé místo a dvakrát získal čsl. titul. V nejvyšší evropské týmové soutěži, Poháru mistrů evropských zemí, získal druhé a třetí místo a v Poháru vítězů pohárů jednou druhé místo a v roce 1969 dokonce tuto soutěž se svými spoluhráči vyhrál.

Jeho výborné výsledky mu pomohly do reprezentace, nejdříve akademické a poté i seniorské. V roce 1959 se zúčastnil světové univerziády v Turíně (bronzová medaile) a v témže roce byl poprvé nominován do národního družstva na mistrovství Evropy v Istanbulu (stříbrná medaile). V dalším roce byl členem olympijského týmu na OH v Římě (5. místo). V roce 1961 zopakoval na světové univerziádě v Sofii minulý bronzový úspěch. V roce 1965 se zúčastnil ME v Moskvě, kde obsadil s čsl. reprezentací 7. místo. V roce 1969 odešel na 1 rok do belgického Aalstu. Po návratu hrál národní ligu v Roudnici nad Labem. Dále se pak věnoval trenérské činnosti ve Středisku vrcholového sportu ministerstva školství. V nižších basketbalových soutěžích hrál až do svých 59 let.

Vystudoval Fakultu elektrotechnickou ČVUT v Praze. Hned po ukončení vysokoškolských studií nastoupil jako odborný asistent na katedru elektrotechniky Fakulty strojní ČVUT. V současném Ústavu přístrojové a řídicí techniky – odboru elektrotechniky, pracuje jako docent.⁸⁹⁴

⁸⁹³ Z písemných podkladů Ing. Pavla Hofmanna.

⁸⁹⁴ Z písemných podkladů doc. Jiřího Šťastného.

Jiří Lundák (31. 8. 1939, na obrázku) – koncem roku 1954 mu tehdejší basketbalový trenér Slavoje Vyšehrad Ing. Mareš doporučil, aby se zapsal do *veslařského* klubu Blesk. Zde začínal pod vedením Juli Gerhardta. První úspěchy přišly asi po dvou letech tréninku na párové čtyřce spolu s Janem Mrvíkem, Petrem Pulkrábkem (nyní USA) a Otou Klierem (nyní USA). V roce 1958 odešel na vojnu do Dukly Terezín, kde již získal dva tituly mistra republiky a byl vybrán do reprezentační osmy. Její složení se nakonec ukázalo být velice zdařilé, neboť na OH v Římě 1960 vybojovala bronzové medaile.

Výborných výsledků dosahoval i po návratu z vojny do mateřského klubu Blesk. V roce 1961 obsadil s reprezentační osmou 4. místo na ME v Praze, v roce 1963 přivezl opět bronzovou medaili z ME v Kodani a do třetice si to zopakoval i na olympijských hrách 1964 v Tokiu.

Od roku 1960 byl zaměstnán ve strojní laboratoři katedry chlazení a kompresorů na Fakultě strojní ČVUT. V roce 1965 začal studovat večerní SPŠS v Praze na Smíchově, kterou již nedokončil. V roce 1968 emigroval s rodinou přes Vídeň do švýcarského Lucernu, kde žije dodnes. Pracoval u firmy Schindler – výtahy, kde byl nejdříve přijat jako kreslič do oddělení konstrukce výtahů. Později pracoval v exportním oddělení jako projektant na CAD pro Evropu, USA a Asii.⁸⁹⁵

Ing. Jiří Růžička (4. 6. 1941, na obrázku) začínal s *basketbalem* v dorosteneckém družstvu Slavie VŠ Poděbrady ve svých 15 letech. Již po ročním tréninku byl nasazován do hry také v mužské kategorii. V roce 1958 odešel studovat na Fakultu stavební VUT Brno, kde začal hrát I. ligu nejdříve za B tým Zbrojovky Brno, po dvou letech pak i za A tým. V roce 1961 přestoupil do Prahy na Fakultu stavební ČVUT a svou hráčskou kariéru spojil s družstvem Slavie VŠ Praha.

V tomto oddíle pak odehrál celkem 14 sezon a získal s ním 6 mistrovských titulů. Památne jsou jeho klubové výkony v Poháru mistrů evropských zemí (2. místo v roce 1966; 3. místa v letech 1967 a 1970; 4. místa 1971 a 72) a v Poháru vítězů pohárů (2. místo v roce 1968 a vítězství ve Vídni v roce 1969). Velkou oporou se stal i v reprezentačním týmu ČSSR, kde odehrál v letech 1962–1972 celkem 240 utkání. Od roku 1964 pak navíc zastával kapitánskou funkci. Startoval na OH v Mnichově 1972 (8. místo), na MS v Lublani 1970 (6. místo) a na pěti ME (Wroclav 1963 – 10. místo; Moskva 1965 – 7. místo; Helsinky 1967 – stříbrné medaile; Neapol 1969 – bronzové medaile; Essen 1971 – 5. místo). Jeho výkony byly odměněny reprezentačním startem za družstvo Evropy v roce 1967 v Antverpách.

Po ukončení hráčské kariéry se vydal i na trenérskou dráhu, kde působí dodnes (BK Nymburk jako hlavní trenér mládeže a zároveň trenér B – družstva mužů). Kromě angažmá v klubu VŠTJ Stavební fakulta Praha (1975–1979 a 1983–1989) vedl několik domácích ligových družstev, se kterými získal v naší nejvyšší soutěži mnoho medailových umístění. S Mlékárnou Kunín se pak dočkal v roce 1999 i mistrovského titulu.

Po vystudování Fakulty stavební ČVUT v Praze v roce 1964 zde po krátké odmlce našel i hlavní zaměstnání. Od r. 1966 až do r. 1994 pracoval jako samostatný odborný pracovník pod vedením doc. Z. Koníčka v laboratoři životního prostředí na katedře hydromeliorací FSv ČVUT v Praze.⁸⁹⁶

⁸⁹⁵ Z písemných podkladů Jiřího Lundáka.

⁸⁹⁶ Z písemných podkladů Ing. Jiřího Růžičky.

Jiří Zidek (8. 2. 1944, na obrázku) po absolvování ZDŠ v Poběžovicích na Domažlicku studoval Střední průmyslovou školu stavební v Plzni. V těchto letech (1958–1962) zde začal hrát závodně *basketbal*. V roce 1961 byl poprvé nominován do juniorské reprezentace ČSSR. V roce 1962 přichází do Prahy studovat Fakultu tělesné výchovy a sportu UK a stává se hráčem Slavie VŠ Praha.

V tomto družstvu působil až do roku 1977 a získal s ním mnoho nezapomenutelných úspěchů jak v domácí lize, tak především v evropských klubových soutěžích. Vysoký pivotman se svým střeleckým uměním zaskvěl v Poháru mistrů evropských zemí (2. místo v roce 1966 – prohra ve finále se Simmenthal Milano, nastřílel 22 bodů; 3. místo v roce 1967) a v Poháru vítězů pohárů (2. místo v roce 1968 – prohra ve finále v Athénách s AEK před 80 000 diváků; vítězství ve Vídni v roce 1969). Leadrem se stal i v reprezentačním mužstvu ČSSR, kde odehrál od roku 1963 do roku 1975 celkem 270 mezistátních zápasů. Startoval na OH v Mnichově 1972 (8. místo), na MS v Lublani 1970 (6. místo), na MS v Portoriku (10. místo) a na šesti ME (Wroclav 1963 – 10. místo; Moskva 1965 – 7. místo; Helsinky 1967 – stříbrné medaile; Neapol 1969 – bronzové medaile; Essen 1971 – 5. místo; Španělsko 1973 – 4. místo). Jeho nepřehlédnutelné výkony byly odměněny 10 starty za „vybrané“ družstvo Evropy. Anketou, ve které hlasovali trenéři a novináři, byl vyhlášen „Československým basketbalistou 20. století.“

Po ukončení hráčské kariéry se rozhodl své bohaté hráčské zkušenosti předávat dále i jako trenér. V letech 1978–1979 působil ještě jako hrající trenér ve Slavii TJ VŠ Košice a následně ve finském Forssa AIKU (1980–1982; jeho doposud nepřekonaný rekord finské ligy na úrovni 40 bodů za zápas), dále již jako trenér ve Slavii VŠ Praha (1982–1990), v Rosenheimu (1991), ve Spartě Praha (1992) a Sokolu Vyšehrad (1993–1995). Pracoval také pro reprezentaci – jako druhý trenér národního týmu mužů (1986–1990), trenér juniorské reprezentace (1986–1990) a jako druhý trenér národního týmu žen (1997–1999).

Po vystudování Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v roce 1968 začal pracovat na KTV FSv ČVUT, kde pracoval ve funkci odborného asistenta s krátkými přestávkami 25 let až do roku 1994. Od tohoto roku se věnoval trenérské práci na plný úvazek. Svou příslušnost k ČVUT potvrdil ještě po ukončení své profesionální hráčské kariéry, když v letech 1982–1986 vytahoval až k postupovým příčkám tehdy druholigové mužstvo VŠTJ Stavební fakulty Praha.⁸⁹⁷

Ing. Hana Křížková-Holovská (17. 4. 1944, na obrázku), **Ing. Jiří Koudela** (16. 6. 1943–

– jejich vodácké začátky jsou spojené se začátkem vysokoškolského studia na Fakultě stavební ČVUT v roce 1961. Zde se při fakultativní TV pod vedením asistenta Miloslava Nováka učili poprvé držet pádlo a manévrovat s dřevěnými cestovními kánoemi na Vltavě u areálu ČVUT na Císařské louce.

V roce 1963 si za přispění VŠTJ Stavební fakulta postavili první laminátovou loď, začali pravidelně trénovat a vyrazili na první slalomové závody v kategorii C2 mix. Později trénovali v tehdejší ráji pražských vodních slalomářů na Čertovce, také na propusti „Karlovka“ nad Karlovým mostem, na otavské propusti ve Štěkní a na závodech. Příkladným tréninkovým úsilím přicházela tak potřebná obratnost na divoké vodě a s ní i stále se lepšící výsledky.

⁸⁹⁷ Z písemných podkladů Jiřího Zídka.

[cit. 2011-12-21]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Z%C3%ADdek_Sr.

[cit. 2011-12-21]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Czechoslovakia_national_basketball_team.

Postupně si vyjeli až mistrovskou výkonnostní třídu jak ve slalomu, tak i ve sjezdu a v roce 1968 byli nominováni do reprezentačního družstva Československa.

Již následujícího roku se zúčastnili MS ve Francii v Bourg St. Maurice na řece Iser, odkud přivezli bronzovou medaili z individuálního závodu ve slalomu kategorie C2 mix, zlatou ze slalomového závodu hlídek (3x C2 mix) a stříbrnou ze sjezdového závodu hlídek (3x C2 mix). Druhé mistrovství světa, kterého se zúčastnili v roce 1971, se konalo v Itálii v Meranu na řece Passirio. Zde vyhráli ve své kategorii smíšených dvojic slalomový závod a přivezli domů zlatou medaili. K ní připojili ještě bronzovou medaili ze závodu hlídek ve sjezdu. Během své desetileté závodní činnosti tak na divoké vodě vyhráli ve slalomu a sjezdu kromě 3 titulů akademických mistrů ČSSR ještě celkem 9x seniorské mistrovství republiky.

Ing. Jiří Koudela se na podzim roku 1975 zúčastnil čtyřčlenné vodácké expedice do Pákistánu za účelem prvosjezdu horního toku řeky Indus. Tento cíl se jim podařilo splnit a jako první na světě projeli na nafukovacím voru zvaném Matylda údolí řeky Indu pod Nanga Parbatem. V roce 1977 si však osud vybral daň nejvyšší. Při další sportovní expedici do Indie na řece Ganze spolu se svým partnerem Ing. Václavem Jindrákem tragicky zahynul.

Manželé Koudelovi (svatbu měli v roce 1969) promovali na Fakultě stavební ČVUT v Praze na podzim roku 1966. Ing. Koudela byl zaměstnán jako projektant stavebních konstrukcí v Ústavu zemědělského zásobování, později v INVESTISu, jeho budoucí manželka Ing. Křížková v PUDISu jako projektant silničních konstrukcí. Zde pracovala do prosince roku 2010, nyní je již v důchodu a příležitostně spolupracuje se svým druhým manželem Ing. Karlem Holovským v jeho projektové stavební firmě.⁸⁹⁸

Ing. Petr Utěkal (17. 12. 1944) po svých začátcích ve Zlíně a posléze ve Vysokých školách Praha (1964–1967, trenér I. Vavřík) závodil v *atletickém* sprintu po čas vojenské prezenční služby za Duklu Praha (1968–1969) a následně ve Spartě Praha (1970–1975, trenér L. Fišer). Stal se mistrem republiky v roce 1968 v běhu na 100 m, ve štafetě 4 x 100 m a v roce 1969 v běhu na 50 m v hale. Držel 3 české rekordy v oddílové štafetě na 4 x 100 m v časech 40,4 (1968) až 39,3 (1970). V letech 1966 až 1971 reprezentoval ČSSR v 11 mezistátních utkáních, z toho 1x v Evropském poháru. Zúčastnil se ME 1966 (100 m rozběh, ve štafetě 4 x 100 m na 7. místě), ME 1971 (100 m rozběh), halového mistrovství Evropy 1967 (50 m semifinále), 1968 (50 m semifinále), 1969 (v běhu na 50 m na 7. místě) a 1971 (60 m semifinále). Docílil osobních rekordů 10,3 sek. v běhu na 100 m (1972) a 21,3 v běhu na 200 m (1969).

Po zakončení studia na Fakultě strojní ČVUT pracoval v ČKD Praha – výzkumném ústavu motorových lokomotiv a od roku 1975 ve Výzkumném ústavu mechanizace. V roce 1990 založil 2 vlastní firmy, které řídí dodnes.

Atletice zůstal věrný jako rozhodčí a dnes zastává funkci ústředního rozhodčího.⁸⁹⁹

Ing. Vladěk Lacina, CSc. (25. 6. 1949, na obrázku) – základy a nadšení pro sport získal od svých rodičů, všestranných sportovců, inspiraci mu předložili i učitelé a profesori na základní a střední škole. Jelikož děda i táta byli členy VK Slavia Praha, jeho zaregistrování do *veslařského* klubu VK Blesk v 16 letech bylo vlastně povinností. V tomto oddílu vesloval od začátků pod vedením Ing. Pavla Hofmanna stále až do roku 1986, s výjimkou služby v armádě v letech 1974–1978.

První úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat. Již v juniorské kategorii se stal 2x mistrem ČSSR a cesta do seniorské reprezentace byla otevřena. Zúčastnil se celkem tří olympijských her (Mnichov 1972 – 6. místo na dvojskifu; Montreal 1976 – bronzová medaile na párové čtyřce spolu s Peckou, Vochoskou a

⁸⁹⁸ Z písemných podkladů Ing. Hany Holovské.

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Stavební fakulta Praha 1963–73. Praha: ČVUT, 1973. s. 6–14.

⁸⁹⁹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice.* Praha: Olympia, 2004. s. 189. ISBN 80-7033-864-4.

JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky.* Praha: Olympia, 1990. s. 564.

Hellebrandtem; Moskva 1980 – 4. místo na skifu). Finálová umístění pravidelně přivážel i z mistrovství světa (Luzern 1974 – 4. místo na dvojskifu; Nottingham 1975 – 4. místo na dvojskifu; Amsterdam 1977 – 6. místo na dvojskifu; Nový Zéland 1978 – 4. místo na párové čtyřce; Bled 1979 – 7. místo na skifu; Mnichov 1981 – 7. místo na skifu; Duisburg 1983 – 5. místo na skifu. Bronzovou medaili vybojoval na skifu i na „náhradní olympiádě“ v Moskvě v roce 1984. Celkem získal 13 titulů mistra republiky v seniorské kategorii, v disciplínách dvojskif, párová čtyřka, osmiveslice a skif (7x).

V roce 1974 vystudoval Fakultu strojní na ČVUT v Praze, když obhájil inženýrský titul na katedře spalovacích motorů s vyznamenáním. Jako zaměstnanec Výzkumného ústavu ČKD Praha absolvoval na ČVUT kandidátské postgraduální studium v oblasti teorie spalovacích motorů. V současnosti pracuje ve firmě zabývající se dodávkami kogeneračních jednotek a záložních dieselagregátů. Od roku 1991 je členem grantové komise a členem komise pro obhajoby na FS ČVUT v Praze.⁹⁰⁰

Ing. Petr Uher (21. 9. 1950)

Orientačnímu běhu se věnuje již od svých 11 let, kdy se zúčastnil prvních závodů tehdy ještě dvoučlenných hlídek za jednotu Lokomotiva Praha. V reprezentaci působil v letech 1969–1981, kdy se 5x účastnil mistrovství světa (1972 u nás v Jetřichovicích 5. místo, 1976 ve Skotsku 11. místo a 4. místo ve štafetě, 1979 v Tampere bronzová medaile ve štafetách). Stal se mistrem republiky v roce 1971 na klasické trati a v roce 1980 na dlouhé trati. Se sportem pokračuje i v seniorských kategoriích – získal ve své věkové kategorii 7. místo na MS veteránů v italském Asiago v r. 2004, podílel se na pořádání významných sportovních akcí pořádaných Českým svazem orientačních sportů jako tvůrce map či stavitel tratí. Svému povolání – kartografii, které získal na Fakultě stavební ČVUT v Praze, se v různých podobách a firmách věnuje doposud.⁹⁰¹

Ing. Jindřiška Kubečková, roz. Heřmanská (24. 3. 1950)

Absolventka FJFI ČVUT v Praze závodila v *atletice* za Spartu ČKD Praha (1967–1981, trenéři S. Husník a L. Láznička). Byla mistryní ČR v běhu na 400 m v letech 1974 a 1977 a mistryní ČSSR v běhu na 800 m v roce 1974. Držela 5 čl. rekordů ve štafetě na 4 x 400 m (3:39,9 v roce 1973 až 3:30,4 v roce 1978), rekord ve štafetě 4 x 800 m (10:00,4 v roce 1970). Celkem 10x reprezentovala v mezistátních utkáních (1973–1979), z toho 4x v Evropském poháru. Zúčastnila se ME 1974 (8. místo na 4 x 400 m) a v roce 1978 (800 m, rozběhy; 4 x 400 m, 6. místo). Osobní rekord v běhu na 800 m má 2:01,9 z roku 1979.⁹⁰²

Ing. Miroslav Kodejš (7. 7. 1950, na obrázku) dosáhl největších úspěchů v *atletice* na trati 400 m překážek. Byl odchovancem Sparty ČKD Praha (1958–1975, trenéři J. Kulháněk, Kubica, otec, J. Kovář, Z. Fator, M. Novák a J. Nezbeda). V průběhu vojenské služby závodil za Duklu Praha (trenéři A. Poděbrad a J. Demeč), poté se vrátil do Sparty (1978–1983). Stal se mistrem ČR v běhu na 200 m (1974), v běhu na 400 m (1977), na trati 400 m překážek (1973, 1975), ve štafetě 4 x 400 m (1971, 1972, 1982) a mistrem ČSSR v běhu na 400 m překážek (1970, 1973, 1974, 1978, 1979, 1981) a ve štafetě 4 x 400 m (1971, 1972, 1974, 1979). Dne 29. 6. 1974 překonal v Praze na trati 440 yardů překážek evropský rekord výkonem 49,4 sekund. Byl mnohonásobným čl. rekordmanem – 7x na 400 m překážek (od 50,0 roku 1973 až po 49,34 v roce 1974), 2x na 440 yardů překážek, 2x ve štafetě 4 x 400 m (3:06,3) a 2x v oddílové štafetě 4 x 400 m (3:08,4). Reprezentoval ve 25 mezistátních utkáních v letech 1970–1982, z toho to bylo 7x v Evropském poháru. Zúčastnil se ME 1974 (400 m překážek, semifinále; 4 x 400 m, rozběh), ME 1978 (400 m překážek, rozběhy).⁹⁰³

⁹⁰⁰ Z písemných podkladů Ing. Vladka Laciny.

⁹⁰¹ Z písemných podkladů Ing. Petra Uhera.

⁹⁰² JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 95. ISBN 80-7033-864-4.

⁹⁰³ TITIŠ. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 83. ISBN 80-7033-864-4.

Ing. Miroslav Tulis (23. 1. 1951, na obrázku) byl vynikajícím *atletem* – sprinterem a běžcem na 400 metrů. Se závodní kariérou začal ve Slavoji Stará Boleslav (1967–1970, trenéři K. Kaňka a prof. Šimek), odkud přestoupil do Sparty Praha (1971–1976, M. Novák a P. Kavan) a posléze i do Dukly Praha (1977–1978, J. Demeč). Mistrem ČR se stal v letech 1971 a 1972 v běhu na 400 m, v letech 1971, 1972 a 1974 ve štafetě 4 x 400 m. Mistrovství ČSSR vyhrál v běhu na 400 m a také ve štafetě 4 x 100 m v letech 1971, 1972, 1974, 1977; roku 1974 v hale v běhu na 300 m. Držel 4x čsl. rekord v běhu na 400 m (47,01; 1974 až 46,33; 1977); 2x ve štafetě 4 x 400 m (3:06,3; 1974 až 3:04,0; 1978) a 2x v oddílové štafetě 4 x 400 m (3:09,5; 1971 až 3:08,4; 1974). Reprezentoval celkem v 19 mezistátních utkáních (1970–1978), z toho 3x v Evropském poháru. Zúčastnil se ME juniorů v roce 1970 (na 6. místě v běhu na 200 m a ve štafetě na 4 x 400 m, na 400 m v rozběhích), ME 1971 (400 m, semifinále), ME 1974 (4 x 400 m, rozběhy), ME 1978 (400 m, semifinále; 4 x 400 m, bronzová medaile), halového ME 1973 (400 m, rozběhy).⁹⁰⁴

Studium na oboru vodní stavby a vodní hospodářství Fakulty stavební ČVUT v Praze zakončil v roce 1976. Nyní pracuje v Kanceláři náměstka ministra obrany pro personalistiku.⁹⁰⁵

Ing. Ladislav Benhák (1. 7. 1954), **Ing. Jiří Benhák** (9. 5. 1956, na obrázku) – na jaře

roku 1967 vstoupili pod vlivem vedoucího vodáckého kroužku Pavla Eyberta (budoucí dlouholetý starosta města a senátor) do oddílu *vodního slalomu* Vodních staveb Tábor. Prvním úspěchem bylo druhé místo ve slalomu v kategorii C2 na přeborech mladšího dorostu v roce 1968 na Víru (kategorie žáků neexistovala). V následujícím roce si ve slalomu vyjeli II. výkonnostní třídu a v roce 1970 i I. VT; ve sjezdu pak v roce 1972 mistrovskou třídu. V roce 1974 začali oba dva trénovat ve Středisku vrcholového sportu MŠ v oddílu Slavia VŠ Praha.

V tomto roce poprvé vyhráli mistrovství ČSSR. To pak zopakovali v závodech deblkánů ve své sportovní kariéře ještě 18x a to ve slalomu, sjezdu a v hlídkách (soutěž družstev o třech deblkánových). První MS jeli v roce 1975 ve Skopji, kde vybojovali ve slalomových hlídkách stříbrnou medaili a ve sjezdových 4. místo. V roce 1977 se zúčastnili MS v rakouském Spittalu, kde se stali mistry světa ve slalomových hlídkách. Individuální závod nedokončili, i když v mezichase měli stejný čas jako stříbrná loď Nedvěd – Schwarz.

V dalších letech z mnoha důvodů (rychlý vývoj lodí, každý z bratrů na vojně v Dukle v jiný čas, nevycestování na předmistrovské závody) již neobsazovali nejvyšší příčky. Umísťovali se však kolikrát jako jediná čsl. posádka spíše v první desítce, jako na MS 1981 v Bale (6. místo v individuálním závodě ve sjezdu, 9. ve slalomu a 6. ve slalomových hlídkách), což již v tehdejší době specializace na jednu z obou disciplín nikdo jiný nedokázal.

Jiří Benhák ještě v letech 1984–1987 jezdil s Františkem Šilhavským a nominovali se na dvě mistrovství světa (4. místo ve sjezdových hlídkách na MS v roce 1987; 4x mistři republiky).

Oba bratři vystudovali Fakultu stavební ČVUT v Praze a po škole se zaměstnali u PS České Budějovice. Ladislav nyní vede v Českých Budějovicích pokrývačskou firmu, Jiří pracuje v Jablonci n. N. jako technický dozor stavebníka (TDS) a projektuje.⁹⁰⁶

JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. s. 221.

⁹⁰⁴ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 187. ISBN 80-7033-864-4.

JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. s. 560.

⁹⁰⁵ Z písemných podkladů Ing. Miroslava Tulise.

⁹⁰⁶ Z písemných podkladů Ing. Jiřího Benáka.

Ing. Jiří Lesák (5. 5. 1955, na obrázku) byl *atletickým* reprezentantem ve skoku o tyči. S atletikou začínal ve Slezanu Opava (1968–1974, trenér otec), v době studií na ČVUT přestoupil do VŠ Praha (1975–1980, trenér P. Beran), odtud na vojenskou službu do Dukly Banská Bystrica (1981, F. Vavrinčík), poté do SSK Vítkovice (od 1982), Slezanu Opava (1992–1993), SSK Vítkovice (1994–2000) a TJ Sokolu Opava (od 2001). Mistrovství ČR na dráze vyhrál v letech 1976–1978, 1980, v hale v letech 1976 a 1977. Mistrem ČSSR na dráze se stal roku 1977 a v hale v roce 1976 a 1977. Byl držitelem 6 čsl. rekordů výkonu 515 cm (1977) až 537 cm (1981). Byl prvním naším atletem, který překonal hranici 520 cm (522 cm v Ostravě v roce 1978) a 530 cm (v Praze roku 1980). Reprezentoval ve 14 mezistátních utkáních (1972–1981), z toho 3x v Evropském poháru a 3x v utkáních do 23 let. V roce 1978 se zúčastnil ME, kde neprošel kvalifikací.⁹⁰⁷

Po zakončení studia na Fakultě elektrotechnické ČVUT v roce 1980 se specializací silnoproudá elektronika pracoval v ČKD Praha – Polovodiče a od roku 1981 ve Vítkovicích na údržbě, v technickém rozvoji a poté 15 let v projekci. V roce 1990 založil vlastní firmu v oboru projektování ve výstavbě, která s různými obměnami funguje dodnes. Od roku 2005 po absolvování trenérské školy Univerzity Karlovy má další doplňující živnost v působnosti firmy. Atletice zůstal věrný nejen jako trenér, ale i jako rozhodčí a dnes zastává funkci rozhodčího I. třídy na akcích v Opavě a Ostravě.⁹⁰⁸

Ing. Michal Barda (27. 6. 1955, na obrázku) začal s *házenou* v pražské Slavii v roce 1965, kde prošel žákovské a dorostenecké kategorie a byl členem dorosteneckého a později juniorského výběru ČSSR. Od 15 let začal trénovat s družstvem mužů, od roku 1972 s ním hrál ligu.

V roce 1974 začal studovat na Fakultě elektrotechnické ČVUT, od roku 1976 reprezentoval ČSSR mezi dospělými. Se studiem a Slavií Praha se rozloučil v roce 1979 vítězstvím v Čs. poháru a 3. místem v lize a odešel na vojnu do Dukly Praha. S ní se stal 7x mistrem republiky (1979–1980, 1982–1987) a několikanásobným vítězem Čsl. poháru. S Duklou Praha vyhrál v roce 1984 i PMEZ v památném finále s Metaloplastikou Šabac; olympijské medailové ambice na OH 1984 v Los Angeles ale tři měsíce po tomto finále překazil politický bojkot.

Roku 1987 odešel do TV Grosswallstadt a jako jeden z prvních českých házenkářů se stabilně prosadil v německé bundeslize, kde odehrál pět sezon. Byl v roce 1988 finalistou PVP s TV Grosswallstadt a v roce 1989 vítězem Poháru IHF s TuRU Düsseldorf. Za reprezentaci odehrál v letech 1976–1991 celkem 218 zápasů, vstřelil jako brankář 4 branky (!). V roce 1984 hrál za výběr světa a byl vyhodnocen nejlepším světovým brankářem. V roce 1987 přispěl k překvapivé kvalifikaci ČR na OH 1988 v Soulu, kde tým obsadil 6. místo, o dva roky později na MS 1990 v ČR skončil na 7. místě.

Po roce 1992 se vrátil do ČR a pracoval jako trenér v Dukle Praha (mistr ČR 1994 a 1996) i v reprezentaci, měl nejvyšší německou, českou i evropskou trenérskou licenci. Podílel se jako trenér na MS 1993 ve Švédsku (7. místo), MS 1995 na Islandu (8. místo) a ME 1996 ve Španělsku (6. místo), zároveň byl členem trenérsko-metodické komise IHF a lektorem EHF i IHF.

Jako absolvent Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze si zvyšoval kvalifikaci i v Německu a po návratu do ČR tyto zkušenosti a jazykové schopnosti využíval. Od roku 1997 se věnoval především práci v IT, absolvoval studium MBA na Prague International Business School a pracoval ve vyšších mezinárodních manažerských pozicích v oblasti IT poradenství. Nyní je samostatným konzultantem.⁹⁰⁹

⁹⁰⁷ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 102. ISBN 80-7033-864-4.

JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. s. 244.

⁹⁰⁸ Z písemných podkladů Ing. Jiřího Lesáka.

⁹⁰⁹ Z písemných podkladů Ing. Michala Bardy.

Ing. Jaroslav Šmíd (10. 11. 1955, na obrázku) začal sportovat ve Vítkovicích v roce 1966, kde po půl roce lehkotletické průpravy přešel do *volejbalového* družstva žáků VŽKG. Jako úspěšný dorostenec začal hrát již v roce 1974 za extraligové družstvo mužů Vítkovic a současně byl členem dorosteneckého a později juniorského výběru ČSSR. S ním vybojoval 2 stříbrné medaile na MEJ 1973 v Nizozemsku a MEJ 1975 v SRN.

V roce 1974 odešel na vysokoškolská studia na Fakultu stavební ČVUT a jako hráč do VŠ Praha (2x 2. místo v letech 1981 a 1983, 3. místo v roce 1979). Postupně se prosadil i v mužské reprezentaci, za kterou hrál 10 let.

Sehrál s ní kolem 200 utkání a zažil s ní tyto postupné úspěchy: 1977 (6. místo na ME ve Finsku, 2. místo na světové univerziádě v Sofii), 1978 (5. místo na MS v Itálii), 1979 (6. místo na ME ve Francii), 1980 (8. místo na OH v Moskvě), 1981 (4. místo na ME v Bulharsku, 3. místo na světové univerziádě v Bukurešti), 1985 (2. místo a stříbrná medaile na ME v Nizozemsku), 1986 (8. místo na MS ve Francii).

Poté zamířil do zahraničí. Postupně hrál za Petrarca Padova v italské sérii A1 (1987–1988, 6. místo); Türcü GUCU Mnichov v Bundeslize (1987–1988); Pallavolo Pordenone v italské sérii A2 (1988–1989); Sokol Möma Vídeň (1989–1990, mistr Rakouska) a Supervolley Enns v rakouské II. lize (1992, postup do I. ligy).

Jako absolvent Fakulty stavební ČVUT v Praze byl po škole zaměstnán jako investiční technik u Oblastní správy tělovýchovných zařízení, nyní pracuje u společnosti Benzina.⁹¹⁰

Ing. Josef Kubeš (2. 9. 1957, na obrázku) docílil největších úspěchů v *atletických* vrzích. Úspěšnější byl ve vrhu koulí, i když začínal jako nadějný diskař. Jeho první sportovní úspěchy se váží ke Spartaku Rychnov nad Kněžnou, kde trénoval u V. Hamáčka a J. Friedricha. Odtud přestoupil v době studií na Fakultě stavební ČVUT do VŠ Praha k trenéru Martinu Kuncovi. Mistrem republiky ve vrhu koulí se stal v roce 1986, reprezentoval celkem v 7 mezinárodních utkáních v letech 1982–1986. Na halovém mistrovství Evropy v roce 1983 obsadil 4. místo a v roce 1984 páté místo; na MS v roce 1983 skončil na 11. místě. Na světové univerziádě obsadil v roce 1981 jedenácté místo. Jeho osobní rekordy jsou 21,20 m ve vrhu koulí (1983) a 63,14 m v hodu diskem.⁹¹¹

Pracuje v Hasičské vzájemné pojišťovně, a. s., kde je i předsedou představenstva.⁹¹²

Ing. Petr Habel (10. 9. 1959) byl vrcholovým *atletem* – skokanem o tyči. Svou sportovní dráhu začal v LIAZ Jablonec (1971–1978, trenér Z. Kysela), přestoupil do VŠ Praha (1979–1984, trenér P. Beran), po studiích na ČVUT opět do LIAZ Jablonec (1985–2000, trenér Z. Kysela). V době svých vysokoškolských studií se stal mistrem ČR na dráze (1979, 1980) a v hale (1980–1982), mistrem ČSSR na dráze (1979, 1980) a v hale (1980, 1981). Celkem 2x překonal čsl. rekord, v roce 1980 skočil 530 cm a v roce 1981 pak 535 cm. Reprezentoval v 9 mezinárodních utkáních (1979–1983), z toho 3x to bylo v Evropském poháru. V roce 1981 se zúčastnil halového mistrovství Evropy, kde obsadil 17. místo.⁹¹³

Reprezentace asistentů tělovýchovných kateder mimo ČVUT v Praze

Na tělovýchovných katedrách ČVUT pracovalo mnoho asistentů, kteří se svou prací zasloužili o zdárný průběh celého systému vysokoškolské tělovýchovy a sportu. Někteří z nich

⁹¹⁰ VRBENSKÝ, Zdeněk. Český volejbalový svaz; Jubilanti. [cit. 2011-12-27]. Dostupné z: <http://www.cvf.cz/?clanek=7190>.

⁹¹¹ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 95. ISBN 80-7033-864-4.
JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. s. 236.

⁹¹² [cit. 2012-07-15]. Dostupné z: <http://www.hvp.cz/stranky/about.htm>

⁹¹³ JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. s. 45. ISBN 80-7033-864-4.
JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. s. 161–162.

navíc pracovali i na různých pozicích v komisích VŠ sportu, na ministerstvu, trénovali ligové a reprezentační kolektivy, byli pověřeni zahraničními expertízami. Byli to (bez titulů):

Na zahraničních stážích:

Ivan Duda – Tunis, ministerstvo mládeže a tělovýchovy (1962–)

František Fišar – Tunis, ministerstvo mládeže a tělovýchovy (1964–)

Antonín Kyndr – státní trenér volejbalu žen (Japonsko, 1961; Alžír, 1964–1966; Togo, 1974–1975); SRN, 1988–1989, (trenér v bundeslize)

Vilém Levý – Tunis, ministerstvo mládeže a tělovýchovy (1964–)

Bohumil Mareš – Irák, státní univerzita (1961–1963); Libye, ministerstvo pro mládež a sport, masová vystoupení (1969–1970)

Jaroslava Marešová – Libye, ministerstvo pro mládež a sport, masová vystoupení (1969–1970)

Vlasta Müllerová – Tunis, ministerstvo mládeže a tělovýchovy (1962–)

Vilém Nečesal – Tunis, ministerstvo mládeže a tělovýchovy

Jan Pršala – Kanada, státní trenér volejbalu

Zdeněk Valášek – Itálie, přednáškové turné (1980), trenér Agroittica Calvisano (1990–1992)

Vladimír Vytiska – Alžír, ministerstvo mládeže a sportu

Zdeněk Závodský – Cortina d'Ampezzo (1986–1988), klubový trenér

Jiří Zídek – Slavia TJ VŠ Košice (1978/79), Forssa AIKU (Finsko, 1980–1982), Rosenheim (1991)

V trenérské činnosti v ČSSR:

Čestmír Bulíř – běh na lyžích, VSK Elektro ČVUT Praha (1980–současnost)

Milan Kotál – basketbal muži, Slavia VŠ Praha (1973–1976)

Zbyněk Kubín – basketbal ženy, reprezentační družstvo ČSSR (1973), Sparta Praha (1958–1978)

Ivo Kunz – volejbal muži, trenér akademické reprezentace (světové univerziády 1970, 1973, 1991, 1999), výběr akademiků Čech (1963–1993), Slavia VŠ Praha (1970–1972)

Antonín Kyndr – volejbal ženy, reprezentační družstvo ČSR a ČSSR (1958–1963, 1976–1980), TJ Tatran Střešovice, Slavia Praha IPS (1980–1985)

Karel Nedorost – vodní pólo muži, reprezentace ČSSR (1973–1991)

Jan Rosenfelder – házená muži, Slavia Praha IPS (1978–1983)

Zdeněk Valášek – volejbal ženy, Lokomotiva Praha (1982–1985), Tatran Střešovice (1993–1996)

Jiří Zídek – basketbal muži, Slavia VŠ Praha (1982–1990), Sparta Praha (1992), Sokol

Vyšehrad (1993–1995), juniorská a seniorská reprezentace ČSSR (1986–1990)

Působnost na ministerstvu školství:

Zbyněk Kubín – referent pro vysoké školy

Pavel Jeník – styk se sdělovacími prostředky (1968–1997)

Milan Paulas – ředitel odboru

Jaroslav Bor – oddělení TV a sportu (1984–1990)

Bohumil Petříček – referent pro sportovní třídy (1985–1989)

Josef Bubenko.

Vrcholový sport:

Josef Babický – fyzioterapeut a masér v FC Bohemians Praha a u reprezentačních týmů

Milan Kotál – metodik tréninkového procesu Střediska vrcholového sportu MŠ (1980–1989)

Zdeněk Valášek – vedoucí realizačního týmu reprezentačního volejbalového družstva ČSSR žen (1977–1980), vedoucí družstva kadetek ČR (2000–2001 a 2007), trenér a činovník ve stolním tenisu – VŠTJ Stavební fakulta Praha – El Niño (2006–2009)

Předsedové sportovních komisí vysokoškolského sportu ČSSR:

Jan Bělohávek – plavání (1964–1969)

Jiří Drnek – házená (1977–1982)

Ivan Duda – orientační běh (1968–1971)
Jan Chleboun – fotbal (1989)
Miroslav Koubek – lyžování běh (1972–1989)
Jaroslav Kubíček – judo (1989)
Ivo Kunz – volejbal (1972–1974, 1986–1989)
Vladimír Suchý – fotbal (1968–1986)
Jiří Tesařík – házená (1964–1971)
Vladimír Vytiska – plavání (1970–1973)⁹¹⁴

2.5 Tělesná výchova a sport v letech 1989–2006

Po sametové revoluci byla provedena všestranná transformace. Vysokoškolské vzdělání bylo upraveno novým vysokoškolským zákonem.⁹¹⁵ Základní vztahy univerzit ke státním orgánům vymezil zákon o vysokých školách ze 4. května 1990. Zákon zaručil právo vyučovat a učit se, svobodné vědecké bádání a uměleckou tvorbu, právo na zveřejňování výsledků vědecké činnosti apod. Vysoké školy se staly samosprávnými vrcholnými, vzdělávacími a uměleckými institucemi.⁹¹⁶ Stát si ovšem ponechal klíčový vliv na chod vysokých škol zřízením akreditační komise jako poradního orgánu vlády České republiky, která posuzovala návrhy vysokých škol na zřízení, sloučení, rozdělení a zrušení jednotlivých fakult a vysokých škol.⁹¹⁷

Politickými a ekonomickými změnami byl odstartován konec jistot tělesné výchovy na vysokých školách na našem území. K zásadním změnám došlo ve chvíli, kdy jednotlivé vysoké školy byly obdařeny pravomocemi a mohly samostatně rozhodovat o svých učebních plánech. Okamžitě se vyrojily názory o zbytečnosti některých předmětů. Kromě jasných zdůvodnění o vyřazení marxismu a dalších politických předmětů však došlo i na tělesnou výchovu a výuku cizích jazyků.⁹¹⁸

Podobné tlaky panovaly i na ČVUT, na všech fakultách s působností KTV. Toto téma bylo několikrát otevřeno, především při probírání základní otázky, na co vynakládat finance.

Někteří pedagogové včetně některých studentů vystupujících jako zástupci studentů v akademických senátech se domnívali, že tělesná výchova je pro fakultu příliš drahou záležitostí a že proto není až tak důležitou součástí denního studia. Přisuzovali jí spíše místo v oblasti volného času.

Po dlouhých tahanicích, které byly na všech třech fakultách různě dlouhé, naštěstí převládl v akademických senátech jednotlivých fakult rozumný názor, že *povinná tělesná výchova* bude vyučována v prvních dvou ročnících studia. K prvním změnám v tomto smyslu došlo nejdříve na FEL, a to ve školním roce 1991/92, kdy byla povinná TV snížena z původních prvních čtyřech ročníků na ročníky tři,⁹¹⁹ a následně ve školním roce 1993/94, ze začátku jen v I. etapě studia, ze třech ročníků na 4 semestry.⁹²⁰ Na FS byla snížena povinná TV z prvních třech ročníků na dva pravděpodobně ve školním roce 1997/98,⁹²¹ na FSv se tato změna odehrála ve školním roce 2000/01.⁹²² Od 3. ročníku výše pak pro studenty tělesná výchova figurovala jen jako volitelná (nepovinná).

⁹¹⁴ FILANDR, Jan. K 303 – Katedra tělesné výchovy. In: STARÝ Oldřich a EFMERTO VÁ, Marcela. (Eds.) *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*, Praha: Libri, 2001. s. 63–64. ISBN 80-7277-082-9.

100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. s. 206–207. ISBN 978-80-7376-248-3.

ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Archiv KTV FEL, životopisy asistentů.

⁹¹⁵ PAVLŮ, Dagmar a WAIC, Marek. Vývoj organizace studia sportu a fyzioterapie v kontextu politických a legislativních změn. *Česká kinantropologie*, 2010, roč. 14, č. 3. s. 84–93.

⁹¹⁶ Zákon o vysokých školách č. 172 ze 4. května 1990. *Sbírka zákonů a nařízení č. 172/1990*.

⁹¹⁷ Nařízení vlády České republiky č. 350 z 22. srpna 1990. *Sbírka zákonů a nařízení č. 350/1990*.

PAVLŮ, Dagmar a WAIC, Marek. Vývoj organizace studia sportu a fyzioterapie v kontextu politických a legislativních změn. *Česká kinantropologie*, 2010, roč. 14, č. 3. s. 89–90.

⁹¹⁸ Srovn. *50 let kateder tělesné výchovy na vysokých školách*. s. 9.

⁹¹⁹ *Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1991/92*. Praha: ČVUT. s. 6–7.

⁹²⁰ *Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1993/94, I. etapa*. Praha: ČVUT. s. 32.

⁹²¹ *Studijní program ČVUT Fakulty strojí 1997/98*. Praha: ČVUT. s. 40–43.

⁹²² *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 2000/01*. Praha: ČVUT. s. 2–25.

Důležitým předpokladem pro snadné zpřístupnění TV studentům bylo zachování určených půldnů pro tělesnou výchovu v rozvrhu jednotlivých fakult. V prvních porevolučních letech byly ještě zachovány oba dva *výcvikové kurzy* jako povinné, postupně však došlo ke snížení požadavků na jeden povinný kurz za celé studium. Zde se již jednotlivé fakulty lišily, např. na FELu si studenti mohli za jeden povinný kurz vybrat letní nebo zimní výcvikový kurz, na FSv a FS jen letní výcvikový kurz a zimní výcvikový kurz pouze jako volitelný. K těmto změnám opět došlo na jednotlivých velkých fakultách v jiných letech. Nejdříve to bylo na FEL a FS ve školním roce 1991/92,⁹²³ na FSv pak až ve školním roce 2000/01.⁹²⁴

Rozdíly pak panovaly i v udělování zápočtů a kreditů jak za tělesnou výchovu, tak i za výcvikový kurz. Na FS studenti získávali za absolvování letního výcvikového kurzu 2 jednice.⁹²⁵ Rozdílné byly na fakultách i určené semestry pro splňování požadavků kurzů – na Fakultě strojní ČVUT to bylo v 1. ročníku, na FSv ve druhém ročníku a na FEL ve druhém i třetím ročníku. Na ostatních fakultách ČVUT bez vlastních KTV neměli studenti tělesnou výchovu jako povinnou vůbec s výjimkou prvních dvou ročníků na fakultě dopravní (později jen 1. ročníku). Ke snížení docházky studentů na tělesnou výchovu došlo na FJFI, dříve spadající do působnosti KTV FEL, neboť v rozvrhu fakulty studenti nacházeli čas pro TV s velikými obtížemi. Podobné to bylo i na fakultě architektury, patřící do působnosti KTV FSv.

Jinak se dá velice zjednodušeně říci, že po sametové revoluci se toho na katedrách tělesné výchovy ČVUT z hlediska obsahu práce až tak moc nezměnilo. Bylo to způsobeno tím, že v oblasti výuky tělesné výchovy, jestliže si odmyslíme všechny ty tehdy známé politicko-výchovné příkazy a zákazy, se v období socialismu prováděly velice smysluplné a logické kroky vedoucí k intenzivní a pravidelné pohybové činnosti studentů. Obsah a náplň vyučovacích hodin v zaběhnutých sportovních odvětvích a na výcvikových kurzech zůstaly prakticky nezměněny, v činnosti zůstaly i *vysokoškolské tělovýchovné jednoty* či cvičení pro zaměstnance ČVUT. Vědecká činnost nebyla po asistentech vyžadována, i když se vždy na KTV vzpomínala jako velice přínosná, odpadl také nácvik na spartakiádu. Podstatnou změnou však bylo logické snižování počtu pedagogického sboru zcela úměrně ke snižování počtu přihlašujících se studentů na výuku tělesné výchovy. Bylo to však realizováno nenásilně ve shodě s odchodem příslušných asistentů do důchodu.⁹²⁶

Na *řídících funkcích* došlo ke změně pouze na KTV FEL, kde *docenta Vladimíra Šustu* demokratickými volbami nahradil *Mgr. Čestmír Bulíř*, po vypršení období pak *Mgr. Jan Filandr* a následně opět po vypršení období *PaedDr. Zdeněk Valjent*. Na dvou zbývajících KTV, na fakultě stavební i fakultě strojní dále vedli katedry po celou dobu *doc. PaedDr. Jiří Drnek*, CSc.(od února 1977) a *PhDr. Jaroslav Schmid*, CSc. (od 1. 11. 1989).

S novou dobou však přece jen přicházely *významné změny*, které pramenily z určité volnosti ve vymýšlení nových a přínosných věcí. Učitelé tělovýchovných kateder přinášeli do výuky nové sporty, měnili i zažitá stereotypy výcvikových kurzů.

A nyní tedy blíže ke konkrétním oblastem, ve kterých se dochovaly určité záznamy. O tomto období se dochovalo nejvíce dokladů z činnosti KTV FEL, což lze brát jako příklad i dalších dvou KTV,⁹²⁷ neboť činnost byla opět velice podobná, i když přece jen více různorodá než v totalitním období.

2.5.1 Vyučování tělesné výchovy

Do výuky byla postupně přidávána moderní a atraktivní sportovní odvětví. Ihned po revoluci se výběr sportů rozšířil o softbal a kondiční posilování; v dalších letech pak postupně i

⁹²³ *Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1991/92*. Praha: ČVUT. s. 6–7.

Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1991/92. Praha: ČVUT. s. 20–22.

⁹²⁴ *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 2000/01*. Praha: ČVUT. s. 2–25.

⁹²⁵ *Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1993/94*. Praha: ČVUT. s. 51–54.

⁹²⁶ Např. na KTV FEL se ztenčil počet pedagogů z 22 v roce 1989 na 12 v roce 2006.

⁹²⁷ KTV FS byla na přelomu století v rámci integračního procesu na fakultě přejmenována na Ústav tělesné výchovy a sportu FS ČVUT (dále jako ÚTVS FS).

o hokej, frisbee, budo, bowling, golfové trenažery, squash, horolezeckou stěnu, beachvolejbal a další.

Těsně po revoluci došlo k postupné likvidaci finančních příspěvků jednotlivých fakult na povinné výcvikové kurzy. Po několika letech především úředních změn se situace stabilizovala. Je nutno si přiznat, že při ponechání volnosti tělesné výchovy ve vyšších ročnících nebyl přístup studentů k TV nijak zvlášť kladný. Např. na FEL ve školním roce 1992/93 navštěvovalo TV v zimním semestru ještě povinně ve 2. ročníku celkem 524 studentů, v nepovinné TV studentů 3. ročníku jen 80, 4. ročníku 98, 5. ročníku 43 a doktorandů 17. Vedení jednotlivých kateder TV bylo nuceno po snížení povinné TV na svých fakultách tento propad účasti studentů na TV řešit především větší propagací TV a sportu mezi studenty a zaměstnanci fakult a dalším zařazováním atraktivnějších sportů do výuky a do kurzů.⁹²⁸

Např. ve školním roce 1994/95 panovala na KTV FEL ve výuce následující situace (ved. Mgr. Čestmír Bulíř, zástupce dr. Zdeněk Valjent, tajemník Mgr. Markéta Zikmundová, zástupce v akademickém senátu FEL Mgr. Jan Filandr).

Do TV 1. ročníku bylo zařazeno 1 131 studentů (87 vyučovacích oddílů), 15 se jich nikam nepřihlásilo; na plavecké zkoušce bylo zjištěno 65 neplavců a 109 slabých plavců; ze studentů 2. ročníku se jich zapsalo do TV 739, 32 se nezapsalo nikam; ze studentů 3. ročníku se přihlásilo do TV 214 z nich, ze 4. ročníku 64, z 5. ročníku 22 a z doktorandského studia 19 studentů.⁹²⁹ Studentů FJFI bylo do TV na KTV FEL zařazeno celkem 193, dalších 9 bylo z TV osvobozených.⁹³⁰

⁹²⁸ Archiv KTV FEL, Zpráva dr. Nedorosta o stavu TV z roku 1993.

⁹²⁹ AKTV FEL, Zápis z 2. porady školního roku 1994/95 ze dne 14. 11. 1994.

⁹³⁰ AKTV FEL, Zápis z 1. porady školního roku 1994/95 ze dne 24. 10. 1994.

Tabulka č. 30 – Rozvrh a počet hodin učitelů KTV FEL v LS šk. roku 1994/95⁹³¹

Jméno	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	VSK	Celkem
Bayer	KP 6,6	Soft 2	Soft 4			KP 4	16,6
Botlíková	Vol 4	Plav 4	KP 5,6	Zdr 4		Zdr 1,3	18,6
Bulíř	Soft 4			Soft 4		Pl+KP 5,3	13,3
Drahorádová	Vol 4	Vol 4		Vol 4		Vol 2	14
Filandr	Fris 2	Fr+Fot 4	Fot 2	Fr+ Fot 6		Fris 4	18
Kmec	Bas 4	Bas 4	Bas 4	Bas 4		Bas 3	19
Nedorost	Plav 3,6	Plav 3,6	Plav 3,6	Plav 3,6		Pl+KP 5,3	20
Otáhal	Kánoe 4	Kánoe 4	Kánoe 4	Kánoe 4			16
Rosenfelder	Fot 4	Vol 4	Fot 4	Fot 4		Ház 2	18
Švejkovský	Kar 4	Kar 4	Kar 2	Bas 4		KP 4	18
Valjent		KP 6,6		KP 6,6		KP 4	17,3
Vosyka	Ten 5,3	Ten 5,3	Vol 2	Ten 5,3	Ten 2,6		21,6
Zikmundová	Plav 2,6		Plav 3	Plav 5,3	Plav 1,3	Plav 1,3	13,5
Ziman	Bas 4			Vol 4	KP 5,3	Noh+KP7	20,3
Zlatníček	Jog 4	Jog 2	Jog 4	Jog 4	Jog 4		18
Nepožitková	Judo 2	Judo 2		Judo 2			6
Ferda				Kar 3,3			3,3

Vysvětlivky: vyučovací hodiny byly přepočítány na 60minutové; KP – kondiční posilování, Soft – softbal, Plav a Pl – plavání, Zdr – Zdravotní TV, Vol – volejbal, Fris a Fr – Frisbee, Bas – basketbal, Kánoe – kanoistika, Ház – házená, Kar – karate, Ten – tenis, Noh – nohejbal.

I když po sametové revoluci již nebylo vyžadováno žádné povinné testování motorických schopností studentů, na tělovýchovných katedrách stále přetrvávaly plavecké zkoušky studentů 1. ročníku, a to organizované hned v 1. hodině rozvrhu zimního semestru. Díky nim se podařilo najít neplavce i slabé plavce, kteří byli následně zařazeni do zvláštních hodin a propuštěni do jiných sportů až v dalším semestru, jestliže prokázali určitou plaveckou gramotnost. Zdá se, že na KTV FEL byla tato poslední plavecká zkouška vykonána v září roku 2001.⁹³²

Za letní semestr školního roku 2001/2002 katedra tělesné výchovy FEL udělila celkem 2 418 zápočtů za tělesnou výchovu. V následujícím zimním semestru školního roku 2002/2003 se zapsalo do TV 1 116 studentů 1. ročníku, 419 studentů 2. ročníku, celkem 812 studentů vyšších ročníků (3.–6. ročník a doktorandi).⁹³³

V posledním roce samostatného účinkování KTV FEL tj. ve školním roce 2005/2006 bylo v zimním semestru rozdáno: studentům 1. ročníku 1 157 zápočtů; studentům 2. ročníku 777 zápočtů; ve volitelné (nepovinné) tělesné výchově pak studentům 3. ročníku 252 zápočtů, studentům 4.–6. ročníku 548 zápočtů.⁹³⁴ Z nastíněných čísel je patrné, jak velkému nárůstu došlo v oblibě nepovinné tělesné výchovy u studentů vyšších ročníků s porovnáním s porevolučními lety 1992–95.

⁹³¹ Archiv dr. Zdeňka Valjenta.

⁹³² AKTV FEL, Zápis z porady školního roku 2001/2002 ze dne 26. 9. 2001.

⁹³³ TAMTÉŽ, Zápisy porad ze školního roku 2002/03.

⁹³⁴ TAMTÉŽ, Komponenta studium, rok 2005/2006 – zimní semestr.

Tabulka č. 31 – Pedagogické úvazky na KTV FEL v ZS šk. roku 2006/2007⁹³⁵

Jméno	Výuka (hod.)	Funkce	VSK + zaměstnanci	ZVK	LVK
Vladana Botlíková	17,3		Turistika	1	4
Čestmír Bulíř	18		Lyže běh	1	4
Jitka Drahorádová	18	Senát FEL	Volejbal	1	4
Jan Filandr	18	Zást. vedoucího	Frisbee	1	4
Igor Kmec	16,7			1	4
Klára Minaříková	16,7		Zaměstnanci	2	4
Jan Rosenfelder	16			1	5
Attila Szabó	20,7		Zaměstnanci	3	4
Zdeněk Valjent	12	Vedoucí KTV		3	5
Martin Vosyka	17,3	Tajemník VSK		2	4
Markéta Zikmundová	17,3		Zaměstnanci	1	4
Tomáš Ziman	17,3	Tajemník KTV	Nohejbal	3	6

Na katedře byli ještě zaměstnáni tito externisté: Jakub Nábělek (8 hodin florbalu, trenér juniorek Tatranu Střešovice), Václav Hudeček (4 hodiny florbalu, trenér extraligového Sokola Královské Vinohrady), Žaneta Václavková (8 hodin kondičního posilování, zaměstnankyně Domu mládeže Kotlářka), Mgr. Pavel Hadrava (4 hodiny horolezecké stěny, asistent KTV VŠCHT), Ing. Radim Ballner (4 hodiny úpolových sportů, asistent na FEL).

V posledním roce činnosti 3 samostatných tělovýchovných pracovišť na ČVUT došlo ke kooperaci těchto subjektů ve vyučování v některých sportech, pro které by bylo jinak obtížné na jednotlivých fakultách najít tolik zájemců. Jednalo se o frisbee, horolezeckou stěnu, budo, squash, plážový volejbal a hokej. Na jednotlivou hodinu této specializace se mohla zapsat vždy jedna třetina posluchačů z každé fakulty. Pedagogickou činnost zde vedl asistent specializovaný na tento sport. V součtu odučených lekcí si byly tělovýchovné katedry rovny, protože každá zajišťovala výuku ve dvou těchto sportech.

2.5.2 Výcvikové kurzy

Po sametové revoluci se zachovalo mnoho kurzů, které měly studenty čím oslovit již v socialistické éře. Tyto kurzy měly různou formu (pobyt, přechod, přejezd, sjíždění) a náplň (turistická činnost, trénink různých druhů sportů apod.). Avšak trochu jiným směrem se rozjeli někteří asistenti naslouchající hlasu posluchačů. Otevřely se hranice, a tím i možnosti na pořádání kurzů v zahraničí. Po několikaletém vyčkávání a vyřešení právních záležitostí se první zahraniční lyžařský kurz KTV FEL pod vedením *Mgr. Tomáše Zimana* uspořádal v roce 1995 v italské lyžařské oblasti Val di Sole. O rok později se uspořádal i první letní kurz pod vedením *dr. Zdeňka Valjenta* v Chorvatsku na ostrově Rab, v zátocě San Marino. Časem se situace plně vykristalizovala. Ze studentských anket o TV na FEL uskutečněných v letech 1999 a 2004 se bylo možno dozvědět,⁹³⁶ že v rámci výběru jednoho povinného kurzu (letního nebo zimního) si asi $\frac{1}{3}$ studentů vybírá zimní kurz a $\frac{2}{3}$ letní kurz. Podobná situace pak byla i u výběru zahraničního nebo domácího zimního výcvikového kurzu, když $\frac{1}{3}$ studentů si chtěla užít lyžování v Alpách a $\frac{2}{3}$ v domácích horách. V tomto období se např. na KTV FEL osvědčil model 8–10 lyžařských kurzů, kdy jeden byl čistě běžecký v českých horách, 3 kurzy se

⁹³⁵ AKTV FEL, Pedagogické úvazky na KTV FEL v roce 2006/2007.

⁹³⁶ VALJENT, Zdeněk. Jak dál ve výuce tělesné výchovy na FEL ČVUT? *Tělesná výchova a sport mládeže*, 2000, roč. 66, č. 2. s. 42–43.

TÝŽ. Difference in students opinion in physical educations at FEE CTU. In: Proceedings from international scientific conference „Student, sport, education“ Riga: Latvijas sporta pedagogijas academia, 2005. s. 79–83.

pořádaly v italské či francouzské části Alp a 4–6 kurzů v českých horách, ponejvíce v různých krkonošských střediscích. Díky tomu studenti poznali mnoho rozlehlých alpských středisek. Z italských to byla např. Passo Tonale, Ponte di Legno, Madonna di Campiglio, Pejo, Pinzolo, Folgarida, Marilleva, Santa Caterina, Bormio, San Colombano, Livigno, Aprica, Foppolo, Arraba a Madesimo. Z francouzských pak to byla: Vars – Risoul, Les Sept Laux, Serre Chevalier, St. Francois, Les Arcs, La Plagne, Alpe d'Hues, 3 údolí, Avoriaz.⁹³⁷

Příklady jednotlivých let

Ve školním roce 1993/94 proběhlo v zimním semestru 11 lyžařských kurzů a jeden hokejový, když všechny úkoly byly vzhledem k velmi příznivým sněhovým podmínkám splněny. Do kurzů bylo přihlášeno 306 studentů, zúčastnilo se jich celkem 287, z toho 40 dívek a 163 studentů 3. ročníku.⁹³⁸

Ve školním roce 1994/1995 bylo organizováno 10 zimních výcvikových kurzů, které byly určeny pro studenty 3. ročníků a zúčastnilo se jich celkem 278 studentů. Do konce letního semestru tohoto školního roku bylo připravováno 14 letních výcvikových kurzů pro 450 studentů, z toho 5x Temešvár, 5x sjíždění českých řek, 2x herní kurz se zaměřením na tenis a 2x cykloturistický kurz.⁹³⁹

Ve školním roce 2000/2001 se uskutečnilo celkem 15 letních výcvikových kurzů, jichž se zúčastnilo 483 studentů (z toho 7 dívek) a uděleno bylo 411 zápočtů. Kurzy byly tehdy organizovány s různou tematikou na těchto místech: pobytové herní (6x Temešvár, Strakonice, Lipno); vodácké (Ohře, Sázava, Vltava); turistické (Šumava, Roháče, Beskydy); zahraniční (Chorvatsko). Celkové náklady asistentů na kurzech tehdy činily 62 364 Kč, nejdražší zápočet z tohoto pohledu byl v Beskydech (264 Kč), dále na Lipně (220 Kč), v Roháčích (212 Kč) a Strakonících (186 Kč). Jednotliví asistenti se zúčastnili celkem letních kurzů: Mgr. Bayer a Mgr. Bulíř 4x; Mgr. Filandr, Mgr. Minaříková, Mgr. Rosenfelder, Mgr. Vosyka, Mgr. Zikmundová a Mgr. Ziman 3x; PaedDr. Botlíková, CSc., Mgr. Drahorádová, Mgr. Kmec, PaedDr. Nedorost a PaedDr. Valjent jen 2x.⁹⁴⁰

V posledním školním roce účinkování samostatné KTV FEL 2005/2006 byla účast studentů na výcvikových kurzech následující. Počet uskutečněných zimních kurzů byl 8, zúčastněných studentů pak 286 a z toho zápočtových 251 (většina ze 3. ročníku, 60 z vyšších ročníků). Byly pořádány 2 kurzy v Rokytnici nad Jizerou na chatě Modrá hvězda, prvního se zúčastnily Mgr. Zikmundová (vedoucí), Mgr. Drahorádová, Mgr. Minaříková (instruktorky); druhého Mgr. Rosenfelder, Mgr. Kmec, Mgr. Szabo; kurz v Peci pod Sněžkou na chatě Šohajka (Mgr. Vosyka, Mgr. Filandr); kurz ve Špindlerově Mlýně na chatě Lovochemie (PaedDr. Valjent, Mgr. Szabo, Mgr. Ziman); dva kurzy v Itálii (Mgr. Ziman 2x, PaedDr. Valjent 2x, Mgr. Rosenfelder 1x) a kurz ve Francii (PaedDr. Botlíková, CSc., Mgr. Vosyka).⁹⁴¹ Asistenti katedry většinou pedagogicky působili na 1 zimním výcvikovém kurzu, výjimečně však až na 3 (Mgr. Ziman, PaedDr. Valjent).

Na letních výcvikových kurzech bylo rozdáno celkem 520 zápočtů (většina z nich studentům 3. ročníku, 70 pak studentům vyšších ročníků).⁹⁴² Letních kurzů bylo v tomto školním roce uspořádáno celkem 20. Tři byly zaměřené na sjíždění řek – Vltava (Mgr. Bulíř, Mgr. Drahorádová), Berounka (Mgr. Ziman, PaedDr. Valjent) a Sázava (Mgr. Minaříková, Mgr. Filandr); šest na turistiku – Hojsova Stráž (Mgr. Bulíř, Mgr. Drahorádová, Mgr. Filandr), Kašperské Hory (Mgr. Kmec, Mgr. Rosenfelder), Vysoké Tatry (Mgr. Bulíř, Mgr. Vosyka), Jeseníky (PaedDr. Botlíková), České Švýcarsko (PaedDr. Botlíková), Slovenský ráj (Mgr.

⁹³⁷ VALJENT, Zdeněk. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ–historie a současnost. *Studia Kinanthropologica*, 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206.

⁹³⁸ AKTV FEL, Zpráva vedoucího zimní komise Jaromíra Jóna z roku 1994.

⁹³⁹ TAMTÉŽ, Zápis z 5. porady školního roku 1994/95 ze dne 6. 3. 1995.

⁹⁴⁰ TAMTÉŽ, Zpráva vedoucí komise letních kurzů Markéty Zikmundové z roku 2001.

⁹⁴¹ TAMTÉŽ, Zpráva vedoucího komise zimních kurzů Tomáše Zimana z roku 2006.

TAMTÉŽ, Komponenta studium, rok 2005/2006 – zimní semestr.

⁹⁴² TAMTÉŽ, Komponenta studium, rok 2005/2006 – letní semestr.

Kmec, PaedDr. Botlíková, CSc.); sedm sportovních pobytových – Temešvár I. (Mgr. Drahorádová, PaedDr. Valjent, Mgr. Ziman), Temešvár II. (Mgr. Minaříková, Mgr. Zikmundová), Temešvár III. (Mgr. Zikmundová, Mgr. Filandr, Mgr. Vosyka), Temešvár IV. (Mgr. Rosenfelder, Mgr. Ziman), Temešvár V. (Mgr. Zikmundová, Mgr. Minaříková), Mozolov (Mgr. Ziman, Mgr. Zikmundová, Mgr. Minaříková), Lipno (Mgr. Vosyka); čtyři zahraniční – Chorvatsko (PaedDr. Valjent, Mgr. Rosenfelder, Mgr. Kmec), Itálie I. (Mgr. Szabo, PaedDr. Botlíková, CSc.), Dánsko na kolech (Mgr. Ziman, PaedDr. Valjent) a Itálie II. (PaedDr. Valjent, Mgr. Szabo, Mgr. Ziman). Účast jednotlivých asistentů katedry na LVK pak byla dosti rozdílná, od 3 až v jednom případě po 6 (Mgr. Ziman).⁹⁴³

Atraktivní kurzy

Někteří z asistentů šli ještě ve svých kompetencích dále a uspořádali pro studenty tzv. atraktivní kurzy. Mezi tyto kurzy je možno počítat takový, jenž by splňoval většinu z těchto předpokladů: – měl by se odehrávat ve zdravém prostředí; – v krásné přírodě; – pokud možno za příznivého počasí; – v bezpečných podmínkách; – na zajímavém a doposud neznámém místě; – s poznáním nových míst popř. krajin a zemí; – v kamarádkém kolektivu; – pod vedením kamarádkých a pro věc zapálených asistentů; – za účasti studentů obou pohlaví; – za příznivých ekonomických podmínek; – se zajímavou sportovní činností; – se soutěživou náplní; – s náročným programem někdy (ne často) i přesahujícím fyzické možnosti účastníků; – se zajištěním základních hygienických podmínek.⁹⁴⁴

Mezi tyto atraktivní povinné kurzy lze zařadit následující: – hokejový kurz v Českém Krumlově (leden 1991 a 1992; vedoucí dr. Zdeněk Valjent, instruktor Mgr. Jan Filandr); – všechny již jmenované ZVK v Dolomitech (od roku 1995 každoročně pod vedením Mgr. Tomáše Zimana) a Savojských Alpách (každoročně pod vedením PaedDr. Vladky Botlíkové, CSc.); – lyžařsko – turistický kurz v Dolomitech (kolem 20. června 1997, vedoucí Mgr. Tomáš Ziman, instruktorka dr. Vladka Botlíková, CSc., 28 studentů, střídalo se lyžování na ledovci na Paso Tonale a turistika v Dolomitech); – na kolech kolem Dunaje v Rakousku (12.–18. 7. 2004; vedoucí Mgr. Tomáš Ziman, instruktor dr. Zdeněk Valjent, 24 studentů); – na kolech kolem Dunaje v Německu (11.–18. 7. 2005; vedoucí Mgr. Tomáš Ziman, instruktor dr. Zdeněk Valjent, 26 studentů); – Dánskem na kolech (5.–13. 8. 2006; vedoucí Mgr. Tomáš Ziman, instruktor dr. Zdeněk Valjent, 28 studentů); – cyklisticko-golfový kurz (Temešvár a Kestřany u Písku; poslední týden v červnu 2006; vedoucí dr. Zdeněk Valjent, 12 studentů).

Mezi atraktivní nepovinné akce v zimním období patří především vysoce ceněné akce Mgr. Romana Tomčíka (ÚTVS FS): – přechod hřebenů Nízkých Tater (únor 1992, 10 studentů); – přechod západních Tater a Roháčů (vždy v únoru v období 1994–2000 celkem 4x, studentů 10–14); – přechod Velké Fatry (únor 1999, 12 studentů); – přechod Grónska z východu na západ (červenec až září 2000, doba pobytu 40 dní, 5 studentů); – Kavkaz s výstupem na Elbrus (únor 2001, doba pobytu 16 dní, 8 studentů); – Špicberky (únor až březen 2003, doba pobytu 14 dní, 8 studentů); – výstup na Mont Forel v Grónsku (červenec až srpen 2003, doba pobytu 35 dní, 3 studenti – 2 nakonec odřekli).

Mgr. Roman Tomčík byl vysoce aktivní i v letním období, když uspořádal pro studenty následující atraktivní akce: – cykloturistika v italských Dolomitech (červenec 1992, 30 studentů); – na kolech na Grossglockner (srpen 1992, 15 studentů); – přechod pohoří Jotunheimen v Norsku (červenec 1993, 30 studentů); – přechod pohoří Fagaraš – Piatra Craiului (září 1994, 35 studentů); – turistika na Yukonu v Kanadě (červenec až září 1996, 6 studentů); – mořské kajaky ve Švédsku (červenec 1997, 35 studentů); – mořské kajaky na Korsice (září 1999, 38 studentů); – přechod národního parku Abisko ve Švédsku (červenec 2005, 35 studentů); – mořské kajaky na Sardinii (září 2006, 38 studentů).⁹⁴⁵

⁹⁴³ AKTV FEL, Zpráva vedoucí komise letních kurzů Markéty Zikmundové z roku 2006.

⁹⁴⁴ VALJENT, Zdeněk. Kurzy jako atraktivní forma výuky pro VŠ studenty. Kreditní práce na FTVS UK, Doktorandské studium, 2008. s. 7.

⁹⁴⁵ TÝŽ. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ–historie a současnost. *Studia Kinanthropologica*, 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206.

2.5.3 Ostatní činnost učitelů

Je náblední, že kromě výuky povinné TV, nepovinné TV, práce na výcvikových kurzech a organizační a trenérské práce ve vysokoškolské tělovýchovně jednotě se asistenti tělovýchovných kateder zabývali i další pracovní činností. Patří sem účast na *pedagogicko-sportovních seminářích katedry*, které se většinou organizovaly v zimním a letním zkouškovém období. Jejich smyslem bylo, aby každý z asistentů byl teoreticky i prakticky připraven suplovat za kolegu specializovaného v určitém sportovním odvětví. Dále se na nich asistenti seznamovali i s teorií a praxí výuky nově zařazovaných sportů popř. i s novinkami v pravidlech či metodických řadách různých sportů. Pravidlem byla každoroční účast na lyžařském semináři, který kromě již popsaných důvodů měl za cíl i důkladné rozježdění před lyžařskými kurzy.⁹⁴⁶

Na KTV FEL byly organizovány semináře se zaměřením na plavání, kondiční posilování, softbal, florbal, volejbal, frisbee, orientační běh, sebeobranu, basketbal, kanoistiku a jiné, vždy pod vedením specializovaného asistenta na zmíněný druh sportu. V roce 1994 se všichni asistenti zúčastnili školení zaměřeného na získání teoretických vědomostí i praktických dovedností pro kvalitní vyučování kondiční kulturistiky. Specializovaný kurz domluvený pouze pro asistenty KTV a trvající celé dva víkendy vedl mistr světa v kulturistice PaedDr. Petr Tlapák, CSc. se svým kolektivem.

Jednotlivcům specializovaným na určitá sportovní odvětví byla umožněna a plně hrazena účast na všech teoretických seminářích za předpokladu, že vždy pak seznámili osazenstvo katedry se získanými zkušenostmi. Asistenti se zúčastnili těchto kurzů a seminářů: Mgr. Bayer – florbal, Mgr. Vosyka – lezení a hry na lanech, Mgr. Minaříková, Mgr. Vosyka, Mgr. Szabo a dr. Valjent – kurz snowboardu. Rozšiřovali si také vzdělání ve svém sportovním odvětví – např. dr. Kříž se stal trenérem I. třídy v softbalu. Mgr. Bayer, Mgr. Filandr, Mgr. Vosyka a dr. Valjent se na přelomu století několikrát zúčastnili školící akce pro učitele tělesné výchovy Těloolomouc a Tělopraha; Mgr. Filandr zde navíc přednášel novinky z oblasti metodiky frisbee a dr. Valjent z oblasti florbalu a senzomotorické stimulační pomůcky balancstepu. Mgr. Filandr provedl nejméně v 10 případech jako školitel České asociace létajícího disku školení učitelů základních a středních škol. PaedDr. Martin Kříž využíval svého pedagogického vzdělání při výchově 14–18letých nezvladatelných dětí, když s nimi podnikl i desetidenní přechod přes rumunské pohoří Lotru v roce 2000.⁹⁴⁷

Velký počet asistentů pracoval v ústředí vysokoškolského sportu ve funkci předsedy sportovní komise ČAUS. Byli to: Jan Chleboun (fotbal, 1990–1996), Vladimír Belfín (karate, 1990–1991), Miroslav Koubek (lyžování běh, 1990–1993), Vladimír Machač (orientační běh, 1993–2003), Martin Kříž (softbal a basebal, 1997–1999), Vlasta Kubátová (tenis, 1990–1991), Ivo Kunz (volejbal, 1990, 1995–2004), Petr Musil (volejbal, 1993–1994) a Klára Minaříková (softbal, 2000–2006).⁹⁴⁸

V tomto období poněkud klesla *organizační a trenérská činnost asistentů při sportovních soutěžích studentů*. Skoro úplně vymizela dříve pořádaná meziročníková, mezifakultní a meziuniverzitní sportovní utkání studentů, podobné soutěže se omezily jen na oblastní kola akademických přeborů či v případě postupu ještě i na akademické přebory České republiky v jednotlivých sportech. Od roku 2003 pak byly každoročně organizovány *České akademické hry*. Všech těchto sportovních soutěží studentů se na organizačních a trenérských postech zúčastňovali i někteří asistenti kateder. Všichni však měli přidělení na starost reprezentaci své fakulty ve vybraných sportech.

Pomalu se začínala rozjíždět i účast sportovních reprezentačních kolektivů fakult či celého ČVUT na *mezinárodních sportovních akcích*, při které nemohli chybět ani asistenti kateder. Mgr. Filandr se 2x zúčastnil s družstvem fotbalistů FEL ČVUT mezinárodních fotbalových turnajů v okolí Paříže, kde získali dvě bronzové medaile. Vedení družstva fotbalistů ČVUT na turnaji v Antverpách v termínu 11.–14. dubna 2003 přijal dr. Valjent. Studenti tehdy získali na

⁹⁴⁶ Za předpokladu dobré finanční situace katedry se několikrát konaly i v zahraničí, převážně v Alpách.

⁹⁴⁷ Z písemných podkladů dr. Martina Kříže.

Široká působnost dr. Zdeňka Valáška v této oblasti je zachycena v jeho životopise.

⁹⁴⁸ *100 let českého vysokoškolského sportu*. Praha: Olympia, 2010. s. 208–210. ISBN 987-80-7376-248-3.

tuto cestu vlastní studentský grant. I když tehdy nijak výkonnostně nezažili, dá se říci, že tím vlastně ukázali cestu, jak se dají ve škole získat finanční příspěvky na podobné akce. V příštím roce, na základě prvotního zájmu posluchače Martina Slouky, studujícího na Erasmu ve Finsku, vyrazila celá výprava sportovců autobusem na velké severské hry pobaltských států „SELL games“ do finského Tampere. Rektorát studentům tehdy přispěl na dopravu částkou 95 000 Kč a děkanáty FEL a FSv pak přidaly každý po 20 000 Kč.⁹⁴⁹ Od té doby se reprezentace ČVUT zúčastňuje pod vedením dr. Valjenta těchto her každoročně, neboť sportovní úroveň zde bývá vysoká. Nezadbatelná je také účast – kolem 1500 studentů z 50 univerzit z 15–18 států a sympatický fakt, že se každoročně mění pořadatel her. V dalších letech pak vyjíždí na zahraniční turnaje i reprezentační kolektivy hokejistů (Milano, dr. Valjent) a fotbalistů a fotbalistek (Eindhoven, Mgr. Rus a Mgr. Korbelář).

Velkou sportovní školní akcí býval Rektorský den a na každé z fakult i Děkaný den. Sportovní soutěže se konaly za plné organizace asistentů tělovýchovných fakult a pod záštitou jednotlivých akademických hodnostářů. Např. na FEL se Rektorského dne pořádaného v květnu roku 2002 zúčastnilo 575 studentů a zaměstnanců.⁹⁵⁰ O dva roky později, dne 12. 5. 2004, organizovala KTV FEL soutěže v 7 sportech: softbalu (30 studentů, 1 zaměstnanec), kanoistice na Sázavě (84 + 6), kanoistice na Berounce (49 + 1), nohejbalu (17 + 2), tenisu (16 + 1), turistice (2 + 13) a frisbee – ultimate (20 + 1).⁹⁵¹

Někteří z asistentů se věnovali také fyzické připravenosti a zdraví kolegů z dalších kateder svých fakult při cvičení zaměstnanců. Na FEL se dlouhodobě angažovala při plavání odborářů v bazénu v Tyršově ústavu Mgr. Zikmundová, při napravování vad v oblasti zad dr. Botlíková, při nabírání fyzické kondice v posilovně FEL zvláště Mgr. Szabo, Mgr. Bulíř a dr. Valjent, při sebeobraně Mgr. Szabo a při aerobiku v malé aerobní tělocvičně na Karlově náměstí Mgr. Minaříková.

Další asistenti katedry věnovali svůj volný čas ve prospěch budování lepších akademických zítřků, neboť byli demokratickými volbami zvoleni do *akademického senátu* fakulty. Na KTV FEL to byli v pořadí Mgr. Brousek, Mgr. Filandr, dr. Botlíková, Mgr. Kmec a Mgr. Drahorádová; na KTV FSv dr. Machač a Mgr. Roob; na ÚTVS FS pak dr. Schmid.

Dne 15. listopadu 2006 KTV FEL pod záštitou děkana prof. Ing. Zbyňka Škvora, CSc. uspořádala velice zdařilou *besedu s vrcholovými sportovci* – studenty vysokých škol na téma „Vrcholový sport a vysokoškolské studium“. Plnou velkou posluchárnu studentů a zaměstnanců fakulty zde po celý večer svým vyprávěním a odpověďmi na otázky bavili Helena Suková (vítězka Wimbledonu, držitelka 14 Grand Slamů), Jiří Zidek ml. (basketbalová americká NBA), Jiří Zidek st. (reprezentant ČSSR), Barbora Špotáková (tehdy „ještě jen“ 2. z ME, vítězka světové univerziády), Lukáš Pollert (olympijský vítěz) a Marek Pakosta (mistr Evropy v beachvolejbalu). Zasluhu na angažování tak význačných osobností měl především Mgr. Igor Kmec, na celém záměru dr. Zdeněk Valjent.

Zaměstnanci jednotlivých tělovýchovných kateder a ústavu věnovali své pedagogické, trenérské a cvičitelské mistrovství ve svém volném čase i *ve prospěch jiných organizací*. Jako příklad může sloužit Mgr. Alena Strnadová, která se dlouhodobě angažovala při koncipování hromadných pohybových skladeb na domácí i reprezentační úrovni. Byla spoluautorkou následujících skladeb: skladba pro dorostenky (původně pro CS 1990, byla předvedena na Tělovýchovných slavnostech v roce 1990), skladba pro muže a ženy a skladba pro dorostenky (předvedeny na 9. světové gymnestrádě v Amsterdamu v roce 1991), skladba pro ženy (XII. všesokolský slet v Praze v roce 1994), skladba pro muže a ženy (10. světová Gymnaestráda v Berlíně v roce 1995), Skladba pro muže a ženy (11. světová gymnestráda v Göteborgu v roce 1999 a XIII. všesokolský slet v Praze v roce 2000), skladba pro ženy a muže (12. světová gymnestráda v Lisabonu v roce 2003 a Festival sportu pro všechny v Olomouci v roce 2005).⁹⁵² Mgr. Jitka Drahorádová se věnovala trenérskému zaměstnání. Začala již v roce 1986, ihned po

⁹⁴⁹ AKTV FEL, Zápis z porady katedry ze dne 1. 4. 2004.

⁹⁵⁰ TAMTÉŽ, Zápis z porady katedry ze dne 23. 5. 2002.

⁹⁵¹ TAMTÉŽ, Zpráva o Rektorském dnu 2004.

⁹⁵² Z písemných podkladů Mgr. Aleny Strnadové.

své úspěšné volejbalové kariéře, když nastoupila k družstvu mládeže – extraligovým juniorkám do Policejního volejbalového klubu (PVK) Olymp Praha. Zde působila až do roku 1995 a s děvčaty vybojovala jeden mistrovský titul. V sezóně 1991–1992 zastávala místo asistentky trenéra juniorek ČSFR. Pod jejím vedením družstvo získalo stříbrné medaile na ME v Řecku v roce 1992. V letech 1997–2010 se pohybovala jako 2. trenérka s družstvem volejbalistek Tatranu Střešovice střídavě mezi 1. ligou a extraligou žen.⁹⁵³ Dr. Zdeněk Valjent pracoval v letech 1994–2001 v HC Slavia Praha jako vedoucí mládežnického družstva a kondiční trenér (2. a 3. místo na mistrovství ČR v letech 2001 a 2002), stejně jako v tenisových oddílech VS Praha (1994–2001) a TK Neridě (2001–2006, několik medailí z přeboru ČR mládežnických družstev). U prvoligových volejbalistů Techniky Praha po mnoho let působil jako hrající trenér Petr Musil.⁹⁵⁴

V zahraničním trenérském angažmá se uplatnil Mgr. Igor Kmec, a to jako oddílový prvoligový trenér v Kataru (1992–1993) a na Islandu (1994) a dr. Zdeněk Valjent v Kataru jako státní trenér v lehké atletice pro disciplíny koule a oštěp (1992–1994).

2.5.4 Vědecko-výzkumná činnost

Jedinou oblastí, kde se od revoluce neudělal žádný kvalitativní posun, byla oblast vědy, výzkumu a publikační činnosti. Podobně jako v období osmdesátých let minulého století, tak i v tomto období se vědecké činnosti na tělovýchovných katedrách moc nedařilo. I když vedoucí kateder na poradách stále zdůrazňovali potřebu věnovat se vědě a publikovat její výsledky, nikdo se do toho s radostí nehrnul. Chyběly k tomu i další potřebné motivační podněty. Přesto se někteří členové kateder výjimečně zabývali i touto oblastí.

Určitou pozornost si zasluhují ankety a dotazníky, které byly studentům předkládány s cílem dozvědět se jejich názory na tělesnou výchovu a sport na KTV FSv a KTV FEL ČVUT. První ankety byly dotvořeny již v roce 1990. Na KTV FEL byla anketa vyhodnocena 468 účastníky letních tělovýchovných kurzů. Z ní vyšel v té době velice potřebný výsledek pro podporu povinné TV na ČVUT. Na otázku „kolikrát týdně si přejete mít tělesnou výchovu“ odpovědělo 30,7 % studentů že 1x; 51,3 % zvolilo odpověď 2x a 18 % z nich odpověď 3x týdně. V průměru to charakterizovalo názor, že chtějí mít 1,87 lekcí TV týdně. Škoda jen, že tehdy nebyla studentům nabídnuta odpověď „žádná TV“.⁹⁵⁵

Podobné, dále rozšířené ankety jsem koncipoval jménem katedry ještě v letech 1999 a 2004. Sloužily jednak znovu k podpoře tělesné výchovy a sportu na FEL, dále pro potřebu znát i další názory studentů na různá témata, jako např. na oblibu jednotlivých sportů a výcvikových kurzů, čehož bylo využíváno při koncipování nového rozvrhu na další školní rok. Dotazník v roce 2004 vyplnilo již úctyhodných 1 055 studentů FEL všech ročníků. Zajímavé byly jejich následující odpovědi: 97,5 % z nich si myslelo, že tělovýchovná a sportovní činnost je součástí životního stylu; 93,1 % bylo ochotno pravidelně cvičit či sportovat; 78,0 % bylo přesvědčeno, že se ve zvoleném sportovním odvětví v průběhu povinné TV zlepšilo; 63,3 % by přivítalo rozšíření hodin TV na 2x týdně; 83,1 % chtělo pravidelně navštěvovat TV i ve vyšších ročnících; v nabídce KTV jim chyběly v pořadí následující sporty – lezení na umělé stěně, stolní tenis, futsal, bruslení, turistika, nohejbal, atletika a házená.⁹⁵⁶ Zaujalo především předsevzetí studentů, kolik z nich chce chodit na TV i ve vyšších ročnících. Skutečnost však byla taková, že následně přišla tak sotva polovina z nich.

⁹⁵³ Písemná a ústní konzultace s. Mgr. Jitkou Drahorádovou.

⁹⁵⁴ Ústní konzultace s Petrem Musilem.

⁹⁵⁵ AKTV FEL, Výsledky ankety KTV FEL.

⁹⁵⁶ VALJENT, Zdeněk Jak dál ve výuce tělesné výchovy na FEL ČVUT? *Tělesná výchova a sport mládeže*, 2000, roč. 66, č. 2. s. 42–43.

VALJENT, Zdeněk Vývoj v hodnocení tělesné výchovy a sportu studenty FEL ČVUT. In: JÍLEK, Martin a JIŘÍ RYBA. (Eds.). *Optimální působení tělesné zátěže a výživy*, Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2005. s. 131–135. ISBN 80-7041-487-1.

Kolektiv asistentů z KTV FEL pod vedením PaedDr. Zdeňka Valjenta připravil v roce 2006 k vydání troje skriptu s tematikou letních a zimních výcvikových kurzů.⁹⁵⁷ Cílem tohoto počínu bylo zkrácenou a jednoduchou formou seznámit studenty především s pravidly a metodickou řadou nácviku těch sportů, které jsou na těchto výcvikových kurzech organizovány.

Výběr z další publikační činnosti členů tělovýchovných kateder ČVUT:

- Botlíková, V. et al. *Záda už mne nebolí*. Praha: Svojtka a Vašut, 1992.
Filandr, J. *Frisbee*. Skripta, Praha: ČVUT, 2000.
Nedorost, K. *Systematika herních prostředků ve vodním pólu*. Praha: ČSTV, 1990.
Valjent, Z. *Kondiční příprava mladých tenistů*. Tenis, 2003–2004, celkem 14 článků
Tělesná výchova a sport mládeže, 6 článků, 2002–2004
Valášek, Z. *Učebnice pro trenéry III. třídy; Vybírání míče; Pedagogicko-psychologické aspekty práce trenéra*. ČVS, 1996
Zpravodaj Českého volejbalového svazu – 6 článků v letech 2002–2006
Vytiska, V. *Filmový metodický materiál pro výuku plavání a všeobecné pohybové průpravy*. Audiovizuální centrum ČVUT, 1992.⁹⁵⁸

V tomto období složil předepsané zkoušky opravňující používat akademický titul pouze jeden pracovník tělovýchovných kateder – v roce 1990 PaedDr. Martin Kříž.⁹⁵⁹

2.5.5 Ekonomika provozu

Jak již bylo řečeno, ihned po sametové revoluci všechny fakulty ČVUT nastolily ekonomická úsporná šetření. To se týkalo také tělovýchovných kateder, když jejich dotace poskytované fakultami postupně klesaly. Bylo to logické, neboť po roce 1990 došlo k postupnému snížení povinné tělesné výchovy jen na první dva ročníky studia z původních čtyřech (resp. třech).

Na tělovýchovných katedrách byly snižovány náklady na mzdy, což se řešilo především plynulým odchodem starších asistentů do důchodu bez úplného doplňování mladými kolegy. Klesal tak počet zaměstnanců na katedrách. Hledaly se i další úspory, především v nájmech levnějších tělovýchovných objektů a převedením výuky do postupně vznikajících nových vlastních objektů. Byly zrušeny příspěvky studentům na povinné tělovýchovné kurzy. Také nákupy sportovního vybavení a materiálu pro asistenty byly omezeny.

V paměti asistentů KTV FEL zůstaly ekonomické zásahy z roku 2003, kdy se úpěnlivě hledaly všechny možné úspory, aby nebyla překročena omezená dotace fakulty. Docházelo k návrhům, aby na výuku hokeje a tenisu si studenti přispívali polovinou potřebné částky na potřebný nájem sportoviště, plavání bylo převedeno z velké části jen do levnějšího plaveckého stadionu v Podolí, aby byl zrušen lyžařský seminář katedry, letní seminář katedry organizován jen v Praze, omezeny meziměstské telefonní hovory a zrušen poslední týden výuky v zápočtovém týdnu.⁹⁶⁰ V dalším návrhu zazněla další omezení, z nichž některá by však již značně zasáhla kvalitu výuky: zrušit plaveckou zkoušku, začít výuku o týden později, softbal a frisbee vyučovat i v zimě na venkovních sportovištích, organizovat kurzy tam, kde ubytovatel vezme učitele zdarma, vybrat přímo od studentů příspěvek na cestovní příkaz asistentů.⁹⁶¹ Některé z těchto námětů byly částečně realizovány. V tomto roce 2003 byl dokonce organizován, tehdy dobrovolný, každoroční katederní seminář na Temešváru bez proplacení cestovních příkazů, jehož se i přes toto omezení zúčastnili skoro všichni členové katedry.⁹⁶² O výdajích KTV FEL v letech 1994–2003 podává svědectví následující tabulka.⁹⁶³

⁹⁵⁷ Vyšla v edičním centru ČVUT v roce 2007 a 2008.

⁹⁵⁸ FILANDR, Jan. K 303 – Katedra tělesné výchovy. In.: STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela et al. *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*. Praha: Libri, 2001. s. 63–64. ISBN 80-7277-082-9.

⁹⁵⁹ PhDr. Daniel Žáček jej získal ještě jako učitel na střední škole.

⁹⁶⁰ AKTV FEL, Návrh na omezení nákladů katedry dr. Z. Valjenta.

⁹⁶¹ TAMTÉŽ, Návrh na omezení nákladů katedry Mgr. M. Vosyky.

⁹⁶² TAMTÉŽ, Zpráva z porady katedry ze dne 10. 4. 2003.

⁹⁶³ TAMTÉŽ, pracovní tabulka Mgr. Jana Filandra z roku 2004.

Tabulka č. 32 – Výdaje KTV FEL v letech 1994 až 2003 (v Kč)

Rok	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nájmy	686461	720595	805878	913500	1006280	1067533	938500
Cestovné	119496	103700	96819	134280	109448	102764	91250
Sport. potřeby fakulty	337996	172593	205245	14800	32204	61740	12200
Drobný nákup	18143	11000	25231	9700	23050	103634	19500
Telefony	18314	26000	31258	29800	26110	36201	29780
TPO vnitřní fakturace	7223	10000	5263	5040	5062	3029	3650
SVTI vnitřní fakturace	1153	1800	12746	2640	10061	4794	2750
Tisk. náklady – brožury	18590	14200	1323				7400
Vybavení a opravy KTV	62500	69155	15513	2810	62208	115269	
Semináře, studenti na AM			24180	700	500	7269	3650
Ostatní		12660	3500	5910	8215	5400	1670
Oblastní přebory lyže běh					20000	9430	5000

Vysvětlivky: TPO – technicko-pracovní oddělení; SVTI – středisko vědecko-technických informací; AM – akademické mistrovství

Na KTV FSv bylo rozhodnuto, že studenti si budou přispívat na drahé sporty (golf apod.) ve výuce menší částkou úměrnou k nákladům jednotlivých sportovních odvětví. Na ÚTVS FS byla situace částečně řešena získáváním grantů především na nákup sportovního materiálu.

Po tomto období dochází např. na KTV FEL k částečnému zklidnění, neboť na fakultě byl zaveden velice smysluplný systém přidělování dotací katedrám podle počtu účasti studentů na jejich vyučovacích hodinách. Protože v tomto KTV FEL díky systematické práci vedení i jednotlivých členů katedry vynikala, její ekonomická situace se i přes umělé snižování jejího tzv. „koeficientu náročnosti vyučovací hodiny“⁹⁶⁴ značně vylepšovala a gradovala při zániku katedry koncem roku 2006.

V roce 2005 pak činily veškeré dotace všech tří tělovýchovných kateder od svých fakult 21 699 000 Kč (KTV FSv – 6 206 000 Kč; ÚTVS FS – 5 682 000 Kč; KTV FEL – 9 811 000 Kč), když jen náklady na externí nájem tvořily částku 3 947 000 Kč. Odhad na rok 2006 pak činil za všechny tři katedry 22 640 000 Kč (z toho externí nájem 3 420 000 Kč).⁹⁶⁵

2.5.6 Sportovní objekty pro výuku

Podobně jako v době socialismu i v tomto období tělovýchovné katedry ČVUT trpěly značným nedostatkem vlastních sportovních objektů. Problémem již ale nebylo sportoviště najít, neboť těch již v té době v dopoledním čase bylo po celé Praze volných dost. Těžší již bylo získat objekty v těsné blízkosti vysokoškolských učeben, a to za co nejnižší cenu.

ČVUT vlastnilo na počátku devadesátých let minulého století sportovní stadion na Strahově u televizního vysílače, loděnici v Malé Chuchli, tělocvičnu v Horské ulici, tělocvičny A1 a A3 na Karlově náměstí. Vedení tělovýchovných kateder, děkanátů, Rektorátu ČVUT i dalších spřízněných kateder na fakultách se pokoušelo složitou situaci řešit.

Postupně se začalo blýskat na lepší časy. Nejrychleji reagoval tehdejší děkan fakulty elektrotechnické *prof. Ing. Hlavička, CSc.*, když na popud bývalého vedoucího KTV FEL *doc. Šusty* a za přispění vedoucího technického oddělení *Ing. Pikarda* inicioval hned v roce 1990 pro sportování studentů a zaměstnanců vybudování tenisového kurtu na dvoře FEL. Kurt byl vybudován v roce 1990 firmou „Sibera a syn“ a stál 180 tisíc korun. FEL tehdy poskytla 130 a

⁹⁶⁴ Jinak by byla asi katedrou s nejtědřejším odměňováním zaměstnanců na FEL ČVUT.

⁹⁶⁵ AKTV FEL, Projekt Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT.

FS 50 000 Kčs. Neplaceného správcování se ihned ujal *doc. Ing. Vladislav Kvasnička, CSc.*, což vykonává až dodnes.⁹⁶⁶

Menší tělocvična vznikla na začátku 90. let také na fakultě stavební. Místnost patřící původně Lidovým milicím začala po menší rekonstrukci (potažení podlahy kobercem, obložení stěn zrcadly, nákup nejnútnejšího vybavení) sloužit jako cvičebna aerobiku a po doplnění posilovacími stroji i jako posilovna. Několik let sloužila pro výuku a pro využití VŠTJ Stavební fakulta. Pro potřebu výuky kondičního posilování na přelomu století už nebyla dostačující, a proto zůstala využívána jenom tělovýchovnou jednotou.⁹⁶⁷

Po usilovné manažerské práci vedoucího KTV FEL *Mgr. Čestmíra Bulíře* se podařilo v budově „E“ na Karlově náměstí zrekonstruovat celou část přízemí a zprovoznit tím posilovnu a judosál s veškerým potřebným příslušenstvím. Sportoviště bylo možno začít používat v září 1994. Náklady na vybavení posilovacími stroji činily kolem 290 000 Kč. Je zajímavé, že tyto stroje vydržely bez generální opravy dlouhých 12 let, i když při semestrální výuce posilovnu navštěvovalo týdně až tisíc studentů.

Kolem roku 2000 byly za budovou „D“ v areálu Fakulty stavební ČVUT otevřeny dva tenisové kurty s asfaltovým povrchem. Byly využívány domovskými studenty a zaměstnanci, přístup však měli i studenti a zaměstnanci jiných fakult, zvláště fakulty architektury. Kurty sloužily pro sportovní vyžití po celou dobu až do roku 2007.⁹⁶⁸

Dne 15. listopadu 2001 bylo kolaudováno víceúčelové hřiště na Kotlářce, kterého následně začaly pro svou činnost využívat rovnocenným dílem všechny tři tělovýchovné katedry ČVUT včetně jejich sportovních oddílů, především tenisových a softbalových.⁹⁶⁹ Ke slavnostnímu otevření však došlo skoro o rok později, a to dne 1. listopadu 2002 v 10 hodin.⁹⁷⁰

V letním semestru školního roku 2002/2003 se začala pro výuku využívat nově otevřená tělocvična⁹⁷¹ v nově vznikajícím sportovním centru ČVUT *Pod Juliskou*.⁹⁷² Asi o rok později pak byla prozatím bez kolaudace pro výuku posluchačů ČVUT zpřístupněna velká hala Pod Juliskou a druhá malá tělocvična.⁹⁷³ Celé nové sportovní centrum Pod Juliskou ČVUT vybudovalo v letech 2002–2004 nákladem více než 100 mil. Kč z vlastních zdrojů. Centrum vzniklo rekonstrukcí starých hal, které dříve sloužily jako laboratoře ČVUT, a dosáhlo vysoké úrovně srovnatelné s nejmodernějšími sportovními centry v ČR. Ve sportovním centru je k dispozici přes 1 000 m² velká hala, která splňuje podmínky mezinárodních soutěží, dvě menší haly na basketbal, tenis, volejbal, florbal apod. Dále se zde nalézá moderně vybavená posilovna, hala na stolní tenis, boulderová stěna a horolezecká stěna vysoká 13 m s třímetrovým převisem.⁹⁷⁴

Ke konci roku 2006 byla posilovna FEL na Karlově náměstí vybavena posilovacími stroji firmy Technogym za 848 000 Kč.

Kromě těchto vlastních objektů, které finančním rozpočtům kateder velice pomohly, musely tělovýchovné katedry i nadále najímat různé sportovní objekty. V období od devadesátých let do roku 2006 si katedry pronajímaly následující sportoviště: bazén v Podolí, na Klárově, v Jinonicích, v Radlicích, na Strahově, na Výstavišti, bazén YMCA a Axa; fotbalová hřiště na Kačerově, na Hagiboru, tělocvičny či haly na Tatranu Střešovice, na Děkance, na Klamovce, v TJ Vyšehrad, v Sokolu Vinohrady, v Sokolu Karlín; posilovny na Tatře Smíchov a v sokolovně na Vinohradech.

⁹⁶⁶ Konzultace s doc. Ing. Vladislavem Kvasničkou, CSc. a Mgr. Čestmírem Bulířem.

⁹⁶⁷ Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem a PaedDr. Antonínem Ludvíkem.

⁹⁶⁸ Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem, CSc. a PaedDr. Lubošem Neumanem.

⁹⁶⁹ AKTV FEL, Zápis z porady ze dne 15. 11. 2001.

⁹⁷⁰ TAMTÉŽ, Zápis z porady ze dne 31. 10. 2002.

⁹⁷¹ Dnes nazývaná „zelená“.

⁹⁷² AKTV FEL, Zápis z porady ze dne 27. 2. 2003.

⁹⁷³ TAMTÉŽ, Zápis z porady ze dne 22. 4. 2004.

Konzultace s doc. PaedDr. Jiřím Drnkem, CSc.

⁹⁷⁴ VACULÍKOVÁ, Jitka. Nejvyšší vnitřní lezecká stěna v ČR. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.suz.ČVUT.cz/tzp7.html>.

Pro výcvikové kurzy tělovýchovné katedry využívaly sportovních a rekreačních zařízení svých fakult a rektorátu. KTV FEL pořádala své kurzy ve zmiňovaném Temešváru na přehradě Orlík; KTV FSv pak na chatě na Mariánské v Krušných horách, v Kruhu u Jilemnice, ve sportovním středisku v Podskalí na přehradě Orlík; ÚTVS FS středisko na Herbertově na spodním toku řeky Vltavy a na Kameňáku v Krušných horách. Všechny katedry pak pro zimní kurzy využívaly chatu Modrá hvězda v Rokytnici nad Jizerou.⁹⁷⁵

2.5.7 Sportovní vyžití studentů na kolejích

Sportování studentů na kolejích pokládalo vedení ČVUT v Praze v čele se Správou účelových zařízení vždy za velice důležité. Na kolejích bylo několik sportovišť, která zde přetrvávala již ze socialistické doby. Ta byla postupně inovována. Velké investice do sportovišť i do sportovního vybavení kolejí byly vloženy již v devadesátých letech minulého století a zejména pak na začátku 21. století, a to jak na největších strahovských kolejích, tak také na těch menších.

Myšlenka podpořit výstavbu hřišť od roku 2003 v jednotlivých objektech kolejí ČVUT v Praze se přičítá tehdejšímu rektorovi ČVUT v Praze *Jiřímu Witzanymu*. Jako první bylo studentům do užívání předáno venkovní oplocené víceúčelové hřiště s umělým povrchem na koleji v Podolí. Následovalo pak hřiště na Bubenečské koleji a na strahovské koleji.⁹⁷⁶

Nová horolezecká venkovní stěna byla zrealizovaná Správou účelových zařízení ČVUT v Praze během měsíce září 2004 v rámci podpory rektora a vedení ČVUT sportovním aktivitám našich studentů. Stěna byla umístěna na venkovní stěně bloku 5 strahovských kolejí. Byla vyrobena ze sklolaminátových panelů, což umožňuje poměrně složité tvary a imituje tak přírodní povrch. Umožňuje také nácvik všech lezeckých technik obvyklých na přírodním povrchu. Kotvení stěny bylo provedeno do betonového skeletu budovy. Šířka stěny je 4,6 m, výška 20 m a plocha stěny 134 metrů čtverečních. Na stěně je namontováno 35 bodů postupového jištění.⁹⁷⁷

Na bloku č. 2 strahovských kolejí vybudovala Správa účelových zařízení novou moderní posilovnu, jejíž celková plocha je přes 500 metrů čtverečních.⁹⁷⁸ Vedle posilovny se zde nacházejí ještě 2 sály na aerobik, masérna, relaxační místnost, prostorné moderní šatny a recepce. Celý prostor dostala do užívání Studentská unie v zastoupení klubu Silicon Hill.⁹⁷⁹ Prostory sloužily kromě individuálního vyžití studentů také pro hodiny tělesné výchovy KTV FEL ČVUT v Praze (posléze i ÚTVS ČVUT v Praze).

Kromě těchto jmenovaných sportovišť měli studenti v roce 2004 možnost navštěvovat saunu v loděnici Malá Chuchle, fotbalové hřiště s travnatou plochou na Strahově, nedaleko kolejí v ulici Běžecská. Nově vybudovaná a dobře vybavená fitcentra mohli využívat také studenti na koleji Bubeneč a v Masarykově koleji v Praze 6.⁹⁸⁰ Je nabíledni, že s novými sportovními objekty vznikaly i nové sportovní soutěže, které si studenti organizovali sami.

Strahovská fotbalová liga (SFL)

Byla založena na podzim roku 1995 *Ing. Hassanem Nazirem*, tehdy již bývalým studentem ČVUT – Fakulty stavební. Reagoval tím na ústní podnět tehdejšího správce strahovských kolejí *Jiřího Zápotockého*, z jehož popudu tehdy bylo vybudováno u bloku č. 9 nové hřiště na malý fotbal. Hassan se inspiroval tehdejší Hanspaulskou ligou, kterou sám hrával, a pokusil se podobný systém fotbalové soutěže přenést do areálu strahovských vysokoškolských kolejí. Jeho cílem bylo, ve shodě s celospolečenskými a univerzitními zájmy, oživit kulturně – sportovní

⁹⁷⁵ Kontultace s Mgr. Petrem Musilem, Mgr. Janem Filandrem a dr. Lubošem Neumanem.

⁹⁷⁶ [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: http://pruvodce.pod.ČVUT.cz/pages/vyziti/vyziti_3.htm

⁹⁷⁷ VACULÍKOVÁ, Jitka. Tiskové zprávy SÚZ ČVUT. Nejvyšší venkovní umělá lezecká stěna v Praze. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z: <http://www.suz.ČVUT.cz/tzp7.html>

⁹⁷⁸ Slavnostní otevření se událo dne 18. 4. 2005.

⁹⁷⁹ VACULÍKOVÁ, Jitka. Tiskové zprávy SÚZ ČVUT. [cit. 2012-01-19]. Dostupné z: <http://www.suz.ČVUT.cz/tzp16.html>

⁹⁸⁰ TÁŽ. Tiskové zprávy SÚZ ČVUT. [cit. 2012-01-19]. Dostupné z: <http://www.suz.ČVUT.cz/tzp2.html>

život na kolejích především ve večerních hodinách a přimět tak studenty ČVUT a jejich hosty k jiné, smysluplnější činnosti, než jen se učit a chodit po večerech do veřejných zařízení.

Samozřejmě, že i před tímto datem studenti na Strahově sportovali a také hrávali fotbal, ale bylo to především na nepřizpůsobivém asfaltovém povrchu. Nyní měli k dispozici kvalitní oplocené hřiště o rozměrech malého fotbalu, které k samosprávně organizované sportovní činnosti přímo vybízelo.

1. ročník SFL začal pod organizačním vedením Hassana Nazira v říjnu 1995 za účasti 8 týmů, když každý měl na soupisce kolem 12 hráčů a platil vložné 800 Kč. Základ všech družstev tvořili vysokoškolští studenti z ČVUT. Hrál se podle přizpůsobených pravidel malé kopané: s fotbalovým míčem; s hrací dobou 2x 25 min. s 5minutovou přestávkou; s počtem hráčů 5 + 1; s jedním rozhodčím. Za nájem se platilo Správě účelových zařízení 140 Kč/hod. Do 2. ročníku⁹⁸¹ SFL na jaře roku 1996 již nastoupilo 33 týmů (4 skupiny po 8 týmech, jedna měla 9 týmů), do 3. ročníku na podzim toho roku pak 48 mužstev. Do 4. ročníku na jaře roku 1997 se přihlásilo již 56 týmů a SFL se rozdělila na 2 skupiny. Čím více družstev se na strahovské scéně objevovalo, tím více přicházelo i hostů – studentů jiných vysokých škol a zároveň i dalších příchozích. Od 6. ročníku se zvýšilo zápisné družstev na 1200 Kč, postupně již byl časový harmonogram soutěže přizpůsoben tak, aby každé mužstvo hrálo týdně 2 zápasy. Od 7. ročníku se hraje s počtem hráčů na hřišti 4 + 1 a od 14. ročníku s futsalovým míčem.⁹⁸²

Od 13. ročníku již soutěž neřídil *Hassan Nazir*, když byl nahrazen *Jiřím Sládkem*. V dalším období se chopili iniciativy hlavní organizátoři *Jan Vinzens (s pomocí Romana Míky a Tomáše Hanče)* a *Jan Strašík s Romanem Míkem*, kteří se zasloužili o zavedení soutěžního řádu, který s menšími úpravami pokračuje dodnes. Od roku 2005 SFL organizuje VŠTJ Technika Praha strojní. Ředitelem soutěže je *Mgr. Pavel Korbelář*, jehož hlavní činností je finanční zajištění soutěže a organizační vedení skupiny studentů.⁹⁸³

Soutěž se postupně zkvalitňovala i díky dalším finančním injekcím ze strany SÚZ ČVUT. Další velké rozšíření soutěže a počtu účastnických týmů Strahovské fotbalové ligy bylo umožněno výstavbou dalšího hřiště v areálu vysokoškolských kolejí na Strahově, ale také u koleje Bubeneč a Podolí. Pro připomenutí, 17. ročníku se zúčastnilo 80 mužstev (kolem 900 hráčů), 18. ročníku 88 mužstev (946 hráčů) a 19. ročníku pak již 104 družstev s 1 131 hráči.⁹⁸⁴

V 17. ročníku (podzim 2003) došlo k několika zásadním změnám. Začal fungovat nový web (www.kim.globenet.cz), který vytvořil jeden z organizátorů Roman Mík. Dále SÚZ postavila přes prázdniny nové hřiště, které se nachází za bloky č. 5, 6 a 7. Hřiště je sice menší než hřiště u bloku č. 9, ale zase je opatřeno lepším povrchem tzv. umělé trávy druhé generace. Nové hřiště není opatřeno zídkami stejně jako hřiště u bloku č. 9 a z tohoto důvodu se rapidně změnila i pravidla. Začalo se hrát podle futsalových pravidel (vyjma akumulovaných faulů a s drobnými přizpůsobeními strahovským podmínkám) na lajny a s futsalovým míčem.

K významné změně došlo v 18. ročníku (jaro 2004), kdy na postu rozhodčího přestal rozhodovat utkání jeden tým druhému, ale hlavní rozhodčí byl nominován na zápasy organizátory. Pomezní rozhodčí byl i nadále z mužstva podle rozpisu.⁹⁸⁵ Velkým mezníkem se stal 20. ročník pravidelné soutěže (v roce 2005), kdy byla na strahovských kolejích vystavěna další hřiště s kvalitním umělým povrchem, oplocením a osvětlením.

Soutěž měla časem tak vysoký kredit, že se jí účastnili i někteří výborní ligoví fotbalisté. Několik utkání si zahrál i kapitán české reprezentace *Jiří Němec*, dále také reprezentant *Martin Frýdek* a reprezentant Slovenska *Jozef Kožlej*, vždy to bylo se souhlasem mužstva soupeře. V soutěži hrálo také celé ligové házenkářské družstvo Dukly Praha v čele s *bratry Farářovými*.

⁹⁸¹ V terminologii hráčů se tento termín používá, i když v každém kalendářním roce se odehrají vlastně 2 celé soutěže, na jaře a na podzim.

⁹⁸² Z rozhovoru s Ing. Hassanem Nazirem.

⁹⁸³ Z písemných podkladů Mgr. Pavla Korbeláře.

⁹⁸⁴ [cit. 2012-04-08]. Dostupné z <http://www.suz.čvut.cz/tzp11.html>; <http://www.suz.čvut.cz/tzp2.html>.

⁹⁸⁵ Z písemných podkladů Mgr. Pavla Korbeláře.

Z dalších význačnějších sportovních akcí pořádaných samotnými studenty na kolejích stojí za připomenutí soutěž *Podolský benčpres*, která je pořádána každoročně od roku 2004 na podolské koleji. Ve stejném roce se odehrál 1. ročník *Novoročního poháru ČVUT v bowlingu*, který byl sice pořádán SÚZ mimo koleje v bowlingovém centru Radava, ale s cílem přivést ke sportovnímu zápolení proti sobě studenty, zaměstnance, vedení ČVUT a také magistrát Prahy 6. Také tato akce se stala velice populární a pořádala se v dalších letech každoročně, vždy na začátku ledna.

2.5.8 Vysokoškolské tělovýchovné jednoty na ČVUT v Praze

Ve sportovních oddílech ČVUT nedošlo ihned po revoluci ve sportovní oblasti k žádným velkým změnám. Každý z nich si šel dál svou započatou cestou. Nejvíce úspěchů zaznamenaly oddíly frisbee, softbalu a běžeckého lyžování (FEL); volejbalu mužů (FS); basketbalu mužů a stolního tenisu (FSv).

VŠTJ Stavební fakulta Praha

V průběhu devadesátých let došlo v jednotě k několika změnám. Vlajkovou lodí se stal oddíl stolního tenisu, když své nejúspěšnější hráče měl v reprezentantech Pavelcovi, Vožickém a Konečném. Jeho „A“ družstvo se po dlouhá léta pohybovalo ve špičce naší nejvyšší soutěže a reprezentovalo i na mezinárodní úrovni, v Superlize či Poháru ETTU.

V sezóně 1998/99 obsadil oddíl v extralize 10. místo, jeho „B“ družstvo mužů vyhrálo 1. ligu a „C“ družstvo mužů vyhrálo 2. ligu ČR. Nedostatek finančních prostředků přiměl vedení oddílu k razantnímu řešení.

Zahájením sezóny 1999/2000 vznikl sloučením třech partnerů – VŠTJ Stavební fakulty ČVUT, SKST El Niño Praha a Sportovního klubu Kotlářka nový životaschopný útvar pod názvem Stavební fakulta SKK El Niño Praha s cílem maximálně rozvíjet „Pražské centrum stolního tenisu“. Tento úkol se podařil, když v několika následujících letech byl jedním z nejúspěšnějších českých oddílů v mužské kategorii. Za vše mluví následující výsledky členů oddílu: mistři ČR v jednotlivcích – Josef Plachý (2003), Tomáš Pavelka (2004); mistři ČR ve čtyřhrách – Tomáš Konečný a Martina Smitštková; Petr David a Jiří Vráblík (2006) a mistři ČR ve družstvech (2004, 2005). Mistrovský titul v roce 2004 vybojovali hráči: František Krčil, Josef Plachý, Tomáš Pavelka, Marek Klásek a trenér Jindřich Panský.⁹⁸⁶

Dříve velice úspěšný oddíl moderního pětiboje se nyní zaměřil na mládež. Ve své bohaté činnosti i nadále pokračoval oddíl orientačního běhu. Další oddíly působily především v krajských soutěžích, ať již se jednalo o basketbal mužů, volejbal žen a kuželky. Z úspěchů těchto oddílů stojí za zmínku alespoň druhé místo basketbalistů z roku 2000 v nejvyšší pražské soutěži (Pražský přebor „A“) a jejich vítězství v témže roce v Pražském poháru. Nejmladším oddílem jednoty se stal oddíl florbalu, jehož mužské družstvo s názvem Neo se postupně probíjovávalo do vyšších sfér pražských soutěží. Družstvo žen hrající 2. ligu žen se pro nedostatek hráček postupně rozpadlo.

Po vzniku jednoty v roce 1963, kdy zastoupení v ní bylo ze strany studentů zpočátku stoprocentní, v těchto letech narůstala účast ze strany zaměstnanců a hostů a postupně studentské členství kleslo na šedesát procent.⁹⁸⁷

VSK Elektro ČVUT Praha

Výroční konference se konala po revoluci až dne 21. února 1990. Odsouhlasila si v usnesení zajímavé stanovisko, že ČSTV v dosavadní formě by měl zaniknout, neboť vysokoškolské TJ by měly tvořit organizaci úzce přičleněnou k rezortu školství. Ze Slavie FEL Praha byla jednota přejmenována na VSK Elektro ČVUT Praha. Pro určitou představu tehdejších ekonomických podmínek je možno uvést rozpočet jednoty na rok 1990:

⁹⁸⁶ Z písemných podkladů doc. Ing. Petra Šrytra, CSc.

[cit. 2012-01-21]. Dostupné z: <http://www.elninopraha.cz/>.

⁹⁸⁷ 100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. s. 72–73. ISBN 978-80-7376-248-3. Konzultace s tajemníkem jednoty dr. Antonínem Ludvíkem.

Tabulka č. 33 – Ekonomika VSK Elektro v roce 1990

Příjmy	v Kč	Výdaje	v Kč
Oddílové příspěvky	13 000	Sportovní tábory	45 500
Příjmy z TV a sportu	5 000	TV a sport	150 000
Dotace od ČSTV	5 000	Schůze a konference	1 500
80 % z členských známek	10 000	Organizační a hospodářské výdaje	25 000
Dotace od FEL	189 000		
Celkem	222 000	Celkem	222 000

Rozpočet jednotlivých oddílů v roce 1990: turistika – 22 000 Kč, basketbal – 3 200 Kč, hokejbal – 1 000 Kč, horolezectví – 7 000 Kč, judo – 500 Kč, karate – 500 Kč, lakross – 500 Kč, lyže běh – 40 000 Kč, lyže sjezd – 28 000 Kč, plavání – 13 000 Kč, softbal – 16 000 Kč, tenis – 11 500 Kč, triatlon – 5 000 Kč, vodní slalom – 40 000 Kč, volejbal – 7 000 Kč⁹⁸⁸.

Po určité konsolidaci v nových podmínkách měl výbor jednoty v roce 1995 následující složení: předseda – doc. Ing. Vladimír Novotný, CSc.; místopředseda – Mgr. Jan Filandr; tajemník – PaedDr. Jaromír Jon; ekonom – Mgr. Čestmír Popelka; členové výboru – prof. J. Veit, Ing. V. Rypar, Ing. P. Štoček, Mgr. Čestmír Bulíř, Mgr. J. Rosenfelder a Mgr. Vl. Šusta. Činnost v tomto roce vyvíjelo celkem 16 oddílů s celkovým počtem 504 členů – z toho 386 studentů a 118 zaměstnanců a ostatních. V jednotě vyvíjely činnost následující oddíly: basketbal mužů (vedoucí oddílu Ing. Hubina, trenér Ing. Kovář), frisbee (Mgr. Filandr, 8 hráčů v reprezentaci), házená (Mgr. Rosenfelder), hokejbal (Ing. Balcárek), judo (F. Chaloupecký), karate (Mgr. Švejkovský), kondiční kulturistika (Mgr. Bayer), lyže běh (Mgr. Bulíř, 1. liga smíšených družstev), lyže sjezd (Mgr. Ziman), nohejbal (Mgr. Ziman), plavání (doc. Příbyl, dr. Nedorost, 6x I. VT), softbal (Ing. Rypar, mistři republiky!), tenis (doc. Rosenkranc, Mgr. Vosyka, 76 členů), vodní slalom (Ing. Štoček, 5x I. VT), volejbal (Mgr. Drahorádová), turistika (Ing. Beneš, prof. Veit, Ing. Zemánek).

Nejlépe byl VSK Elektro po finanční stránce zajištěn v roce 1996, když Zpráva o hospodaření jednoty za rok 1996 obsahuje následující částky:⁹⁸⁹

Tabulka č. 34 – Ekonomika VSK Elektro v roce 1996

Příjmy	v Kč	Výdaje (bez halěrů)	v Kč
Fondy roku 1995	132 009,7	Zůstatek v pokladně	51
Členské a oddílové příspěvky	54 700	Zůstatek na bank. účtech	99 716
Org. a hospodářské příjmy	536,9	Poskytnuté zálohy	14 000
Dotace	689 755	Hmotný inv. majetek (raft)	14 315
Z toho: od PTU	37 417	Výdaje na sport. tábory	154 936
Svazy ČESTV	26 330	Výdaje na tělových a sport	543 826
ČAAS	190 458	Schůze a konference	2 160
Sponzorské dary	335 550	Mzdy	8 100
Reklamy	100 000	Ostatní osobní výdaje	31 488
		Hospodářské výdaje	6 304
		Sociální dávky	2 106
Aktiva celkem	877 001,6	Pasiva celkem	877 001,6

Vysvětlivky: PTU – Pražská tělovýchovná unie; ČESTV – Český svaz tělesné výchovy; ČAAS – Česká asociace akademického sportu (Předchůdce ČAUS v letech 1993–1999).

V dalších letech pak došlo k podstatnému snížení finančních dotací jednoty.

Od školního roku 2003/04 podstatně stoupl počet studentů v oddílu kondičního posilování. Stalo se to díky kroku vedení katedry, když umožnilo v každé vyučovací hodině kondičního posilování navíc přístup 3 zájemcům z řad studentů – členů VSK oddílu kondičního posilování.

⁹⁸⁸ AKTV FEL, Výroční členská konference ze dne 21. 2. 1990.

⁹⁸⁹ TAMTÉŽ, Zpráva o hospodaření VSK Elektro ČVUT Praha za rok 1996.

Jelikož hodiny tělesné výchovy – kondičního posilování byly v posilovně FEL na Karlově náměstí vlastně od rána do večera každý den, tito zájemci mohli po získání členství VSK trénovat v posilovně tak, jak měli volno ve svém školním rozvrhu, a to 1–5x týdně. Samozřejmě finanční příspěvek se pohyboval podle počtu vstupů týdně, v případě 5 návštěv v týdnu však činil pouhých 7 Kč/1 hodinu cvičení.⁹⁹⁰

Na chodu jednot se podílela na začátku tohoto období většina asistentů, když skoro každý měl na starost některý ze sportovních oddílů vlastní tělovýchovné jednoty, počítaje sem i družstva hrající pražskou vysokoškolskou ligu. V prvních letech nového tisíciletí se podíl asistentů zainteresovaných na chodu jednoty snižoval. Na KTV FEL např. v roce 2006 z 12 asistentů ve VSK Elektro vyvíjelo činnost 7 z nich, dalších 5 již nikoliv.

Mezi úspěšné oddíly VSK Elektro patřily zvláště frisbee, běh na lyžích, softbal a Budo. Oddíl frisbee VSK Elektro – Prague Devils⁹⁹¹ získal již brzy po svém vzniku, v roce 1993, titul mistra ČR v kategorii open. Od této doby získal mistrovský titul ještě mnohokrát a to jak v uvedené kategorii open, tak i v dalších kategoriích – ženy, mix (venkovní hřiště, hala). Do roku 2006 to bylo v kategorii open celkem 6x (1993, 1994, 1995, 1997, 2003, 2006); v kategorii ženy 1x (2004); v kategorii mix 1x (2004); v kategorii open v hale 3x (2003, 2004, 2005) a v kategorii mix v hale 3x (2004, 2005, 2006). Dlouholetým trenérem tohoto úspěšného kolektivu byl *Mgr. Jan Filandr* z KTV FEL, který navíc trénoval i reprezentaci ČR v letech 1993–2001.

Dalším velice úspěšným oddílem byl softbal mužů. Jeho úspěchy jsou spjaté s osobou *Ing. Vojtěcha Rypara*, který jako jediný z jeho zakladatelů v oddílu zůstal dodnes a je činný jako jeho předseda. Družstvo se již v roce 1992 v přeboru ČSFR umístilo na 2. místě. Dvakrát se pak stalo mistrem ČR (1995, 1996), několikrát obsadilo 2. místo nebo se dostalo do nadstavbové části play – off. V základní části hrané na 4 zápasy každý s každým se oddíl v tabulce pravidelně umisťoval v naší nejvyšší soutěži na postupovém místě do play – off, a to na 2. (1999, 2000, 2001) a na 3. (1997). Sponzorem mu byla firma Konstruktiva Branko, a. s. V roce 1997 se tým účastnil Poháru mistrů evropských zemí v holandském Uithoornu, kde z 11 mužstev skončil na 5. místě. Družstvo VSK Elektro se úspěšně účastnilo významných mezinárodních turnajů jako Zeister Slot Tournament v Holandsku, kdy například v 16. ročníku v roce 1999 ve finále porazilo národní mužstvo ČR. Několik hráčů z oddílu bylo členy reprezentačního družstva, které bylo několikanásobným mistrem Evropy a účastnilo se i mistrovství světa. V roce 2000 v Jihoafrické republice národní družstvo získalo historické 6. místo. Na úspěchu se podíleli i hráči VSK Elektro *Luboš Procházka, Marek Čermák a Jan Rumlar* spolu s asistentem trenéra *Radkem Janouškem*.⁹⁹²

VŠTJ Technika Praha strojní

Podobně jako dvě předešlé VŠTJ vyvíjela svou činnost i VŠTJ Technika Praha strojní. Dlouhodobě vysokou soutěž, 1. ligu,⁹⁹³ hrál nepřetržitě oddíl volejbalistů Techniky. Jako hrající trenér zde působil *Prom. paed. Petr Musil*, asistent KTV FS. Další oddíly již takové výkonnosti nejspíše nedosahovaly.⁹⁹⁴

2.5.9 Sportovní úspěchy studentů

Bylo vcelku očekávané, že i po sametové revoluci sportovní reprezentanti ČVUT dosáhnou na podobná umístění jako jejich předchůdci v dřívějších obdobích. Československé univerziády se organizovaly až do roku 1993, avšak po rozdělení Československa na dva rovnocenné státy zanikly. V období od roku 1994 do roku 2001 se pořádala jen akademická mistrovství České republiky v jednotlivých sportech. V roce 2000 se v Brně uskutečnil na zkoušku nultý ročník budoucích sportovních soutěží po vzoru bývalých univerziád. Jediným vítězem z ČVUT se tehdy stal v judu ve váze do 90 kg *Tomáš Cibulka*. Pod názvem České

⁹⁹⁰ AKTV FEL, Zápis z porady ze dne 16. 10. 2003.

⁹⁹¹ Později je oddíl na veřejnosti označován již jen jako Prague Devils či PD, i když stále patří do VSK Elektro.

⁹⁹² Z písemných podkladů *Ing. Vojtěcha Rypara*.

⁹⁹³ Druhá nejvyšší soutěž v ČR.

⁹⁹⁴ Podrobnější informace o činnosti VŠTJ Technika Praha strojní se bohužel nepodařily dohledat.

akademické hry se pak tyto sportovní soutěže uskutečnily poprvé v Brně v roce 2002 a pokračovaly pak každoročně vždy na jiném místě.

Na XVI. čl. univerziádě v roce 1991 získali titul akademického mistra Česko – Slovenska:

Albrecht S. – karate – kumite nad 80 kg
Hrdina Patrik – windsurfing – kategorie D II
Hamouz Dušan – rádiový orientační běh – kategorie 144 MHz
Kosařová Jitka – rádiový orientační běh – kategorie 144 MHz
Drozd Michael – plavání – 200 m znak – 2:16,5 min.
Štafeta v orientačním běhu (Bořínek Petr, Utínek Petr, Gajda Jan)
Galuška Vladislav – vodní slalom K1
Šprdlík Vít – sjezd na divoké vodě – C1
Franc Michal – šerm – kord
Smolík Jiří – šerm – šavle⁹⁹⁵

Na XVII. čl. univerziádě v roce 1993 získali titul akademického mistra ČR:

Drozd Michael – plavání – 400 m polohový závod a 400 m kraul (4:59,52 a 4:35,93 min.)
Veselý Jiří – sportovní střelba – disciplína VZ PU 60 ran⁹⁹⁶

Na I. Českých akademických hrách v roce 2002 získali titul akademického mistra ČR:

Daněk Ondřej – atletika – 110 m přek. – 14,74 sek.
Radolf Stanislav – judo – váha do 66 kg⁹⁹⁷

Na II. Českých akademických hrách v roce 2003 získali titul akademického mistra ČR:

Družstvo minigolfu (Šlapák Michal, Hradec Milan, Gregor Miloš)
Jirků Libor – orientační běh – kategorie H 20
Mrázek Jan – orientační běh – kategorie H 21
Srb Pavel – plavání – 400 m volný způsob – 4:19,58 min.
Veselá Jana – plavání – 50 m prsa – 35,38 sek.
Plážový volejbal ženy (Koutská Jindra, Košáková Tamara)
Družstvo softbalistů⁹⁹⁸

Na III. Českých akademických hrách v roce 2004 získali titul akademického mistra ČR:

Exner Jan – šerm – šavle
Čapek Martin – šerm – kord
Kural Pavel – ploutvové plavání – 50 m PP a 50 m RP
Kamprle Jan – ploutvové plavání – 400 m PP a 100 m PP
Lukšová Jarmila – veslování – dvojskif ženy
Malenovský Lukáš – veslování – dvojskif muži
Čechovská Barbora – veslování – dvojka bez kormidelníka
Hrůzová Jana – veslování – skif
Osmiveslice (Kopáč, Bejblík, Vančura, Zatřepálek, Bauer, Jandáček, Hrůzová + 2 z VŠE)
Gregor Miloš – minigolf – 134 bodů
Neděla René – badminton – čtyřhra muži
Čvančara Václav – vodní slalom – C2
Švec Libor – judo – váha do 90 kg
Hanzík Filip – tenis – dvouhra
Krčál Jaroslav – orientační běh – kategorie H20⁹⁹⁹

Na IV. Českých akademických hrách v roce 2005 získali titul akademického mistra ČR:

Veselý Martin – plavání s ploutvemi – 400 m PP a 200 m PP
Spurná Martina – orientační běh – kategorie D21
Vašíček Petr – karate – kumite – váha do 68 kg
Vlček Ladislav – vodní slalom – C2

⁹⁹⁵ AČAUS, Výsledky 16. čl. univerziády.

⁹⁹⁶ TAMTÉŽ, Výsledky 17. česko-slovenské univerziády.

⁹⁹⁷ TAMTÉŽ, CD Rom, CAH 2002.

⁹⁹⁸ TAMTÉŽ, CD Rom, CAH 2003.

⁹⁹⁹ TAMTÉŽ, CD Rom, CAH 2004.

Jelínek Leoš – tenis – čtyřhra muži¹⁰⁰⁰

Na V. Českých akademických hrách v roce 2006 získali titul akademického mistra ČR:

Benda Ondřej – atletika – 100 m

Bidlo Michal – lukostřelba – kladkový luk

Dumek Jan – plážový volejbal

Veselý Martin – ploutvové plavání – 400 m PP

Kopáč Jiří – veslování – skif lehké váhy (do 72,5 kg)

Lachman Marek – skif

Romaniak, Bruncvík – dvojka bez kormidelníka

Podhorský, Lachman – dvojskif

Osmiveslice (dohromady ČVUT a UK)

Gebas Vítězslav – vodní slalom – C1

Družstvo futsalistů¹⁰⁰¹

V roce 2005 a 2006 vyhrála osmiveslice ČVUT mistrovství Evropy univerzit.

2.5.10 Vstup tělovýchovných kateder do ÚTVS ČVUT v Praze

Projekt Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze vznikl z podnětu rektora ČVUT prof. Ing. Václava Havlíčka, CSc. během roku 2005 a gradoval ke své realizaci v roce 2006. Byl začleněn do plánu „postupného procesu zvyšování horizontální prostupnosti ČVUT“. Jeho účelem bylo vytvoření lepších podmínek pro studenty a pedagogy při rozvoji výuky TV a zároveň optimální využívání tělovýchovných zařízení ve vlastnictví ČVUT. Úkolem ÚTVS pak bylo zkvalitňování výukového procesu, lepší využití pedagogických a objektových kapacit ve společném prostředí, nacházení možných úspor finančních prostředků na nutné nájem TV zařízení a ve vědecké a tvůrčí činnosti.¹⁰⁰²

Kvůli objektivitě je nutno dodat, že nikdo z asistentů tělovýchovných kateder či jejich vedoucích nebyl zmíněnému projektu ani trochu nakloněn. Podobné zprávy přicházely i z jednotlivých fakult, především z fakulty elektrotechnické a fakulty stavební. Vedoucí jednotlivých pracovišť (doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.; PhDr. Jaroslav Schmid, CSc.; PaedDr. Zdeněk Valjent) sepsali dne 20. 4. 2006 stanovisko, kde se shodli na tom, že uvažované sloučení kateder by bylo negativním krokem. Jako důvody pro zachování současného stavu tří KTV uváděli: – snadnější přizpůsobení potřebám studentů při tvorbě rozvrhu; – zachování bližších vztahů mezi studentem a učitelem na jednotlivých fakultách; – snadnější organizaci a administrativu; – větší adresnost při vykonávání dílčích úkolů; – ponechání sídel jednotlivých KTV v blízkosti výuky studentů jednotlivých fakult; – zanechání existence tří VŠTJ řešící reprezentaci jednotlivých fakult; – bližší a adresnější zabezpečení sportovního vyžití zaměstnanců „svých“ fakult; – zachování existence většího počtu družstev ve vysokoškolské lize.¹⁰⁰³ Podobně se vyjadřovali i řadoví členové kateder, např. na poradě KTV FEL písemně vyjádřilo stanovisko „ne“ na sloučení 3 kateder všech 12 přítomných členů katedry.¹⁰⁰⁴

Všechny protesty nebyly nic platné, na prosinec 2006 byl vypsán konkurz na ředitele ÚTVS ČVUT v Praze a vše směřovalo k jeho vzniku.

Do nového pracoviště pak jednotlivé kolektivy vstupovaly v tomto složení:

KTV FSv, Praha 6, Thákurova 7,

Vedoucí katedry: doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.

Sekretářka: Miluše Čermáková

Odborní asistenti: Mgr. Michal Baron, Zdeněk Havránek, PaedDr. Vlasta Kubátová, PaedDr. Antonín Ludvík, PaedDr. Luboš Neuman – zást. vedoucího katedry, Jan Roob, Miroslav Strnad,

¹⁰⁰⁰ AČAUS, CD Rom, CAH 2005.

¹⁰⁰¹ TAMTÉŽ, CD Rom, CAH 2006.

¹⁰⁰² AKTV FEL, Projekt Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT.

¹⁰⁰³ TAMTÉŽ, Stanovisko kateder TV ČVUT k otázce sloučení do jednoho celku ze dne 20. 4. 2006.

¹⁰⁰⁴ Archiv KTV FEL, Vyjádření z porady KTV FEL ze dne 8. 6. 2006

Alena Strnadová – tajemnice katedry, *Alexandra Tillingerová*, *PhDr. Helena Zidková*, *PhDr. Daniel Žáček*, *Zdeňka Žáčková*.¹⁰⁰⁵

KTV FEL, Technická 2, Praha 6

Vedoucí katedry: *PaedDr. Zdeněk Valjent*

Zástupce vedoucího katedry: *Mgr. Jan Filandr*

Tajemník: *Mgr. Tomáš Ziman*

Sekretářka: *Irena Brůnová*

Odborní asistenti: *PaedDr. Vladana Botlíková*, *CSc.*, *Mgr. Čestmír Bulíř*, *Mgr. Jitka Drahorádová*, *Mgr. Igor Kmec*, *Mgr. Klára Minaříková*, *Mgr. Jan Rosenfelder*, *Mgr. Attila Szabo*, *Mgr. Martin Vasyka*, *Mgr. Markéta Zikmundová*.¹⁰⁰⁶

Ústav tělesné výchovy a sportu FS, Praha 2, Karlovo náměstí 13

Vedoucí ústavu: *PhDr. Jaroslav Schmid*, *CSc.*

Zást. ved. ústavu: *Mgr. Ivo Končelík*

Tajemník ústavu: *Mgr. Ivo Končelík*

Sekretářka ústavu: *Jana Oršošová*

Odborní asistenti: *PaedDr. Jiří Horešovský*, *Mgr. Martin Chrdle*, *Mgr. Radka Ježková*, *Mgr. Ivo Končelík*, *Pavel Korbelař*, *PaedDr. Martin Kříž*, *Petr Musil*, *Mgr. Pavel Rus*, *PhDr. Jaroslav Schmid*, *CSc.*, *Mgr. Roman Tomčík*, *Mgr. Libor Vykydal*.¹⁰⁰⁷

2.6 Ústav tělesné výchovy a sportu ČVUT (2007–2011)

Příkazem rektora č. 1/2007 byl 1. 1. 2007 zřízen Ústav tělesné výchovy a sportu (ÚTVS), který je samostatným pracovištěm Českého vysokého učení technického v Praze. Vznikl sloučením katedry tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT, katedry tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT a Ústavu tělesné výchovy a sportu Fakulty strojní ČVUT v Praze.

Hlavní oblasti činnosti ÚTVS:

- zajištění všech forem pravidelné semestrální výuky TV na fakultách ČVUT
- zajištění a organizace zimních a letních výcvikových kurzů v ČR i zahraničí
- organizace jednorázových sportovních akcí pro studenty a zaměstnance
- zajištění sportovní reprezentace ČVUT na sportovních přeborech VŠ v ČR, Českých akademických hrách, mezinárodních sportovních akcích
- řešení rozvojových programů a výzkumných úkolů v oblasti tělesné výchovy a sportu
- správa a provozování tělovýchovných zařízení ČVUT
- spolupráce s vysokoškolskými tělovýchovnými jednotami na ČVUT při zajišťování sportovních aktivit na ČVUT.¹⁰⁰⁸

Ředitelem ÚTVS se po vyhraném konkurzním řízení stal *doc. PaedDr. Jiří Drnek*, *CSc.*, jeho zástupcem a zároveň vedoucím ekonomicko-provozního odboru *PhDr. Jaroslav Schmid*, *CSc.* Na místo vedoucího pedagogického odboru nastoupil *PaedDr. Luboš Neuman* a na místo vedoucího vědecko-výzkumného oddělení a sportovní reprezentace ČVUT *PaedDr. Zdeněk Valjent*.¹⁰⁰⁹

2.6.1 Vyučování tělesné výchovy

V letním semestru tehdy ještě školního roku 2006/07 se vyučovalo podle rozvrhu, který byl přebrán podle podkladů tří bývalých tělovýchovných pracovišť ČVUT. Studenti měli možnost si vybrat z následujících 25 sportovních odvětví: aerobik, aikido, basketbal, plážový volejbal, bowling, budo, florbal, fotbal, frisbee, futsal, golf (trenažery), kanoistika, karate, kondiční posilování, lezení na stěně, lukostřelba, lyže sjezd (suchá příprava), plavání, softbal, squash, stolní tenis, tenis, turistika, volejbal a zdravotní tělesná výchova. Již v zimním semestru

¹⁰⁰⁵ *Studijní program ČVUT Fakulty stavební 2006–2007*. Praha: ČVUT, 2006. s. 24

¹⁰⁰⁶ *Informace o studiu na ČVUT, Fakulta elektrotechnická*. 2006–2007, Praha: ČVUT, 2006. s. 28.

¹⁰⁰⁷ *Studijní program ČVUT Fakulty strojní 2006–2007*. Praha: ČVUT, 2006. s. 27.

¹⁰⁰⁸ [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.utvs.čvut.cz/ustav-telesne-vychovy-a-sportu.html>.

¹⁰⁰⁹ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS ČVUT za rok 2007. s. 2–3.

následujícího školního roku byla nabídka rozšířena o další 3 sporty: ninjiutsu, in – line bruslení a lední hokej (ten se však ještě počtem zájemců nenaplnil).

Výuka probíhala v tělovýchovných objektech ČVUT, a to v Dejvicích Pod Juliskou 4 (hala, 2x tělocvična, hala na stolní tenis, posilovna, lezecká stěna, lukostřelba), na Karlově náměstí (judo sál, 2x posilovna, 2x tělocvična), na Kotlářce (tenis, softbal), v Malé Chuchli (kanoistika) a na Strahově (fotbal, futsal). Protože ČVUT nevlastnilo dostatek sportovních objektů, musely se pro některé sporty pronajímat i další objekty. Jednalo se převážně o bazény, tenisové haly, squashové kurty, golfovou halu, kurty na plážový volejbal a bowlingové dráhy.¹⁰¹⁰

Ve školním roce 2007/08 byla tělesná výchova povinná pro studenty 1. a 2. ročníku fakulty stavební, strojní a elektrotechnické a pro studenty 1. ročníku fakulty dopravní. Posluchači dalších fakult a také vyšších ročníků již zmíněných fakult měli možnost navštěvovat lekce volitelné (nepovinné) tělesné výchovy. V průběhu několikaleté další činnosti ÚTVS se měnila sama situace na jednotlivých fakultách ČVUT. Na úkor FEL ČVUT vznikla Fakulta informačních technologií ČVUT, na Fakultě biomedicínského inženýrství ČVUT byly akreditovány nové studijní obory jako fyzioterapie, zdravotnický záchranář a plánování a řízení krizových situací, nové akreditované programy vznikly i na Masarykově ústavu vyšších studií ČVUT. Všechny tyto nové obory vyžadovaly od svých studentů povinnou návštěvu tělesné výchovy alespoň v prvním ročníku studia.¹⁰¹¹ Opačným směrem se zprvu vydala FEL, když od školního roku 2009/10 byla u nově akreditovaných oborů povinná TV zrušena. Od školního roku 2010/11 na FEL platí, že všichni studenti 1. ročníku mají povinnou TV, studenti vyšších ročníků již jen jako nepovinnou. Od tohoto školního roku se provedla změna i na fakultě strojní, když povinná TV platí již jen pro studium ve třech semestrech prvních dvou ročníků.¹⁰¹²

Postupně tedy ubývalo studentů s povinnou tělesnou výchovou, což bylo především následkem přístupu vedení FEL k povinné TV a také díky celkovému poklesu hlásících se studentů do 1. ročníku na celém ČVUT. Tento trend se však vůbec neprojevil na celkovém počtu studentů ČVUT navštěvujících všechny formy tělesné výchovy na ÚTVS ČVUT. Zde se projevila jednak kvalitní manažerská práce vedení ÚTVS, tak i každého asistenta přicházejícího s nějakou novinkou pro oživení a zkvalitnění pedagogického procesu. Za všechno mluví zejména rozšíření nabídky sportovních odvětví z počtu 25 v zimním semestru roku 2007 na 41 v roce 2011. Postupně byly do nabídky tělesné výchovy přidány tyto sporty: aqua aerobik, badminton, bruslení, profesní TV pro FBMI ČVUT, geocaching (hledání pokladu), házená, in – line bruslení, irské tance, jóga, lední hokej, ninjutsu, nohejbal, pilates, powerjóga, spinning, squash relax. O konkrétní změně v přístupu jednotlivých fakult a jejich studentů k TV na ČVUT vypovídají následující tabulky.¹⁰¹³

¹⁰¹⁰ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS ČVUT za rok 2007. s. 5.

¹⁰¹¹ TAMTÉŽ, Zápis ze společné porady pracovníků ÚTVS ze dne 14. 9. 2010.

¹⁰¹² Konzultace s PaedDr. Lubošem Neumanem, vedoucím pedagogického oddělení ÚTVS ČVUT.

¹⁰¹³ AÚTVS, podklady PaedDr. Luboše Neumana.

Tabulka č. 35 – Přehled počtů studentů jednotlivých fakult v povinné TV

Rok	Povinná TV – zimní semestr				Povinná TV – letní semestr			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
FSv	2151	2000	2006	2135	1980	1891	1762	1861
FS	1386	1345	1141	883	1148	1022	960	872
FEL	2304	2191	1437	1333	2268	1968	1738	1135
FD	330	326	377	435	230	243	224	294
FJFI								
FA								
FBMI				138				78
FIT			441	622				390
MÚVS				199				
Celkem	6171	5862	5402	5745	5626	5124	4684	4630

Tabulka č. 36 – Přehled počtů studentů jednotlivých fakult ve volitelné TV

Rok	Volitelná TV – zimní semestr				Volitelná TV – letní semestr			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
FSv	545	618	797	831	331	514	610	745
FS	157	107	152	330	85	123	140	153
FEL	910	1123	1306	1141	724	697	1014	1037
FD	26	43	85	103	5	27	57	83
FJFI	89	147	160	157	75	107	117	152
FA	96	160	238	438	100	104	171	287
FBMI	48	92	226	275		71	83	127
FIT				125				
MÚVS				2				1
Celkem	1871	2290	2964	3402	1320	1643	2192	2585

Tabulka č. 37 – Přehled celkového počtu studentů jednotlivých fakult v obou formách TV

Rok	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
FSv	2696	2618	2803	2966	2311	2405	2372	2606
FS	1611	1452	1293	1213	1233	1145	1100	1025
FEL	3214	3315	2743	2474	2992	2665	2752	2172
FD	356	369	462	538	235	270	281	377
FJFI	89	147	160	157	75	107	117	152
FA	96	160	238	438	100	104	171	287
FBMI	48	92	226	413		71	83	205
FIT			441	747				390
MÚVS				201				1
Celkem	8110	8153	8366	9147	6946	6767	6876	7215

Zajímavý je také poslední údaj ze zimního semestru školního roku 2011/12, kde jsou zachyceny procentuální počty všech přihlášení studentů všech fakult ČVUT na obě formy tělesné výchovy: studenti FSv – 50,7 %; FS – 31,6 %; FEL – 55,3 %; FD – 25,7 %; FJFI – 13,8 %; FA – 29,6 %; FBMI – 60,0 %; FIT – 51,8 % a MÚVS – 18,5 %.

Celkové počty pak byly: počet studentů v povinné TV – 5 329 (25 %); počet studentů ve volitelné TV – 3 880 (18,2 %); počet všech studentů na ČVUT bez doktorandů – 21 318.¹⁰¹⁴

Ke zkvalitnění tělovýchovných zařízení na ČVUT došlo díky položení nového povrchu a zhotovení nafukovací haly ve Sportovním areálu ČVUT v Praze na Kotlářce. Hala byla po těchto úpravách slavnostně otevřena dne 8. listopadu 2010 v 16:30 hodin.¹⁰¹⁵

¹⁰¹⁴ Ze statistických údajů dr. Luboše Neumana (počet přihlášení na TV).

KUBROVÁ, Marie. Výpočetní informační centrum ČVUT.

¹⁰¹⁵ [cit. 2012-01-29]. Dostupné z:

<http://www.ČVUT.cz/informace-pro-media/tz/2010/listopad/alias.2010-11-04.0197645058>.

2.6.2 Výcvikové kurzy

Ve školním roce 2006/07 se uskutečnily zimní a letní výcvikové kurzy podle dosavadního plánu všech tří tělovýchovných pracovišť. Až v dalším školním roce 2007/08 mohl ÚTVS uskutečnit své vlastní záměry.

Pro zimní semestr školního roku 2007/08 bylo vypsáno celkem *19 zimních výcvikových kurzů*, v České republice 14 a v oblasti Alp pak 5 kurzů. Konkrétně se jednalo o tato místa a oblasti:

- Krušné hory: chata Mariánská 6x v termínech od 20. 1.–2. 3. 2008; chata Kameňák (12. 1.–18. 1. 2008);
- Krkonoše: Vebrový boudy v Peci pod Sněžkou 2x v termínech od 20. 1.–3. 2.; chata Vendlovka u Janských Lázní (2. 2.–9. 2.); chata Zrcadlovka u Janských Lázní (2. 2.–9. 2.); chata Šohajka v Peci pod Sněžkou (16. 2.–23. 2.); chata Lovochemie na Labské u Špindlerova Mlýna (17. 2.–23. 2.);
- Dolomity v Itálii: Val di Fiemme (11. 1.–20. 1.); oblast Val di Sole 2x (25. 1.–3. 2. a 9. 3.–16. 3.);
- Savojské Alpy ve Francii: Les Menuires (11. 1.–20. 1.); Flain (18. 1.–27. 1.).¹⁰¹⁶

Nakonec se zimních výcvikových kurzů se specializací pro sjezdové lyžování a snowboarding uskutečnilo 15, jeden pak byl uspořádán jen pro běžeckou specializaci. Důvodem snížení počtu kurzů bylo nedostatečné naplnění předepsané kapacity studenty. ZVK se zúčastnilo 369 studentů, asistenti ÚTVS zde pedagogicky působili celkem 30x, 2x pak externí instruktoři.¹⁰¹⁷

Pro letní semestr školního roku 2007/08 bylo vypsáno těchto *51 letních výcvikových kurzů* v časovém rozmezí od 8. 6. do 14. 9. 2008:

- všeobecné pobytové: Temešvár 5x; Herbertov 4x; Orlík-Podskalí 9x; Kruh u Jilemnice 5x; Mozolov 1x
- windsurfingové: rybník Dvořiště 2x
- vodácké: Sázava 1x; Morava 1x; Vltava 5x
- cyklistické: Hojsova Stráž 1x; Morava 1x; Šumava 1x; Počátky 1x; Mariánská 2x
- turistické: Roháče 2x; Vysoké Tatry 1x; Jeseníky 1x; České Švýcarsko 1x; Adršpach 1x
- florbalový: Máchovo jezero 1x
- zahraniční: Francie – Provence (na kolech); Itálie – Numana 2x; Tarquinie 1x; Chorvatsko – Rab (pobytové).¹⁰¹⁸

Pro nezájem studentů se neuskutečnily pouze dva z těchto vypsanych kurzů. LVK se zúčastnilo 1 584 studentů, asistenti zde působili celkem 114x a externí instruktoři 20x.¹⁰¹⁹

Pro školní rok 2011/12 se do nabídky studentům dostalo celkem 14 zimních výcvikových kurzů, z nichž zahraničních je již přesná polovina. Na území České republiky to jsou již tradiční a osvědčené chaty Mariánská, Lovochemie, Věbrovka a pension Vila na Benecku; ze zahraničních turistických oblastí dostaly přednost Stubai a Val di Sole 2x, La Plagne, Alpe d'Huez a Paganella.¹⁰²⁰

Pro školní rok 2010/11 bylo nabídnuto 45 letních výcvikových kurzů a všechny byly studenty obsazeny. K tomu byly vypsány ještě 3 kurzy vysokoškolskými tělovýchovnými jednotami.¹⁰²¹

O tom, jak se vyvíjí obliba zimních a letních výcvikových kurzů u studentů jednotlivých fakult v jednotlivých letech účinkování ÚTVS, vypovídá následující tabulka:¹⁰²²

¹⁰¹⁶ VALJENT, Zdeněk. Historie vysokoškolského sportu a tělesné výchovy na ČVUT. Kreditní práce, FTVS UK, 2008. s. 48.

¹⁰¹⁷ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS ČVUT za rok 2008. s. 7.

¹⁰¹⁸ VALJENT, Zdeněk. Historie vysokoškolského sportu a tělesné výchovy na ČVUT. Kreditní práce, FTVS UK, 2008. s. 48–49.

¹⁰¹⁹ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS ČVUT za rok 2008. s. 7.

¹⁰²⁰ [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://www.utvs.čvut.cz/zimni-kurzy/prehled.html>.

¹⁰²¹ [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://www.utvs.čvut.cz/letni-kurzy/prehled-typ.html>.

¹⁰²² AÚTVS, podklady PaedDr. Luboše Neumana.

Tabulka č. 38 – Přehled celkového počtu studentů jednotlivých fakult na zimních a letních výcvikových kurzech v letech 2007–2010

Rok	Zimní výcvikové kurzy				Letní výcvikové kurzy			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
FSv	15	92	101	65	1021	878	894	845
FS	23	39	31	5	641	578	546	527
FEL	325	237	227	334	720	810	746	621
FD			6					10
FJFI			6					3
FA			4					2
FBMI			1	4				27
FIT								
MÚVS								
Celkem	363	391	376	408	2382	2266	2186	2035

Z tabulky je obecně patrné, že v účasti na zimních výcvikových kurzech dochází ke stagnaci zájmu studentů, v roce 2010 bylo zaznamenáno určité nadějně a nepatrné zlepšení. Bohužel to samé se nedá říci o účasti studentů na letních výcvikových kurzech, kde každoročně dochází k úbytku kolem stovky studentů. I když tento pokles zatím není nijak dramatický, přece jen by se mělo vedení ÚTVS zamyslet nad příčinou. Tento stav může nahrávat k domněnce, že pobytová místa a zaměření kurzů by se mohlo každoročně více obměňovat a přizpůsobit zájmu studentů, který je vždy vidět v prvních dnech přihlašování na jednotlivé kurzy. Je totiž možno předpokládat, že v případě rychlého obsazení oblíbenějších kurzů (turistické, vodácké, Chorvatsko) při online přihlášení si pak již studenti raději nevyberou žádný kurz.

V trochu jiném, zcela kladném světle se však budou jevit tato čísla z pohledu povinnosti účasti na kurzech. Ve školním roce 2006/07 měli studenti všech tří největších fakult ČVUT ještě jeden kurz povinný (FEL zimní či letní, FSv a FS letní). Od školního roku 2009/10 však mají studenti FEL vypsáný letní či zimní kurz již jen jako dobrovolný, ale s možností získání 1 kreditu. To samé platí i pro studenty FS od školního roku 2011/12. Povinný letní výcvikový kurz přetrvával stále na fakultě stavební.

Naopak, nově byly povinné kurzy postupně vypsány pro některé obory na FBMI a MÚVS.¹⁰²³

2.6.3 Vědecko-výzkumná činnost, granty

Ve vědecko-výzkumné činnosti se nestaly v tomto období žádné podstatné změny oproti porevolučnímu období. Většina asistentů ÚTVS se této činnosti vůbec nevěnuje, není ani nijak zvlášť vedením ústavu podněcována či vyžadována. Těch pár jednotlivců – výjimek se jí věnuje z čistě osobních pohnutek.

Na Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze byly řešeny tyto výzkumné úkoly a projekty v rámci ČVUT:

1. Komplexní rozvoj osobnosti studentů prostřednictvím pohybových aktivit ve volném čase a péče pro studenty jakýmkoliv způsobem znevýhodněné (FRVŠ číslo projektu 10c/2007; řešitel PhDr. Jaroslav Schmid, CSc.; prodlouženo i v roce 2008).

2. Web pro výuku TV (FRVŠ číslo projektu 144/2007; řešitel PaedDr. Vladana Botlíková, CSc.) Projekt byl prodloužen i v letech 2008 jako Web pro výuku TV2 a 2009 jako Web pro výuku TV4, kdy se na projektu účastnili i Mgr. Jan Filandr. Ing. Radek Pekař a Pavel Slavík).¹⁰²⁴

3. Rozvoj forem vzdělávání seniorů na ČVUT, dílčí část Všeobecný rozvoj tělesné kultury seniorů ČVUT prostřednictvím pohybových aktivit (rok 2009; řešitel doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.).

¹⁰²³ Konzultace s PaedDr. Lubošem Neumanem, vedoucím pedagogického oddělení ÚTVS ČVUT.

¹⁰²⁴ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS za rok 2007 a za rok 2008.

TAMTĚŽ, Zápis z porady kolegia ÚTVS ze dne 19. 1. 2010.

4. Program na odstraňování slabých a posilování silných stránek na ČVUT, dílčí část Komplexní rozvoj osobnosti studentů ČVUT v Praze prostřednictvím pohybových aktivit ve volném čase (rok 2009; řešitel PhDr. Jaroslav Schmid, CSc.).¹⁰²⁵

Publikační činnost PaedDr. Zdeňka Valjenta, Ph.D.

V letech 2007–2010 jsem studoval v externím doktorandském studiu na FTVS UK. Vybral jsem si téma Aktivní životní styl vysokoškoláků, při němž jsem prováděl výzkumy především se studenty Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze, v některých případech i se studenty celého ČVUT. Během tohoto studia jsem vydal několik vědeckých článků a moji disertační práci jsem vydal jako odbornou monografii se stejným názvem.

Za nejzajímavější výsledek disertační práce lze považovat sociologicky prokázaný poznatek, že *studenti vyšších ročníků (kteří absolvovali nejméně 4 semestry studia) sportují častěji, než studenti přicházející do 1. ročníku.*¹⁰²⁶ Někteří odborníci mohou z tohoto faktu vyvozovat názor, že posluchači v prvních semestrech studia povinnou tělesnou výchovu nepotřebují, neboť četnost jejich pohybové aktivity stoupá v dalších ročnících. Tato domněnka je mylná. Sami studenti na otázku, proč se sportuje více ve vyšších ročnících,¹⁰²⁷ odpověděli následujícím způsobem:

- povinný tělocvik v 1. a 2. ročníku jim moc pomáhá, aby nastartoval jejich potřebu k pravidelnému pohybu, kterou realizují i v průběhu dalšího studia v podobě sportovní činnosti přímo podle jejich chuti a oblíbenosti;
- ve vyšších ročnících si již uvědomují, že na fakultě je sport levnější a je předkládán ve velké různorodosti jeho odvětví a i díky tomu se toho snaží využít;
- mají méně volného času, a proto si rozmyslí, na co jej věnují; a sportování se jim zdá z pohledu smysluplnosti velice správné; sport na ČVUT je jim nejbližší;
- po zkušenostech z 1. a 2. ročníku vědí, že jim sportování pomáhá duševně i zdravotně; že se odreagují a pak jim jde učení rychleji; protáhnou si svaly a záda, která by je jinak bolela;
- nabrali při studiu několik kil své hmotnosti nad úměrnou mez; nyní se s tím snaží něco udělat a jsou proto nuceni se pohybovat; díky poznání systému na ČVUT již dnes vědí, na co se přihlásit, jak se přihlásit, kam mohou zajít;
- jsou také vtaženi díky ÚTVS do specifitějších sportovních odvětví, např. frisbee, golf, squash, hledání pokladu, horolezecká stěna, lukostřelba, aqua aerobik, aikido apod.; tato sportovní odvětví je více baví a vzniká potřeba se na ně hlásit a pokračovat tak v pravidelném sportování či dokonce jeho četnosti zvyšovat.¹⁰²⁸

V dalších publikačních výstupech jsem se věnoval následujícím zajímavým otázkám:

- jaké motivy vedou ke sportu studenty ČVUT?
- proč studiem na VŠ většinou končí závodní sportování?
- jaké důvody udržují vysokoškoláky u závodního sportování?
- v jakých aspektech se různí úspěšní a neúspěšní vysokoškoláci?
- kdo nejvíce přivádí mládež ke sportu?
- jaký kondiční program by byl vhodný do výuky tělesné výchovy na VŠ?
- jak vysokoškolská mládež vnímá pojem „sport“?

V letech 2007–2011 jsem publikoval celkem 23 článků v domácích i zahraničních periodikách.¹⁰²⁹

¹⁰²⁵ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS za rok 2009.

¹⁰²⁶ Podobné výsledky byly u vysokoškoláků již jednou zjištěny a to ve studii na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně, viz NÁDVORNÍKOVÁ, Jana. *Zdravý životní styl vysokoškoláků*. Brno: LF MU, 2006. s. 63.

¹⁰²⁷ Tento výsledek stojí proti obecné společenské teorii mluvící o klesání četnosti pohybové aktivity věkem již někdy od 13–15 věku mládeže.

¹⁰²⁸ VALJENT, Zdeněk. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: ČVUT, 2010. s. 135–136, ISBN 978-80-01-04669-2.

¹⁰²⁹ Texty zajímavých článků jsou dostupné online na <http://www.utvs.čvut.cz/lide/zdenek-valjent.html>.

Publikační činnost PaedDr. Vladany Botlíkové, CSc.

V letech 2007–2011 pracovala dr. V. Botlíková na tvorbě webového portálu pro potřeby studentů a učitelů ČVUT se zaměřením na zdravotní cvičení, turistiku, frisbee, kondiční posilování a geocaching. Tento portál navrhla, získala pro jeho tvorbu 3x příspěvek od FRVŠ a vytvořila a řídila tým spolupracovníků, účastnících se grantového projektu.

Na portálu je velká databáze animovaných cviků pro zdravotní tělesnou výchovu, kondiční posilování a frisbee, která nyní čítá 286 videí cviků. Dále je zde 37 videí s živými modely (31 z oblasti zdravotní TV, 6 z frisbee); 17 tréninkových plánů pro kondiční posilování. Následuje několik programů pro učitele, kterým umožňuje tvorbu individuálních tréninkových plánů pro kondiční posilování, tvorbu animací herních cvičení pro frisbee; administraci turistických výletů. Následuje rozsáhlá textová část především z oblasti zdravotní TV a turistiky, dále i geocachingu a kondičního posilování.

Jako výstupy z grantového projektu napsala dr. Botlíková následující příspěvky: Botlíková, V., Kortánek, J. *Website for teaching Physical Education*. Praha: Workshop ČVUT, 2008; Botlíková, V. *Web pro výuku tělesné výchovy*. Příspěvek na konferenci Pedagogický software 2008. České Budějovice, červen 2008; dále byla vydána pro veřejnost publikace: Botlíková, V., Kortánek, J. *Pozdrav monitoru*. Praha: Vašut, 2009. 88 s.¹⁰³⁰

2.6.4 Sportovní aktivity

Kromě pedagogické činnosti ve výuce tělesné výchovy a na výcvikových kurzech byli zaměstnanci Ústavu tělesné výchovy a sportu velmi aktivní i v dalších sportovních činnostech zaměřených především na vlastní studenty, někdy však i na lidi z dalších společenských skupin. Poslední roky bývaly velice podobné roku 2009, který může sloužit za příklad: – leden – OPVŠ oblast Čechy a Praha (kvalifikace v běhu na lyžích, vedoucí Mgr. Č. Bulíř, 500 účastníků); – březen – VŠ liga, Pražský pohár (běh na lyžích, Mgr. Bulíř, 550); – duben – sjezd Sázavy (Mgr. Tomčík, 20), turnaj ve stolním tenisu (Mgr. Korbelař, Mgr. Rus, 30), OP ve florbalu mužů (dr. Žáček, 60), turnaj v badmintonu (Mgr. Korbelař, 30), OP v basketbalu žen (dr. Ludvík, 50), OP v házené mužů (Mgr. Rosenfelder, 50), OP ve futsalu (Mgr. Rus), OP v basketbalu mužů (dr. Ludvík, 50), softbalový turnaj (Mgr. Minaříková, 50), OP ve frisbee (Mgr. Filandr, 80); – květen – závody v lukostřelbě (dr. Kříž, 25), turnaj ve volejbalu mužů a žen (Mgr. Drahorádová, 120), rektorský den (všichni asistenti, 1060), OP v nohejbalu (Mgr. Ziman, 20), OP v softbalu (Mgr. Minaříková, 80), Technica Open ve florbalu (dr. Žáček, 130), vodní kanál v Tróji (Mgr. Korbelař, Mgr. Rus, 30); září – Pražská 50 (cyklistika, Mgr. Bulíř, 20); říjen – turnaj v softbalu (Mgr. Minaříková, 40), turnaj ve frisbee (Mgr. Filandr, 30); listopad – akademické mistrovství v přespolním běhu (Mgr. Roob, 360).¹⁰³¹

Na organizaci vysokoškolského sportu se stále ještě podíleli někteří asistenti ÚTVS tým, že pracovali v ústředí vysokoškolského sportu ve funkci předsedy sportovní komise ČAUS. Byli to Jan Filandr (frisbee, 2007–2011), Daniel Žáček (florbal, 2007–2011) a Klára Minaříková (softbal, 2007–2011). Dr. Žáček navíc od roku 2006 zastává funkci manažera akademické florbalové reprezentace. Podílel se tak na zisku stříbrných medailí akademické reprezentace mužů v roce 2008 ve Finsku a žen v roce 2010 ve Švédsku.

2.6.4.1 Sportovní vyžití studentů na kolejích

Strahovská fotbalová liga (SFL)

SFL běží po své zavedené organizační linii z minulých let i nadále. Ředitelem soutěží je stále Mgr. Pavel Korbelař, který řídí studentskou skupinu dalších organizátorů. Pod jeho vedením se jako hlavní studentští organizátoři vystřídali Jan Strašík, Václav Spěvák, Václav Kočí, Miloš Moravec a v současné době je hlavním organizátorem Ing. Michal Skalický. O celou

¹⁰³⁰ Písemná a ústní konzultace s dr. Vladanou Botlíkovou.

¹⁰³¹ AÚTVS, Zpráva o činnosti ÚTVS za rok 2009.

ligu se starají vždy tři studenti (hlavní organizátor, koordinátor rozhodčích a student, který se stará o webové stránky) a samozřejmě mnoho dobrovolníků.¹⁰³²

V posledních letech již SÚZ nepřispívá finančně, ale stále vychází účastníkům SFL vstříc s poskytnutím menzy a zvýhodněné sazby za pronájem hřišť. Soutěž se hraje již jen na hřištích strahovských kolejí. Od 24. ročníku (jaro 2007) se soutěže zúčastňují i děvčata. Na jaře 2008 se jejich soutěž rozšířila na 1. a 2. ligu.

Posledních 10 ročníků v mužské soutěži vyhrály týmy: Strojárna (podzim 2011), FC Zubatá (jaro 2011), ZT – Z kama jste? (podzim 2010), JBC team (jaro 2010), 1. FC Notorici (podzim 2009), Strojárna (jaro 2009), 1. FC Notorici (podzim 2008), JBC team (jaro 2009), Universal SC (podzim 2008), JBC team (jaro 2008).¹⁰³³ V historii SFL je nejúspěšnějším týmem mužstvo *Popel* s 8 tituly a nezapomenutelnými oporami *Janem Kahudou*, *Pavlem Devátým* a *Miloslavem Kafkou* a tým SÚZ se šesti tituly. V poslední letech se na předních místech celé soutěže vždy vyskytují *JBC team* (mužstvo kolem Václava Hrušky), *1. FC Notorici* (bratři Mičkové) a *Strojárna* (Jiří Kratochvíl, Pavel Korbelář); mezi ženami vyhrála shodně 5x družstva *FC Strojárna C* a *D. F. Sebranka*. Nejlepšími střelci soutěže se v posledních ročnících stali *Jan Matějka* (FC Zubatá, 3x) a *Markéta Matějková* (FC Strojárna C, 2x).

Poslední 33. ročník (podzim roku 2011) byl odehrán pod organizačním vedením *Ing. Michala Skalického*. Hrál v něm celkem 154 týmů v 7 ligách (5 mužských a 2 ženských). Soutěž byla finančně podpořena z fondu hejtmána Středočeského kraje *MUDr. Davida Ratha* a za přispění dalších sponzorů, firem *Select* a *Joma*. Vložené každého týmu představovalo 2500 Kč. Z celkového počtu účastníků tvořili studenti a studentky ČVUT ještě asi jednu pětinu, vysokoškolští studenti pak asi 3/5. Od roku 2011 má vítězný tým v ženské soutěži možnost zúčastnit se mistrovství ČR ve futsalu (v roce 2011 to byl tým *Sebranka* a umístil se na 3. místě). Do budoucna se počítá s podobnou možností i pro vítěze mužské části SFL, avšak jen na pražské úrovni (amatérské mistrovství Prahy ve futsalu). Informace o strahovské lize je v současné době možné zjistit na stránkách www.strahovskaliga.cz, diskuzní fórum je nyní také na facebooku.¹⁰³⁴

Strahovská liga ve stolním tenise

Vznikla v letním semestru školního roku 2010/11 a zúčastnilo se jí v 1. ročníku 60 hráčů a hráček. Startovné bylo 50 Kč na osobu a hrála se v místnostech na strahovských blocích č. 2, 3, 4, 7 a 11.

V dalším ročníku měla soutěž o něco vyšší účast, celkem 64 hráčů a hráček, kteří byli rozděleni do 8 skupin po 8 účastnících. Cenu pro nejlepšího hráče nakonec obdržel *Kim Chung Ryo* a pro nejlepší hráčku *Petra Angelisová*.¹⁰³⁵

Volejbalová strahovská liga

V roce 2010 se několik studentů pokusilo zorganizovat Strahovskou volejbalovou ligu, kam se přihlásila studentská družstva s názvy *Praha*, *Bratislava*, *Poprad* a *Brno*. Nebyla však (nejspíše) dohrána a zatím nenašla pokračovatele.¹⁰³⁶

Možnosti sportovního vyžití na studentských kolejích

Studenti ČVUT v Praze jsou ubytováni celkem na 8 studentských kolejích. Patří mezi ně: koleje Strahov, koleje Podolí, Dejvická kolej, kolej Orlík, Bubenečská kolej, Sinkuleho kolej, Hlávkova kolej a Masarykova kolej. V areálu největších kolejí jsou studentům ke sportovnímu

¹⁰³² Z písemných podkladů Mgr. Pavla Korbeláře.

¹⁰³³ Tabulkové podklady Ing. Michala Skalického.

¹⁰³⁴ Z písemných podkladů Mgr. Pavla Korbeláře.

Tabulkové podklady Ing. Michala Skalického.

Z rozhovoru s Ing. Hassanem Nazirem.

[cit. 2012-04-08]. Dostupné z <http://www.strahovskaliga.cz/>.

¹⁰³⁵ [cit. 2012-04-10]. Dostupné z <http://pinec.sh.ČVUT.cz/>.

¹⁰³⁶ [cit. 2012-04-10]. Dostupné z <http://mirec.eturnaje.cz/tables>.

vyžití k dispozici víceúčelová hřiště především na fotbal, volejbal, basketbal, nohejbal a tenis. Jedná se o strahovské koleje, Bubenečskou kolej, Sinkuleho kolej a kolej Podolí.¹⁰³⁷ Studenti ČVUT mají při jejich pronájmu přednost, ale v případě volné kapacity si zde může zasportovat i další veřejnost. Ceny pronájmu hřiště jsou v porovnání s ostatními sportovišti v Praze velmi příznivé. Umělé osvětlení umožňuje sportovat denně od 10–22 hodin. Dobře vybudovaná fitcentra mohou studenti využívat na strahovské koleji na bloku č. 2, na Bubenečské koleji, v Masarykově koleji v Praze 6 a na kolejích Podolí v Praze 4. Hůře vybavené posilovny se však nacházejí i na dalších blocích strahovské koleje a na dalších studentských kolejích. Příklady ceníku pronájmu platného od 1. 1. 2008 až do konce roku 2011¹⁰³⁸

Tabulka č. 39 – Ceník strahovských kolejí

	<i>Denní provoz</i>		<i>Večerní provoz</i>	
	ČVUT	ostatní	ČVUT	ostatní
Tenis	80,-	155,-	110,-	270,-
Ostatní sporty	100,-	200,-	155,-	310,-
Tenisová zeď (street)	50,-	100,-	80,-	155,-
Beach volejbal	80,-	155,-		
Lezecká stěna	70,-/vst.	100,-/vst.		

Tabulka č. 40 – Ceník kolejí Podolí a Bubeneč

	<i>Denní provoz</i>		<i>Večerní provoz</i>	
	ČVUT	ostatní	ČVUT	ostatní
Tenis	80,-	155,-	110,-	270,-
Ostatní sporty	100,-	200,-	155,-	310,-

2.6.4.2 Vysokoškolské tělovýchovné jednoty

Po vzniku ÚTVS by se dalo očekávat, že dojde i ke sloučení tělovýchovných jednot na ČVUT do jedné. Nestalo se tak. Důvodem byla neochota většiny představitelů tří jednot k tomuto kroku vyplývající především z nejistot týkajících se budoucích finančních toků. Nenašla se ani osoba z řad asistentů ÚTVS či pracovníků VŠTJ, která by tomuto kroku dala určitou vizi a byla přesvědčena o kladech tohoto kroku. Převládal také názor, že sice by nově vzniklá silná jednotka mohla mít svá družstva ve vyšších soutěžích než doposud, na druhé straně by mohlo dojít k úbytku počtu studentů v družstvech nízkých soutěží. A to byl asi nejsilněji zaznívající argument, který nakonec převládl.

Dá se říci, že všechny tři tělovýchovné jednoty si dále, nijak nezasaženy vznikem ÚTVS, jely ve své činnosti ve starých kolejích bez žádných velkých změn. V roce 2009 k nim přibyla ještě jedna, a to „*Tra – la – la*“, sportovní tým při Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze, který se začal orientovat zejména na kolektivní sporty futsal, volejbal a florbal.¹⁰³⁹ Její sportovci hýří velkou aktivitou a jsou na mnoha sportovních studentských akcích velice čitelní. Zúčastnili se například i severských her SELL games v litevském Kaunasu, kam si dojeli na vlastní náklady.

VŠTJ Stavební fakulta Praha v současné době sdružuje 11 oddílů: basketbal (předseda A. Ludvík), florbal (D. Žáček), kuželky (K. Kochánek), lyže sjezd (M. Strnad), moderní pětiboj (M. Vávra), orientační běh (F. Wald), rekreační sporty, rytmickou gymnastiku (A. Strnadová), stolní tenis (Z. Špaček), šerm (M. Vávra) a volejbal (J. Boháček). Předsedou jednoty je doc. Ing. Miloslav Pavlík, CSc.; tajemníkem jednoty dr. Antonín Ludvík; počet členů se pohybuje kolem 500. V roce 2008 se v jednotě sdružovalo 531 členů, z toho 318 studentů, v roce 2009 to bylo 473 (276) členů a v roce 2010 pak 489 (259) členů.¹⁰⁴⁰

¹⁰³⁷ [cit. 2012-04-10]. Dostupné z <http://www.suz.ČVUT.cz/koleje>.

¹⁰³⁸ [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.suz.ČVUT.cz/koleje>.

¹⁰³⁹ 100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. s. 74. ISBN 978-80-7376-248-3.

¹⁰⁴⁰ 100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. s. 73. ISBN 978-80-7376-248-3.
Konzultace s dr. Antonínem Ludvíkem.

Největších úspěchů jednoty dosahují jednoznačně stolní tenisté. Oddíl pod názvem Stavební fakulta SKK El Niño Praha se v tomto období stal v mužské kategorii dokonce nejlepším v ČR. Jednoznačně o tom přesvědčují následující vyjmenované úspěchy. V soutěži družstev se stal od roku 2007 až do roku 2011 nepřetržitě celkem 5x po sobě mistrem ČR, když v sezonách 2008 a 2009 k tomu vyhráli ještě Český pohár. V jednotlivcích se pak stali mistry ČR Josef Šimončík (2009) a Dmitrij Prokopcov (2010 a 2011) a ve čtyřhrách Tomáš Konečný s Martinou Smišťkovou (2007), Josef Šimončík s Bohumilem Vožickým (2007 a 2008), Dmitrij Prokopcov s Tomášem Konečným (2010) a Petr Kaucký s Michalem Obešlem (2011). Ve sdružení již velice dlouho úspěšně působí užší vedení ve složení Ing. Zbyněk Špaček, Ing. Vladimír Kaucký, doc. Ing. Petr Šrytr, CSc., Pavel Špaček a Petr Kaucký. Sluší se ještě uvést i úspěšné trenéry tohoto období – Jindřicha Panského, Pavla Špačka, Josefa Plachého ml. a Ing. Zbyňka Špačka.¹⁰⁴¹

Od roku 2009 opět hrají volejbalistky pod vedením Mgr. Zdeňka Havránka 2. ligu.

Ve **VSK Elektro ČVUT** je nejúspěšnějším oddílem posledního období opět oddíl frisbee pod názvem Prague Devils, který v posledních pěti letech získal celkem 15 titulů mistra republiky. Konkrétně to bylo v kategorii open 5x (2007–2011), open v hale 4x (2007, 2009–2011), v kategorii ženy (2007), ženy v hale (2007), v kategorii mix 3x (2007–2009) a mix v hale (2009).¹⁰⁴²

Dříve velice úspěšný oddíl softbalistů VSK Elektro (2x mistři republiky) již v posledních letech z finančních důvodů působí v pražských soutěžích. Nejdříve to bylo ve 2. a později v 1. pražské třídě. V sezóně 2008 se družstvo VSK Elektro umístilo na děleném 2.–3. místě a v nadstavbovém zápase (v 8. směně, 17:16) postoupilo do Pražského přeboru 2009.¹⁰⁴³

VŠTJ Technika Praha strojní měla k 31. 12. 2007 celkem kolem 550 členů, kteří se zabývali sportovní činností ve 14 oddílech. Jednalo se o aerobik, aikido, basketbal, karate – do, kendo – do, kulturistiku, lyže běh, lyže sjezd, sporty v přírodě, kondiční cvičení, turistiku, vodní slalom, volejbal a fotbal.¹⁰⁴⁴

2.6.4.3 Sportovní úspěchy studentů

Vznikem Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT se jednoznačně zkvalitnila činnost vztahující se ke sportovní reprezentaci školy. Již na začátku tohoto období byli určeni reprezentační trenéři z řad asistentů ÚTVS pro všechna sportovní odvětví. Někteří z asistentů, tak jako ve všech sférách činnosti ústavu, se postavili ke své funkci s určitým entuziasmem, někteří liknavěji. Výsledky práce, samozřejmě spojené i s příchodem výborných vrcholových sportovců majících chuť reprezentovat ČVUT, na sebe nenechaly dlouho čekat.

Jednotlivým reprezentačním trenérům značně usnadnil jejich práci s výběrem a hledáním těch nejlepších sportovců Ing. Radek Pekař, který ze své pozice webmastera ústavu připravil výborný program vyhledávající výkonnostní a vrcholové sportovce podle jednotlivých sportů na základě údajů studentů při přihlašování na tělesnou výchovu.

Asistentům ÚTVS byla každoročně nabídnuta možnost vycestovat se svým týmem na zahraniční mezinárodní turnaj současně s možností pořádat mezinárodní turnaj i u nás. Původní očekávání, že všechny tyto žádosti nebude moci ÚTVS ČVUT uspokojit, se ukázalo jako liché, neboť těchto požadavků mnoho nebylo. Drtivá většina z nich byla realizována, a to také především díky vstřícnému jednání vedení ČVUT v čele s rektorem prof. Ing. Václavem Havlíčkem, CSc., prorektorem pro zahraniční styky prof. RNDr. Miroslavem Vlčkem, DrSc. a prorektorem pro rozvoj ČVUT (a později pro vnější vztahy) prof. Ing. Jiřím Bílou, DrSc. Ti všichni byli sportovním reprezentačním akcím na domácím i zahraničním poli velice nakloněni a podíleli se také na poskytnutí nutných finančních dotací pro tyto akce.

¹⁰⁴¹ Z písemných podkladů doc. Ing. Petra Šrytra, CSc.

[cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.elninopraha.cz/uspechy/>.

¹⁰⁴² Konzultace s Mgr. Janem Filandrem.

¹⁰⁴³ Z písemných podkladů Ing. Vojtěcha Rypara.

¹⁰⁴⁴ 100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. s. 74. ISBN 978-80-7376-248-3.

Sportovní úspěchy ČVUT v roce 2007

Domácí akce

České akademické hry v Liberci

Po celkovém 7. místě pro ČVUT na minulých ČAH v Olomouci (2005) a Brně (2006) se v tomto roce podařilo reprezentantům ČVUT zlepšení o 2 příčky na celkové 5. místo (1. UK Praha 188,5 bodů; 2. MU Brno 131,5; 3. TU Liberec 113,5; 4. VŠB TU Ostrava 93,5; 5. ČVUT 75,5; 6. ZČU Plzeň 74,5). V mužském bodování se pražští technici umístili na výborném 3. místě (1. UK Praha 89 bodů; 2. TU Liberec 59,5; 3. ČVUT 59; 4. MU Brno 58,5).

Titul akademického mistra ČR zde získali:

Nikola Radostová – atletika – skok daleký – 551 cm – FBMI
František Staněk – atletika – skok o tyči – 470 cm – FD
Ondřej Benda – atletika – 100 m – 10,65 sek. – FSv
Libor Švec – judo – do 81 kg – FSv
Radek Lacina – orientační závod na horském kole – FD
Markéta Kuchařová – orientační závod na horském kole – FBMI
Martina Spurná – orientační běh – klasika – FSv
Martina Spurná – orientační běh – modele – FSv
Karel Sommer – sportovní lezení – FSv
Vilém Mádr – šerm – fleret – FS
Michal Burián – trampolína – FJFI

Účast na mezinárodních akcích

3. ročník mistrovství Evropy akademických veslařů EUSA ve španělském Banyoles

Za naši vlast startovala osma složená pouze ze studentů Českého vysokého učení technického v Praze a vybojovala již potřetí v řadě zlaté medaile, a tím i titul *univerzitních mistrů Evropy*. Posádka startovala ve složení korm. Hrabánková, Podhorský, Bejblík, Romaniak, Hladík, Patera, Vondra, Kalina a Lachman, trenér Luboš Ondráček.

Euromilano 2007

Hned při své první účasti na interkontinentální univerzitní soutěži v Miláně (22.–25. 11. 2007) dosáhli sportovci ČVUT ohromného úspěchu. V konkurenci 1 300 studentů z 35 univerzit z 20 států Evropy a Asie obsadili celkové 1. místo se 38 body. Do celkové soutěže ČVUT vyslalo 5 družstev, která vybojovala tři 1. místa, jedno 3. místo a jedno 4. místo.

Jednotlivé výsledky:

Malá kopaná (zúčastnilo se celkem 28 družstev): osmifinále ČVUT – ESCP-EAP Paříž 6:2; čtvrtfinále – JSU Beirut 5:1; semifinále – Universita. Primorska 1:1 (penalty 5:3); finále – UK Bratislava 2:2 (penalty 5:4). Vítězní hráči: A. Blažek, O. Benčíč, P. Buriánek, J. Dovrtěl, M. Hrdina, O. Machek, T. Matějka, P. Kořínek, F. Maštalířský, M. Moravec. Trenér Mgr. P. Korbelař

Volejbal dívek (14 týmů): ČVUT – JSU Beirut 2:0; – Esade Barcelona 2:0; semifinále – HEC Paříž 2:1; finále – EU Bělehrad 2:0. Vítězné hráčky: K. Filípková, T. Machková, M. Nováková, J. Kuklová, L. Brettschneiderová, H. Valentová, K. Hajžmanová, E. Mikulová, L. Cintulová.

Tenis družstev (10 týmů): ČVUT – UK Bratislava 2:1; – EU Bratislava „B“ 3:0; – Jacobs Bremen 3:0; semifinále – EU Bratislava „A“ 2:0; finále – UK Bratislava 2:1. Vítězné družstvo hrálo ve složení M. Štěpánek a M. Fialová.

Basketbal muži (20 družstev): ČVUT – EU Stockholm 32:18; – Medic Bělehrad 28:27; – UK Bratislava 24:16; – Bogazici (Tur.) 27:13; semifinále – Medic Bělehrad 24:28; o 3. místo – EU Bratislava 26:18. Sestava družstva: P. Daněk, J. Duben, J. Důra, V. Hrstka, M. Jakeš, T. Rys, Z. Šmolík, J. Uxa, Z. Vyskočil, J. Žák. Trenér dr. A. Ludvík

Volejbal muži (14 týmů): ČVUT – UK Bratislava 2:1; – USJ Beirut 2:0; – Jacobs Bremen 2:0; – EU Bratislava 2:0; semifinále – EU Bělehrad 0:2; o 3. místo – Universita Milano 1:2. Sestava družstva: L. Achac, O. Šimek, T. Průša, T. Kadlec, T. Kudláček, P. Králík, P. Škoda, M. Štefánek, P. Lesenský, J. Weiser a S. Pohl.

Organizátorem této akce a zároveň vedoucím výpravy ČVUT byl dr. Z. Valjent.

Mezinárodní univerzitní hokejový turnaj v Eindhovenu

O březnovém víkendu (16.–18. 3. 2007) se hokejové reprezentační mužstvo ČVUT zúčastnilo mezinárodního turnaje v nizozemském Eindhovenu, kam bylo pozváno místní technickou univerzitou TU/e.

V konkurenci 8 mužstev ze 4 evropských zemí se mu podařilo zdárně reprezentovat po světě tak uznávaný český hokej. Po sérii velice přesvědčivých a jednoznačných výsledků ve skupině i v semifinále přehrál pak ve finále velice houževnaté norské studenty z Lillestrømu výsledkem 4:2. S celkovým vystoupením mužstva byl spokojen i Ing. Bohuslav Vránek, CSc., jehož firma ATX – technická kancelář pro komplexní automatizaci tento zájezd sponzorovala.

Výsledky mužstva:

Ve skupině: ČVUT – TU/e Eindhoven 12:0; – Technická univerzita Mnichov 6:3; – IJsbrekers (Niz.) 10:0; semifinále: ČVUT – Universita Amsterdam 15:0; finále: ČVUT – Lillestrøm (Norsko) 4:2.

Na úspěchu ČVUT se pod vedením PaedDr. Zdeňka Valjenta podíleli tito hráči: Pavel Dvořák, Jakub Vránek, Pavel Dornák, Josef Kovář, Ondřej Kosina, Tomáš Vyčichlo, Marek Borovský, Pavel Jursík, Vladislav Kučera, Jan Hora, Jiří Novák, Martin Toman, Pavel Purnoch, Martin Schlixbier, Jiří Svoboda, Jiří Spilka a Petr Novák – asistent trenéra.

Fotbalový turnaj v Eindhovenu

Turnaj se hrál na půdě Technické univerzity Eindhoven v termínu 26.–27. 5. 2007.

Zúčastnilo se jej celkem 15 chlapeckých a 15 dívčích týmů z Polska, Rakouska, Francie, Holandska, Švýcarska, Německa a Česka.

Umístění týmů ČVUT: chlapci – 1. místo ČVUT A; 9. místo – ČVUT B

dívky – 11. místo ČVUT A; 12. místo – ČVUT B

Seznam hráčů vítězného družstva: Blažek Adam, Doležal Jaroslav, Pěsta Jiří, Obermajer Ladislav, Kořínek Přemysl, Hajner Tomáš, Uherek Michal, Benčíč Ondřej, Dovrtěl Jan, Vanke Petr, Moravec Miloslav, Kočí Václav. Všechna 4 mužstva ČVUT byla koučována trenéry Mgr. Pavlem Rusem a Mgr. Pavlem Korbelářem.

European Budo Games ve Splitu

Této vrcholné evropské akce se zúčastnilo celkem 9 evropských univerzitních reprezentačních týmů s počtem závodníků více než 150. Soutěžilo se v disciplínách kenjutsu, kata a kumite. Na medailové posty dosáhli i dva studenti ČVUT.

Kata (randori) – 2. místo: Pavel Mráz; 3. místo: Jan Kameník

Kumite (fighting) – muži do 66 kg – 3. místo: Jan Kameník; muži do 84 kg – 2. místo: Pavel Mráz.

Reprezentační družstvo bylo vedeno externími spolupracovníky ÚTVS Ing. Radimem Ballnerem a Ing. Dejánem Kostičem.

Sportovní úspěchy ČVUT v roce 2008

Domácí akce

Technica open

Mezinárodní univerzitní florbalový turnaj na Julisce, pořadatelství ČVUT, účast 8 mužských a 3 ženská družstva.

Výsledky mužů

ČVUT – NEO Praha 1:1; – UK Bratislava 1:1; – UTB Zlín 3:2; semifinále s VŠCHT Praha 0:13; o 3. místo s UTB Zlín 3:1. Družstvo ČVUT získalo bronzové medaile.

Výsledky žen

ČVUT – UK Praha 0:2; – UK Bratislava 3:5. Družstvo ČVUT obsadilo 3. místo.

Na organizačním a trenérském zabezpečení turnaje se za ÚTVS podíleli PhDr. Daniel Žáček, PaedDr. Zdeněk Valjent a doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.

České akademické hry v Brně

Titul akademického mistra ČR získali:

Petra Dupalová – atletika – 400 m – 58,89 sek.

František Staněk – atletika – skok o tyči

Štěpán Kodeda – atletika – 3000 m přek. – 9:38,82 min.

4 x 400 m (L. Burdová, Kr. Chmelíková, M. Petronyuk, P. Dupalová) – 4:06,82 min.

Dominika Dupalová – bouldering

Lenka Stehnová – karate

Vítězslav Gebas – slalom – C1

Ladislav Vlček – slalom – C2

Jan Říha – sjezd na divoké vodě – C2

Ve veslování Lůžek Ondřej v 1x; Bejblík Vojtěch v 1x LV; Hladík Ondřej a Patera Tomáš v 2 -; Vondra Vítězslav a Lůžek Ondřej v 2x; Vondra, Lůžek, Podhorský a Vaněk v 4 -; Kalina, Bejblík, Vondra, Podhorský, Lůžek, Vaněk, Hladík, Patera a Zrnová v 8 +.

Účast na mezinárodních akcích

SELL GAMES ve Finsku

Poslední májový víkend se sportovní výprava ČVUT zúčastnila 24. ročníku SELL games na helsinském předměstí Otaniemi-Espoo. V silné konkurenci 1 697 sportovců ze 72 univerzit ze 14 evropských zemí se jí podařilo v několika sportech prosadit až na medailové pozice. Svoji kvalitu opět předvedla dvě již v minulosti tak úspěšná družstva – volejbalistky a fotbalisté ČVUT. Obě družstva odešla poražena až ve svých finálových utkáních a získala tak pro Českou republiku dvě stříbrné medaile. Výsledky dalších dvou reprezentačních družstev ČVUT a několika jedinců v individuálních soutěžích pak zůstaly poněkud za očekáváním, i když je nutno připustit, že v tak silné konkurenci bylo velice těžké se prosadit.

Jednotlivé výsledky našich družstev

Volejbalistky (8 účastníků): ČVUT – Tampere University of Technology 2:0; – University of Latvia (Lotyšsko) 1:1; – University of Nizhni Novgorod (Rusko) 2:0; semifinále – University of Nizhni Novgorod 2:0; finále: ČVUT – University of Latvia 1:2.

Fotbalisté v malém fotbale (14 účastníků): ČVUT – Vytautas Magnus University (Litva) 2:0; – Helsinky University of Technology 5:2; – Turku School of Economics 2:1; semifinále – College of State Border Guard (Lotyšsko) 3:2 (na penalty); finále: ČVUT – University of Latvia 1:3

Basketbalisté (11 účastníků) – 5. místo; ČVUT – Stockholm School of Economics in Riga 47:57; – University of Niš (Srbsko) 25:40; – Riga Stradina University 65:32; čtvrtfinále: ČVUT – University of Latvia 38:71.

Florbalisté (15 účastníků) – 9. místo; ČVUT – Turku School of Economics 4:3; – Helsinky University of Technology 2:6; – Tampere University of Technology 2:3; – Finnish National Defence University 14:3.

Fotbalový turnaj v Eindhovenu

V květnu tohoto roku se studenti ČVUT opět zúčastnili zřejmě největšího studentského fotbalového turnaje v Evropě, konaném na TU v Eindhovenu, kterého se již tradičně účastní týmy převážně z technických univerzit z Belgie, Francie, Švýcarska, Německa, Polska a dalších. Podařilo se navázat na mužské medailové úspěchy z posledních let a nechybělo mnoho a ČVUT mohlo získat vítězné double.

Konečné výsledky: ČVUT ženy A – 1. místo; ČVUT muži A – 2. místo; ČVUT muži B – 5. místo; ČVUT ženy B – 8. místo.

Organizačně a trenérsky mužstva zabezpečili Mgr. Pavel Rus a Mgr. Pavel Korbelář.

Euromilano 2008

Celkem 42 studentů ČVUT se zúčastnilo ve dnech 19.–23. 11. 2008 interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano 2008 v Miláně. Z 8 turnajů v různých sportovních odvětvích měli zastoupení v 5. Do Milána přijelo 1 300 studentů ze 40 univerzit 17 evropských států. Přestože se nepodařilo obhájit celkové prvenství z minulého roku, lze považovat celkové druhé

místo ČVUT za velký úspěch (vítězové z Ekonomické univerzity Bratislava měli početně dvojnásobnou výpravu a bodový rozdíl nebyl výrazný).

Na bezproblémovém účinkování celé naší výpravy se podíleli i 4 pedagogové z ÚTVS ČVUT. Hlavním vedoucím výpravy byl dr. Zdeněk Valjent (dohled na tenis, volejbal ženy), trenérem volejbalistů Prom. paed. Petr Musil; trenérem basketbalistů dr. Antonín Ludvík a trenérem futsalistů Mgr. Pavel Korbelář.

Jednotlivé výsledky našich kolektivů

Volejbal muži: ČVUT – Universitat Basel 2:0; – University of Pula 2:0; – Higher School of Economics Moscow 2:0; čtvrtfinále – Jacobs Bremen 2:0; semifinále – Belgrade Economic 2:0; finále – Belgrade Organizational Sciences 2:0.

Vítězné družstvo ČVUT reprezentovali: Achac Libor, Krejsa Jan, Jahodník Ondřej, Pfeifer Jakub, Dařílek Radek, Břicháček Ondřej, Jakovec Petr, Hodan Zdeněk, Dohelský Marek, Kankrlík Jan.

Volejbal ženy: ČVUT – UPV Valencia 2:0; – IU Bruchsal 2:0; – Technical University of Athens 2:0; ČF – Economic University Bratislava „B“ 2:0; SF – Sofia University 2:0; finále – EU Bratislava „A“ 2:0.

Vítězné družstvo ČVUT reprezentovaly: Filípková Kristýna, Brettschneiderová Lucie, Valentová Helena, Hajžmanová Karolina, Štindlová Michaela, Mičková Martina, Hornová Jana, Moučková Babeta, Závodská Anna a Vachtová Světlana.

Tenis: ČVUT – EU Bratislava B 3:0; – European Business School (Germany) 3:0; ČF – Comenius Bratislava 2:1; SF – EU Bratislava B 2:1; finále – EU Bratislava A 1:2.

V úspěšném družstvu ČVUT reprezentovali Lojka Tomáš a Mlynářová Tereza.

Basketbal muži: ČVUT – Comenius Bratislava 28:14; – Belgrade Sport Sciences 30:35; – Studenti Scienze Motorie Milano 36:37; ČF – Belgrade Medecin 28:41.

Družstvo ČVUT reprezentovali: Bříza Ondřej, Bým Tomáš, Coufal Filip, Duben Jan, Hartig Lukáš, Hrstka Václav, Konvalinka Adam, Kubisz Zbyněk, Rys Tomáš, Vondráček Tomáš.

Fotbal muži: ČVUT – UPV Valencia 4:0; – University Karlsruhe 5:0; – HEC Paris D 4:1; ČF – HEC Paris „A“ 2:2 (penalty 2:4).

Družstvo ČVUT reprezentovali: Blažek Adam, Doležal Jaroslav, Topič Michal, Mlejnek Petr, Kořínek Přemysl, Benčíč Ondřej, Kočí Václav, Kratochvíl Jiří, Tomeček Marek, Kopřiva Jiří.

Florbalový turnaj Exel Cup v Košicích

Účast družstva ČVUT na turnaji Exel Cup, pořádaný Technickou univerzitou Košice, se stala pro ČVUT již tradicí. Florbalisté z ČVUT vyrazili do Košic již počtvrté. V tomto roce se však turnaje zúčastnila hned tři družstva naší univerzity. Vedle týmu ČVUT NEO, který startuje za ČVUT ve svazových soutěžích a který na tomto turnaji každoročně naši univerzitu reprezentuje, se letos poprvé zúčastnila také výběrová reprezentační družstva ČVUT obou kategorií – mužů i žen. Reprezentace mužů turnaj vyhrála, což se zatím našemu týmu na turnaji nikdy nepodařilo. Ve finále naše reprezentace porazila domácí tým TU Košice 6:4.

Výsledky mužů: ČVUT – TU Košice B 4:4; – TU Košice C 7:0; – TU Košice A 6:4.

ČVUT reprezentovali: Šťástka Vladimír, Hluchý Marek, Beňa Pavel, Mikeš Filip, Moravec Dan, Svoboda Jan, Vaniš Martin, Michálek Dalibor, Žáček Daniel, Veselý Jakub, Andrš Filip, Bareš Jindřich, Henel Tomáš, Kučera Petr, Šedina Jakub, Trchalík Ladislav, Tripes Michal, Kinzel Martin, Madzura Petr, Kreisingerová Daniela, Bláhová Hana, Krouparová Eva, Zdeňková Petra, Hlavatá Petra, Chmelíková Kristýna, Jamečná Petra, Konrádová Zuzana.

Sportovní úspěchy ČVUT v roce 2009

Domácí akce

Technica open

Florbalový turnaj, pořádaný ČVUT, se uskutečnil v Praze na Julisce ve dnech 15.–16. května; zúčastnilo se jej 9 mužských týmů a 4 ženské týmy. V mužské kategorii skončilo pořadí na prvních místech: UK Bratislava, VŠTJ ČVUT NEO, ČVUT, v ženské kategorii pak UK Praha, UK Bratislava a ČVUT Praha. Do mužského All stars týmu byli vybráni: Kubovič (UK Bratislava), Šachl (ČVUT), Majer (VŠCHT), Forro (UK Bratislava), Mokošák (UK Bratislava), Kujan (VŠTJ ČVUT NEO); do ženského pak Horáková (UK Praha), Šimáčková (UK Praha), Zdeňková (ČVUT), Kucejová (UK Bratislava), Škarková (ZČU Plzeň), Lacková (UK Praha).

Na organizačním a trenérském zabezpečení turnaje se za ÚTVS podíleli PhDr. Daniel Žáček, PaedDr. Zdeněk Valjent a doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.

České akademické hry v Plzni

Reprezentanti ČVUT zde dosáhli svého nejlepšího umístění za posledních pět let, když obsadili v bodování škol celkové 4. místo. Před nimi skončila na 1. místě UK Praha, na 2. místě domácí ZČU a na 3. místě pak Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.

Celkově studenti ČVUT získali 39 medailí (z toho 7 zlatých, 13 stříbrných a 19 bronzových).

Titul akademického mistra ČR získali:

Jan Ondráček – atletika – 100 m – 10,79 sek. – FS

Myroslava Petronyuk – atletika – 3000 m přek. – 11:18,10 min. – FSv

Martina Spurná – orientační běh – sprint – FSv

Michal Drobník – orientační běh – klasika – FSv

Markéta Kuchařová – orientační horská kola – FEL

Radek Hecl – judo – váha do 100 kg – FJFI

Nohejbal dvojic (Martin Janík, Petr Vít, Pavel Gruber, všichni FSv)

Účast na mezinárodních akcích

Hokejisté ČVUT na turnaji ve Füssenu

Sponzor hokejistů ČVUT, sázavsko-žďárská firma ATX – technická kancelář pro komplexní automatizaci s.r.o. v čele s Ing. Bohuslavem Vránkem, CSc., opět umožnil hokejistům ČVUT vycestovat na zahraniční akci. Bylo to na mezinárodní univerzitní hokejový turnaj, který 14. a 15. března 2009 uspořádala Technická univerzita Mnichov v malebném bavorském městečku Füssen. Zúčastnilo se jej celkem 9 univerzitních celků z 5 evropských zemí. Vítězství ČVUT bylo o to cennější, neboť po suverénním postupu do finále v něm porazilo mužstvo slovné Oxfordské univerzity i s jejich studenty z hokejových zemí – Kanady, USA a Ruska. A v kolika vědních oborech či sportovních odvětvích se to českým zástupcům podaří?

Výsledky: ČVUT – Warwick University (Velká Británie) 5:0; – Univerzita Ulm 14:0; semifinále: – Technická univerzita Mnichov 8:1; finále: ČVUT – Oxford University 4:3.

Na vítězství se podíleli tito hráči:

brankář Martin Mazanec; obránci Jiří Spilka, Pavel Dvořák, Jiří Řehoř, Pavel Jankovský a Martin Schlixwier; útočníci Tomáš Gellner, Martin Novák, Petr Krastenics, Aleš Löffelmann, Jakub Malý, Tomáš Babka, Ondřej Kosina, Petr Zemánek a Jakub Stránský.

Trenér a vedoucí mužstva PaedDr. Zdeněk Valjent.

SELL GAMES v Lotyšsku

Poslední májový víkend 2009 se sportovní výprava ČVUT zúčastnila 25. ročníku SELL games v lotyšském studentském městě Jelgavě. V silné konkurenci 1 492 sportovců z 11 evropských zemí se jí podařilo v několika sportech prosadit až na medailové pozice.

Tentokrát vynikli především naši studenti startující v individuálních sportech. Nejlepšího umístění docílil Radek Hecl v judu, když ve váze do 100 kg vybojoval stříbrnou medaili. Bronzové medaile pak vybojovaly Nicola Radostová ve skoku do dálky výkonem 579 cm a Eva Buttorazová v plavání na 100 m znak výkonem 1:17,8 sekundy.

V kolektivních sportech bylo tentokrát nejúspěšnější družstvo volejbalistů, když se dostalo na bronzový stupínek. Na 4. místě skončilo družstvo volejbalistek, na 5. místě mužstvo fotbalistů a na 10. místě mužstvo basketbalistů.

Euromilano 2009

Celkem 54 studentů ČVUT se zúčastnilo ve dnech 18.–22. 11. 2009 interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano 2009 v Miláně. Z 8 turnajů v různých sportovních odvětvích mělo ČVUT zastoupení v 7. Po loňském 2. místě v celkovém bodování univerzit se letos podařilo vybojovat celkové prvenství. V konkurenci 1 100 studentů ze 38 universit 18 států to lze považovat za velký úspěch, neboť především výkony sportovců srbských, ruských a slovenských univerzit znamenaly vysokou úroveň.

Největšího úspěchu pro barvy ČVUT dosáhlo družstvo futsalistek, které svou soutěž vyhrálo.

Stříbrné medaile pak vybojovali futsalisté, tenisté a volejbalisté; bronzové medaile si domů vezli basketbalisté a skupina 10 roztleskávaček.

Na bezproblémovém účinkování celé naší výpravy se podíleli i 4 pedagogové z ÚTVS ČVUT. Hlavním vedoucím výpravy byl dr. Zdeněk Valjent (dohled na tenis, volejbal a Cheerleaders), trenérem futsalistek byl Mgr. Pavel Rus, trenérem futsalistů Mgr. Pavel Korbelář a trenérem basketbalistů dr. Antonín Ludvík.

Jednotlivé výsledky kolektivů ČVUT

Futsal ženy (konkurence 15 družstev) ČVUT – Univ. Innsbruck 6:0; – HEC Paříž 4:0; – Univ. Fribourg 3:1; – CUS Polimi 5:3; čtvrtfinále – Staff Milano 4:1; semifinále – Comenius Bratislava 1:0; finále – Univ. Innsbruck 4:1. Družstvo ČVUT reprezentovaly: Lenka Dolejšová, Marie Šůrová, Simona Šedivá, Hana Bambulová, Eliška Michálková a Jitka Špačková.

Futsal muži (28 družstev) ČVUT – IU Monaco 7:0; – Medicina Bělehrad 1:0; – Estonian Univ. Life SC 8:0; osmifinále – Comenius Bratislava 4:2; čtvrtfinále – Ekonom Bratislava 1:0; semifinále – RGGU Moskva 1:0; finále – FON Bělehrad 1:3.

Družstvo tvořili tyto hráči: Petr Pátek, Michal Skalický, Petr Mlejnek, Tomáš Imlauf, Ondřej Benčíč, Přemysl Kořínek, Jiří Kopřiva, Pavel Buriánek, Jaroslav Doležal, Jiří Kratochvíl a Antonín Mayer.

Volejbal muži (8 družstev) ČVUT – Staff Milano 2:0; – Ekonom Bratislava B 2:0; – HEC Paříž 2:0; čtvrtfinále – Ekonom Bratislava A 2:0; semifinále – FON Bělehrad 2:0; finále – RGGU Moskva 0:2. Na úspěchu se podíleli tyto hráči: Libor Achac, Richard Rohrl, Matěj Listík, Jiří Endres, Lukáš Svoboda, Jan Kankrlík, Jan Zákoutský a Jan Kalina.

Tenis (16 smíšených družstev) ČVUT A – NTUA Athény A 2:1; – Comenius Bratislava B 3:0; – Iniv. Kragujevac 3:0; čtvrtfinále – Esade Barcelona 2:0; semifinále – NTUA Athény A 2:0; finále – NTUA Athény B 0:2.

ČVUT B – NTUA Athény B 0:3; – Comenius Bratislava A 3:0; – Staff Milano 3:0; čtvrtfinále – Ekonom Bratislava 0:2.

Za družstvo A nastupovali Petr Tumpach a Anastasia Volivach; za družstvo B pak Petr Kubín, Ivan Grin a Karolína Hodová.

Basketbal muži (12 družstev) ČVUT – Staff Milano 20:0; – Univ. Kréta 26:28; – HEC Paříž 33:10; ČF – Ekonom Bratislava 35:17; SF – Sport SC Bělehrad 22:35; o 3. místo – Univ. Kréta 33:13.

Družstvo ČVUT reprezentovali: Filip Coufal, Jan Duben, Ondřej Bříza, Pavel Kouba, Zbyněk Kubisz, Matěj Malý, Zdeněk Papež, Tomáš Rys a Tomáš Vondráček.

Cheerleaders (7 družstev) O 3. místo se přičinily tyto gymnastky: Martina Hlízová (hlavní autorka skladby), Petra Kopecká, Eva Linhartová, Tereza Jindrová, Elizaveta Lyakhovich, Martina Mičková, Karolína Hajžmanová, Jana Hornová, Anna Závodská a Lucie Kosová.

Volejbal ženy (12 družstev) ČVUT – Univ. Kréta 0:2; – Biccoca 2:0; – Univ. Sofia 2:0; osmifinále – Escade Barcelona 2:0; ČF – FON Bělehrad 0:2.

Družstvo tvořily tyto hráčky: Kristýna Filípková, Karolína Hajžmanová, Martina Mičková, Babeta Moučková, Jana Hornová, Helena Valentová, Lucie Kosová, Petra Kopecká a Anna Závodská.

Sportovní úspěchy ČVUT v roce 2010

Domácí akce

Hokejisté ČVUT akademickými mistry ČR

Až v 7. akademickém mistrovství České republiky v ledním hokeji se tradičně silnému celku studentů ČVUT konečně podařilo vybojovat nejvyšší metu. Stalo se tak ve Slaném po dlouhé sérii těžkých zápasů v období mezi 31. 3. až 9. 4. 2010.

Jednotlivé výsledky mužstva ČVUT:

Přebor Prahy – ČVUT – VŠE 6:1; – UK 7:1; – FTVS 2:3

Mezi 4 nejlepšími celky Čech – Univerzita Pardubice 2:1; – Technická univ. Liberec 4:1.

čtvrtfinále ČVUT – Univerzita Ostrava 5:1; *semifinále* ČVUT – Univerzita Pardubice 6:2;

finále ČVUT – Technická univerzita Liberec 8:4.

Titul vybojovali tito hráči – studenti ČVUT:

Brankáři: Martin Mazanec (FSv), Bc. Ondřej Malík (FSv).

Obránci: Ing. Jiří Spilka (FEL – asistent kapitána), Petr Vošmik (FA), David Sem (FS),

Bc. Pavel Dvořák (FSv), Pavel Jankovský (FEL), Jakub Šnejdr (FSv).

Útočníci: Ing. Jiří Novák (FD – kapitán), Bc. Martin Mařík (FSv – asistent kapitána), Tomáš Gellner (FSv), Jiří Svoboda (FSv), Karel Sodomka (FSv), Jiří Doskočil (FS), Jan Sladký (FS), Petr Krastenics (FD), Pavel Dornák (FSv), Tomáš Babka (FSv), Martin Novák (FSv).

Vedoucím a trenérem mužstva byl PaedDr. Zdeněk Valjent (ÚTVS).

České akademické hry v Praze

V tomto roce se ČAH konaly 6.–12. 6. pod organizací ČVUT a ČZU v Praze. Reprezentanti ČVUT zde dosáhli svého nejlepšího umístění za posledních šest let, když obsadili v bodování škol celkové 3. místo. Před nimi skončila na 1. místě Univerzita Karlova Praha a na 2. místě Masarykova univerzita Brno. Celkově studenti ČVUT získali 44 medailí (z toho 8 zlatých, 15 stříbrných a 21 bronzových). Kromě každoročních výborných výsledků v individuálních sportech se dařilo i našim kolektivním sportům.

Titul akademického mistra ČR získali:

Ondřej Fejfar – atletika – 5000 m – 15:26,07 min. – FEL

Jan Tesař – atletika – 400 m přek. – 54,17 sek. – FBMI

Adam Pašiak – atletika – skok daleký – 726 cm – FBMI

David Kovalský – atletika – skok vysoký – 205 cm – FSv

Štafeta 4 x 100 m (Jan Ondráček – FS, Martin Vachata – FSv, Marek Lehocký – FS, Jan Kotrhonz – FEL) – 42,58 sek.

Štafeta 4 x 400 m (Jan Tesař – FBMI, František Schoval – FSv, Jaroslav Luč – FSv, Martin Čapek – FSv) – 3:24,53 sek.

Václav Sedmidubský – judo – váha do 73 kg – FBMI

Družstvo frisbee v sestavě:

Tomáš Němeček – FEL; Mojmír Kittler – FEL; Peter Hroššo – FEL; Daniel Jarolím – FS;

Ludvík Blažek – FSv; Ivana Řezníková – FSv; Marta Němečková – FBMI; Eva Fenclová – FEL; Lucie Jarolímová – FSv; Zdena Staňková – FSv; trenér Mgr. Jan Filandr.

Účast na mezinárodních akcích

Hokejisté ČVUT účastníky akademického mistrovství Švýcarska

Hokejisté ČVUT využili pozvání Swiss University Sport Federation a ve dnech 26. a 27. 3. 2010 změřili své síly se 6 nejlepšími univerzitními celky Švýcarska. Odehrálo se to na jejich akademickém mistrovství v horském městečku Grindelwald, ležícím přímo pod alpským velikánem Eigerem v horském masívu Jungfrau.

Srovnání hokejové výkonnosti nedopadlo úplně podle představ našich hokejistů, když porazili 4 soupeře a se 2 prohráli. Celkovým vítězem se stali studenti University of Neuchâtel, celek hokejistů ČVUT obsadil 3. místo.

Jednotlivé zápasy: ČVUT – Lausanne 4:0 (střelci branek J. Novák 2x; Gellner, Spilka);

– Neuchâtel 2:0 (Mařík, Dornák); – Zurich 0:1; – St. Gallen 3:2 (Sladký, Mařík, Jankovský);

– Ženeva 6:0 (Dvořák, Mařík, Svoboda, Babka, Šnejdr, J. Novák); – Bern 1:2 (Svoboda).

SELL GAMES v Estonsku

Již posedmé se sportovní výprava ČVUT zúčastnila severských akademických sportovních her SELL games. Tentokrát se konaly ve 2. největším estonském městě Tartu v termínu 21.–23. 5. 2010. Našich 48 akademiků zde příkladně reprezentovalo Českou republiku v 7 soutěžích z celkového počtu 11. V konkurenci 15 států, 78 univerzit a 1 569 sportovců zde rozhodně ostudu neudělali. Úspěšnější byli v kolektivních sportech, když vůbec poprvé zde jednu soutěž vyhráli a ve dvou skončili třetí. Plné absolutorium si zaslouží výkony kolektivu florbalistů, když porazili v semifinále i finále tradičně nejsilnější finské univerzity a celou soutěž tím vyhráli. Čest našich barev také velice úspěšně hájily bronzové kolektivy fotbalistů a volejbalistek.

Jednotlivé výsledky medailových družstev

Florbalisté (1. místo v konkurenci 14 týmů) ČVUT – Tallin College of Engineering 7:1; – University of Jyväskylä 0:3; ČF – Tallin University of Technology 3:2; SF – Tampere University of Technology 1:1 (postup po sam. nájezdech).

finále: ČVUT – Aalto University 3:1.

O vítězství se zasloužili tyto hráči: Michal Tripes, Pavel Hůza, Jiří Vašíček, Martin Liguš, Jiří Buchta, Jan Cakl, Adam Vejrych, Michal Tojnar, Josef Hojer, Petr Dejmek, Petr Toman a Jakub Nábělek.

Fotbalisté v malém fotbale (3. místo v konkurenci 15 týmů) ČVUT – Estonian University of Life Science 4:0; – Tallin University 0:1; – Aalto University 2:1; – University of Copenhagen 4:0; ČF – Vilnius Gediminas Technical University 1:0; SF – University of Šiauliai 1:1 (prohra na penalty); o 3. místo – Tallin University of Technology 1:0.

O bronz se zasloužili tyto hráči: Václav Kočí, Michal Skalický, Jaroslav Doležal, Adam Blažek, Jiří Kopřiva, Petr Mlejnek, Jiří Kratochvíl, Jan Buriánek, Jiří Horčíčka a Michal Faust.

Volejbalistky (3. místo v konkurenci 10 družstev) ČVUT – University of Latvia 1:2; – Latvian University of Agriculture 2:0; – University of Tartu 2:0; – Estonian University of Life Science 2:1; – Tallin University 2:0; SF – Tallin University of Technology 1:3.

O 3. místo: ČVUT – University of Latvia 3:0.

O bronz se zasloužily tyto hráčky: Karolína Hajžmanová, Denisa Jurčenkova, Alena Soumarová, Radka Vašíčková, Anna Závodská a Petra Kopecká.

Vedoucím výpravy byl dr. Zdeněk Valjent, trenérem dr. Antonín Ludvík.

Euromilano 2010

Celkem 72 studentů ČVUT se zúčastnilo ve dnech 17.–21. 11. 2010 interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano 2010 v Miláně. ČVUT mělo zastoupení ve všech 8 soutěžích. Po loňském 1. místě v celkovém bodování univerzit kolektiv sportovců obsadil 3. místo. Je to sice určitý ústup ze slávy, ale je nutno poznamenat, že konkurence byla v tomto roce vyšší.

V konkurenci 1 300 studentů z 51 universit 24 států lze i bronzový stupínek považovat za velký úspěch, neboť opět především výkony sportovců srbských, ruských a slovenských univerzit měly vysokou úroveň.

Největšího úspěchu pro barvy ČVUT dosáhla 2 dívčí družstva – futsalistek a volejbalistek, když svorně dosáhla na stříbrnou příčku po prohrách až ve finále soutěže. 4. místa pak vybojovaly kolektivy volejbalistů, tenistů a roztleskávaček. Basketbalisté, basketbalistky a futsalisté obsadili 5.–8. příčku.

Radost jsme měli i ze dvou cen fair play, které za své chování během celého turnaje obdržely naše týmy tenistů a volejbalistek.

Na bezproblémovém účinkování celé naší výpravy se podíleli i 3 pedagogové z ÚTVS ČVUT, dr. Zdeněk Valjent (tenis), Mgr. Pavel Korbelář (futsal muži) a dr. Antonín Ludvík (basketbal mužů a žen). Za svou práci v asistentských trenérských rolích zaslouží ocenění i studenti Martina Hlízová (roztleskávačky), Kristýna Filípková (volejbalistky), Libor Achac (volejbalisté) a Michal Skalický (futsalistky).

Jednotlivé výsledky kolektivů ČVUT

Futsal ženy (konkurence 12 družstev) ČVUT – T. U. Eindhoven 5:0; – Bocconi Univers. 7:1; – Esade Barcelona 3:1; ČF – Bocconi Univers. 3:0; SF – AUST Beirut 3:0; finále – Comenius Bratislava 1:6.

Družstvo ČVUT reprezentovaly: Lenka Dolejšová, Marie Šůrová, Simona Šedivá, Eliška Michálková, Lucia Košturiaková, Dáša Petreszélyová, Barbora Spurná a Eva Bartoňková.

Volejbal ženy (13 družstev) ČVUT – RGGU Moskva 1:2; – Politecnico Milano 2:0; – Comenius Bratislava B 2:0; Architecture Bělehrad 2:1; ČF – FON Bělehrad 2:0; SF – Sofia University 2:0; finále – RGGU Moskva 1:2.

Družstvo tvořily tyto hráčky: Kristýna Filípková, Radka Vašíčková, Denisa Jurčenkova, Karolína Hajžmanová, Petra Kopecká, Anna Závodská, Lenka Janů, Karolina Čizmaziová a Alžběta Stodolová.

Sportovní úspěchy ČVUT v roce 2011

Domácí akce

Naši hokejisté vyhráli turnaj O pohár rektora ČVUT

V pátek 15. 4. a v sobotu 16. 4. uspořádalo hokejové mužstvo ČVUT v čele s dr. Valjentem a Ing. Spilkou na zimním stadionu HC Hvězda Praha mezinárodní univerzitní hokejový turnaj „O pohár rektora ČVUT“, který se konal s podporou pana rektora ČVUT, Fondu studentských projektů a firmy ATX. Turnaje se zúčastnily týmy osmi evropských univerzit. Hokejisté ČVUT na něm potvrdili svou evropskou třídu a po finálové výhře nad týmem Univerzity Komenského Bratislava jej celý vyhráli. Zúčastněné týmy se umístily v tomto pořadí: 1. ČVUT; 2. UK Bratislava; 3. UK Praha; 4. Lappeenranta University of Technology; 5. University of Bern; 6. University of Zurich; 7. Technical University München; 8. Eindhoven University of Technology.

České akademické hry v Praze

V tomto roce se ČAH konaly 3.–10. 6. pod hlavní organizací ČVUT a za přispění ČZU v Praze. Reprezentanti ČVUT zde dosáhli svého nejlepšího umístění za posledních sedm let, když obsadili v bodování škol celkové 2. místo. Před nimi skončila na 1. místě Univerzita Karlova Praha a na 3. místě Vysoká škola ekonomická v Praze. Celkově studenti ČVUT získali 57 medailí (z toho 13 zlatých, 24 stříbrných a 20 bronzových).

Titul akademického mistra ČR získali:

Hromádka Ondřej – plážový volejbal – dvojice mužů – FA

Gebas Vítězslav – vodní slalom – C1 – FS

Přindiš Vít – vodní slalom – K1 – FBMI

Tesař Jan – atletika – 400 m – 48,86 sek. – FBMI

Křikal Tomáš – atletika – 400 m přek. – 52,57 sek. – FSv

Pašiak Adam – atletika – skok o tyči – 530 cm – FBMI

Vachata Martin – atletika – trojskok – 15,07 m – FSv

Fejfar Ondřej – atletika – 3 km přek. – 9:04,42 min. – FEL

Cimburek Josef – plavání s ploutvemi – 400 m PP – FSv

Konvalinka Michal – plavání s ploutvemi – 100 m RP – FSv

Tylová Nad'a – plavání s ploutvemi – 100 m RP – FBMI

Stehnová – FSv, Vargová – FA, Ivančík – FEL, Frydecký – FSv – karate – kumite týmy

Družstvo frisbee v sestavě:

Tomáš Němeček – FEL, Mojmír Kittler – FEL, Daniel Jarolím – FS, Ludvík Blažek – FSv, Lukáš Barbořík – FSv, David Dražil – FSv, Ivana Řezníková – FSv, Lucie Jarolímová – FSv, Hana Lesáková – FSv, Eva Pytlová – FSv, trenér Mgr. Jan Filandr.

Účast na mezinárodních akcích

Hokejisté ČVUT vítězně ve Švýcarsku

Hokejová reprezentace ČVUT se ve dnech 26.–27. 3. 2011 zúčastnila turnaje ve švýcarské Ženevě. Hokejisté se lvem s kružítkem na prsou nenechali nikoho na pochybách, že na evropské úrovni patří mezi nejlepší univerzitní týmy, a v turnaji dominovali naprosto suverénním způsobem. Uspokojili tím nejen svou domovskou univerzitu, ale také dlouholetého sponzora hokejové reprezentace ČVUT firmu ATX ze Žďáru nad Sázavou, která se opět výraznou měrou podílela na financování celého zájezdu.

Výsledky: ČVUT – HC Ceresio Lugano 12:3; – HC Cortébert Bien 12:1; – Team Canada 7:0; – HC Flames Ženeva 9:4; – SC Portugal Lyon 12:0; – Team Canada 11:0.

ČVUT reprezentovali:

Brankáři: Martin Mazanec a Ing. Tomáš Vránek. Obránci: David Sem, Ing. Pavel Dvořák, Ing. Jiří Spilka, Jakub Šnejdr. Útočníci: Tomáš Gellner, Ing. Martin Mařík, Ing. Jiří Novák, Jiří Svoboda, Bc. Pavel Dornák, Petr Krastenics a Bc. Ondřej Slavík.

Trenér a vedoucí mužstva: PaedDr. Zdeněk Valjent, PhD.

SELL GAMES 2011 v litevském Kaunasu

Mezinárodní pobaltské sportovní studentské hry se uskutečnily ve dnech 12.–15. 5. v litevském Kaunasu za už tradiční účasti sportovců ČVUT. Českou výpravu tvořilo 68 posluchačů ze všech 8 fakult naší školy a 3 členové vedení – 2 zaměstnanci ÚTVS dr. Zdeněk Valjent (vedoucí výpravy a trenér individuálních sportů), dr. Antonín Ludvík (trenér basketbalových týmů) a doktorand Ing. Michal Skalický (trenér fotbalových družstev).

V konkurenci tisícovky studentů z 35 vysokých škol ze zemí severní, střední a východní Evropy se naši reprezentanti neztratili, o čemž svědčí následující výsledky jednotlivých soutěží.

Zlato ve své váhové kategorii do 120 kg vybojoval v silovém trojboji Rostislav Kvarda (FEL) celkovým výkonem 800 kg (dřep 315 kg, benč 215 kg, mrtvý tah 270 kg), když za sebou nechal dalších 8 borců.

1. místem v turnaji se mohou pochlubit také naše volejbalistky. Cestou za vítězstvím narazily na tyto celky: Estonian University of Life Sciences 2:0, Klaipeda University (Litva) 2:0, Mykolas Romeris University (Litva) 2:0, University of Tartu (Estonsko) 1:2, Klaipeda University (Litva) 2:0. V semifinále zvítězily nad Kaunas University of Technology (Litva) 3:1 a ve finále nad University of Tartu (Estonsko) 3:1. Na vítězství se podílely tyto hráčky: Alžběta Stodolová (FSv), Kristýna Hanzalová (FA), Jana Hornová (FS), Petra Kopecká (FSv), Anna Závodská (FSv) a Lenka Janů (FSv).

Stříbrné umístění zdobí družstva fotbalistů a fotbalistek. V pětičlenném startovním poli ženských týmů vypadala cesta našich děvčat za 2. místem takto: University of Tartu (Estonsko) 5:0, Lithuanian University of Health Science and Medical Academy (Litva) 5:1, Šiauliai University (Litva) 0:4 a Aalto University (Finsko) 3:3. V mužské kategorii, v konkurenci 18 týmů, k 2. místu došli naši hráči po těchto výsledcích: Kaunas University of Technology (Litva) 2:0, Vilnius Pedagogical University (Litva) 1:1, Aalto University (Finsko) 18:0, Mykolas Romeris University (Litva) 2:0, v semifinále s Lithuanian Academy of Physical Education (Litva) 1:0, ve finále s Šiauliai University (Litva) 1:1, na penalty 3:4. Na zisku stříbrných medailí se podílely tyto hráčky: Eva Bartoňková (FSv), Tereza Čuhaničová (FSv), Ludmila Fenková (MÚVS), Lucia Košturiaková (FBMI), Gabriela Malenová (FJFI), Radka Nová (FSv), Marie Šůrová (FSv), Simona Šedivá (FSv), Šárka Zuberová (FA), Slávka Zuberová (FA), Hana Bambulová (FSv), Veronika Koubová (FSv), Eliška Michálková (FSv); a tito hráči: Lukáš Vajnar (FEL), Michal Faust (FSv), Josef Mráz (FD), Jiří Kopřiva (FS), Jiří Kratochvíl (FSv), Jaroslav Beneda (FSv), Petr Mlejnek (FSv), Michal Palanský (FEL), Petr Pátek (FEL), Michal Skalický (FSv), Petr Šatný (FSv), Jakub Zimčík (FEL) a Miloš Moravec (FS).

Bronz získal v běhu na 5 km v osobním rekordu časem 14:42,10 min. Ondřej Fejfar (FEL). Startovní pole čítalo 25 závodníků.¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴⁵ AÚTVS, Zpráva ze zájezdu dr. Antonína Ludvíka.

Tým Formule CTU CarTech

Vynikajících výsledků dosahoval po celý rok tým CTU CarTech v celosvětové studentské soutěži v jízdě ve formuli ve skupině Class, který byl složen převážně ze studentů Fakulty strojní a Fakulty elektrotechnické ČVUT. Ve třech letošních soutěžích v konkurenci 79 týmů z celého světa se postupně zlepšil. Již v prvním závodě v britském Silverstone nahlédl do první desítky a obsadil 7. místo. Ve druhém závodě v okolí italského Varana své mistrovství potvrdil a skončil na 6. místě a v posledním závodě na začátku října na okruhu ve španělské Catalunji se mu dokonce podařilo dojet na výborném 2. místě.¹⁰⁴⁶

Euromilano 2011

Letošního Euromilana 2011, které se konalo 17.–19. listopadu, se zúčastnilo také 73 sportovních reprezentantů ČVUT v Praze. Ve velice silné konkurenci 25 zemí, 49 univerzit a 1 300 sportovců se jako již 4x v minulých letech opět neztratili a vybojovali celkové 3. místo hned za bratislavskými univerzitami.

Plné absolutorium zaslouží především družstvo volejbalistů, které v celé soutěži nepoznalo hořkost porážky a po zásluze získalo zlaté medaile. Navíc Libor Achac obdržel cenu nejlepšího hráče volejbalového turnaje. Výborné výkony podávaly i naše volejbalistky, které prohrály až ve finále s týmem RGGU Moskva. Také družstvo futsalistek se vyznačovalo bojovným duchem a s jedinou (semifinálovou) porážkou až v prodloužení obsadilo celkové 3. místo. Naši futsalisté a tenisté pak prohráli celkem 2x, a to v semifinále a v zápase o 3. místo, obsadili proto shodně celkové 4. místo. Do čtvrtfinále se probíjela družstva našich basketbalistů a futsalistů z B týmu, basketbalistky pak jako jediné z naší výpravy nepostoupily ze skupiny. Sympatickou pohybovou skladbu předvedly i naše futsalistky v roli „Roztleskávaček“, když sklidily zasloužený obdiv všech přítomných pedagogů především za nápaditý myšlenkový obsah.

Jednotlivé výsledky medailistů

Volejbal muži (hrající trenér Libor Achac, 12 účastníků): ČVUT – Eastern Medit. University (turecký Kypr) 2:1; – Euromilano 2:0; Ekonom Bratislava 2:0; čtvrtfinále – Politechnica Bukurešť 2:0; semifinále – Medicine Bělehrad 2:0; finále – Eastern Medit. University 2:1.

O vítězství se přičinili: Achac Libor, Listík Matěj, Sobek Jakub, Zemánek Tomáš, Pavelka Ondřej, Veselý David, Röhrl Richard, Šála Miroslav.

Volejbal ženy (trenér Matěj Listík, 12 účastníků): ČVUT – UK Bratislava B 2:0; – Medicine Bělehrad 2:0; – Industriales Madrid 2:0; ČF – Euromilano 2:0; SF – UK Bratislava A 2:0; F – RGGU Moskva 0:2.

Medaili vybojovaly: Kopecká Petra, Hajžmanová Karolina, Vašíčková Radka, Voborská Jitka, Preslová Blanka, Slámová Adéla, Hanzalová Kristýna, Závodská Anna.

Futsal ženy (trenér Ing. Michal Skalický, 16 účastníků): ČVUT – University Sofia 4:2; – University Roma 4:2; – UPV Valencia 7:0; ČF – Industriales Madrid 3:2; SF – UK Bratislava 1:2; o 3. místo – University Roma 3:2.

O bronz se zasloužily: Bartoňková Eva, Hamplová Lenka, Harčová Gabriela, Chumanová Pavla, Nová Radka, Sůrová Marie, Šedivá Simona, Zimová Tereza, Zubercová Slávka, Zubercová Šárka.

Organizátorem celé akce byl dr. Zdeněk Valjent, trenérem basketbalových celků dr. Antonín Ludvík.

¹⁰⁴⁶ Formule válí! *Pražská technika*, 2011, č. 4. s. 3.

[cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://cartech.ČVUT.cz>.

Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT

Z iniciativy ředitele ÚTVS doc. PaedDr. Jiřího Drnka, CSc. začal ústav počínaje rokem 2008 organizovat každoročně soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT. Soutěž je vždy vyhlášena ke konci kalendářního roku na příslušných internetových stránkách s vyzváním, aby se do ní hlásili ti studenti a zaměstnanci ČVUT, kteří dosáhli na sportovním poli význačných úspěchů.

Pořadí přihlášených sportovců je vytvořeno součtem přidělených bodů od jednotlivých porotců, mezi něž patří nejvyšší akademičtí představitelé školy – rektor ČVUT prof. Ing. Václav Havlíček, CSc. a předseda akademického senátu ČVUT prof. Ing. Petr Konvalinka, CSc.; zástupci Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT – ředitel ÚTVS doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc., zástupce ředitele PhDr. Jaroslav Schmid, CSc. a vedoucí sportovní reprezentace ČVUT PaedDr. Zdeněk Valjent, PhD.; zástupci vysokoškolských tělovýchovných jednot – doc. Ing. Miloslav Pavlík, CSc., Mgr. Jan Rosenfelder a Mgr. Libor Vykydal.

Do soutěže se přihlásilo v roce 2008 celkem 24 sportovců, v roce 2010 již to bylo 44 zájemců o toto ocenění. Slavnostní vyhlášení soutěže proběhlo 2x na rektorátu ČVUT při příležitosti prosincového grémia rektora, v roce 2010 a 2011 pak na vánočním koncertu ČVUT před zaplněnou Betlémskou kaplí.

Rok 2008

Nejlepším sportovcem ČVUT pro rok 2008 se stal Milan Bruncvík (FSv, 4. ročník, veslování, 5. místo na OH v Pekingu na čtyřce bez kormidelníka, 78 bodů). Další místa obsadili: 2. Jitka Antošová (FSv, 3. ročník, veslování, 6. místo na OH na dvojskifu, 69 bodů); 3. Vojtěch Bejblík (FD, 1. ročník doktorandského studia, veslování, 3. místo na MS na čtyřce bez kormidelníka lehkých vah, 2x akademický mistr ČR, 63 bodů); 4.–5. Jitka Řezníčková (FS, 1. ročník, akrobatický rock and roll – dívčí formace senior – 1. na MS a 1. na ME, 54 bodů) a Jiří Kopáč (FD, 2. ročník doktorandského studia, veslování, 3. místo na ME na čtyřce bez kormidelníka lehkých vah, 54 bodů); 6. Martin Zich (FEL, 6. ročník, florbal, 2. místo na AMS, mistr ČR, 35 bodů); 7. Štěpán Kodeda (FSv, 2. ročník, juniorský mistr světa v lyžařském orientačním běhu, 33 bodů), 8. Simona Karochová (FSv, 2. ročník, juniorská mistryně světa v lyžařském orientačním běhu, 18 bodů); 9. Matěj Jendřišák (FS, 1. ročník, florbal, 2. místo na AMS, 17 bodů) 10. Ondřej Lůžek (FS, 3. ročník, veslování, 5. na AMS na skifu, 11 bodů).

O pořadí v dalších letech výmluvně vypovídají následující tabulky.

Rok 2009

Tabulka č. 41– Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2009

Poř.	Jméno	Fak.	Sport	MS	ME	AMS	JMS	ČAH	Body
1.	Jitka Antošová	FSv	veslování	5.	2.		1.	2x 1.	80
2.	Milan Bruncvík	FSv	veslování	4	2.				71
3.	Jiří Kopáč	FSv	veslování	8.	4.			2x 1.	58
4.	Jakub Kolek	FS	karate				1. + 2x 3.	3.	42
5.	Vladimír Sobotka	FJFI	volejbal			4.		2.	41
6.	Simona Karochová	FSv	LOB	3.					34
7.-8.	Jana Richtrová	FD	rokenrol	2.					33,5
7.-8.	Jitka Řezníčková	FS	rokenrol	2.					33,5
9.	Innok. Sukhorukov	FSv	karate				1.		30
10.	Jakub Horák	FD	enduro	13.			8.		7
11.	Ondřej Fejfar	FEL	skialp.				8.		6
12.	František Staněk	FD	atletika				16.		3
13.	Matěj Jendřišák	FS	florbal						1

Rok 2010

Tabulka č. 42 – Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2010

	Jméno	Fak.	Sport	MS	ME	AMS	JMS	ČAH	Body
1.	Jitka Antošová	FSv	veslování	4.	5.	1.		2x 1.	69
2.	Tomáš Koptík	FSv	v. slalom	2. a 4.	1.				67
2.	Jakub Vrzáň	FSv	v. slalom	2. a 4.	1.				67
4.	Přemysl Šesták	FEL	tae kwon-do		3x 1.				49
5.	Jakub Kolek	FA	karate	2. a 4.	2.				43
5.	Lenka Saidlová	FEL	sp. aerobik	1.	1.				43
7.	Milan Bruncvík	FSv	veslování		3.				21
8.	Matěj Jendřišák	FBMI	florbal			3.			20
9.	Ilona Hambergerová	FA	taekwon-do		3x 2.				16
10.	Daniela Kreisingerová	FSv	florbal			2.			12
11.	Gabriela Ziková	FSv	sp. aerobik	3.	2.				7
11.	Tereza Němečková	FBMI	softbal				1.		7
13.	Martina Lamichová	FSv	MTBO				1.		6
14.	Lukáš Koranda	MUVS	kanoistika		4.	6.			5
14.	Adam Příbyl	FJFI	or. biatlon				2., 3.		5
16.	Lenka Šindelářová	FS	SKK	3.					2
17.	Jiří Machovský	FD	let. rally	9.					1

Ze 44 sportovců ČVUT přihlášených do soutěže se 38 z nich zúčastnilo některého z MS či ME v seniorské, akademické nebo juniorské kategorii. Porotou bylo ohodnoceno celkem 17 sportovců, kteří se umístili v pořadí, jež je uvedeno v tabulce.

Rok 2011

Tabulka č. 43 – Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2011

	Jméno	Fak.	Sport	MS	ME	AMS	JMS	ČAH	Body
1.	Ilona Hambergerová	FA	taekwon – do	2.	1.,3.				68
2.	Lukáš Koranda	MUVS	r. kanoistika	2.	3.		2.		67
3.	Jitka Řezníčková	FS	rock and roll	1.	1.				61
4.	Jakub Kolek	FA	karate	3., 4.	2.				47
5.	Jitka Antošová	FSv	veslování	6.	3.			3x 1.	45
6.	Lenka Saidlová	FEL	fitn. aerobik	1.	3.				41
7.	T. Koplík; J. Vrzáň	FSv	vodní slalom		1.				36
8.	Vítězslav Gebas	FS	vodní slalom	3.	3.			1.	31
9.	Antonín Haleš	FSv	divoká voda	4.	4.		1., 2.		21
10.	Tomáš Neubert	FBMI	karate	3., 8.					9
11.	Vít Přindiš	FBMI	vodní slalom				1.	1.	5
12.	Daniela Kreisingerová	FSv	florbal					2.	3
12.	Ondřej Fejfar	FEL	atletika					1.	3
14.	Milan Bruncvík	FSv	veslování	12.				1.	2
15.	Pavel Hodan	FA	ragby		6.				1

Do soutěže se ještě přihlásily:

Lucie Eisová – FA, 3. ročník magisterského studia – akrobatický rock and roll, kategorie dívčí formace senior (skupina 16 tanečnic) – 3. místo na ME;

Jitka Kubelová – FEL, 1. ročník bakalářského studia – atletika – 12. na ME do 22 let.

2.6.5 Sportovní osobnosti současnosti

PhDr. Zdeněk Valášek, CSc. (16. 3. 1935, na obrázku)

Ačkoliv vystudoval nejdříve Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor filologie – literární věda, stal se po absolutoriu na Fakultě tělesné výchovy a sportu UK jedním z nejvýznamnějších učitelů tělesné výchovy na ČVUT. Tuto svou všestrannost dále rozvíjel jak ve sportu, když se postupně či současně věnoval volejbalu, stolnímu tenisu a tenisu, tak navíc při studiu jazyků, když si osvojil rumunštinu, italštinu, francouzštinu, angličtinu, španělštinu a základy arabštiny.

Jako volejbalový hráč a hráč stolního tenisu působil především ve Slavii VŠ Praha. Větších úspěchů však docílil jako volejbalový trenér a metodik. Po akademických trenérských začátcích u mužů (Slavia Přírodní vědy Praha, Slavia Stavební fakulta Praha) si k trénování mužů přibral i trénování žen. Postupně trénoval prvoligové celky Lokomotivy Praha (1975–1978) a Tatranu Střešovice (1982–1985 a 1993–1996). Jako metodik a vedoucí realizačního týmu reprezentačního družstva ČSSR (1977–1980) se zapojil do jeho dlouhodobé přípravy na olympijské hry v Moskvě. V roce 1990–1992 vedl družstvo žen Agroittica Calvisano v italské soutěži A2. V letech 2000 až 2001 a 2007 byl vedoucím družstva kadetek České republiky.¹⁰⁴⁷

Kromě publikační činnosti (na jiném místě) se zapojoval také do metodické, rozhodcovské a instruktorské práce na Českém volejbalovém svazu. Největší věhlas a uznání si získal svou pedagogickou činností v zahraničí. Již v roce 1980 uskutečnil v italštině přednáškové turné po italských volejbalových městech pro italskou volejbalovou federaci (FIPAV).¹⁰⁴⁸ Po postupném získání mezinárodního trenérského kurzu I., II. a III. stupně pro francouzskou a anglickou sekci (1981–1983) získal oprávnění vyučovat na mezinárodních trenérských kurzech pořádaných Mezinárodní volejbalovou federací (FIVB).¹⁰⁴⁹ Své jazykové a pedagogické schopnosti pak využíval v letech 1983–1993 na mezinárodních kurzech FIVB v ČSSR a ČR a také v letech 1990–1992 na oblastních volejbalových kurzech FIPAV. Vyvrcholením jeho činnosti pak byla instruktorská činnost na mezinárodních kurzech FIVB v zahraničí v letech 1993–2007. Dr. Valášek vyučoval trenéry především rozvojových zemí v Africe (celkem 24x), v Karibiku (23x), dále v Jižní Americe, Indii, Kuvajtu, Seychelách, Mongolsku atd. Výuka na každém kurzu představovala 8–10 hodin teorie a praxe denně, v rozsahu 10–14 dní dle typu kurzu, když úroveň kurzu byla na úrovni našeho vzdělávání pro trenéry III. třídy. Dá se tedy říci, že při průměru 25–35 účastníků na kurz prošlo jeho rukama více jak tisíc pět set volejbalových trenérů mnoha zemí.¹⁰⁵⁰

¹⁰⁴⁷ Archiv dr. Z. Valáška, Vzdělání a praxe.

¹⁰⁴⁸ Archiv dr. Valáška, Zpráva Federazione Italiana Pallavolo Comitato Regionale.

¹⁰⁴⁹ Fédération Internationale de Volleyball.

¹⁰⁵⁰ VALÁŠEK, Zdeněk. Zpravodaj Českého volejbalového svazu, 2000, č. 4.

VALÁŠEK, Zdeněk. Jak šel Honza do světa. *Volejbal*, 1995, č. 7–8.

Taram, taram ... a Afričané mohou jít smečovat na sako. Zpravodaj Českého volejbalového svazu, 2005, č. 12.

Archiv dr. Z. Valáška, písemné materiály z novin a časopisů.

Doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc. (1. 6. 1945, na obrázku)

Jeho sportovní začátky se váží k Tatranu Všenory, kde se věnoval především fotbalu a národní házené. V době svých studií na Fakultě tělesné výchovy a sportu UK Praha (aprobace tělesná výchova – zeměpis, specializace házená) se jako brankář v *házené* propracoval až do prvoligového mužstva Slavie Praha (1966–1967). Po návratu z vojenské služby v druholigové Dukle Cheb (1968–1969) byl dlouholetou brankářskou oporou také v druholigové Viktorii Žižkov (1969–1982).

Po skončení aktivní sportovní činnosti působil jako trenér druholigového družstva Viktorie Žižkov (1982–1986) a od roku 1986–2000 druholigového družstva mužů SK Praha 4 (zde působí opět od roku 2005 až doposud). V letech 2000–2001 trénoval extraligové družstvo mužů házené Allrisk CAC Praha 4, asistentem trenéra tohoto mužstva byl i nadále v letech 2001–2004. Velkého úspěchu dosáhl i na mezinárodním akademickém poli, když jako asistent trenéra akademického reprezentačního družstva házené mužů získal na AMS v roce 2010 v Maďarsku stříbrnou medaili. V letech 2005–2008 zastával také post technického vedoucího reprezentačního družstva v házené mužů.

Jeho největším přínosem pro tělesnou výchovu a sport na ČVUT v Praze je však široká organizační tělovýchovná práce a vedení pracovních kolektivů. Svou pedagogickou dráhu na ČVUT započal jako asistent na KTV FEL ČVUT v Praze roku 1969, od roku 1970 působil ve funkci asistenta a odborného asistenta na KTV FSv ČVUT v Praze, v roce 1988 získal docenturu. Od roku 1977 zastává funkci vedoucího – nejdříve na KTV FSv ČVUT v Praze, od roku 2007 pak i na Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze. Velice činným byl a je doposud ve vysokoškolském sportu, kde již od roku 1978 zastává funkci místopředsedy VŠTJ Stavební fakulta Praha. Pozornost si zaslouží především jeho činnost v dalších důležitých organizacích na ČVUT a jinde, když ty nejdůležitější byly a jsou: – člen kolegia děkana Fakulty stavební ČVUT (1977–2006), člen grémia rektora ČVUT v Praze (2007–dosud), člen Vědecké rady Fakulty tělesné výchovy a sportu UK (1999–2006, 2010–dosud), člen oborové rady doktorského studijního programu Kinantropologie na FTVS UK (2010–dosud), člen Grémia vedoucích kateder tělesné výchovy a sportu na VŠ v ČR (1998–2008), předseda Grémia vedoucích kateder tělesné výchovy a sportu na VŠ v ČR (2008–dosud), člen Výkonného výboru České asociace univerzitního sportu, člen komise pro státní závěrečné zkoušky na FTVS UK Praha a VUT v Brně.¹⁰⁵¹

PhDr. Jaroslav Schmid, CSc. (11. 2. 1947, na obrázku)

Své sportovní začátky spojil s všestrannou přípravou v Sokole Vinohrady. Po oblíbeném plavání jej nejvíce zaujala házená. Nejdříve začal hrát za Spartak Praha Stalingrad, později za Bohemians Praha, tehdy prvoligový klub. V letech 1966–1970 studoval Fakultu tělesné výchovy a sportu UK. Jeho tehdejší hráčskou kvalitu dosvědčuje především získání bronzové medaile z juniorského mistrovství světa v Holandsku (1967) stejně jako stříbrné medaile z akademického mistrovství světa v Praze (1970). Po

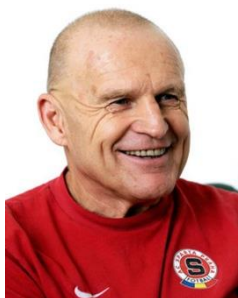
základní vojenské službě v ASD Dukla Praha, oddíl házené, nastoupil svou pedagogickou dráhu. Nejdříve jako odborný asistent na katedře tělesné výchovy Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, od roku 1989 jako vedoucí Ústavu tělesné výchovy na Fakultě strojní ČVUT v Praze.

Po ukončení aktivní sportovní dráhy v oddíle házené TJ Lokomotiva Vršovice zde začal pracovat na místě trenéra mužů. V roce 1992 přešel do oddílu házené žen Slavia Praha a současně trénoval i reprezentační juniorský tým. V dalším období se stal i trenérem akademického a seniorského ženského reprezentačního družstva. S družstvem Slavie dosáhl titulu mistra republiky v roce 1993 a 1994. Od roku 1996 vykonává funkci ředitele klubu DHC Slavia Praha, bezkonkurenčně nejúspěšnějšího českého klubu v ženské házené jak v dospělých,

¹⁰⁵¹ Z písemných podkladů doc. PaedDr. Jiřího Drnka, CSc.

tak v mládežnických složkách. Za jeho ředitelování Slavia získává mistrovský titul v letech 1999, 2000, 2001, 2002, 2007 a 2010, kromě toho i celkem 7 vítězství v Českém poháru. Jako jediné družstvo z celé ČR zaznamenalo výrazného úspěchu i v mezinárodních soutěžích. Ve své historicky nejúspěšnější sezoně 2000/2001 dosáhlo semifinále poháru EHF (prohra s družstvem Podravka Kopřivnica), v letech 2009/10 a 2010/11 pak také vítězství v česko-slovenské interlize WHIL.¹⁰⁵² V roce 2010 byl trenérem bronzových „akademiček“ na AMS v maďarské Nyíregyháze.¹⁰⁵³

Byl činný také v akademickém senátě fakulty strojní (1995–2001), stejně jako v akademickém senátu ČVUT. Dlouhá léta byl i členem Vědecké rady FS ČVUT v Praze. Byla mu udělena medaile „Za významné zásluhy o rozvoj FS“ a ocenění ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) za „Vynikající reprezentaci vlasti“. Od roku 2007 pracuje jako vedoucí odboru ekonomiky a provozu na Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze.¹⁰⁵⁴

Ing. Jaroslav Hřebík (16. 12. 1948, na obrázku)

Fotbalové základy získával především v Týnci nad Sázavou (1958–1968). Po maturitě na Strojní průmyslové škole ve Vlašimi začal studovat od roku 1967 na Fakultě strojní ČVUT v Praze, kde byl po celou dobu studia pod vedením odb. as. Suchého oporou fakultního fotbalového mužstva v pravidelných vysokoškolských soutěžích. Během studií hrával závodně ve druholigovém FK Viktoria Žižkov (leden 1968–1973).

Povinnou vojenskou službu prožil v Dukle Praha (1974). Jeho hráčská fotbalová kariéra pokračovala dále především v prvoligové Škodě Plzeň (1975–1976) a druholigovém Spartaku BS Vlašim (1977–1982). Trenérské řemeslo si poprvé vyzkoušel v letech 1983–1984 v ČSAD Benešov, kde se stal hrajícím trenérem. Profesionální trenérskou éru započal v FK Švarc Benešov (1992–1994) a dále pokračoval v FC Viktoria Plzeň (1995–1996), FK Viktoria Žižkov (96), FC Hradec Králové (1997–1998), Slavii Praha (1998–1999, vítěz Českého poháru), FK Jablonec (2000–2001), AC Sparta Praha (2001–2002; 2004–2005, mistrovský titul), FC Dynamo Moskva (04) a v reprezentaci do 18 a 19 let (2008–2011). V současné době trénuje reprezentaci do 19 let a zastává funkci generálního sportovního manažera v AC Sparta Praha. Jeho největšími úspěchy doposud byly postup se Spartou v Lize mistrů 2001–2002 (ze základní skupiny přes Feyenoord Rotterdam a Spartak Moskva a památné utkání na Letné s Realem Madrid 2:3) a především zisk stříbrných medailí s čs. reprezentanty do 19 let na ME 2011 v Rumunsku.

Po ukončení studií v roce 1973 na FS ČVUT v Praze – obor strojírenská metalurgie byl od roku 1977 zaměstnán u Stavebních strojů Zličín (zástupce ředitele učiliště). Kromě toho úspěšně vedl po 20 let vlastní stavební firmu s více jak 200 zaměstnanci. Vedle profesionální fotbalové trenérské licence vlastní i basketbalovou licenci „B“.¹⁰⁵⁵

¹⁰⁵² [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.slaviapraha.info/?page_id=2.

[cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/DHC_Slavia_Praha.

¹⁰⁵³ [cit. 2012-02-18]. Dostupné z: <http://www.caus.cz/soubor/3186>.

¹⁰⁵⁴ Z písemných podkladů PhDr. Jaroslava Schmida, CSc.

¹⁰⁵⁵ Z písemných podkladů Ing. Jaroslava Hřebíka

[cit. 2012-06-11]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=94035&tmplid=1453>

[cit. 2012-06-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_H%C5%99eb%C3%ADk

[cit. 2012-06-11]. Dostupné z:

http://fotbal.idnes.cz/odbornik-i-cholerik-hrebikova-balance-a-vysledky-to-potvrzuji-pbp-fotbal.aspx?c=A111129_153134_fotbal_min

Mgr. Jan Filandr (3. 7. 1955, na obrázku)

Jeho životní dráha pracovníka KTV by mohla sloužit jako příklad všem mladším kolegům. V mládí se věnoval atletice, nejvíce běhu na 400 m překážek, kde docílil nejlepšího času 53,24 sek. a získal i stříbrnou medaili na čsl. univerziádě 1981. Po šestiletém metodickém působení v TJ Bohemians ČKD Praha nastoupil v roce 1987 na místo asistenta se zaměřením na sportovní hry na KTV FEL ČVUT v Praze.

V roce 1991 se za podpory Vladimíra Vytisky, CSc. seznámil s tehdy málo známým sportovním odvětvím – frisbee. Tento netradiční sport ho zaujal natolik, že se stal v dalších letech jeho nejvýznačnější osobností. Zasadil se o jeho zařazení mezi volitelné sportovní hry v tělesné výchově vysokoškoláků na ČVUT, založil při VSK Elektro první oddíl frisbee v Čechách (Prague devils), stál u zrodu České asociace frisbee a věnoval se i organizaci pravidelné domácí soutěže, ve které se v začátcích prezentovala především družstva složená z vysokoškoláků.

Družstvo Prague devils, které vedl a trénoval až do roku 2006, bylo dlouhodobě nejlepším družstvem v České republice a získalo celkem v různých kategoriích 14x titul mistra republiky. Byl reprezentačním trenérem týmu ČR, poprvé to bylo na ME v roce 1993, pak na MS v roce 1995, 1997, 2000 a na ME klubů v roce 2001. Je jediným asistentem ÚTVS, který získal s reprezentačním družstvem ČVUT 2x titul akademický mistr České republiky na Českých akademických hrách (frisbee v letech 2010 a 2011).

V období 1998–2006 úspěšně zastával funkci vedoucího KTV FEL; od roku 2007 je předsedou sportovní komise frisbee v ČAUS. Věnuje se i publikační činnosti v oblasti metodiky a tréninku frisbee.¹⁰⁵⁶

Doc. Ing. Jaroslav Pollert, CSc. (1. 5. 1971, na obrázku vzadu)

Byl jedním z pokračovatelů slavné kanoistické rodiny. Jeho otec byl několikanásobným mistrem světa ve vodním slalomu, bratranec Lukáš olympijským vítězem v Barceloně 1992, a tak se očekávalo, že i on se svými sportovními úspěchy naváže na rodinnou tradici. Tyto prognózy se v budoucích letech zcela naplnily.

Prvním jeho mezinárodním úspěchem bylo 6. místo na deblkanoi na juniorském mistrovství světa ve španělském Seu d'Urguel (tehdy ještě s bratrancem Lukášem před jeho úspěchem na OH). Po několikaletém hledání ideálního partnera nakonec vytvořil úspěšnou deblkanoi s Jaroslavem Pospíšilem, se kterým vydržel bez přestávek v reprezentaci od roku 1994 až do roku 2006.

Během této reprezentační éry dosáhl několika vysoce ceněných úspěchů. Stal se celkem 4x mistrem světa v hlídkách 3 x C2 (1995 – Nottingham; 1999 – Seu d'Urguel; 2003 – Augsburg; 2006 – Praha) a 1x mistrem Evropy (1998 – Roudnice nad Labem). Ve světovém poháru se svým partnerem obsadili celkově 2. místo (2003), 3. místo (2004), 4. místo (2001) a 6. místo (1998). Nejlepšího výsledku v individuální soutěži dosáhl v roce 1998 svým 5. místem na ME v Roudnici nad Labem a 6. místem na MS v Praze v roce 2006.

K jeho závodní činnosti se váže i jedna zajímavá historka ze září roku 2001, kdy se se svým partnerem cítil ve výborné formě. Po příjezdu na MS do USA na olympijskou trať na řeku Ocoee se však stalo něco neuvěřitelného – po teroristickém útoku 11. září 2001 se zastavili letecké spoje a zrušily se veškeré pořádané akce. Výborná sportovní forma naší deblové dvojice tím přišla vniveč.

Vystudoval Fakultu stavební ČVUT, kde pokračoval i v doktorandském studiu. Nyní pokračuje v pedagogické činnosti jako docent na katedře zdravotního a ekologického inženýrství.¹⁰⁵⁷

¹⁰⁵⁶ Z písemných podkladů Mgr. Jana Filandra.

¹⁰⁵⁷ Z písemných podkladů doc. Ing. Jaroslava Pollerta.

Ing. Milan Bruncvík (21. 6. 1984, na obrázku)

Pochází z veslařské rodiny, a proto nebylo žádným překvapením, když začal veslovat pod dohledem svého otce v rodných Litoměřicích již ve svých 12 letech. Ve Slavoji Litoměřice prožil velice úspěšná dorostenecká a juniorská léta, když vybojoval celkem 6 titulů mistra republiky v dorostu a 7 titulů v juniorské kategorii. Již v roce 2002 se stává juniorským mistrem světa s českou reprezentační osmiveslicí.

Po maturitě odešel studovat do USA – na University of California, Berkeley, kde pobyl 2 roky. Dvakrát se zde stal na osmiveslicí univerzitním mistrem Pacifické konference a jednou vyhrál mistrovství amerických univerzit. Studium na univerzitě v Berkeley poté přerušil, aby mohl být zařazen do posádky, která se potřebuje dlouhodobě sveslovat a usilovat o medaili na MS do 23 let, s výhledem na kvalifikační boje o olympiádu v Peking. V roce 2006 své cíle naplnil, když v disciplíně čtyřka bez kormidelníka získal zlatou medaili na MS do 23 let v Hazewinkelu.

V roce 2007 jeho posádka čtyřveslice startovala ve všech závodech světového poháru a celkově obsadila 2. místo. Na mistrovství světa pak vyhrála ve finále „B“ a v závěru sezony se jí podařilo zvítězit na mistrovství Evropy v Poznani. Za zatím nejceněnější úspěch své kariéry Milan považuje 5. místo na olympijských hrách v Peking v roce 2008, opět na čtyřce bez kormidelníka. V roce 2009 obsadil 4. místo na mistrovství světa v Poznani a 2. místo na mistrovství Evropy v Brestu. Rok poté zkompletoval sadu medailí z ME a získal bronzovou medaili v Montemor-o-Vello. V seniorské kategorii získal za poslední léta na mistrovství republiky již 10 mistrovských titulů.

Velice nadějně se postavil také k získání kvalitního vzdělání. Po již zmíněném studiu v USA na slovné univerzitě (2003–2005) začal navštěvovat od roku 2005 Fakultu stavební ČVUT v Praze,¹⁰⁵⁸ kde po absolvování bakalářského a inženýrského studia pokračuje od roku 2011 na doktorandském studiu.¹⁰⁵⁹ Za své sportovní úspěchy byl zvolen „Nejlepším sportovcem ČVUT za rok 2008“.

Bc. Jitka Antošová (13. 3. 1987, na obrázku)

S veslováním začala v Děčíně na podzim roku 2000 u trenéra Václava Pazderky. Na svých prvních závodech, které jela už po 14 dnech tréninku, skončila na párové čtyřce poslední. Na jaře roku 2001 však již vyhrála na dvojskifu s Pavlou Motejlovou jarní regatu a veslování ji začalo bavit. V létě, na mistrovství České republiky žákovské kategorie, vybojovala ve stejné disciplíně svou první zlatou mistrovskou medaili.

V roce 2003 se dostala do juniorské reprezentace a na mistrovství světa juniorů na párové čtyřce obsadila 4. místo. Začala trénovat hlavně s Gabrielou Vařekovou a jejich spolupráce na dvojskifu přinesla vynikající výsledky. Juniorské mistrovství světa vyhrály v letech 2004 a 2005. Podobné úspěchy sbíraly i v kategorii do 23 let, když se staly mistry světa v letech 2006 a 2007, roku 2008 obsadily 2. místo.

Mezi profesionály v seniorské kategorii postupně sbíraly zkušenosti v závodech světového poháru a poté začaly získávat i medaile. Již v roce 2007 se stávají seniorskými mistry Evropy a pátým místem na MS si vybojovaly účast na OH v Peking. Zde se v následujícím roce 2008 kvalifikovaly až do finále A (mezi prvních šest lodí), Jitka však po opravných jízdách bohužel onemocněla a do finále nemohla nastoupit. Sezona 2009 byla jedna z nejúspěšnějších. Nejdříve vyhrála na skifu mistrovství světa do 23 let, pak si přibrala do dvojskifu svou sestru Lenku a spolu s ní vybojovala 5. místo na MS a 2. místo na ME. V roce 2010 opět se svou sestrou na dvojskifu došla celkově ve světovém poháru na 2. místě a na MS na 4. místě.

¹⁰⁵⁸ Ve svém životě se vydal plně v rodičovských šlépějích, neboť stejně jako oni začal veslovat a poté i studovat stejnou fakultu ČVUT.

¹⁰⁵⁹ Z písemných podkladů Ing. Milana Bruncvíka.

V letošní sezoně obsadily na MS 6. místo (vybojovaná nominace na OH v Londýně) a z ME si domů přivezly bronzové medaile.

Studuje na Stavební fakultě ČVUT, kde se po získání bakalářského titulu nyní plně zakousla i do magisterského studia.¹⁰⁶⁰ Za své sportovní úspěchy byla zvolena „Nejlepším sportovcem ČVUT za roky 2009 a 2010“.

Bc. Ilona Hambergerová (8. 5. 1987, na obrázku)

Rodiči byla ke sportu vedena již od mala: prošla lyžováním, gymnastikou, jízdou na kole, tenisem apod. Nejvíce ji však zaujalo korejské bojové umění Taekwon – Do ITF. Začala cvičit v roce 1995 v oddíle Hwa – rang Praha pod vedením trenéra Jaroslava Vomačky. Nejúspěšnější žákyní na MČR se stala roku 2000 a to byl i její start do juniorské kategorie. Rok poté byla pozvána do státní juniorské reprezentace a od roku 2002 se každoročně účastnila ME a MS. V reprezentaci zpočátku závodila pouze v týmech a po dalších zkušenostech jí byly nabídnuty i individuální disciplíny.

Dosažené výsledky v juniorských: 2005 (nejúspěšnější juniorka na MČR, 1. místo v silovém přerážení a 2. místo ve sportovním boji na ME v Estonsku).

V roce 2006 začala studovat na Fakultě architektury ČVUT v Praze a zároveň byla přijata do státní seniorské reprezentace. Po těžších začátcích se dostavily nejdříve týmové úspěchy (na ME: 7x 1. místo, 9x 2. místo, 5x 3. místo, 2x nejúspěšnější tým seniorek; na MS: 2x 1. místo, 2x 2. místo, 5x 3. místo) a posléze i ty cennější úspěchy v jednotlivcích. V roce 2007 (1. místo ve speciálních přerážecích technikách na ME v Estonsku; 1. místo ve speciálních přerážecích technikách na MS ve Slovinsku), 2008 (2. místo ve speciálních přerážecích technikách na ME v Chorvatsku), 2009 (1. místo ve speciálních přerážecích technikách a 1. místo ve sportovním boji a zároveň i nejúspěšnější seniorka na ME ve Slovinsku; 3. místo ve speciálních přerážecích technikách na MS v Rusku), 2011 (1. místo ve speciálních přerážecích technikách a 3. místo ve sportovním boji na ME v Estonsku; 2. místo ve sportovním boji na MS v Severní Korei).

Od roku 2006 se také věnuje kickboxu pod vedením trenéra Anatoliho Hunanyana. V roce 2008 se stala mistryní ČR a vybojovala 2. místo na MS ISKA v Olomouci. Letos vyhrála galavečer ve švýcarském Porrentruy.

Studium na Fakultě architektury ČVUT v Praze by chtěla v roce 2012 dokončit a následně pracovat v oboru.¹⁰⁶¹ Za své sportovní úspěchy byla zvolena „Nejlepším sportovcem ČVUT za rok 2011.“

2.7 Srovnání všech historických období

Při komparaci jednotlivých období bude logické vypustit první období (do roku 1910), protože to je období, které je po všech stránkách z hlediska poměřovaných aspektů nejhorší. To je samozřejmě zcela přirozené, neboť v této době se sport a s ním i tělesná výchova teprve začaly rozvíjet. Budou tedy porovnávána tři (resp. 4) období: 1910–1948 (resp. 1952); 1952–1989; 1990–2006 (a 2006–2011).

Již na začátku této kapitoly je nutno si přiznat, že porovnávání četností pohybových aktivit v těchto různých obdobích a navíc ještě v různých politických systémech lze velice obtížně. Použitá statistická čísla se totiž nemusí úplně přímo vztahovat ke stejné vymezeným aspektům. I přes tyto menší nepřesnosti však získaná čísla něco naznačují a ukazují, jakou pozici si tělesná výchova a sport u studentů v různých historických obdobích získaly.

Počty studentů na TV (a ve sportovních oddílech)

První větší statistické zpracování své činnosti vydal dr. Smotlacha za *školní rok 1923/24*.¹⁰⁶² Jestliže k jeho statistickým údajům přidám i známé údaje o počtech studentů na

¹⁰⁶⁰ Z písemných podkladů Bc. Jitky Antošové.

¹⁰⁶¹ Z písemných podkladů Bc. Ilony Hambergerové.

¹⁰⁶² SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: ÚTVS, 1925. s. 167.

Nejedná se o součet všech studentů přihlášených do VS, ale součet přihlášek do jednotlivých oddílů

pražské technice¹⁰⁶³ (i pražské univerzitě)¹⁰⁶⁴ a údaje z jeho druhé knihy,¹⁰⁶⁵ pak lze vypočítat i návštěvnost všech pražských studentů na cvičení *Vysokoškolského sportu Praha* – **44,8 %**.

Z vyčtených čísel lze usoudit, že již v tomto období navštěvovalo všechny formy cvičení ve VS více studentů pražské techniky než univerzity. Proto se dá usuzovat, že studenti pražské techniky měli účast na cvičení více jak padesátiprocentní. I když dr. Smotlacha tehdy přiznal, že přehled účasti není přehledem „pravidelné činnosti“, přesto zhodnotil tehdejší situaci následujícími slovy: „Z uvedených čísel vysvítá, „V. S.“ jest největší institucí studentské tělesné výchovy a studentského sportu v celém světě.“¹⁰⁶⁶

Další velké statistické zpracování přinesl dr. Smotlacha v době největšího rozmachu VS, za školní rok 1932/33. Tehdy chodilo do všech oddílů VS celkem 3 389 studentů ČVUT (3 069 mužů a 320 žen). Když celkový počet zapsaných studentů tvořil v letním semestru 5 368 studentů,¹⁰⁶⁷ znamená to, že sportovat chodilo do Vysokoškolského sportu **63,13 %** studentů. Pro zajímavost, studentů UK se zapsalo ve VS 3 447 (2 836 + 611), a jestliže na celé univerzitě jich bylo evidovaných 10 681 (8 360 + 2 321),¹⁰⁶⁸ pak řízeně jich sportovalo celkem 32,3 %; z toho chlapců 33,9 % a děvčat 26,3 %.

Jestliže se v některých publikacích uvádí, že ve třicátých letech minulého století navštěvovala organizaci VS v Praze až 1/3 studentů, pak autoři měli na mysli jistě jen studenty Univerzity Karlovy.¹⁰⁶⁹ Z uvedených čísel je totiž zřejmé, že studentů ČVUT se sportu účastnilo až 2x více.

K dalšímu srovnání lze přistoupit až z „poúnorových,“ ne úplně přesných čísel školního roku 1948/49. Tehdy chodilo na volitelnou TV 1 385 studujících techniků a 1 609 studentů univerzity.¹⁰⁷⁰ Jestliže z tehdejších známých údajů se dá usuzovat, že na techniku bylo zapsáno kolem 16 000 studentů¹⁰⁷¹ a na univerzitu kolem 19 000 studentů,¹⁰⁷² pak to znamená, že volitelná tělesná výchova stála na okraji jejich zájmu. Možná byli uspokojeni s tehdy povinnou brannou výchovou, která v sobě obsahovala mnoho sportovních prvků. Dá se spočítat, že tehdy navštěvovalo volitelnou tělesnou výchovu jak na technice, tak i na univerzitě kolem **8,5 %** studentů, což byl velice malý počet.

Úplně jiných tendencí dosáhla tělesná výchova po roce 1952, kdy došlo ke zřízení kateder tělesné výchovy na všech vysokých školách a k provozování povinné TV. Zdá se, že vrcholem celého totalitního období byl konec padesátých let, kdy byly již do praxe zavedeny všechny systémové změny. Již ve školním roce 1958/59 bylo zaznamenáno, že povinnou TV navštěvovalo **92,7 %** studentů ČVUT a kromě toho dalších **45,5 %** z nich se účastnilo fakultativní (nepovinné) sportovní činnosti. Maximem byla nejspíše účast studentů fakulty elektrotechnické v tomto školním roce, když až **67,5 %** z nich navštěvovalo fakultativní sportovní oddíl.¹⁰⁷³

O tom, že v sedmdesátých letech minulého století byla oproti padesátým letům doba již daleko volnější, svědčí i údaje z docházky na TV z KTV FSv ze školního roku 1974/75. Je až

(většinou se studenti přihlásili do více oddílů).

¹⁰⁶³ *Program na studijní rok 1924/25*. Praha: ČVUT, 1924. s. 14–15.

¹⁰⁶⁴ *Univerzita Karlova v Praze v roce 1923–24*. Praha: Státní tiskárna, 1924. s. 58.

¹⁰⁶⁵ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 56.

¹⁰⁶⁶ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: ÚTVS, 1925. s. 163.

¹⁰⁶⁷ *Program na školní rok 1933/34*. Praha: ČVUT, 1933. s. 10.

¹⁰⁶⁸ *Univerzita Karlova v Praze v roce 1932–33*. Praha: Státní tiskárna, 1933. s. 12 a 46.

¹⁰⁶⁹ Srovn. ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojopis. s. 9.

ZDVÍHAL, Josef. *Zakladatelé vysokoškolského sportu 1910–1990*. Praha: Sportpropag, 1990. s. 12.

¹⁰⁷⁰ AUK, Př. F UK, Karton 33, 1921–1953 (60), inv. č. 487, Rudolf Kříž k děkanátu Př. F UK pod č. j. 1654/49.

¹⁰⁷¹ *Program na školní rok 1948–49*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 1948. s. 12–13.

¹⁰⁷² HAVRÁNEK, Jan a Zdeněk POUSTA et al. *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918–1990*. Praha: UK, 1990, s. 618. ISBN 80-7184-539-6.

¹⁰⁷³ AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1958/59 pod č. j. 4897/0610 ze dne 13 července 1959.

s podivem, že za dobu 15 let se účast ve fakultativní TV nebetyčně zmenšila, a to na pouhopouhé 3,6 %, když docházka na povinnou TV zůstala skoro stejná (90,8 %).¹⁰⁷⁴

Mnoho údajů se nedochovalo z doby po sametové revoluci, takže musím brát zavděk i údajům jen jedné fakulty, a to opět elektrotechnické. V zimním semestru školního roku 2002/2003 se zapsalo do TV 1 116 studentů 1. ročníku, 419 studentů 2. ročníku, a celkem 812 studentů vyšších ročníků (3.–6. ročník a doktorandi). Vychází, že tehdy se zúčastňovalo povinné TV 31,1 % a volitelné TV 16,5 % studentů, celkem tedy **47,6 %** studentů.¹⁰⁷⁵

V posledním roce samostatného účinkování KTV FEL, tj. ve školním roce 2005/06, bylo v zimním semestru rozdáno: studentům 1. ročníku 1 157 zápočtů; studentům 2. ročníku 777 zápočtů; ve volitelné (nepovinné) tělesné výchově pak studentům 3. ročníku 252 zápočtů, studentům 4.–6. ročníku 548 zápočtů.¹⁰⁷⁶ Jestliže k 1. 11. 2005 bylo zapsáno na FEL 5 615 studentů,¹⁰⁷⁷ vychází pak, že TV se zúčastňovalo **48,8 %** všech studentů (34,5 % v povinné TV a 14,3 % ve volitelné TV).

Ze dvou údajů (rok 2007 a 2011) lze vidět, jak se vyvíjel počet studentů navštěvujících TV po ustanovení ÚTVS ČVUT, když ubývalo na fakultách povinné TV a ústav byl nucen cílevědomou činností přilákat studenty na volitelnou TV. V zimním semestru roku 2007/08 bylo na TV zapsáno 8 110 studentů (ke dni 31. 10. 2007 studovalo na ČVUT bez doktorandů 20 439 studentů). Na volitelnou TV chodilo 1 871 studentů, tj. 9,2 % (celkem i se studenty z povinné TV **39,7 %**). V zimním semestru roku 2011/12 bylo na TV zapsáno 9 209 studentů (ke dni 31. 10. 2011 studovalo na ČVUT bez doktorandů 21 318 studentů); volitelnou TV navštěvovalo 3 880 studentů (18,2 % všech studentů) a celkem navštěvovalo TV **43,2 %**.¹⁰⁷⁸

Tabulka č. 44 – Srovnání účasti studentů ČVUT na řízené výuce TV

Rok	Studentů celkem (n)	TV a sport (počet, procenta)				Celkem v %
		povinná	%	volitelná	%	
1923/24	5805	0	0	8518*	44,8	44,8**
1932/33	5368	0	0	3389	63,1	63,1
1949/50	16000	0	0	1385	8,5	8,5
1958/59	5777	5355	92,7	2627	45,5	138,2
1958/59	1811 – jen FEL	?	92,5	1223	67,5	160,0***
1974/75	2740 – jen FSv	2487	90,8	98	3,6	94,4
2002/03	4935 – jen FEL	1535	31,1	812	16,5	47,6
2005/06	5615 – jen FEL	1934	34,5	800	14,3	48,8
2007/08	20439	6171	30,2	1871*	9,2	39,7*
2011/12	21318	5329	25	3880*	18,2	43,2*

* jedná se o každé přihlášení na jednotlivé sporty (jedna osoba mohla chodit na více sportů)

** číslo platné pro všechny pražské vysokoškoláky; technici ve skutečnosti chodili ve větším počtu, nejspíše až 50 % z nich

*** není známa přesná účast na povinné TV (je přebrán podobný údaj 92,5 % z roku 1957/58)

Četnost pohybové aktivity studentů

Ve školním roce 1932/33 doc. Smotlacha zaevidoval ve svém VS Praha celkem 7 056 vysokoškolských studentů (z toho z ČVUT skoro polovinu – 3 389). Všichni tito studenti byli přihlášení do jednotlivých oddílů celkem 24 743 krát.¹⁰⁷⁹ Z těchto čísel se dá usuzovat, že každý

¹⁰⁷⁴ ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

¹⁰⁷⁵ AKTV FEL ČVUT, Zápis z porad KTV FEL školního roku 2002/2003.

¹⁰⁷⁶ TAMTÉŽ, Komponenta studium, rok 2005/2006 – zimní semestr.

¹⁰⁷⁷ KUBROVÁ, Marie. Výpočetní informační centrum ČVUT, počty studentů FEL k 1. 11. 2005.

¹⁰⁷⁸ Záznamy dr. Luboše Neumana, vedoucího pedagogického oddělení ÚTVS ČVUT.

KUBROVÁ, Marie. Výpočetní informační centrum ČVUT, počty studentů ČVUT.

¹⁰⁷⁹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 56, 57, 270.

ze studentů navštěvoval v průměru za celý školní rok ve Vysokoškolském sportu 3–4 sportovní odvětví, což znamená, že tito sportovně naladěni studenti měli dostatečně vysokou četnost různé sportovní činnosti. A to zcela dobrovolně!¹⁰⁸⁰

K ještě vyšším číslům dojdeme na konci padesátých let minulého století, v době totality. Byla to doba, kdy si učitelé tělesné výchovy na vysokých školách prosadili 3 hodiny povinné TV týdně kvůli nácviku na CS 1960 a i ve společnosti se tehdy vyvíjely tlaky na 1 hodinu řízené TV denně.¹⁰⁸¹ Výsledkem bylo, že kromě těchto 3 hodin povinné tělesné výchovy například 67,5 % studentů fakulty elektrotechnické a fakulty ekonomicko-inženýrské ještě sportovalo navíc ve fakultativních (nepovinných) sportovních oddílech.¹⁰⁸² Pedagogové tehdy tvrdili, že 15 % vysokoškolských posluchačů požadavek na 1 hodinu organizované TV denně naplnilo.¹⁰⁸³

Otázku „Jak často vykonáváte sportovní a tělovýchovnou činnost týdně?“ jsem položil ve své disertační práci studentům ČVUT v roce 2008 a řešil, jaký je rozdíl mezi studenty nastoupivšími do studia v 1. ročníku a studenty vyšších ročníků majících za sebou ukončené alespoň 4 semestry studia. U studentů vyšších ročníků jsem zjistil následující výsledky: denně sportovalo 4,8 % studentů (oproti 4,2 % studentům 1. ročníku); 4–5x týdně sportovalo 14,3 % studentů (10,4 %), 2–3x týdně 45,3 % (33,8 %), 1x týdně 20,7 % (33,3 %), 1x za 14 dní 5,7 % (6,7 %), aspoň 1x za měsíc 5,2 % (5,3 %) a nikdy pak 4,1 % (6,3 %). Výsledkem pak bylo, že studenti vyšších ročníků sportují o 16 % častěji, než studenti 1. ročníku.¹⁰⁸⁴

Zajímavé je následující tabulkové srovnání mezi studenty ČVUT z roku 1975 ze souboru doc. Béma¹⁰⁸⁵ a studenty z mého souboru z roku 2008, které je vytvořeno zpracováním úplně stejných otázek.

¹⁰⁸⁰ Faktem ovšem je, že další vysoce četná skupina studentů se pohybovou aktivitou vůbec nezabývala.

¹⁰⁸¹ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 50.

¹⁰⁸² AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Zpráva o činnosti KTV FEL ve školním roce 1958/59 pod č. j. 4897/0610 ze dne 13 července 1959.

¹⁰⁸³ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 50.

¹⁰⁸⁴ VALJENT, Zdeněk. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: Nakladatelství ČVUT, 2010. s. 76, ISBN 978-80-01-04669-2.

¹⁰⁸⁵ BÉM, Jan. *Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci*. Závěrečná zpráva dílčího výzkumného úkolu č. VII.-13-4/61b. Praha: SvF ČVUT, 1975. s. 88.

Tabulka č. 45 – Srovnání vybraných sportovních aktivit mezi studenty z roku 1975 a z roku 2008 vykonávaných individuálně a mimo školu (vše v %)¹⁰⁸⁶

Jak často provádíte..?	Prav.	Prav.	Neprav.	Neprav.	Zřídka	Zřídka	Vůbec	Vůbec	Rozdíl	Rozdíl
									prav.	vůbec
Rok	1975	2008	1975	2008	1975	2008	1975	2008	2008–1975	2008–1975
Turistiku	15,2	25,1	47,2	41,8	23,3	27	14,3	6	+9,9	–8,3
Výběhy	9,3	11	26,9	23,1	23,5	21,9	40,2	44,1	+1,7	+3,9
Kolo	7,6	21,5	30,2	37,9	22,4	27,5	39,7	13,1	+13,9	–26,6
Plavání	15,8	16,7	47,4	34,1	24,5	31	12,3	18,2	+0,9	+5,9
Bruslení	3,3	7,4	13,4	21,3	24,1	29,1	59,2	42,2	+4,1	–17,0
Lyže sj.	22,9	17,9		15,8	26,5	31,2	50,6	35,1	–5,0	–15,5
Fitness	5,9	20,7	15,5	14,5	21,9	16,2	56,8	48,7	+14,8	–8,1
Přírodu	16,4	25,6	31,2	28,7	32,8	36,7	19,6	9	+9,2	–10,6

I když ze všech stran slyšíme, jak se nyní současná mládež oproti minulým letům méně zajímá o pohybovou aktivitu, výsledky mluví spíše o opaku. Z tabulky lze vyčíst, že všem zde uvedeným sportovním aktivitám kromě sjezdového lyžování se současní vysokoškoláci věnují „pravidelněji“ než studenti studující před 33 lety. V kategorii „vůbec“ pak současní vysokoškoláci prohrávají jen v kondičním výběhu a plavání. Ve všech dalších sportech jsou studenti vyšších ročníků studující v roce 2008 aktivnější.

Vysvětlení, proč tomu tak je, se nabízejí dvě:

1) Jedná se zde o sportovní odvětví patřící převážně do individuálních sportů. Dá se předpokládat, že dříve se studenti zajímali spíše o kolektivní sporty míčového charakteru, které se v naší nabídce (resp. u Béma) k hodnocení neobjevily.

2) V otázce se ptáme na pohybové aktivity prováděné mimo školu a individuálně. Je možné, že dříve studenti dávali více přednost sportu řízenému ať již v tělovýchovných jednotách, nebo školou.¹⁰⁸⁷

Z předložených výsledků je patrné, že nejvíce sportovali studenti na konci padesátých let minulého století. Z nich to bylo 15 % denně a ⅔ z nich alespoň 4x týdně. Následují nejspíše současní studenti vyšších ročníků a pak studenti ze sedmdesátých let minulého století. Ve 30. letech minulého století se věnovala sportu asi jen třetina studentů, zato také skoro každý den.

Počet sportovních odvětví, zahraniční akce

Ve Smotlachově éře *Vysokoškolského sportu Praha* do něj patřilo mnoho sportovních odvětví, skoro by se chtělo říci, že skoro všechna v té době známá. Byla to i taková, která si dnes ve výuce TV nebo i v oddílech VŠTJ vůbec neumíme představit. Např. různé formy motocyklového a automobilového sportu, jízda na koni, zápas, skoky do vody, bruslení a sáňkování v přírodě, ragby, horolezectví, skauting, sportovní střelba a vodní pólo.¹⁰⁸⁸ Přímou úžasnou bylo organizování zahraničních sportovních akcí. Návštěva evropských zemí mnoha turistickými a sportovními oddíly VS nebyla žádnou mimořádnou akcí. Vysokoškoláci si troufali i na cesty do některých částí Asie a Afriky.¹⁰⁸⁹

Naopak v totalitní době byl rozsah sportů ve všech formách činnosti KTV značně sešněrován a týkal se především těch základních olympijských sportů přispívajících k získání

¹⁰⁸⁶ VALJENT, Zdeněk. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: ČVUT, 2010. s. 141. ISBN 978-80-01-04669-2.

¹⁰⁸⁷ TÝŽ. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: ČVUT, 2010. s. 141. ISBN 978-80-01-04669-2.

¹⁰⁸⁸ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 270.

¹⁰⁸⁹ TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 101, 103 a 155.

dostatečné fyzické zdatnosti. Také zahraniční akce byly značně omezené a zaměřené především většinou jen na návštěvy socialistických států.

V nové, demokratické společnosti, se po roce 1989 počet sportů začleněných nějakým způsobem do činnosti na VŠ opět zvyšuje a v roce 2011 dosahuje ve všech formách činnosti ÚTVS a VŠTJ počtu blízkému se padesátce. Smotlachově éře se již však zřejmě především z finančních důvodů nikdy nevyrovná. Po otevření hranic je snahou ÚTVS vrátit se ohledně zahraničních akcí do starých Smotlachových pořádků. To se víceméně daří, vše je jen otázkou sehnání financí. Zjednodušeně se dá současný stav charakterizovat slovy: „Když si jakýkoliv asistent vymyslí smysluplnou a dostatečně fyzicky náročnou akci, sežene na ni dostatečný počet studentů a finance, může ji uskutečnit.“ Za příklad mohou sloužit všechny náročné akce *Mgr. Romana Tomčíka* zaštitěné tělovýchovnou jednotou.¹⁰⁹⁰

Finanční náročnost sportování studentů

V období I. republiky stát přispíval na tělesnou výchovu vysokoškoláků značně omezeně. Byly to spíše mimořádné příspěvky na určité vybrané náklady. Doc. Smotlacha hledal všechny způsoby, jak by studentům jejich milovaný sport zlevnil. Byl známý svými hesly „Drahé sporty studentům levně“ či „Krkonosé českému studentstvu“. I tak však všichni studenti platili členské příspěvky, i když dosti nízké. Je dnes skoro nepředstavitelné, jak se mohli věnovat tak náročným sportům, jako byl motocyklový a letecký sport, jízda na koni apod., i když platili jen asi 50 % všech nákladů.

V socialistické společnosti pak nastoupil druhý extrém – tělesná výchova a sport byl většinou pro studenty plně zdarma či za symbolickou cenu. Rozsah sportovních možností byl však omezen a zaměřen na olympijské sporty či základní sporty rozvíjející fyzickou zdatnost.

V současné éře došlo k částečnému zachování financování tělesné výchovy a sportu posluchačů vysokých škol ze školního rozpočtu. Povinná tělesná výchova u základních sportovních odvětví je pro studenty stále zdarma, u finančně nákladnějších sportů studenti na výuku přispívají (maximem je 1 600 Kč na golf a 800 Kč na bowling). Podobné to je u výcvikových kurzů, kde si mohou studenti vybrat od nejméně nákladných za 1 100 Kč až po velice nákladné, kolem 9 000 Kč za lyžování v Alpách.

Sportovní úspěchy

I když platí, že počet sportovních úspěchů studentů, absolventů a zaměstnanců ČVUT se víceméně nijak nemění, pravdou je, že se postupně snižuje jejich počet ve sportovních odvětvích společensky nejvíce ceněných. Před vznikem VS v Praze, těsně po jeho vzniku i v období jeho nejvyššího rozkvětu získávali nejvyšší mety i cyklisté, tenisté a hokejisté. Trénink totiž ještě nezabíral tolik času a ani dlouhé cestování ještě nebylo tak časté. V totalitní éře vynikali volejbalisté, basketbalisté a vodáci, vynikající atleti přetrvávali v obou těchto obdobích. V porevolučním období po roce 1989 již na ČVUT nestudoval žádný vrcholový fotbalista, hokejista ani tenista, dokonce už ani žádný volejbalista, basketbalista a překvapivě ani atlet.¹⁰⁹¹ Hlavním důvodem je nejspíše obtížné studium na ČVUT, ze kterého je navíc obtížné se uvolňovat na časově pevně dané tréninky družstva. Vrcholový trénink již mohou absolvovat pouze studenti – sportovci věnující se individuálnímu sportu. Proto v tomto období vynikají nejvíce veslaři, jednotlivci v bojových uměních, v tancích apod.¹⁰⁹²

Dalším faktem je ústup ze slávy vlastních vysokoškolských jednot. Ve Smotlachově éře většinou (výjimky jako hokejisté, někteří atleti apod. se vždycky našly) všichni vynikající sportovci – vysokoškoláci startovali za *Vysokoškolský sport*, což byla v té době vysoce ceněná a slavná značka dosahující mnoha desítek domácích mistrovských titulů a mnoha mezinárodních

¹⁰⁹⁰ VALJENT, Zdeněk. Atraktivní tělovýchovné kurzy na VŠ – historie a současnost. *Studia Kinanthropologica*, 2008, roč. 9, č. 1. s. 201–206.

¹⁰⁹¹ Myslím tím sportovce těchto sportovních odvětví, kteří by zaujímali medailové pozice na olympijských hrách a mistrovství světa.

¹⁰⁹² VALJENT, Zdeněk. Why Does University Study Usually Mean an End to Sport Career? *Acta Universitatis Carolinae, Kinanthropologica*, 2009, roč. 45, č. 1. s. 115–129.

úspěchů. V době nesvobody se snažila na tyto úspěchy navázat Slavia VŠ Praha, což se jí v několika sportovních odvětvích i za cenu poskytnutí individuálních studijních plánů dařilo (volejbal, basketbal, judo, krasobruslení, plavání, atletika, vodní slalom). V té době však již druhá silná skupina vysokoškoláků startovala i za jiné, civilní kluby. V porevolučním období ještě existuje oslabený USK Praha jako následník Slavie VŠ Praha, většina sportovců – vysokoškoláků se však již připravuje v dalších civilních, armádních či policejních klubech. Velice výjimečně ještě získávají na české sportovní scéně úspěchy i členové 4 domácích VŠTJ (softbal, stolní tenis, frisbee).

S ukončením práce se patří vyzdvihnout i jména největších sportovních osobností ČVUT v Praze. Mezi nimi by neměli chybět hokejisté – několikanásobní mistři Evropy (Jan Palouš, Otakar Vindyš, Josef Šroubek, Karel Hromádka) a mistři světa (Bohumil Modrý, Přemysl Hainý, Miloslav Charouz); dvojnásobný světový rekordman ve vrhu koulí František Douda; dvojnásobný olympijský vítěz v kanoistice na 1 000 m Josef Holeček; dvojnásobný mistr Evropy ve volejbalu Zdeněk Humhal a jeho kolega mistr světa Milan Purnoch; mistři světa ve vodním slalomu Koudela – Křížková, bratři Benhákové a Jaroslav Pollert. Velice cenné jsou i úspěchy z poslední doby, kdy veslaři Milan Bruncvík a Jitka Antošová se umístili na olympijských hrách v Pekingu na 5. a 6. místě.

Je však také nutno uvést, že zařazení mezi sportovní osobnosti by si zasluhovali i další vynikající sportovci a činovníci z řad studentů a zaměstnanců ČVUT. Bohužel, přes všechno vynaložené úsilí se nepodařilo o nich sehnat tolik bližších a zejména přesných informací, které by vedly k napsání jejich sportovního životopisu.¹⁰⁹³ Lze jen předpokládat, že se to podaří v budoucnu, třeba v dalším vydání této knihy či v dalších publikacích jiným autorům.

Mezi sportovní osobnosti ČVUT bez diskuzí ještě patří:

Ing. Zdeněk Rylich – basketbal – 2. na ME 1951, 2. na ME 1955, 3. na ME 1957, 2. na ME 1959;¹⁰⁹⁴

prof. Ing. Jaroslav Pollert, DrSc. – vodní slalom – trojnásobný mistr světa;

Ing. František Jákl – judo – 5. místo na MS v roce 1966, 1. na ME v družstvech 1964;¹⁰⁹⁵

Ing. Pavel Ditrych – orientační běh – na MS 1976 na 4. místě ve štafetě, na MS 1983 na 2. místě ve štafetě.¹⁰⁹⁶

Na závěr lze krátce dodat, že každé ze tří hlavních období mělo v hodnocených aspektech své klady i zápory. Ve Smotlachově éře studenti měli možnost se realizovat v největším počtu sportů, dosahovali také vysokých sportovních úspěchů. V totalitní době se dosahovalo díky povinnosti nejvyšší návštěvnosti na tělesné výchově, i když tehdy studenti měli velký zájem i o nepovinnou TV. Studenti dosahovali také vynikajících mezinárodních výsledků a byla jim poskytnuta na TV nejvyšší finanční pomoc. Současná porevoluční etapa vyniká především v nesmírných možnostech pro organizování různých sportovních akcí, i nadále ještě stále trvá finanční příspěvek státu.

3 ZÁVĚR

V prostředí současného vysokoškolského sportu se vychází z toho, že historie vysokoškolského sportu začíná rokem 1910. Proto se také po celý rok 2010 slavilo jeho 100. výročí. V *první kapitole* této publikace, zaměřené na období od založení Karlovy univerzity po rok 1910, se ale dozvídáme, že pražští vysokoškoláci se věnovali pohybovým aktivitám daleko před rokem 1910. Studenti sice byli ve svém sportovním a tělocvičném rozvoji značně omezováni, ale i přesto si našli dost skulinek, jak své sportovní zájmy realizovat.

¹⁰⁹³ Někteří z nich jsou možná až tak skromní, že ani neusilují, aby jejich jméno bylo v této publikaci citováno. Tím však ochuzují o získání historických poznatků studenty a zaměstnance ČVUT, sportovní fanoušky a další veřejnost. A léta zatím běží ...

¹⁰⁹⁴ [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Czechoslovakia_national_basketball_team.

¹⁰⁹⁵ CHMELÍK, Miroslav. *Pamětní publikace ke 40. výročí založení USK Praha*. Praha: Tiskárna FSv ČVUT, 1993. s. 19.

¹⁰⁹⁶ [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.sportovci.cz/orient-beh-lob-mtbo/ditrych-pavel/>.

Jejich sportovní či tělovýchovné činnosti v té době nebyly centrálně řízené a ani nebyly organizované pro jejich samostatnou věkovou a individuální společenskou skupinu. Sportující studenti byli roztroušeni v mnoha organizacích, spolcích a klubech podle svých konkrétních zájmů. Technika a univerzita jim na sportování finančně nepřispívaly a společenské povědomí, zvláště v určitých obdobích, bylo spíše zaměřené proti sportu. Rakouské úřady, až na několik výjimečných období, se jakémukoliv českému sportovnímu organizování bránily a v ničem mu nepřály.

Můžeme tedy konstatovat, že *tělesná výchova a sport byly v tomto období pro vysokoškolské studenty neorganizované a bez řízení z vysokoškolského centra.*

I přes národnostní útlak se na konci prvního desetiletí 20. století nachází český sport a tělocvičný systém v uspokojivém stavu. O to se samozřejmě přičinili také studenti a učitelé pražských vysokých škol, ať již přímo v době svých studií, nebo spíše později v důsledku jejich následného význačného společenského postavení.

Z pohledu historie sportu a tělesné výchovy došlo v českých zemích k prvnímu velikému kvalitativnímu skoku především v první polovině 19. století. Do značné míry se o to zasloužilo německé turnerské hnutí,¹⁰⁹⁷ ze kterého se vyprofilovala velmi ceněná sokolská tělocvičná soustava. Dalším velkým pokrokem bylo ve druhé polovině 19. století zakládání sportovních klubů podle anglického příkladu.

K tak velkému pokroku v této oblasti dopomohly svou usilovnou a svědomitou činností také některé význačné osobnosti. K nim patřili v začátku majitelé soukromých tělocvičných ústavů a jejich cvičitelé. Mezi ně patřil i *první vysokoškolský tělocvikář Adolf Hájek*, i když jeho činnost v této oblasti byla ne jeho vinou tak krátká. Tělovýchovnou veličinou prvního řádu se stal svou celoživotní činností *Miroslav Tyrš*, v letech 1881–1884 docent na pražské technice, kde jako první začal přednášet „dějiny umění výtvarných“,¹⁰⁹⁸ a později i profesor na Karlo – Ferdinandově univerzitě. Opomenout nelze další významnou osobnost – *Josefa Rösslera – Ořovského*, který sice nepůsobil na vysoké škole, ale zasloužil se svým osobním příkladem a následnou organizační činností o rozvoj mnoha sportovních odvětví na našem území, čímž otevřel cestu k následné sportovní činnosti i pro mnohé vysokoškoláky. Trochu opomíjena je záslužná činnost medika *Jaroslava Hausmanna*, který se svými kolegy založil první sportovní klub pro studenty. Je nutno vzpomenout i úlohu samotných vynikajících studentů – sportovců, kteří proslavili české země i za hranicemi. K nim patřil zejména student pražské univerzity *František Janda – Suk* a studenti polytechniky *Ladislav Žemla, Jindřich Vodílek a Vlastimil Lada – Sázavský*.

Druhá kapitola této práce vyzdvihuje nezastupitelnost organizace *Vysokoškolského sportu Praha* pro vysokoškoláky a také jejího protagonistu – *Františka Smotlachu*. Tento zakladatel a budovatel, všude známý svou neúnavnou a přímo fanatickou prací a pílí, dovedl Vysokoškolský sport Praha z nepatrných počátků až do mohutné organizace třicátých let 20. století.¹⁰⁹⁹ Ta měla v té době již svoji tradici a vesměs dobrý zvuk nejen doma, ale i za hranicemi. Smotlacha k prospěchu své organizace využil příznivé popřevratové doby po roce 1918, dovedl nejen cílevědomě předkládat návrhy pražské technice, univerzitě a příslušným ministerstvům, ale dovedl pro ně získávat i prostředky u rozhodujících činitelů. Nemohl si však stěžovat na nedostatek pochopení, neboť všechny tyto organizace oceňovaly význam tělesné výchovy a sportu pro mladou generaci a podporovaly tak jeho návrhy.¹¹⁰⁰

Smotlacha vybudoval neskutečné dílo dalekosáhlého významu. Šel všude příkladem, a tím přesvědčoval o správné cestě i své spolupracovníky. Byl nezastavitelný v překonávání překážek – hledal, dotvářel a zasazoval se o nová sportoviště pro své studenty, neúnavně nacházel finanční prostředky pro činnost ústavu, bojoval za finanční ohodnocení svých asistentů a demonstrátorů. Měl výborné praktické nápady – kooperovat v celé své činnosti mezi oběma

¹⁰⁹⁷ KOSATÍK, Pavel. *České snění*. Praha: Torst, 2010. s. 68. ISBN 80-7215-393-0.

¹⁰⁹⁸ Archiv ČVUT, nezpracovaný fond Rektorát/1957/58.

¹⁰⁹⁹ ČERNÝ, Emanuel. 50 let dra Frant. Smotlachy. *Studentský sport a tělocvik*: Atlet. V. S. 1934 č. 2. s. 1.

¹¹⁰⁰ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 453–454.

pražskými vysokými školami, závodit mezi nimi v utkáních Univerzita – Technika, vymýšlet pro studenty sportovní program pro jejich volný čas včetně prázdnin.

Je nutno zdůraznit, že tělesná výchova a sport ve VS byly zcela nepovinné. Zájem o ně však byl i tak poměrně vysoký. V zakladatelských letech byl student – sportovec mezi svými kolegy výjimkou, po 20 a více letech činnosti VS to bylo zcela obráceně. Výjimkou byl takový student, který by o činnosti VS nevěděl a nějakým způsobem s ní nepřišel do styku. Přesto ke 100 % účasti všech studentů bylo ještě poměrně hodně daleko. Ve VS byla výjimečná a pro studenty vysoce motivující ona originální kombinace vysokoškolské výuky se studentskou samosprávou, která byla počátkem výchovy k vlastní odpovědnosti. Byla to obec vzájemné loajality, podpory, spolupráce, vzájemného výcviku a výchovy; jakési skutečné kolegiální a šťastné pojitko tehdejší akademické obce, kde se potkávali, spolupracovali a poznávali členové všech fakult vysokých škol.¹¹⁰¹

Již v té době se objevovaly *zárodky povinné tělesné výchovy*, ať již v roce 1919 na půdě profesorského sboru pražské techniky, při proslovu rektora Viktora Felbera u příležitosti slavnostní akademie na paměť 20 let Vysokoškolského sportu v roce 1930, či od roku 1935 na všech tělovýchovných úrovních.¹¹⁰²

Význačným počinem VS byla snaha učinit veškerá svá tělovýchovná, sportovní i rekreační cvičení přístupná všemu studentstvu pod heslem „*drahé sporty levně*“. To se projevilo především v přístupu k lyžování (půjčování lyží a nízký nájem horské chaty na Benecku při akci Krkonoše českému studentstvu), tenisu (přístup na kurty za nízký poplatek a půjčování raket), plavání (snížené vstupné na plovárny dotací VS a Smotlacha) či jiných finančně náročných sportech (např. motosport apod.).¹¹⁰³ Sami studenti byli při své činnosti *vedeni ke svépomoci*, když sami nejdříve pomáhali při výstavbě sportovišť, která si pak svým přispěním dále udržovali.

Vyšší příliv studentstva do VS si Smotlacha zajistil také promyšleným časovým umístěním svých cvičení a dalších akcí na dobu studijního prázdná, tj. na ráno, odpoledne, večer, na soboty a neděle, svátky, na vánoční, velikonoční a hlavní prázdniny. Také všechna sportoviště se snažil najímat v okolí poslucháren a kolejí.¹¹⁰⁴ Ve shodě s tvrzením Waice je nutno si všimnout skutečnosti, že především v začátcích své činnosti neměl ke své práci ideální ekonomické podmínky, neboť nepobíral od obou vysokých škol plat. To ho nutilo k systematické práci na získávání co největšího počtu studentů, jelikož z jejich příspěvků byl pak přímo placen.¹¹⁰⁵

Do širokého povědomí veřejnosti se VS dostával i tím, že prakticky všude na význačných společenských postech pracovali jeho bývalí členové. Jen pro příklad několik organizací a institucí: ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, nemocnice a kliniky, odborný tisk, Československý rozhlas, tělocvičné jednoty sokolské, orelské, dělnické, prakticky všechna sportovní ústředí a svazy apod.¹¹⁰⁶

Konečným cílem *Vysokoškolského sportu* se stalo zevšeobecnění úspěšné tělesné a branné výchovy, pěstování sportu a proniknutí myšlenky zdravé a prospěšné pohybové a přírodní rekreace mezi všechno vysokoškolské posluchačstvo a mezi všechny příslušníky vysokých škol. VS se snažil, aby každému studentu a studentce umožnil věnovat potřebný čas pohybové činnosti a ušlechtilé zábavě tak, aby jim byl nejen podporou při studiu, nýbrž v souladném spojení s ostatní kulturou člověka se stal i krásnou náplní jejich volných chvil a jejich života

¹¹⁰¹ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 458–460, 469.

¹¹⁰² TÝŽ. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 453–454, 470.

¹¹⁰³ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 411–412.

¹¹⁰⁴ TÝŽ. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925, s. 11.

¹¹⁰⁵ WAIC, Marek. Zrození českého akademického sportu a František Smotlacha. *Česká kinantropologie*, 2011, roč. 15, č. 2, s. 55.

¹¹⁰⁶ SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934, s. 214–218.

vůbec. Jeho snahou bylo vyvést všechny studenty z nezdravého městského prostředí do přírody, vyvarovat se následků sedavého způsobu života a přispět tak k utváření jejich mravních hodnot a celého charakteru.¹¹⁰⁷

Úplně jiný charakter měla socialistická tělovýchova a sport, které jsem se věnoval ve **čtvrté kapitole** knihy. Socialismus byl dobou nesvobody a totalitní moci jedné strany – Komunistické strany Československa, což vedlo k postupnému ekonomickému zaostávání dříve velice úspěšného státu. V této době bylo provedeno v celé společnosti, a tím i na půdě tělovýchovy a sportu mnoho neblahých a nedemokratických zásahů. Tělovýchova a sport však byly oblastí, ve které chtěl tzv. lidově – demokratický a později socialistický stát hrát i ve světové konkurenci pokud možno důstojnou roli. Měl k tomu mnoho důvodů, z nichž dva byly zásadní. Chtěl vychovávat tělesně zdatnou mládež, která by měla dostatek fyzických sil a zdraví a zároveň si kvalitně plnila svou brannou povinnost. V oblasti výkonnostního a vrcholového sportu chtěl vychovávat takové sportovní osobnosti, které by byly úspěšné ve světě, a tím napomáhaly šíření myšlenek o spravedlivém a úspěšném politickém socialistickém systému.

V totalitním státu bylo vyžadováno ve všech oblastech, a tím i na poli tělovýchovy a sportu centrálně řízené vedení. Za předpokladu získání těch správných lidí na řídicí místa, jejich nasměrování správným směrem a zaměření na důležité a podstatné věci se postupně, po odstranění všech chyb, dostaví i kladný výsledek. Zjednodušeně se dá říci, že k tomu došlo i ve vysokoškolské tělesné výchově a ve vysokoškolském sportu. Když se oprostíme od tehdejších negativních politických vlivů, je možno charakterizovat celé období socialismu z pohledu konceptu tělesné výchovy a sportu na vysokých školách jako období velkého postupného rozkvětu vedoucí k celkové stabilizaci celého tělovýchovného systému na vysoké úrovni. Bylo to dáno zejména osobnostmi, které tělesnou výchovu a sport řídili. Ačkoli byli v podruží politických vlivů, zachovali si chladnou mysl a mysleli především na splnění svých vytýčených cílů – k maximálnímu rozmachu masové vysokoškolské tělovýchovy, kvalitnímu sportovnímu využití a ku prospěchu vysokoškolského výkonnostního a vrcholového sportu.

Vše začalo s nástupem *Vladimíra Pokorného*, dříve sokola a vynikajícího reprezentanta ve sportovní gymnastice, na místo referenta pro tělesnou výchovu na vysokých školách v dubnu 1952. Po usilovné kolektivní práci a údajně po podnětu z Karlovy univerzity, Vysoké školy báňské v Ostravě a z Českého vysokého učení technického v Praze¹¹⁰⁸ dochází ještě téhož roku k utvoření kateder tělesné výchovy na každé vysoké škole a postupnému nasměrování k vytýčeným cílům, pro něž jako vzor sloužil i Smotlachův systém. O tom, jak pečlivě byly postupně vypracovány a uvedeny do praxe konečné osnovy, svědčí datum jejich vydání. Po „prozatímních“ a „rámcových“ osnovách byly vydány v platnost až k 1. září 1959, když se na nich podíleli v několika tvůrčích komisích i *Jan Bém* a *Gustav Šorm*, oba dva členové tělovýchovných kateder ČVUT.

Osnovy stanovily cíle, vytýčily úkoly a vymezovaly obsah učiva povinné tělesné výchovy pro jednotlivé ročníky, včetně zvláštní tělesné výchovy. To platilo jak pro praktická cvičení a teoretickou lekci, tak i pro výcvikové kurzy. Stanovily postup při osvobozování od TV, formy evidence a obsah, rozsah a strukturu výkonnostních testů. Studenti se zájmem o další sportovní činnost se mohli hlásit do dalších tzv. *fakultativních oddílů*. Na konci padesátých let byly zavedeny *sportovní přebory vysokých škol* se zásadou „Od masovosti k mistrovství“, což v praxi znamenalo, že fakultativní a dobrovolná sportovní činnost dostala nový postupový cíl, který byl přirozeným vyústěním pravidelné sportovní činnosti. Soutěže měly několik kol od utkání o nejlepší kolektiv v ročníku přes přeborníka fakulty, vysoké školy, vysokoškolského města, oblasti, země až k akademickému mistru republiky. Statistika mluví o tom, že v tomto období asi 15 % posluchačů splňovalo požadavek na absolvování 1 hodiny organizované tělesné výchovy denně. V roce 1963 byly při všech KTV na ČVUT v Praze, stejně jako na vysokých školách v celé republice, založeny i *vysokoškolské tělovýchovné jednoty*. Toho roku ministerstvo

¹¹⁰⁷ SMOTLACHA, František. *Knihy o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934. s. 471–472.

¹¹⁰⁸ ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojopis. s. 37.

školství také vydalo pokyny směrem k vysokým školám k zajištění péče o sportovní reprezentanty, což pro tyto jednotlivce v praxi znamenalo studium podle individuálních plánů, přednostní ubytování na kolejích, stravování v potřebném kalorickém množství a možnost čerpat sportovní stipendia.¹¹⁰⁹

Ke kvalitě celého vysokoškolského tělovýchovného hnutí velice přispěla i *vědecká činnost asistentů kateder*. Po počátečních přemrštěných cílech Směrnice o habilitačním a konkurzním řízení na vysokých školách z roku 1957, která stanovila všem asistentům kateder za úkol habilitovat se do 12 let, nastal v této oblasti postupný pokles požadavků. I přesto mnoho asistentů KTV na ČVUT tento úkol zvládlo a podílelo se tak na zkvalitnění celého pedagogického procesu. Byli to zejména ti, kteří i přes značné, v určitých časových obdobích celého školního roku až přehnané pracovní vytížení, projevíli navíc ještě sílu své osobnosti a dotáhli svou započatou práci na vědeckém poli ke konečnému výsledku. Těm pak (až na některé výjimky zejména po roce 1968)¹¹¹⁰ bylo umožněno podílet se na řízení celého systému vysokoškolské tělovýchovy a sportu.

Vše ovšem nebylo zase tak jednoduché. Politický systém vyžadoval i na sportovním poli jistou politickou angažovanost na oslavu režimu. Na asistenty i studenty to dolehlo vždy jednou za pět let, v době nácviu a organizování *Celostátní spartakiády*. I když celé spartakiádní hnutí bylo veřejnou oslavou politického systému, mělo dozajista na mladou generaci i kladné účinky. Ke zkvalitnění v této oblasti došlo od roku 1975, když do programu bylo zařazeno samostatné vystoupení vysokoškolské mládeže, které zkomponovali asistenti kateder tělesné výchovy (včetně *Aleny Strnadové* z KTV FSv). Tím bylo zaručeno, že skladba odpovídala mentalitě studujících a fyziologickou náročností zvyšovala celkovou kondici, čímž splňovala úkoly obsažené v osnovách. Navíc také již vhodnější začlenění jejího nácviu do časového harmonogramu celého školního roku vedlo k upoutání zájmu většiny cvičenců a samotné vystoupení na Strahově pak bylo odměnou všem zainteresovaným.¹¹¹¹ Za povšimnutí ještě stojí dobrovolnost účasti posluchačů, která byla navenek vyhlášována, na druhé straně pak byla vyžadována zvláště od studentů 1. ročníku vložím spartakiádního nácviu do programu jejich povinné tělesné výchovy.

Do této kategorie lze zařadit i další sportovní počiny, na jejichž začátku stál dobrý úmysl vedoucí ke zvýšení fyzické připravenosti studentů, ale určité zpolitizování a vynucená účast dosáhla spíše opaku. Jednalo se o všechny ty akce jako Závod branné zdatnosti, Odznak branné připravenosti, Sokolský závod branné zdatnosti, Dukelský závod branné zdatnosti, odznak Lyžař ČSSR, Plavec ČSSR, Turista ČSSR apod.

I když by se zdálo, že celé období socialistické vysokoškolské tělovýchovy bylo jedním uceleným celkem vedoucím ke zkvalitňování zejména povinné tělesné výchovy, není tomu úplně tak. Našly se i situace či náznaky, které vedly k začátku oklešťování již tehdy vydobytých kvalit vysokoškolské tělovýchovy. V těchto situacích se ukázalo, jak bylo důležité mít za sebou vědecké kolektivy vysokoškolských pedagogů, jejichž výsledky práce přesvědčovaly o smysluplnosti započatého systému na tělovýchovných katedrách vysokých škol a také lidi zaměstnané v ústředí státních orgánů, na ministerstvu školství, na ČSTV, či na Rektorátu ČVUT, kteří na základě mnoha jednání o vysokoškolské tělovýchově dali projednávaným tématům včetně povinné TV za pravdu a vzali je i za svá. Takové kritické období nastalo na začátku šedesátých let, kdy se vyžadoval na jedné straně dlouhodobý úkol zajistit veškeré mládeži 1 hodinu organizované tělesné výchovy denně, na druhé straně pak se vyžadovalo její převedení pouze do zájmových oblastí, a tím tedy i vyčlenění z učebních plánů, *v praxi zrušení povinné TV*. Tento referát „Ke zvýšení úrovně komunistické výchovy na školách I. a II. cyklu na VŠ“ způsobil mezi pedagogy značný rozruch. Další nejasnosti do dalšího vývoje vysokoškolské tělovýchovy vnesl tajemník ÚV KSČ Vl. Koucký, který přednesl na celostátním aktivu

¹¹⁰⁹ ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 40, 44, 50, 74.

¹¹¹⁰ Jednalo se o Vladimíra Vytisku a Jana Béma.

¹¹¹¹ Srovn. ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 91

stranických a akademických činovníků vysokých škol dne 30.–31. 8. 1962 referát s podobnými názory pod názvem „Naléhavé úkoly vysokého školství z hlediska dalšího rozvoje socialistické společnosti“. Zdá se, že rozbouřené vody vysokoškolské tělovýchovy se uklidnily až po střetnutí jednoho z činovníků TV na VŠ *Augustina Čápa* s tehdejšími tajemníkem ÚV KSČ *Antonínem Novotným*, kterého znal z koncentračního tábora v Mauthausenu. Dalším krokem zpět byl i názor *L. Reitmayera* přednesený na radě MŠ ČSR, že na univerzitách by měly být letní a zimní výcvikové kurzy povinné, kdežto na technikách jen dobrovolné.¹¹¹²

Dalo se očekávat, že další systémové změny nastanou po roce 1989 (**pátá kapitola**).

V několika prvních letech po sametové revoluci se však v obsahu práce na tělovýchovných katedrách ČVUT moc nezměnilo. Velkou kvantitativní změnou ovšem bylo snížení povinné tělesné výchovy z prvních 4 ročníků (resp. 3 ročníků) na 2 na všech třech velkých fakultách, jakožto i snížení povinných tělovýchovných kurzů ze dvou (letního a zimního) na jeden. Při určování těchto nových a závažných pravidel pro tělesnou výchovu ve vedení jednotlivých fakult a zvláště v jejich akademických senátech se ukázalo, jak je většina akademických hodnostářů a samotných studentů obecně pozitivně naladěna ve prospěch pohybové činnosti. Na mnoha jiných školách totiž tyto změny skončily daleko hůře, když častokrát hraničily až se zánikem povinné tělesné výchovy. Vedení jednotlivých kateder tělesné výchovy bylo však nuceno smysluplněji nakládat se svými sníženými finančními rozpočty.

Nové podmínky nutily tělovýchovné katedry více přemýšlet, jak svou činností přilákat více studentů vyšších ročníků. Situace však byla o to složitější, protože porevoluční doba umožnila mládeži angažovat se v daleko větším počtu volnočasových aktivit než v totalitní době, kdy sportovní činnost byla jednou ze společenských priorit. A především oblast hudby a s ní vše související, cestování a rychle se rozvíjející informační technologie byly pro sportovní činnost velikými konkurenty.

Otevření hranic umožnilo především podnikavým a zvědavým asistentům organizaci různých sportovních akcí včetně výcvikových kurzů i na dříve nedostupných místech v zahraničí. Pozvolna se do tělesné výchovy zaváděla i nová sportovní odvětví, která byla svou podstatou mládeži nejbližší a svou intenzitou splňovala nároky na kvalitní výuku.

Po několika letech stabilizace své nové činnosti byla vedení tělovýchovných kateder spolu se svými asistenty nucena opět se přizpůsobit nové situaci ve společnosti, která vznikla změnou v celkovém pojetí pohybové činnosti. V minulé době to byl spíše výkon, sportovní výsledek a jejich vylepšování, co přitahovalo mládež ke sportu a tělesné výchově, nyní začalo jít spíše o celkový psychický a tělesný prožitek z pohybové činnosti včetně společenských podnětů. Katedry proto začaly do svého programu zavádět nová sportovní odvětví, která tento trend splňovala. Jednalo se o sporty jako bowling, frisbee, golf, lezení na stěně, lukostřelbu, squash apod.

Vyvrcholení celého tohoto období nastalo vznikem Ústavu tělesné výchovy a sportu na ČVUT v Praze v roce 2007 (**šestá kapitola**). To přineslo řadu neoddiskutovatelných výhod, zejména pro studenty.¹¹¹³

Tím, že ústav začal zabezpečovat tělesnou výchovu pro všechny studenty ČVUT, bylo možno přistoupit k dalšímu navýšení nabídky sportů v hodinách tělesné výchovy, aniž by se musel obávat nezaplnění hodin. Ve školním roce 2011/12 je studentům nabízeno již 43 sportovních odvětví, což je v porovnání s počtem 25 z roku 2007 neskutečným pokrokem. K pestřejší nabídce došlo i při pořádání letních a zimních výcvikových kurzů, např. nově bylo zařazeno i lyžování v rakouských Alpách, kurz na koních apod.

K jasnému vylepšení bývalých poměrů došlo také na úrovni sportovní reprezentace ČVUT ať již počtem navštívených akcí na domácích i zahraničních sportovištích, vlastním sportovním pořadatelstvím, tak i v umístění na medailových pozicích. Jako důkaz může sloužit nejhodnotnější domácí akce – České akademické hry, ve které skončili sportovci ČVUT v roce

¹¹¹² ČÁP, Augustin. Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás. 1978, strojopis. s. 51, 66, 67, 106.

¹¹¹³ V mnoha ohledech se tak potvrdil původní záměr, o kterém byl již od začátku tak silně přesvědčen rektor ČVUT Václav Havlíček.

2011 v bodování škol poprvé v historii na 2. nejvyšší příčce. V záležitosti pořadatelsví ČAH¹¹¹⁴ došlo navíc k sympatickému gestu ze strany ÚTVS, mluvícímu za vše. V situaci těsně po ukončení ČAH v roce 2010, které se uskutečnily za pořadatelsví učitelů tělesné výchovy z ČVUT a České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), se nenašla jediná vysoká škola v České republice, která byla ochotna v dalším roce 2011 ČAH uspořádat. Tuto asi měsíční neblahou a neřešitelnou situaci ukončil k dobru celého českého akademického sportu ředitel ÚTVS *Jiří Drnek* novým přihlášením ÚTVS ČVUT za pořadatele i pro rok 2011.¹¹¹⁵

Z výzkumů vyplývá, že celá činnost ÚTVS je studenty vnímána velice kladně. Podílí se na tom podle nich zvláště zachování povinné tělesné výchovy alespoň v prvním ročníku studia. Tím jsou studenti nuceni při svém přihlašování do hodin tělesné výchovy proniknout do celého organizačního systému ÚTVS, poznat, na jaká sportovní odvětví se mohou přihlásit a na jaké sportovní kurzy mohou vyjet. Na svém těle pak poznávají přínosy zvoleného sportu, kterých si mohou postupně zvolit i více. Později, ve vyšších ročnících studia, když si více uvědomují klady aktivního životního stylu, se do systému vyučování na ÚTVS buď vrací, popřípadě poznatky z vyučování si přenášejí dále do svého osobního života. Výsledek je pak ten, že četnost pohybové činnosti studentů ČVUT ve vyšších ročnících stoupá!¹¹¹⁶

Ke stabilizaci došlo také v oblasti správy a provozování tělovýchovných zařízení ČVUT, kde velkým přínosem pro tělesnou výchovu se stal nově položený povrch haly na Kotlářce, stejně jako jeho zimní zastřešení. Dlouho očekávaného kvalitního nového povrchu se dočkala i hala na Julisce.

Stojaté vody na ústavu značně zbrzdili cvičenci přihlášení do rozvojového projektu Univerzity 3. věku. Ti svým neutuchajícím zájmem a radostným přístupem ke všem tělovýchovným aktivitám jsou velkým a nečekaným oživením činnosti asistentů přicházejících s nimi do styku.

Specializace a pracovní kvalifikace některých asistentů ústavu je velkým přínosem pro výuku nových oborů na Fakultě biomedicínského inženýrství ČVUT především v nově vzniklých studijních oborech fyzioterapie, zdravotnický záchranář a plánování a řízení krizových situací. Na výuce studentů těchto oborů se podílejí především *Vladana Botlíková, Zdeněk Valjent, Roman Tomčík, Luboš Neuman, Jan Roob a Pavel Slavík*.

Nic nového se neudálo v činnosti tělovýchovných jednot, když se mnoho neměnily počty registrovaných studentů ani jejich výkonnostní úroveň. K vrcholovému sportu na úrovni nejvyšší české soutěže či dokonce reprezentace můžeme stále řadit oddíl frisbee ve VSK Elektro a oddíl stolního tenisu ve VŠTJ Stavební fakulta Praha. Svým přístupem k činnosti ve vlastní vysokoškolské tělovýchovné jednotě současně vyčnívají někteří asistenti ústavu, mezi něž patří zejména *Antonín Ludvík* (basketbal muži), *Zdeněk Havránek* (volejbal žen), *Daniel Žáček* (florbal muži), *Jan Filandr* (frisbee), *Čestmír Bulíř* (lyže běh), *Pavel Korbelář* (fotbal a futsal) a *Pavel Rus* (bowling).

Velkým nedostatkem pro pedagogickou činnost asistentů ÚTVS z hlediska bezpečnosti práce je technický stav velké haly na Julisce. V zimních měsících zde dochází ke srážení par pod střechou haly a k následnému padání jednotlivých kapek na podlahu, čímž bývá znehodnocena kvalita výuky. I když vedení ÚTVS se všemožně snaží nedostatky odstranit, i na technické vysoké škole plné akademických kapacit se náprava ještě ani po několika letech nepodařila.

Poděkování

Tato studie, zachycující dlouhé historické období, mohla vzniknout pouze s pomocí širokého okruhu osob a s pochopením a značnou tolerancí mé vlastní rodiny. Těm všem bych chtěl za jejich nadstandardní služby tímto srdečně poděkovat. Na prvním místě musím zmínit ty,

¹¹¹⁴ Pořádání ČAH je jedinou akcí v rámci pracovní činnosti ÚTVS co do pracovního vytížení srovnatelnou s činností asistentů na bývalých socialistických spartakiádách.

¹¹¹⁵ Nebylo to nikterak neuvážené gesto, neboť v tom měl silnou podporu některých svých asistentů, jako Mgr. Drahorádové, Mgr. Bulíře, Mgr. Filandra a dr. Valjenta.

¹¹¹⁶ VALJENT, Zdeněk. *Aktivní životní styl vysokoškoláků (studentů FEL ČVUT v Praze)*. Disertační práce. Praha: FTVS UK, 2010. s. 213.

kteří mi s velkým pochopením vycházeli vstříc během mého archivního bádání. Zde bych vyzdvihl především *Mgr. Lucii Swierczekovou* a *Mgr. Janu Novou* z oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea, *Mgr. Magdalenu Tayerlovou* z Archivu ČVUT v Praze a paní *Alenu Homolkovou* z Archivu Karlovy univerzity. Za odbornou pomoc, správnou motivaci, cenné rady a připomínky bych rád poděkoval *prof. PhDr. Marcele Efmertové, CSc.* a *Ing. Janu Mikešovi* z Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze. Nemalý podíl na vzniku tohoto díla mají bývalí a současní kolegové z KTV ČVUT v Praze a činovníci vysokoškolských tělovýchovných jednot, kteří se podělili o své paměti a vlastní archivy. Velký dík patří i samotným bývalým i současným vynikajícím sportovcům – studentům a pracovníkům ČVUT v Praze za jejich sportovní životopisy. Velký podíl na vzniku této studie má i ředitel ÚTVS ČVUT v Praze *doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc.*, který vydání knihy organizačně nasměroval k 60. výročí založení kateder tělesné výchovy na vysokých školách v Československu, dr. Vít Potužák za citlivé jazykové úpravy textu, a proděkan FEL ČVUT v Praze *prof. Ing. Oldřich Starý, CSc.*, jenž se zasadil o finanční podporu k vydání této monografie.

Knihu věnuji své rodině, bez jejíž tolerance, podpory a pochopení bych ji nemohl nikdy dokončit.

3.1 Seznam zkratk

ABV – Asociace beachvolejbalu

AM – Akademické mistrovství

arch – architekt

ATK Praha – Armádní tělovýchovný klub (před Duklou Praha)

c. k. – císařsko-královská

CIE – Mezinárodní studentské konfederace

CS – Celostátní spartakiáda

ČAAS – Česká asociace akademického sportu (předchůdce ČAUS)

ČAAU – Česká atletická amatérská unie

I. ČLTK Praha – I. Český lawn – tenisový klub

ČeSTV – Český svaz tělesné výchovy

ČOS – Česká obec sokolská

ČR – Česká republika

ČsAAU – Československá atletická amatérská unie (Czechoslovak Amateur Athletic Union)

ČSM – Československý svaz mládeže

ČSR – Československá republika, Česká socialistická republika

ČSS – Česká sportovní společnost

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSTV – Československý svaz tělesné výchovy

ČSU – Československá univerziáda

ČVUT – České vysoké učení technické v Praze

ČZU v Praze – Česká zemědělská univerzita

DC – Davisův pohár (Davis cup)

DHC Slavia – Ženský (dívčí) házenkářský klub Slavia

DMTV Prag – Německý mužský turnerský spolek Praha

DSO Slavia – Dobrovolná sportovní organizace Slavia

DTV – Německý turnerský spolek

DZBZ – Dukelský závod branné zdatnosti

EHF cup – European Handball Federation Cup

el. – elektrotechnická fakulta

EUSA – European University Sports Association

f. – filosofická fakulta

FA – Fakulta architektury ČVUT

FBMI – Fakulta biomedicínského inženýrství ČVUT

FD – Fakulta dopravní ČVUT
 FEL – Fakulta elektrotechnická ČVUT
 FF UK – Filozofická fakulta Karlovy univerzity
 FIT – Fakulta informačních technologií ČVUT
 Fil. Dr. – Doktor filozofie
 FIPAV – Italská volejbalová federace
 FISU – The International University Sports Federation (založena v roce 1949)
 FISv – Fakulta inženýrského stavitelství
 FIVB – Fédération Internationale de Volleyball
 FJFI – Fakulta jaderného a fyzikálního inženýrství ČVUT
 FRVŠ – Fond rozvoje vysokých škol
 FS – Fakulta strojní ČVUT
 FSE – Fakulta slaboproudé elektrotechniky (byla v Poděbradech)
 FSi – Fakulta strojního inženýrství
 FSv – Fakulta stavební ČVUT
 FTJF – Fakulta technické a jaderné fyziky
 FTVS UK – Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze
 HOVS – Hokejový odbor vysokoškolského sportu
 IAAF – Mezinárodní asociace atletických federací
 IHF – International Handball Federation
 IT – Informační technologie
 ITVS – Institut tělesné výchovy a sportu (Dřívější název dnešního FTVS UK)
 ing. C – student pražské techniky po první státní zkoušce
 JME – Juniorské mistrovství Evropy
 JMS – Juniorské mistrovství světa
 JUC – student práv (po první státní zkoušce)
 k. – krejcarů
 KNV – Krajský národní výbor
 KTV – Katedra tělesné výchovy
 KTVTL Praha – Katedra tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství Praha
 KVP – Katedra vojenské přípravy
 l. – lesnická fakulta
 LOB – Lyžařský orientační běh
 LS – Letní semestr
 LVK – Letní výcvikový kurz
 LIGH – Ligue Internationale de Hockey sur Glace (dřívější hokejová federace založená 1908)
 LTC Praha – Lawn Tennis Club Praha
 m – medik
 MBA – Master of Business Administration
 MDr. – dnešní označení MUDr.
 ME – Mistrovství Evropy
 MEJ – Mistrovství Evropy juniorů
 MNV – Místní národní výbor
 MR – Mistrovství republiky
 MS – Mistrovství světa
 MŠ – Ministerstvo školství
 MŠK – Ministerstvo školství a kultury
 MŠANO – Ministerstvo školství a národní osvěty
 MTBO – Orientační závod na horském kole
 MUC – Kandidát lékařských věd
 MÚVS – Masarykův ústav vyšších studií ČVUT
 NHL – National Hockey League (profesionální hokejová soutěž v sev. Americe)

NSK – Národní Sportovní Klub Praha
 OH – Olympijské hry
 ONČD – Oddělení novodobých českých dějin
 ONV – Okresní národní výbor
 OP – Oblastní přebor
 OPVŠ – Oblastní přebory vysokých škol
 PF UJEP – Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad. Labem
 PMEZ – Pohár mistrů evropských zemí
 PP – Ploutvové plavání
 PPOV – „Připraven k práci a obraně vlasti“
 pr. – práva
 př. – přírodovědec
 Př. F UK – Přírodovědecká fakulta Karlovy univerzity
 PTU – Pražská tělovýchovná unie
 PVK – Policejní volejbalový klub
 PVP – Pohár vítězů pohárů
 RP – plavání s ploutvemi na nádech
 RR – Redakční rada
 SF – Stavební fakulta ČVUT
 SKK – Snowkajakkross
 SK Slavie – Sportovní klub Slavia Praha
 SONP Kladno – Spojené ocelárny národní podnik Kladno
 SOSO – Spojené osady Starý Ostrov
 SRN – Spolková republika Německo
 SSM – Socialistický svaz mládeže
 SÚZ – Správa účelových zařízení
 SVTI – Středisko vědeckotechnických informací
 SZBZ – Sokolský závod branné zdatnosti
 sp. n. – speciální nauky
 stav. – stavební
 str. – strojní a elektrotechnická
 stroj. – strojní a elektrotechnická
 stroj.-elektrotech – strojní a elektrotechnická
 T – technika, student pražské techniky
 TDS – technický dozor stavebníka
 TPO – Technicko-pracovní oddělení
 TU – Technická univerzita
 TV – tělesná výchova
 TVS – tělesná výchova a sport
 U – univerzita, student pražské univerzity
 UK – Univerzita Karlova
 ÚDA Praha – Ústřední dům armády Praha
 ÚVSK – ústřední vysokoškolská sportovní komise
 ÚTVS – Ústav tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze
 VHČ – Výrobně hospodářská činnost
 v. o. – vysoká škola obchodní
 VS – Vysokoškolský sport (v Praze)
 V. S. v Praze – Vysokoškolský sport v Praze
 VŠ liga – Vysokoškolská liga
 VUT – Vysoké učení technické v Brně
 VZPU – Vzduchová puška
 VŽKG – Vítkovické železářny Klementa Gottwalda
 z – zemědělská

zl. r. m. – Zlatých rakouské měny
ZOH – Zimní olympijské hry
ZS – Zimní semestr
ZVK – Zimní výcvikový kurz
Zvl. TV – Zvláštní tělesná výchova
ŽSK Hagibor Praha – Židovský sportovní klub Hagibor Praha
ŽVS – Ženský vysokoškolský sport Praha

3.2 Soupis pramenů a literatury

A. Prameny

3.2.1 Netištěné prameny

Archiv Karlovy univerzity v Praze

Fond Akademický senát (1932–1946)
Fond Filozofická fakulta (1910–1947)
Fond Přírodovědecká fakulta (1925–1939)

Archiv Českého vysokého učení technického v Praze

Fond Akademický senát (1911–1913)
Fond Česká vysoká škola technická (1913–1920)
Fond Fakulta elektrotechnická (1976–1980)
Fond Katalogy studentů (1894–1896)
Fond Vysoká škola strojíního a elektrotechnického inženýrství v Praze (1945–1949)
Fond Rektorát (1948–1960)
Fond Vysoká škola obchodní (Josef Holeček)

Archiv oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea v Praze

Fond Klub velocipedistů „Praha 1883“ (karton 1)
Fond Sokol (karton 158)
Sbírka Atletika (karton 80)
Sbírka Cyklistika (karton 40)
Sbírka Tenis (karton 1 a 3)
Osobní fond Douda František (karton 1, Album)
Osobní fond Kněnický Karel (karton 1)
Osobní fond Lada Otakar (karton 1, 2)
Osobní fond Novák Vladimír (karton 1)
Osobní fond Prágr Alois V. (karton 20)
Osobní fond Tyrš Miroslav (karton 41)

Archiv Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze

Fond Letní kurzy (2007–2011)
Fond Zimní kurzy (2007–2011)
Fond Zápis z kolegia (2007–2011)
Fond Zápis z společných porad pracovníků (2007–2011)
Fond Zprávy ze sportovních reprezentačních soutěží (2007–2011)

Archiv katedry tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze

Fond Katedra tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze (1990–2006)
Fond Komponenta studium (2005–2006)
Fond Vysokoškolský sportovní klub Elektro ČVUT Praha (1990–2011)
Fond Zápis z porad katedry (1994–2006)
Fond Zprávy z výcvikových kurzů (1994–2006)
Fond Životopisy asistentů

Archiv České asociace univerzitního sportu v Praze

ČÁP, Augustin. *Vývoj tělesné výchovy na vysokých školách a vysokoškolského sportu u nás*. 1978, strojopis (nepublikováno).

Fond Statistické údaje o Vysokoškolském sportu (1979–1983)

Fond Výsledky Českých akademických her (2002–2006, CD Rom)

Soukromý archiv Zdeňka Valjenta

Fond Katedra tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze (1994, 2006)

Fond Sportovní úspěchy ČVUT v Praze (2007–2011)

Fond O nejlepšího sportovce ČVUT v Praze

Archiv Českého volejbalového svazu

Fond Síň slávy českého volejbalu (životopisy)

Státní okresní archiv České Budějovice

Fond Archiv města České Budějovice (1801)

Fond Kniha krajských listů (1801)

3.2.2 Tištěné prameny

Archiv Karlovy univerzity v Praze

Seznam osob a ústavů c. k. české university Karlo-Ferdinandovy v Praze (1907, 1909, 1910, 1918)

Univerzita Karlova v Praze v roce (1923/24, 1932/33)

Archiv Českého vysokého učení technického v Praze

Program cís. král. České vysoké školy v Praze na studijní rok 1881/82

Program české vysoké školy technické v Praze na šk. rok 1919/20

Program na studijní rok 1924/25, 1939/40

Program na školní rok 1933/34, 1937/38

Seznam osob 1937/38

České vysoké učení technické v Praze 1938–1945

Program na školní rok 1945/46, 1946/47, 1947/48, 1949/50, 1957/58

ČVUT stavební fakulta 1968/69

ČVUT Elektrotechnická fakulta 1969/70

Studijní program ČVUT Fakulty stavební 1988/89, 1989/90, 2000/01, 2006/07

Studijní program ČVUT Fakulty elektrotechnické 1988/89, 1991/92, 1993/94

Studijní program ČVUT Fakulty strojní 1985/86, 1989/90, 1991/92, 1993/94, 1997/98, 2006/07

Informace o studiu na ČVUT, Fakulta elektrotechnická 2006/07

Archiv oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea v Praze

Brněnský Lawn Tennis cercle, Mezizemský Lawn-Tennisový Turnaj Čechy – Morava, červenec 1913.

Davis cup 1980. Finále ČSSR – Itálie. Praha: ČSTV, 1980.

Federation Cup by NEC, Praha 20. 7.–27. 7. 1986.

Jeux Mondiaux Universitaires. Paris: Mourlot Frères, 1947.

Mezinárodní mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963. Praha: ČSTV, 1963.

Program mezinárodního mistrovství ČSSR v tenisu pro rok 1963.

Archiv Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze

BÉM, Jan. Analýza tělocvičné aktivity posluchačů ČVUT, ubytovaných v kolejích na Strahově, se zaměřením na jejich účast a postoje v denní a víkendové pohybové rekreaci.

Závěrečná zpráva dílčího výzkumného úkolu č. VII.-13-4/61b. Praha: SvF ČVUT, 1975.

ŠPAČEK, Jiří. *Kronika KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT*. Praha: KTV FSv ČVUT, 1963–1976.

Zpráva o činnosti Ústavu tělesné výchovy a sportu ČVUT v Praze za rok 2007, 2008, 2009

Archiv katedry tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze

MĚKOTA, Karel a Gustav ŠORM. Tělesná výkonnost studujících 1. ročníku československých vysokých škol 1965.

ŠORM, Gustav. Komplexní výzkum ukazatelů tělesné výchovy v systému výchovy a vzdělání na vysokých školách. Zpráva k průběžné oponentuře celostátního výzkumu RS II – 06/05 MŠ ČSR. Praha, 1983.

Archiv České asociace univerzitního sportu v Praze

50 let kateder tělesné výchovy na vysokých školách.

XIV. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1970. Praha: MŠ, 1970.

ADAMÍRA, Jiří. 5. čsl. Univerziáda 1969. Praha: Státní tiskárna, 1969.

ČÁP, Augustin. Jubilejní čsl. Univerziáda. Praha: Středočeské tiskárny, 1980.

ČÁP, Augustin. 75 let vysokoškolského sportu v ČR. Pardubice: VŠCHT, 1987.

ČÁSLAVSKÝ, Peter et al. Akademické mistrovství ČSSR 1962. Bratislava: Západoslovenské tlačiarne, 1962.

Čs. Univerziáda, Sportovní přebory vysokých škol 1965.

DOROVSKÝ, Ivan et al. XII. letní čsl. univerziáda Brno 1983. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1983.

HÖHM, Jindřich et al. Sborník referátů z celostátní konference pořádané při příležitosti 30. výročí založení kateder tělesné výchovy na vysokých školách v ČSSR. Praha, 1982.

CHMELÍK, Miroslav. Pamětní publikace ke 40. výročí založení USK Praha. Praha: Tiskárna FSv ČVUT, 1993.

KLESNILOVÁ, Dana. Ročenka 8. letní československé univerziády – Ostrava 1975. Ostrava: MTZ, 1975.

LEHOCKÝ, Ján. 7. čsl. univerziáda 1973. Martin: Tlačiarne SNP, 1973

MEJSTRÍK, Michal a ZDVÍHAL, Josef. XVI. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1972. Roudnice: sportpodnik, 1972

MĚKOTA, Karel a FELCMANOVÁ, Vlastimila. Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 3. Praha: Tiskařské závody n. p., 1987.

MLATEČEK, Lumír et. al. Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 1. Příbram: Tiskařské závody n. p., 1985.

MLATEČEK, Lumír a VOLRÁB, Rudolf. Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách. Brno: VUT, 1984.

PAULE, Ladislav. 10. čsl. univerziáda – zimná část 1979. Zvolen: Vysoká škola lesnícka a drevárska, 1979.

Přebory vysokých škol 1958, Praha: SPN, 1958.

TESAŘÍK, Jiří. Vysokoškolská tělovýchovná jednota Technika Praha 1963–1973. Praha: ČVUT, 1973.

Vysokoškolská tělovýchovná jednota Stavební fakulta Praha 1963–1973. Praha: ČVUT, 1973.

TOMAJKO, Dušan. Čsl. letní univerziáda – zpravodaj, výsledky. Olomouc: Univerzita Palackého, 1987.

VAVERKA, František. 6. čsl. univerziáda. Olomouc: MTZ, 1971.

VOLRÁB, Rudolf et al. Osnovy tělesné výchovy na vysokých školách, Metodická příloha č. 4. Praha: Tiskařské závody n. p., 1988.

Výsledky 9. čsl. univerziády – letní části v Trnavě roku 1977

Výsledky XII. ČSU 1983, PDF Prešov

Výsledky XIII. Čsl. univerziády 1985 – zimní část
 Výsledky XIV. Čsl. univerziády 1987 – zimní část
 Výsledky XV. Čsl. univerziády 1989 – letní část
 Výsledky XVI. Čsl. univerziády
 Výsledky XVII. česko-slovenské univerziády
 ZAPLETAL, Luboš et. al. 11. čsl. univerziáda – zimní část. Olomouc: Moravské tiskařské závody, 1981.
 ZDVÍHAL, Josef. Akademické mistrovství ČSSR 64. Bratislava: Smena, 1964.
 ZDVÍHAL, Josef. Čs. Universiáda 65. Bratislava: Smena, 1965.
 ZDVÍHAL, Josef. XVI. ročník sportovních přeborů vysokých škol 1972. Roudnice: sportpodnik, 1972.
 ZDVÍHAL, Josef. Sportovní přebory vysokých škol – 20. ročník. Brno: VUT, 1976.
 ZDVÍHAL, Josef. Sportovní přebory vysokých škol ČSR – 22. ročník. Brno: VUT, 1978.
 ZDVÍHAL, Josef. Zakladatelé vysokoškolského sportu 1910–1990. Praha: Sportpropag, 1990.
 ŽDÁREK, Stanislav. Přebory vysokých škol 1959. Praha: SPN, 1959.

B. Periodika

Acta Universitatis Carolinae, Kinanthropologica 2009
 Atletika 1962, 1977
 Cyklista 1887
 Česká kinantropologie 2010, 2011
 Hlas demokracie (Věstník sokolský) 1925
 Labské proudy 1915, 1925
 Moravská Orlice 1925
 Prapor: měsíční hlídka sokolská 1915
 Právo. Styl pro ženy 2010
 Pražská technika 2011
 Sokolské besedy 1915–1916
 Studia Kinanthropologica 2008
 Tělesná výchova a sport mládeže 2000
 Waldheimat 1933

C. Orální historie

1. Rozhovory (2011–2012)

Mgr. Bulíř Čestmír (Katedra tělesné výchovy Fakulty elektrotechnické ČVUT – KTV FEL)
 PhDr. Jeník Pavel (Katedra tělesné výchovy Fakulty strojní ČVUT – KTV FS)
 PhDr. Kosová Anna (KTV FEL)
 Mgr. Minaříková Klára (KTV FEL)
 Mgr. Musil Petr (KTV FS)
 PaedDr. Nedorost Karel (KTV FEL)
 Mgr. Popelka Čestmír (KTV FEL)
 Mgr. Rosenfelder Jan (KTV FEL)
 Ing. Slaboch Ivan (V. K. Blesk)
 Mgr. Vosyka Martin (KTV FEL)
 Mgr. Zikmundová Markéta (KTV FEL)
 Mgr. Zlatníček Josef (KTV FEL)
 PhDr. Žáček Daniel (Katedra tělesné výchovy Fakulty stavební ČVUT – KTV FSv)

2. Korespondence (2011–2012)

Bc. Antošová Jitka (životopis)
 Ing. Benhák Jiří (životopis)

Ing. Bruncvík Milan (životopis)
Ing. Hofmann Pavel (životopis)
Bc. Hambergerová Ilona (životopis)
Ing. Holovská Hana (životopis)
Ing. Hřebík Jaroslav (životopis)
Ing. Křivý Jaroslav (životopis)
Ing. Kubrová Marie (počty studentů na ČVUT)
doc. Ing. Kvasnička Vladislav, CSc. (stavba tenisového kurtu na ČVUT)
Ing. Lacina Vladek (životopis)
Lundák Jiří (životopis)
doc. Ing. Maňas Stanislav, CSc. (sportovci na FS ČVUT)
doc. Ing. Nový Richard, CSc. (životopis)
doc. Ing. Pollert Jaroslav, CSc. (životopis)
Ing. Růžička Jiří (životopis)
Ing. Rypar Vojtěch (oddíl softbalu ve VSK Elektro)
doc. Ing. Šrytr Petr, CSc. (oddíl stolního tenisu VŠTJ Stavební fakulta)
doc. Ing. Šťastný Jiří, CSc. (životopis)
Ing. Tomášek Bohumil (životopis)
RNDr. Trkal Viktor (II. světová válka)
Ing. Uher Petr (životopis)
Vrbenský Zdeněk (životopisy volejbalistů)

3. Rozhovory a korespondence (2011–2012)

PaedDr. Botlíková Vladana, CSc. (KTV FEL)
Mgr. Drahorádová Jitka (KTV FEL)
doc. PaedDr. Drnek Jiří, CSc. (KTV FSv)
Mgr. Filandr Jan (KTV FEL)
PaedDr. Kotál Milan (KTV FEL)
doc. RNDr. Krajník Eduard, CSc. (lyžařské jízdy na Duklu)
PaedDr. Kříž Martin (KTV FS)
PhDr. Kunz Ivo (KTV FS)
PaedDr. Ludvík Antonín (KTV FSv)
PaedDr. Machač Vladimír, CSc. (KTV FSv)
PaedDr. Neuman Luboš (KTV FSv)
PhDr. Rendl Eugen (KTV FS)
PhDr. Schmid Jaroslav, CSc. (KTV FS)
Mgr. Strnadová Alena (KTV FSv)
PhDr. Valášek Zdeněk, CSc. (KTV FSv)
PhDr. Zídková Helena (KTV FSv)

D. Výběr z odborné literatury

65 let tělovýchovy a sportu Dynamo Praha (dříve S. K. Slavia). Praha: vlastní náklad, 1958.
90 let vysokoškolského sportu. Praha: Česká asociace univerzitního sportu, 2000.
100 let českého vysokoškolského sportu. Praha: Olympia, 2010. ISBN 987-80-7376-248-3.
BAŤA, Ladislav et al. *S. K. Smíchov 1900–1910.* Praha: Knihtiskárna Dyk a Ryba, 1910.
BOLZANO, Bernard. *O nejlepším státě.* Praha: Mladá Fronta, 1981.
BUREŠ, Prokop a PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v čsl. republice a cizině.* Praha: Almanach sportu, 1931.
ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. *Bernard Bolzano.* Pelhřimov: Nová tiskárna, 2001. ISBN 80-238-7443-8.
DOUBEK, František. *Hradčanská kolej.* Praha: Univerzita Karlova, 1979.
EFMERTOVÁ, Marcela C. *České země v letech 1848–1918.* Praha: Libri, 1998.

ISBN 80-85983-47-8.

EFMERTOVÁ, Marcela a SAVICKÝ, Nikolaj. *České země v letech 1848–1918*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-171-4.

GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008. ISBN 978-80-903552-4-8.

GUT, Karel a VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha: Olymp, 1990. ISBN 80-7033-056-2.

HÁJEK, Adolf. Z prvé doby českých tělocvikářů. In: *Památník sletu slovanského sokolstva roku 1912 v Praze*. Praha: Česká obec sokolská, 1912.

HAVRÁNEK, Jan et al. *Stručné dějiny University Karlovy*. Praha: SPN, 1964.

HAVRÁNEK, Jan a POUSTA, Zdeněk et al. *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918–1990*. Praha: UK, 1990. ISBN 80-7184-539-6.

HONEJSEK, Jan et al. *40 let Bohemians. Atletického a fotbalového klubu Vršovice*. Praha: AFK Bohemians, 1946.

HOUŠKA, Vítězslav. *Věčná Slavia*. Praha: Olympia, 1992. ISBN 80-7033-187-9.

HRUBÍŠEK, Ivo. *100 + 1 Osobností & bicykl*. Plzeň: Cykloknihy, 2009. ISBN 978-80-87193-08-2.

JANDÁSEK, Ladislav a PELIKÁN, Jan. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: ČOS. 1946.

JANDÁSEK, Ladislav. *Život dr. Miroslava Tyrše*. Brno: Moravský legionář, 1932.

JANECKÝ, Alfréd. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Alfréd Janecký, 1946

JANECKÝ, Alfréd. *70 let československé atletiky*. Praha: Olympia, 1968.

JANECKÝ, Alfréd et al. *Československá lehká atletika. Tabulky, rekordy, přehledy 1884–1953*. Praha: STN, 1954.

JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. ISBN 80-7033-711-7.

JEŽEK, Přemysl. Neznámá kapitola z dějin zápasu v českých zemích. *Zpravodaj č. 1*. Praha: Olympia, 1975.

JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. Praha: FTVS UK, 2002. ISBN 80-8631726-9.

JEŽEK, Přemysl a SCHÜTOVÁ, Jitka. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1946–1953*. Praha: Národní muzeum, 2007. ISBN 978-80-7036-224-2.

JIRKA, Jan et al. *Sto let královny*. Praha: IRIS, 1997. ISBN 80-85893-11-8.

JIRKA, Jan et al. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 80-7033-864-4.

JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990.

JURIST, Rudolf. *Třicet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924.

JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-151-5.

KÁDNER, Otakar. *Stručné dějiny pedagogiky pro čtvrtý ročník učitelských ústavů*. 4. vydání, Praha: Česká grafická unie, 1931.

KAREIS, Karel et al. *Srovnávací statistický výpis jednot sokolských: s částí siloměrnou a mapou*. Praha: Sokol Pražský, 1871.

KAVKA, František a PETRÁŇ, Josef. *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918–1990*. Praha: UK, 1990. ISBN 80-7184-320-2.

KOLÁŘ, František et al. *Kdo byl kdo naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. ISBN 80-85983-77-X.

KOSATÍK, Pavel. *České snění*. Praha: Torst, 2010. ISBN 80-7215-393-0.

KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan a WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0802-2.

KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František a MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. Praha: Olympia, 1986.

KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I*. Praha: Olympia, 1974.

KŘEN, Jan. *Z dějin cvičení tělesných v Čechách*. Praha: Nakladatelství Grosman a

- Svoboda, 1901.
- KUKAŇ, Václav. *Statistika Svazu československého Sokolstva*. Praha: Svaz československého Sokolstva, 1899.
- LAŠTOVKA, Marek et al. *Pražské spolky*. Praha: Scriptorium, 1998. ISBN 80-902151-9-X.
- LOMIČ, Václav. *Vznik, vývoj a současnost Českého vysokého učení technického v Praze*. Praha: ČVUT, 1982.
- MUCHA, Vilém. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. 1. díl. Praha: STL, 1955.
- MÜLLER, Josef a Ferdinand TALLOWITZ. *Památník Sokola Pražského: Památník vydaný na oslavu dvacetiletého trvání Tělocvičné jednoty Sokola Pražského*. Praha: Sokol Pražský, 1883.
- Národní Sportovní Klub v plné všesportovní práci*. Praha: Nákladem Národního Sportovního Klubu, 1940.
- NOVOTNÝ, František. *Stručný přehled dějin tělesné výchovy a sportu*. Ústí nad Labem: UJEP, 2006. ISBN 80-7044-833-4.
- OLIVOVÁ, Věra. *Sport a hry ve starověkém světě*. Praha: Artia, 1988.
- OTÁHAL, Stanislav. Jak to začalo. In: *50. Velká kunratická*. Praha: Sportpropag, 1983.
- PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986.
- PAVLŮ, Dagmar a WAIC, Marek. Vývoj organizace studia sportu a fyzioterapie v kontextu politických a legislativních změn. *Česká kinantropologie*, 2010, roč. 14, č. 3, s. 84–93.
- PETRÁŇ, Josef et al. *Úvod do studia dějepisu III.: Nauka o historických pramenech*. Praha: SPN, 1983.
- POLÁK, František et al. *V. K. BLESK 1879–1929*. Praha: vlastní náklad, 1929.
- POZDĚNA, Gustav. *Dějiny tělocviku*. Praha: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, 1876.
- PRÁGR, Alois a KEBRDLE, Ladislav. *Adolf Hájek, Josef Tumlíř*. Kolín: J. L. Bayer v Kolíně, 1940.
- RŮŽIČKA, Adolf et al. *SK Slavia Praha*. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-251-0150-9.
- SEKANINA, František et al. *Album representantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927.
- SCHEINER, Josef. *Miroslav Tyrš, stručný nástin života a působení jeho*. Praha: Sokol, 1884.
- SLABOCH, Ivan et al. *Veslařský klub Blesk 1879–2009*. Praha: Veslařský klub Blesk, 2009. ISBN 978-80-254-6163-1.
- SLAVÍK, František. *Dějiny českého studentstva*. 2. vydání, Praha: Akademický čtenářský spolek, 1874.
- SMOTLACHA, František. *Co je biologická tělesná výchova*. Praha: Nová tělesná výchova, 1938.
- SMOTLACHA, František. *Kniha o tělesné výchově na vysokých školách v ČR*. Praha: Ústav tělocviku a sportu (tělesné výchovy) při universitě Karlově a lektorátu tělesné výchovy při českém vysokém učení technickém v Praze, 1925.
- SMOTLACHA, František. *Kniha o Vysokoškolském sportu*. Praha: Nová tělesná výchova, 1934.
- SMOTLACHA, František. *Některé nedostatky dnešní výchovy*. Praha: Knihovna tělesné výchovy, 1937.
- SMOTLACHA, František. *Nová tělesná výchova*. Praha: Ústav tělesné výchovy při č. vys. školách, 1927–1939.
- SMOTLACHA, František. *O tělesné výchově na českých vysokých školách (Vysokoškolský tělocvik a sport 1908–20)*. Praha: s. n., 1921.
- SMOTLACHA, František. *Studentský sport a tělocvik: Atlet V. S. Praha: Vysokoškolský sport Praha, 1929–1937*.
- SMOTLACHA, František. *Věstník vysokoškolského sportu v Praze*. Praha: Vysokoškolský

sport Praha, 1925–1926.

SMOTLACHA, František. *Ze základů tělocviku, sportu a her*. Praha: B. Kočí, 1922.

STARÝ Oldřich a EFMERTOVÁ, Marcela et al. *50 let Fakulty elektrotechnické ČVUT*. Praha: Libri, 2001. ISBN 80-7277-082-9.

SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin a tělesné výchovy a sportu*. Praha: Národní muzeum, 2007. ISBN 978-80-7036-220-4.

ŠAFRÁNKOVÁ, Jana a FRANĚK, Rudolf. *Studenti a absolventi ČVUT*. Praha: ČVUT, 2008. ISBN 978-80-01-03646-4.

ŠÁLEK, Zdeněk. *Slavné nohy*. Praha: Práce, 1980.

TITL, Slavoj. *Systém tělesné výchovy na vysokých školách*. Praha: Vysoká škola zemědělská, 1981.

TUČEK, Jaroslav. *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha: Otto Girgal, 1927

TYRŠ, Miroslav. *Statistický přehled jednot sokolských pro rok 1866*. Praha: Sokol pražský, 1866.

TYRŠOVÁ, Renata. *Miroslav Tyrš, jeho osobnost a dílo*. Praha: Český čtenář, 1932.

VALJENT, Zdeněk et. al. *Letní výcvikový kurz I. – pobyt v přírodě*. Praha: ČVUT, 2007. ISBN 978-80-01-03727-0.

VALJENT, Zdeněk et. al. *Zimní výcvikový kurz*. Praha: ČVUT, 2008. ISBN 978-80-01-03921-2.

VALJENT, Zdeněk. *Aktivní životní styl vysokoškoláků*. Praha: ČVUT, 2010. ISBN 978-80-01-04669-2

VELFLÍK, Albert. *Dějiny technického učení v Praze*. Praha: nákladem profesorského sboru, 1906.

VINCENC, Jiří. *Stručná historie šermu*. Praha: Militaria, 2000. ISBN 80-902745-1-X.

V. K. BLESK 1879–1929. Praha: vlastním nákladem, 1929.

VLK, Gustav a GUT, Karel. *Zlatá kniha hokeje*. Praha: Olympia, 1978.

WAIC, Marek. *Sokol v české společnosti 1862-1938*. Praha: FTVS UK, 1996. ISBN 80-238-3287-5.

WAIC, Marek et al. *Češi a Němci ve světě tělovýchovy a sportu*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0768-9.

WAIC, Marek et al. *Německé tělovýchovné a sportovní spolky v českých zemích a Československu*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1489-2.

WAIC, Marek. Zrození českého akademického sportu a František Smotlacha. *Česká kinantropologie*. 2011, roč. 15, č. 2, s. 49–56. ISSN 1211-9261.

WERNER, Arthur. *Die Studenten – Legionen der Prager Universität vom 30jährigen Krieg bis 1848*. Prag: K. André, 1934.

ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004. ISBN 80-7352-129-6.

ZDVÍHAL, Josef et al. *Zakladatelé vysokoškolského sportu 1910–1990*. Praha: Sportpropag, 1990.

E. Sborníky

Optimální působení tělesné zátěže a výživy. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2005.

„Student, sport, education“. Riga: Latvijas sporta pedagogijas academia, 2005.

„Telesná výchova a šport – prostriedok vytvárania vzťahu mladej generácie k pohybu a športu“. Zvolen: Univerzitné centrum, 2011.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách č. 2. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1957.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách č. 3. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách č. 5. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách č. 9. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách, Supplementum 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967.

Tělovýchovný sborník prací členů kateder tělesné výchovy a kateder tělovýchovného lékařství na vysokých školách, Supplementum 2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

F. Internetové zdroje

(řazeno podle návaznosti od 1. strany v textu)

<http://www.libri.cz/databaze/dejiny/text/t59.html>

<http://www.libri.cz/databaze/dejiny/text/t60.html>

http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_tv/modules/low/kurz_text.php?id_kap=15&kod_kurzu=kat_tv_9025

<http://www.sokol-nasavrky.wz.cz/almanach/2-nasavrky.htm>

www.zupa-pippichova.eu/file.php?nid=6149&oid=1071072

<http://www.n-vcelari.sk/sal/VCELY13.html>.

http://www.denik.cz/z_domova/bratri-a-sestry-tuzme-se-20120215.html

<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/5153669>

http://inserv.math.muni.cz/biografie/rudolf_skuhersky.html

www.ftvs.cuni.cz/elstudovna/download.php?dir=./obsah/.../acro...

http://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_%C5%BDemla

<http://www.prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/revnice/sochor.htm>

<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/5034986>

<http://www.slavia.cz/Historicke-stadiony>

<http://www.velkakunraticka.cz/hlavni.asp?stranka=8>

<http://sites.google.com/site/100letvssportu/historie>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/ČeskévysokéučenítechnickévPraze>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_Evropy_v_ledn%C3%ADm_hokeji

<http://www.cslh.cz/sin-slavy.html>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Fleischmann.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Palouš

http://cs.wikipedia.org/wiki/Otakar_Vindyš

http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Šroubek.

<http://ltcp Praha.ic.cz/utocnici.php?karel-hromadka&akce=profil&id=8>

http://www.ltcrevnice.cz/data/2010/tenis_100_let.doc.

<http://www.icpisek.cz/docs/cz/tenishist.xml>

<http://files.ppas.cz/o-nas/casopis-u-plyrnary/uplyrnary500-2006-06.pdf>

<http://www.slidil.cz/super/clanek.php?id=119>

victorin.blog.idnes.cz/c/192159/Kdo-byl-Ing-Bohumil-Modry.html

<http://www.kvspraha.cz/stranky/slavni.htm>

<http://ltcp Praha.ic.cz/utocnici.php?miloslav-charouz&akce=profil&id=36>

<http://www.fsv.cvut.cz/student/bakalmag/bc/as/info.php>

http://www.webhouse.cz/kctvysocina/vismo/o_utvar.asp?d=1&u=200030&id_org=200030&id_u=3710&p1=&p2=&p3=

http://www.totalita.cz/vysvetlivky/s_ksc_gorb.php

<http://www.edejiny.cz/1955-spartakiada/>

www.cstv.cz/jihlava/Textové%20dokumenty/Knihovna.xls

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%A1_socialistick%C3%A1_republika

[http://fr.wikipedia.org/wiki/Championnats_du_monde_de_descente_\(cano%C3%AB-kayak\)_1969](http://fr.wikipedia.org/wiki/Championnats_du_monde_de_descente_(cano%C3%AB-kayak)_1969)

<http://www.cvf.cz/?clanek=6755>

<http://www.cvf.cz/?clanek=3854>
<http://www.cvf.cz/?clanek=4200>
<http://www.cvf.cz/?clanek=5656>
<http://www.uskp Praha.cz/index.php/o-klubu/historie>
<http://www.acspartapraha.cz/cz/basketbal-muzi/informace-basketbal-muzi>
http://en.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Z%C3%ADdek_Sr
http://en.wikipedia.org/wiki/Czechoslovakia_national_basketball_team
<http://www.opavskatycka.ic.cz/treneri.html>
<http://www.cvf.cz/?clanek=7190>
<http://www.hvp.cz/stranky/about.htm>
http://www.dhcslaviea.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=22
<http://www.suz.cvut.cz/tzp7.html>
http://pruvodce.pod.cvut.cz/pages/vyziti/vyziti_3.htm
<http://www.suz.cvut.cz/tzp16.html>
<http://www.suz.cvut.cz/tzp2.html>
<http://www.suz.cvut.cz/tzp11.html>
<http://www.elninopraha.cz/>
<http://www.utvs.cvut.cz/ustav-telesne-vychovy-a-sportu.html>
<http://www.cvut.cz/informace-pro-media/tz/2010/listopad/alias.2010-11-04.0197645058>
<http://www.utvs.cvut.cz/zimni-kurzy/prehled.html>
<http://www.utvs.cvut.cz/letni-kurzy/prehled-typ.html>
<http://www.utvs.cvut.cz/lide/zdenek-valjent.html>
<http://www.strahovskaliga.cz/>
<http://pinec.sh.cvut.cz/>
<http://mirec.eturnaje.cz/tables>
<http://www.suz.cvut.cz/koleje>
<http://www.elninopraha.cz/uspechy/>
<http://cartech.cvut.cz>
http://www.slaviapraha.info/?page_id=2
http://cs.wikipedia.org/wiki/DHC_Slaviea_Praha
<http://www.caus.cz/soubor/3186>
http://en.wikipedia.org/wiki/Czechoslovakia_national_basketball_team
<http://www.sportovci.cz/orient-beh-lob-mtbo/ditrych-pavel/>
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/298324246000169-sokolska-kronika-1/>
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/299324246000206-sokolska-kronika-3/>
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/299324246000230-sokolska-kronika-5/>
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/299324246000233-sokolska-kronika-6/>

3.3 Přílohy

3.3.1 Zaměstnanci ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011

Příloha č. 1 – Pedagogický sbor na ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011

Jméno a vedoucí funkce	Vyučuje	VŠTJ	Repr. ČVUT	Umístění na AMČR
Mgr. Michal Baron	Jo, Le, ST	RS	Le, ST, Cy	
PaedDr. Vlad. Botlíková, CSc. VaV	Tu, ZTV, Fy	Tu	Še	
Mgr. Čestmír Bulíř	Ge, Ko	LB, KK	LB, OB, Mt, Tr	
Mgr. Jitka Drahorádová	Fr, Ko, Vo	Vo	Vo	2. CAH 2010
doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc. Ředitel	Vo	MJ	Ha	
Mgr. Jan Filandr	Fl, Fr, Fu, Pl, No	Fr	At, Fo, Fr, Pl	1. CAH 2010, 2011
Zdeněk Havránek	Bas, No, Vo	Vo	Vo	5. CAH 2011
PaedDr. Jiří Horešovsky	Fl, Fu, Ko, Lu		Gy, Tra, Lu	
Mgr. Martin Chrdle	Fu, Sq, ST, Vo		At, Ka, Ve	
Mgr. Radka Ježková*	Ae, Pi, Pl,			
Mgr. Pavel Korbelář	Ba, Fu		Fo, Fu	2. CAH 2009, 10, 11
PaedDr. Martin Kříž	Le, Lu		Base, So, Le	
PaedDr. Vlastimila Kubátová	Sq, SqR, Te		Te, Sq	
PaedDr. Antonín Ludvík	Bas, Te	Ta, Bas	Bas	4. CAH 2011
Mgr. Klára Minaříková	Ae, Aa, Bs, Ko, Po, So		Base, So	AMČR 2011, 2. CAH 11
Prom. paed. Petr Musil	Br, Ho, Sq, ST, Vo,		Ho, Vo	2. CAH 2010
PaedDr. Luboš Neuman VPO	Fo, ST	L	Fo, Fu	
Jan Roob	Pl, ST, Te	HJ	Pl, PP	
Mgr. Jan Rosenfelder*	Fu, Ha	Ha	Ha	
Mgr. Pavel Rus	Bo, Fu, Lu, Sp,	Bo, Fo	At, Fu, Ku, PF	4. CAH 2011
PhDr. Jaroslav Schmid, CSc. VEO	Pl		Ha,	
Pavel Slavík	Bu, Ni, Sp,		Ju, Kar	
Miroslav Strnad	Fu, Ka, Ko, ST	L	Ka	
Alena Strnadová	Ko	RK		
Alexandra Tilingerová	Ko, Vo		SS	
Mgr. Roman Tomčík	Ka, Le	SP	HK, Le, XT	
PaedDr. Zdeněk Valjent, Ph.D. VSR	Bo, Ko, Pl, KP		Ho, Fl, At, Ku	AMČR 2010, 2. CAH 11
Mgr. Martin Vosyka	Fu, Ko, Pl, Te, Vo	Ta, Te	Ba, Te	
Mgr. Libor Vykydal	Bas, Fl, Kar, Ko, Pl	Ta	Bas	
PhDr. Helena Zídková	Go, Te		Go	
Mgr. Tomáš Ziman	Ba, Fl, ST	No, LS	ST, No	
PhDr. Daniel Žáček	Fl, ST	Fl	Fl	3. CAH 2007
Zdeňka Žáčková	Ba, Be, Ko, Pl		Ba, Be	

Vysvětlivky: * – částečný úvazek; 1. CAH – první na Českých akademických hrách; Aa – aqua aerobik; Ae – aerobik; AMČR – akademický mistr ČR; At – atletika; Ba – badminton; Bas – basketbal; Base – basebal; Be – Beach volejbal; Bo – bowling; Bs – body styling; Br – bruslení; Bu – budo; Cy – cyklistika; Fl – florbal; Fo – fotbal; Fr – frisbee; Fu – futsal; Fy – Metodika Zvláštní tělesné výchovy pro fyzioterapii; Ge – geocaching; Go – golf; Gy – gymnastika; Ha – házená; HJ – hospodář jednoty; HK – horská kola; Ho – hokej; Jo – jóga; Ju – judo; Ka – kanoistika; Kar – karate; KK – kondiční kulturistika; Ko – kondiční posilování; KP –

kondiční příprava „Záchranářů“; Ku – kuželky; L – lyžování; LB – lyže běh; Le – lezení na umělé stěně; LS – Lyže sjezd; Lu – lukostřelba; Ni – ninjutsu; MJ – místopředseda jednoty; Mt – Mtbo; No – nohejbal; OB – orientační běh; PF – plážový fotbal; Pi – pilates; Pl – plavání; Po – power jóga; PP – ploutvové plavání; RK – revizní komise; RS – rekreační sporty; Sq – squash; SqR – squash relax; So – softbal; Sp – spinning; SP – sporty v přírodě; SS – sportovní střelba; ST – stolní tenis; Še – šerm; Ta – Tajemník VSK; Te – tenis; Tr – triatlon; Tra – trampolína; Tu – turistika; VaV – věda a výzkum; Ve – veslování; VEO – vedoucí ekonomického odboru; Vo – volejbal; VPO – vedoucí pedagogického oddělení; VSR – vedoucí sportovní reprezentace ČVUT; XT – X – TERRA; ZTV – zvláštní tělesná výchova.

Repr. ČVUT – Reprezenční trenér ČVUT pro daný sport – *značka sportu kurzívou znamená, že jmenovaný je asistentem hlavního trenéra.*

Nepedagogičtí pracovníci ÚTVS:

Irena Brůnová (1957) – sekretářka

Václav Břicháček (1955) – správce Kotlářky

Miluše Čermáková (1941) – sekretářka

Věra Hronová (1955) – kustod

Naděžda Marvanová (1957) – kustod

Jana Oršošová (1958) – ekonomický pracovník

Martin Rybář (1954) – správce sportovního objektu Pod Juliskou

3.3.2 Původ fotografií

A. Fotografie na přední obálce

Nahoře: Letní cyklistický výcvikový kurz ÚTVS ČVUT v Norsku – srpen 2007 – *foto autor Tomáš Sádlo*

Dole: Velocipedistické závody Klubu velocipedistů Smíchov na dráze ve Stromovce 17. 7. 1887 – uprostřed velocipedistů Eduard Sochor, absolvent pražské techniky – In: WIRTH, Zdeněk. *Stará Praha*. Praha 1940 – *dar Zdeněk Míky* (autora knihy Zmizelá Praha. Sporty a sportoviště.) – *foto autor neznámý*

B. Fotografie na zadní obálce

Nahoře: Zdeněk Valjent na letním cyklistickém výcvikovém kurzu v Norsku – srpen 2007 *foto autor Tomáš Sádlo*

Ve středu: Asistenti ÚTVS ČVUT v Praze na květnovém semináři na Orlíku – rok 2008 *foto momentkou*

Dole: Dálkový pochod vysokoškoláků na Duklu – 1975 – archiv Eduarda Krajníka – *foto autor Eduard Krajník*

C. Fotografie v textu

Antošová Jitka – fotografie stažena z internetu – [cit. 2012-02-09]. Dostupné z: <http://foto.osobnosti.cz/jitka-antosova-411871>

Barda Michal – z archivu Michala Bardy

Bém Jan – AČAUS – *foto autor neznámý* – *fotoreprodukce Tereza Pilzová*

Benhák Ladislav a Benhák Jiří – z archivu Jiřího Benháka

Bolzano Bernard – fotografie stažena z internetu – [cit. 2012-07-04]. Dostupné z: http://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Bernard_Bolzano.jpg

Bruncvík Milan – z archivu Milana Bruncvíka

Douda František – ANM, ATVS, Karton Douda František

Drnek Jiří – z archivu Jiřího Drnka

Engel Andrej při utkání Univerzita – Technika dne 11. 5. 1935 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 59 894 – *foto autor neznámý* – *fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Filandr Jan – z archivu Jana Filandra

Fleischmann Jan – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 826 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Gruss Josef – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 816 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hájek Adolf jako již starý pán v kroji – ANM, ATVS, fotoarchiv inv. č. F1 – 46 010 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hainý Přemysl – In: GUT, Karel a Jaroslav PRCHAL. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008, s. 84. ISBN 978-80-903552-4-8. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hambergerová Ilona – z archivu Ilony Hambergerové

Hausmann Jaroslav – In: JURIST, Rudolf. *Tricet let činnosti sportovního klubu Slavia*. Praha: tisk E. Beaufort, 1924, s. 8 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hofmann Pavel – z archivu Pavla Hofmanna

Holeček Josef – AČVUT, Fond VŠO, Karton 72, osobní spisy studentů – Josef Holeček – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hromádka Karel – In: JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001, s. 74. ISBN 80-7033-711-7. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy*

Hron Josef při mistrovství republiky dne 28. 6. 1935 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 44 967 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Hřebík Jaroslav – fotografie stažena z internetu – [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/115880/jaroslav-hrebik-priznava-do-sparty-mi-pomohl-straka.html> – *foto Pavel Mazáč*

Humhal Zdeněk – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Cháňa Jaroslav – In: ZÁPOTOCKÝ, Vladimír. *Album slavných postav sportovního klubu Slavia Praha 1892–2002*. Praha: Svojtka & Co., 2004, s. 36. ISBN 80-7352-129-6. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Charouzd Miloslav – In: JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001, s. 164. ISBN 80-7033-711-7. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy*

Chvála Břetislav – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Janda – Suk František – In: PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986, s. 144 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Jarkovský Jaroslav – In: JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001, s. 27. ISBN 80-7033-711-7. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy*

Jungwirth Stanislav v roce 1952 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 26 849 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Just Jaroslav – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 12 785 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Kemel Miroslav – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Kněnický Karel na IX. Vsesokolském sletu v roce 1932 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 13 695 – *foto Jaroslav Vácha – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Kodejš Miroslav – In: JIRKA, Jan a Jan POPPER. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990, s. 221 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Koudela Jiří, Křížková – Holovská Hana – z archivu Hany Holovské

Křištof Antonín – AČAUS – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Tereza Pilzová*

Křivý Jaroslav – z archivu Jaroslava Křivého

Kubeš Josef – z archivu Josefa Kubeše

Kyndr Antonín – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Lacina Vladek – z archivu Vladka Laciny

Lada – Sázavský Vlastimil – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. 29 563 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Lesák Jiří – z archivu Jiřího Lesáka

Lundák Jiří – z archivu Jiřího Lundáka

Malýpetr Jan – In: MÍKA, Zdeněk. *Zmizelá Praha. Sporty a sportoviště*. Nakladatelství Paseka, 2011, s. 13 – *reprodukce kresby B. Kriehubera – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Modrý Bohumil v roce 1937 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 30 247 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Novák Vladimír na mistrovství republiky v Banské Bystrici v roce 1937 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 12 661 – *foto Illek & Paul – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Nový Richard – z archivu Richarda Nového

Pácalt František – In: JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001, s. 118. ISBN 80-7033-711-7. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy*

Palouš Jan – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 828 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Pavlousek Vítězslav – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 809 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Pešek-Kád'a Karel – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 823 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Pollert Jaroslav – z olympijského kanálu v Penrith (Sydney) v říjnu 2005 – z archivu Jaroslava Pollerta

Pukl Ondřej – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 812 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Purnoch Milan – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Růžička Jiří – z archivu Jiřího Růžičky

Schmid Jaroslav – z archivu Jaroslava Schmidy

Slíva Josef – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 820 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Smotlacha František – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 811 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Sochor Eduard – fotografie stažena z internetu – [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Eduard_Sochor_1895.png

Stephany Rudolf – In: KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy I.*. Praha: Olympia, 1974, s. 177. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Šmíd Jaroslav – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Šroubek Josef – In: GUT, Karel a PRCHAL, Jaroslav. *100 let českého hokeje*. Praha: AS PRESS, 2008, s. 19. ISBN 978-80-903552-4-8. – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Šťastný Jiří – z archivu Jiřího Šťastného

Tomášek Bohumil – z archivu Bohumila Tomášky

Tulis Miroslav – In: JIRKA, Jan a POPPER, Jan. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990, s. 560 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Tyrš Miroslav ve věku 40 let – In: PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986, s. 144 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy*

Valášek Zdeněk – z archivu Zdeňka Valášky

Vindyš Otakar – In: SEKANINA, František et al. *Album reprezentantů všech oborů veřejného života československého*. Praha: Umělecké nakladatelství. Josef Zeibrdlich, 1927, s. 826 – *foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent*

Vodílek Jindřich – první „reprezentant celého národa“ In: PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986, s. 144 – *foto autor neznámý –*

fotoreprodukce Jiří Ryszawy

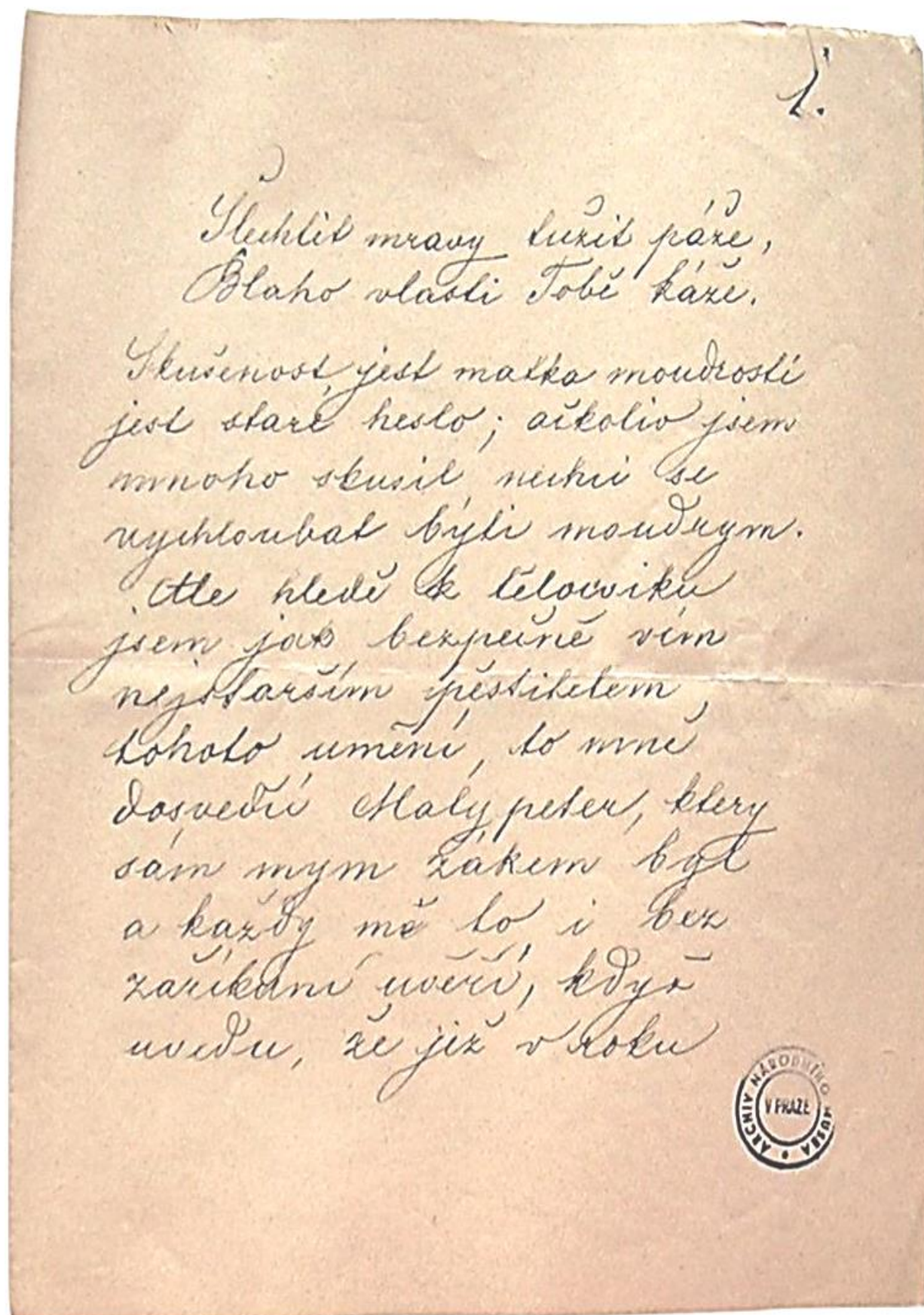
Votava Josef – z archivu Zdeňka Vrbenského z Českého volejbalového svazu

Zídek Jiří na besedě s vrcholovými sportovci na FEL ČVUT v Praze v roce 2006 – *foto Jiří Ryszawy*

Žemla Ladislav – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 12 798 – *foto autor neznámý* –
fotoreprodukce Zdeněk Valjent

3.3.3 Textové přílohy

Obrázek 1 – První část ódy na význam tělesných cvičení od prvního tělocvikáře vysokoškoláků Adolfa Hájka – začátek 20. století – ANM, ATVS, Karton A. V. Prágr č. 20 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent.

Obrázek 2 – Prikázání dr. Františka Smotlacha univerzitním učitelem tělocviku a sportu na UK v Praze – 27. 9. 1920 – AUK, FF UK, Karton 57, inv.č. 658 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Čís. ⁴⁷ ~~sen.~~ 1920 /21/ ✓

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A NÁRODNÍ OSVĚTY.

C. l. 57.066/20. V PRAZE dne 27. září 1920.

V. 1920 /1921
Pris 661
Luc 19/19/20
Pris 1904, 2103
Luc 19/20/21
a
2669 ai 1926
16

Věc : Karlova universita v Praze -
univerzitní učitel tělocviku a sportu
Dr. František S m o t l a c h a -
sproštění služby středoškolské - příká-
zání k universitě.

REKTORÁTU KARLOVY UNIVERSITY V PRAZE.

Majíc zření k jednomyslně doporučujícímu návrhu pro-
fesorského sboru bývalé společné filosofické fakulty tamní
university ministerstvo školství a národní osvěty sprostuje
profesora na reálce v Nové Pace, Dra. Františka S m o -
t l a c h u služby středoškolské a přikazuje jej od počát-
ku studijního roku 1920/21 tamní universitě jako učitele
v užším smyslu pro tělesný výcvik, hry a sport posluchačů
a to s ponecháním jeho dosavadních služebních požitků, jež
přebírají se nyní na úvěr tamní university, a s nárokem na
platový postup učitelů středoškolských.

〈Jako univerzitní učitel má Dr. S m o t l a c h a
povinnost pečovati podle schváleného programu po celý rok
o tělesnou výchovu a zdatnost akademické mládeže, v prvé
řadě posluchačů tamní university, a to jak vedením a říze-
ním tělesných cvičení a ušlechtilých sportovních her, tak
i teoretickými výklady v každém semestru, obstarávati pří-
slušné práce administrační a korespondenční, pokud univer-
sita nemá zařízení vlastních, vyhledati potřebné tělocvič-
ny, hřiště, plávrny, kluziště, střelnice a pod., náležitě
spravovati a vyúčtovati přidělené dotace a zálohy, řádně
vésti inventář zakoupených i jinak získaných náradí a po-
třeb tělocvičných, sportovních i kancelářských, jakož i tě-

Obrázek 3 – Ukázka zápisů lyžařských výprav Vysokoškolského sportu ve Staniční knize hotelu Zlatá vyhlídka na Benecku – rok 1922 – ANM, ATVS – fotoreprodukce Zdeněk Valjent.

6. T. 22. Vysokoškolači Praha -
Jugoslavie
Paul. Kralj
Mladen - šant
Milica Povodnova
Bilky Labs
Gorbanovskij
Křín Jo
Vudetka Lovadsky
Cuno apn
Linné Výprava Vysokoškol-
ského Sportu -
(Dr Smoltsche) ?

Vysokoškolači II oddiel (Žižkov),
Labeňský. Radimír Čižma Jar Malina
Benecko - Sněžka
11. IV 1922 Spindler - (Hřečky - Vorecká)
J. Čižma Ledená Levá

199/22. Opětne
na cisti
do Spindlu.
Smichov, Boullas
~~10. 11. 22.~~

9. 11. 22.

Posledni porce vyposvoholicku. (Proke
zare Beumens - Spindlu ^{Misecky} a Spitz Beumens.
Uvolatna - Savinsky
Cineau
M. E. La. Ponschové - Slauke
Vyta Alauds
Pa ne.

Veškerému ovlivnění!

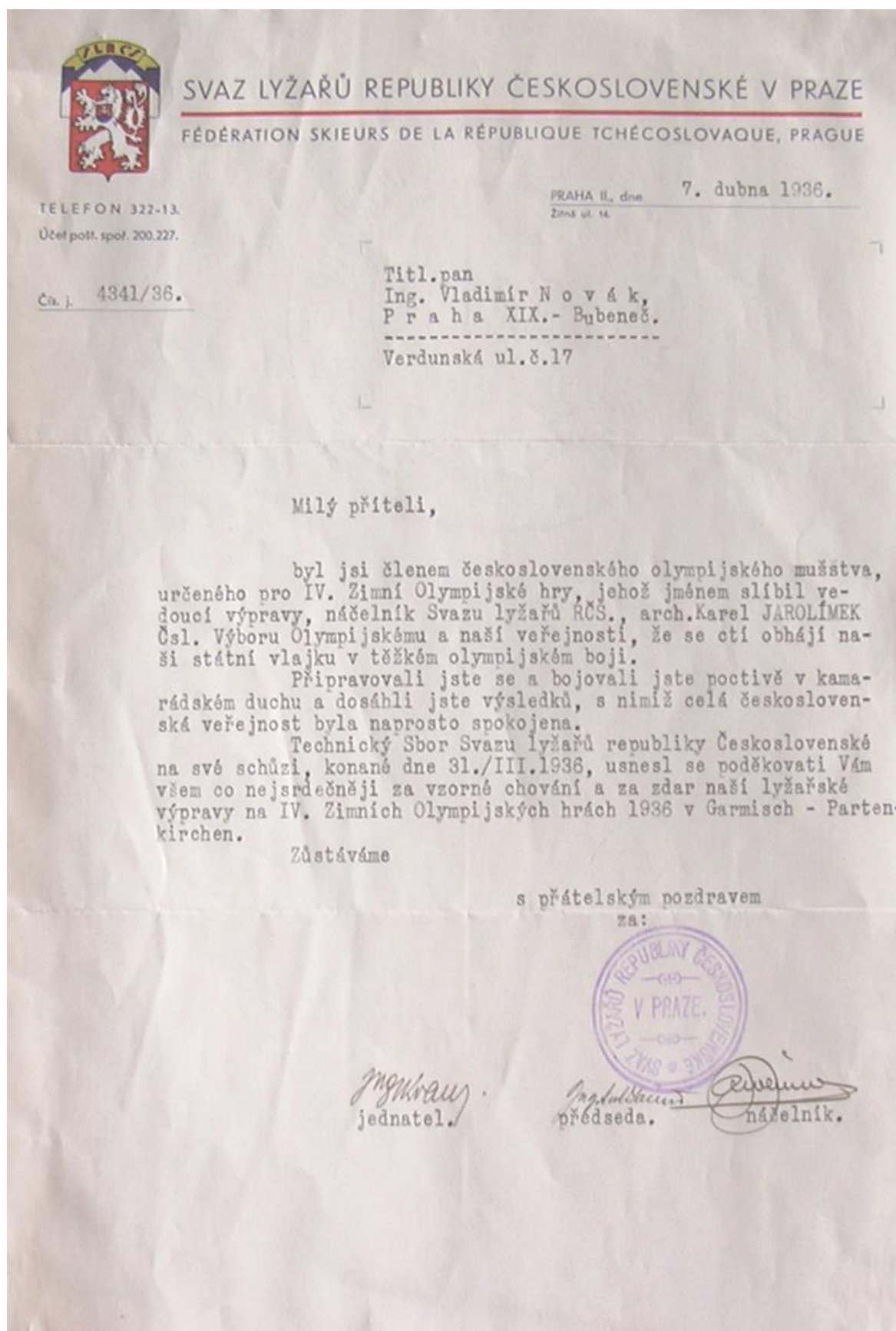
Obrázek 4 – Ukázka Smotlachova účetnictví (přehled příjmů Vysokoškolského sportu) - rok 1930 – AUK, Př.F UK, Karton 71, inv.č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935 - fotoreprodukce Zdeněk Valjent

II.	
Ústav pro tělocvik a sport /tělesné výchovy/ při universitě Karlově	
Ústav /lektorát/ tělesné výchovy při Čes.vys.učení technickém v Praze.	
Přehled příjmů Vysokoškolského sportu	
1930-1932 /do 26.XI.1932/	
R O K 1930	
I. Příjmy z příspěvků státních:	
A./ MŠANO IV. 1./	Režie osobní a věcná /refundace/ refundace včetně paušálů 25.000.- Kč na pomocné síly 10.000.- cvičitelé, 23.400.- demonstrátoři /nikdo není systemisován/ 395.000.--
2./	Dotace řádné:
a/	společné přímo od MŠANO
	na potřeby Kč 40.000.--
	na plavání ,, 20.000.--
b/	od Z.ú. na Univ. ,, 25.000.--
	na tech. ,, 60.000.--
3./	Dotace mimořádné:
	na obnovení inventáře ,, 30.000.--
	na doplnění invent.a knihovny,, 15.000.--
	na výzbroj tělocvičen ,, 4.000.--
	na světové hry v Darmstadtu ,, 5.000.--
	na oslavu 20tilet.trvání VS ,, 10.000.--
	na hřiště v Dejvicích ,, 49.000.--
B./ Jiné	Příspěvek od Um.-prům. ,, 1.000.--
	,, od ak. výt.v.umění ,, 2.000.--
	od ministr. obchodu ,, 2.000.--
	,, nár.obrany na záv. ,, 1.000.--
	podpora pro nemajetné pracovníky U.T. ,, 10.000.--
	podpora na těl.vých.cestné ,, 5.000.--
	279.000.--
	674.000.--
II. Příjem z příspěvků vlastních:	
P ř e h l e d:	
1./ Vlastní hospodářství:	
A/ Příjem z VS - příspěvky	Kč 84.801.60
tiskopisy	,, 4.233.10
b/ Příjem z podniků	,, 63.218.40
C/ Příjem z M _a rathonu /3 měsíce/	,, 25.271.--
	177.514.10
2./ Odbory připojené:	
A/ Příjem z Lobkovicovy zahrady	Kč 4.233.10
B/ Jezdecký oddíl VS přijal z provozu	,, 102.079.50
	106.302.60
	283.816.70

Obrázek 5 – Ukázka seznamu demonstrátorů Vysokoškolského sportu – rok 1934 – AUK, Př. F UK, Karton 71, inv.č. 1611, Ústav pro tělocvik a sport 1935 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Ústav pro tělocvik a sport (tělesné výchovy) při universitě Karlově. Ústav tělesné výchovy při čes. vys. učení technickém v Praze. Vysokoškolský Sport (ústav-ústředí) Praha II. Černá 7. Palác Marathon. Telefon 454-18, 447-10.			
Příloha. Čís. jedn.:			
D e m o n s t r á t o ř i na rok 1934.			
Andrle Gustav,	posl.stroj.inž.	Vede	volleyball
Babánek Em.	" mediciny	"	kanoistiku
Blomay Karel	" v.š.o.	"	lehkou atletiku
Boková Jana	" filosofie	"	lawn-tennis
Čermák Frant.	" elektro-inž.	"	lawn-tennis
Čechová Helena	" přír.věd	"	basketball
Durdil Ladislav	" práv	"	lehkou atletiku-volleybal
Fišer Lad.	" "	"	lehkou atletiku
Hrma Lad.	" filosofie	"	bruslařství
Hnátková Věra	" práv	"	lawn-tennis
Havrdlík Stanislav	" přír.věd	"	turistiku
Kasík Ludvík	" mediciny	"	lukostřelbu
Krpata Frant.	" stav.	"	leh.atletiku v Hláv.kolaj
Kadela Vladimír	" inž.stav.	"	turistiku
Karabec Jiří	" mediciny	"	hockey
Kučera Jaroslav	" práv	"	letectví
Losenický Zbyněk	" přír.věd	"	turistiku
Mach Vlad.	" práv	"	basketball
Mencl Milan	ing.	"	lyžařství
Olmer Jiří	" v.š.o.	"	lawn-tennis
Příbylová Anna	" práv	"	volleybal v koleji "Budec"
Pyšný Libor	" stav.inž.	"	lehkou atletiku
Píček Frant.	" mediciny	"	basketball
Řeaborovský Frant.	" "	"	leh.atletiku
Pácalt Dobr.	" práv	"	volleyball
Svatoš Frant.	" mediciny	"	volleyball-atletika
Svatoš Eduard	" architektury	"	lawntennis
Slezáček Lubomír	" práv	"	lehkou atletikpu
Strnad Karel	" přír.věd	"	bruslařství
Svoboda Karel	" práv	"	leh.atletika
Šibrava František,	" stav.inž.	"	"volleyball Stud.kolonie
Smíd Josef	" stav.inž.	"	"volleyball Mas.koleje
Šimák Václav	" mediciny	"	vedoucí v koleji Arnošta z Pardubic
Turnovský Jaromír,	" stroj.inž.	"	bruslařství
Trubka Karel	" stav.inž.	"	turistiku

Obrázek 6 – Poděkování Svazu lyžařů Republiky československé v Praze Ing. Vladimíru Novákovi za vzornou reprezentaci na ZOH 1936 – 7. 4. 1936 – ANM, ATVS, Karton Novák Vladimír – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 7 – Návrh na zvýšení počtu hodin TV v I. a II. ročníku na všech fakultách ČVUT v Praze na 3 hodiny týdně – 6. 6. 1959 – AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

5263

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE, NOSITEL ŘÁDU REPUBLIKY
FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY

Smetanovo nábř. 6, Praha 1 - Staré Město Telefon 24-57-93

Cj. 518/59 V Praze dne 6. června 1959.

Titl.
Prof. Ing. Dr. František Brabec,
prorektor ČVUT,
Myslíkova 7,
P r a h a II.

Kolegium
h

Věc: Návrh na zvýšení počtu hodin tělesné výchovy v I. a II. roč.

V perspektivním učebním plánu fakult ČVUT se počítá s tělesnou výchovou v rozsahu 2 hodin týdně ve všech ročnících. Vedoucí kateder tělesné výchovy na ČVUT projednali tuto situaci a předkládají návrh na zvýšení rozsahu povinné tělesné výchovy v I. a II. roč. všech fakult ČVUT na 3 hodiny týdně, aby bylo možno splnit všechny úkoly, především přípravu na II. celostátní spartakiádu, zlepšování výkonnosti, zdatnosti a zdravotního stavu studentů. Tento návrh je v souladu s usnesením porady rektorů z března 1958 a s usnesením UV KSČ o spojení školy se životem a praxí.

prof. Dr. J.
Josef Doležal

V. Levý
Vilém Levý

Z. doc. Gustav Šorm
Z. doc. Gustav Šorm

vedoucí kateder tělesné výchovy na
fakultách ČVUT.

České vysoké učení technické v Praze
fakulta elektrotechnická
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY
Praha 1, Smetanovo nábř. 6
tel. 245 793

Odporová je ze republiky.

Str 22 2464 58

**Obrázek 8 – Oznámení Dálkové jízdy vysokoškoláků na Dukelský průsmyk – 24. 12. 1959
– AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent**

Ministerstvo školství a kultury
Č.j. 58.559/59 III/1.

V Praze dne 24.prosince 1959.

Všem rektorátům a samostatným děkanátům vysokých škol
(jejichž posluchači se zúčastní dálkové jízdy na Dukelský průsmyk)

Pověřenectvu školství a kultury
Příslušným KTV
Svazu zaměstnanců školství, vědy, umění a tisku
Radě vysokoškolského sportu
TJ Slavia VŠ Praha

n a v ě d o m í .

Věc: Dálková jízda na lyžích vysokoškoláků na Dukelský průsmyk.

Ministerstvo školství a kultury ve spolupráci se Svazem zaměstnanců školství ROH, Radou vysokoškolského sportu a TJ Slavia Praha Vysoké školy pořádá pod osobní záštitou ministra dr. Fr.Kahudy II.ročník dálkové jízdy na Dukelský průsmyk.

Tato akce, která je zimním příspěvkem vysokoškoláků k II.CS, je součástí celostátních oslav k 15. výročí osvobození Československa Sovětským svazem. Na památném dukelském bojišti vybraní zástupci desetitísiců vysokoškoláků z celé republiky vyjádří svůj dík a vděčnost padlým hrdinům československým, sovětským i z jiných spřátelených zemí. Zároveň oslaví 12. výročí Dne vítězství pracujícího lidu Československa.

Přípravou tohoto podniku byl pověřen organizační štáb pro vystoupení vysokých škol na II.CS, při kterém byla ustavena přípravná komise za vedení odb. as. KTV Karlovy university s. Jiřího Adamíry.

Dálkové poselství se uskuteční ve dnech od 1. do 25. února 1960. Z vysokoškolských měst vyjedou lyžařské oddíly, aby po nepřetržité jízdě nebo pochodu se sešly v předvečer Dne vítězství ve Svidníku a společně v poslední etapě dorazily do cíle své cesty na Dukelský průsmyk. Pietním aktem a uložením poselství k pomníku bude jízda ukončena.

Ministerstvo školství a kultury žádá, aby přihlášené vysoké školy umožnily účast vybraným studentům na této akci a omluvily absenci těchto posluchačů na přednáškách a cvičeních v době od 9. do 25. února 1960.

Příspěvek studentům na tuto mimořádnou akci poskytnou školy z rozpočtu kateder tělesné výchovy na zimní kursy, a to částkou 10.- Kčs denně na stravu a proplacením jízdného zpět dle obvyklých směrnic (50% sleva).

Rektoráty přihlášených škol připraví k zahájení jízdy písemné poselství s případnými závazky školy k 15.výročí osvobození Československa Sovětskou armádou i k 12. výročí Dne vítězství pracujícího lidu. Toto poselství se uloží do vhodného obalu a odevzdá zástupcům školy, aby je položili k pomníku na Dukelském průsmyku. Současně rektoráty zajistí stuhu s nápisem vhodným k této akci. Tato stuha se připevní zároveň s ostatními stuhami k věnci, který bude položen k pomníku padlých.

Katedry tělesné výchovy na vys.školách se pověřují výběrem i přípravou posluchačů k dálkové jízdě, zajištěním vedoucího skupiny a jsou prostředníkem mezi svým rektorátem a organizačním štábem, který celou přípravu i provedení akce řídí.

Pracovní a informační porada se svolává na 14.ledna (čtvrtek) 1960 ve 13 hod. na KTV KU Praha 1, Celetná 18. Účast vedoucích družstev i zástupců skupin bez vedoucího je nutná. Rektoráty jednotlivých přihlášených škol se žádají, aby umožnily jmenovaným účast.

Skartovat! v roce
Za správnost vyhotovení: *Lehman*
T-196-12-59

Vedoucí skupiny vysokých škol:
prof.dr.Jos.Starý v.r.

Rektorát AČVUT - Praha		
Protokol č. 125	Prsa k vyřiz. 7.	Dot. vyřiz. 12.
5/1.	60	

Obrázek 9 – Přípis ministerstva školství a kultury o přizpůsobení výuky pro sportovce – olympioniky – 5. 2. 1960 - AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960 - fotoreprodukce Zdeněk Valjent

O p i s

Ministerstvo školství a kultury
Čís. 3 912/60-III/1 V Praze dne 5. února 1960

Vážený soudruh
prof.inž.dr. Theodor J e š d í k
rektor Českého vysokého učení technického

P r a h a

Vážený soudruhu rektore,

předsednictvo Ústředního výboru československého svazu tělesné výchovy se velmi vážně zabývá přípravami na zimní a letní Olympijské hry 1960, které zvláště v tomto roce budou mít i mimořádně politický význam. Ministerstvo školství a kultury chce přispět k tomu, aby československá tělesná výchova spolu s ostatními socialistickými zeměmi docílila co největších úspěchů na Olympijských hrách a tím dokázala i přednost socialistické tělesné výchovy před kapitalistickou.

Mezi vybranými olympioniky je řada posluchačů a učitelů vysokých škol, kteří se připravují na OH.

Žádám Vás vážený soudruhu, abyste učinil opatření, která by sportovcům – olympionikům Vaší vysoké školy – přizpůsobila výuku a studium tak, aby se mohli co nejlépe na OH připravit.

Jsou to:

Strojní fakulta:
Jaroslav K ř í v ý - košíková

Elektrofakulta:
Jiří Š t ě a s t n ý - košíková.

Nejedná se v žádném případě o zkrácení studia, nýbrž o vhodný přesun zkoušek na období, kdy tito vybraní olympionici nebudou přetíženi olympijskou přípravou.

I. náměstek ministra :
doc.dr. Václav Křístek v.r.

Za správnost vyhotovení:
Konvalinková

Na vědomí:
[] Fakultě strojní
[] Fakultě elektrotechnické
s doporučením vyhovět v předpisech a plánech, ale bez újmy na kvalitě studia.

Theodor J e š d í k

18. února 1960
Vypraveno dne 18. února 1960
Přijato: []

[]

Obrázek 10 – Návrh pořadu vědecké konference KTV ČVUT – 17.–18. 5. 1960 – AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

<u>Návrh pořadu vědecké konference KTV ČVUT 17. a 18.května 1960.</u>		
<u>1. den dopoledne: 8.30</u>		
1. Zahájení - Úvodní projev rektora ČVUT		
2. Levý Vilém: Tělesná výchova na ČVUT v letech 1957-1960		
3. Šorm Gustav: Tělesná výchova v procesu spojení vysoké školy se životem a praxí	-15 m.	
4. Mareš Bohumil: Sledování výkonnosti, zdatnosti a zdravotního stavu studentů I. roč. se zvláštním zřetelem na skupinu zařazenou do výrobního výcviku	-15 m.	
5. Fišar František: Několik poznámek k politicko výchovné práci v tělesné výchově	-15 m.	
6. Brousek František: Společenský význam II. CS z hlediska výuky a výchovy na vysokých školách	-15 m.	
7. Svoboda Bohumil: Poznámka k metodice výzkumné práce v oblasti výchovného vlivu tělesné výchovy	-10 m.	
8. Pršala Jan: Zpráva o komplexním zdravotním výzkumu studentů	-10 m.	
9. Doležal Josef: Vliv rychlosti rozběhu na délku skoku dalekého	-15 m.	
10. Halamka Bohumil: Příspěvek k nácviku techniky rychlého běhu v hodinách základní tělesné výchovy	-10 m.	
<u>odpoledne: 14,30</u>		
1. Šusta Vladimír: Plování na vysokých školách	-10 m.	
2. Suchý Vladimír: + kol.: Výzkum v metodice kolektivního nácviku stylu kraul	-15 m.	
3. Vytiska Vladimír: Využití ploutví v plaveckém výcviku	-10 m.	
4. Belfín Vladimír: Sdělení o výuce neplavců	-15 m.	
5. Kréma Drahoš: Skoky do vody jako součást výcviku v hodinách plavání posluchačů vysokých škol	-10 m.	
<u>2. den dopoledne: 8,30</u>		
1. Hohler Vilém: Objektivní stránky estetické hodnoty tělesných cvičení	-20 m.	
2. Štěpnička Jiří: Estetika lidského těla z hlediska tělovýchovného pedagoga	-20 m.	
3. Paulas Milan- Rendl Evžen: O skladbě cvičební hodiny ve výběrových oddílech na vysokých školách	-15 m.	
4. Pršala Jan: Nácvik vrchního odbíjení obouruč	-15 m.	
5. Rendl Evžen: Fyzické zatížení v odbíjení na vysokých školách	-5 m.	
6. Duda Ivo: Turistika na vysokých školách	-15 m.	
7. Špaček Jiří: Tenisová příprava šesti hráčů na jednom dvorci	-15 m.	
8. Malý František: Vytváření podmínek pro tělesnou kulturu při budování socialistických sídlišť	-13 m.	
9. Ukončení konference.		
Poznámka: V programu se počítá s diskusí po referátech.		

Obrázek 11 – Zpráva o výsledcích ze zimní univerziády – 7. 3. 1961 – AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960, Sdružení kateder, d) tělesné výchovy – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE, NOSITEL ŘÁDU REPUBLIKY
FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY

Smetanovo nábř. 6, Praha 1 - Staré Město
Telefon 24-57-93

Čj: 102/61
V Praze dne 7. března 1961.

bTitl.
Prof. Dr. Inž. Bohumil K v a s i l,
prorektor ČVUT,
Horská 4,
P r a h a 2.

Věc: Zpráva o zimní universiádě.

Vážený soudruhu prorektore,
sdružení KTV projednalo ve své poradě dne 1.3.1961 mj.
také účast a výsledky závodníků ČVUT na I. čl. zimní uni-
versiádě. Mohu Vám sdělit, že v tomto roce dosáhli studenti
ČVUT výsledků jako nikdy v předchozích ročních sportovních
přeborech vysokých škol. Zvláště potěšující je výsledek s. Schei-
ba z Fl, který zvítězil ve slalomu a získal titul akademického
mistra ČSSR, jakož i s. Vokatého z Fl, který zvítězil v obřím
slalomu a získal titul akademického mistra ČSSR. Z ostatních
upozorňuji na 2. místo s. Novotného z Fl v obřím slalomu, na
8. místo s. Dvořáka z Fl v běhu na 15 km a na 10. místo s. Me-
zery z Fl v obřím slalomu.

Také ostatní závodníci z ČVUT se dobře drželi a dosáhli
pěkného umístění.

Sdružení ocenilo také svědomitou péčí s. Jaromíra Jona,
odb. asistenta z ÚTV v Poděbradech, který vedl 13 členné
družstvo ČVUT na universiádě i soustředění závodníků ČVUT ve
Špindlerově Mlýně /se s. Koubkem z Fl/.

Doc. Gustav S o r m,
vedoucí katedry.
České vysoké učení technické v Praze
fakulta elektrotechnická
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY
Praha 1, Smetanovo nábř. 6
tel. 245 793

Se 22 2464 58

Obrázek 12 – Ukázka z Kroniky KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT Jiřího Špačka – rok 1969 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

1969

"A" DRUŽSTVO STOLNÍCH TENISTŮ SKONČILO V 1. TRÍDĚ MĚSTSKÉHO PŘEBORU NA ŠESTÉM MÍSTĚ A DRUŽSTVO ŽEN NA OSMÉM MÍSTĚ. NA KUŽELKÁŘSKÉM PŘEBORU PORÁDANÉM ODDÍLEM V LEDNU ZVÍTĚZIL FIALA A POSTOUPIL DO PŘEBORU OBLASTI. VÍTĚZSTVÍM V TÉTO SOUTĚŽI SE KVALIFIKOVAL DO PŘEBORU MĚSTA PRAHY. NA CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽI (13. - 19. 1.) V ZIMNÍM PĚTBOJI ZVÍTĚZILO DRUŽSTVO STAVEBNÍ FAKULTY. V JEDNOTLIVCÍCH BYL KUPKA TŘETÍ, STEHLÍK ČTVRTÝ. ČESKOSLOVENSKÁ ZIMNÍ UNIVERZIÁDA SE KONALA V LIBERCI OD 10. DO 15. ÚNORA. JIŘÍ KUBÍK ZÍSKAL TITUL AKADEMICKÉHO MISTRU V OBŘÍM SLALOMU. VE SLALOMU A VE SJEZDOVÉM TROUBOJI BYL DRUHÝ. EVA FOLPRECHTOVÁ BYLA ŠESTÁ VE SJEZDOVÉM TROUBOJI. BĚŽECKÁ ŠTAFETA V SESTAVĚ - KOŠÍKOVÁ, CHLOUPKOVÁ, MACHAČOVÁ ZÍSKALA BRONZOVOU MEDAILI. NA MISTROVSTVÍ REPUBLIKY VE SJEZDU NAŠ POSLUCHAČ LUBOŠ PETŘÍK BYL V PRVNÍ ČÁSTI VE ŠPINDLEROVĚ HLYNĚ DRUHÝ A VE DRUHÉ ČÁSTI NA CHOPKU ZVÍTĚZIL. DOBRÉHO ÚSPĚCHU DOBÁHLY ŽENY NA ZIMNÍM ODBŮJENKÁŘSKÉM TURNAJI SPOFY. ZA ÚČASTI 8. DRUŽSTEV OBSADILY 2. MÍSTO. DRUŽSTVO ŽEN HODERNÍ GYMNASTIKY SE ZÚČASTNILO 1. BŘEZNA SOUTĚŽE V PODVOÝCH SKLADBÁCH A UMÍSTILO SE NA PÁTÉM MÍSTĚ.

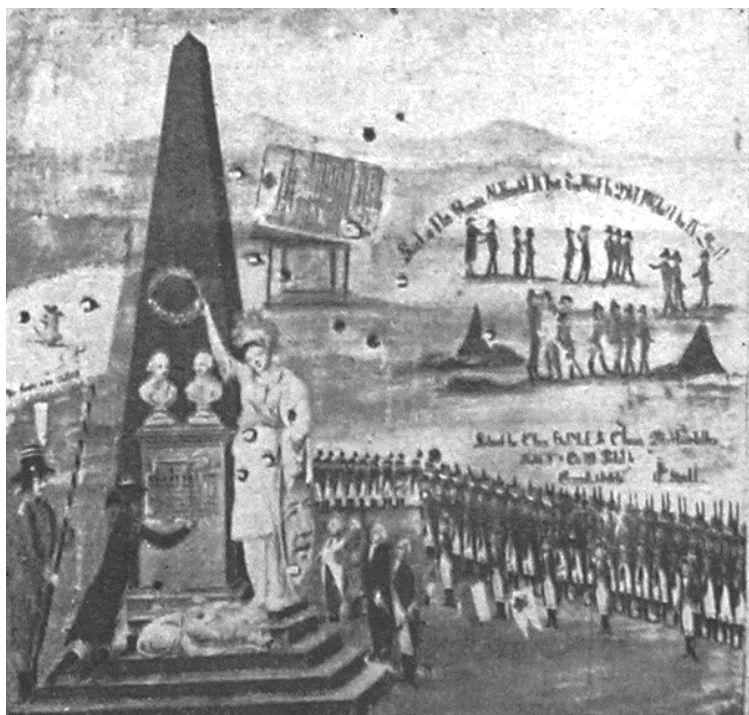
PŘEHLED ZIMNÍCH VÝCVIKOVÝCH KURSŮ.

DATUM	MÍSTO	Typ	VEDOUcí
18. 1. - 24. 1.	HADIÁNSKÁ	1. ROČNÍK	KALV
24. 1. - 31. 1.	HADIÁNSKÁ	SJEZD ZAČ.	ČADOVÁ
26. 1. - 2. 2.	MÍŘECKÝ	SPRATAKIADA	DUDA, OLEŠOVSKÁ
31. 1. - 7. 2.	CHIRANA HAR.	ZAČÁTEČNÍCI	POLÁKOVÁ
31. 1. - 7. 2.	HADIÁNSKÁ	BĚŽECKÝ	MACHAČ
7. 2. - 14. 2.	HADIÁNSKÁ	ZAČÁTEČNÍCI	ŠPAČEK
2. 2. - 9. 2.	FOFERNÍK	POKROČILÍ	DUDA
9. 2. - 16. 2.	FOFERNÍK	POKROČILÍ	NOVÁK
16. 2. - 23. 2.	FOFERNÍK	POKROČILÍ	VALÁŠEK
16. 2. - 23. 2.	ŘICHTROVÝBOLIV	POKROČILÍ	LEVÝ
21. 2. - 28. 2.	HADIÁNSKÁ	ZAČÁTEČNÍCI	ČADOVÁ

V HADIÁNSKÉ NA PRVNÍ DVA KURSY BYLO STŘÍDAVĚ PODARÍ SJEZDEM. NA OSTATNÍ KURSY BYLY SNĚHOVÉ PODMÍNKY UNOHEM LEDŮ. CELKEM Z 360 PŘIHLAŠENÝCH POSLUCHAČŮ SE ZÚČASTNILO 297. Z VŠECH ROČNÍKŮ SE ZÚČASTNILO 105 STUDENTŮ.

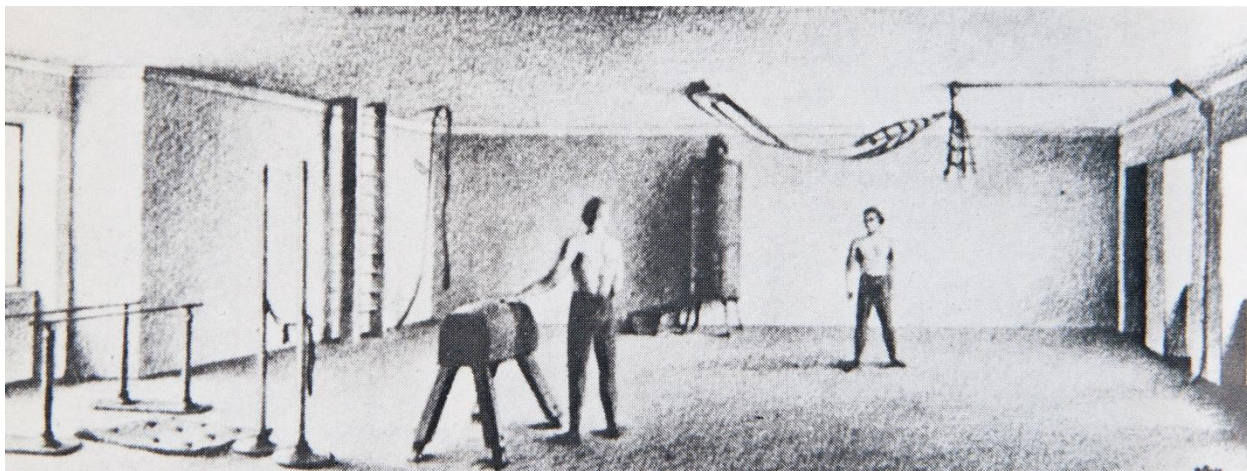
3.3.4 Obrazové dokreslení jednotlivých období

Obrázek 13 – Střelecký terč znázorňující slavnostní přehlídku Česko-moravsko-slezské legie (včetně studentské legie) arcivévody Karla před jejím rozpuštěním – 9. dubna 1801 v blízkosti Českých Budějovic - In: Waldheimat. Září 1933, s. 1 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 14 – Pozvánka na ples techniků v Redutním domě - 20. 2. 1816 – In: MÍKA, Zdeněk. *Zábava a slavnosti staré Prahy*. Praha: Nakladatelství Ostrov, 2008, č. 205 – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 15 – Tělocvična Malýpetrova tělovýchovného ústavu v Panské ulici v Praze 1, kde pražský Sokol zahájil své cvičení roku 1862 – podle kresby arch. C. A. Súvy z roku 1932 – In: PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986, s. 144 – fotoreprodukce Zdeněk Vajlent

Obrázek 16 – Pohřební průvod prof. Miroslava Tyrše procházel Václavským náměstím cestou na Olšanské hřbitovy – 9. 11. 1884 – In: PACINA, Václav. *Sport v království českém*. Praha: Mladá Fronta, 1986, s. 144 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy

Obrázek 17 – Univerzitní učitel šermu Alphonse Fériaud se svými studenty – rok 1907 – ANM, ATVS, fotoarchiv inv. č. F1 – 67 917 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Vajlent

Obrázek 18 – Alphonse Fériaud – 17. 3. 1905 – ANM, ATVS, fotoarchiv inv. č. F1 – 67 915 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Vajlent

Obrázek 19 – Mužstvo 7 českých hokejových mušketýrů, které se v Chamonix poprvé seznámilo s kanadským hokejem – 1909 – (zleva Otakar Vindyš, Boleslav Hammer, Josef Gruss, Jan Fleischmann, Jaroslav Jarkovský, Jan Palouš, Ctibor Malý) – In: JENŠÍK, Miloslav. *Kronika českého hokeje*. Praha: Olympia, 2001. ISBN 80-7033-711-7. – foto autor neznámý – fotoreprodukce Jiří Ryszawy

Obrázek 20 – A ti stejní hoši, kteří později proslavili ČSR jako hokejového mistra Evropy, v Chamonix 1909 ještě jednou, tentokrát na bobu – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 29 989 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 21 – Atleti Vysokoškolského sportu Praha v roce 1926 s dr. Františkem Smotlachou uprostřed – AČAUS – autor neznámý – fotoreprodukce Tereza Pilzová

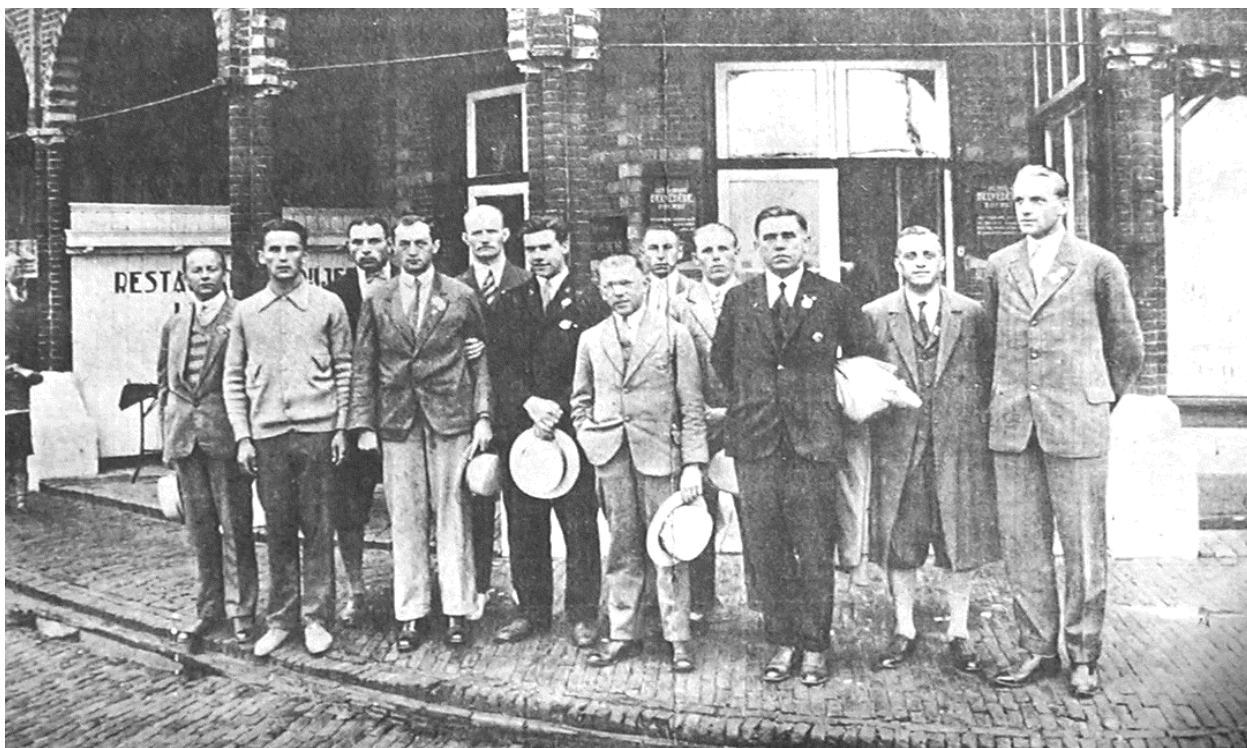
Obrázek 22 – Bruslaři na Vltavě v roce 1927 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 20 703 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 23 – Celkový pohled na sportoviště vysokoškoláků ve Strakově akademii kolem roku 1930 – Archiv ČAUS – foto Fr. Illek & Alex Paul, Praha II, Jungmannova 41 - fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 24 – Československá atletická výprava na IX. olympijských hrách v Amsterdamu 1928 (šestý zleva Karel Kněnický a první zprava František Douďa) – ANM, ATVS, Kronika Františka Douďy – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 25 – Dr. Smotlacha zahajuje tradiční utkání Univerzita – Technika v roce 1934 - AČAUS – foto Fr. Illek & Alex Paul, Praha II, Jungmannova 41 - fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 26 – Slavnostní zahájení přednášek na ČVUT v Praze po skončení II. světové války – 4. 6. 1945 – In: *České vysoké učení technické v Praze 1938 – 1945*. Praha : ČVUT, 1948. – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 27 – Hlasování o zákonu č. 187/1949 Sb. O státní péči o tělesnou výchovu a sport – rok 1949 – ANM, ATVS, fotoarchiv, inv. č. F1 – 26 847 – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 28 – Nástup účastníků porady vedoucích pracovníků kateder tělesné výchovy na vysokých školách – Choltice 1952 – na snímku jsou také učitelé ČVUT v Praze (v 1. řadě zprava – 2. Josef Doležal; 6. Václav Žďárek; 7. Anna Kosová; 14. Vilém Levý) – AČAUS – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 29 – Ze zimní činnosti KTV v roce 1952 – fotografie z ÚTVS ČVUT v Praze – foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 30 – Nástup účastníků přeboru vysokých škol v kanoistice v roce 1960 - AČVUT, Fond Rektorát, Katedry TV 1958–1960 - foto autor neznámý – fotoreprodukce Zdeněk Valjent

Obrázek 31 – Letní výcvikové kurzy 1975, turistický výstup na Prenet – AČAUS – foto Věra Hochmanová – fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 32 – Celostátní spartakiáda v roce 1980 v Praze na Strahově, vysokoškolská skladba zacvičená dne 27. 6. 1980 – AČAUS – foto Milan Hořínek - fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 33 – Akademické mistrovství ČSSR v přespolním běhu v pražské Hvězdě, pořadatel KTV FSv ČVUT v Praze (kolem roku 1980) – AČAUS – autor neznámý – fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 34 – Celostátní spartakiáda v roce 1985 v Praze na Strahově, vysokoškolská skladba – AČAUS – foto autor neznámý – fotoreprodukce Tereza Pilzová

Obrázek 35 – Letní výcvikový kurz v Temešváru u Písku v roce 2003 – foto autor neznámý

Obrázek 36 – Letní výcvikový kurz v Jeseníkách v roce 2003 – foto autor neznámý

Obrázek 37 – Kolektiv KTV FEL ČVUT v Praze v Temešváru při pietě zesnulému kolegovi Janu Bayerovi v roce 2006 – foto Vladana Botlíková

Obrázek 38 – Letní výcvikový kurz na chorvatském ostrově Rab v roce 2006 – foto autor neznámý

Obrázek 39 – Beseda s významnými českými reprezentanty uspořádaná na ČVUT v Praze v roce 2006 (na snímku 1. Zdeněk Valjent, 2. Helena Suková, 3. Jiří Zídek st., 4. Marek Pakosta, 5. Jiří Zídek jr., 6. Barbora Špotáková, 7. Romana Barboříková, 8. Lukáš Pollert,) – foto Jiří Ryszawy

Obrázek 40 – Letní výcvikový kurz 2007 – sjezd řeky Ohře – foto autor neznámý

Obrázek 41 – Letní výcvikový kurz 2007 – cyklistika v Norsku – foto autor Tomáš Sádlo

Obrázek 42 – Vítězný kolektiv ČVUT v Praze z interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano z roku 2007 – foto autor neznámý

Obrázek 43 – Bronzové mužstvo basketbalistů ČVUT v Praze z Euromilana 2007 – foto autor neznámý

Obrázek 44 – Stříbrné družstvo volejbalistek ze SELL GAMES 2008 v Helsinkách – foto autor neznámý

Obrázek 45 – Vítězné mužstvo volejbalistů z Euromilana 2008 – foto autor neznámý

Obrázek 46 – Stříbrný kolektiv ČVUT v Praze z interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano v roce 2008 – foto autor neznámý

Obrázek 47 – Stříbrné mužstvo futsalistů z Českých akademických her v Plzni v roce 2009 – foto autor neznámý

Obrázek 48 – Bronzová formace roztleskávaček ČVUT v Praze z Euromilana 2009 – foto autor neznámý

Obrázek 49 – Dne 14. 12. 2010 byli při příležitosti vánočního koncertu ČVUT v Praze v Betlémské kapli vyhlášeni i nejlepší sportovci ČVUT – foto Jiří Ryszawy

Obrázek 50 – Záchranáři z FBMI na zimním výcvikovém kurzu na chatě Lovochemie – únor 2011 – foto autor neznámý

Obrázek 51 – Hokejové mužstvo ČVUT v Praze vyhrálo v dubnu 2011 na domácí půdě mezinárodní univerzitní hokejový turnaj *O pohár rektora ČVUT* (v podobné sestavě se stalo v roce 2010 akademickým mistrem ČR) – foto autor neznámý

Obrázek 52 – Stříbrné družstvo fotbalistek ze SELL GAMES v Kaunasu 2011 – foto autor neznámý

Obrázek 53 – Reprezentanti ČVUT v Praze ve frisbee – akademický mistr ČR pro rok 2011 – foto autor neznámý

Obrázek 54 – Část bronzového kolektivu ČVUT v Praze z interkontinentální univerzitní soutěže Euromilano 2011 – foto autor neznámý

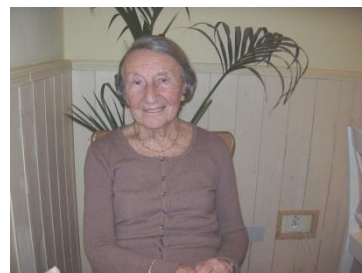
Obrázek 55 – Vítězka ankety *O nejlepšího sportovce ČVUT 2011* Ilona Hambergerová při předávání cen na vánočním koncertu v Betlémské kapli – 13. 12. 2011 – foto Jiří Ryszawy

Obrázek 56 – Z vánočního posezení s bývalými kolegy – prosinec 2011 – zleva Eugen Rendl, Josef Babický, Radka Matoulková, Jiří Tesařík, Vladimír Březina, Jiří Mráček - všichni bývalá KTV Fakulty strojní ČVUT v Praze – foto Jitka Harbauer

Obrázek 57 – Nestorka dr. Anna Kosová (1923) – bývalá členka KTV FEL ČVUT v Praze – foto Zdeněk Valjent

4 Soupisy

4.1 Soupis zaměstnanců ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011

Příloha č. 1 – Pedagogický sbor na ÚTVS ČVUT v Praze ke dni 31. 12. 2011 255

4.2 Soupis tabulek

Tabulka č. 1 – Počty studentů ze studentské legie podle oborů (1800).....	14
Tabulka č. 2 – Počet sokolských jednot a jejich členů v prvních letech činnosti	29
Tabulka č. 3 – Pořadí sokolů – studentů v testování fyzické kondice a síly (1870).....	31
Tabulka č. 4 – Počet zapsaných studentů v zimním semestru v letech 1912 až 1914	49
Tabulka č. 5 – Počet zapsaných studentů na letní semestr v letech 1912 až 1914.....	50
Tabulka č. 6 – Přehled docházky na tenisových cvičeních – letní semestr 1914.....	50
Tabulka č. 7 – Přehled počtu zapsaných posluchačů v létě 1919	53
Tabulka č. 8 – Přehled přihlášek a návštěv v jednotlivých cvičeních v r. 1919/20	55
Tabulka č. 9 – Počet přihlášených studentek ve školním roce 1919/20	55
Tabulka č. 10 – Účast studentů na cvičení v jednotl. měsících školního roku 1919/20	55
Tabulka č. 11 – Účast studentů pražské techniky na cvičení VS v roce 1923/24.....	63
Tabulka č. 12 – Účast studentů pražské techniky na cvičení VS v roce 1923/24.....	63
Tabulka č. 13 – Přehled účasti ve VS podle národnosti r. 1923/24	64
Tabulka č. 14 – Počet frekventantů (účastníků a návštěvníků) kolegií doc. dr. Smotlachy (v obou ústavěch těsné výchovy) podle škol a fakult v roce 1932/33	78
Tabulka č. 15 – Schválení studentských demonstrátorů z pražské techniky v roce 1935.....	93
Tabulka č. 16 – Počet zapsaných studentů v letním semestru 1952/53 v oddílech tělesné výchovy.....	115
Tabulka č. 17 – Statistické výkazy všech KTV ČVUT za zimní semestr školního roku 1955/56	117
Tabulka č. 18 – Statistické výkazy všech KTV za školní rok 1958/59	119
Tabulka č. 19 – Lyžařské akce pořádané KTV FSv (1966).....	130
Tabulka č. 20 – Úvazky učitelů na KTV FSv v roce 1966.....	130
Tabulka č. 21 – Zimní výcvikové kurzy na KTV FSv 1973.....	132
Tabulka č. 22 – Členská základna TJ Slavia (FEL a FTJF) ve školním roce 1965/66	138
Tabulka č. 23 – Statistické údaje tělovýchovných jednot ČVUT v osmdesátých letech.....	147
Tabulka č. 24 – Počty studentů ČVUT na I. CS (r. 1955).....	150
Tabulka č. 25 – Počty studentů FEL ČVUT na nácviku pro II. CS (1960)	151
Tabulka č. 26 – Výzkum RS II/06 – 05 – výsledky somatometrie (1981)	157
Tabulka č. 27 – Výzkum RS II/06 – 05 – výsledky antropomotoriky (1981)	158
Tabulka č. 28 – Srovnání 3 celostátních výzkumů – výsledky antropomotoriky – muži (1965–1972–1981).....	158
Tabulka č. 29 – Srovnání 3 celostátních výzkumů – výsledky antropomotoriky – ženy (1965–1972–1981)	158
Tabulka č. 30 – Rozvrh a počet hodin učitelů KTV FEL v LS šk. roku 1994/95.....	184
Tabulka č. 31 – Pedagogické úvazky na KTV FEL v ZS šk. roku 2006/2007	185
Tabulka č. 32 – Výdaje KTV FEL v letech 1994 až 2003.....	192
Tabulka č. 33 – Ekonomika VSK Elektro v roce 1990	197
Tabulka č. 34 – Ekonomika VSK Elektro v roce 1996	197
Tabulka č. 35 – Přehled počtů studentů jednotlivých fakult v povinné TV (2007–2010).....	203
Tabulka č. 36 – Přehled počtů studentů jednotlivých fakult ve volitelné TV (2007–2010).....	203
Tabulka č. 37 – Přehled celkového počtu studentů jednotlivých fakult v obou formách TV (2007–2010)	203
Tabulka č. 38 – Přehled celkového počtu studentů jednotlivých fakult na zimních a letních výcvikových kurzech v letech 2007–2010	205
Tabulka č. 39 – Ceník strahovských kolejí (2008–2011).....	209
Tabulka č. 40 – Ceník kolejí Podolí a Bubeneč (2008–2011).....	209
Tabulka č. 41 – Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2009	222
Tabulka č. 42 – Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2010	223
Tabulka č. 43 – Soutěž O nejlepšího sportovce ČVUT za rok 2011	223
Tabulka č. 44 – Srovnání účasti studentů ČVUT na řízené výuce TV (1923–2011).....	231
Tabulka č. 45 – Srovnání vybraných sportovních aktivit mezi studenty z roku 1975 a z roku 2008	233

4.3 Soupis obrazových příloh

Obrázek 1 – První část ódy na význam tělesných cvičení od Prvního tělocvikáře vysokoškoláků Adolfa Hájka ...	260
Obrázek 2 – Příkazání dr. Františka Smotlachy univerzitním učitelem tělocviku a sportu na UK v Praze.....	261
Obrázek 3 – Ukázka zápisů lyžařských výprav Vysokoškolského sportu ve Staniční knize hotelu Zlatá vyhlídka na Benecku	262
Obrázek 4 – Ukázka Smotlachova účetnictví (přehled příjmů Vysokoškolského sportu v roce 1930).....	263
Obrázek 5 – Ukázka seznamu demonstrátorů Vysokoškolského sportu (1934).....	264
Obrázek 6 – Poděkování Svazu lyžařů Republiky československé v Praze Ing. Vladimíru Novákovi za vzornou reprezentaci na ZOH 1936.....	265

Obrázek 7 – Návrh na zvýšení počtu hodin TV v I. a II. ročníku na všech fakultách ČVUT v Praze na 3 hodiny týdně (1959).....	266
Obrázek 8 – Oznámení Dálkové jízdy vysokoškoláků na Dukelský průsmyk (1959)	267
Obrázek 9 – Přípis ministerstva školství a kultury o přizpůsobení výuky pro sportovce – olympioniky (1960)	268
Obrázek 10 – Návrh pořadu vědecké konference KTV ČVUT (1960)	269
Obrázek 11 – Zpráva o výsledcích ze zimní univerziády (1961)	270
Obrázek 12 – Ukázka z Kroniky KTV a VŠTJ Fakulty stavební ČVUT Jiřího Špačka (1969)	271
Obrázek 13 – Střelecký terč znázorňující slavnostní přehlídku Česko-moravsko-slezské legie (včetně studentské legie) arcivévody Karla před jejím rozpuštěním v roce 1801	272
Obrázek 14 – Pozvánka na ples techniků v Redutním domě z roku 1816.....	272
Obrázek 15 – Tělocvična Malýpetrova tělovýchovného ústavu v Panské ulici v Praze 1, kde pražský Sokol zahájil své cvičení roku 1862	273
Obrázek 16 – Pohřební průvod prof. Miroslava Tyrše z roku 1884	273
Obrázek 17 – Univerzitní učitel šermu Alphonse Fériaud se svými studenty v roce 1907	273
Obrázek 18 – Alphonse Fériaud (1905)	273
Obrázek 19 – Mužstvo 7 českých hokejových mušketýrů z roku 1909	274
Obrázek 20 – Hokejoví mušketýři na bobu, v Chamonix 1909.....	274
Obrázek 21 – Atleti Vysokoškolského sportu Praha v roce 1926 s dr. Františkem Smotlachou uprostřed	275
Obrázek 22 – Bruslaři na Vltavě v roce 1927.....	275
Obrázek 23 – Celkový pohled na sportoviště vysokoškoláků ve Strakově akademii kolem roku 1930.....	276
Obrázek 24 – Československá atletická výprava na IX. olympijských hrách v Amsterdamu 1928.....	276
Obrázek 25 – Dr. Smotlacha zahajuje tradiční utkání Univerzita – Technika v roce 1934	277
Obrázek 26 – Slavnostní zahájení přednášek na ČVUT v Praze po skončení II. světové války (1945).....	277
Obrázek 27 – Hlasování o zákonu č. 187/1949 Sb. O státní péči o tělesnou výchovu a sport (1949).....	278
Obrázek 28 – Nástup účastníků porady vedoucích pracovníků kateder tělesné výchovy na vysokých školách v Cholticích roku 1952.....	278
Obrázek 29 – Ze zimní činnosti KTV v roce 1952.....	279
Obrázek 30 – Nástup účastníků přeboru vysokých škol v kanoistice v roce 1960	279
Obrázek 31 – Letní výcvikové kurzy 1975, turistický výstup na Prenet	280
Obrázek 32 – Celostátní spartakiáda v roce 1980 v Praze na Strahově	280
Obrázek 33 – Akademické mistrovství ČSSR v přespolním běhu v pražské Hvězdě (kolem roku 1980)	281
Obrázek 34 – Celostátní spartakiáda v roce 1985 v Praze na Strahově	281
Obrázek 35 – Letní výcvikový kurz v Temešváru u Písku v roce 2003	282
Obrázek 36 – Letní výcvikový kurz v Jeseníkách v roce 2003	282
Obrázek 37 – Kolektiv KTV FEL v Temešváru při pietě zesnulému kolegovi Janu Bayerovi (2006)	283
Obrázek 38 – Letní výcvikový kurz na chorvatském ostrově Rab v roce 2006	283
Obrázek 39 – Beseda s význačnými českými reprezentanty uspořádaná na ČVUT v Praze v roce 2006	284
Obrázek 40 – Letní výcvikový kurz 2007 – sjezd řeky Ohře	284
Obrázek 41 – Letní výcvikový kurz 2007 – cyklistika v Norsku	285
Obrázek 42 – Vítězný kolektiv ČVUT v Praze z interkontinentální soutěže Euromilano z roku 2007	285
Obrázek 43 – Bronzové mužstvo basketbalistů ČVUT v Praze z Euromilana 2007	286
Obrázek 44 – Stříbrné družstvo volejbalistek ze SELL GAMES 2008 v Helsinkách	286
Obrázek 45 – Vítězné mužstvo volejbalistů z Euromilana 2008	287
Obrázek 46 – Stříbrný kolektiv ČVUT v Praze z interkontinentální soutěže Euromilano v roce 2008	287
Obrázek 47 – Stříbrné mužstvo futsalistů z Českých akademických her v Plzni v roce 2009	288
Obrázek 48 – Bronzová formace roztleskávaček ČVUT v Praze z Euromilana 2009.....	288
Obrázek 49 – Dne 14. 12. 2010 byli při příležitosti vánočního koncertu ČVUT v Praze v Betlémské kapli vyhlášeni i nejlepší sportovci ČVUT	289
Obrázek 50 – Záchranáři z FBMI na zimním výcvikovém kurzu na chatě Lovochemie v roce 2011.....	289
Obrázek 51 – Hokejové mužstvo ČVUT v Praze vyhrálo v dubnu 2011 na domácí půdě mezinárodní univerzitní hokejový turnaj <i>O pohár rektora ČVUT</i>	290
Obrázek 52 – Stříbrné družstvo fotbalistek ze SELL GAMES v Kaunasu 2011.....	290
Obrázek 53 – Reprezentanti ČVUT v Praze ve frisbee – akademický mistr ČR pro rok 2011	291
Obrázek 54 – Část bronzového kolektivu ČVUT v Praze z interkontinentální soutěže Euromilano 2011	291
Obrázek 55 – Vítězka ankety <i>O nejlepšího sportovce ČVUT</i> 2011 Ilona Hambergerová při předávání cen na vánočním koncertu v Betlémské kapli	292
Obrázek 56 – Z vánočního posezení s bývalými kolegy – prosinec 2011.....	292
Obrázek 57 – Nestorka dr. Anna Kosová (1923) – bývalá členka KTV FEL ČVUT v Praze	292

Název:	Sport na ČVUT kdysi a dnes
Autor:	PaedDr. Zdeněk Valjent, Ph.D.
Recenzenti:	Doc. PaedDr. Jiří Drnek, CSc. PhDr. František Kolář, CSc.
Jazyková úprava:	PaedDr. Vít Potužák
Grafická úprava obálky:	Dana Pilzová
Editoři:	Prof. Ing. Oldřich Starý, CSc. Prof. PhDr. Marcela Efmertová, CSc. Ing. Jan Mikeš
Vydavatel:	České vysoké učení technické v Praze
Tisk:	Česká technika – nakladatelství ČVUT, Žitná 4, 166 36 Praha 6
Vydání:	1. vydání, 2012
Počet stran:	295
Náklad:	300 výtisků

ISBN 978-80-01-05182-5